

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

AMASYA 23 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ
(H.1112-1113/M.1700-1702)
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZÜLEYHA TANIR

İSTANBUL - 2012

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

AMASYA 23 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ
(H.1112-1113/M.1700-1702)
(İNCELEME-METİN)

ZÜLEYHA TANIR

DANIŞMAN:
YRD. DOÇ. DR. RECEP AHİSHALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL - 2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Züleyha Tanır'ın "Amasya 23 Numaralı Şer'iyye Sicili (H. 1112 - 1113 / M. 1700 -1702) (İnceleme - Metin)" konulu tez çalışması jürimiz Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yeni Çağ Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği /oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Recep Ahışalı
Üniversitesi Marmara

Üye : Prof.Dr. Muzaffer Doğan
Üniversitesi Marmara

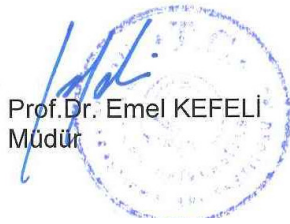
Üye : Doç.Dr. Cemalettin Şahin
Üniversitesi Marmara

İmza

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 08.../10.../ 2012 tarih ve 2012/20-2 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	VIII
ÖZET	IX
ABSTRACT	X
KISALTMALAR	XI
I. GİRİŞ	1
A. OSMANLILARDA KADI VE ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ	1
1. KADI	1
1.1. TARİHİ GELİŞİMİ	1
1.2. KADILARDA ARANAN NİTELİKLER	3
1.3. TAYİNİ	3
1.4. GÖREVLERİ	4
1.5. GÖREV SÜRESİ	4
1.6. KADILARIN YARGI BÖLGESİ	5
1.7. KADININ YARDIMCILARI	6
1.8. TEFTİŞ VE AZİLLERİ	6
2. ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ	7
2.1. ŞER'İYYE SİCİLİNİN TARİFİ	7
2.2. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN İÇERİĞİ	8

2.3.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ	10
2.4.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN SOSYAL TARİH AÇISINDAN ÖNEMİ	11
2.5.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN EKONOMİK TARİH AÇISINDAN ÖNEMİ	12
2.6.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ASKERÎ TARİH AÇISINDAN ÖNEMİ	13
2.7.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN HUKUK TARİHİ AÇISINDAN ÖNEMİ	13
2.8.	ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN YOK OLMA NEDENLERİ	14
2.9.	SİCİLLERİN BİR MERKEZDE TOPLANMASI	15
B.	23 NUMARALI DEFTERDE GEÇEN BELGE TÜRLERİ	17
1.	HÜCCET	17
2.	İ'LÂM	19
3.	BUYRULDU	20
4.	MA'RÛZ	22
5.	FERMAN	23
6.	BERAT	25
7.	SALYÂNE	27
8.	TERİKE	29
9.	TEMESSÛK	29
C.	AMASYA TARİHİ VE ŞEHRİN İDARİ YAPISI	32
1.	AMASYA	32
2.	AMASYA'NIN TARİHİ	33
3.	İDARÎ YAPISI VE İDARİ GÖREVLİLERİ	35

3.1. MAHALLELER	36
3.1.1. MÜSLÜMAN MAHALLELER	39
3.1.1.1. ACEM ALİ MAHALLESİ	39
3.1.1.2. AHİ SADEDDİN MAHALLESİ	39
3.1.1.3. ESLEM MAHALLESİ	40
3.1.1.4. BÂYEZİD PAŞA MAHALLESİ	40
3.1.1.5. BAZAR SÜFLİ MAHALLESİ	41
3.1.1.6. CAMİ-İ ENDERUN MAHALLESİ	41
3.1.1.7. ÇERİBAŞI MAHALLESİ	41
3.1.1.8. ÇIRAKÇI MAHALLESİ	42
3.1.1.9. ÇÖKCE MAHALLESİ	42
3.1.1.10. DARÜ'S-SELÂM MAHALLESİ	43
3.1.1.11. DERE MAHALLESİ	43
3.1.1.12. DEVEHÂNE MAHALLESİ	43
3.1.1.13. FETHİYE MAHALLESİ	44
3.1.1.14. GAZAGANCI(KAZGANCI/ KAZAGANCI) MAHALLESİ	44
3.1.1.15. GÖK MEDRESE MAHALLESİ	45
3.1.1.16. GÜMÜŞLÜ / GÜMÜŞLÜOĞLU / GÜMÜŞLÜ-ZÂDE MAHALLESİ	45
3.1.1.17. HACI HAMZA MAHALLESİ	46
3.1.1.18. HACI İLYAS MAHALLESİ	46

3.1.1.19.	HÂTUNİYE MAHALLESİ	47
3.1.1.20.	HELKİS MAHALLESİ	47
3.1.1.21.	HIZIR PAŞA MAHALLESİ	47
3.1.1.22.	HOCA SÜLEYMAN MAHALLESİ	48
3.1.1.23.	İLTEKÎN MAHALLESİ	48
3.1.1.24.	KAMERÜDDİN MAHALLESİ	49
3.1.1.25.	KARATAY MAHALLESİ	49
3.1.1.26.	KETHÜDÂ MAHALLESİ	49
3.1.1.27.	KETHÜDÂ-YI ATİK MAHALLESİ	50
3.1.1.28.	KILIÇCI MAHALLESİ	50
3.1.1.29.	KOCACIK MAHALLESİ	51
3.1.1.30.	KÖPRÜBAŞI MAHALLESİ	51
3.1.1.31.	KÖYCEĞİZ MAHALLESİ	51
3.1.1.32.	KURŞUNLUMAHALLESİ	51
3.1.1.33.	KÜBCEZ(KÜPCEĞİZ/ KÜPCÜGEZ) MAHALLESİ	52
3.1.1.34.	MEHMED PAŞAMAHALLESİ	52
3.1.1.35.	PERVANE (BEY) MAHALLESİ	53
3.1.1.36.	PİRİNÇCI MAHALLESİ	53
3.1.1.37.	RECEB MAHALLESİ	53
3.1.1.38.	SÂBIKUDDİN MAHALLESİ	54

3.1.1.39.	SARÂCHÂNE MAHALLESİ	54
3.1.1.40.	SARÂY MAHALLESİ	54
3.1.1.41.	SOFUZÂDE MAHALLESİ	55
3.1.1.42.	SOFULAR/SUFİLER MAHALLESİ	55
3.1.1.43.	ŞÂMİCE MAHALLESİ	56
3.1.1.44.	ŞÂMİLER MAHALLESİ	56
3.1.1.45.	ŞAMLILAR/ŞAMLAR MAHALLESİ	56
3.1.1.46.	ŞEYH ATİK MAHALLESİ	57
3.1.1.47.	ŞEYH CÛ'Î MAHALLESİ	57
3.1.1.48.	ŞEYH GARİK MAHALLESİ	57
3.1.1.49.	ŞEYH MÛSÂ MAHALLESİ	58
3.1.1.50.	TEMENNÂ MAHALLESİ	58
3.1.1.51.	UZUN MUSTAFA MAHALLESİ	58
3.1.1.52.	ÜÇLER MAHALLESİ	59
3.1.1.53.	YÂKÛB PAŞA MAHALLESİ	59
3.1.1.54.	YAKUTİYE MAHALLESİ	60
3.1.2.	GAYRİMÜSLİM MAHALLELER	60
3.1.2.1.	SAVADIYE MAHALLESİ	60
3.1.2.2.	YEHÛDİYÂN MAHALLESİ	61
3.2.	KÖYLER	61

3.3. İDARİ GÖREVLİLER	69
4. ŞEHRİN FİZİKİ YAPISI	76
D. SOSYAL HAYAT	77
1. AİLE	77
2. MİRAS	79
3. EŞKİYALIK İLE İLGİLİ HÜKÜMLER	82
4. ESNAFLAR VE MESLEKLER İLE İLGİLİ HÜKÜMLER	84
5. AMASYA'DA KULLANILAN UNVAN, LAKAPLAR VE SÜLALE İSİMLERİ	87
6. CÂMİ, MESCİD, MEDRESE, HAMAM, İMÂRET, PAZAR, ÇARŞI VB. YAPILAR	95
E. EKONOMİK YAPI	97
1. BORÇ- ALACAK	97
2. FİYAT HAREKETLERİ	99
3. TOPRAK SİSTEMİ	100
A. TİMAR	100
B. ZEAMET	106
4. MÜLK SATIŞLARI	107
5. VAKIFLAR	113
İKİNCİ BÖLÜM	116
23 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİ	116

AMASYA 23 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİNİN KAYIT ÖZETLERİ	117
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	167
TRANSKRİPSİYON	167
SONUÇ	407
TABLolar	409
EK	428
BİBLİYOGRAFYA	418
İNDEKS	423
ÖZGEÇMİŞ	439
ORJİNAL METİN	440

ÖNSÖZ

Amasya, şehzade sancağı olması dolayısıyla yönetim sistemi içerisinde önemli bir merkez durumunda olmuştur. Aynı zamanda bir kültür merkezi olması da buranın önemini bir kat daha artırmıştır. Bu gibi şehir ve muhtelif bölgelerin tarihini araştırmak konusunda ilk akla gelen arşiv belgeleri ise Şer'iyye Sicilleridir. Bu belgeler, söz konusu bölgenin sosyal, ekonomik ve idarî konularında önemli bilgiler vermektedir. Bizde bu noktadan hareketle, Amasya 23 Numaralı defteri incelemeye karar vermiş bulunmaktayız. Amacımız, daha önce yapılmış olan çalışmaların devamı niteliğinde olacak çalışmamızla bu önemli şehrin tarihine bir nebze katkıda bulunmaktır.

Tezde incelenen defter, 23 numaralı Şer'iyye Sicili olup H.1112-1113 / M.1700-1702) yıllarına rastlamakta ve II. Mustafa devrinin sonlarına tekabül etmektedir. 102 sayfadan meydana gelen sicilin içinde Osmanlı Şer'î mahkemelerinde görülen dava sûretleri bulunmaktadır.

Amasya Şer'iyye Sicili'nde bulunan 235 numaralı 4 numarasız toplam 239 belge basit transkripsiyon ile günümüz alfabesine çevirdik. Çevrilen belgeler tasnife tabi tutularak değerlendirilmiştir. Ayrıca ek olarak deftere ait orijinal sayfaların fotokopisini vermeyi uygun gördük.

Defterde geçen yer, şahıs ve eşya adlarının tam okunması için elimizden geleni yaptık. Ancak yine de hatalarımızın olabileceğini ve bunların hoşgörü ile karşılanabileceğini ümit etmekteyiz.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasına yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Recep Ahışalı'ya, değerli katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Arslan'a ve manevî desteğini her zaman gördüğümüz, her gittiğimizde kapısını açık bulduğumuz kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Taşt Emir'e, maddi ve manevi desteklerinden dolayı İlim Yayma Vakfı'na teşekkürü bir borç bilirim.

Züleyha TANIR

ÖZET

Tarihi kaynaklar içerisinde şer'iyeye sicillerinin son derece önemli bir yeri vardır. Şer'iyeye sicilleri Osmanlı Devletinin askerî, hukukî, iktisadî, dinî ve idarî müesseseleri gibi birçok alanı hakkında önemli bilgiler içermektedir. Siciller ait olduğu yerin eski yerleşim birimlerini, buradaki insanların lakaplarını, insanların birbiriyle olan ticari münasebetlerini, sosyal yaşamlarını, ekonomik durumlarını, hukuki münasebetlerini içermektedir ve şer'i mahkemeler hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bunun için şer'iyeye sicilleri Osmanlı Devleti'nin siyasî, idarî ve sosyal tarihini incelerken başvurulması gereken öncelikli kaynaklardandır. Şer'iyeye sicillerinin öneminden hareketle Amasya şehir tarihini incelemek için bu kaynaklardan faydalanma yoluna gittik.

Hazırlamış olduğum Yüksek Lisans tezi, 23 numaralı ve 1700–1702(H.1112–1113) tarihlerini ihtiva eden Amasya'ya ait Şer'iyeye Sicil Defteridir. Bu, üzerinde çalıştığım sicilin orijinali Ankara Milli Kütüphane'de, mikrofilm ise İSAM Kütüphanesinde bulunmaktadır.

Çalışmam üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kendi içinde altı kısma ayrıldı. Birinci kısmı hazırlamadan önce kaynak taraması yaparak Kadılar ve bunların görevleri ile Şer'iyeye Sicilleri hakkında bilgi verdik. Birinci bölümün ikinci kısmında belge türlerinin tasnifini yaptık. Üçüncü kısımda Amasya tarihi ve şehrin idari yapısı, dördüncü kısımda sosyal hayat, beşinci kısımda ise ekonomik yapı hakkında bilgi verdik. İkinci bölümde 23 numaralı şer'iyeye sicili hakkında bilgi ile kayıt özetlerini verdik. Üçüncü bölümde ise metnin transkripsiyonunu yapmış bulunmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Şer'iyeye Sicil Defteri, Kadı, Amasya.

ABSTRACT

Shar'yya records have an important place among historical resources. Shar'yya records include important information about many fields of the Ottoman State like its military, legal, economic, religious and administrative institutions. Records include the former settlement units of the places they belong to, the commercial relationships among the people, their social lives, economic situations and legal relationships; they also give important information about religious courts. Therefore, Shar'yya records are the first resources that need to be referred to while examining the political, administrative and social history of the Ottoman State. Acting upon the importance of Shar'yya records, we referred to those resources while examining the history of the city of Amasya.

The postgraduate thesis I have prepared is Shar'yya Records Book of Amasya numbered 23 and dated 1700–1702 (H.1112–1113). The original of the records book I have examined is at Ankara Milli Kütüphane (National Library) and its microfilm is at İSAM Library.

My thesis consists of three chapters. The first chapter is divided into six parts. Before preparing the first part, I scanned the resources and gave information about qadis (judges), their duties and Shar'yya Records. In the second part of the first chapter, I classified the types of documents. I gave information about the history of Amasya and the administrative structure of the city in the third part, social life in the fourth part and economic structure in the fifth part. In the second chapter, I gave information about the Shar'yya Records Book numbered 23 and the summary of records in it. In the third chapter, I wrote the transcription of the text.

Key Words: Shar'yya Records Book, Qadi (Judge), Amasya.

KISALTMALAR

a.g.e. :adı geçen eser

a.g.m. :adı geçen makale

a.g.md.:adı geçen madde

agt : Adı geçen tez

AŞS. : Amasya Şer'iyeye Sicili

AÜSBFD:Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

Bkz. :bakınız

c: :Cilt

çev. :çeviren

DİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi

İA: MEB İslam Ansiklopedisi

H.:Hicrî

M. : Miladi

OTAM :Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Derneği

s. :sayfa

Sy.: Sayı

TD: Tarih Dergisi

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

A. OSMANLILARDA KADI ve ŞER‘İYYE SİCİL DEFTERİ

1. Kadı

1.1. Tarihi Gelişimi

Kadılık İslam ortaçağlarında ortaya çıkan bir görevdir. Bu durum, kadının sosyal-idarî fonksiyonlarının, geleneksel toplum sistemi içinde değerlendirilmesi yapılmadığından; kurumun kolaylıkla salt islâmî bir müessese olarak ele alınıp incelenmesine sebep olmuştur. Oysa bu kurumun gelişiminde İslam öncesi devlet ve toplum sistemlerinin büyük etkisi olduğu kadar görevin kapsamı, onun az çok benzerliklerle bütün geleneksel toplum sistemlerinde bulunmasına neden olmuştur. Özellikle Osmanlı Kadısı'nı görev bütünlüğü bakımından ele aldığımızda, salt islâmî bir kurum olarak değerlendirmek olanak dışıdır. Bu görev, her şeyden önce toplum yöneticisinin yargı erkini, kendi adına bir görevliye tevcih etmesinden ileri geliyor. Nitekim İslam devletinde de bu böyle olmuş ve görevin niteliğindeki gelişme de bu nedenle İslam öncesi toplum sistemlerindeki kurumlardan bazı öğeler almıştır.

İslam devletinde hakimlik görevini ilk olarak yürüten bizzat peygamberin kendisi olmuştur.¹Devletin teşkilâtlanmasında önemli yapısal değişikliklerin olduğu Hz. Ömer devrinde ülkenin fetihlerle genişleyip idarî ve kazâî işlerin çoğalmasının ardından başta Medine olmak üzere Mısır, Irak ve Suriye bölgelerindeki şehirlere ayrıca kadılar tayin edildi. Medine’de halife, vilâyetlerde valiler sınır ve cinayet davalarına bakarken kadılar sadece medenî davalarla ta‘zir cezası gerektiren davalara bakmakla yetkili kılındılar. Bu dönemde kadınların faaliyeti bir yönüyle fetvaya benzediği için onlara müftü adı da verilmekteydi. Bu uygulama Hz. Osman ve Ali'nin hilâfetleri döneminde de sürüdürüldü.

¹İlber Ortaylı, “Osmanlı Kadısı”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi=AÜSBFD*, Sy.1-4, 1975, s. 117.

Emevî Devleti'nin ilk halifesi Muâviye'nin başşehir Dımaşk'ta hukuken sahip olduğu yargı yetkisini tayin ettiği kadıya devretmesini ve yargı işleriyle hiç meşgul olmamasını taşrada valilerin yargı yetkilerini tayin ettikleri kadılara devretmeleri takip etti. Tayin edilen bu kadılar medenî ve cazâî davaların tamamına, halife ve valiler ise sadece mezâlîm mahkemelerine intikal eden davalara bakmaktaydı. Emevîler devrinde kadılara ayrıca idarî, malî ve eğitimle ilgili görevlerle yetim ve vakıf mallarını koruma görevleri de verildi.²

Abbasi devrindeki merkezîyetçi eğilim, Kadı'ların Emevidevrinin tersine mutlak surette merkezden tayini geleneğini getirdi. Bu nedenle de merkezde Kadı'yul Kudat denen makam sahibi ortaya çıktı. Abbasi iktidarı boyunca Bağdat Kadısı bu unvan ve memuriyeti muhafaza etti. Fatımîler devrinde ise bunun benzeri bir örgüt Kahire'de meydana getirildi. Fakat milâdi 12. Asırdan itibaren, her tarafta türeyen devletler bu görevi kendi egemenlik sahaları içinde aktardılar. Bilindiği üzere Abbasi devrinde Kadı'lık iltizam suretiyle tavsîh edilmeye başlandı.

Memlukler devrinde Kadı'lar fukahadan çok, diğer görevliler arasından ta'yin edilmekteydiler. Her dört mezheb kendi Kadı'yul Kudat'ına sahipti ki, bunların her biri kendi mezheplerinin hukuki mevzuatı dahilinde kadıların görevlerini kontrol ve atama, azl işleriyle görevlidir. Memlûklerde kadılık makamı kısa zaman sonra iltizamla tevcih edilmeğe başlandı.³

Osmanlı Devleti'nde de ilk olarak Osman Gâzi tarafından kadı tâyin edilmiş; Sultan I. Murad zamanında da önceki İslâm devletlerindeki kâdi'yul kudatlığın benzeri kazaskerlik kurumu ihdâs edilmiş ve kadıları artık fiilen bu makam tâyin etmeye başlamıştır. Daha sonra bu makam, Rumeli ve Anadolu kazaskerliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bunlar Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfı adı verilen ve kaza, fetva ve öğretim işleriyle uğraşan sınıfın başıydı. Osmanlı ülkesi kaza adını taşıyanyargı çevrelerine taksim edilmişti. Bunların her birine medreselerin yüksek sınıflarından mezun olmuş üstün ahlâk ve ilmî ehliyet sahibi kimselerden kadılar iki yıllığına tayin edilirdi.⁴

² Fahrettin Atar, "Kadı", *DİA*, c.24, İstanbul 2001, s. 66-67.

³ Ortaylı, "a.g.m.",s. 119-120.

⁴ Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, Sy.5, 2005, s. 418

1.2. Kadılarda Aranılan Nitelikler

Osmanlı İmparatorluğunda Kadı tayin edilmek için bir takım niteliklere sahip olmak kadar, belirli bir tahsil düzeni ve hiyerarşik geçiş işlemine dayanmaktaydı. Bu nedenle adliye silki Osmanlı ülkesinde, klasik İslam devletlerine göre daha gelişmiş esaslara dayanan bir sistem, başlıbaşına bir meslek olarak görünmektedir. Osmanlı İmparatorluğunda İlimiye sınıfı üç kategoride görevlendirilmekteydi. Bu kategoriye giren her grup belirli bir fonksiyon yüklenmiştir. Müderrisler öğretimle, Müfti'ler ifta yani fetva göreviyle Kadı'lar ise kaza(yargı) göreviyle yükümlüydüler. Osmanlı Kadı'ları bu hiyerarşi içinde mutlaka gerekli medrese tahsilini ve hukuk bilgisini kazanmış olmak zorundaydılar.⁵

Bir Kadı'nın atanması için aşağıdaki niteliklerin bulunması gerekir:

- Reşid olmalı
- Tamyiz kudretine sahip olmalı
- İman sahibi ve adil olmalı
- Hukuki ehliyet, muamele kabiliyetine sahip olmalı
- Bitaraf olmalı
- Nesebi sahih olmalı
- Erkek olmalı... Bir kadın ne kadar bilgili ve gerekli niteliklere sahip olursa olsun Kadı olamaz.⁶

1.3. Tayini

Kadılar, medrese tahsili görüp icazet alarak mülâzemet edenlerden tayin edilirdi. Medreseden çıkıp kazasker divanına mülâzemet edenler, müderris olmak istemeyip kadılık etmek isterlerse doğrudan doğruya kaza kadılıklarına tayin edildikleri gibi bir müddet müderrislik edip sonra kadı olmak isteyenler de

⁵ Ortaylı, "a.g.m.",s.120.

⁶ Ortaylı, "a.g.m.",s.118.

müdürlüklerinin derecesine göre kaza, sancak veya eyâletlerden birinin keza kadısı olurlardı.⁷

İlmiye mensuplarının tayin, azl ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli Kadıaskerlikleri Dairesi yapar. Yani Kadı'nın mesleğe intisabında bu dairelerden birine dahil olması gerekiyor. Bu dairelerde Ruzname denen deftere kayıt edilir ve mesleki terfi ve özlük işleri bu büroda yürütülürdü. Şayet bir Kadı'nın tayini bu deftere kaydedilmemişse elindeki berat hükümsüzdür ve iptali gerekir.⁸

1.4. Görevleri

Kadıların asıl görevi insanlar arasında meydana gelen hukukî ihtilâfları sonuçlandırmak, hukuka aykırı davranışların cezasını hükme bağlamak, verdikleri hüküm ve cezaları icra ve infaz etmektir. Ancak islâm tarihinde kadılarına dinî(imam-hatiplik gibi), malî, idarî, eğitim öğretim vb. kazâ olmayan görevlerin tevdi edildiği de olmuştur. İslâm hukukunun klasik doktrinindeki yerleşik anlayışa göre kadı ile halife arasında vekâlet ilişkisi vardır. Bunun için de halife, yargılama yapmak ve davaları hükme bağlamak hususunda kendisinin vekili olan kadının görev ve yetkisini yer, zaman, konu ve diğer yönlerden sınırlandırabilir. Klasik dönem fakihleri, kendi devirlerine kadarki uygulamayı da esas alarak görevine sınırlandırma konulmamış bir kadının görevlerini davalara bakıp onları hükme bağlamak, hakları sahiplerine iade etmek, yetimlerin, akıl hastalarının, hacir altına alınanların mallarında tasarrufta bulunmak, vakıflara nezaret etmek, vasiyetleri yerine getirmek, velileri bulunmayan yetim kızları denkleleriyle evlendirmek, had cezalarını infaz etmek, şehrin asayiş ve emniyetini sağlamak, belediye ile ilgili görevleri ifa etmek, şahitleri ve maiyetinde görev yapan memurları denetlemek şeklinde sıralamışlardır.⁹

1.5. Görev Süresi

Kadıların görev sürelerini her asırda değişiklik gösterdiği görülmektedir. Kaza kadılarının görev süreleri genellikle 20 ay, Mevleviyet derecesindekilerin ise

⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1965, s. 87.

⁸ Ortaylı, "a.g.m.",s.121.

⁹ Atar, "a.g.m.", s.68.

bir yıl idi. Ancak XVI. Yy. ortalarında bunun iki yıldan fazla olduğu görülüyor. Mesleğe geçmek isteyenlerin sayısı fazla olunca, bu sürenin kısaltıldığı anlaşılmaktadır. XVII. yy.da “Büyük Mollalar” bir yıl için, kaza kadıları ise iki yıl için atanmakla beraber, gerçekte sadece 20 ay için tâyin edilmişlerdir.

Hiyerarşideki tıkanıklıkları önlemek(Birçok yerlerin elden çıkması nedeni ile kadı sayısının fazlalaşması, süre kısalınca geride bekliyenlere daha çabuk sıra gelirdi), hemde mahalli halk ile yakınlaşmamaları için kadıların görev sürelerinin kısa tutulduğu söylenebilir. Ancak yüksek dereceli kadıların görev süreleri daha uzun tutulmuştur.¹⁰

Kadıların görev sürelerinin kısa tutulması,¹¹ ciddi problemler doğurmuştur. En başta kadıların görev namusunda sarsıntılar meydana geldi. Görev sürelerini güven altına almak için gayri kanuni harcama ve rüşvet gibi yollara başvurdular. Sarfettikleri parayı az zamanda fazlasıyla kazanmak için türlü yolsuzluklara saptılar.¹²

1.6. Kadıların Yargı Bölgesi

Kadıların yargı bölgeleri içindeki mükellefiyetlerini yerine getirme dışında, kendi yargı bölgeleri dışındaki işlere karışmamaları prensibi önemlidir. Herkes ait olduğu bölge mahkemesinde yargılanır. Kadılar da kendi bölgesi dışındakilerin davasına bakamaz. Tersine hareket edilirse, kadılar arasında çatışmalara ve hatta bölgesine tecavüz edilen kadı'nın merkeze şikayeti görülmüştür. Diğer yandan kadılar Sultan'ın özel bir fermanıya gereken halde başka kadı'ların bölgesindeki işlere bakabilirlerdi.

Kadı kendi arzusu üzerine mahkeme merkezini değiştiremezdi. Yer seçimi ve tahvili merkez hükümetin kararına bağlı idi. Bu gibi istekleri kadı yazdığı arzda saltanat makamına arz eder ve izin çıkardı.¹³

¹⁰ Feda Şamil Arık, “Osmanlılar'da Kadılık Müessesesi”, *OTAM*, 8, 1997, s. 7.

¹¹ Arık, “a.g.m.”, s.8.

¹² Ortaylı, “a.g.m.”,s.123.

¹³ İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994, s. 21-22.

1.7. *Kadının Yardımcıları*

Kadılar yargı işlevini tek başlarına yapmakla birlikte mahkemede sayıları değişen yardımcıları da vardı. Bunların başında bizzat kadı tarafından tayin edilen nâibler gelir.¹⁴

Bunun yan ısıra yargılamanın alenîolarak yapıldığını gözlemleyen ve mahkeme defterine isimleri yazılan şühûdü'l-hâl kadıların önemli yardımcılarıdır. Mahkemeye gelen tarafların yakınlarından, sosyal veya meslekî çevresinden oluşan, bu sebeple görülen davaya bağlı olarak isimleri sürekli değişebilen şühûdü'l-hâlin sadece yargılamanın alenîliği bakımından değil birçok durumda yargılamanın âdil yapılması açısından da etkin olduğu söylenebilir. Mirasla ilgili problemleri çözen ve tereke taksimleriyle ilgilenen kassâmlar, mahkeme kayıtlarını zaman içinde geleneği oluşmuş yazım usulleri çerçevesinde tutan, hüccet ve i'lâmları kaleme alan kâtipler, defterdarlıkla halk arasındaki malî anlaşmazlıklara bakan mîrî kâtipleri, sanıkların mahkemeye celbinde hizmetleri olan muhızrlar mahkemede kadının diğer önemli yardımcılarıdır. Yargılamanın tarafların anlaşmasıyla sona ermesinde isimleri hemen hiç zikredilmeyen, ancak yaygın olarak devreye girdikleri ve olumlu rol oynadıkları görülen arabulucular da (muslihûn) bu arada sayılmaktadır. Çarşı ve pazarların denetlenmesinde, gerek narhların gerekse kullanılan ölçülerin standartlara uygunluğunun sağlanmasında rol alan muhtesibler, sanıkların mahkemeye celbinde, verilen cezanın uygulanmasında görevleri olan subaşı, sancak beyi, beylerbeyi gibi ehl-i örfün de Osmanlı hukuk uygulamasında önemli roller üstlendiği belirtilmelidir.¹⁵

1.8. *Teftiş ve Azilleri*

Çeşitli yolsuzluklarda bulunarak halka zarar veren kadılardan her zaman için şikayetçi olunmuştur. Bazı hallerde de kadıların yargı alanlarındaki Ulemâ'yı ve naibleri şikayet ettikleri de oluyordu. Halkın şikayetleri başka kadılar vasıtasıyla yapılabiliirdi. Kadıların işledikleri suçların mutlaka “Dergah-ı muallâ'ya bildirilmesi gerekiyordu. Gelen şikayetler, ilgili kadıaskerlere veya şeyhülislâmlara gönderilerek

¹⁴ M. Akif Aydın, “Mahkeme(Osmanlı Devleti'nde Mahkeme)”, *DİA*, c.27, Ankara 2003, s.343.

¹⁵ Aydın, “a.g.m.” s.343.

bu hususlardaki düşünceleri alınır, bazende doğrudan doğruya vezir-i âzama yada padişaha sunulurdu. Sonuçta kadılar hakkında soruşturma açılması emri çıkardı.¹⁶

Yapılan teftiş ve soruşturma sonucunda halka karşı zulm ettiği, haksız yere para ve mal topladığı, hukukî açıdan büyük hatalar işlediği, rüşvet aldığı vb... benzer hareketleri tesbit edilen kadılar azl edilirdi. Esasen görevlerini kötüye kullananların görevlerinden alınması İslâm ceza hukuku'nda bulunan bir kuraldır. Azil tazirin derecelerinden sayılır. Osmanlı hukukcularıda azli tazir saymışlardır. Görevlerinden alınan kadıların o güne kadar yaptıkları işlemler yeni gelen kadılar tarafından kontrol edilir ve bu inceleme sırasında yeni suçlar çıkabileceğinden bazı durumlarda eski kadı'nın bulunduğu yerden ayrılmaması istenirdi. Kadı azledildikten sonra azlinden haberdar oluncaya kadar vereceği hükümler Şer'e uygun olması koşuluyla geçerli olurdu.¹⁷

2. Şer'iyye Sicil Defteri

2.1. Şer'iyye Sicilinin Tanımı

Mahallî tarihler için olduğu kadar, Osmanlı Devleti'nin ictimaî yapısı hakkında da geniş ölçüde fikir edindiğimiz belgeler arasında bulunan Şer'iyye Sicilleri, bugün tarihçilerin en çok kullandığı malzemeler arasındadır.¹⁸ Terim olarak ifade ettiği mana; insanlarla ilgili bütün hukûkî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları bünyesinde taşıyan defterlere şer'iyye sicilleri¹⁹ denilmektedir. Şer'iyye sicilleri, kadıların tuttuğu zabıtlar olup, bunlara kısaca "Defter" adı verilmekteydi.²⁰ Kadı defteri, kadı sicili, kadı sicilleri, zabt-ı vekayi veya şer'iyye sicil defterleri gibi²¹ çeşitli ifadelerle de kullanılmaktadırlar. Bu defterler belli bir usul ve kaide üzere dikdörtgen şeklinde boylu ve dar enli olurlardı. Yazıları çok zaman talik kırması dediğimiz yazı şeklindedir,

¹⁶ Arık, "a.g.m.", s.67-68.

¹⁷ Arık, "a.g.m.", s.69.

¹⁸ Yusuf Halaçoğlu, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Katoloğuna Doğru (Adana Şer'iyye Sicilleri)", *Tarih Dergisi*, Sy.30, İstanbul 1976, s. 99.

¹⁹ Abdurrahman Okuyan, "Şer'iyye Sicilleri ve Osmanlı'nın Gayri Müslimlere Bakışı" *Yeni Türkiye*, Sy. 45, 2001 Ankara, s. 349.

²⁰ İbrahim Yılmazçelik, Şer'iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar", *I. Milli Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*, s. 160.

²¹ Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, Sy.5, 2005, s. 187.

kâğıt çok sağlam ve parlak ve mürekkepleri de bugün bile parlaklığını muhafaza edecek kadar sabittir. Genellikle defterlerin üzerlerinde kadıların ismi vardır.²²Şer'iyye sicillerinin tetkikinden, bir kadının göreve başlar başlamaz ilk işi, adını, unvanını ve göreve başladığı tarihi yazmak olduğunu görmekteyiz. Kadı, aynı zamanda görevi sona erer ermez defteri kendisinden sonra görevi devralacak kişiye aktarmasıdır. Teslim edilmediği takdirde yeni görevli eski defteri mutlaka ister. Bu görev zorunludur.²³

Şer'iyye sicillerinde kullanılan dil, başlangıçta XVI. Asır sonlarına kadar Arapça iken zamanla neredeyse tamamen Türkçe inkılap etmiştir. Yine de birçok halde özellikle vakfiyeler, bazı tereke ve aile hukukuna ilişkin kayıtlar ve sicilleri tutan kadının göreve başlamasını gösteren kısımlar Arapça kaleme alınmıştır. Ayrıca herhangi bir belge içinde de yer yer Arapça ibareler görülmektedir. Bazı sicillerin Rumca yazıldığı da vakidir.²⁴

2.2. Şer'iyye Sicillerinin İçeriği

Mahkemelerde mahkeme sonuçlarını "Sicillere" yazma görevi "Mukayyid" denilen görevlilere aittir. Mahkemeye intikal eden her türlü resmi yazı, belirli bir disiplin içinde bunlara yazılırdı. Mahalli konulara ilişkin olarak, kadıların veya nâiblerin verdiği kararları, sicillerin bir tarafına, merkezden gelen her türlü resmî yazılar ise öbür tarafına yazılırdı. Mahallî konulara ilişkin belgelerin yazıldığı bölüme "Sicil-i Mahfuz" merkezden gelen emirlerin yazıldığı bölüme ise Sicil-i Mahfûz Defterlü" denilirdi.²⁵

Şer'iyye sicilleri, ilgililerce malum bulunduğu gibi, mükemmel ve daha mufassal bir Osmanlı Türk Tarihi'nin olduğu kadar malî, askerî ve hukukî, iktisadî, idarî ve diğer sosyal kurumlarımız tarihlerinin, memleketin pek çeşitli maddi ve kültürel konuları üzerinde mahallen yapılacak araştırmaların birinci derecede

²² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Şer'i Mahkeme Sicilleri", *Ülkü Mecmuası*, c. 5, Sy. 29, 1935, s.366

²³ Okuyan, "a.g.m", s. 352

²⁴ Gedikli, "a.g.m." s. 188.

²⁵ Rifat Özdemir, "Şer'iyye Sicillerinin Sosyo-Ekonomik Tarih ve Halk Kültürü Açısından Önemi"*I. Battalgazi ve Malatya Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu Tebliğler*, 1986 Malatya, s.180.

kaynaklarıdır.²⁶Çünkü Şer'iyye sicillerinden ait oldukları yerlerde yaşayan halkın; günlük hayatını, giyecek ve yiyecek fiyatlarını, çarşılarını, evlerini, camilerini, çeşitli müesseselerini, mahalle ve köyleri, örf ve adetlerini, o zamanki hukuk ve tatbikatını, vakıflarını, hayat şartlarını, ödedikleri vergileri, devlet görevlileri ile olan münasebetlerini ve benzeri konularda durumlarını gösteren çok değerli bilgiler elde etmemiz mümkün olmaktadır.²⁷Ayrıca, mahâllin beledî ve inzibatî işleri, devletin çıkardığı muhtelif yasaklar(tütün ve içki yasağı gibi)hakkında bilgiler bu defterde kayıtlıdır. Bölgede yetişen ürünler hakkında malûmat temini, şehir ve kasabaların takribî nüfusunun tâyini, yine siciller sâyesinde mümkün olabilmektedir. Timar teşkilâtı ve vakıf müesseseleri için bu defterler, belli-başlı kaynaklardandır. Hatta bu defterleri tetkik ederken şiddetli soğukların dahi kaydedildiği görülmektedir. Diğer taraftan, bir zamanlar Anadolu'yu kasıp-kavuran isyanlar hakkında teferruatlı bilgiye Şer'iyye Sicilleri'nde rastlayabiliriz.²⁸

Şer'iyye sicillerinin konu edildiği kayıtları genel olarak iki kısımda özetleyebiliriz:

I- Her çeşit dâva zabıtlarıyla, mukâvele, senet, satış, vakfiye, vekâlet, kefâlet, vesâyet, ıtk (köle ve câriye âzâdetme), borçlanma, tereke ve taksim...v.s. gibi Fıkıh ilminin başlıca konularını oluşturan şer'î işlemlere âit resmî kayıtlar, narhlar(fiatlar)la esnaf kontrolüne âit notlar.

II- Başta hükümdarlar olmak üzere her derecedeki büyük ve küçük makamlardan beylerbeylerine, sancakbeylerine, kadılarına, müftülere, mütesellimlere, dizdarlara, defterdarlara, müderrislere, mütevellilere, voyvodalara, emirlere, altı bölük erlerine, âyân-ı vilayet ve iş erlerine hitâben yazılan ferman, ber'at, divan tezkeresi, mektub, rûûs, tezkere... vs. gibi resmî mâhiyetteki emir ve yazı kopyaları.

III- Bunlardan başka İftâ makamlarından alınan bazı fetvâ sûretleri ile tayin emirlerine ve göreve başlama kayıtlarına, yangın, sel, fırtına, deprem, don, kar, dolu, olaylarına âit gelişigüzel yazılmış ayrı ayrı notlara da rastlanır.²⁹

Bazı sicillerin sadece belli davalarla ilgili kayıtları ihtiva ettiğini biliyoruz. Meselâ Havass-ı Refia [Eyüp] mahkemesi özel görevli olarak su davalarına baktığı için bu mahkeme sicillerinin bir kısmı tamamıyla su kayıtlarını ihtiva etmektedir.

²⁶ Feyyaz Gürkan, "Şer'iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma", *IX. Türk Tarih Kongresi*, 21-25 Eylül 1981 Ankara, s.765.

²⁷ Yılmazçelik, "a.g.m" s. 160.

²⁸ Mücteba İlgürel, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *TD, Sy. 28-29*, İstanbul 1975, s. 123.

²⁹ Münir Atalar, "Şer'iyye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Târihçe", *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*,14, Ankara 1980, s. 311-312.

Bunun gibi sadece vakıflarla, tereke kayıtlarıyla, askerî kassamlıkla ilgili müstakil defterler vardır.³⁰

2.3. Şer'iyye Sicillerinin Önemi

Sonzamanlarda ortaya çıkan şehir tarihlerive yurdun muhtelif bölgelerindeki mahallî hayata ait ilmî araştırmaların birinci derecede kaynağı şer'iyye sicilleridir. Özellikle bir bölgenin tarihî ve iktisadî şahsiyetini ve bütünlüğünü meydana çıkarmak gayesiyle kaleme alınan bu çeşit tarihler, geçmişî bütün canlılıklarıyla yeniden yaşatan şeriyye sicilleri incelenerek ve bu değerli tarih malzemesi tahlil edilerek senteze gidilmedikçe, daime eksik ve kısır kalmaya mahkûmdur.³¹ Şehir tarihi bakımından bu derece değerli olan sicillerin önemini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Şer'iyye sicilleri, sosyal, yönetsel, ekonomik, iktisâdi, ticârî, zirâî, beledi (yerel), askerî ve siyasal bakımlardan tarihimizin bilinmeyen yönlerini ve geçmiş devirlerle bağılı bulunduğumuz yaşama koşullarını doğru olarak aydınlatmak ve belgelendirmek olanaklarını veren değerli hazinelerdir.³²
2. Miras hukuku açısından tereke kayıtları ve vasiyetnâmelerde Türk ailelerinin ekonomik durumlarını, sahip oldukları mal varlıklarını, kullandıkları eşyaları ve giyim-kuşamları hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz.
3. Aile hukuku açısından evlenme, boşanma olaylarının nasıl olduğunu, kadın-erkek statüsünün niteliğini, çocukların durumunu ve haklarını da en ince ayrıntısına kadar öğrenebilmekteyiz.³³
4. Sicillerde geçen kişi adları, kasaba, köy, mahalle, semt adları büyük bir yekün teşkil etmektedir. Bunlardan kadın, erkek adlarıyla unvan ve lakaplar dil bakımından incelenmeye değer konulardır. Eskiden oturlan veya oturulmayan yerler, köy, kasaba, mahalle, semt, mezra ve özellikle aşiret ve cemaat adları ihtiva eden kayıtlar, iskan tarihimiz açısından oldukça önemlidir.
5. Tımarların kimlere ve ne suretle tevcih edildiklerine dâir beratlarla, bu tımarların kadılar huzurunda ve artırma yoluyla mültezimlere verilmelerine veya sipahileri marifetleriyle tapuya bağlanmalarına, vakıflara ait emlak ve akarların

³⁰ Gedikli, "a.g.m." s. 189.

³¹ Ahmet Akgündüz, *Şeriye Sicilleri: Toplu Katoloğu ve Seçme Hükümler I*, İstanbul 1988, s. 12.

³² Atalar, "a.g.m." s. 312.

³³ Okuyan, "a.g.m.", s.352

da aynı şekilde kiraya verilmelerine dâir rastlanan kayıtlar, Osmanlı devletinin iç teşkilatını ortaya koyduğu için oldukça önemlidir.³⁴

6. Şer'iyeye sicillerinde birçok devlet adamları, müderris, âlim, şâir, sanatkâr, mimar adları geçer.³⁵

7. Kadıların sadece yargı yetkisine değil, aynı zamanda halka hizmet açısından sahip olduğu yetkiler, vermiş oldukları kararların, tutmuş oldukları kayıtların, iç ve dış yazışmalardaki emir ve fermanların da kayıt altına almış olmalarıdır.³⁶

2.4. Şer'iyeye Sicillerinin Sosyal Tarih Açısından Önemi

Toplumların siyasî, askerî, idarî ve ekonomik tarihlerinin incelenmesi yanında, sosyal tarihlerinin de incelenmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

Osmanlı dönemi, sosyal tarihinin incelenmesi istendiği vakit, ilk akla gelen kaynaklar kadı sicilleridir. Siciller, sosyal tarihimiz açısından son derece önemlidir.³⁷ Elde mevcut Osmanlı tarihlerindeki olaylar, genellikle merkez teşkilatına, değişik ama belirli rütbe ve memuriyetlerin verilmesine, savaş ilanına ve isyanlara dairdir. Fakat o dönemlerde halk tabakasının hayatlarından, geçim tarzlarından, çalışma şartlarından ve onların çalışma alanlarıyla ızdıraplarından bahsetmemektedir. Halbuki elde mevcut binlerce şer'iyeye sicilleri, değişik vesilelerle, Anadolu'nun en ücra köşelerindeki vatandaşların hayatlarını aksettirmekte, tamamen olmasa da, en azından Anadolu köylüsü ile olan yabancılığımızı bir dereceye kadar izale eylemektedir.

Anadolu insanının, yaşadığı dönemlerdeki refah seviyesini eldeki sicillerden çıkarmak mümkündür. Gerçekten Kayseri'nin filan köyündeki filan vatandaşın terekesini, şer'iyeye sicillerinden tetkik ederseniz, Anadolu köylüsünün o dönemde sahip olduğu refah düzeyini ve ma'ruz kaldığı sıkıntıları az da olsa hissedersiniz.³⁸ Bölgede meskûn olan insanların aile yapılarını, evlilik geleneklerini, çocuk sayılarını, sosyal güvenlik konularını, zengin-fakir, müslim ve zımmî ailelerin sosyal özelliklerini ayrı ayrı tespit etmek mümkün olmaktadır.³⁹ Ayrıca şer'iyeye sicillerinin

³⁴ Yılmazçelik, "a.g.m" s.165

³⁵ Atalar, "a.g.m." s. 312.

³⁶ Okuyan, "a.g.m", s.351.

³⁷ Özdemir, "a.g.m." s. 181.

³⁸ Akgündüz, a.g.e., s. 15-16.

³⁹ Özdemir, "a.g.m." s.181-182.

etnografya ve halk kültürü açısından da önemi büyüktür. Devleti meydana getiren çeşitli topluluklar nasıl yaşıyordu, ne tür evlerde oturuyorlardı, evlerini nasıl döşüyorlardı, nasıl giyinip kuşanıyorlardı, ne tür yiyecek ve zahire ile besleniyorlardı, ne gibi işleri meslek edinmişlerdi? İşte bu soruların cevaplarını da geniş ölçüde sicillerden bulmak mümkündür.⁴⁰

2.5. Şer'iyeye Sicillerinin Ekonomik Tarih Açısından Önemi

Dünya üzerinde kurulan her devlet, varlığını devam ettirebilmek için, ekonomik yönden problemini çözmeye çalışmıştır. Bu amaçla yeraltı kaynaklarını işletmek, iç ve dış ticareti yaygınlaştırmak, çeşitli gümrük tarifelerini uygulamak, koruyup kolladığı insanından belirli nisbete göre vergi almak gibi yolları denemiştir.

Asırlar boyu hakimiyetini devam ettiren Osmanlılar da, aynı metodları devam ettirmişlerdir. Bu amaçla devlet, ilk yıllarda reâyadan şer'i ve örfî vergiler alırken, son zamanlara doğru avâriz ve salyâne türünden vergiler de almaya başlamıştır. Bu vergiler yılda iki kere rûz-ı Hızır ve rûz-ı kasım aylarında toplanıyordu. Bazan, bu resimler aynî olarak talep edilirken, bazen de bedelleri nakdî olarak talep ediliyordu.⁴¹

Şer'iyeye sicilleri, Osmanlı devletinin ekonomik yapısı hakkında da değerli bilgiler ihtiva ettikleri için siciller ekonomik tarih açısından da büyük önem taşırlar. Toplanan vergiler ve bunların çeşitleri, miktarları, yılda kaç kere ve hangi usulde vergi ödendiği, halkın uğraştığı meslekler, yörede yetişen hububat ve yetiştirilen hayvan cinsleri hakkında da, siciller başvuracağımız ilk kaynak olma durumundadırlar.⁴² Her sancağın veya şehrin avâriz-hâne sayıları ile gerçek hâne(ev) sayıları sicillerde yer almaktadır. Bu rakamlardan hareket ederek, o bölge halkının yılda kaç kere, ne kadar, hangi usûlde vergi ödediklerini açıkça tespit etmemiz mümkündür.⁴³

⁴⁰ Yılmazçelik, "a.g.m" s. 164.

⁴¹ Özdemir, "a.g.m." s.185.

⁴² Yılmazçelik, "a.g.m" s. 164.

⁴³ Özdemir, "a.g.m." s.185.

2.6. *Şer'iyeye Sicillerinin Askerî Tarih Açısından Önemi*

Şer'iyeye sicillerinin bir diğer özelliği de harp tarihi ve askerî konularla ilgili olarak ihtiva ettiği tafsilatlı kayıtlardır. Osmanlı ordusu sefere çıktığında, hem Anadolu hem de Rumeli'ye ait muhtelif konak yerlerinde, hem asker hem de erzak ve benzeri ihtiyaçların tedariki yoluna gidilmiştir. Savaş yapılmadan önce, sefer hazırlıklarına dair, beylerbeyi ve sancak beylerine yazılı emirler gönderildiği gibi, ordunun ihtiyacı olan gıda maddeleri, gemi, at, kürekçi, araba, cephaneye ve benzeri ihtiyaçların karşılanması amacıyla da kadırlara yazılı emirler gönderilirdi. Gönderilen bu yazılı emirlerin içinde, savaşın kime ve hangi sebeple açıldığı izah edilir ve konuyla ilgili Şeyhülislam fetvası hatırlatılarak halkın savaşın zaruretine inanmaları temin edilirdi. Kısaca, 470 küsur yıllık harp tarihimizi, bütün tafsilatıyla şer'iyeye sicillerinin genellikle sonlarında yer alan ve kadırlara hitaben yazılan yazılı emirlerde bulmak mümkündür.⁴⁴ Gerçekten şer'iyeye sicilleri, askerî hareketleri bütün ayrıntılarıyla aydınlatmak, ordunun teşkilat ve durumunu göstermek bakımından, vak'anüvislerde ve diğer kaynaklarda rastlanmayan birçok tafsilatı ihtiva etmektedir.⁴⁵

2.7. *Şer'iyeye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi*

Belki de şer'iyeye sicillerinin en önemli yönü hukuk tarihimizi ilgilendirir. Osmanlı Hukuku'nun menşei, İslâm hukukunun ne derece uygulandığı, Kur'an ve Sünnet'in sustuğu mübah alanda padişahların yasama yetkilerinin sınırları –ki bazı ilim adamlarınca bu alanda sadır olan kanunnameler örfî hukuk olarak değerlendirilmiştir- işte bu noktalarda sağlıklı bir neticeye varmak bu sicillerin tedkikiyle mümkün olacaktır. Sadece kanunnamelerden hareketle Osmanlı hukuk uygulamaları üzerinde değerlendirme yapmak doğru bir neticeye götürmekten uzak kalacaktır. Çünkü emr-i âlî, ferman ve beratlar ile amel edilebilmesi için bunların şer'iyeye sicillerine tescil ettirilmiş olması şarttı. Aksi takdirde uygulamada hiçbir

⁴⁴ Akgündüz, *a.g.e.*, s. 16.

⁴⁵ Osman Özsoy, *Şer'iyeye Sicillerinin Türk Kültür Tarihindeki Yeri ve Konunun 1342 Tarihli İstanbul Kadılığına Ait Defterde Analiz ve Değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 1990, s. 9.

değeri olamazdı. Bundan dolayı kadı veya naipler merkezden gelen bu tür belgeleri sicillere işlerler ve altlarına da kendilerine ulaştığı tarihleri yazarlardı.

Amel edilmesine dâir yine emr-i âlî'nin olduğu içtihadî alanlardaki sadır olan fetvaların, şer'iyeye sicillerinde sıkça yer alması hukuk uygulamalarının taklitten uzak olduğunu gösterdiği kadar, fetva-kaza münasebeti bağlamında şeyhülislâmlarla padişahların uyumlu iradelerinin kaza yetkisini elinde tutan kadılarda nasıl tecelli ettiğine dâir en güzel örnekleri de oluşturduğu kanaatindeyiz. Büyük bir kısmının mahkeme kayıtları olması sebebiyle şer'iyeye sicillerinin kaynaklık edeceği en geniş alanın uygulamalı İslam hukuku olacağı tabiidir. Bu cihetten hareketle şer'iyeye sicillerinin ihmal edilmesi mazur karşılanamaz. Günümüz Batı Hukukuna başlangıç teşkil etmesinden dolayı Roma Hukukunun öğretilmesi ne derece zaruret mesabesinde ise, günümüz Türk Hukuku'nun evveliyatı için de şer'iyeye sicillerinin araştırılması aynı derecede zorunludur.⁴⁶

2.8. *Şer'iyeye Sicillerinin Yok Olma Nedenleri*

Türkiye arşivleri bakımından dünyanın en önde gelen ülkeleri arasındadır. Türk arşivlerinin bu emsalsiz zenginliği, Türklerin, bilhassa Osmanlı Türklerinin yazılı kağıda karşı göstermiş oldukları dikkat ve sevginin bir sonucudur. Osmanlı Devletinde, katipler tarafından vesikaların çalınması, saklanması ve tahrif edilmesi durumunda, bunu yapanlar idamla cezalandırılıdı ki, bu durum pek az millette görülebilen bir titizliktir.⁴⁷ Ancak muhtelif sebeplerle bütün sicillerin günümüze kadar gelmediği açıktır. Çünkü bazı siciller daha tutulduğu dönemi takip eden yıllarda kaybolmuşlardır.⁴⁸ Ayrıca siciller maalesef yangın, tahrib veya bir taraftan diğer tarafa nakil esnalarında çok miktarda zayi olmuştur. Birçok vilâyetlerde ve kazalarda en eskisi on sekizinci asırdan yukarı çıkmaz, mamafih bir kısım vilâyetlerde on altıncı asırdan itibaren mevcut olanları da vardır.⁴⁹ Senelerden beri rutubetli mahzenlerde kalmış, pek çoklarının ciltleri bozulmuş, yaprakları çürümüş; harap perişan bir hâle gelmiş olan bu defterlere, teslim alındıktan sonra sayfa numaraları konmuş, tertiplenmiş, çok büyük itina ile ciltlettirilmeye, tasnife

⁴⁶ Nasi Aslan, "Millî Arşivimiz İçerisinde Şer'iyeye Sicilleri Eğitim ve Terminoloji Problemi", *1. Milli Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*, Ankara 1998, s. 189-190.

⁴⁷ İbrahim Yılmazçelik, "Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru Diyarbakır Şer'iyeye Sicilleri", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sy.90, İstanbul 1994, s. 47.

⁴⁸ Gedikli, "a.g.m." s. 208.

⁴⁹ Uzunçarşılı, "a.g.m." s. 367.

başlanmıştır.⁵⁰ Ancak bazıları var ki önemleri takdir edilene kadar, anlatılanlara göre, bir kısmı ısınmak amacıyla sobalarda yakılmış, bir kısmı çöpe atılmış ve bir kısmı da tabiat şartlarının tahrip ediciliğine maruz bırakılarak yok edilmişlerdir. Bu tahribattan kurtulanların belli bir kısmı da ıslanma, nemlenme ve kurt yenmesine uğrama sebebiyle hasar görmüştür. Bunlar yetmiyormuş gibi, koruma maksadıyla sonradan ciltlenirken de bir kısmının yazılarına dikkatsizlik sebebiyle zarar verilmiştir. Neticede bazı defter serileri ya tamamen yahut kısmen yok olmuştur. Bir kısmı da çöplüklerden toplanarak veya başka sebeplerle özel şahısların eline geçmiştir.⁵¹ Öte yandan bütün uyuşmazlıkların kadıya götürülmediği veya bütün hukukî işlemlerin uyuşmazlığa sebep olmadığı akılda tutulmalı ve hüküm verirken bu unsurlar göz önüne getirilmelidir.⁵² Şer’iyye sicillerinin yok olma nedenleri arasında şunlardan da bahsetmek gerekmektedir:

1. Tarih süresince birbirini kovalayan savaşlar,
2. Düşman işgalleri,
3. Yangınlar ve su basmaları.⁵³

2.9. Sicillerin Bir Merkezde Toplanması

Bu kadar büyük bir öneme sahip olan şer’iyye sicilleri uzun bir süre mahzenlerde kaderlerine terk edilmiştir. Maarif Vekâleti’nin 3 Kasım 1941 tarih ve 4018/2182 sayılı kararıyla, siciller müze ve kütüphanelere devredilmiş ve böylece bir yerde yok olmaktan kurtarılmıştır. Nihayet 1991 tarihinde Türkiye genelindeki Müze ve Kütüphanelerde bulunan sicillerin büyük bir bölümü Milli Kütüphane’ye devredilmiştir.⁵⁴ Siciller Millî Kütüphane’ye devreddildikten sonra, bunlar üzerinde katalog ve fihrist çalışmaları başlatılmış ise de imkanların azlığından bu çalışmalarda istenen sonuç alınamamıştır.⁵⁵

Millî kütüphane’de bir araya getirilen taşraya ait kayıtların, millî arşivciliğimize katılması için çalışmalar başlatılmıştır. En başta, hâlâ devam etmekte

⁵⁰ M. Zeki Oral, “Şer’iyye Mahkemeleri Sicilleri”, *Konya*, Sy.83, 1945, s. 13.

⁵¹ Gedikli, “a.g.m.” s.187-188.

⁵² Gedikli, “a.g.m.” s. 209.

⁵³ Atalar, “a.g.m.” s.313-314.

⁵⁴ Yılmazçelik, “a.g.m” s.160.

⁵⁵ İbrahim Yılmazçelik, “a.g.m.”, s. 41.

olan defterlerin mikrofilmleri çekilmektedir. Bugün itibariyle, 8.928 defterin yarısından fazlasının filmleri bu şekilde okuyuculara sunulabilmektedir.⁵⁶

Bu sicillerin ömürlerini uzatmak, evlatlarımızın da faydalanmalarını sağlayabilmek için bir elden idare edilmesine, her elin dokunmamasına kat'î ihtiyaç vardır.⁵⁷ Sicillerin tek merkezde toplanması, hizmetin tekelden yürütülmesinde büyük faydalar sağlayacaktır. Ancak bu tek merkezde toplanma, Millî Kütüphane örneğinde olduğu gibi değil, gerçekte ayrı bir merkez, Şer'iyye Sicilleri Merkezi veya Şer'iyye Sicilleri Arşivi olarak düşünölmelidir.

Hizmetin tekelden yürütülmesinde de büyük faydalar temin edilecektir. Bu durum özellikle araştırmacıların işini hayli kolaylaştıracaktır. Uzman kadroların bir araya getirilmesi suretiyle, sicillerin katalog ve tasnif çalışmaları tamamlanacağından, araştırmacılar bir de bu gibi işlerle vakit kaybetmeyeceklerdir.⁵⁸

Fakat siciller tek nüsha olduğundan dolayı, tek merkezde toplanması güvenlik açısından büyük bir sıkıntı doğurabilir. Dolayısıyla sicillerin tek merkezde toplanmasından hemen sonra, öncelikle güvenlik meselesinin halledilmesi gerekir. Bu husus sicillerin mikrofilmlerin alınması ile de haledebilecek bir meseledir.

Sicillerin tek merkezde toplandığı Fizikî Mekan'ın yeni binanın da iyi bir şekilde donatılması gerekir. Zira sadece güvenlik meselesi değil ayrıca tabii afetler de, sicillerin yıpranmasını ve ortadan kalkmasını sağlayabilir. Bu sebeple sicillerin muhafaza edileceği merkez veya binanın sel, deprem, yangın gibi bir kısım tehlikelere karşı donanımlı olması gerekmektedir. Eğer güvenlik ve fizikî problemler halledilebilirse, sicillerin bir merkezde toplanması önemli avantajlar sağlayabilir.⁵⁹

Her şeyden evvel arşivlerin daha iyi çalışabilecek alanlar haline getirilmeleri, buralarda araştırmacıları caydıracak bir zihniyetin değil de, teşvik edecek bir zihniyetin hakim kılınması beklenir.⁶⁰

⁵⁶ Orhan Avcı, "Kültür Tarihi Kaynağı Olan Şer'iyye Sicilleri'nin Türk Millî Arşivciliği'ne Katılması", *1.Millî Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*, s. 195.

⁵⁷ Oral, "a.g.m.", s. 13.

⁵⁸ Yılmazçelik, "a.g.m" s.170.

⁵⁹ Yılmazçelik, "a.g.m" s.169-170.

⁶⁰ Gedikli, "a.g.m." s.211.

B. 23 NUMARALI DEFTERDE GEÇEN BELGE TÜRLERİ

1. Hücet

Hâkim huzurunda ikrar ve takrir ve akit ve vasi tayini ve bir hususa izin verilmesi gibi hükmü ihtiva etmeyen hususlar hakkındaki vesikalar hakkında kullanılan bir tabirdir. Eskiden bir hükmü havi olsun olmasın hâkim(kadı) tarafından hukukî bir hâdiseye dair tanzim olunan vesikaya bu ad verilirdi.⁶¹

Genellikle her hüccette davacı (mukır), davalı (mukarrun leh) ve bu iki taraf arasında dava konusu olan mesele olmak üzere üç temel unsur bulunur. Kadı huzurunda görülen dava neticesinde duruma göre hüccetin aslı taraflara verilir, sûreti de sicile kaydedilirdi. Orijinal hüccetlerde kadının ismi ve mührü (tasdik ibaresi) bulunduğu halde sicillere kaydedilmiş hüccetlerde bunlar yer almaz. Hüccetlerin konusu kadılar tarafından ele alınmış her türlü kazâi vak‘alardır. Başlıca hüccet çeşitleri şunlardır: Köle ve köle âzadı (i‘tâk, tedbîr, mükâtebe), evlenme (akd-i nikâh), karşılıklı rızâ ile boşanma (muhâlea), boşama (talâk), nikâhın feshi, nafaka⁶², terbiye velâyeti (hidâne), miras⁶³, rehin, rehini kaldırma (fekki rehin), borçla ilgili ihtilâflı konular, alım satım mukaveleleri, icâre, vesâyet, vekâlet⁶⁴, emanet, sulh, hacr-iflâs, lukata, gasp, cinayet.⁶⁵ Hüccetlerin diğer konuları ise, gaiplik,⁶⁶ mülk satışı,⁶⁷ ölüm sebebi,⁶⁸ hisse talebi,⁶⁹ vasî tayini,⁷⁰ diyet,⁷¹ vakfetme,⁷² hisse satışı,⁷³ borç tahsili,⁷⁴ iffete iftira,⁷⁵ hibedir.⁷⁶

Girizgâh bölümünde tarafların kimlikleri tanıtılır. Önce birinci tarafın ikametgâhı, kendisinin ve babasının adı, çok defa lakabı zikredilir. Eğer şehirde oturuyorsa o şehrin ve mahallenin adı da belirtilir. Şehrin ismi genellikle “mahmiyye,

⁶¹ Mehmet Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.1, İstanbul 1983, s. 865

⁶² Örnek için bakınız. AŞS 23,86.

⁶³ Mirasa örnek için bakınız. AŞS 23, 43; AŞS 23, 58; AŞS 23, 67; AŞS 23, 68; AŞS 23, 69; AŞS 23, 79; AŞS 23, 100; AŞS 23, 120. AŞS 23,43; AŞS 23,58; AŞS 23,67; AŞS 23,68; AŞS 23,69;. AŞS 23,79; AŞS 23,100; AŞS 23,120.

⁶⁴ Vekâlete örnek için bakınız. AŞS 23, 3; AŞS 23, 155.

⁶⁵ Mustafa Oğuz, Ahmet Akgündüz, “Hüccet” *DİA*, c.18, İstanbul 1998, s. 446.

⁶⁶ Örnek için bakınız. AŞS 23,21.

⁶⁷ Örnek için bakınız. AŞS 23,24; AŞS 23,34; AŞS 23,37; AŞS 23,45; AŞS 23,48; AŞS 23,51; AŞS 23,54; AŞS 23,59; AŞS 23,106.

⁶⁸ Örnek için bakınız. AŞS 23,31; AŞS 23,52; AŞS 23,61; AŞS 23,62; AŞS 23,85.

⁶⁹ Örnek için bakınız. AŞS 23,32.

⁷⁰ Örnek için bakınız. AŞS 23,33; AŞS 23,71; AŞS 23,72; AŞS 23,83.

⁷¹ Örnek için bakınız. AŞS 23,39.

⁷² Örnek için bakınız. AŞS 23,40.

⁷³ Örnek için bakınız. AŞS 23,41; AŞS 23,42.

⁷⁴ Örnek için bakınız. AŞS 23,50.

⁷⁵ Örnek için bakınız. AŞS 23,53.

⁷⁶ Örnek için bakınız. AŞS 23,75; AŞS 23,107; AŞS 23,110; AŞS 23,118.

mahrûsa” veya “medîne” kelimeleriyle tavsif edilerek zikredilir. Birinci tarafın “...nâm kimesne” ibresiyle tamamlanan hüviyet tesbitinden sonra mahkemeye atıfta bulunulur. Mahkeme yerine “meclis-i şer’” (şer’-i enver, şer’-i şerîf, şer’-i şerîf-i enver), meclis-i şer’-i hatîr” (hatîr-i lâzımü’t-tevkir), mahfil-i kazâ vb. tabirler kullanılır.⁷⁷ Davacı yani belge sahibi hakkında “işbu râfi’ân hâze’l-kitâb”, “bâisü’l-kitâb”, “sâhibü’l-kitâb” şeklinde bahsedilerek davalının huzurunda olduğu “mahzarlarında” sözüyle anlaşılır. Davacı, davalı karşısındaki açıklamasını “ikrâr-ı tâmmve bast-ı ani’l-merâm idüp” şeklinde ifade eder.⁷⁸ Ayrıca yine “takrîr-i kelâm idüp(kılup)”, “ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp”, “takrîr-i merâm kılup”, “ikrâr ve i’tirâf idüp” şeklinde de kullanılanları mevcuttur. Bütün bu ifadeler “beyan edilmektedir” anlamına gelir.⁷⁹ Daha sonra hüccete konu olan mal veya hak tanıtılır. Hukukî işlemin şekli ve şartları belirtilir. İkrarda bulunan tarafın karşı tarafı ibrâ ettiği ve konunun dava ve çekişme konusu yapılmayacağı teyit edilir. Şahitlerin kadı huzurundaki şahadetleri “bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyu her birleri edâ-i şehâdet-i şer’iyye eylediklerinde” biçiminde ifade edilir. Yapılan ikrarlar mahkeme tarafından tasdik edildikten sonra, durum talep üzerine sicile kaydedilir. Bu kısım hüccette “mâ-vak’a bi’t-taleb ketb olundu.” şeklinde yer alır.⁸⁰

Hüccetlerin üzerindeki tarih kayıtları ferman ve beratlardakilerde olduğu gibi genellikle yazı ile belirtilir. Ancak sicillerdeki hüccet sûretlerinde yılın, bazan da günün rakamla belirtildiğine da rastlanmaktadır. Tarih kaydına “tahrîren (hurrîre) fi’l-yevm” veya tahrîren el-yevm” ibareleriyle başlanır. Şer’iye sicillerindeki hüccetlerde kâtip çok defa pratik mülâhazalarla “fi’t-târîhi’l-mezbûr” ibaresini kullanır ki bu ibare “daha önceki kaydın tarihi” anlamına gelir.

Hüccetlerde “şühüdü’l-hâl” ibaresi yazılırken genellikle “şîn” veya sondaki “lâm” harfinin satırın sonuna kadar uzatıldığı, bu ibarenin sicillerdeki hüccetlerde bazan düz, bazan da helezonik bir çizgi veya buyuruldu şeklinde kaydedildiği görülmektedir.⁸¹

⁷⁷ Mustafa Oğuz, Ahmet Akgündüz, “a.g.m.” s. 447.

⁷⁸ AŞS 23, 20 nolu belgeye bakınız.

⁷⁹ Mustafa Oğuz, *Hüccetlerin Diplomatik Yönden Tahlili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988, s..XV.

⁸⁰ Ergin Baş, *62 Numaralı Amasya Şer’iye Sicil Defteri’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2008, s. 34.

⁸¹ Mustafa Oğuz, Ahmet Akgündüz, “a.g.m.” s. 448.

2. İ'lâm

İ'lâm, sözlükte bildirmek manasını ifade eder. Terim olarak ise, şer'î bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye i'lâm denmektedir. Her i'lâm belgesi, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabını ve def'i söz konusu isedef'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dâir kayıtları ihtivâ eder. İ'lâm belgelerini diğer şer'iyye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı ihtivâ etmesidir. Hâkimin kararını ihtiva eden her belge i'lâmdır; hüccet, ma'rûz veya bir başka belge çeşidi değildir.⁸²

İlâmda evvela sırayla davacının adresi, adı, babasının adı yazılır. Eğer davacı başka bir şehir halkından ise memleketi belirtilir ve davanın görüldüğü mahalle ne için geldiği, halen nerede oturduğu kaydedilir.⁸³ Davalının adı, varsa şöhreti ve babasının adı yazılır. Adrese pek temas edilmez.⁸⁴

İ'lâmda davacının iddiası yani dava konusu da eksiksiz olarak zikredilmelidir. Davalının cevabı yani karşı davası, def'i ve itirazları da zikredilecektir.

İ'lâmda yer alması gereken hususlardan birisi de kararın gerekçesi demek olan isbat vâsıtaları (esbâb-ı sübûtiyesi)dir. İddiayı isbat edecek vasıta demek olan delil, i'lâmda genellikle "gıbbe's-sual ve akıbe'l-inkâr müdde-i mezbûrdan müddeâsına mutâbık beyine taleb olundukda..." ifadesiyle istenir.⁸⁵

Davacı, davasını ispat edemediği takdirde karşı tarafa yemin teklif edebilir. Karşı taraf isterse yemin eder, isterse yemin etmekten kaçınır. Her iki durumda da hâkim, teklif ettiği yeminin metnini ilâmda göstermek zorundadır.⁸⁶

Bundan sonra hâkim, i'lâm metninin sonunda, davanın isbat vâsıtalarına göre ayrı ayrı kalıp ifadelerle kararını açıklar. Tarih, ya Arapça olarak yazıyla yazılır veya bu günkü tarih atma şekillerine benzer bir şekilde yazılır.

İ'lâmlarda hüccetlerde olduğu gibi sonda ve şuhûdü'l-hâl başlığı altında şahitler listesinin verilmesi şart değildir. İsbat vasıtası şahitlik ise i'lâmın içinde veya

⁸² Akgündüz, *a.g.e.*, s. 29.

⁸³ Abdülaziz Bayındır, *İslâm Muhâkeme Hukûku*, İstanbul 1986, s.4.

⁸⁴ Bayındır, *a.g.e.*, s.4.

⁸⁵ Akgündüz, *a.g.e.*, s. 30.

⁸⁶ Bayındır, *a.g.e.*, s.8.

sonunda şahitlerin ismi yazılabilir.⁸⁷ Şahitlerhakkında “mine’l-‘udûl” ve “li ecli’ş-şahâdemeclis-i şer‘e hâzırânolup” şeklinde bilgi verilmesinden sonra “fi’l-hakika” diye başladıktan sonra “şâhidleriz şahâdet dahi iderüz” sözüyle bitirirler. Eğer davadan men söz konusu ise bu “bî-vech mu‘ârızadanmen‘ kayd şüd” sözleriyle belirtilir. Tarihe ise yine hüccetlerde olduğu gibi “tahrîren (hurrîre) fi’l-yevm” diye başlanır.⁸⁸

İ‘lâmlar konularına göre genellikle şu isimlerle anılırlar: Borç ikrarı ile ilgili i‘lâmlar, alacağın isbatına ilişkin i‘lâmlar; karşı tarafa yemin teklifini (tahlif) ihtiva eden i‘lâmlar; alacağın te‘ciliyle alakalı i‘lâmlar; kefâlet, havâle ve istihkak i‘lâmları; muhayyerlik hakkına ait i‘lâmlar; hürriyetin isbatı ile ilgili i‘lâmlar; tazminatlarla dâir i‘lâmlar; icâre i‘lâmları; vakıf i‘lâmları; evlenme ve boşanmaya dâir i‘lâmlar; ta‘zir cezası i‘lâmları; iffete iftira (kazf) ,ıçki içme (şirb)ve zina cezası (hadler) ile ilgili i‘lâmlar; su-i hâl i‘lâmları; bina keşif i‘lâmları; maktûlün keşfi i‘lâmları; diyet i‘lâmları; kısas i‘lâmları; müslümân olma veya dinden çıkmaya (irtidad) dâir i‘lâmlar; sulh i‘lâmları; Ramazan Ayı’nın tesbitine ilişkin i‘lâmlar; hırsızlık suçu ve cezası (hadd-i sirkat) ile ilgili i‘lâmlar.⁸⁹

3. *Buyruldu*

Osmanlı Devletinde Padişah’tan sonra şer‘î ve kanunî hükümleri icra ve takip ile görevli olan makam, padişahın bir nevi mutlak vekili bulunan sadrazamlardır. Sadrazamlar padişahın emrine dayanarak, bazı hususları kadılarına hatırlatabilirler. İşte şer‘iyye sicillerinde bulunan kayıtlardan bir de sadrazamların yazılı emirleri demek olan buyrultulardır. Aslında buyrultu, sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denir.⁹⁰

Beylerbeyi buyurulduları diplomatik açıdan padişaha ait fermân, berat, nâme-i hümâyun, ahidnâme-i hümâyun gibi belgelere benzemektedir. Giriş kısmında sadece davet ve tuğra rükünleri bulunmamaktadır.⁹¹ Doğrudan elkab rüknü ile

⁸⁷ Akgündüz, *a.g.e.*, s. 31.

⁸⁸ Bkz. AŞS 23, 22.

⁸⁹ Akgündüz, *a.g.e.*, s. 32.

⁹⁰ Ahmet Akgündüz, *Şeriye Sicilleri: Toplu Katoloğu ve Seçme Hükümler I*, s. 44.

⁹¹ Ali Açikel, “Tokat Şer‘iyye Sicillerine Göre Beylerbeyi Buyurulduları”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sy.5, İstanbul 2001, s. 33.

başlanır. Tıpkı padişaha ait belgelerde olduğu gibi her görevli için kullanılacak elkab ayrı ayrı tesbit edilmiştir. Kadılara “şerî‘at-me’âb...fazîletlü efendi”, “seccâde-nişîn-i şerî‘at-ı garrâ olan fazîletlü efendi”, “şerî‘at-şî‘âr⁹²...fazîletlü efendi”, “seccâde-mefrûş-ı şerî‘at-ı mutahhara olan fazîletlü efendi”, “mesned-nişîn-i şerî‘at-ı garrâ fazîletlü efendi”, “mesned-ârâ-yı şerî‘at-ı garrâ fazîletlü efendi”, naiblere “na’ibü’ş-şer‘ olan izzetlü efendi”, voyvoda, mütesellim, kethüdayeri ve yeniçeri serdârlarına “mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân”, kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân voyvodası izzetlü ağa”, “kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân” elkab formülleri kullanılmıştır. Ayrıca, fermanlarda olduğu gibi buyuruldularda da birden fazla kişiye hitab edilebildiği ve her bir görevli için kabul edilmiş elkabın kullanıldığı görülmektedir.

Buyuruldu belgelerinde elkabı müteakib dua rüknüne geçilmektedir. Kadı ve na’ibler için “zîde ilmühu” veya “zîde fazlühu”, voyvoda, mütesellim, kethüdayeri ve yeniçeri serdarları için “zîde kadrühu” veya “zîde mecdühu” gibi dua formülleri yazılır⁹³. Duadan sonraki rükün, buyuruldunun yazılma sebebinin izahının yer aldığı nakil/iblağ bölümüdür. Ancak nakilden önce dua ile nakil kısmını bağlayan “inhâ olunur ki”, “ba‘de’t-tahiyye ve’t-teslîm inhâ olunur ki” veya ba‘de’s-selâm inhâ olunur ki” formüllerinden biri yer almaktadır. Bundan sonra nakil kısmına yani konuya geçilir.

Nakil kısmında konu açık ve seçik bir şekilde anlatılmaktadır. Bu bölüm konunun önemine yahut nakledilen olayın mahiyetine göre kısa veya uzun olmaktadır. Buyuruldunun yazılmasına sebep olan şey daha önce vuku‘ bulmuş bir olayın anlatılmasını gerektiriyorsa “bundan akdem” veya “bundan evvel” ifadelerinden biri tercih edilmektedir.⁹⁴

Buyuruldularda “emir-hüküm” rüknüne geçmeden önce, emredilen husus eyalet divânının ismini ihtiva eden “Divân-ı Sivas’dan (veya Divân-ı eyalet-i Rum’dan, Divân-ı eyalet-i Sivas’dan) işbu buyuruldu tahrir” tarzında bir cümle konulmaktadır.⁹⁵

Dîvân-ı Hümâyun’a verilen bir arz, arıza, arzuhal veya takrir okunup istek kabul edildiği takdirde üzerine “buyuruldu” kelimesi bazan tek olarak, bazan da “arz

⁹² Örnek için bakınız. AŞS 23, 124.

⁹³ Açikel, “a.g.m.” s.15-16. Örnek için bakınız. AŞS 23,124; AŞS 23,132; AŞS 23,133; AŞS 23, 135; AŞS 23,146; AŞS 23,147; AŞS 23,148; AŞS 23,149; AŞS 23,150; AŞS 23,158; AŞS 23,176; AŞS 23,183; AŞS 23,200; AŞS 23,201; AŞS 23,205; AŞS 23,228.

⁹⁴ Açikel, “a.g.m.” s.16.

⁹⁵ Açikel, “a.g.m.” s. 32. Örnek için bakınız. AŞS 23, 124; AŞS 23,135; AŞS 23,183; AŞS 23,

olunduğu üzere tahrir olunadeyü buyruldu” gibi yapılacak işlemi gösteren bir cümlelerin sonuna ilâve edilerek yazılırdı. “Buyruldu” kelimesi kullanılmayan buyrulduklara da rastlanmaktadır. Meselâ “kanun üzere buyruldu” yerine sadece “kanun üzere” ifadesinin bulunduğu da olurdu.⁹⁶

Kullanıldığı belgeye adını veren buyruldu kelimesi, başlangıçta oldukça açık ve okunaklı bir şekilde yazılırken zamanla klişeleşmiş ve okunması mümkün olmayan bir şekil almıştır. Onun içindir kibu stilize şekli “emrimdir” diye okuyanlarda olmuştur.⁹⁷

İncelediğimiz defterde geçen buyruldukları konu itibarıyla ulak gönderilmesi ve güvenliğinin sağlanması⁹⁸, vergi talebi⁹⁹, timar tevcihi¹⁰⁰, adet haline gelmiş zahirenin verilmesi isteği¹⁰¹, mahsulat teslimi¹⁰², metrûkâtın hazineye ait olduğunun bildirilmesi¹⁰³, eşkıyanın yakalanması emri¹⁰⁴, cizye tahsili¹⁰⁵, varissiz ölen askerî sınıftan kişilerin muhalefatının gönderilme isteği¹⁰⁶, kismet-i askeriye isteği¹⁰⁷ olarak sıralanabilir.

4. *Ma'rûz*

Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukukî bir durumun tesbiti açısından yazılı delil olarak kabul edilemeyen ve sadece kadının icra makamlarına idarî bir durumu arzettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikayet dilekçelerine denir. Kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya bir durumun arzını hâvi yazılı belge ve kayıtlardır. Buna ma'rûz dendiği gibi arıza veya arz da denir ve genellikle çoğulu olan ma'rûzat kelimesi kullanılır.

⁹⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, “Buyruldu” *DİA*, c.6, İstanbul 1992, s. 478. Örnek için bakınız. AŞS 23, 124; AŞS 23,132; AŞS 23,133; AŞS 23,135; AŞS 23, 146; AŞS 23,147; AŞS 23,148; AŞS 23,149; AŞS 23,150; AŞS 23, 176; AŞS 23,183; AŞS 23,200; AŞS 23,201.

⁹⁷ Kütükoğlu, “a.g.m.” s. 479-480.

⁹⁸ Örnek için bakınız. AŞS 23, 124; AŞS 23,135.

⁹⁹ Bkz. AŞS 23, 128.

¹⁰⁰ Bkz. AŞS 23, 132; AŞS 23, 133; AŞS 23,228.

¹⁰¹ Bkz. AŞS 23, 146; AŞS 23, 147; AŞS 23, 148; AŞS 23,149; AŞS 23,150; AŞS 23, 201.

¹⁰² Bkz. AŞS 23,157.

¹⁰³ Bkz. AŞS 23,158.

¹⁰⁴ Bkz. AŞS 23, 176; AŞS 23,200.

¹⁰⁵ Bkz. AŞS 23, 183.

¹⁰⁶ Bkz. AŞS 23, 205.

¹⁰⁷ Bkz. AŞS 23, 207.

Kadı tarafından kaleme alınan ma'rûzların bazan ma'rûz diye kaydedilen i'lâmlardan farkı, bunların kadının kararını ihtiva etmemesidir. Kadı bu tip ma'rûzlarda şu konuları ilgili icrâ makamlarına arzeder: Vezirler, çevredeki kadılar veya müftülerin hüsn-i hâlini arz ederek bunların taltifini talep edebilir(hüsn-i hâl ma'rûzları); şakî ve benzeri kimselerin su-i hâlini arz ederek gereğinin yapılmasını talep eder (su-i hâl ma'rûzları); boşalan görevleri icrâ makamına bildirir (cihât-ı mahlûle ma'rûzları); ferağ edilen veya kaldırılan görevleri(cihetleri) arzeder (cihât-ı mefrûğa ve merfûa ma'rûzları); merkezî idareden kendisine gönderilen emirlerin ulaştığını bildirir; mülâzemeti dâhil olan kadı ve âlimlerin durumunu arzeder; tutukluların salıverilmesi, vâli ve kadıların vefâtı veya berat talebi gibi muhtelif mevzûların arzını ihtiva edebilir.¹⁰⁸

5. *Ferman*

Fermân kelimesini tamamiyle benimseyen Osmanlılarda, bu kelimenin resmî mânası, herhangi bir iş hakkında padişahın alâmet-i şerife denilen tuğralı emri demektir. Bu emre, hükümdardan sâdır olduğu için, fermân-ı humâyûn ve emr-i şerif denilirdi. Osmanlılarda hükümdarın tuğralı fermânına, münderecâtının mâhiyetine göre, hukûm, bitî, misâl, tevkî, nişân, berât, menşûr veya yarlıg denilirdi.¹⁰⁹

Sefer açılması, asker sevki, vergi vb. devlet işlerine dair olan fermanlar doğrudan doğruya Dîvân-ı Hümâyûn'un kararı ve padişahın emriyle hazırlanıp ilgili şahıslara gönderilirdi.¹¹⁰ Fermânlarda muhâtab çoğu zaman birden fazla kişidir. Bunlar, kadılar; beylerbeyiler; bir beylerbeyi ve sancak beyleri vs dir.¹¹¹Fermanların büyük bir kısmı ise beylerbeyi, sancak beyi, kadı gibi görevlilerin mektup veya arzı yahut halktan birinin arzuhali üzerine konunun divanda görüşülüp bir karar bağlanması sonunda hazırlanırdı. Bazan doğrudan doğruya padişahın emriyle, sancaktaki bir şehzadenin isteği ve gönderdiği müsvedde üzerine veya devlet kademelerindeki bir görevlinin verdiği örnek esas alınarak da ferman yazılabılırdı.¹¹²

Osmanlılarda fermân 7 esâs üzerine yazılırdı: 1. Fermân kelimesinin zikri, 2. Fermânın gönderildiği kimsenin isminin, rütbe ve derecesine göre, duâ ve senâ ile

¹⁰⁸ Akgündüz, *a.g.e.*, s. 37.

¹⁰⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Ferman" *İA*, c.4, İstanbul 1988, s. 571.

¹¹⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, "Ferman" *DİA*, c.12, İstanbul 1995, s. 400.

¹¹¹ Necdet Gök, "Osmanlı Diplomatasında Fermân ve Berât Arasında Benzerlik ve Farklar" *OTAM*, c.II, Ankara 2000, s.222.

¹¹² Kütükoğlu, "a.g.m."s.400.

zikri; 3. Fermânın yollanmasının veya verilmesinin sebebi; 4. Fermânın gönderilmesi veya verilmesinde padişahın arzusunun gönderilen kimseye emrolunması; 5. Yapılması istenilen işin tasrihi; 6. Verilen işin bitirilmesi için temenni ve 7. Fermânın tarihi ve gönderildiği yerin ismi.¹¹³

Fermanlar genellikle “*Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-Â'lâ*”¹¹⁴, “*Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm*”¹¹⁵, “*Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-ve'l-keîâm*”¹¹⁶, “*Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-keîâm*”¹¹⁷, “*Kıdvetü'l-umerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâmü'l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-i'lâm*”¹¹⁸, “*Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân*”¹¹⁹ ile başlar.

Birçok fermânda emre muhâtab olan memurların elkâbını müteakib isimleri bile kaydedilmemiştir. XVIII. Yüzyılda ise isim yazılması gereken yerler boş bırakılmıştır. Çünkü fermânlarla yapılması istenilen şeylerde muhatab olanlar belli şahıslar değil makamlardır. Şahısların değişmesi emrin yerine getirilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Verilen emir, o makamda kim olursa olsun yerine getirilecektir çünkü bu aynı zamanda kanundur.¹²⁰

Elkâbdan sonra mutlaka dua rûknü yer alır, bu da elkâbda olduğu gibi fermanın yazıldığı şahsın mevkiine göre olurdu. Her vazifeli için kullanılacak dua da tesbit edilmişti.¹²¹ Defterde geçen dualar “*dâme ikbâlehü*”, “*dâme mecduhü*”, “*dâme uluvvühu*”, “*dâme izzihu*”, “*zîde fazluhu*”, “*zîde kadruhu*”, “*edâma'llâhu te'âlâ fezâilühüm*”, “*dâmet*”, “*ikbâlehü*” “*inşâ'llahü te'âlâ*”, “*bi-emrillâhi te'âlâ*”, “*tâbe serâhu*”, “*tâbe serâhâ*”, “*edâmallahü te'âlâ iclâlehü*” şeklindedir¹²².

Duadan sonraki rûkûn fermanın yazılma sebebinin izahıdır ki buna “nakil/iblağ” denir. Ancak nakilden önce, dua ile nakil kısmını bağlayıcı mahiyette olan “tevkî-i refî-i humâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki” ibaresi yer alır. Bundan sonra konuya geçilir. Nakil kısmı konunun önemine yahut nakledilen olayın mahiyetine göre kısa veya uzun olur.

¹¹³ Uzunçarşılı, “a.g.m.” s. 572.

¹¹⁴ AŞS 23, 129; AŞS 23, 134; AŞS 23, 145; AŞS 23, 195; AŞS 23, 199; AŞS 23, 211; AŞS 23, 212; AŞS 23, 213; AŞS 23, 218; AŞS 23,219; AŞS 23, 227; AŞS 23, 232 buna örnektir.

¹¹⁵ AŞS 23, 131; AŞS 23, 156; AŞS 23,165; AŞS 23,171; AŞS 23,175; AŞS 23,180; AŞS 23,204; AŞS 23,210.

¹¹⁶ AŞS 23, 151.

¹¹⁷ AŞS 23, 152; AŞS 23,159.

¹¹⁸ AŞS 23,185; AŞS 23,198; AŞS 23, 203.

¹¹⁹ AŞS 23, 192; AŞS 23,214; AŞS 23,215; AŞS 23,217.

¹²⁰ Gök, “a.g.m.” s. 219.

¹²¹ Kütükoğlu, “a.g.m.” s. 402-405.

¹²² AŞS 23. Defterin tamamında bu tür dualar yer almaktadır.

Nakledilen vak‘anın yeni cereyan etmiş olması halinde “hâliyâ” yahut “şimdiki halde”ibareleri kullanılır. Fermanın yazılmasına sebep olan şey daha önce cereyan etmiş bir olayın anlatılmasını gerektiriyorsa “bundan akdem” veya “bundan evvel” ifadelerinden biri tercih edilir.

Fermanın yazılmasına sebep teşkil eden olay özetlendikten sonra bu konuda verilen emre geçilir.¹²³ Burada “*buyurdum ki*”¹²⁴ emri yer alır.

Bazı fermanlarda emir rüknünden sonra sadece “Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimad kılasız” formülü yer alır ki daha başka bir tekit veya tehdit bulunmayan belgelerde bu ibare tekit rüknü olarak kabul edilmektedir.

Fermanlarda tekit/tehdit rüknünden sonra tarih bulunur. Tarihlerin başında genellikle “tahrîrenfi” bazan da “hurrîre fi” ibaresi yer alır. Tarih daima yazı ile gün, ay, yıl sırasına göre ve Arapça olarak yazılır. Bununla birlikte ayın tarihinin yazılışı bakımından fermanın cinsine ve yazıldığı büroya göre biraz farklılık vardır. Bazılarında ayın tam tarihi verildiği halde bazılarında sadece “evâil”, “evâsıt” ve “evâhir” kelimeleriyle ifade edilen onar günlük bölümlerden hangisinde olduğuna işaret etmekle yetinilmiştir.

Fermanların son rüknü, “mahall-i tahrîr” denilen fermanın yazıldığı yeri gösteren kısımdır. Bu rükün sol alt köşede yer alır. Ferman İstanbul, Edirne gibi padişahın devamlı ikamet yerlerinden birinde yazılmışsa şehir isminin başına “be-makâm”, “be-medîne”, sonuna da “el-mahrûsa, el-mahmiyye” kelimeleri ilâve edilirdi. Sefer sırasına konaklanan yerlerde, diğer bir ifadeyle geçici ikamet yerlerinde yazılanlarda yer adının başına “be-yurt, be-sahrâ, be-meştâ” kelimeleri getirilir, sonuna ise herhangi bir sıfat eklenmezdi.¹²⁵

6. Berat

“Yazılı kâğıt ve mektup” mânasında olup, Osmanlı devleti teşkilâtında bâzı vazife, hizmet ve memuriyetlere tâyin edilenlere vazifelerini icra salâhiyetini tevdi etmek üzere, padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet veya tâyin emirleri hakkında

¹²³ Kütükoğlu, “a.g.m.” s. 402-405.

¹²⁴ AŞS 23,129.

¹²⁵ Kütükoğlu, “a.g.m.” s. 402-405.

kullanılan tâbirdir; beratlı “müsaadeli ve imtiyazlı, eli beratlı “salâhiyetli” ve beratlı tüccar¹²⁶ anlamına gelmekteydi.

Osmanlı vesikalarında berata, biti, berat-ı şerif, nişan, nişan-ı şerif, hüküm, misâl de denilmekte ve bazen aynı vesîkanın bir yerinde nişan, diğer bir yerinde berat tâbiri kullanılmaktadır. Beratlarda, verilen hizmetin adı, mahalli, maaşı veya geliri, verilen şahsın ismi, ne için verildiği ve kendisinden ne istenildiği, kumandanlık, serdarlık veya diğer mühim bir vazife ise, berat alanın salâhiyet derecesi tasvir edilirdi.¹²⁷

Beratların hangi sebeple verildiği belirtildiği gibi cinsi de gösterilirdi: Vezâret(menşur), Beylerbeyilik, timar, mukâtaa, iltizam, ferâşet, imâmet, vazife, muafiyet beratı vb. Kırım hanları, Eflak ve Boğdan voyvodaları tayinlerinde, yabancı devlet konsoloslarının Osmanlı topraklarındaki vazifelerinin kabul edildiğini belirtmek üzere, elçilik ve konsolosluklarda tercümanlık yapacak olanlarla Osmanlı tebaası olup Avrupa tüccarı ve Hayriye tüccarı adıyla özel statüde ticaret yapacak olanlara da berat verilirdi.

Belgenin berat olduğu, bundan sonraki “nişân-ı şerif-i âlîşân...” veya “sebeb-i tahrîr-i tevkî‘-i...” sözleriyle başlayan ve az çok farklılık gösteren şekillerde devam eden formülden kolayca anlaşılabilir gibi, “emir-hüküm” kısmına geçilmeden önce ekseriya “bu/işbu berât-ı hümâyunu verdim ve buyurdum ki” ibaresi de belgenin berat olduğunu ortaya koyar.

Beratlarda düzenleniş sebebi, kimin arzıyla, ne münasebetle verildiği, gerekiyorsa kalem kayıtlarına yapılan müraacatlar “nakil-iblâğ” rüknünde belirtilir. Berat verilen şahsın eşkâli de bu kısımda mutlaka yer alır. Daha sonra vazife beratlarında günlük miktar, iltizam beratlarında eski bedel ile yapılacak zam gibi beratın cinsine göre verilen şey yazılır. Timar beratlarında ise tahsis edilen miktarın hangi köylerin ne kadarlık gelirlerinden meydana geleceği tek tek gösterilerek siyâkat yazısıyla ve bir öbek halinde yazılmış olan kısım “nakil-iblâğ”dan “emir-hüküm”e geçişte “verdim” ve “buyurdum ki” kelimeleri arasında bulunur.

¹²⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Berat”, *İA*, c.2, İstanbul 1979, s. 523.

¹²⁷ Uzunçarşılı, “a.g.m.” s. 523.

Sol alt köşede ise “mahal-i tahrir” olarak adlandırılan beratın yazıldığı yer görülür. “Be-makām-ı Kostantiniyye”, “be-sahrâ-yı Sofya” gibi.¹²⁸

Padişahlar değişikçe, bütün beratlar değişikçe, yeni padişahın tuğrası ile yeni beratlar verilir ve bunun için berat başına yarım resim alınır. Bu muameleye “tecdid-i berat” denirdi.¹²⁹

7. Salyâne

17. asrın başlarından 3 Kasım 1839 tarihinde Tanzimat Fermanı'nın ilanına kadar olan dönemde Osmanlı Devleti'nin klasik idarî ve malî yapısı gerek merkez gerekse taşrada önemli değişim ve dönüşümlere maruz kalmıştır. Taşrada vilâyetlerin malî yapısındaki en önemli değişiklik, 18. Yüzyılın ilk yarısında tüm Osmanlı taşrasında iyice kurumlaşarak ortaya çıkan “vilâyet masrafları”nın örfî vergiler olarak “tevzi defterleri” veya diğer adıyla “salyâne defterleri” vasıtasıyla toplanması uygulamasıdır. “Tevzi” tabiri burada yerel masrafların örfî vergiler olarak vilâyet halkına taksimini ifade etmektedir. Diğer taraftan “tevzi defterleri”, vilâyet masraflarını ihtiva ettiklerinden “vilâyet masraf defterleri” olarak da adlandırılmaktadır.¹³⁰

Uygulamanın ilk örnekleri Fâtih Kanunnâmesi'nde yer alan vezir sâlyânesiyle ilgilidir ve XV. Yüzyılda bu miktar 240-350.000 akçe arasında değişmektedir. Sâlyâneli eyalet, timar sistemi uygulanmayan idarî bölgelerde eyalet vergilerinin doğrudan doğruya merkez için toplandığı, mahallî harcamalar için gerekli para ayrıldıktan sonra kalanın merkez bütçesine aktarıldığı bir sistemdi. Malî bakımdan sâlyâne ile idare edilen eyaletlerdeki beylerbeyi, sancak beyi ve diğer görevlilerin maaşı, başında buldukları eyaletin hazinesinden kanunnâmelerde belirtildiği miktarda nakit olarak sâlyâne adı altında ödenir, kalan miktar irsâliye olarak hazineye gönderilirdi.¹³¹

Salyâne veya masârifat defterlerinin şer'iyeye sicillerine yazılış usulü, zamanla ufak tefek değişiklikler olmakla birlikte, genel olarak şu şekilde özetlenebilir. Evvela, “defter oldur ki”, “memâlik-i mahrûse-i şâhânede olan tekâlif ve tevzi'âtın

¹²⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, “Berat”, *DİA*, c.5, İstanbul 1992, s. 472.

¹²⁹ Uzunçarşılı, “a.g.m.” s.524.

¹³⁰ Geniş bilgi için bakınız. Ali Açık, Abdurrahman Sağırlı, “Tokat Şer'iyeye Sicillerine Göre Salyâne Defterleri(1771-1840)”, *Tarih Dergisi*, Sy.41, İstanbul 2005, s.95-96.

¹³¹ İdris Bostan, “Salyâne” *DİA*, c. 36, İstanbul 2009, s. 59.

hakikati anlaşılmaq için” veya “memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i şâhânede kâ'in bi'l-cümle kazâların vâki' olan masârif-i sahîhaları” cümlelerinden birisi ya da “defter oldur ki” cümlesinden sonra doğrudan kapsadığı dönemin tarihi ile başlayan ve ait olduğu dönemdeki masrafların genel bir özetini içeren giriş paragrafı yazılmaktadır. Bunun hemen aşağısında masraf kalemleri ve bunların gurus ve para olarak karşılıklarının yer aldığı ayrıntılı bir liste ve genel toplam verilmektedir.

Ardından genel toplamın kaza merkezi ehl-i hıref ve hânâtı (bazen mahallere) ile kazanın nahiyelerine bölüştürülen hisseleri yazılmıştır. Daha sonra ehl-i hıref hissesinin hıreflere (esnaf ve zanaatkarlara), hânât hissesinin han tüccarına, nahiyeye hisselerinin de köylere taksimi ayrıntılı olarak sıralanmıştır. Ayrıca hıref ve hânât taksim listelerinin altına “Bâlâda mastûr olan ehl-i hıref ve hânât ahâlîleri ba'de's-selâm inhâ olunur ki”, nahiyeye taksim listelerinin altına “Bâlâda mastûr olan kurâ ahâlîleri ba'de's-selâm inhâ olunur ki” cümleleri ile başlayan kadı mürâselesi sûretlerinin yer aldığı açıklayıcı paragraflar yerleştirilmiştir.¹³²

Salyâne defterleri, ilk zamanlarda yıllık olarak hazırlanırken sonraları genelde altı ayda bir olmak üzere yılda iki kez (biri Rûz-ı Hızır'da diğeri Rûz-ı Kasım'da) düzenlenmekteydi. Bazen olağandışı gelişmeler nedeniyle “aralık tevzi” denilen salyâne defterleri de hazırlanmaktaydı. Ancak uygulamada çok farklı dönemler esas alınarak salyâne defterleri tertip edildiği görülmektedir.¹³³

Salyane defterlerinin hazırlanışı ve bu defterlere uygun olarak halktan vergi tahsili belirli bir prosedüre göre olmaktadır. Evvela, kadının başkanlığında vali, mütesellim ve voyvoda gibi üst düzey idareciler, âyân, şehir kethüdası, esnaf kethüdarları ve ileri gelenlerden bazılarının hazır bulunduğu bir toplantı yapılırdı. Bu toplantıda “masârifât-ı belde” birer birer gözden geçirilmekte, kamu hizmeti için harcama yapmış fakat karşılığını alamamış olanların harcama pusulaları gider olarak mahkeme siciline yazılmaktaydı. Bilhassa belde masraflarının ekserisini sarf eden voyvodalar ve menzilcilerin yaptıkları masraflar teker teker kayda geçirilmekteydi. Bu işler bittikten ve genel toplamın tespitinden sonra kadı veya nâibe her kuruşta bir para hesabı ile “harc-ı defter ve imzâ” ile diğeri mehkeme personeli için “kâtibiyye”, “ihzâriye”, “huddâmiye” gibi adlar altında ücretler ilave edilmekteydi.¹³⁴

¹³² Ali Açık, Abdurrahman Sağır, “a.g.m.” s. 100.

¹³³ Ali Açık, Abdurrahman Sağır, “a.g.m.” s. 100.

¹³⁴ Ali Açık, Abdurrahman Sağır, “a.g.m.” s.101-102. Örnek için bakınız.

8. Terike

Ölünün bıraktığı mal yerinde kullanılan bir tâbirdir. Bunun yerine “muhallefat” da kullanılır. Halk arasında yanlış olarak “tereke” suretinde kullanılan terikeye şunlar girer:

1. Ölünün techiz ve tekfini.
2. Ölünün borçları
3. Vasiyyeti
4. Veresenin hakkı.

Techiz ve tekfin terikenin haline göre ma‘ruf ve mu‘tedil olmak lâzımdır. Terike borcu ödemeğe kâfi olmayıp da alacaklı bir şahıs ise bütün terikeyi alır, mütaaddit ise alacaklının nev’ine göre muamele yapılır. Vasiyyetin mahiyet ve şartları, sihhat ve lüzumu vasiyyete müteallik eserlerde tafsilâtiyle gösterilmiştir. Vasiyyetin tenfizinden sonra kalan mal verese arasında taksim olunur.¹³⁵

9. Temessük

Arapça’da “tutunmak, sarılmak, yapışmak” mânasına¹³⁶ gelir. Türlü iş ve mânada kullanılır bir tâbirdir. Genel olarak senet anlamına gelir. Borç için alınıp verilen kâğıt ve istimlâk sırasında alınan hüccet demektir.¹³⁷ Temessükle eş anlamlı olarak tahvîl¹³⁸ de kullanılır.

¹³⁵ Mehmet Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. 3, İstanbul 1983, s. 460. Örnek için bakınız. AŞS 23, 94; AŞS 23, 95; AŞS 23, 96; AŞS 23, 97; AŞS 23, 202.

¹³⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, “Temessük”, *DİA*, c.40, İstanbul 2001, s. 413.

¹³⁷ 1) Muahede, sulhname ve emsali resmî ve devlet tarafından veya muahedeyi yapan tarafından verilen mühürlü kâğıda “temessük” denilirdi. İki taraf alıp verirdi. “Temessük almak”, “temessük vermek” tâbirleri muahede akdini ve muahedenin teatisini ifade eder. Temessük alıp verme, şimdiki muahedelerin teatisinde olduğu gibi, merasim yapıldı. Sulhün yenilenmesi için hazırlanan “ahitname-i hümayun” diğer taraf sefirine, yahut kapı kethüdasına verileceği sırada bütün vezirler tâzim makamında ayağa kalkarlardı. Bu münasebetle sefir veya kapı kethüdasına kürk giydirmek, at vermek, maiyeti halkına da hil‘at giydirmek âdet idi. 2) Pakalın, a.g.e., s. 453. Arazi-i Emiriyye’de ferağ ve mahlûl vukunda sahib-i arz sayılan timar ve zeamet sahipleri de bir aralık mültezim ve muhassıllarla vaktiyle Evkaf memurları ve mütevelliler tarafından tasarrufa dair olan vesikalara “temessük” adı verilirdi. Bu itibarla temessük tasarruf vesikası demektir. Tanzimat’tan sonra o makama “Tapu” tâbiri kaim olmuştur. Pakalın, a.g.e. s. 453. Örnek için bakınız. AŞS 23, 130; AŞS 23, 155; AŞS 23,174.

¹³⁸

Tablo 1.1.:Hükümlerin belgelere göre tasnifini gösterir tablo

N O	FERMAN	BERAT	BUYURULDU	İ'LÂ M	MA'RÛ Z	HÜC CET	SAL YÂ NE	TERİ KE	TEMES SÛK	TAMAMLAN MAMIŞ
1	129	126	124	22	173	20	98	94	130	116
2	131	127	125	23		21	102	95	155	162
3	134	137	128	25		24	153	96	174	208
4	136	138	132	26		27	172	97		235
5	145	139	133	28		29		202		
6	151	140	135	30		31				
7	152	141	146	35		32				
8	156	143	147	38		33				
9	159	144	148	46		34				
10	165	154	149	49		36				
11	166	163	150	55		37				
12	167	164	157	56		39				
13	168	169	158	57		40				
14	171	170	176	65		41				
15	175	177	183	66		42				
16	180	178	200	74		43				
17	185	179	201	77		44				
18	189	181	205	78		45				
19	192	182	207	80		47				
20	195	184	228	82		48				
21	198	186		84		50				

22	199	188		91		51				
23	203	190		92		52				
24	204	191		93		53				
25	210	193		103		54				
26	211	194		105		58				
27	212	196		108		59				
28	213	197		109		60				
29	214	206		111		61				
30	215	209		112		62				
31	217	216		114		63				
32	218	220		115		64				
33	219	221		117		67				
34	227	222		119		68				
35	232	223		239		69				
36	233	224				70				
37		225				71				
38		226				72				
39		229				73				
40		230				75				
41		231				76				
42		234				79				
43						81				
44						83				
45						85				
46						86				
47						87				

48						88				
49						89				
50						90				
51						99				
52						100				
53						101				
54						104				
55						106				
56						107				
57						110				
58						113				
59						118				
60						120				
61						121				
62						122				
63						237				
64						238				

C. AMASYA TARİHİ VE ŞEHRİN İDARİ YAPISI

1. AMASYA

Amasya şehri çok eski bir maziden kalma olan ismini (Amaseia) hiçbir değişikliğe uğramaksızın, muhafaza etmiştir.¹³⁹ Nitekim Amasya hakkında bilgi veren klasik Yunan yazarlarından Strabon, şehrin ismini Amaseia diye

¹³⁹ A. Gabriel, Mükrimin Halil Yınanç, “Amasya”, *İslam Ansiklopedisi(=İA)*, c. 1, s.394.

zikreder.¹⁴⁰Hüseyin Hüsameddin'e göre, Amasya şehrini kuran, "Âmâs" namında bir zat olup, sonradan "Amis" ismiyle meşhur¹⁴¹ olmuşsa da ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir.

2. Amasya'nın Tarihi

Amasya'nın Türkler tarafından ne zaman fethedildiği konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ancak XI. Yüzyıl başında Dânişmendliler'in idaresi altında olduğu bilinmektedir. Bu hâkimiyet, Dânişmendli topraklarının Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıcarşan (1155-1192) tarafından ilhakına kadar devam etti. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde "Dârü'l-izz" unvanı ile bilinen şehir, II. Kılıcarşan'ın saltanatının sonlarına doğru oğulları arasında yapılan taksimde Nizâmeddin Argunşah'ın payına düştü. Fakat Argunşah'ın kardeşi Tokat beyi Rükneddin Süleyman burayı zorla ele geçirdi. Şehir daha sonra Baba İshak liderliğindeki Babaî isyanlarına sahne oldu. Baba İshak yakalanarak Amasya kalesi burçlarında idam edildi. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'yu işgal eden Moğollar şehri zaptettiler ve böylece şehir Moğol valileri tarafından idare edilmeye başladı. Bir ara son Selçuklu Sultanı II. Gıyâseddin Mesud'un oğlu Tâceddin Altınbaş'ın hâkimiyetine girdi. Daha sonra Sivas'ta hüküm süren Eretna'nın ve onun haleflerinin idaresinde kaldı. Eretnaoğlu Ali Bey'i yenen Emîr Hacı Şadgeldi tarafından ele geçirildi. Ardından Hacı Şadgeldi ve onun müttefiki olan Melik Ahmed ile Kadı Burhâneddin arasındaki siyasî mücadelelere sahne oldu. Şadgeldi'nin ölümü üzerine oğlu Ahmed, Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezid'in desteğini alarak şehri Kadı Burhâneddin'e karşı müdafaa etti.¹⁴²

Kadı Burhaneddin Ahmed ile yapılan mücadeleler sonucunda 1393 yılında Osmanlı hakimiyetine geçen Amasya, fetihten sonra "Şehzade Sancağı" haline getirilmiştir.¹⁴³ Timur Pontus'un dağlık havâlisindeki şehirleri işgal etmedi. Ankara muharebesi ve Bayezid'in esir düşmesinden sonra, oğlu Mehmed Çelebi, vezir-i âzam Bayezid Paşa ile birlikte, kaçmağa ve Amasya kalesine varmağa muvaffak oldu. Moğol ordusunun ric'atinden sonra, kardeşleri İsa ve Süleyman harp için, Amasya'dan hareket etmiştir. Artık bundan sonra şehir, Mehmed I.'in yeniden

¹⁴⁰ Ahmet Şimşirgil, "XVI. Yüzyılda Amasya Şehri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, II, İzmir 1996, s. 77.

¹⁴¹ Abdi-zâde Hüseyin Hüsameddin, *Amasya Tarihi*, sad: Ali Yılmaz, Mehmet Akkuş, c.I, Ankara 1986, s.11.

¹⁴² İlhan Şahin, Feridun Emecen, "Amasya", *DİA*, c.3, İstanbul 1991, s.1.

¹⁴³ Mehmet Beşirli, "Osmanlı Dönemi'nde Amasya Sancağı Üzerine Bazı Bilgiler(17.-19. Yüzyıllar)" *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, 13-15 Haziran*, 1. Kitap, Amasya 2007, s. 109.

kurduğu imparatorluğun hudutları dahilinde kaldı.¹⁴⁴Fetihle birlikte Amasya, Tokat ve Sivas'la birlikte yeni oluşturulan “Eyalet-i Rumiyye-i Suğra” adı altında “Sivas Beylerbeyliği”nin temel sancaklarından biri haline gelmiştir.¹⁴⁵

Rum Beylerbeyliği'nin 1413 yılında kurulmasından sonra merkez Amasya olmuş bu durum 1518 yılına kadar devam etmiştir. Celalî hareketinin bu yıllarda ortaya çıkıp yoğunlaşması ve şehzâde Ahmed'in oğlu şehzâde Murad Bey taraftarlarının Sivas, Darende ve Arabgir havalisinde toplanması sebebiyle Sivas önem kazanmış ve Rum Vilayeti'nin merkezi Sivas'a nakledilmiştir. Bu durum Kanuni'nin oğlu şehzâde Mustafa'nın Amasya valisi olarak tayin edildiği Temmuz-Ağustos 1538 tarihine kadar sürmüş ve Amasya bu atama ile Sivas'tan idarî bakımdan ilgisini keserek müstakil vilayet olmuştur. Çorum, Canik, Karahisar-ı Şarkî sancakları Amasya vilayetine bağlı olup, Tokat voyvodalıği müstakil bırakıldı.

146

Amasya, XVI. yüzyılın II. yarısından sonra, önce suhte olayları ile başlayan Celalî ayaklanmaları sebebiyle XVII. yüzyılın başına kadar süren karışıklıklardan en çok etkilenen şehirden biri olmuştur. Başta Karayazıcı olmak üzere birçok Celalîler'in saldırısına uğrayan ve bu olaylardan büyük zarar gören kent, en büyük yıkım ve tahribatı yine Karayazıcı'nın kurmaylarından Deli Zülfikâr'ın elinden görmüştür. Yeniçeri kenti ve kaleyi kuşatan asiler direnişle karşılaşınca Aşağı Pazar'ı tamamen yakmışlardır.1602'deki bu olay Amasya'nın geçirdiği en büyük beş yangından biri olarak kabul edilecektir. Bu yılları Amasya'nın Fetret Devri olarak nitelendiren Hüseyin Hüsameddin, bu dönemde isyancıların bir kısmının adlarına para kestirdiklerini, bazı ferman ve ahkâm defterlerine dayanarak nakleder. İsyancıların elinde 6 yıl kalan kent, Kuyucu Murad Paşa tarafından 1608 yılında tekrar Osmanlı erkine kavuşturulmuştur.

XVIII. yüzyıl ile XIX. yüzyılın ortalarına kadar Amasya'da bir sukunet dönemi yaşanmıştır. Bu yüzyıllarda iktisadî ve ticari bir kalkınma ile sosyal hayatta da bir canlılık meydana gelmiş ve Tokat-Amasya-Ankara mihreri daha parlak bir hayata kavuşmuştur. Şehir, kasaba ve köyler büyüyerek kültürel faaliyetler artmayabşlamıştır. 1863 yılından sonra yapılan teşkilâtlanmada Sivas vilayet

¹⁴⁴ A. Gabriel, Mükrimin Halil Yınanç, “a.g.m.”, s. 394.

¹⁴⁵ Beşirli, “a.g.m.”,s.109.

¹⁴⁶ Orhan Kılıç, “Osmanlı Dönemi İdarî Uygulamalar Bağlamında Şehzadelerden Mutasarrıf Paşalara Amasya Sancağı'nın Yönetimi”*J. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 13-15 Haziran*, 1. Kitap, Amasya 2007, s. 44.

olurken, Amasya, Tokat ve Şarkikarahisar sancakları bu vilayete tabi olmuşlardır. Amasya, bundan sonraki yıllarda imparatorluğun genel durumuna paralel olarak mütevazı bir kent olarak yaşamıştır.¹⁴⁷

3. İdarî Yapısı ve İdari Görevlileri

1553 yılında Şehzâde Mustafa'nın öldürülmesi ile Amasya'ya yeniden Osmanlı ümerasından bey ve paşa ataması yapılmaya başlayınca Amasya Sancağı tekrar Rum Beylerbeyliği'ne bağlanmıştır. Rum Beylerbeyliği 17. yüzyılın ortalarından sonra Sivas Eyaleti olarak anılmıştır.¹⁴⁸ Sancağın merkez Amasya, Ladik, Veray, Zünnunâbâd, Gelkirâs, Gümüşhacıköy, Merzifon, Merzifonâbâd, Zeytun, Gedegra(Vezirköprü) ve Havza olmak üzere 11 kazası mevcuttu. Amasya kazası ise, Ezinepazarı, Geldigelen(Geldikalan), Akdağ ve Hakala(Argoma/Suluova) olmak üzere 4 nahiyelerinden oluşmaktadır.¹⁴⁹ İncelediğimiz defterde geçen kaza ve nahiyeleri aşağıdaki tabloda göstermeye çalıştık:

Tablo 1.2.:H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya'da bulunan kazalar ve nahiyeleri gösterir tablo

Kazalar	
Ad	Belge No
Amâsiyye	10-23-151-153-165-166-172-193-194-198-202-221-223-225-234
Geldigelan	151-175
Hakala	102
Haşâbâd	128
Köprü	61-176
Mecidözü	128
Merzifon	61
Merzifonabad	198
Turhal	223
Varay	20-128-153-202
Zeytun	173
Zünnunabâd	128
Nahiyeler	

¹⁴⁷ Kök, Mustafa, *H.1200-1201(M.1785-1787) Tarihli Şer'iyye Siciline Göre Amasya'nın İdarî, Sosyal ve İktisadî Yapısı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s.43-44.

¹⁴⁸ Kılıç, "a.g.m.", s. 44.

¹⁴⁹ Beşirli, "a.g.m." s. 109.

Ad	Belge No
Aktağ	143-149-153-160-164-172-178-179-189-191-202-214-217-231
(Nefs-i) Amasya	27-130-141-154-160-184
Arguma	132-212-220-227-228-233
Ezine Pazarı	27-115-147-153-160-172-190-202
Geldigelan	143-144-148-153-160-172-202-214-217-218-231-233
Gümüş	124
Hakala	35-153-172-202
İştâgol	218
Kedeğra	144-173-198-233
Merzifon	124
Merzifonabad	124
Sivas	211-215-227-232
Simre-i Lâdik	232-233
Suluova	150-160
Varay	160
Zünnun	6
Zünnunabâd	141

12 Temmuz 1819 tarihli bir fermanla Amasya sancağı kazalarından olan Merzifon ile Merzifonâbâd Gümüşhacıköy Maaden-i Hümayunu'na bağlanmıştır. Böylece sancağın kaza sayısı 9'a düşmüştür.

Görüldüğü üzere 18. Yüzyıldan 19. Yüzyıla Amasya sancağının kaza sayısında değişiklikler ortaya çıkmıştır. Bunda rol oynayan en önemli etken, zamanla çeşitli sebeplerle bazı kazaların nahiye ve köy statüsüne inmesi olmuştur.¹⁵⁰

3.1. Mahalleler

Osmanlı Devleti'nde mahalle sosyal ve fizikî bir birimdir. Mahalle bir mescitte ibadet eden ve birbirleriyle sosyal ilişkileri olan ailelerden oluşmaktadır.¹⁵¹ Osmanlı şehirlerinde genellikle Müslüman olmayanlar, ayrı

¹⁵⁰ Beşirli, "a.g.m." s.109.

¹⁵¹ Mehmet Beşirli, "Osmanlı Dönemi'nde Amasya Sancağı Üzerine Bazı Bilgiler(17. -19. Yüzyıllar), *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 13-15 Haziran*, 1. Kitap, Amasya 2007. s.115.

mahallelerde oturuyorlardı.¹⁵² Amasya’da Müslüman ve gayrimüslim mahalleler bulunmaktadır.

Evliya Çelebi, 17. Yüzyılın ortalarında Amasya’nın 48’i Müslüman ve 5’i gayrimüslim olmak üzere 53 mahallesinin olduğundan bahsetmektedir. Ancak 17. Yüzyılın sonlarında (1697-1699) Amasya ile ilgili bir çalışmada kentin mahalleleri 74 olarak verilmektedir.¹⁵³Hüseyin Hüsameddin eserinde 55 mahalleden söz etmiş olup, incelediğimiz defterde ise 56 mahallenin adı geçmektedir. Adı geçen mahallelerin isimleri şunlardır:

Tablo 1.3.:H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan mahalleleri gösterir tablo

Mahalleler	
Ad	Belge No
Acem Ali	41-42-74-92-93-123-153-202
Ahi Sadeddin	25-50-123-153-202
Asl Savadiye	123-153
Aşağı Savadiye	202
Bağ-ı Helkis	153-202
Bâyezîd Paşa	21-32-33-53-85-86-93-123-153-202
Bazar Süfli	123-153-202
Bozahâne	92-106-123-153-202
Cami-i Enderun	25-31-40-50-61-63-119-123-153-202
Çeribaşı	21-31-39-76-93-123-153-202
Çırakçı	103-116-123-153-202
Çökce	102-106-202
Darü’s-selâm	69-82-123-153-202
Dere	28-51-62-81-91-123-153-202
Devehâne	28-93-106-117-118-123-153-202-238
Eslem (İslam)	42-65-85-91-123-153-202
Fethiye	64-91-108-123-153-161-202
Gazagancı	2-61-123-153-202
Gök Medrese	28-43-63-81-123-153-184-202
Gümüslü	85-237
Gümüslü-oğlu	55-62-70-74-103
Gümüslü-zâde	54-101-123-153-202

¹⁵² Özer Ergenç, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları*, c. 4, İstanbul 1984, s. 70.

¹⁵³ Beşirli, “a.g.m.”,s.115-116.

Hacı Hamza	91-123-153-202
Hacı İlyas	6-31-39-41-42-59-115-123-226-153-202
Hâtuniye	63-123-153-202
Helkis (Helkiz)	8-45-65-66-95-123-153-181-202
Hızır Paşa	63-114-123-153-202
Hoca Süleyman	22-63-123-153-202
İltekîn	153
Kamerüddin	56-63-113-117-123-137-153-202
Karatay	24-123-153-202
Kethüdâ	53
Kethüdâ-yı Atik	18-37-85-123-153-202
Kılıçcı	40-90-91-123-153-202
Kocacık	85-123-153-202
Köprübaşı	6-71-72-74-77-96-111-123-153-202
Köyceğiz	5-50-67-68-75-97-115-123-202-204
Kurşunlu	25-52-88-97-123-153-202-208
Kübcez	153
Mehmed Paşa	21-41-42-45-50-54-55-57-62-64-78-93-94-110-123-153-202
Pervane (Bey)	20-25-28-91-123-153-202
Pirinçci	19-48-104-111-123-153-202
Receb	43-123-153-202
Sâbıkuddin	61-63-123-153-202-239
Sarâchâne	42-57-75-85-92-123-202
Sarây	123-153-202
Savadiye(Savadya)	123-153-202
Sofuzâde	18-123-153-202
Sufiler	38-44-83-85-153-202
Sûfular	123
Şâmice	28-41-43-46-89-101-109-116-123-153-202
Şâmiler	62
Şamlar	40-62-202
Şamlılar	40-123-153
Şeyh Atîk	92-123-153
Şeyh Cû'î	123-153
Şeyh Garik	202
Şeyh Mûsâ	202
Temennâ	32-62-91-123-153-202
Uzun Mustafa	123-153-202
Üçler	32-123-153-202
Yâkûb Paşa	31
Yakutiye	123-153-202

3.1.1. Müslüman Mahalleler

3.1.1.1. Acem Ali Mahallesi¹⁵⁴

Doğusunda Çırakçı ve Cami-i Pervane, batısında ÇeribaşıMahmud, güneyinde Darüsselam, kuzeyinde ise Hoca Süleyman mahalleleriyle çevrilidir. İsmi şehrin ileri gelenlerinden Acem Ali Ağa'dan almıştır. Uzun müddet burada ikamet eden Acem Ali Ağa, mahallede bir mektep ile çeşme inşa ettirmiştir. Mahallede 1520'de 30 hane, 13 mücerred, 1 imam, 1576'da ise 34 hane, 22 mücerred nüfus bulunuyordu. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur.¹⁵⁵

3.1.1.2. Ahi Sadeddin Mahallesi¹⁵⁶

İçeri şehirde, Meydan Kapısı'nın iç tarafındadır. Doğudan, Kurşunlu Mahallesi, batıdan, Meydan Kapısı; güneyden, Yeşilirmak ve kuzeyden, Kale-i Bâla ile sınırlıdır. Önceleri Subaşı Musa mülkü üzerinde olup, 770/ (1369) tarihine kadar, ulemadan Sadeddin Çelebi'nin burada iken ikamet etmiş olması münasebetiyle, onun adı anılmıştır, "Ahî Sadeddin Mahallesi" namıyla kayıtlı olan buraya, halk dilinde, Ah Sâdeddin Mahallesi" denir.

Adı geçen Sadeddin Çelebi'nin torunlarından, saltanat divan katibi Sadi Efendi, 878/ (1473)'de, burada, bir mescid-i şerif ve zaviye yaptırarak vakıflarını tanzim etmiştir. Ayrıca, Amasya müftüsü Müeyyed-zâde Ali Çelebi de, civarında, 883/ (1478)'de bir mektep inşâ edip, cüzler vakf etmiştir.¹⁵⁷

Mahallede 1520'de 4 hane, 11 mücerred, 1 imam; 1576'da 14 hane, 8 mücerred, 1 imam nüfus bulunmakta idi. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur.¹⁵⁸

¹⁵⁴ Bkz. AŞS 23,41; AŞS 23,42; AŞS 23,74; AŞS 23,92; AŞS 23,93; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23,202.

¹⁵⁵ Ahmet Şimşirgil, "XVI. Yüzyılda Amasya Şehri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, II, İzmir 1996, s. 81.

¹⁵⁶ Bkz. AŞS 23, 25; AŞS 23,50, AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

¹⁵⁷ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s. 119.

¹⁵⁷ Şimşirgil, "a.g.m.", s. 81.

¹⁵⁸ Şimşirgil, "a.g.m.", s. 81.

3.1.1.3. *Eslem Mahallesi*

Amasya'nın doğu tarafında, Gedikli Kaya eteğine yerleşmiş olup; doğudan, Gedikli Kaya eteğindeki bağlar; batıdan, dere; güneyden Temennâ Mahallesi ve kuzeyden Yassı Kaya ile sınırlıdır. 813/ (1410)'de Amasya kadısı olup, "Sarı Kadı" diye meşhur olan Bedreddin Mahmûd-ı Buhârî'nin kerimesi ve meşhur hattat Hamdullah Efendi'nin halası Eslem Hâtun namına nisbet edilmiştir.¹⁵⁹ 1520 yılında 1 imam, 25 hane, 18 mücerred nüfusa sahip olan mahalle, küçük bir azalışla 1576 yılında 37 hane ve 3 mücerred nüfusa düşmüştür.¹⁶⁰ Bugün bu isimde bir mahalle yoktur. Günümüzdeki Dere mahallesi içinde yer aldığı tahmin olunmaktadır.¹⁶¹

3.1.1.4. *Bâyezîd Paşa Mahallesi*¹⁶²

Kuş Köprü'nün güneyinde, eski Foka Mahallesi yerindedir. Doğudan, Bağlar; batıdan, Dere; güneyden Savakca Mahallesi ve kuzeyden, Yeşilirmak ile sınırlıdır. 816/(1413) tarihine kadar bu mahallede ikâmet eden Osmanlı vezirlerinden Yahşî Bey-zâde Bâyezîd Paşa'nın adıyla anılmıştır.¹⁶³ 1520 tahririnde 1 imam, 39 hane, 11 mücerred nüfus bulunuyorken 1576 yılında 1 imam, 1 sipahizade, 34 hane ve 22 mücerred nüfusa sahip görünmektedir.¹⁶⁴ Mahalle bugün de aynı isimle anılmaktadır.¹⁶⁵

¹⁵⁹ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.85.

¹⁶⁰ Adnan Gürbüz, *Toprak-Vakıf İlişkileri Çerçevesinde XVI. Yüzyılda Amasya Sancağı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1993, s.57.

¹⁶¹ Şimşirgil, "a.g.m.", s.84.

¹⁶²Bkz. AŞS 23,21; AŞS 23,32; AŞS 23,33; AŞS 23,53; AŞS 23,85; AŞS 23, 86; AŞS 23,93; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

¹⁶³ Adı geçen vezir, bu mahallede, ırmak kenarında, oldukça san'atlı bir cami-i şerif ve caminin doğu tarafında bir misafirhane ile, bir de imârethânesi vardır. İmârethânenin doğusunda, Kuş Körü hizâsında, Kumacık Hamamı namıyla meşhur bir hamam olup, küçük kapı ağası Ayas Ağa, Kocacık Hoca Ahmed Çelebi-zâde Hoca Mehmed Çelebi'den satın aldığı arsa üzerine, 900/(1495)'de bu hamamı inşa ve ikmâl etmiştir. Kocacık arsası üzerine yapılmış olması münasebetiyle, "Kocacık Hamamı" ve daha sonra da, galat olarak, "Kumacık Hamamı" denmiştir. Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.89.

¹⁶⁴ Adnan Gürbüz, a.g.t.,s.58.

¹⁶⁵ Şimşirgil, "a.g.m.", s.82.

3.1.1.5. *Bazar Süfli Mahallesi*

Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur. Mahallede 1520’de 17 hane, 7 mücerred; 1576’da 14 hane, 9 mücerred nüfus bulunuyordu. Mahallenin yeri tespit olunamamıştır.¹⁶⁶

3.1.1.6. *Cami-i Enderun Mahallesi*¹⁶⁷

İçeri şehirde, Hatuniye Mahallesi’nin civarında olup, Karatay Mahallesi’nden ayrılmıştır. Doğudan, Saray; batıdan, Karatay Mahalleleri; güneyden Yeşilirmak ve kuzeyden, Kale-i Bâlâ ile sınırlıdır. Ortasında, “Enderûn Camii” namıyla meşhur cami-i şerif bulunduğundan, bu camiye nisbetle, “Câmi-i Enderûn Mahallesi” denmiştir.

Bu cami-i şerif, ele geçen birçok tarihî vesikada, 612/(1215) tarihinden beri “Câmi-i Enderûn” namıyla yazılıdır. Bazılarında, “Câmi-i Gazi Bey” ünvanının zikredilmiş olmasına bakılırsa, Dânişmend hükümdarı Melik Şemseddin İsmail Gazi Bey; yahut Melik İzzeddin Mehmed Gazi Bey tarafından 635/(1238) tarihinden evvel binâ edildiği tahmin edilebilir ve İç Kale’de bulunması münasebetiyle, sonradan, “Câmi-i Enderûn” diye adlandırıldığı zannedilir.¹⁶⁸ Mahallede 1520 tarihinde 17 hane, 11 mücerred, 2 imam; 1576’da 26 hane, 4 mücerred nüfus bulunuyordu. Günümüzde Hatuniye Mahallesi içerisinde yer almıştır.¹⁶⁹

3.1.1.7. *Çeribaşı Mahallesi*¹⁷⁰

Karakaya’nın kuzey eteğinde ve eski “Sungur mülkü” denilen yerdedir. Doğudan, Acem Ali; batıdan, Devehâne; kuzeyden, Bozahane ve güneyden Şehreküstü mahalleleri ve Karakaya ile sınırlıdır, Amasya emîri Şâdgeldi Paşa’nın ve

¹⁶⁶ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.82.

¹⁶⁷ Bkz. AŞS 23,25; AŞS 23,31; AŞS 23,40; AŞS 23,50; AŞS 23,61; AŞS 23,63, AŞS 23,119; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

¹⁶⁸ Bu camiinin kiliseden dönme olduğu rivayet edilmekte ise de, doğru olmadığı şüphesizdir. Çünkü bu caminin inşa tarzı ve şekli bu rivayetin yalan olmasını göstermeye yeterlidir. Minaresinin sonradan ilave edilmiş olmayıp, cami ile beraber yapıldığı meydandadır. Bu cami-i şerifin temeli taştan yapılmış, birkaç kubbe ve sütun ve aralıklar üzerine olduğu sabittir. Bundan dolayı, eski zamanlarda, burada bir kilise olup, etrafı dolarak yere gömülmüş ve bunun üzerine cami-i şerifin yapılmış bulunduğu bu rivayeti ortaya çıkarsa gerektir. Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.97-98.

¹⁶⁹ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.82.

¹⁷⁰ Bkz. AŞS 23, 21; AŞS 23,31; AŞS 23,39; AŞS 23,76; AŞS 23,93; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

daha sonra Divit-dar Ahmed Paşa devrindeki meşhur emîrlerden olan Çeribaşı Emînüddin Mehmed Çelebi'nin bu mahallede ikâmet etmiş ve bir mescid-i şerif yaptırmış olması münasebetiyle, “Çeribaşı” Mahallesi denmiştir.

Bu camii şerifin tarih taşı sökülmiş ve vakfiyesi de bulunamamış olduğundan, yapılış tarihi anlaşılamamış ise de, adı geçen emîrin 793/(1391) senesinde hayatta olduğu, bu zamanda tanzim edilen vakfiyelerin incelenmesinden çıkarıldığına göre, bu tarihlerde yapıldığı tahmin edilir¹⁷¹. 1520 yılı tahririnde 1 imam, 30 hane ve 13 mücerred nüfusa sahipken, 1576 yılında nüfusun azaldığı ve 1 imam, 21 hane ve 20 mücerrede gerilediği görülmektedir¹⁷².

3.1.1.8. Çırakçı Mahallesi¹⁷³

Pervane Bey Mahallesi'nde iken, sonradan ayrılarak ayrıca bir mahalle olmuştur. Doğudan, Kılıçcı; batıdan, Acem Ali; güneyden, Dârüsselâm ve kuzeyden Pervane Bey Mahalleleriyle sınırlıdır. Amasya valisi Şehzade SultanMustafa, yakınlarından Çırakçı-zade el-Hâc Halil Çelebi b. Ahmed Çelebi'nin, bu mahallede ikamet ederek, 975/(1550)'de bir mescid-i şerif yaptırıp, vakıflarını tanzim etmiş olması münasebetiyle, “Çırakçı” diye isimlendirilmiştir.¹⁷⁴ Oysa 1520 tarihli tahrirde aynı isimle mevcut olması mahallenin Çırakçı-zadelerin atası ismiyle daha önceden yadedildiğini göstermektedir. Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 27 hane, 6 mücerred, 1 imam iken 1576'da 17 hane, 3 mücerrede düşmüştür. Günümüzde bu isimde bir mahalle yoktur.¹⁷⁵

3.1.1.9. Çökce Mahallesi¹⁷⁶

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

¹⁷¹ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.99-100.

¹⁷² Adnan Gürbüz, a.g.t.,s.65.

¹⁷³ Bkz. AŞS 23, 103;AŞS 23, 116; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

¹⁷⁴ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.99.

¹⁷⁵ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.82.

¹⁷⁶ Bkz. AŞS 23, 102; AŞS 23, 106; AŞS 23,202.

3.1.1.10. *Darü's-selâm Mahallesi*¹⁷⁷

Doğudan, Hacı Hamza; kuzeyden, Çıracı ve Acem Ali mahalleleri; batıdan, Uzunyol Mezarlığı ve güneyden, Taksim Önu'nde bulunan yol ile sınırlıdır. Burada, Selçuklu vezirlerinden Muînüddin Süleyman PervaneBey'in sarayı ve husûsî dairesi olup, zamanında Dârüsselâm denilmekle, 660/(1262) tarihinden bu yana, mahalleye isim olmuştur.¹⁷⁸ Mahallede 1520'de 16 hane, 7 mücerred, 1 imam; 1576'da 16 hane 22 mücerred, 1 imam nüfus bulunuyordu.¹⁷⁹

3.1.1.11. *Dere Mahallesi*¹⁸⁰

Doğudan, Çakallar Deresi; batıdan Fethiye; güneyden, Kubâ ve kuzeyden Kılıçcı Mahalleleriyle sınırlıdır. Derenin kenarında bulunması, bu isim ile anılmasına sebep olmuştur. Bu mahallede, çıkmaz sokak içinde, Şeyhülislam Cemâlî-zade Ali Efendi'nin hemşiresi Mâsûme Hatun 922/(1516)'de bir zâviye ve onun önünde bir mescid-i şerif ile bir çeşme yaptırmıştır. Ayrıca bu sokağın ağzında, dere kenarında, Muharrem Efendi kızı Fâtıma Hatun 951/(1544)'de başka bir mescid ve onun önünde bir çeşme inşa ettirmiştir. Bunlardan zâviye kaybolmuş, mescidler harab olmuş ve çeşmelerin de suları kesilmiştir. Mâsûme Hatun'un vakfı da vardır.¹⁸¹ Mahalle'de 1520'de 66 hane, 27 mücerred, 1 imam; 1576'da 97 hane, 54 mücerred, 1 imam nüfus bulunuyordu. Günümüzde Dere Mahallesi adıyla anılmaktadır.¹⁸²

3.1.1.12. *Devehâne Mahallesi*¹⁸³

Kağrı Pazarı'nın etrafında olup, doğudan Bozahane, batıdan, Üçler; güneyden, Çeribaşı ve kuzeyden, Eski Kethüda mahalleleri ve Bâyezid Câmii ile

¹⁷⁷ Bkz. AŞS 23, 69; AŞS 23, 82; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

¹⁷⁸ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.111.

¹⁷⁹ Şimşirgil, "a.g.m.", s.83.

¹⁸⁰ Bkz. AŞS 23, 28; AŞS 23, 51; AŞS 23,62; AŞS 23,81; AŞS 23,91; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

¹⁸¹ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.111.

¹⁸² Şimşirgil, "a.g.m.", s.83.

¹⁸³ Bkz. AŞS 23, 28; AŞS 23, 93; AŞS 23,106; AŞS 23,117; AŞS 23,118; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202; AŞS 23,238.

sınırlıdır. İlk Osmanlı seferlerinde, yiyecek ve askerî mühimmat nakli için getirilen beylik develerin durağı olması hasebiyle, mahalleye, “Devehâne” denmiştir.¹⁸⁴ Mahallenin vergi nüfusu 1520’de 23 hane, 10 mücerred, 1 imam iken, 1576’da önemli ölçüde artarak 39 hane, 28 mücerred olmuştur. Günümüzde bu isimde bir mahalle yoktur. Üçler mahallesi içinde yer aldığı tahmin olunmaktadır.¹⁸⁵

3.1.1.13. Fethiye Mahallesi¹⁸⁶

Doğudan, Dere; batıdan Hacı Hamza; güneyden Kubâ ve kuzeyden Kılıççı mahalleleriyle sınırlıdır. Burasının, önceleri Fetih Gazi Mülkü namıyla kayıtlı olduğu halde, sonradan Fethiye dendiğine göre, Amasya muhafızlarından Fetih Gazi’nin burada ikamet etmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Bu mahallede, Fethiye Camii namıyla meşhur bir cami-i şerif bulunmaktadır. Şimdiki durumuna göre, caminin, kiliseden çevrildiğini göstermektedir. Caminin ismine bakılırsa, kilisenin 510/(1116) yılında Fetih Gazi tarafından, camiye çevrildiği anlaşılır. 1057/(1647) zelzelesinde hasar gören cami, Fethiyeli Mustafa Sıdkı Paşa tarafından tamir edilmiştir. Can Mirza Paşa’nın zevcesi ve Mustafa Sıdkı Paşa’nın kız kardeşi olan Aişe Hanım, kardeşiyle birlikte, caminin vakıflarını tanzim etmişlerdir.¹⁸⁷

3.1.1.14. Gazagancı(Kazgancı/ Kazagancı) Mahallesi¹⁸⁸

Saraçlar Mahallesi’nin üstünde doğudan Kocacıkoğlu, güneyden Mescid-i Hoca Süleymanoğlu ve (batıdan Bozahane) kuzeyden Saraçlar mahalleleri ile çevrili olan mahalle, daha önce sekbanbaşı olan Kazgancı Doğan’ın azledildikten sonra burada yerleşmesinden dolayı bu adı almıştır. Ancak mahallenin eski adı Kaya Çelebi oğlu Kaya Paşa’nın burada 1485 yılında yaptırıp vakıflarını tanzim ettirdiği camii ve mektebine izafeten Kaya Paşa Mahallesi olarak anılmıştır. 1520 yılında 2

¹⁸⁴ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.111-112.

¹⁸⁵ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.83.

¹⁸⁶ Bkz. AŞS 23,64; AŞS 23,91; AŞS 23,108; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,161; AŞS 23,202.

¹⁸⁷ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.125.

¹⁸⁸ Bkz. AŞS 23,2; AŞS 23,61; AŞS 23,107; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

imam, 19 hane ve 16 mücerred; 1576 yılında ise, 1 imam, 16 hane ve 9 mücerredi bulunan mahallede, Kaya Paşa'nın, camii ve mektebi; Serrikab Hüseyin Ağa ve FiruzAğa'nın yaptırmış oldukları bedestanlar ile bunların yanında Serkilari Süleyman Ağa'nın 1485 yılında yaptırdığı camii bulunmaktadır.¹⁸⁹

3.1.1.15. Gök Medrese Mahallesi¹⁹⁰

“Kılıç Arslan Türbesi” diye meşhur olan, Torumtay Türbesi'nin doğusundadır. Doğudan Şâmîce; güneyden Şeyh Kırık mahalleleri ve dağ; kuzeyden Yeşilirmak ve batıdan, mezarlık ile sınırlıdır. Önceleri Güdül Mülkü olup, Güdül Mahallesi denirdi. 665/(1267)'de Amasya Valisi Beylerbeyi Emir Seyfeddin Torumtay, bu mahallede, cami ve medrese yaptırmıştır. Medrese Gök Medrese namıyla meşhur olduğundan, mahalleye de, Gök Medrese Mahallesi denilmiştir.¹⁹¹ Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 25 hane, 12 mücerred, 1 imam iken zamanla önemli ölçüde artarak 1576'da 56 hane, 19 mücerred, 1 imam olmuştur. Mahalle günümüzde de aynı isimle anılmaktadır.¹⁹²

3.1.1.16. Gümüşlü / Gümüşlüoğlu / Gümüşlü-zâde Mahallesi¹⁹³

Selağzı'nın doğu tarafında bulunmaktadır. Doğudan Yassı Kaya ve Sofular Mahallesi; batıdan ve güneyden Selağzı ve Dere ve kuzeyden, Sofu-zâde Mahallesi ile sınırlıdır. Selçuklu Sultanı Mes'ûd'un şehzadesi SultanGıyaseddin Muhammed Şah'ın bu mahallede oturmuş olmasından dolayı, “Gıyaseddin Şah Mülkü” denmiş ise de, 927/(1521) tarihine kadar emiri olan Gümüşlü-zâde Tâceddin Mahmud Çelebi'ye nisbetle, resmi kayıtlarda, “Gümüşlü-zâde Mahallesi” ismiyle kaydedilmiştir.

¹⁸⁹ Adnan Gürbüz, *a.g.t.*,s.53.

¹⁹⁰ Bkz. AŞS 23,28; AŞS 23,43; AŞS 23,63; AŞS 23,81; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,184; AŞS 23,202.

¹⁹¹ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, *a.g.e.*, s.132.

¹⁹² Şimşirgil, “a.g.m.”, s.84.

¹⁹³ Bkz. AŞS 23,54; AŞS 23, 55; AŞS 23, 62; AŞS 23, 70; AŞS 23, 74; AŞS 23,85; AŞS 23,101; AŞS 23,103; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202; AŞS 23,237.

Bu mahallenin yüksek bir yerinde, adı geçen Gümüşlü-zâde Tâceddin Mahmud Çelebi, 725/(1325)'de bir cami-i şerif yaptırarak, 727/(1327)'de vakıflarını tanzim etmiştir.¹⁹⁴ Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 20 hane, 21 mücerred, 1 imam iken, 1576'da 66 hane, 7 mücerred, 1 imam olmuştur. Bugün Gümüşlü Mahallesi adıyla bilinmektedir.¹⁹⁵

3.1.1.17. Hacı Hamza Mahallesi¹⁹⁶

Kubâ Mahallesi altında ve Fethiye Mahallesi'nden ayrılmış bir mevkiye bulunmaktadır. Doğudan Dere; batıdan Dârüsselâm; güneyden Kubâ ve kuzeyden, Fethiye mahalleleriyle sınırlıdır. Sultan II.Bâyezid Hazretleri'nin Amasya valiliğinden lalası ve istişâre ettiği kişilerden olan İsâ Bey-zâde Hacı Hamza Bey'in, 873/ (1468-9)tarihine kadar burada ikâmet etmiş olması münasebetiyle, mahalle bu isimle adlandırılmıştır.

Adı geçen Hamza Bey, bu mahallede, büyük bir kârgîr mescid ve yanında bir mekteb ile çeşme yaptırıp, vakıflarını, oğulları Ahmed, Mahmud ve Kâsım Beyler tanzim etmiş ve hayrâtını tamamlamışlardır¹⁹⁷. Mahallede 1520 yılında 27 hane, 14 mücerred, 1 imam; 1576'da 21 hane, 34 mücerred, 1 imam, 1 duagüy bulunuyordu. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur. Burası bugünkü Fethiye mahallesi içinde kalmış olmalıdır.¹⁹⁸

3.1.1.18. Hacı İlyas Mahallesi¹⁹⁹

Sultan II. Bâyezid Han Cami-i şerifinin, batısındadır. Doğudan Sultan Bâyezid Câmii; batıdan Yörgüç Paşa Camii; güneyden Şose yolu ve kuzeyden Yeşilirmak ile sınırlıdır. "İmaret Arkası" da denir. Ümerâdan Hacı Nevruz Bey-zade

¹⁹⁴ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.134.

¹⁹⁵ Şimşirgil, "a.g.m.", s.84-85.

¹⁹⁶ Bkz. AŞS 23, 91; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

¹⁹⁷ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.107.

¹⁹⁸ Şimşirgil, "a.g.m.", s.87.

¹⁹⁹ Bkz. AŞS 23, 6; AŞS 23, 31; AŞS 23, 39; AŞS 23, 41; AŞS 23, 42; AŞS 23, 59; AŞS 23, 115; AŞS 23, 123; AŞS 23, 226; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

Hacı İlyas Bey'in mahallede ikamet ederek, mescid-i şerif yaptırmış olması münasebetiyle, bu ismi almıştır.²⁰⁰

3.1.1.19. Hâtuniye Mahallesi²⁰¹

İçeri şehirde ve ırmak kenarında olup, doğudan Cami-i Enderun; batıdan Kurşunlu; kuzeyden Karatay Mahalleleri ve güneyden Yeşilırmak ile sınırlıdır. Sultan II. Bâyezid Hazretleri'nin zevcesi ve Şehzâde Sultan Ahmed'in muhterem vâlideleri Bülbül Hâtun, bu mahallede bir cami, imârethâne ve doğu tarafında güzel bir mekteb yaptırarak, 915/(1509)'de de, vakfiyelerini tanzim ettirmiştir.²⁰²

3.1.1.20. Helkis Mahallesi²⁰³

Alçak Köprü'nün kuzey tarafından, Kuş Köprü üzerindeki Leğen Kaya'ya kadar uzanan bir şerit üzerindedir. Doğudan ve güneyden, Yeşilırmak; batıdan, Saray Mahallesi ve kuzeyden, Harşene Dağı ile sınırlıdır. Anadolu Rum âyânlarından Hâlkis'in Türklerin feth etmelerinden önce burada oturmuş olması ve doğu tarafında bahçesinin, batı tarafında da evinin bulunması münâsebetiyle, adı kalmış; sonradan da telaffuzu hafifleyerek "Helkis" denmiştir.

Bu mahalle eskiden iki kısma ayrılmış olup, Hükümet Köprüsünün batı tarafında bulunan ve sâathanenin önüne kadar olan kısmına, Sâde Helkis Mahallesi; buradan Leğen Kaya'ya kadar olan tarafa da Bağ Helkis Mahallesi denir.²⁰⁴

3.1.1.21. Hızır Paşa Mahallesi²⁰⁵

Amasya'nın kuzey-batısındaki Ok Meydanı üstünde, önceleri Komninus Sarayı, sonradan ise Kavak demekle meşhur ve yüksek bir yerde bulunmaktadır. Doğudan, Hekim Çelebi Mahallesi; batıdan Şeyh Cûî bağları; güneyden Ok Meydanı

²⁰⁰ Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.101.

²⁰¹ Bkz. AŞS 23, 63; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁰² Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.108.

²⁰³ Bkz. AŞS 23, 8; AŞS 23,45; AŞS 23,65; AŞS 23,66; AŞS 23,95; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,181; AŞS 23,202.

²⁰⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.137.

²⁰⁵ Bkz. AŞS 23, 63; AŞS 23, 114; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

ve kuzeyden Kırklar Dağı ile sınırlıdır. Beylerbeyi Atabey-zade Hayreddin Hızır Paşa'nın, vefatına kadar burada ikamet ederek, cami-i şerif, medrese, mekteb, zaviye, iki hamam ve birçok çeşme yaptırmış olması münasebetiyle, mahalle kendi adıyla anılmıştır.²⁰⁶ Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 8 hane, 3 mücerred; 1576'da 21 hane, 14 mücerred idi. Günümüzde Hızır Paşa Mahallesi adını taşımaktadır.²⁰⁷

3.1.1.22. Hoca Süleyman Mahallesi²⁰⁸

Acem Ali Mahallesi'nin kuzeyinde ve eski Şehinşah Mülkü yerinde olup; doğudan Uzun Mustafa; batıdan Bozahane; güneyden Acem Ali ve Pervane Bey; kuzeyden de Kazancı Mahalleleriyle sınırlıdır. Tüccarların ileri gelenlerinden olan Şeyh Hamid oğlu Hoca el-Hâc Süleyman Çelebi 878/(1473) tarihine kadar burada oturduğu için, mahalle bu isimle adlandırılmıştır.²⁰⁹ Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 30 hane, 11 mücerred, 2 imam; 1576'da 48 hane, 19 mücerred idi. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur.²¹⁰

3.1.1.23. İltekin Mahallesi²¹¹

İltekin Gazi'nin Dânişmendlilerin komutanlarından ve Hârezm Türkmenlerinden olduğu, Târîh-i Âl-i Dânişmend adlı eserde yazılıdır. İltekin Gazi, fethin ilk günlerinde, Amasya'ya buradan zorla girerek, Kelkis Kalesi'ni tahrib etmiş ve sonradan da, buraya defn edilmiş olması münasebetiyle, buralara "İltekin" denmiştir.²¹² Hüseyin Hüsameddin'in eserinde mevkii ismi olarak geçmektedir.

²⁰⁶ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.109.

²⁰⁷ Şimşirgil, "a.g.m.", s.85.

²⁰⁸ Bkz. AŞS 23, 22; AŞS 23, 63; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁰⁹ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.110.

²¹⁰ Şimşirgil, "a.g.m.", s.87.

²¹¹ Bkz. AŞS 23, 153.

²¹² Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.69.

3.1.1.24. *Kamerüddin Mahallesi*²¹³

Meydan Köprü'nün kuzeyindedir. Doğudan Ahî Sâbıkuddin; batıdan Hekim Çelebi mahalleleri; güneyden Yeşilırmak ve kuzeyden, dağ ile sınırlıdır. Amasya valisi Mübârüzüddin Halife Alp'in hizmetinde bulunmuş olan ümerâdan Kamerüddinel-Hâdim, 641/(1243) yılına kadar burada ikâmet ettiğinden, "Kamerüddin Mahallesi" denmiştir.²¹⁴ Mahallede 1520 tarihinde 13 hane, 3 mücerred, 1 imam; 1576'da 30 hane, 21 mücerred vergi nüfusu bulunuyordu. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur.²¹⁵

3.1.1.25. *Karatay Mahallesi*²¹⁶

İç şehirde olup, doğudan Câmî-i Enderûn; batıdan Kurşunlu; güneyden Hatuniye mahalleleri ve kuzeyden dağ ile sınırlıdır. Selçuklu emirlerinden, kale dizdârı ve Amasya muhâfızı Celâleddin Kartay'ın adına nisbet edilmiştir. Bu mahallenin batı tarafı, "Yağbasâniye" diye meşhur olup, burada İbâd-zâde Mahmud Çelebi, 807/(1404)'de bir zaviye ve misafirhane, 941/(1534)'de, eş-Şeyh Hayreddin Hızır Efendi bir mescid-i şerif; onun yanında da, ulemânın ileri gelenlerinden Ayıntâbî Kara Osman Efendi, 1147/(1734)'de bir ders-hâne yaptırmışlar ve her biri vakıflarını tanzim etmişlerdir.²¹⁷

3.1.1.26. *Kethüdâ Mahallesi*²¹⁸

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

²¹³ Bkz. AŞS 23, 56; AŞS 23, 63; AŞS 23, 113; AŞS 23, 117; AŞS 23, 123; AŞS 23, 137; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²¹⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.128.

²¹⁵ Şimşirgil, "a.g.m.", s.87.

²¹⁶ Bkz. AŞS 23, 24; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²¹⁷ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.127.

²¹⁸ Bkz. AŞS 23, 53.

3.1.1.27. *Kethüdâ-yı Atik Mahallesi*²¹⁹

Sultan Bâyezid Camii'nin doğu tarafında bulunup; doğudan, Köprü Başı; batıdan, Sultan Bâyezid Tabhâne Sırası; güneyden, Bozahâne ve kuzeyden Yeşilirmak ile sınırlıdır. 835/(1432) tarihine kadar, Amasya valisi Yörgüç Paşa'nın kethüdası olarak, belediye ve adliye zabıtası vazifelerini de yerine getirmiş ve bu vazifelerindeki adaleti ile şöret bulan el-Hâc Mehmed Ağa'nın ölümünden sonra yeni gelen kethüdâ dahi Mehmed Ağa namıyla bir zat olduğundan, önceki Mehmed Ağa'ya "Eski Kethüdâ" denmiş ve ikâmet ettiği bu mahallenin, "Eski Kethüdâ Mahallesi" namıyla şöret bulmuş olduğu, tarihî tedkîkâtta anlaşılmiştir²²⁰. Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 9 hane, 2 mücerred, 1 imam; 1576'da 17 hane, 8 mücerred, 1 imam müslim, 7 hane, 2 mücerred gayr-ı müslim idi. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur. Eski Kethüda mahallesi günümüzde Hacı İlyas mahallesi içerisinde yer almıştır.²²¹

3.1.1.28. *Kılıçcı Mahallesi*²²²

Burma Minare Camii'nin, kible tarafında olup, doğudan dere; batıdan Pervane ve Çırakçı; güneyden Fethiye ve kuzeyden Uzun Mustafa Mahalleleriyle sınırlıdır. Önceleri, Kılıç Mahallesi, sonra sonra Cümûdar Mahallesi diye meşhur ve kayıtlı idi. Sultan I. Selim'in emirlerinden Kılıçcı Yusuf Bey, bu mahalleden çıkmıştır. Bu zat, 917/(1511)'de dere kenarında, bir mescid-i şerif inşa ettirmiş ve vakıflarını tanzim ettirdiği için mahalleye Kılıçcı Mahallesi denmiş²²³ ise de, 926 (1520) tarihli tahrirde yer almamış olması bu bilgilerin doğruluğuna şüphe düşürmektedir. Mahallenin vergi nüfusu 1576 tarihinde 13 hane, 10 mücerred, 1 imam ve 1 müezzin şeklindeydi. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur. Günümüzdeki Dere ve Fethiye mahalleleri arasında paylaşılmış intibasını vermektedir.²²⁴

²¹⁹Bkz. AŞS 23,18; AŞS 23,37; AŞS 23,85; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

²²⁰Bkz. Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.86.

²²¹Şimşirgil, "a.g.m.", s.84.

²²²Bkz. AŞS 23,40; AŞS 23,90; AŞS 23,91; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

²²³Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.130.

²²⁴Şimşirgil, "a.g.m.", s.87.

3.1.1.29. Kocacık Mahallesi²²⁵

Uzun Mustafa Mahallesi altındadır. Doğudan Selağzı; batıdan Kazancı; güneyden Uzun Mustafa ve kuzeyden Sarachâne mahalleleriyle sınırlıdır. “Kocacık” diye meşhur, Hoca el-Hâc Ahmed Çelebi’nin, burada ikâmet ederek, bir mescid, mekteb ve çeşme yaptırmış olması münâsebetiyle “Kocacık” diye isimlendirilmiştir.²²⁶ Mahallede 1520’de 19 hane, 6 mücerred; 1576’da 12 hane, 11 mücerred vergi nüfusu bulunuyordu. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur.²²⁷

3.1.1.30. Köprübaşı Mahallesi²²⁸

Köprü’nün güney tarafında bulunup, doğudan Saraçhane; batıdan Eski Kethüda; güneyden Kazancı Mahalleleri ve kuzeyden Yeşilirmak ile sınırlıdır. Adı geçen Köprü’nün başında olduğu için, bu isimle adlandırılmıştır.²²⁹

3.1.1.31. Köyceğiz Mahallesi²³⁰

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

3.1.1.32. Kurşunlu Mahallesi²³¹

Doğudan Karatay; batıdan Ahî Sadeddin mahalleleri; güneyden Yeşilirmak ve kuzeyden dağ ile sınırlıdır. Bu mahallenin bir adı da, Yağbasâniye olup

²²⁵ Bkz. AŞS 23, 85; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²²⁶ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.129.

²²⁷ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.86.

²²⁸ Bkz. AŞS 23, 6; AŞS 23, 71; AŞS 23, 72; AŞS 23, 74; AŞS 23, 77; AŞS 23, 96; AŞS 23, 111; AŞS 23, 123; AŞS 23,153; AŞS 23, 202.

²²⁹ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.131.

²³⁰ Bkz. AŞS 23,5; AŞS 23,50; AŞS 23,67; AŞS 23,68; AŞS 23,75; AŞS 23,97; AŞS 23,115; AŞS 23,123; AŞS 23,202; AŞS 23,204.

²³¹ Bkz. AŞS 23, 25; AŞS 23, 52; AŞS 23, 88; AŞS 23, 97; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202; AŞS 23, 208.

Dânişmend hükümdarlarından Yağlıbasan Gazi, burada büyük bir han binâ ederek, Hân-ı Yağlıbasan diye 560/(1165) tarihinden itibaren meşhur olmuş ve sonraları, torunlarından Cemal Gazi Bey, hanı tamir edip, üzerini kurşun ile örtmüş olduğundan, “Kurşunlu Han” denmiştir. Daha sonra ise, “Han” lafzı bırakılarak, “Kurşunlu” namının bu mahalleye isim olduğu eski kayıtların incelenmesinden anlaşılmıştır.²³²

3.1.1.33. *Kübcez(Kıpceğiz/ Kıpçügez) Mahallesi*²³³

Karakaya'nın eteğinde olup, doğudan Uzun Yol Mezarlığı; batıdan Çıkrıkçı Mahallesi; güneyden dağ ve kuzeyden Receb ve Üçler Mahalleleriyle sınırlıdır. Bu isim, eski kayıtlarda “Günceğiz Veled Soruk” ve mahalleye “Günceğiz Mahallesi” namıyla mukayyed olduğuna binaen Kıpceğiz, Günceğiz isminden galat olduğu muhakkaktır. Bu Günceğiz, dediğimiz zat, Sâlur kabilesinden ve Sultan Mesud'un emirlerinden, Bahaeddin Günceğiz olup, 575/(1179) tarihlerine kadar burada ikâmet ettiği için, mahalle bu ismi almıştır.²³⁴ Mahallenin verig nüfusu 1520'de 22 hane, 12 mücerred, 1 imam iken, %200 oranında artarak 1576'da 63 hane, 46 mücerred olmuştur. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur.²³⁵

3.1.1.34. *Mehmed Paşa Mahallesi*²³⁶

Doğudan Pirinççi ve Yakutiye, güneyden Yakub Paşa mahalleleri ve kuzeyden, Yeşilirmak ile sınırlıdır. Önceleri, “Doğrakiye Mahallesi” namıyla meşhur olup, 890/(1485) tarihinden itibaren, “Mehmed Paşa Mahallesi” denmeye başlanmış ve Doğrakiye, sadece medresenin ismi olarak kalmıştır.²³⁷ Mahallede 1520 tarihinde

²³² Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.129.

²³³ Bkz. AŞS 23, 153.

²³⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.130.

²³⁵ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.86.

²³⁶ Bkz. AŞS 23, 21; AŞS 23, 41; AŞS 23, 42; AŞS 23, 45; AŞS 23, 50; AŞS 23, 54; AŞS 23, 55; AŞS 23, 57; AŞS 23, 62; AŞS 23, 64; AŞS 23, 78; AŞS 23,93; AŞS 23,94; AŞS 23,110; AŞS 23,123; AŞS 23, 153; AŞS 23,202.

²³⁷ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s. 136.

43 hane, 19 mücerred, 1 imam; 1576'da 53 hane, 51 mücerred, 1 imam ve 1 müderris bulunuyordu. Mahalle günümüzde de aynı isimle anılmaktadır.²³⁸

3.1.1.35. Pervane (Bey) Mahallesi²³⁹

“Burma Minâre” diye meşhur olan cami-i şerifin batı tarafında yer almaktadır. Doğudan Uzun Mustafa; batıdan Acem Ali; güneyden Çıracı ve kuzeyden Hoca Süleyman Mahalleleri ile sınırlıdır. Büyük Pervâne Bey'in kardeşinin oğlu olan İzzeddin Mehmed Pervâne Bey, 900/(1495) tarihine kadar bu mahallede ikâmet ettiği için “Pervâne Bey Mahallesi” denmiştir.²⁴⁰

3.1.1.36. Pirinçci Mahallesi²⁴¹

Savakca Deresi'nin batı tarafında ve saray altında yerleşmiş olup; doğudan Savakca Deresi; batıdan Mehmed Paşa; güneyden Yakub Paşa Mahalleleri ve kuzeyden, Yeşilirmak ile sınırlıdır. II. Sultan Bâyezid ümerâsından Pirinçci Sinan Bey'in burada ikâmet ederek, bir mescid-i şerif ve bir mekteb inşa ettirip, emlâkini bunlara vakf ve tahsis etmiş olması münâsebetiyle 912/(1506)tarihinden itibaren, “Pirinçci Mahallesi” denmiştir.²⁴²

3.1.1.37. Receb Mahallesi²⁴³

SultanMesud Türbesi'nin doğusunda, eski Simre beldesinin yerinde olup, doğudan Üçler; batıdan Şamice; güneyden Şeyh Kırık ve kuzeyden Şose yolu ile sınırlıdır. 899/(1494)'davefat eden, Sultânî muallimlerinden Sadreddin Receb Çelebi, burada ikamet edip mescid-i şerif bina ettiği için, mahalleye bu isim

²³⁸ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.86.

²³⁹ Bkz. AŞS 23, 20; AŞS 23, 25; AŞS 23, 28; AŞS 23, 91; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁴⁰ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.93.

²⁴¹ Bkz. AŞS 23, 19; AŞS 23, 48; AŞS 23, 104; AŞS 23, 111; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁴² Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.92-93.

²⁴³ Bkz. AŞS 23, 43; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

verilmiştir.²⁴⁴ Mahallede 1520’de 23 hane, 19 mücerred, 1 imam; 1576’da 35 hane, 18 mücerred, 1 imam, 1 sipahizade nüfus bulunuyordu. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur. Günümüzdeki Üçler Mahallesi içinde kalmıştır.²⁴⁵

3.1.1.38. Sâbıkuddin Mahallesi²⁴⁶

Bu mahalle, Meydan Köprüsü’nün önünde olup, doğudan kale kapısı; batıdan Kameruddin Mahallesi; güneyden Yeşilirmak ve kuzeyden Harşene dağı ile sınırlıdır ve dış Amasya’dan sayılır. Halk dilinde Sıbkuddin Mahallesi ve resmî kayıtlarda ise Ahî Sâbıkuddin Mahallesi denir. Eski ümerâdan Sâbıkuddin Ebû Bekir’in 780/(1378) yılına kadar burada ikamet etmiş olması münasebetiyle böyle isimlendirilmiştir.²⁴⁷

3.1.1.39. Sarâchâne Mahallesi²⁴⁸

Alçak Köprü’nün güney-doğu tarafındadır. Doğudan Selağzı; batıdan Köprübaşı; güneyden Kazancı ve Kocacık Mahalleleri ve kuzeyden Yeşilirmak ile sınırlıdır. Önceleri “Şahinşah Bahçesi” namıyla meşhur olan bu mevkide, dericiler ve ayakkabıcılar ikamet ederek, Çelebi Sultan Mehmed Han Hazretlerinin Amasya’da sultan iken, burada bir Sarachane inşa ettirmiş olduğundan, bu isim ile şöhret bulmasına yol açmıştır.²⁴⁹ Vergi nüfusu 1520’de 19 hane, 5 mücerred, 1 imam; 1576’da 25 hane, 11 mücerred idi. Bugün aynı isimde bir mahalle yoktur.²⁵⁰

3.1.1.40. Sarây Mahallesi²⁵¹

Kızlar Sarayı’nın altında olup, doğudan Sade Helkis; batıdan Câmi-i Enderun Mahalleleri; güneyden Yeşilirmak ve kuzeyden, Kızlar Sarayı ile sınırlıdır.

²⁴⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.113.

²⁴⁵ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.88.

²⁴⁶ Bkz. AŞS 23, 61; AŞS 23, 63; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202; AŞS 23, 239.

²⁴⁷ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.117.

²⁴⁸ Bkz. AŞS 23, 42; AŞS 23, 57; AŞS 23, 75; AŞS 23, 85; AŞS 23, 92; AŞS 23, 123; AŞS 23, 202.

²⁴⁹ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.118.

²⁵⁰ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.88-89.

²⁵¹ Bkz. AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

Kızlarağası Fîruz Ağa, 900/(1495)'de, bu mahallede bir mescid-i şerif yaptırarak vakıflarını tanzim etmiştir. Meşhur Kırk Bedel burada olup, söz konusu saray vaktiyle mamur iken, hizmetçiler ve uşaklar oturmakta idi. Mevkii bayır olup, mahallenin, bu sarayın bulunması, böyle isimlendirilmesine sebep olmuştur.²⁵² Mahallenin vergi nüfusu 1520 yılında 7 hane; 1576'da 10 hane, 11 mücerred idi. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur.²⁵³

3.1.1.41. Sofuzâde Mahallesi²⁵⁴

Gümüşlü-zâde Mahallesi'nin altında olup, doğudan Yâkutiye; batıdan ve güneyden Gümüşlü-zâde Mahalleleri ve kuzeyden Yeşilirmak ile sınırlıdır. Eskiden, Gıyaseddin Şah Bahçesi yerindedir. Çelebi Sultan Mehmed Han Hazretlerinin muallimi ve müsteşarı, Sôfi Bâyezid Çelebizade Mahmud Çelebi, bu mahallede ikamet ettiği için, Sôfi-zâde Mahallesi denmiştir.²⁵⁵ Mahallede 1520'de 9 hane, 1 mücerred; 1576'da 26 hane, 18 mücerred vergi nüfusu vardı. Günümüzde bu isimde bir mahalle yoktur. Bugün mevcut bulunan Gümüşlü Mahallesi içerisinde kalmış olmalıdır.²⁵⁶

3.1.1.42. Sofular/Sufiler Mahallesi²⁵⁷

Gedikli Kaya'nın kuzey-doğu eteğinde olup, doğudan Pîr İlyas Mezarlığı; batıdan Gümüşlü-zâde; kuzeyden Yâkutiye ile Mehmed Paşa Mahalleleriyle ve güneyden, Bâlus Kayası etekleri ile sınırlıdır. Bu mahalle, önceleri Behram Şâh Mülkü demekle meşhur olup, Hz. Pîr İlyas ve Abdurrahman Çelebi'ler devrinde, meşhur dokuz kadar sûsinin ikâmetgâhı olduğundan Sôfiler Mahallesi denmiştir.²⁵⁸ Mahallenin vergi nüfusu 1520'de 55 hane, 27 mücerred, 2 imam iken, 1576'da 46

²⁵² Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.119.

²⁵³ Şimşirgil, "a.g.m.", s.89.

²⁵⁴ Bkz. AŞS 23, 18; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁵⁵ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.123.

²⁵⁶ Şimşirgil, "a.g.m.", s. 89.

²⁵⁷ Bkz. AŞS 23, 38; AŞS 23, 44; AŞS 23, 83; AŞS 23, 85; AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23,202.

²⁵⁸ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.123.

hane, 40 mücerred, 1 imam ve 1 müderris olmuştur. Mahalle bugün de aynı isimle anılmaktadır.²⁵⁹

3.1.1.43. Şâmice Mahallesi²⁶⁰

Gök Medrese civarında ve eskiden Güdül Mülkü yerinde olup, doğudan Receb, batıdan Gök Medrese ve güneyden Çıkırcık mahalleleriyle ve kuzeyden şose yoluyla sınırlıdır. Küçük Şâmî demek olan meşhur mimar, Şemseddin Ahmed Şâmîce, 856/(1452) yılına kadar burada ikamet ettiğiinden “Şâmîce Mahallesi denmiştir. Adı geçen mimar 847/(1443)’de burada bir mescid-i şerif ve önünde bir çeşme ve yanında bir mekteb yaptırarak vakıflarını tanzim etmiştir.²⁶¹ Mahallenin vergi nüfusu 1520 yılında 11 hane, 19 mücerred, 1 imam iken, 1576’da 47 hane, 13 mücerred, 1 muhassıl olmuştur. Bugün bu isimde bir mahalle yoktur. Günümüzde Gökmedrese Mahallesi içerisinde yer almış olmalıdır.²⁶²

3.1.1.44. Şâmiler Mahallesi

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

3.1.1.45. Şamlılar/Şamlar Mahallesi²⁶³

Kuş Köprü’nün kuzey tarafında olup, doğudan Yeşilirmak; batıdan mezarlık; güneyden Kale-i Bâla eteği ve kuzeyden Bahçeler İçi bağlarıyla sınırlıdır. Eskiden burada Melik İsmail-i Danişmendî oturduğu için Danişmendli Mülkü diye meşhur idi. 791/(1389) tarihinde Türklerden, Mısır hükümdarı, Melik Eşref Şaban ile çerkeslerden Melik Zahir Burkok arasında, iç çekişmeler meydana gelmiş ve Melik Eşref yanlısı olan Şamlılar başka yerlere hicret etmeye mecbur kalmışlardı. İşte,

²⁵⁹ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.89.

²⁶⁰ Bkz. AŞS 23, 28; AŞS 23, 41; AŞS 23, 43; AŞS 23, 46; AŞS 23, 89; AŞS 23, 101; AŞS 23, 109; AŞS 23, 116; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁶¹ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.121.

²⁶² Şimşirgil, “a.g.m.”, s.89-90.

²⁶³ Bkz. AŞS 23, 40; AŞS 23, 62; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23,202.

bunlardan bir kısmı da Amasya'ya gelmiş ve bu mahallede iskan edildikleri için, buraya Şamlılar Mahallesi denmiştir.

Eski kayıtlarda, “Şamlûlar Mahallesi” şeklinde kayıtlı olmakla beraber halk arasında “Şamlar Mahallesi” ismiyle meşhurdur.²⁶⁴ Mahallenin vergi nüfusu 1520’de 54 hane, 17 mücerred, 1 imam; 1576’da 41 hane, 32 mücerred, 1 imam, Sultan Bayezid Han imareti vekilharcı ile mütevellisinden ibaret idi. Mahalle günümüzde Şamlar isimi ile anılmaktadır.²⁶⁵

3.1.1.46. Şeyh Atîk Mahallesi²⁶⁶

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

3.1.1.47. Şeyh Cû’î Mahallesi²⁶⁷

Kale-i Bâlâ’nın sol tarafı, yani batısı “Şeyh Cû’î” diye meşhur olan bağlardır. Halk dilinde, “Cığcığı” denir. Bu bağların üst tarafında, Mevleviye tarikatının meşhur şeyhlerinden Cemaleddin Mehmed Cû’î Çelebi’nin türbesi vardır.²⁶⁸ Şeyh Cû’î, Hüseyin Hüsameddin’in eserinde mevkii ismi olarak geçmektedir.

3.1.1.48. Şeyh Garik Mahallesi²⁶⁹

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

²⁶⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.120.

²⁶⁵ Şimşirgil, “a.g.m.”, s. 90.

²⁶⁶ Bkz. AŞS 23, 92; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153.

²⁶⁷ Bkz. AŞS 23, 123; AŞS 23, 153.

²⁶⁸ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.67.

²⁶⁹ Bkz. AŞS 23, 202.

3.1.1.49. Şeyh Mûsâ Mahallesi²⁷⁰

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

3.1.1.50. Temennâ Mahallesi²⁷¹

Zincirli Kaya'nın kuzey eteğinde ve Dânişmend emirlerinden Fatih Gazi Bahçesi yerinde olup; doğudan Zincirli Kaya; batıdan ve güneyden, Dere ve kuzeyden İslâm Mahallesi ile sınırlıdır.

Amasya'da şehzâdelerin meddâhlarından ve İran şairlerinden olan Temennâ'yı Nîsâbü'rî, bu Fethiye Bahçesi'nde oturduğu münasebetle 820/(1417) tarihinden beri tesmiye ve kayd edilmiştir.

Hızır Paşa'nın kethüdası Hüsameddin Ağa bu mahallede ikamet ettiği için 874/(1469)'da kârgir bir mektep, bir çeşme ve civarında su gözünü inşa ve evkâfını da 878/(1472)'de tanzim edilmiştir. Vakfiyesinde, Hüsâmeddin-i Temennâyî yazılmıştır.²⁷² 1520 tarihli tahrirde yer almayan mahallenin 1576'daki vergi nüfusu 43 hane, 47 mücerred şeklindeydi. Günümüzde aynı isimde bir mahalle yoktur. Dere Mahallesi içerisinde yer almıştır.²⁷³

3.1.1.51. Uzun Mustafa Mahallesi²⁷⁴

Burma Minare Camii'nin kuzeyinde ve Şehinşah Mülkü'nde bulunup; doğudan Dere; batıdan Hoca Süleyman; güneyden Kılıçcı ve kuzeyden Kazancı Mahalleleriyle sınırlıdır. İleri gelen tüccarlardan olup, II. Sultan Mehmed Han ve II. Sultan Bâyezid Han tarafından iki defa, Mısır'a sefâretle gönderilmiş olan, Hoca el-Hâc Mustafa Çelebi, bu mahallede, 905/(1500) tarihine kadar ikâmet ettiği için,

²⁷⁰ Bkz. AŞS 23, 202.

²⁷¹ Bkz. AŞS 23, 32; AŞS 23, 62; AŞS 23, 91; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁷² Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.97.

²⁷³ Şimşirgil, "a.g.m.", s.90.

²⁷⁴ Bkz. AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

“Uzun Mustafa Mahallesi” adını almıştır. Adı geçen Hoca Mustafa Çelebi’nin, bu mahallede, bir mescidi, mektebi ve çeşmesi bulunmaktadır.²⁷⁵

3.1.1.52. Üçler Mahallesi²⁷⁶

Sultan Bâyezid Camii’nin kible tarafında, Alişir Mahallesi yerinde bulunup; doğudan Devehâne; batıdan Receb Mahallesi; güneyden, bir kısmı mezarlık bir kısmı da Küpçeğiz Mahallesi; kuzeyden şose yolu ile sınırlı ve Simre isimli eski meşhur beldeden sayılmaktadır. Çelebi Sultan Mehmed Hân Hazretlerinin saltanatı devrinde fevkalâde nüfûz ve ikbâl sahibi olan, muallim-i sultânî Niğdeli-zâde Sûfî Bâyezid ve amcası Feyzullâh ve Yakub Çelebiler’e, halk arasında “Üçler” denip, bunlar, bu mahallede ikâmet etmiş olmaları ve bir evin içinde medfun bulunmaları sebebiyle, “Üçler Mahallesi” denmiştir.

Bunların, orada ikâmeti 815/(1412) tarihlerine kadar devam edip, garip bir tesâdüf sonucu 921/(1515) tarihine kadar bu mahallede ikâmet ederek, Şehzâde Sultan Ahmed’e fevkalâde nüfûz edip, onun nezdinde büyük itibar kazanan, Kutbüddin Ahmed, Kutbüddin Îsâ ve Kutbüddin Mahmud isimli İran’lı üç fesadçıya da, “Kutublar” ve “Üçler” denmiş olduğundan, “Üçler” namı meşhûr olmuştur. Birinci Üçler, 850/(1447)’de tanzim edilmiş olan Kadı Abdurrahman Muslihî Vakfiyesi’nde ve ikinci Üçler, Feridun Bey Münşeâtı’nda yazılıdır.²⁷⁷ Mahallenin vergi nüfusu 1520’de 26 hane, 17 mücerred, 1 imam iken kısa zamanda artarak, 1576’da 63 hane, 10 mücerred, 1 imam olmuştur. Mahalle günümüzde de aynı isimle anılmaktadır.²⁷⁸

3.1.1.53. Yâkûb Paşa Mahallesi²⁷⁹

Aşağı Pirlar’in, etrafında bulunan mahalleye denir. Doğudan Savakca; batıdan Gümüşlü-zade; kuzeyden Mehmed Paşa Mahalleleri ve güneyden Pîr İlyas

²⁷⁵ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.88.

²⁷⁶ Bkz. AŞS 23, 32; AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁷⁷ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s. 87.

²⁷⁸ Şimşirgil, “a.g.m.”, s.91.

²⁷⁹ Bkz. AŞS 23, 31.

Mezarlığı ile sınırlıdır. Burada, Osmanlı emirlerinden Yakub Paşa, kârgir bir duvar içinde bir cami-i şerif, onun yanında bir minare, iki tarafında çilehane, yani Halvetiye zaviyesi, önünde bir dersane ve ayrıca bir de şeyh odası yaptırarak, 815/(1412)'te vakıflarını tanzim etmiştir.²⁸⁰

3.1.1.54. Yakutiye Mahallesi²⁸¹

Dârüşşifa Medresesinin batı kısmında bulunan ve doğudan ve güneyden Gümüşlüoğlu, kuzeyden Mehmed Paşa mahalleleri ile batıdan Yeşilirmak'ın çevrelediği mahallede, Osmanlı ümerasından Sinaneddin Yakut Paşa ikâmet ettiği için “Yakutiye Mahallesi” denilmiştir. 1520 tahririnde Müeyyedzade ve Alaca Mescid olarak iki ayrı mahalle şeklinde iken, 1576 tahririnde bu iki mahallenin birleştirilmesi sonucu Yakutiye Mahallesi'nin teşkil edildiği görülmektedir. İlk tahrirde iki ayrı mahallenin nüfusu 2 imam, 19 hane ve 9 mücerred iken, birleştirilmesinden sonraki tahrirde de nüfusu hemen hemen aynı kalıp 2 imam, 19 hane ve 15 mücerred olarak tesbit edilmiştir.²⁸²

3.1.2. Gayrimüslim Mahalleler

Defterde adı geçen gayrimüslim mahalleler şunlardır:

3.1.2.1. Savadiye Mahallesi²⁸³

Soğuk Pınar altında, Amasya'nın doğu ucunda bulunmaktadır. Doğudan, Lokman Dağı; batıdan, Dere; güneyden Soğuk Pınar ve kuzeyden, Ahırönü ile sınırlıdır. Safevî halifelerinden Erzincanlı Abdurrahman Hazretlerinin, burada, ikamet ederek, vaziyesi önünde bir çeşme ve onun altında ağaçtan, ufak olarak Savak/Havud yaptırmış olması münasebetiyle, o havuda “Savakca” denmiş ve daha

²⁸⁰ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s.141.

²⁸¹ Bkz. AŞS 23, 123; AŞS 23, 153; AŞS 23, 202.

²⁸² Adnan Gürbüz, a.g.t.,s. 57-58.

²⁸³ Bkz. AŞS 23,123; AŞS 23,153; AŞS 23, 202.

sonra, bu mahalleye hususî bir isim olmuştur. Bugün, halk arasında, “Savakca Mahallesi” denmektedir. Şeyh Kırık’ı, “Şeyh Garîk” şeklinde kabul ettikleri gibi, bazı zatlar, Savakca’yı da, “Savâdiye” olarak yazmışlar ve resmî kayıtlara bu suretle geçmiştir.²⁸⁴ Mahalle nüfusu 1520 tahririnde 73 hane iken, 1576 tahririnde büyük bir artışla 93 hane ve 36 mücerred nüfusa yükselmiştir.²⁸⁵

3.1.2.2. *Yehûdiyân Mahallesi*²⁸⁶

Hüseyin Hüsameddin eserinde bu mahalle hakkında bilgi vermemektedir.

3.2. *Köyler*

Tablo 1.4.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan köyleri gösterir tablo

TABLO: IV	
Köyler	
Ezine Pazarı Nahiyesi Köyleri	
Afşar	153-172
Ağlıcık	27-60-153-172-202
Ahi Abdalları	172
Arıkor	60
Bayat	153-172-202
Böke	153-202
Dadi	153-172
Danişmendli	153-172-202
Derbendci	153-172
Efte	27-60-112-153-172-202
Ezine Bazarı	27-60-112-133-153-172-202

²⁸⁴ Hüseyin Hüsameddin, a.g.e., s. 122.

²⁸⁵ Adnan Gürbüz, a.g.t.,s.68.

²⁸⁶ Bkz. AŞS 23,202.

E[z]ine Pazarı Atık	60-170-171
Girab	27-153-172-202
Gökyük Abdalları	27-153-172
Halifeler	27-112-172-202
Heneske	27-112-153-172-174-202-234
Hüseyin Dede	172-202
İlyas	27-46-153-172-202
İmi	153-172
İmük	120-172-202
Kal'a	27-153-168-172-202
Kala-i Bala	58-74
Kalın Bınar	27-112-115-153-172-174-202
Kara Ali	153-172-202
Karabağlı	153
Kara İbrâhîm	153-172-202
Kara Keçili	202
Kara Kise	172
Karataş	112-153-172-202
Karsan	27-153-172-202
Keşlik	27-112-153-172-202
Kırak	172
Kızılca	112
Kızılca-i Kebir	27-153-172-202
Kızılca-i Sağır	27-153-172-202
Kömürcü Kürtleri	27
Kürtlü	153
Kürtler	172
Mihmâdlar	153-172-202
Moramu	153-172-202
Örtkuş	27-153-172-202
Pehlivan	30-153-172-202
Sarây	30-153-172-202
Saraycık	153-172-174-202
Saray özü	27-153-172-202-211
Saru Alan	27-153-172-202

Sarukuş	153
Saru Tosun	172
Saz	153-172-189-202
Sevincir	172
Suncer	153-202
Sütçü	27
Şeyh Sa'di	153-172-202
Tatar	27-60-112-153-172-202
Uykur(Uygur)	27-153-172-202
Ümük	153
Verseke	153
Virmiş(Vermiş)	79-119-153-172-202
Yağcı	27
Yağcı Abdalları	153-202
Yeni	172
Zığala	27-87-153-172-202
Geldigelan Nahiyesi Köyleri	
Ahenuk(Ehnik)	202
Ahurecik	153-172
Alagāzi	153-172
Atabey	153-172
Bağlıca	153-172
Bednos	153
Beyler(Baylar)	153-172-202
Boğa	34-153-172-202
Bulduklu	153-168-172-202
Deliler	153
Ehnik	153-172
Geldigelan	143-153-163-172-202
Gökyük (Göküyük)	153-172-202-217-231
Göne	153-168-172-202
Hacıköy	144

Halven	214
Hordan	233
Ilıca	153-172-193-194-202
İlgazi	59-153-172-202
İmrü	153-172-202
Kal'acık	30-153-172-202
Kara Seki	153-172
Karcık	153-172
Karlu	34-153-172-202
Katu	202
Koni	153
Könü(Köni)	23-30-172-202
Köyceğiz	153-172-202
Kuvay	153-202
Kürtler	153-172-202-228-232
Moramil	153-172-202
Musa	20-153-172-202
Orta	153-172-202
Serkis	153-172-202
Soma	153-172-202
Ulus	153-172-202
Vadi	218
Yağmur	105-172-202-233
Yavru	153-172-202
Yürdenik	153-172-202
Zara	36-153-172-202
Aktağ Nahiyesi Köyleri	
Adadepe	153
Akviran	153-172-202
Bağdin	153
Berand	214
Boyalıca	153-172-202

Çoban	153-191
Çukur Viran	153-172-202
Derebaş	153-172
Derebaş Alanı	202
Divanlı	153-172-202
Gündüsler (Göndesler)	153-172-202
Hakala	164-165-178-179
Kara Kise	153-172-202
Kavak Alanı	153
Kışlacık	153-172-202
Kızık Kışla	153-172-202
Kız Seki	153-172-202
Kuz Alanı	153-202
Kürtler	153
Memlük	153-172-202
Mürg	153-172-202
Ovacık	153-172-202-220
Saz	189
Seyfe	153-172-202
Sofiler	153-202
Sufiler	112-172
Soku	153-172-202
Tavare	143-153-172-202
Yeklihan	153
Yenice	65-153-172-202
Yıkılkan	202
Zana	153-172-202-217-231
Zire	80-85-153-156-166-172-221
Ziğre	49-51
Hakala Nahiyesi Köyleri	
Arucak	153-172-202
Bayırlı	153-172

Cürlü	20-26-153-172-220
Değirmen Deresi	153-172-202
Dere	84-153-172-202
Deveci	153-172-202-228
Emir Arslan	153
Emir	73
Eymir(Eymi)	27-61-153-172-202
Eyük	35
Feyze	39-61-153-172
Firuz	153-172
Gani	35-153-172-202
Gez Ganlı	153-172-202
Hacı Bayram	153-172
Hakala	139-153-169-172-202
Harman	153-202
Kayacık	22-153-172-202
Kolay	153-172
Kulu	153-172-202
Kurnaz	132-153-172
Kuşçu	153-172
Küdelez	153-172-202
Mirahor	153
Öyük(Üyük)	27-153-172-202
Racin	153
Salıca	35-153-172
Senizi	153
Sinezi	
Suluca	135
Ulvi	35-153-172
Uzun Oba	153-172-202
Yüz Beği	153-172-202
Kedeğra Nahiyesi Köyleri	
Gezver	144
Gök	233

Merzifonabâd Nahiyesi	
Alala	198
Körköy(Köri)	198
Arguma Nâhiyesi Köyleri	
Cürlü	220
Darâgosil	228
Deveci	228
Galacık	212
Helvacı	228
Seydî	212
Tersdöken	233
İştâgol Nâhiyesi Köyleri	
İştâgol	218
Simre-i Lâdik Nâhiyesi	
Kürtler	232
Sivas Nâhiyesi Köyleri	
Armut	227
Karalar	232
Karilcaköyü	215

Tablo 1.5.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan kasabaları gösterir tablo

Kasabalar	
Ad	Belge No
Lâdik	61
Turhal	27

Tablo 1.6.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan mezra‘a gösterir tablo

Mezra‘a	
Ad	Belge No
Çeltik	112
Karataş	197

Tablo 1.7.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan nehir, boğaz ve köprüleri gösterir tablo

Ad	Belge No
Alçak Köprüsü	156-166
Şamlar Köprüsü	37
Bayrâk Pınarı Suyu	30
Boğalı Nehri	112
Çeldik Boğazı	35
Ferah İrmak	173

Tablo 1.8.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da bulunan mevkileri gösterir tablo

Ad	Belge No
Alçak	40
Ayvâsıl	44,53
Badile	106
Çay	67
Ferhâd	75
Göllübağ	54-55
İlıcak	96
İltekin	56
Kara Pınar	27
Kayaboğazı	65

Kiraşlıdere	32-93
Orman	81
So[ğ]u]k Pınâr	38

3.3. İdari Görevliler

Tablo 1.9.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz ehl-i örf ile ehl-i şer‘ İdareci ve memurları gösterir tablo

Ehl-i Örf ve Ehl-i Şer‘ İdareci ve Memurlar	
Ehl-i Örf	
Ahr Kethüdası	202
Alaybeyi	2-97-132-133-143-144-159-183-189-191-203-210-211-212-213-214-215-217-218-228-231-233
Anadolu Beylerbeyisi	236
Arpa Emni	159
A‘yân	172
A‘yânı vilâyet	124-135-141-146-147-148-149-150-153-183-187-200-201-206-219
Bâbü’s-sa‘âdet ağası	209
Başçukadâr	236
Başdefterdâr	156
Başmak	145
Bazarbaşı	2-4-27-29-47-55-75-93-202
Bevvâb	10
Beylerbeyi	134-199-211-212-213-218-227-232
Bostancıbaşı	156-166
Câbî	9-108-197
Cebeci	205

Cebeci ağası	236
Cidde mutasarrıfı	195
Cizyedâr	206-236
Cizye-i vekîli	187
Çavuş	32-34-38-99-102-108-181-202-236
Çavuşbaşı	136
Çeribaşı	48-77-92-112-120-181-183-236
Çukadâr	63-236
Dârü's-sa'âde ağası	210-236
Defterdâr	235-236
Defterdârçukadârı	236
Devlet kethüdâsı	236
Dergâh-ı âlî çavuşu	155
Dîvân çavuşı	236
Dîvân efendisi	236
Dizdâr	52-210-225
Emîn-i beytü'l-mâl	108
Emir	3
Erbâb-ı tîmâr	129-159-175-183-203-227
Erbâb-ı tîmâr çeribaşısı	159
Etıbbâ ağası	236
Evkâf-ı nâzır	209
Evkâf-ı selâtin nâzır	210
Hakîm	40
Harçlık kethüda emiri	6
Harçlık kethüda emiri	6

Hazînedâr	111-236
Hükkâm	125
İç Ağası	236
İş erleri	124-135-146-147-148-149-150-183-187- 200-201-206-219
Kabbâz	27
Kâfir kethüdâsı	62
Kâimmakâm	125-187-223
Kapubaşı (Kapucıbaşı)	236
Kapucılar kethüdâsı	236
Kapudânpaşa	236
Kapu kethüdâsı	236
Karagol ağası	64
Kassâm	69-88
Kâtip (Kitabet)	9-13-14-21-36-49-138-153-154-155-163- 181-199-202-206-209
Kethüdâ	3-27-35-36-37-47-112-145-210
Kethüdâemiri	20-131-141-142-183-188-200-201-219
Kethüdâ-yı şehir	102-117
Kızlar ağası	236
Kolcu	206
Korucu	225
Kul kethüdâsı	236
Kumbaracı	236
Mektupçu	236
Memur	132-133-136
Menzilci	3-32-75-92-93

Mer'adâr	197
Mimar	47-60
Mimarbaşı	60
Mirâhor	236
Mirahor Ağa	202
Mir-alây	48-64
Mîr-livâ	47-136-204-206-210-227
Mîr-i mîrân	136-144-160-191-192-199-204-206-210-219
Muhasebeci	206
Mühürdar	236
Mürtezika	13-170-224
Müsellem (müsellemân)	109-136-156-166-194-195-206
Mütesellim	62-63-85-176-183-186-192-200-201-204-219-227-236
Mütesellim vekîli	87
Nakîb	39-40
Nakibül-eşraf	29-136
Nazır	98-121-136-138-165-179-181-182
Nefer	124-130-206
Ocak çâvuşu	236
Raht-vân	45-50-64-136-156
Sadr-ı a'zâm kethüdâsı	236
Sâhib-i devlet ağası	236
Sefir	236
Ser-çeşme	185
Serdâr	25-31-32-34-59-87-109-118

Serdellâl	59
Silahdâr	131
Sipâhi(sipâhiyân)	46-84-112-131-141-154-175-188-209-227-231
Sipâhî çâvuş	236
Subaşı	46-204-210-233
Şatır	236
Şâtırbaşı	63
Tahsildâr	129-167-168-206
Telhisci	236
Tercüman	206
Terfilî çâvuş	236
Tezkereci	236
Topçu	205
Tuğcı	181
Tuzcubaşı	180
Ümera	192-199-219
Vâlî	124-136-146-147-148-149-150-172-202-219-236
Vasî	20-21-49-64-65-69-71-72-74-78-83-86-88-89
Vasî-i muhtâr	49-51
Vekîl	37-48-51-58-60-66-67-68-70-74-75-81-85-89-101-102-107-110-113-114-118-120-155-181-187-195
Vezir(Vüzera)	136-181-192-199-206-219
Vezir ağası	236
Vezîr paşa	166

Vezîr-i a‘zam(Vüzera-yı azâm)	134-206
Vezîr-i a‘zam çukadârı	236
Vezîr-i a‘zamkethüdâsı	236
Vezîr kethüdâsı	236
Voyvoda	136-145-158-204-206
Yeniçeri Ağası	236
Yeniçeri ağası çukadârı	236
Yeniçeri ağası mirâhoru	236
Yeniçeri çâvuşu	236
Yeniçeri serdarları	183-200-201-205-219
Zâbit	141-183-188
Zabıta	135
Zahireci	202
Zâviyedâr	140
Ehl-i şer‘	
AnadoluMüftüsü	236
Hafız	22-24-25-27-30-31-34-36-37-38-39-40-41-42-43-44-47-49-52-56-69-76-88-90-97-98-99-103-113-116-117-118-126-127-155-204-209
Hakîm	40
Hatîb	35-36-61-112-193
İmâm	5-6-18-27-38-40-43-52-59-60-62-69-72-78-79-80-85-88-106-116-117-226-236
Kadı(kuzzat)	99-100-111-117-124-125-129-131-133-134-135-136-139-140-143-145-146-151-152-154-156-159-163-164-165-167-168-169-

	170-171-173-180-182-183-189-190-193-195-197-200-201-204-205-206-207-210-220-223-224-226-227-234
Kādı-asker	128-136
Molla	47-161-198
Monlâ	5-21-22-23-26-31-34-39-40-41-43-44-49-54-57-59-61-69-70-72-73-74-76-77-78-80-81-83-86-91-93-103-104-105-106-107-109-110-117-118
Muhzır	41-42-77-80-84-105-109-113
Muhzırbaşı	10
Mübâşir	27-31-53-62-63-134-147-148-149-150-151-152-159-180-200-205
Müderris	18-27-42-49-60-64-82-117-139-162-177-196-222
Müezzin	24-61-66-90-95-119-163-181-221
Müftü	121-153-173-198-236
Mütevellî	13-24-40-60-90-122-127-138-163-164-169-170-171-177-178-179-190-197-210-222-224-229-230-234
Naib(nüvvâb)(Naibiyye)	51-124-153-164-181-183-193-194-202
Niyâbet	227
Râhib(Ruhbân)	206
Şeyh	119-127-207
Şeyhü'l-islâm	136-162-177-190-196-197
Ulema	40-45
Vâ'iz	40
Vekil-i şer'î	50-84-109-120-136

4. Şehrin Fiziki Yapısı

Osmanlı döneminde Amasya sancağı, doğu ve güneyden Tokat; kuzeyden Canik ve batıdan Çorum sancağı ile çevriliydi.

Amasya sancağının yönetim merkezi Amasya merkez kazası ise, doğudan Ladik ve Erbaa; batıdan Mecidözü, güneyden Tokat; kuzeyden Havza, Merzifon ve Hacıköy kazalarıyla çevrilidir.²⁸⁷

Amasya, deniz seviyesinden 400 m. yükseklikte, Yeşilirmak'ın açtığı iki tarafı yüksek kayalıklarla çevrili dar bir vadide kurulmuştur. Şehrin içinden geçerken batı-doğu istikametini alan nehrin solunda (kuzeyinde) yükselen dik kayalıklara oyulmuş mağara ve kral mezarları ve bunun hemen üstündeki kale dikkati çeker. Nehrin sağ kesimi(güney) nisbeten daha az meyilli ve düz olduğundan yerleşme daha ziyade bu yönde olmuştur.²⁸⁸

Amasya hakkında mevcut eski tasvirlerin en iyisini I. (m.ö) asırda bu şehirde dünyaya gelmiş olan Strabon verir. Strabon'un tasvirlerine göre, İris'e (Yeşilirmak'ın eski adı)doğru şâkûlî surette inen kayaların üzerinde Amasya'nın müstahkem kalesi vardı ve bu kaleden ayrılan iki sur nehre kadar iniyor ve İris'in sol sahili boyunca uzanan ovalar birleşerek, şehri kuşatıyordu. Strabon, şehre bir köprü ile de kırlardan bağlanan dış mahallelerden bahseder. Şehrin topografyası bu vaziyeti herhalde orta çağda da muhafaza etmiş olmalıdır.²⁸⁹ Selçuklular ve Beylikler döneminde özellikle askeri yönden faal bir rol oynayan kale, Osmanlılar eline geçtikten sonra bir müddet bu özelliğini korudu.²⁹⁰

Kimin tarafından kesin olarak yaptırıldığı bilinmeyen Amasya kalesinin Osmanlı hakimiyetindeki ilk yıllarında iki burcu, iki kapısı, bir sarayı, bir camii, bir medresesi, bir imarethanesi ve iki hamamı vardı.

Amasya kalesinde bir hapisane de mevcuttu. Suç işleyenler cezalarını burada çekerlerdi. Kalede bulunan görevliler zaman zaman idari yöneticiler tarafından yoklanır, gerek asker gerekse mühimmat eksiklikleri tamamlanırdı.²⁹¹

²⁸⁷ Mehmet Beşirli, "a.g.m." s.114.

²⁸⁸ İlhan Şahin, Feridun Emecen, "a.g.m." s.1.

²⁸⁹ A. Gabriel, Mükrimin Halil Yınanç "a.g.m." s. 393.

²⁹⁰ Şimşirgil, "a.g.m.", s.80.

²⁹¹ Mehmet Beşirli, "a.g.m." s.114.

D. SOSYAL HAYAT

1. *Aile*

Çok genel bir ifade ile, bir kızla bir erkeğin baba ocağını terk ederek yeni bir ev kurlmaları olayını evlenme, evlenen karı-koca ve çocuklardan oluşan küçük topluluğu da aile olarak tanımlamak mümkündür.

Bir topluluğun siyasî, sosyal, hukukî ve ahlâkî yapısını anlayabilmek için, o toplumun küçük bir modeli olan aileye bakmak gerekir. Ailenin iyi tahlil edilmesiyle, birçok mesele rahatlıkla çözülmüş olacaktır.²⁹² Şer'iyeye sicilleri kullanılarak ailenin toplum içindeki statüsü, ekonomik durumu, aile içi ilişkiler, aile fertlerinin sayısı, ailenin yaşadığı mekanın organizasyonuna ilişkin veriler elde edilebilir.²⁹³

Osmanlı aile yapısı içerisinde dikkati çeken durumlardan biri çok eşliliğin (poligami) nadir de olsa yaşanmış olmasıdır. Gayrimüslimlerin tek eşli olmaları dinî inanç ve geleneklerinden kaynaklanmaktadır. Ancak Müslümanlar açısından çok eşli evliliğin yaygın olmamakla beraber var olduğunu görmekteyiz.²⁹⁴

Devlet-toplum ilişkileri bazında erkek hâne reisi olarak âile fertlerinin tümünü temsil eder, ancak hukuk bazında âile fertleri birey olarak algılanır ve vekâletvermedikçe babaya karısını temsil etme yetkisi verilmez. Yani âile içinde örfî kurallar sadedinde baba evin reisidir, vergi toplama sırasında devlet hâne reisi olarak babayı muhatap alır, ancak hukuk kuralları babaya mutlak otorite olma yetkisi vermez ve karı-koca mal ayrılığı rejiminin esas olması kadını hukukî olarak erkeğin karşısında eşit bir konuma getirir.²⁹⁵

Karı- koca arasında bazı anlaşmazlıklar olursa, önce bunları kendi aralarında iyilikle hal etmelerini, eğer bu mümkün olmazsa, kadın ve erkek âilelerinden seçilecek temsilcilerin anlaşmazlığı gidermesini, anlaşmazlığı olmayan kadın ve erkek arasına girilmemesini, bütün şartları zorlayarak sulh yoluna gidilmesini, bütün çabalara rağmen anlaşılacak mümkün olmazsa, kadınların haklarını vererek iyilikle

²⁹² Rifat Özdemir, "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", *Belleten*, LIV/211, Ankara 1990, s. 993.

²⁹³ Güven Dinç, "Şer'iyeye Sicillerine Göre XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu", *OTAM*, Sy.17, Ankara 2005, s.105.

²⁹⁴ Dinç, "a.g.m." s.111.

²⁹⁵ Mehmet İpçioğlu, *Konya Şer'iyeye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Ankara 2001, s. 35-36.

boşanmalarını, boşanan kadınların üç hayız (3 ay kadar) müddetibeklemelerini, bu iddet süresince eski kocasının nafakasını vermesi konusunda birçok ayet ve hadis hükmünü görmek mümkündür.²⁹⁶ İncelediğimiz belgelerde boşanma ile ilgili kayıt bulunmamaktadır. Bu da aile yapısının ne kadar sağlam olduğunu bize göstermektedir.

Boşanma ya da ölümle sonuçlanan âile çözümlerinde kadınlarla birlikte çocuklar da ortada kalmaktadır. Osmanlı toplumunda boşanmalar sonucu ortada kalan çocuklar kendi başına yemeğini yiyip elbisesini giyerek sokağa çıkabileceği yedi yaşına kadar annenin, bu yaştan sonra babanın himâyesine verilmektedir. Babanın çocuğu bakma yükümlülüğü çocuğun anne karnına düşmesinden itibaren başlamaktadır.²⁹⁷

Gerek annenin yanında kaldığı gerekse babanın himâyesinde olduğu süre içinde anne de baba da çocuğun hukûkî vasîsi sayılmakta, çocuk 15 yaşına geldiği anda kendi iktidar ve iradesi ile yaşamaya başlama hakkını elde etmektedir.²⁹⁸

Vesâyet durumunda anne çocukların bakımı karşılığında nafaka almaktadır. Mahkemelere başvuran kadınlar kocalarının ölümüyle yetim kalan çocuklarının ihtiyaçlarını nafaka ve kisve olarak göstermektedirler. Söz konusu nafaka ve kisveler çocukların babalarından hisselerine düşen terekelerden karşılanmaktadır. Kadınların bu parayı kullanma hakları olmadığından mahkeme genellikle annenin ahlaki ve dinî yönden mustakime olduğuna karar verdikten sonra hem çocukların bakımları için vasî tayin etmekte, hem de çocukların yiyecek ve giyecekleri için terekelerinden gündelik para bağlamaktadır. Bu para âilenin ekonomik durumuna göre değişmektedir.

Ölüm dolayısı ile bağlanan nafaka ölenin terekesinden çocuğa kalan mirasın vâsisi tarafından harcama yetkisi olduğundan dolayı kadı ya da nâib çocuğun mirasının durumuna göre vasîye harcama yetkisi vermektedir.²⁹⁹ Bazen ise vasinin nafakasız da baktığı olurdu.³⁰⁰

²⁹⁶ Özdemir, “a.g.m.” s.1023.

²⁹⁷ İpçioğlu, “a.g.m.”, s.55.

²⁹⁸ İpçioğlu, “a.g.m.”,56.

²⁹⁹ Örnek için bakınız. AŞS 23,78; AŞS 23,82; AŞS 23,86.

³⁰⁰ Örnek için bakınız. AŞS 23, 49.

Kocası uzak diyarlara gidip uzun müddet eve dönmeyen kadınlar da âilesini geçindirmek için kocaları hakkında nafaka dâvâsı açmaktadırlar.³⁰¹

Şer'iyeye sicillerinden elde edilen bilgilerden, evlerin durumu, fiyatları, evlerde kullanılan eşyalar hakkında da önemli verilere ulaşabilmek mümkündür. Çoğunlukla “bir bâb” olarak belirtilen evlerde yaşamaktaydılar ve bu evlerin büyük çoğunluğunun “fevkânî ve tahtânî olarak ifade edilen iki katlı evler oldukları görülmektedir.³⁰²

2. *Miras*

Miras, irs, verâset, tevârüs, vâris, mûris aynı kökten kelimeler olup mastarlarının lügat mânâsı geçmek, intikal etmek, halef olmak, devam eylemektir.

İrs ve verâset; Vâris olmak, tevârüs; karşılıklı vâris olmak veya bir kimsenin diğerine vâris olması, vâris; mirasçı, mûris; ölen ve geride miras bırakan mânalarına gelir. Miras; vâris olmak mânâsına geldiği gibi terike anlamında da kullanılır.

Miras mânâsında kullanıla gelen bir terim de “ferâiz”dir. Lügat mânâsı; farzlar, muayyen mikdarlar, hisseler demektir.

Fıkıhta ise, murisin geride bıraktığı malların belli ölçülerle, harcanıp, varislerine bölünmesinden bahseden, bir ilimdir.

Ferâiz ilminin gâyesi, hak sahiplerine hakları ulaştırmaktır. Buna “kısmet-i terike” (terikenin taksimi) denir.³⁰³

Osmanlı hukuk sistemine göre, ölen kişilerin geride bıraktıkları eşya ve mallarının tesbit ve taksimi kadıların görevleri arasında yer alır. Zamanla mirasın taksimi işi kadıların maiyetindeki kassâm denilen memurlara bırakılmıştır.³⁰⁴ Osmanlı devletinin şer'iyeye teşkilâtında miras taksimi, biri kazasker kassamları ve diğeri de bir mahallin kadılığında yani şer'î mahkemelerde bulunan kassamlar olmak üzere iki sınıf kassam vardır.³⁰⁵

³⁰¹ İpçioğlu, “a.g.m.”, s.57. Örnek için bakınız. AŞS 23,19.

³⁰² Dinç, “a.g.m.” s.124.

³⁰³ Hamdi Döndüren, *Delilleriyle İslâm Hukuku: Şahıs, Aile ve Çözümlü Miras*, İstanbul 1983, s. 417.

³⁰⁴ Tahsin Özcan, “Muhallefât”, *DİA*, c.30, İstanbul 2005, s. 406.

³⁰⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı*, Ankara 1965, s. 121.

Kassâmlığın işleyişinde görev miras taksim işinin mahkemeye intikaliyle başlardı. Mirasın taksimi işi, ya vârislerden birinin müracaatı ya da mahkemenin terekeye müdahale hakkının doğmasıyla mahkemeye intikal ederdi. Mahkemenin müdahale hakkı ise vârisi olmayan, küçük çocukların haklarının korunması gereken ve mîrîye borcu olan terekelerle sınırlı idi. Vârislerin talebi olmaksızın cebren miras taksimi yasaktı.³⁰⁶

Ülke içinde mirasçısı bulunduğu bilinen kişilerin terekesi beytûlmâlciye verilmeyerek vasî elinde altı ay bekletilirdi. Ülke dışından olan kimselerin terekesi vasî elinde bir yıl bekletilir, vâris çıkmazsa beytûlmâlciye teslim edilirdi.³⁰⁷Söz konusu kayıtlarda vasîlikle ilgili hükümler şu şekildedir: *“Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ogânis oğlu Yanoş'un öz küçük oğlu Ogânis'in kalan mirasını muhafaza için İbrân adlı zummînin vasî olarak tayin edilmesi*³⁰⁸, *Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in öz küçük oğlu Mustafâ'ya baba tarafından kardeş Mahmûd'un vasî tayin edilmesi*³⁰⁹ *Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in öz küçük kızı Sâime ve cenîneye vâlideleri Abdülcelîl Efendi kızı Emine'nin vasî tayin edilmesi*³¹⁰. Bu hükümden de anladığımız üzere anne karnındaki cenine de vasi tayin edilmekteydi. Ayrıca vâsi tayininde öncelikle en yakın akrabaların seçimine dikkat edilmistir.³¹¹ *Sufiler Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden öz küçük kızları Zeyneb, Âişe ve Havvâ'ya Himmet oğlu İbrâhîm'in vasî tayin edilmesi*³¹², *Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ oğlu İbrâhîm'in vasiye ihtiyacı olmadığını söylemesi üzerine es-Seyyid Receb oğlu es-Seyyid Halîl Efendi'nin vasîliğinin kaldırılması*³¹³. Yine burada çocuğun talebi üzere vasîliğin bir süre sonra kaldırılabilindiğini görmekteyiz.

Muallefât kayıtlarının yer aldığı defterler tereke, kassâm, metrûkât ve muhallefât defterleri gibi isimlerle anılmaktadır. Defterlere geçirilen muhallefât kayıtları dört kısımdan oluşmaktadır. Başlık kısmında ölen kişinin kimliği, unvanı, ait olduğu zümre, mesleği, ikamet ettiği ve öldüğü yer, ölüm şekli, vefat tarihi gibi

³⁰⁶ Sait Öztürk, “Kassâm” *DİA*, c. 24, İstanbul 2001, s. 580-581.

³⁰⁷ Özcan, “a.g.m.”, s. 406.

³⁰⁸ AŞS 23,33.

³⁰⁹ AŞS 23,71.

³¹⁰ AŞS 23,72.

³¹¹ AŞS 23, 71; AŞS 23,72.

³¹² AŞS 23,83.

³¹³ AŞS 23, 88.

bilgiler yer alır; bu arada mirasçılarının kimler olduğu da belirtilir.³¹⁴Mirasçılar arasında zevce veya zevceler³¹⁵, zevci³¹⁶, öz büyük/küçük oğullar³¹⁷, öz büyük kızlar³¹⁸, valide³¹⁹, ana-baba bir kardeş³²⁰, ana-baba bir amcazâde³²¹, ana-baba bir kızkardeş³²² bulunurdu. Büyük erkek çocuk için *kebîr*, kız çocuk ise, *kebîre* tabiri kullanılırdı. Yine küçük erkek çocuk *sagîr*, kız çocuk *sagîre* diye geçirdi. Öz çocuk için *sulbî* kullanılırdı.

İkinci kısımda kalan malların ayrıntılı bir dökümü verilir. Burada kaydedilen her malın bilirkişi tarafından tesbit edilen değeri de yazılır³²³. Tereke kayıtlarında malların miktar ve değerleri kuruş olarak verilmekte ve sonuna “cem‘an yekûn” yazılarak bir çizgi ile toplam tutar rakamlar belirtilmektedir.³²⁴

“Minhâ el-ihracât” yazılarak bir çizgi ile altında³²⁵, teçhiz, tekfîn, ıskat, it‘âm-ı fukarâ, resm-i kısmet ve diğer işlemler için yapılan masraflarla borçlar sıralanır; varsa mehir ve nafaka borçları özellikle kaydedilir.³²⁶Gider kalemindeki bu harcamalar hesaplanarak toplamdan çıkartılıp kalan miktar ise “sahhü’l-bâkî” ifadesi ile mirasçılarının hissesinedüşen meblağolarak zikredilmektedir.³²⁷

Şer‘iyye sicillerindeki kayıtlar arasında mirasla ilgili olanlar en çok görülen konuları oluşturmaktadır. Söz konusu konular incelediğimiz defterde şu şekildedir: ***“Kal‘a-i Balâ sâkinlerinden Emine'nin zevci Mustafâ ve oğlu diğer Mustafâ'dan miras kalan altmış beş kuruştan oğlu Mustafâ'nın çocukları Mehmed, İbrâhîm ve İsmâ‘îl'in her birisine on birer kuruş ve Ümmühân'a on iki guruş vermesi***³²⁸, ***Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden el-Hâc Alî oğlu el-Hâc Abdülkâdir'in verasetinden hissesine düşeni kızları A‘işe ve Âişe'nin alması***³²⁹, ***Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken el-Hâc Alî oğlu el-Hâc Abdülkâdir'in mirasçılarında zevceleri Râbia ve Gülbeyâz'ın mirastan hisselerine***

³¹⁴ Özcan, “a.g.m.”, s.407.

³¹⁵ AŞS 23, 67; AŞS 23,68; AŞS 23,69; AŞS 23,120.

³¹⁶ AŞS 23,70.

³¹⁷ AŞS 23, 67; AŞS 23,68; AŞS 23,69.

³¹⁸ AŞS 23, 67; AŞS 23,68.

³¹⁹ AŞS 23, 69.

³²⁰ AŞS 23,70.

³²¹ AŞS 23,100.

³²² AŞS 23,109.

³²³ AŞS 23,407.

³²⁴ AŞS 23, 94; AŞS 23,95; AŞS 23,96; AŞS 23,97.

³²⁵ AŞS 23, 94; AŞS 23,95; AŞS 23,96; AŞS 23,97.

³²⁶ AŞS 23,407.

³²⁷ AŞS 23, 94; AŞS 23,95; AŞS 23,96; AŞS 23,97.

³²⁸ AŞS 23, 58.

³²⁹ AŞS 23, 67.

*düşeni almaları*³³⁰, *Darü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Ömer'in mirasından zevcesi Sâliha'nın hissesine düşeni vekîl olan Üveys Dede oğlu Hâfız Alî'den tamamen alması*³³¹, *Virmiş nâm karyede sâkin olan Ömer Halîfe kızı Âişe'nin babasından mübadele ile kalan tarlanın kendisine intikal ettiğini ve davalı Mustafa'nın bu durumu inkâr ettiğini söylemesiyle davanın Mustafâ aleyhinde sonuçlanması*³³², *Erzincan şehrine bağlı Cum'a Mahallesi sakinlerinden Mehmed oğlu Yûsuf oğlu es-Seyyid İsmâ'îl Başa, merhum Mehmed oğlu Süleymân oğlu İsmâ'îl'in amcaoğlu olup verasetinden olan hakkını es-Seyyid İsmâ'îl Başa'nın talep etmesi*³³³, *Şâmice Mahallesi sükkânından Şa'bân oğlu Mustafâ'nın kız kardeşi Hüma'nın babaları Şa'bân'ın mirasından hissesini ve on beş kuruşu aldıktan sonra davadan men edilmesi*³³⁴, *İmük adlı köy sâkinlerinden Ahmed kızı Fâtîma'nın, zevcesi Abidîn oğlu Hâcî Hasan'ın zimmetinde kalan hissesi ve mehri karşılığında otuz davar, on iki kile buğday, üç kile arpa, üç kara sığır, üç saman, bir urgan, iki kilimden döşek, bir yorgan ve bir yastık alıp diğer varislerin zimmetlerinden hakkı olmadığını bildirmesi*³³⁵.

3. Eşkîyalık İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nin merkezî otoritesinin zayıflamasıyla, merkezin taşra idarecileri üzerindeki tesiri de azalmıştı.³³⁶ Asayiş sağlanamadığından yağma yapan ve kervana karşı duran eşkıyaların yakalanarak teslim edilmesi isteğinden bahsedilmektedir. *“Amâsiyye sancâğında mütesellimimiz olan Mustafa Ağa zîde kadruhu inhâ olunur ki bundan akdem Köpri kâdısı efendinin emvâl ve erzâkını nehb ü gâret iden ve kervâna dokunan Amâsiyyeli Ya'kûb Ağa ve karındaşı ve Gelgiras'dan Kara Milan ve Abdâl Ağasının güveğisi Mustafa ve Ya'kûb Ağa ile giden Amâsiyye'li Yazıcı bu mezkûrlar bir mikdâr atlı ile bu şekâveti eylediklerinden sonra Amâsiyye'ye gitmişler deyü istimâ'mız olmağla ol ecilden buyurıldı isrâr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki bâkî vech-i gân*

³³⁰ AŞS 23, 68.

³³¹ AŞS 23, 69.

³³² AŞS 23, 79.

³³³ AŞS 23, 100.

³³⁴ AŞS 23, 109.

³³⁵ AŞS 23, 120.

³³⁶ Kenan Ziya Taş, “1760-1817 Tarihli Eğin Şer'iyye Sicili'ndeki Asayişle İlgili Belgelerin Değerlendirilmesi” *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Sy.5, İzmir 1990, s. 273.

*mezkûrları ele götürüp tarafımıza ihzâr itdürüp sen ki bu tarafda bir hoşcatefîş ve tefahhus olana husûs-ı mezbûrun hilâfından ve ihmâl ve müsâmahadan bi-gâyet ihtirâz idüp mûcib buyurıldı...*³³⁷

Bu yüzden eşkıyanın defî ve güvenliğin sağlanması emri³³⁸ bütün görevlilere bildirilmiştir. “*Anatoli yakasında zuhûr iden kuttâ‘ü’t-tarîk eşkıyâsının def‘ ü ref‘i ve esâr mezârlarından inbâ ve sebîl ve bilâd ü abâdın temîn ve tatmîni için Anatoli yakasında olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ bi’l-cümle memûrlar olup herkes taht-ı hükûmetinde olan eyâlet ve elviyeden eşkıyâ-yı merkûmenin ayakların kat‘ ile terfiyye-i hâl abâd ve tanzîm-i bilâda cedd ü ihtimâm eylemek üzere ve emr-i aliyem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi sen ki mütesellim mezkûrsun sen dahi vech-i meşrûh üzere Amâsiyye sancâğında vâkı‘ mugâyir ve mesâlikin temîn ve inbâ-i sebîl ve re‘âyâ ve berâyânın emânet veistirâhati husûsunda takayyüd-i tâmm eylemeğe bend-i ihtimâm olup livâ-i mezbûre haddi dâhilinde zuhûr iden kuttâ‘ü’t-tarîk eşkıyâsını her ne tarikle olur ise olsun alâ-eyyi hâl ahz u ele götürüp livâ-i mezbûrede eğer âbirîn-i sebîl ve eğer kâtibesinikurâ ve bilâddan bir ferd ve mazarrat-ı eşkıyâdan mutazarrır olmamak üzere eser-i şekâvetleri bi’l-küllîye muzmahill olmasına bezl-i makdûr ve sa‘y-ı bî-kusûr eylesin...*³³⁹ emrinden sonra eşkıyanın defî hizmetine tayin olunduğu fesâd ve şekâvetde alâkası olmayıp kendi hâllerinde olanların mal ve canlarına taarruzdan sakınılması uyarısında bulunulmuştur. “*cümlesi ahz ü ele götürüp haklarında lâzım gelen cezâları tertîb eylesin ammâ bu takrîb ile gütdüğün yerlerde müft ü meccânen zahîre ve gayr-ı nesne mutâlebesiyle re‘âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete ta‘addîden ve fesâd ve şekâvetde alâkası olmayup kendi hâllerinde olanların nüfûs-ı emvâline ta‘arrusdan tevkî eylesin...*³⁴⁰

Kayıtlarda asayiş ile ilgili başka emirler de bulunmaktadır. Mesela firar eden eşkıyanın yakalanmasını gösterir kayıt gibi. “*Zeytun kazâsında Ferah ırmak kenârında on sekiz mikdârı kuttâ‘ü’t-tarîk eşkıyâsı önlerine inüp emvâl ve erzâkını bi’l-küllîye alup ve ırmağın öte gecesinde bir kaçı yolcu zummî soyup yine Zeytûn kazâsına geçüp firâr etmişler benim sultânım bu eyü nâm değıldir elbette her ne yüzden olursa bâkî vech-i gân tedârîk görülmek mühim ve el-lüzum olduğı ma‘lûm sa‘âdeti bu makûle fesâda müsâmmaha olmak hilâf-ı fermân-ı âlîdir*

³³⁷ AŞS 23, 176.

³³⁸ AŞS 23, 192; AŞS 23, 199.

³³⁹ AŞS 23, 192; AŞS 23, 199.

³⁴⁰ AŞS 23,219.

pâdişâhânemizi ve eğer vükelâ-yı devletin ricâlleri olmadığı ma'lûm-ı izzettir cümlemiz mu'âtab olmamız mukarrerdir bundan mâ'adâ Osmâncık yolu üstüne dahi bir kaçı yolcu soymuşlar...³⁴¹,emir ve“eyâletimiz içinde vâkı' kuttâ'ü't-tarîk ve fukarâ ve inbâ-i sebîl emvâl ve erzâkların nehb ü gârât ve katl-i nüfûs iden eşkıyâların def' ü ref' veişâr mazârratlarından inbâ-i sebîl ve bilâd-ı abâdın emîni ve istirâhatleri için eşkıyâ-yı merkûmenin ayakların kat' ile terfiyye-i hâl-i abâd ve tanzîm-i bilâda ihtimâm olunmak bâbında der-i devlet-i aliyyeden tarafımıza hattâ bâ-fermân-ı hümayûn mutâ' ihsân-ı fermân-ı âlî-şân sûretiyle buyuruldu tahrîr ve ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mustafâ zîde kadruhu ta'yîn ve irsâl kılınıdır vusûlünde gerekdir ki taht-ı kazânuzda o makûle fesâd ü şekâvete şürû' iden eşkıyâları sâdır olan fermân-ı âlî-şân mücebince mübâşirmûmâ-ileyh ma'rifetiyle bi-eyyi hâl ahz u elegötürüp biz varıncaya dek hıfz eylesin ki inşâ'a'llahü-te'âlâ vardığımızda kuttâ'ü't-tarîk ve katl-i nüfûs ve bilâd-ı abâdın emvâl ve erzâkların nehb ü gârât kâsında olan eşkıyâların bi-hasebü's-şer' ve'l-kânûnve lâzım gelen cezâları tertîb olunup ibâdullâh üzerinden eser-i şekâvetlerin bi'l-küllîye def' ü ref' ola ki sâire dahi mûcib-i ibret ve sebep eziyet olup cemî' ehl-i bilâd-ı eserde hâl üzere olalar husûs-ı mezbûrede tâife-i mezkûreden birine sâhib çıkar olur ise anın dahi lâzım gelen cezâsı tertîb olunur ana göre agâh olup basîret üzere hareket ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb idüp mûcib buyuruldu...³⁴²

4. Esnaflar ve Meslekler İle İlgili Hükümler

Üretimle uğraşan gruplar, öncelikle insanların maddi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla faaliyet gösterir. Faaliyetlerinin karşılığında zenginlik, hizmet ve tatmin olma gibi maddi ve manevi kazançlar sağlarlar. Her toplum, bulunduğu bölgede - şehir, kasaba ve köy-yapılan üretim sonucunda ihtiyaçlarının bir kısmını veya tamamını, çeşitli faktörlere bağlı olarak temin eder. Yahut başka bölgelerden satın alınmak suretiyle bu ihtiyaçları temine çalışılır. Ayrıca fazla olan üretim diğer bölgelere sevk edilir.

Osmanlı toplumunda, tüccar, çiftçi ve esnaf üretimle uğraşan gruplar olarak karşımıza çıkar. Genelde şehrin üretim nüfusunu esnaf ve tüccarlar

³⁴¹ AŞS 23, 173.

³⁴² AŞS 23, 200.

oluşturmaktadır.³⁴³Bunun için, incelediğimiz yıllarda Amasya’da bulunan esnaf grupları aşağıdaki tabloda vermeye çalıştık.

Tablo 1.10.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz meslek ve esnaf gruplarının dağılımını gösterir tablo

MESLEK VE ESNAF GRUPLARININ DAĞILIMI	
Yiyecek-İçecek	Dava No
Arpacı	44-45-114
Bakkal	16
Kassâb	16-103
Kilerci	236
Deri Sanayi	
Babuccı	110
Çizmeci	66
Haffâfân	
Kürkçü	92
Semerci	110
Hizmet	
Çoban	206
Dellâl	71-82-103
Dolabcı	230
Glâguz(Klaguz)	124-135-236
Hâlik	32
Hamâmcı	108
Hizmetkâr(Hizmetli)	26-156
Hüdâmiye	153-202

³⁴³ Ömer Demirel, *Osmanlı Dönemi Sivas Şehri ve Esnaf Teşkilatı*, Sivas 1998, s. 56.

Huddâm-ı mahkeme	53
Ulak	124-135-236
Kullanılmış Eşya Satımı	
Eskici	106
Aydınlatma ve Isınma	
Mumcu	16-50
Mûmciyân	
Küçük İmalatçı	
Saatçi	52
Çömlekiyân	
Dokuma	
Terzi	48
Mutâfân	
Penbeciyân	
Gezici Tüccar	
Tüccar	47
Sağlık	
Hekîm	11
Maden	
Kazgânciyân	

Diğer esnaf grupları şunlardır:

Ulâkân

Gazzâzân

Nalcıyân

Nalband

Eheskirân

5. *Amasya’da Kullanılan Unvan, Lakaplar ve Sülale İsimleri*

İçtimai yapı içerisinde sıkça karşılaşılan bir husus da lakaplardır. El-hac, Molla, Şeyh, Ağave Bey kelimelerinin yanında, meslekleri hasebiyle, o mesleğin ismi ile zikredilenler de vardır.³⁴⁴Kullanılan lakapların büyük bir bölümü şahsın veya babasının yaptığı işle birlikte, memleketi vs. ile de ilgilidir. Tazim ünvanı olan “Efendi ve Ağa” ifadeleri isimlerin sonunda sıkça kullanılmaktadır. Ayrıca belirlenen unvan ve lakaplardan bir veya birden fazlası aynı ismin başına veya sonuna gelebilmektedir.

İncelediğimiz defterde geçen unvan ve lakaplardan bazıları şunlardır:

Tablo 1.11.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz ünvanları gösterir tablo

Ünvanlar	Dava no
Efendi	b/2, c/3, 1b/ 6, 1d/ 8, 1e /9, 3c / 18, 4 b/ 21, 5b / 24, 5c / 25, 6b / 27, 7a / 28, 7b / 29, 7c/ 30, 8a / 31, 8c/ 33, 9a / 34, 9b/ 35, 9c / 36, 10a / 37, 10b / 38, 10c / 39, 11a/ 40, 11b / 41, 12a/ 42, 12b/ 43, 12c/ 44, 13c/ 47, 14b/ 49, 14c/ 50, 15b/ 52, 17a / 58, 18a /60, 18b / 61, 19a/ 63, 19b/ 64, 21a / 69, 21d/ 72, 22b/ 74, 22c/ 75, 23b/ 77, 23d/ 79, 25b/ 84, 25c/ 85, 25d/ 86, 26b/ 88, 26c/ 89, 26d/ 90, 27a/ 91, 28 a/ 93, 30a / 96, 31a / 97, 32a / 98, 32b /99, 33b / 101, 34a /103, 35a / 106, 35b / 107, 36a / 110, 36b / 111, 37a / 112, 38a / 114, 38b / 115, 38c / 116, 38d / 117, 39a / 118, 39b / 119, 40a / 122, 45e / 128, 58d / 162, 63 / 173, 63 / 173, 71a / 196, 93 / 235, 102b /238 , 102c / 239,

³⁴⁴ Yılmaz Karadeniz, *H. 1182 Şer’iye Siciline Göre Amasya’nın İdari, Sosyal ve İktisadi Yapısı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996, s. 101.

es-Seyyid	b/2, c/3, 2a/ 12, 3b / 17, 4 a/ 20, 4 b/ 21, 6a / 26, 6b / 27, 7b / 29, 8a / 31, 9b/ 35,9c / 36, 10a / 37, 10b / 38, 10c / 39, 11b / 41, 12a/ 42, 12c/ 44, 13a/ 45, 13c/ 47, 14c/ 50, 15b/ 52, 15c/ 53, 16d / 57, 17b/ 59, 18b / 61, 18c / 62, 19a/ 63, 19b/ 64, 19d/ 66, 21c/ 71, 22a/ 73, 22c/ 75, 23a/ 76, 24b/ 81, 24c/ 82, 26b/ 88, 27a/ 91, 29b/ 95, 30a / 96, 31a / 97, 32a / 98, 32b /99, 32b /99, 33a /100, 33b / 101, 34b / 104, 35a / 106, 35c / 108, 37a / 112, 37b / 113, 38b / 115, 39d / 121, 45b / 125, 45e / 128, 46a/ 129, 49c / 139, 50a / 140, 69a / 190, 71a / 196, 71b / 197, 78b / 208
Hacı	b/2, c/3, 1g / 11, 2a/ 12, 4 c/ 22, 5b / 24, 6b / 27, 13c/ 47, 17b/ 59, 19d/ 66, 24c/ 82, 27a/ 91, 29b/ 95, 30a / 96, 35a / 106, 35c / 108, 35d / 109, 37a / 112, 38a / 114, 39b / 119, 39c / 120, 39d / 121, 40a / 122, 46b/130, 94 / 236
Ağa	b/2; 1b/ 6, 1d/ 8,1e /9, 3a/ 16, 3d / 19, 4 a/ 20, 4 b/ 21, 4 c/ 22, 5b / 24, 6a / 26, 6b / 27, 7b / 29, 8b / 32, 9b/ 35, 9c / 36, 10a / 37, 10c / 39, 12b/ 43, 13a/ 45, 13c/ 47, 14a/ 48, 15c/ 53, 16a/ 54, 17b/ 59, 18a /60, 18b / 61, 18c / 62, 19a/ 63, 19b/ 64, 21b/ 70, 24c/ 82, 25b/ 84, 25c/ 85, 28 a/ 93, 35c / 108, 35d / 109, 38a / 114, 38b / 115, 39b / 119, 40a / 122, 49b / 138, 54b / 153, 56 / 154, 57a / 155, 64c / 176, 65d / 181, 67d / 187, 78b / 208, 79b / 210, 94 / 236, 102b /238
Çelebi	c/3, d/4, 1d/ 8, 1g / 11, 2a/ 12, 3b / 17, 4 b/ 21, 5 a/ 23, 5 a/ 23, 5b / 24, 5b / 24, 5c / 25, 6a / 26, 7b / 29, 7c/ 30, 8a / 31, 9b/ 35, 9c / 36, 10b / 38, 10c / 39, 11b / 41, 12a/ 42, 12b/ 43, 13a/ 45, 13c/ 47, 15b/ 52, 15c/ 53, 16b/ 55, 17a / 58, 19a/ 63, 19d/ 66, 20a/ 67, 21a / 69, 22a/ 73, 22c/ 75, 24b/ 81, 24c/ 82, 25b/ 84, 27a/ 91, 27b/ 92, 28 a/ 93, 29b/ 95, 30a / 96, 32b

	/99, 33a /100, 33b / 101, 33c / 102, 34a /103, 35a / 106, 35b / 107, 35c / 108, 36a / 110, 36b / 111, 37a / 112, 38a / 114, 38d / 117, 39b / 119, 39d / 121, 40a / 122, 45b / 125
el-Hâc	c/3, 3c / 18, 4 a/ 20, 4 b/ 21, 4 b/ 21, 5b / 24, 6a / 26, 6b / 27, 8a / 31, 8b / 32, 8c/ 33, 9a / 34, 9c / 36, 10a / 37, 10b / 38, 11a/ 40, 11b / 41, 12b/ 43, 12c/ 44, 13a/ 45, 13c/ 47, 14a/ 48, 14b/ 49, 14c/ 50, 15a/ 51, 15b/ 52, 15c/ 53, 16a/ 54, 16b/ 55, 16c / 56, 16d / 57, 17b/ 59, 18a /60, 18b / 61, 18c / 62, 19a/ 63, 19c/ 65, 19c/ 65, 19d/ 66, 20a/ 67, 20b/ 68, 21a / 69, 21c/ 71, 21d/ 72, 22b/ 74, 22c/ 75, 23a/ 76, 23b/ 77, 23d/ 79, 24b/ 81, 24c/ 82, 25b/ 84, 25d/ 86, 26c/ 89, 26d/ 90, 27a/ 91, 28 a/ 93, 30a / 96, 31a / 97, 32b /99, 33b / 101, 33c / 102, 34b / 104, 34c / 105, 38b / 115, 39d / 121, 45b / 125, 49a/ 137, 51b / 144, 67c / 186, 70c / 195, 94 / 236
Îmâm	1a/5, 6b / 27, 25c/ 85, 35a / 106
Monlâ	1a/5, 3c / 18, 4 b/ 21, 4 c/ 22, 5 a/ 23, 6a / 26, 6b / 27, 8a / 31, 9a / 34, 10b / 38, 10c / 39, 11a/ 40, 11b / 41, 12b/ 43, 12c/ 44, 14b/ 49, 16a/ 54, 16d / 57, 17b/ 59, 21a / 69, 21b/ 70, 21d/ 72, 22a/ 73, 22b/ 74, 23a/ 76, 23b/ 77, 23c/ 78, 24a/ 80, 24b/ 81, 25a/ 83, 25d/ 86, 27a/ 91, 28 a/ 93, 34a /103, 34b / 104, 34c / 105, 35a / 106, 35b / 107, 35d / 109, 38d / 117, 39a / 118
Bey	1b/ 6, 1d/ 8, 4 a/ 20, 4 b/ 21, 4 c/ 22, 6a / 26, 8b / 32, 9c / 36, 10a / 37, 10c / 39, 12c/ 44, 13a/ 45, 14a/ 48, 14c/ 50, 15c/ 53, 16b/ 55, 18a /60, 18b / 61, 20a/ 67, 20b/ 68, 21b/ 70, 23b/ 77, 24c/ 82, 25b/ 84, 29a / 94, 33a /100, 33c / 102, 35c / 108, 37a / 112, 38a / 114, 38d / 117, 39b / 119, 39c / 120, 40a / 122, 58b / 160,

	59a / 163, 67d / 187, 78b / 208, 94 / 236
Beşe/Başa	1e /9, 4 a/ 20, 4 c/ 22, 5c / 25, 6a / 26, 7a / 28, 8a / 31, 8b / 32, 9a / 34, 9a / 34, 15a/ 51, 15c/ 53, 17a / 58, 18c / 62, 19b/ 64, 23d/ 79, 26a/ 87, 26d/ 90, 33a /100, 33c / 102, 36a / 110, 36b / 111, 37a / 112, 37b / 113, 38b / 115, 39a / 118, 47b / 134, 102b /238
Çavuş	1f / 10, 8a / 31, 8b / 32, 9a / 34, 10b / 38, 18a /60, 32b /99, 33c / 102, 35c / 108, 61a /168, 94 / 236
Seyyid	1g / 11, 6b / 27, 22a/ 73, 36b / 111, 39d / 121, 45d / 127, 59b / 164, 59b / 164, 59c / 165, 65a / 178, 65b / 179, 71c / 198, 81a / 213, 82b / 216, 82c / 217, 84a / 220, 85c / 224, 86b / 226, 88c / 232
Nakkāş	3b / 17
Hâfız	4 c/ 22, 6b / 27, 7c/ 30, 8a / 31, 9a / 34, 9c / 36, 10a / 37, 10b / 38, 10c / 39, 11a/ 40, 11b / 41, 12a/ 42, 13c/ 47, 15b/ 52, 16c / 56, 20b/ 68, 21a / 69, 21a / 69, 23a/ 76, 26d/ 90, 31a / 97, 32b /99, 34a /103, 38c / 116, 38d / 117, 39a / 118, 45d / 127, 79a / 209
Serdâr	5c / 25, 8a / 31, 8b / 32, 9a / 34, 17b/ 59, 26a/ 87, 35d / 109, 39a / 118
Kürt	6a / 26
Halîfe	6b / 27, 7a / 28, 7c/ 30, 9b/ 35, 11a/ 40, 11b / 41, 12a/ 42, 12c/ 44, 13b/ 46, 14a/ 48, 14b/ 49, 15a/ 51, 16a/ 54, 16b/ 55, 16c / 56, 18a /60, 18c / 62, 19d/ 66, 21a / 69, 23a/ 76, 23c/ 78, 23d/ 79, 29b/ 95, 49b / 138, 56 / 154, 88a / 230, 90 / 234
Bazarbaşı	6b / 27, 7b / 29, 13c/ 47, 16b/ 55, 22c/ 75
Hatîb	9b/ 35, 18a /60, 37a / 112
Kâtib	9c / 36

Çilehâneli	10a / 37
Devehâneli	10a / 37
Dede	10b / 38, 11b / 41, 12a/ 42, 12b/ 43, 21a / 69, 22c/ 75, 34b / 104, 37a / 112, 38c / 116
Muhzır	11b / 41, 12a/ 42, 23b/ 77, 24a/ 80, 25b/ 84, 34c / 105, 35d / 109, 37b / 113
Pîr	12a/ 42, 12c/ 44, 39c / 120
Hace	12a/ 42
Hatun	12c/ 44, 29b/ 95, 31a / 97, 36a / 110, 37b / 113, 38a / 114, 39a / 118, 59c / 165
Raht-vân	13a/ 45,14c/ 50, 19b/ 64, 48 / 136, 57c / 157
Subâşı	13b/ 46
Mollâ	13c/ 47
Mi‘mâr	13c/ 47, 18a /60
Çeribaşı	14a/ 48, 23b/ 77, 27b/ 92, 37a / 112, 39c / 120
Baltacı	14c/ 50
Sâatci	15b/ 52
El-imam	15b/ 52, 18a /60
Yeğen	16d / 57, 17b/ 59, 19b/ 64, 35c / 108
Serdellâl	17b/ 59
Kürt	17b/ 59, 27a/ 91
mütevellî-i sâbık	18a /60
Koca	18a /60, 21a / 69
Çukadar	18b / 61, 19a/ 63
Derviş	19b/ 64, 68a / 188

Çizmeci	19d/ 66
Dellâl	21c/ 71, 24c/ 82, 34a /103
Türidi	22a/ 73
Sarrac	22b/ 74
Menzilci	22c/ 75, 27b/ 92
Hoca	23d/ 79
Usta	23d/ 79, 102c / 239
Rum	25d/ 86
Kürkçü	27b/ 92
Eskici	35a / 106
Hamamcı	35c / 108
Tabak	35c / 108, 38a / 114
Semerci	36a / 110
Hâin	38c / 116
Boşnak	94 / 236
Salak	94 / 236
Saruca	102b /238

İncelemiş olduğumuz defterde en çok kullanılan ünvanların el-Hac, Efendi, es-Seyyid, Hacı, Çelebi, Monla ve Beşe/Başadır.

Tablo 1.12.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz lakapları gösterir tablo

Lakaplar	Dava no
Köse	c/3, 22a/ 73, 94 / 236
Gökçegöz	1b/ 6

Kara	3a/ 16, 22a/ 73, 64c / 176
Ak	3c / 18
Sarı	5 a/ 23, 13a/ 45
Çakır	9c / 36,
Uzun	11a/ 40, 36b / 111
Kör	11a/ 40, 23d/ 79
Kel	19c/ 65
Genç	94 / 236
Gürg	37a / 112

Bunun yanında lakaplar gibi kullanılan sülale isimleri de bulunmaktadır.Osmanlıda hemen hemen bütün sülale adları veya aile lakapları oğlu ve zade kelimelerinin isimlerin sonuna eklenmesiyle oluşur.

Tablo 1.13.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz sülale isimlerini gösterir tablo

Sülale İsimleri	Dava no
Hâcı-zâde	1b/ 6
Kurşucu-oğlu	1g / 11
Ağacıoğlu	1g / 11
Erenoğlu	3a/ 16
Mumcı oğlu	3a/ 16,
Manük-oğlu	3a/ 16
Fazlı-zâde	4 b/ 21, 5 a/ 23, 7c/ 30, 9a / 34,14a/ 48, 16d / 57, 17b/ 59, 21b/ 70, 21d/ 72, 22b/ 74, 23c/ 78, 24a/ 80, 24b/ 81, 28 a/ 93, 34a /103, 34c / 105, 35b / 107, 35d / 109,

	38a / 114, 39a / 118, 49c / 139
Cürlü-oğlu	9c / 36
Nebî-oğlu	9c / 36, 18c / 62
Müstecâb-oğlu	9c / 36
İsma‘îl-oğlu	9c / 36
Uzun-oğlu	9c / 36
Bünyâd-oğlu	9c / 36
Sâkî-oğlu	9c / 36
Ekşi-oğlu	9c / 36
Kürt-oğlu	9c / 36
Pîrcivân-oğlu	9c / 36
Hızır-oğlu	9c / 36
Hâkî-oğlu	9c / 36
Cüneyd-oğlu	9c / 36
Bekzâd-oğlu	9c / 36
Çorlu-oğluna	9c / 36
Arpacı-zâde	12c/ 44, 13a/ 45, 38a / 114
Başa-oğlu	12c/ 44
Sarac-oğlu	12c/ 44
Karamaş-oğlu	12c/ 44
Beyzâde	13a/ 45
Alî-zâde	13a/ 45
Şâhmîr-oğlu	13c/ 47
Terzi-oğlu	14a/ 48
Mumcızâde	14c/ 50
Sadri-oğlu	15b/ 52

Hasan Alî-oğlu	16a/ 54
Küçük Alî-zâde	21b/ 70
Keşkür-oğlu	22a/ 73
Gümüşlüoğlu	22b/ 74
Nûh Beyoğlu	22c/ 75
Akkar-oğlu	24a/ 80
Mahmûd Ağa-zâde	38a / 114
Kene oğlu	39a / 118
Bey-zâde	40a / 122
Paşazâde	102c / 239

6. Câmî, Mescid, Medrese, Hamam, İmâret, Pazar, Çarşı vb. Yapılar

Tablo 1.14.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya'da tespit edebildiğimiz câmî, mescid, medrese, hamam, imâret, pazar, çarşı vb. yapıları gösterir tablo

Defterde Geçen Kurum Adları	
Cami	Dava No
Âişe Hatuncâmi'-i şerîfi	169
Ilıca adlı köyde binâ olunan câmî'-i şerîf	193
Kebçeoğlu câmî'-i şerîfi	221
Mehmed Çâvuş vakfi olan câmî'-i şerîf	60-171
Sarâchâne câmî'-i şerîf	127
Sultân Bâyezîd-i Velî Câmî'-i şerîfi	197

Şâdî Bey ve Bırak Bey binâ eylediği câmi'-i şerîf	163
Medrese	
Atabey Gâzî	41-42
İlyâs Ağa Medresesi	177-222
Kâsım Bey Medresesi	139
Medrese-i Sultân Bayezîd-i Velî	31
Torumtay Paşa Gâzi binâ eylediği medrese	196
Vakıf	
Bâyezîd Paşavakfı	138-209
Bırak Bey ve Şâdî Bey vakfı	163
Ehle Hatun vakfı	224
Ezine Bazarı vâkı' Hakan Mehmed Çavuş vakfı	190
Hâcî Hüsâmeddînü's-şehr Temennâevkâfı	229
Mehmed Paşa vakıfhâne	170
Seyyid İsâ evkâfı	164-165-179
Sultân Bâyezîd-i Velî Evkafı	9-21-98-154-155-210
Şeyh Ahmed evkâfı	234
Mescid	
Devehâne Mahallesi mescid-i şerîfi	238
Gök Medrese Mahallesi'nde vâkı' Yörgüç Paşa mescid-i şerîfi	184
İlyâs Ağamescîd-i şerîfi	230
İlyas Mahallesi mescid-i şerîfi	226
Kamerüddin Mahallesi'nde vâkı' mescid-i şerîf	137

Zaviye	
Ahi Sadeddinzâviyesi	140
Karataşzâviye	197
Seyyid İsâ Zâviyesi'	178
Han	
Baltacı el-Hâc Ahmed Hânı (İstanbul)	50
Basmâcî hanı	17
Mehmed Çâvuş vakfı olan hân	60-171
Hamam	
Fethiye Mahallesi'nde hamam	161
Kumacık Hamâmı	230
Çeşme	
Hâcî Hüsâmeddînü's-şehr Temennâ evkâfî çeşmesi	229
Tekye	
Ahi Evran Tekyesi	41
Ecza	
Gök Medrese Mahallesi'nde vâkı' Yörgüç Paşa mescid-i şerîfnde müteveffâ Hondi Hatun vakf eylediği eczâ-yı şerîfe	184

E. EKONOMİK YAPI

1. Borç- Alacak

Borç-Alacak İlişkileri Osmanlı Toplumunda sosyal, dinî ve iktisadî hayatın bir neticesi olarak çeşitli boyutlarda kendisini göstermektedir. Bilhassa tereke

kayıtları bu ilişkilerin sık ve zengin olarak izlendiği önemli bir kaynak grubudur.³⁴⁵ Öncelikle borç-alacak ilişkilerinin en sık rastlanan çeşidi karı-koca arasında olan mehir borçları ile yakın akrabalar arasında görülenidir. Terekelere yansıyan bir başka borçlanma türü de, günlük hayatın akışı içerisinde bakkala, berbere, kasaba, kahveciye, atara, bezzaza, dülgere ve benzerlerine olan küçük çaplı borçlanmalardır.³⁴⁶

Kayıtlarda genellikle borcun şahitlerle ispatı, borç anlaşmazlıklarının sulh ile neticelenmesi, borçlunun borcunu itiraf ya da inkâr etmesi, alacaklının alacağını aldığı mahkemeye tescil ettirmesi, borcun kefilden istenmesi³⁴⁷ ve borç isteği ile ilgili davalar bulunmaktadır. İncelediğimiz dönemdeki borç alacak davaları ise şunlardır:

Ahmed adlı kişinin çocuklarının vasîsi olan Mehmed Çelebi'nin borcunu Hasan Çelebi'ye ödemesi³⁴⁸, borcun inkarı³⁴⁹, Safiyye Hatun'un ihtiyaçlarının karşılanması için borç isteği³⁵⁰, el-Hâc Ahmed oğlu el-Hâc Ebûbekr'in alacağının vekili vasıtasıyla Raht-vân Mehmed Paşa oğlu İbrâhîm Efendi'den tahsil edilmesi³⁵¹, Ahmed oğlu Mehmed Beşe'nin borcunu İbrâhîm Efendi'ye ödemesi³⁵², Sarrac Hasan oğlu Mehmed'in alacak iddiası³⁵³, Osman'ın borcun ödenmesi için hapsedilmesi³⁵⁴, Benyadzımmîn'in altı guruş borcunun Asor Bâlî'ye ödenmesi³⁵⁵.

Ayrıca borç-alacak listelerinde kadın isimlerinin yer alması³⁵⁶ da göze çarmaktadır. Mesela Emine'nin borcunu Sarı Mustafâ'nın mirasçılarında talep etmesi,³⁵⁷ Alî kızı Safiye'nin zevci Mustafâ oğlu Hüseyin'in kendisine bağ borcu olduğunu söyleyerek dava etmesi³⁵⁸ gibi davalar buna örnek gösterilebilir. Yine kalan borcun mirasçılardan talep edilmesi de söz konusudur. Tuzcubaşı olan Abdülbâki'nin Amâsiyye'de sâkin Mehmed Ağa'dan alacağı olup bunun oğullarından

³⁴⁵ Ömer Demirel, Osmanlı Dönemi Sivas Şehri: Makaleler, Sivas 2006, s. 133.

³⁴⁶ Demirel, a.g.e., s. 134.

³⁴⁷ Mustafa Kök, *H.1200-1201(M.1785-1787) Tarihli Şer'iyye Siciline Göre Amasya'nın İdarî, Sosyal ve İktisadî Yapısı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s.95.

³⁴⁸ AŞS 23, 8.

³⁴⁹ AŞS 23, 18.

³⁵⁰ AŞS 23, 19.

³⁵¹ AŞS 23, 50.

³⁵² AŞS 23, 64.

³⁵³ AŞS 23, 74.

³⁵⁴ AŞS 23, 134.

³⁵⁵ AŞS 23, 237.

³⁵⁶ Ömer Demirel, "Trabzon Tüccar ve Esnafının Mal Varlıkları İle Borç-Alacak İlişkileri(1800-1840)", *Karadeniz Tarihi Sempozyumu 25-26 Mayıs 2005*, c.1, Trabzon 2007, s. 391.

³⁵⁷ AŞS 23, 23.

³⁵⁸ AŞS 23, 80.

tahsil edilmesi³⁵⁹, Abdurrahman oğlu Mustafâ oğlu Alî Ağa oğlu Mehmed Ağa'nın ödemediği borcunun mirasçılarında alınması³⁶⁰ gibi.

2. *Fiyat Hareketleri*

Fiyat, mübadele ve satışa konu olan bir malın karşılığı, alınan servet veya para miktarıdır. Fiyatların ortaya çıkışı, insanların ihtiyaçlarını tatmin eden ve bir fayda taşıyan malların varlığı ile alakalıdır. Fayda taşımayan ve bir ihtiyacı gideremeyen malın fiyatından da söz edilemez. Fiyat sistemi, üretilen mal ve hizmetleri bunları üretenler arasında paylaşır.³⁶¹

Fiyat artışları, devlet ve toplumun istemediği halde çeşitli sebepler neticesinde ortaya çıkan olumsuz bir gelişmedir. Çeşitli sebeplerle fiyatların yükselmesi veya düşmesi neticesinde ilgili sosyal grupların fiyatları yükselir. Devletin fiyatları kontrol etmesi istenip, yetkisini kullanması ve mâkul bir seviyede tutması beklenir. Devlet fiyatlara müdahale ederek maliyetin üstünde belli bir kâr haddi tesbit ederse, onun tesbit ettiği bu otoriter fiyatlara narh denir. Bahsedilen kontrol ve tesbit, sadece kâr haddi üzerine olmayıp, kalite ve ölçü birimlerinin tesbitinde de olmaktadır.³⁶²

Narhı tesbit etmek işi adli mercilere bırakılmıştır. Yani narhı kadılar tesbit ederlerdi. Ancak narh işleri önemli işlerden sayılarak padişahın ve sadrazamın da yüksek ilgisine mazhardı.

Tatbikatte fiilen narhı koyan ve tescil eden, mahkeme sicillerine yazan kadıdır. Ama bunu doğrudan doğruya ve kimseye danışmadan yapmamaktadır. Çoğu kere esnaf cemiyetleri söz konusu olduğu takdirde, esnafın oy birliği ile kabul ettiği fiyatın, bu hususu tescilden ileri gitmiyen bir fonksiyonu bulunmaktadır. Eşyalara narh koymak lâzım geldiği zaman kadı, muhtesip, şehrin ileri gelenleri ve malı imâl eden veya satan esnaf cemiyetinin kethüdası ile yiğitbaşları ve yaşlıları hazır bulunurdu.³⁶³

³⁵⁹ AŞS 23,180.

³⁶⁰ AŞS 23,181.

³⁶¹ Yılmaz Karadeniz, "Amasya'da Fiyatlar(1764-1770)", *OTAM*, II, 2000, s. 261.

³⁶² Ömer Demirel, "Sivas'ta Yiyecek Fiyatlarına Dair Bir Deneme(1790-1836)", *Revak*, Sy.3, Sivas 1992, s.128-129.

³⁶³ Muhtesip aslında bir icra memurudur. Görevi kadılıkça tesbit edilen narha uymayanları, esnaf nizamlarını saymayanları takip ve tecziye etmektir. Narhın üstünde bir fiyatla satmak, eksik tartmak veya ölçmek, ihtisap kanunnâmelerinde nasıl imâl edilmesi lâzım geldiği tesbit edilen malların kanunnâmeye aykırı bir şekilde imâl edilerek hususlarını yoklamak ve tesbit ettiğinde kabahatliyi tecziye etmek muhtesibin görevleri meyanındadır.

Sicillerde, genellikle yılda iki defa Kadı huzurunda bütün esnaf temsilcilerinin katıldıkları Narh Meclisi'nde verilen narhlarda, o şehirde alınıp-satılan, yenilip-içilen, giyilen, yani bütün zaruri gıda ve ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını görmek mümkündür. Narh fiyatları resmi fiyatlardır. Esnaf narh fiyatlarına uymak mecburiyetindeydi. Uymayanlar sürgün ve işten men cezasına çarptırılılabilmekteydi.³⁶⁴ Nizamları çiğneyenler sadece dükkânları önünde falakaya yatırılmakla kalmayıp ıslah-ı nefis edinceye dek İstanbul dışına sürülmüşlerdir.³⁶⁵

Sicillerde, narhlara geçen maddelerin çeşit veya cinslerini tayinde, zaruret ön planda yer aldığı gibi, bazı mallarda örf, adet ve iklim gibi faktörler tayin edici rol oynarlar.³⁶⁶

Fiyatları tereke defterlerinden takip etmek de mümkündür. Özellikle hububat fiyatlarını tereke defterlerinden faydalanarak ortaya koymak daha isabetli sonuçlar vermektedir.³⁶⁷

Narh fiyatları ile tereke fiyatları arasında büyük bir paralellik vardır. Cüz'i bazı sapmaların olması, malın kalitesinden veya terekeyi yazan kâtibin kalite ve fiyat anlayışından kaynaklanmaktadır.

Ancak hiçbir resmî kurala bağlı olmayan ev eşyası (yatak,yorgan, halı, kilim, şamdan, mangal, kitap, tüfenk vs.) fiyatları serbest fiyatlardır. Öyle dahi olsa, bu fiyatlar da o günkü rayic fiyatlardır. Demek ki, tereke fiyatları, bütünüyle aldatıcı değil, resmî rayic fiyatları içeren güvenilir fiyatlardır.³⁶⁸

3. *Toprak Sistemi*

a. *Timar*

Timar, devlet görevlilerine hizmetleri karşılığında, belli bir bölgenin vergi toplama yetkisinin devredilmesi anlamına gelmektedir. Geçimlik anlamına gelen

Bu itibarla mâliyeti ve imâl tarzı hakkında en doğru bilgiye sahip olması lâzım gelen muhtesip hazır olmadan bir mala narh koymak güçtür. Halil Sahillioğlu, "Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul'da Fiyatlar", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, c.1, İstanbul 1992, s. 38.

³⁶⁴ Mehmet Beşirli, "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Tokat'ta Fiyatlar", *Belleten*, c.LXXIV/270, Ankara 2010, s. 479.

³⁶⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız. Mübahat S. Kütükoğlu, "1009(1600) Tarihli Narh Defterine Göre İstanbul'da Çeşitli Eşya ve Hizmet Fiyatları" *Tarih Enstitüsü Dergisi*, c.9, İstanbul 1978, s. 2.

³⁶⁶ Ömer Demirel, *II. Mahmud Döneminde Saivasta Esnaf Teşkilatı ve Üretim-Tüketim İlişkileri*, Ankara 1989, s. 116.

³⁶⁷ Beşirli, "a.g.m." s. 479.

³⁶⁸ Mustafa Öztürk, "Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası ve Fiyatların Tahlihi", *Belleten*, c.55/212, Ankara 1991, s. 99.

dirlik terimi, timar ile eşanlamlı olarak kullanılmaktadır, timar yoluyla katipler, dini görevliler, kadılar vs. gibi sivil görevlilere maaşları karşılığında gelir tahsisleri yapılmasına rağmen, genel uygulamada, timar sistemin asıl amacının seferler için asker beslemek olduğu söylenebilir. Devletin, mahalli şahısların geniş tasarruf haklarını tanıdığı ilk dönemlerde bile askeri hizmet talep etmesi, bunu açıkça göstermektedir.³⁶⁹

Timar tevcihleri, komutan olan subayın “arıza”sı yani dilekçesi üzerine verilirdi³⁷⁰. XVIII. Yüzyıla ait belgelerde timar için arzı müteakip Defterhânedeki kütüklere bakılmakta, birçok işlemten sonra sadrazamın buyuruldusu ile tevcih muamelesi tamamlanmaktadır. Halbuki XVI. Yüzyıl sonlarına ait kayıtlar sadrazamın timar verilmesi için buyuruldusu arzı müteakip olmakta, tahkik ile beylerbeyi görevlendirilmekte, onun tezkiresi üzerine merkezden berat verilmektedir³⁷¹. Tezkereyle merkeze gelen aday, sultanın beratıyla o timarın sahibi olurdu. İlk kez timar alınırken uygulanan prosedür buydu. Burada bir hususa açıklık getirmek gerekir; Kanuni devrine gelinceye kadar, ölmüş olan timar sahiplerinin oğluna beylerbeyi tarafından timar verilmekteydi. Bu usûl, 1530 tarihinde değiştirilmiştir. Beylerbeyinin ancak düşük kıymetli timarları verebileceği ve diğerlerinin ise, beylerbeyinin tezkiresi üzerine, İstanbul’dan fermanla verilebileceği esası kabul edildi. Beylerbeyi, timar alacak kimsenin sipahizâde olup olmadığını araştırır; topladığı bilgi, timar talep eden kimsenin beyanlarını doğruladığı takdirde de söz konusu şahsa tezkire verirdi. Bu tezkire ile İstanbul’dan o şahsa timar tevcih edilirdi.

Timar ve zeamet tevcihatı, Nevruz’dan Nevruz’a yapılır, bu tayin ve aziller beylerbeyiler tarafından mühürlenmiş bir defterle hükümet merkezine bildirilirdi.³⁷²

Timar sisteminde reayadan birisinin timar sahibi olması yasaktı. Ancak savaşlarda üstün hizmetlerde bulunanlar için bu kural delinmiştir. Bu kişilerin savaşlarda muhtelif kahramanlıklar yapması, hudut boylarındaki askeri harekâtlarda “kale fethinde bayrak dikmek”, “yarar diller(esirler) ele götürmek ve başlar kesüp

³⁶⁹ Fatma Acun, “Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi ve Uygulaması”, *TÜRKLER*, Ankara 2002, s.899.

³⁷⁰ Emine Erdoğan, “Timar Tevcih Sebepleri Üzerine Bir Kaynak Değerlendirmesi”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Derneği(=OTAM)*, Sy.19, Ankara 2006, s.177.

³⁷¹ Nejat Göyünç, “Timar Tevcihleri Hakkında”, *Osmanlı-Türk Diplomatîği Semineri Bildiriler 30-31 Mayıs 1994*, İstanbul 1995, s. 74.

³⁷² Emine Erdoğan, “a.g.m.” s.177-178.

defaatle yararlılığı ve dilaverliği görülmek” gibi büyük başarılar sağlaması veya “ihtida” etmesi gerekirdi.³⁷³

Bir timar arazisi “kılıç” denen ve hiçbir zaman bölünmeyen, timarın başlangıcını teşkil eden çekirdek kısımdan ve “terakki” denen, terfiler yoluyla sonradan eklenen kısımdan oluşuyordu. Sipahi vefat ettiğinde, timarının erkek evladına tevcih edilmesi genel bir eğilimdi, fakat bu, timarın miras olarak devralınması anlamına gelmiyordu. Timar başka bir şahsa da tevcih edilebilirdi. Oğula veya başka bir şahsa tevcih edilen, timarın tamamı olmayıp, yalnızca çekirdek tabir edilen kısmıydı. Sipahinin zaman içinde gösterdiği yararlıklar neticesinde kazandığı terakkiler yoluyla yapılan ilaveler, oğula veya timarı daha sonra devralan şahsa intikal etmiyordu. Bu suretle, sipahi timarının zaman içerisinde büyümesi ve aynı ailenin elinde nesilden nesile aktarılması engellenmiş oluyordu.³⁷⁴

İncelediğimiz kayıtlar çerçevesinde Amasya’da timarlar ile ilgili şu kayıtlar bulunmaktadır:

Kurnaz adlı karye ve diğer yerlerde beş bin akçe tımara mutasarrıf olan Mustafâ'nın Bağdâd Seferi'ne gitmemesi ve timarının sahipsiz kalması sebebiyle zabt için diğer Mustafâ'ya Bağdâd Seferi'ne gitmek şartıyla tahvilnâme verilmesi³⁷⁵, Ezine Bazarı adlı karye ve diğer yerlerde on bin akçe tımara mutasarrıf olan İsmâ'îl'in vazgeçmesiyle sahipsiz kalan timarının yarar ve emektar olan İbrâhîm'e Bağdâd Seferi'ne gitmek şartıyla verilmesi³⁷⁶, Geldigelan Nahiyesi'nde Geldigelan adlı köy ve diğer yerlerde altı bin akçe timar mutasarrıf olan Satılmış'ın timarının çürük ve verimsiz olması sebebiyle Aktaş Nahiyesi'ne bağlı Tavare adlı köy ve diğerlerinden üç bin iki yüz akçe timar sahipsiz olup Bağdâd ve Basra Seferine katılmak şartıyla Satılmış'ın timarının üzerine eklenmesi³⁷⁷, Kedeğra Nahiyesi'nde Gezver adlı köyden Mustafâ'nın timarının çürük ve verimsiz olması sebebiyle ve Bağdâd ve Basra seferine katılmak şartıyla Geldigelan Nahiyesi'ne bağlı Hâcıköy adlı köy ile diğer yerlerde sekiz bin akçe üç kılıç tımara mutasarrıf olan ve Bağdad Seferi'ne gitmeyen diğer Mustafâ'nın timarını alması³⁷⁸, Aktaş Nâhiyesi'nde Saz nâm karye ve gayrîden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Mehmed'in vefat etmesi sebebiyle

³⁷³ Emine Erdoğan, “a.g.m.” s. 181.

³⁷⁴ Fatma Acun, “a.g.m.” s. 903.

³⁷⁵ AŞS 23, 132.

³⁷⁶ AŞS 23, 133.

³⁷⁷ AŞS 23, 143.

³⁷⁸ AŞS 23, 144.

sahipsiz kalan timarının Ahmed'e tevcih olunması³⁷⁹, Amâsiyye sancâğında Aktağ Nahiyesi'nde Çoban adlı köy ve diğer yerlerden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Mehmed'in Bağdâd Seferi'nde vefat etmesiyle sahipsiz kalan toprağını âhardan Esîr Ahmed'in zabt etmesi ve bunun üzerine söz konusu timarın merhumun oğlu Ömer'e tevcih olunması³⁸⁰, Sivas Nâhiyesi'nde Saray özü adlı köy ve diğer yerlerde altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Hasan'ın iki kılıç olan timarından bir kılıcın alaybeyi bayrâğı altında sefere katılmak şartıyla tevcih olunması³⁸¹, Argoma Nâhiyesi'nde Galacıkadlı köy ve diğer yerlerden dokuz bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Murtazâ'nın bir kılıcını alaybeyisi bayrâğı altında sefer eşmek şartıyla Seydî adlı köyden Osmân'a tevcih etmesi³⁸², Geldigelân Nâhiyesi'nde Halven adlı köy ve diğer yerlerden altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in tîmârından alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla üç bin akçe tîmârın Mehmed'e verilmesi³⁸³, Sivas Nâhiyesi'nde Karılca köyü adlı köy ve diğer yerlerden sekiz bin tokuz yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in üç bin akcelik timarın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla İsmâ'îl'e tevcih olunması³⁸⁴, Geldigelân Nâhiyesi'nde Göküyük adlı köy ve diğer yerlerden yirmi dört bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan İbrâhîm'in dört bin beş yüz akçe tîmârın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Mehmed'e tevcih edilmesi³⁸⁵, İştâgol Nâhiyesi'nde İştâgol adlı köy ve diğer yerlerden sekiz bin yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl tarafından üç bin akçe bir kılıcın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Hüseyin'e verilmesi³⁸⁶, Argoma Nâhiyesi'nde Darâgosil nâm karye ve gayrîden altı bin akçe tîmâr mutasarrıf olan İbrâhîm'in timarından üç bin akceliğin alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Mûsâ'ya tevcih olun³⁸⁷, Simre-i Lâdik Nâhiyesi'nde Kürtler adlı köy ve diğer yerlerden altı bin akçe bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl tarafından Sivas Nâhiyesi'nde Karalar nâm karye ve gayrîden rağbet eylemediği üç bin akçe bir kılıcın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Alî'ye verilmesi³⁸⁸.

³⁷⁹ AŞS 23, 189.

³⁸⁰ AŞS 23, 191.

³⁸¹ AŞS 23, 211.

³⁸² AŞS 23, 212.

³⁸³ AŞS 23, 214.

³⁸⁴ AŞS 23, 215.

³⁸⁵ AŞS 23, 217.

³⁸⁶ AŞS 23, 218.

³⁸⁷ AŞS 23, 228.

³⁸⁸ AŞS 23, 232.

Timarın geri alınması ile ilgili sebepleri sefere gitmeyip timarın sahipsiz kalması³⁸⁹, timar sahibinin feragati³⁹⁰, timar sahibinin vefat etmesi³⁹¹, timara rağbet eylememek³⁹² şeklinde sıralayabiliriz.

Timarın tevcih edilme sebepleri arasında ise, sefere gitmek³⁹³, timarın sahipsiz kalması³⁹⁴ gösterilebilir.

Tablo 1.15.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya’da tespit edebildiğimiz timar sahibi kimselerin isimlerini ve timar gelirlerini gösterir tablo

Timar Sahibi Kimselerin İsimleri ve Timar Gelirleri				
Dava No	Timar Sahibinin Adı	Tarih	Gelir Toplamı (Akçe)	Amasya Dahilindeki Gelir Çeşidi
130	İbrâhîm?	1112	5500	Amâsiyye Sancâğı Nâhiyesi'nde Ahmed Saray adlı köy ve diğer yerler
132	Mustafâ	1112	5000	Arguma Nâhiyesi'nde Kurnaz adlı köy ve diğer yerlerden
133	İsma‘îl	1112	10000	Ezine Pazarı adlı köy ve diğer yerlerden
143	Satılmış		6000	Geldigelan Nahiyesi'nde Geldigelan adlı köy ve diğer yerler
143	Belirsiz		3200	Aktağ Nahiyesi'ne bağlı Tavare adlı köy ve diğer yerler
				Kedeğra

³⁸⁹ AŞS 23, 132; AŞS 23, 144.

³⁹⁰ AŞS 23, 133.

³⁹¹ AŞS 23, 189; 191.

³⁹² AŞS 23, 232.

³⁹³ AŞS 23, 132; AŞS 23, 133; AŞS 23, 144; AŞS 23, 211; AŞS 23, 212; AŞS 23, 214; AŞS 23, 215; AŞS 23, 217; AŞS 23, 218; AŞS 23, 228; AŞS 23, 232.

³⁹⁴ AŞS 23, 143; AŞS 23, 189.

144	Mustafâ	1112	7100	Nahiyesi'nde Gezver adlı köy ve diğer yerler
144	Mustafâ	1112	8000 akçe üç kılıç	Geldigelan Nahiyesi'ne bağlı Hacıköy adlı köy
189	Mehmed	1112	17400	Aktağ Nâhiyesi'nde Saz adlı köy ve diğer yerler
189	Ahmed	1112		
191	Mehmed	1113	17400	Aktağ Nahiyesi'nde Çoban adlı köy ve diğer yerler
211	Hasan		6000	Sivas Nâhiyesi'nde Saray özü adlı köy ve diğer yerler
212	Murtazâ		9400	Argoma Nâhiyesi'nde Galacıkadlı köy ve diğer yerler
212	Osmân		3000	Sebriadlı köy ve diğer yerler
214	İbrâhîm		6000	Geldigelân Nâhiyesi'nde Halven adlı köy ve diğer yerler
214	Mehmed	1113	3000 akçe bir kılıç	Aktağ Nâhiyesi'nde Berandadlı köy ve diğer yerler

215	İbrâhîm	1113	8900	Sivas Nâhiyesi'nde Karılcaköyüadlı köy ve diğer yerler
218	Halîl		8100	İştâgol Nâhiyesi'nde İştâgol adlı köy ve diğer yerler
227	Ömer		7100	Sivas Nâhiyesi'nde Armudadlı köy ve diğer yerler
228	İbrâhîm	1113	6000	Argoma Nâhiyesi'nde Darâgosiladlı köy ve
232	Halîl		6000	Simre-i Lâdik Nâhiyesi'nde Kürtler adlı köy ve diğer yerler

b. Zeamet

İncelediğimiz defterde zeamet ile ilgili sadece Zana adlı köy ve diğerlerinden yirmi üç bin dokuz akçe yüz otuz altı akçe ze'âmetin alaybeyisi bayrağı altında sefere katılmak şartıyla İbrâhîm'e tevcih olunması³⁹⁵ konulu kayıt bulunmaktadır.

Tablo 1.16.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında Amasya'da tespit edebildiğimiz zeamet sahibi kimselerin isimlerini ve zeamet gelirlerini gösterir tablo

Zeamet Sahibi Kimselerin İsimleri ve Zeamet Gelirleri					
Dava No	Ze'amet Sahibinin Görev veya Ünvanı	Ze'amet Sahibinin Adı	Tarih	Gelir Toplamı	Amasya Dahilindeki Gelir Çeşidi

³⁹⁵ AŞS 23, 231.

21 7		İbrâhî m		240 00	GeldigelanNâhiyesi'n de Göküyük adlı köy ve diğer yerler
---------	--	-------------	--	-----------	--

4. Mülk Satışları

Mülk edinme, kişinin sermayesini tasarruf etmesinin tarih boyunca değişmeyen araçlarından. Bu açıdan, “başka toplumlarda olduğu gibi Osmanlı toplumunda da gayrimenkul sahipliği iş hayatında yaşanabilecek kayıplara karşı bir emniyet unsuru oluşturmuştur. Bu çerçeveden bakıldığında mülk satış kayıtları ve bunların sayısı, incelenen dönemde çalışılan bölgenin sosyal ve ekonomik hayatıyla ilgili önemli bilgileri ihtiva eder.³⁹⁶

Sicillerde kayıtlı çoğu metinlerde olduğu gibi ev satışlarıyla ilgili belgeler, ilke olarak davacı (satanın) ile davalının (satın alanın) karşılıklı ifadelerinden oluşmaktadır.³⁹⁷ Mesela 23Zi'l-ka'de 1112 / 1701 tarihine ait bir belgede satışa ait şu bilgiler verilmektedir. *“Karatây Mahallesi'nin avâriz akçesine mütevellî olan es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm bin Hüseyin Çelebi ve mahalle-i mezbûrede vâkı' mescid-i şerîfin mütevellîsi olan Yûsuf Efendi bin Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer'î hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûr sâkinlerinden işbu sâhib-i haze's-sefer Kabriyel veled-i Asvador nâm zummî tarafından husûs-ı âtiü'z-zikri tasdik vekîli olan Müezzîn Ahmed bin Ebûbekr nâm kimesne mahzarında her birileri ikrâr ü i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Hapâl zummî mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ü mümtâz bir bâb fevkânî oda ve bir bâb tahtânî oda ve bir mikdârı havluyu müstemil menzil el-Hâc Zeyni nâm hatun nısfını avârıza ve nısf-ı âharın mihrâba vakf u şart itmiş idi lakin harâba müşrif olup icâresi için ta'mîrine kifâyet idüp vakfa nefis-i bi-l-külliye münkâtı' olmağın bey' olunup semen-i bedel-i vakf olmak üzere istirbâh olunması her vechle vakfa evlâ vü enfa' olmağla mezbûr Kabriyel zummî beheresine mescid-i mezbûr bir temellük yevm alıvermek üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrî yüz yigirmi kit'a esedî gurus tevliyetimiz hasebiyle bey' ve teslîm ol dahi iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra*

³⁹⁶ Miraç Tosun, “Şeriye Sicillerine Göre Trabzon'da Satılan Mülklerin Fiyatları ve Özellikleri(1735-1741), *Karadeniz Tarihi Sempozyum 25-26 Mayıs 2005*, c.1, Trabzon 2007, s.247.

³⁹⁷ Suraiya Faroohi, “Onaltıncı ve Onyedinci Yüzyıl Kadı Sicillerinde Kaydolunan Ev Satışlarıyla İlgili Belgelerin Şekil Açısından Değişimi”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri Bildirileri 30 Nisan-2 Mayıs 1986*, İstanbul 1988, s.202.

meblâğ-ı mezbûr yüz yigirmi küt'a esedî guruşu müşterâ-yı mezbûr Kabriyel zımmî yedinden tamâmen ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûr mülk-i müşterâ ider keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun."³⁹⁸ Kayıtta görüldüğü üzere davacı ve davalı davayı tasdik etmiş olmakla birlikte söz konusu mülkün bitişiğindeki arsalar sayılmış olup "*bir bâb fevkânî oda ve bir bâb tahtânî oda ve bir mikdârı havluyu müştemil*" olarak evi oluşturan mekanlar kaydedilmiştir. Daha sonra "*küt'a esedî guruşa*" satımın gerçekleştiği davalının söz konusu mülkü istediği gibi kullanabileceği de "*keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun.*" şeklinde belirtilir. Yine defterde mülk zabtı konusunda kayıtlar da bulunmaktadır.³⁹⁹ Bunun yanında hisse satışı⁴⁰⁰, hibe⁴⁰¹, tamir⁴⁰², anlaşmazlık⁴⁰³, ekleme(minber yapılması)⁴⁰⁴ gibi konulara dair hükümler de bulunmaktadır.

Tablo 1.17.: H. 1112/1113 (M. 1700-1702) yılları arasında defterde geçen mevcut mülk satışı ile ilgili dava kayıtlarını gösterir tablo

TABLO: XIV						
Defterde Mevcut Mülk Satışı İle İlgili Dava Kayıtları						
DAVA NO	DAVA	DAVA CI	DAVALI	DAVA KONUSU	YER	MİKTAR (KURUŞ)
24	Özel Mülk		Kabriyel veled-i Asvador	bir tarafı Hapâl zımmî mülküne ve bir tarafı tarîk-i	Karatây Mahallesi	120 Kuruş

³⁹⁸ AŞS...24

³⁹⁹ Örnek için Bkz. AŞS 23,22; AŞS 23,25; AŞS 23,44; AŞS 23,46; AŞS 23,55; AŞS 23,56; AŞS 23,65; AŞS 23,73; AŞS 23,84; AŞS 23,103; AŞS 23,114; AŞS 23,115.

⁴⁰⁰ AŞS 23,41; AŞS 23,42; AŞS 23,113.

⁴⁰¹ AŞS 23,107; AŞS 23,110; AŞS 23,118.

⁴⁰² AŞS 23,171.

⁴⁰³ AŞS 23,90; AŞS 23,92.

⁴⁰⁴ AŞS 23,194.

				âmm ile mahdûd ü mümtâz bir bâb fevkânî oda ve bir bâb tahtânî oda ve bir mikdârı havluyu müştemil menzil		
34	Özel Mülk	Hasan bin Ömer	Mustafâ Başa ibn Ömer	bir bâb tahtânî ota ve bir bâb ahur ve samanhân e ve yine karye-i mezbûred e vâkı' ma'lûmu' l-hudûd harman yeri ve Karlu nâm karye toprağınd a vâkı' ma'lûmu'	Boğa nâm karye ve Karlu nâm karye	50

				l-hudûd bağın yarısı		
37	Özel Mülk	Ebubekr Ağa ibn Mustafâ	Bayrâm Efendi	nehr-i kebîr üzerinde altı ay göz de[ğir]ma n ocağı	Eski Kethüdâ Mahallesi	180
41	Özel Mülk	Hâfız Ömer Efendi ibn el- Hâc Mûsâ	Hâfız Alî bin Osmân Çelebi	Menzilin yarı hissesi	Hâc İlyâs Mahallesi	50
42	Müştere k mülk	Pîr Mehme d bin Osmân	Hâf ız Ömer Efendi ibn el-Hâc Mûsâ	Menzilin yarı hissesi	Hâc İlyâs Mahallesi	140
45	Özel Mülk	Hüseyin Bey	İbrâhîm Efendi bin Raht-vân Mehmed Paşa	üç bâb fevkânî ota ve bir suffe ve bir bâb fevkânî matbah ve bir mikdâr havluyu müştemil olan	Helkis Mahallesi	650

				menzil-i dâhiliye ve üç bâb fevkânî ota ve bir suffe ve bir ayak dehlîsi ve bir ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil menzil-i hâriciye		
48	Özel Mülk	Aişe binti Mustafâ	el-Hâc İbrâhîm Ağa bin el-Hâc Mehmed	bir bâb fevkânî oda ve bir bâb ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil olan mülk menzili	Pirinçi Mahallesi	180
51	Takas (iki bâb dükkân)	İhsâne binti el-Hâc Mehmed nâm		Nacâkbağ 1 dimeğle ma'rûf bir kıt'a bağ hisse ve iki aded sirke küpler	Dere Mahallesi	

54	Özel Mülk	Mehmed bin Mehmed	Monlâ Mehmed bin Ebûbekr Halife	bir kıt'a bağ ve tahmînen üç keyl tuhm	Göllübağ nâm mevzi'	40
59	Özel Mülk	Hasan bin Abdullah	Ya'kûb Ağa ibn Hasan	menzil ve bir çift camuz öküzü ve bir re's bâkî buzagulu k sığır ineği ve bir araba ve üç aded döğen ve bir kıt'a bağ	İlgazi nâm karye	80
106	Özel Mülk	es- Seyyid Monlâ Mehmed bin Ya'kûb Efendi	Abdülkâdir	iki bâb mülk dükkânı	Badilenâ m mevzi'	170
122	Özel Mülk	Bey- zâde Hâcî Halîl Ağa	Alî Ağa ibn Ahmed Bey	öşr-i mâlikânes i	Ağ Urannâm karye	76

5. Vakıflar

İslâm dünyasında, kuruluştan XX. asrın başlarına kadar maddî bir karşılık beklemeden başkalarına yardım gayesiyle kurulan vakıflar, tesirler icra etmiş olan dinî, hukukî ve sosyal bir müessesedir.

Vakıfların, İslâm âleminde asırlarca büyük bir fonksiyon icra etmesinin sebebini dinî his ve anlayışta aramak gerekir. Çünkü “İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olan, malın en hayırlısı, Allah yolunda harcanan(başka bir ifade ile vakfedilen), vakfın en hayırlısı da insanların en çok duyduğu ihtiyacı karşılayandır” prensibinin mânâsını çok iyi bilen Müslümanlar, bu yolda birbirleri ile âdeta yarışarcasına vakıf tesisler kurdular. Bu tesisler, sadece fakirlere yardım etmek gibi dâr bir çerçevede kalmamış, aynı zamanda fikir, kültür, irfan, eğitim, sağlık ve imar gibi müesseseler üzerinde de derin izler bırakmışlardır. Bu bakımdan, Osmanlı dönemi şehirlerinde her türlü amme hizmetleri, sosyal yardım, ilmî, dinî, medenî ve iktisadî hayatın her türlü tezahürleri, hep vakıf tesisler yolu ile tanzim ve idare edilmiş bulunmaktadır.⁴⁰⁵

Araştırmacılar tarafından Osmanlı toplumu, askerî ve reayâ ismi altında iki ana sosyal tabakaya ayrılmıştır. Osmanlı toplumundaki bu tabakalaşma, vakıf kurucuları için de geçerli olmaktadır. Zira, kurucular ister istemez bu gruplardan birinin mensubu durumundadır. Ayrıca, bu dönemde tasavvuf-tarikat erbabının da vakıflar tesis ettikleri bilinmektedir.⁴⁰⁶ Vakıf görevlileri de padişah berâtı ile görevlerini yapmaları sebebiyle, askerî zümrenin mensubu olurlar ve “*ehl-i mürtezika*” diye adlandırılırlar. Ayrıca icrâ ettikleri meslek ve çalıştıkları müesseseye bağlı olarak müteveli, nâzır, câbi, müderris, muîd, muallim-i sıbyan, şeyh, derviş, zaviyedar gibi isimler de alırlar. Bu sıfatlara nesebî olarak geçen seyyid ünvanı da ilave edilmektedir.⁴⁰⁷

Vakıf görevlilerinin tevcihinde takip edilen resmî işlemler ise, genellikle şöyle olmaktadır. Öncelikle bazı vakıflarda müteveli arz ve tezkeresi ile kadıya başvurulmakta, kadı tarafından verilen arz ya da i'lâm ile İstanbul'da divan kalemlerinden Ruus tezkeresi çıkarıldıktan sonra berat alınmaktadır. Birçok

⁴⁰⁵ Ziya Kazıcı, “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kadınların Kurduğu Bazı Vakıflar”, *Milli Kültür*, Ankara 1990, s. 58.

⁴⁰⁶ Ömer Demirel, *Osmanlı Vakıf-Şehir İlişkisine Bir Örnek: Sivas Şehir Hayatında Vakıfların Rolü*, Ankara 2000, s. 118-119.

⁴⁰⁷ Demirel, a.g.e, s. 124.

vakıf görevlisinin kadı inayeti veya baba dede beratıyla görev sürdürdüğü görülmektedir. Şayet, berat herhangi bir dava nedeniyle verildi ise, kadıya ve mütevelliyeye hitaben bir ferman gönderilmektedir ki, bunun üzerine kadı mürasele, mütesellim de buyuruldu vermektedir. Beratla birlikte mürasele ve buyuruldu görevlinin elinde bulunmaktadır. Genellikle görevli beratları Anadolu Muhasebesi'ne ve çok az olmakla birlikte Askerî Rusnâmçe'ye kayıtlı olanlar, Askerî beratla tevcih edilmektedirler. Fakat, görevlilerin daha çok beratlarını maliye tarafından almak istedikleri anlaşılmaktadır.

Görev süresi hususunda ise, başta mütevelliler olmak üzere vakfiye şartlarında ve diğer kaynaklarda kayd-ı hayat şartı yaygın olarak yer alır. Ölüm haricindeki görev değişimleri ise, genellikle, hüsn-i rıza ile başkasına ferağ ve kasr-ı yed (bilhassa ihtiyar olması durumunda), terk ve ref şeklinde olmuştur.

Ferağ ve intikallerle olan görev değişiminde, öncelikle kişinin kendi rızasıyla yapılan kasr-ı yedlerin önemli bir kısmında görevlilerin yaşlı (pîr) olması ve görevinin ifâ edecek gücü kendisinde bulamaması sebebiyle çocuklarına veya başkalarına feragat eder. Yine görevini ihmal, yapamama, diyâr-ı âhara gitme, askere(sefere) gitme, ehil olmama veya bedenî rahatsızlık ve sakatlıklardan ötürü görevinden alınma (ref) söz konusudur. Bazı görevlilerin görevlerini terk ederek başka şehirlere gitmesi de, kadı tarafından azlini gerektirmiştir.⁴⁰⁸ *Örneğin, Ezine-i Afîk Bazarı'nda Mehmed Paşa vakıfhânenin mütevellisi olan Nasûh'un tevliyeti oğlu Hasan'a bırakması ve Hasan'ın vazifesini ihmal etmesiyle tevliyetten ref olunması dolayısıyla vazifeye Halîl'in tevcih olunması.*⁴⁰⁹ *Yine Aktağ Nâhiyesi'nde Hakala adlı karyede bulunan Seyyid Îsâ evkâfının nâzırı olan Hüseyin'in başka memlekette sakin olması ve hizmeti terk etmesi sebebiyle vazifeden men olunmasını da örnek olarak gösterebiliriz.*⁴¹⁰ *Diğer örnekleri de şu şekilde sıralayabiliriz. Amâsiyye'de bulunan İlyâs Ağa Vakfı medresesinin müderrisliğinin sâhte arz peydâ etmesi sebebiyle Ömer'den alınarak Ali'ye tevcih edilmesi*⁴¹¹, *Amasya'da bulunan Ehle Hatun vakfının mütevellisi Mustafâ'dan vazifeyi Nazlı Hatun'un gasp eylediği, bu yüzden vâkıf harâbe-i müşerref olup mâl-ı vâkfa hıyâneti görünmesiyle Nazlı Hatun'un ref olunup Seyyid Mustafâ'nın tevcih*

⁴⁰⁸ Demirel, a.g.e, s. 129-131.

⁴⁰⁹ AŞS 23, 170.

⁴¹⁰ AŞS 23, 179.

⁴¹¹ AŞS 23, 222.

*olunması*⁴¹², *Amâsiyye kazâsından Heneske adlı köyde bulunan Şeyh Ahmed evkâfının mütevellîsi olan Mustafâ'nın hayâtı zâhir olup yerine Alî Halîfe'nin tevcih edilmesi.*⁴¹³

Bazen de bir sebep yok iken görevden alınmalar olmuştur. Örneğin, *Bâyezîd Paşa evkâfının yüz beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr ile kâtibi olan Hızır Halîfe'nin vazifesinin bir sebep yok iken Ömer adlı kişiye verilmesi*⁴¹⁴, *Hakala karyesinde vâkı' Âîşe Hatun câmi'-i şerîfinin günlük bir akçe vazîfe ile tevliyeti on beş seneden beri Ahmed'in üzerinde olmakla birlikte bir kusuru yok iken Hasan'ın askeri berati gereğince azledilmesi*⁴¹⁵, *Gök Medrese Mahallesi'ne bağlı Yörgüç Paşa mescid-i şerîfnde müteveffâ Hondi Hatun vakf eylediği eczâ-yı şerîfeden yevmi bir akçe vazîfe ile cüzhân olan Ebûbekr'in azli ve bir kusuru yok iken vazîfenin Hasan'a tevcih olunması*⁴¹⁶

Görevli ücretleri vakıf dilinde “vazife” ve görevliler arasında bazen “nân paresi” veya “dedem babam ekmeği” şeklinde ifade edilir. Görevli ücretlerinin günlük (yevmî), aylık ve yıllık olarak tesbiti ile ödeme keyfiyetinin aynî veya nakdî olabileceği belirlenmiştir. Ayrıca karşılıksız olarak yapılan hizmetlerin “ber vech-i hasbî” olarak zikredilmesinin yanı sıra, hisseli olarak da sülüs, rub', öşür şeklinde yer almıştır. Zamanına göre dirhem, akçe, kuruş, altın gibi farklı para birimlerinin yanı sıra, buğday, tuz veya ekmek gibi aynî ödeme şartları da konulmuştur.⁴¹⁷ İncelediğimiz defterde geçen ücretler ise genellikle günlük bir/beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr⁴¹⁸ olarak belirtilmiştir.

Netice itibarıyla vakıf görevlilerinin vakfiye şartlarıyla başlayan, hayat boyu süren ve genellikle babadan evlâda geçen bir görev anlayışı hakimdir.⁴¹⁹

⁴¹² AŞS 23, 224.

⁴¹³ AŞS 23, 234.

⁴¹⁴ AŞS 23, 154.

⁴¹⁵ AŞS 23, 169.

⁴¹⁶ AŞS 23, 184.

⁴¹⁷ Demirel, a.g.e, s.134.

⁴¹⁸ AŞS 23, 138; AŞS 23,155; AŞS 23, 184; AŞS 23, 209.

⁴¹⁹ Demirel, a.g.e, s.131.

İKİNCİ BÖLÜM

23 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİ

AMASYA ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE (H.1112-1113/M.1700-1702) TARİHLİ 23 NUMARALI AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI

Amasya Şer'iyye Sicilleri, önce Tokat'ta muhafaza edilirken, 1991 tarihinde diğer siciller gibi Ankara Milli Kütüphane Mikrofilm Bölümü'ne taşınmıştır. 27 Mart 2006 tarihine gelindiğinde, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne devredilen bu önemli arşiv belgelerinin Mikrofilm, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

Amasya'ya ait Şer'iyye Sicilleri toplam 95 defterden oluşmaktadır. 1 Numaralı sicil (H. 1034–1036 / M.1624–1627) tarihli olup, son sicil ise (H.1283–1290 / M.1866–1874) yıllarına aittir. Bu da dönem olarak II. Mustafa'nın saltanatına denk gelmektedir. Ayrıca Sicillerde kronolojik olarak bir boşluk görülmemektedir.

Tezimizin konusu olan 23 numaralı defter, 102 sayfadan meydana gelmekle birlikte 41. sayfa, 42. sayfa, 44. sayfa, 91. Sayfa, 92. sayfa ve 99. sayfalar boştur. İki sayfada da kısa notlar bulunmaktadır. Fakat sayfalar numaralandırılmamış olup, sonradan numaralandırma yapılmıştır. Defterdeki yazılar her ne kadar okunaklı yazılmış olsa da, bazı yerlerde dağılmış olan mürekkep kelimelerin okumasını güçleştirmiştir.

METİN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN İMLÂ

Metnin transkripsiyonunda, metne bağlı kalınmak suretiyle, gelinen noktaya kadar birtakım kurallara riayet ettik. Cümlelerde kelime veya kelimelerde harf eksikliği olduğu düşünülerek bu yerlere ilave edilen kelime ve harfler köşeli parantez [] içinde belirtildi. Tahrip olmuş yerler ise [silik] şeklinde gösterildi ve Türkçe olup aynı zamanda sonu “b” ile biten kelimeler ise “p” harfine çevrildi(Örneğin “gidüb” yerine “gidüp” yazılması gibi). Vokal harflerin bulunduğu yerlere(elif ١ ve vav ٢) uzatma(^) işareti konulmakla birlikte, kaf (٣) harfinden sonraki vokal harfler ū, ā, ī şeklinde kullanıldı. Yine ayın(٤) olan yerlere(') ve hemze bulunan yerlere de (') işareti konuldu.Doğruluğundan şüphe ettiğimiz yerlere “?” işareti koyduk. Unutulduğunu düşündüğümüz harfleri [] içinde gösterdik. Ses sonundaki müşedded harfleri aynen yazdık. Bazı bölümlerden katibin hatasından kaynaklanmış olup sehven yazılıp üstü çizilmiş veya mükerrer yazılmış sözcükleri dipnotta ayrıca belirttik. Boş olan yerleri ise (boş) işareti ile gösterdik. Bazı bilgileri belirtirken tablo halinde göstermeyi uygun gördük.

AMASYA 23 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİNİN KAYIT ÖZETLERİ

[Numarasız-a /1]

Bir tutam deste arpanın yetişmiş olduğunun tescil ettirilmesi

[Numarasız-b/2]

Gazagancı Mahallesi'nden Hüseyin bin Hüseyin'nin pazarbaşı olduğunu gösterir kayıt.

[Numarasız-c/3]

Menzilci İbrâhîm Çelebi'nin şehir-i kethüdâsı olmakla birlikte yerine oğlu Alf'nin vekillik yaptığını gösterir ilm ü haber.

[Numarasız-d/4]

Eski pazarbaşı Hüseyin Çelebi'nin yine pazarbaşı olduğunu gösterir ilm ü haber.

[1a/5]

Köyceğiz Mahallesi sakinlerinden Döndü adlı kadının şer'î meclise gelip kocası Veli'nin erkekliği olmadığını söylemesi ve bunun üzerine eğer sene sonuna kadar erkekliğini ispat etmez ise boşanmasına karar verilmesi

[1b/ 6]

Zünnun fukarasının isteği üzerine harçlık kethüdarları Alî Ağa ve Mehmed Bey ve Gökçeğöz İbrâhîm'e altmış kuruş verilmesi.

[1c /7]

12 Şevvâl 1113 senesi Pazar gününün Mart başlangıcı olduğu.

[1d/ 8]

Helkis Mahallesi'nde ölen Ahmed adlı kişinin küçük çocuklarınınvasîsi olan Mehmed Çelebi'nin, adı geçenin beş guruş olan borcunu Hasan Çelebi'ye teslim etmesi.

[1e /9]

12 Ramazan 1113 günü mütevellî Mehmed Efendi'den Mustafâ Efendi ve Hâcı Osmân'a gelen mektûb üzerine Sultân Bâyezîd-i Velî'de aş pişirilmesi için mürâsele verilmesi.

[1f / 10]

Hamza Çavuş'un Muhzırbaşılığa vekîl tayin edilmesi üzerine, bu göreve başka bir kişinin getirilmemesi isteği.

[1g / 11]

İlyisdepe bağları sâhiplerinin şer'î mecliste bağlarının suyunu akıtmayan hekîm Seyyid Abdullah'tan davacı olmaları üzerine Seyyid Abdullah'ın kâdir değilim diyerek vazgeçmesi.

[2a/ 12]

Tüm a'yân ve eşrâf ve fukarâ vasıtasıyla tayin edilen hâcılara dair kayıt.

[2b / 13]

Mütevellîsi olmayan vakfa Zeyd'in tayin edilmesi ve gelirinin vakıftan karşılanması için mahkemeye yapılan başvuruyu gösterir fetva.

[2c / 14]

Vakfın gelirinden Amr'a senede iki müd hinta buğday verilerek vazifelendirilmesi fetvası.

[2d / 15]

Başlangıcı tespit edilen Ramazan ayının kaydı.

[3a/ 16]

20 Cemâziye'l-âhire 1113 /1702

Bakkallara verilen narh kaydı.

[3b / 17]

İstanbulu Nakkâş Arutin'in Basmâcı hanında resim yaptığının söylenmesi ve bunun gerçek olduğunun görülmesi.

[3c / 18]

Eski Kethüdâ Mahallesi'nden Ak Mehmed oğlunun Sofu-zâde Mahallesi sakinlerinden Sultânü'şer çocuğu Mirsab'dan on sekiz guruş alacağını, Mehmed'in inkârı üzerine görülen dava.

[3d / 19]

1 Ramazân 1110 / 1699

Pirinçci Mahallesi sakinelerinden Safiyye Hatun'un hiçbir şey bırakmadan başka diyara giden eşi Abdurrahman Ağa'nın geri ödemesi şartıyla bazı ihtiyaçlarının karşılanması için mahkemeye yaptığı borç isteği.

[4 a/ 20]

1-10Zi'l-ka'de 1112 / 1701

Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden olan merhum Hasan Başa'nın öz küçükoğlu Hasan Bey'e miras kalan Cürlü ve Terzi adlı köy topraklarının ve Mûsâ ve Baş Ermeni adlı köyde olan tarlaların satımı söz konusu iken Varây Kazâsı'na bağlı

Şerefler adlı köy sakinlerinden Ebûbekr oğlu Mustafâ ve Hasanoğlu Mustafâ'nın “bizim karyemiz Şerefler toprağının dahi hakk-ı satımımız vardır” diyerek itiraz etmeleri sonucunda Terzi Köy toprağında olan tarlalar ve Şerefler'de olan tarlaları sulamak amacıyla su nöbeti konusunda anlaşmalarını gösterir hüccet.

[4 b/ 21]

9 Zi'l-ka'de 1112 / 1701

Bayezid Paşa Mahallesi sakinlerinden Sefer oğlu Derviş'in Kocacık Dağı yakınında odun keserken yaralanarak ölmesi sonucunda garipler mezarlığına gömülmesi ve karısı Hüseyin kızı Emine'nin bu durumdan kimseyle davasının olmadığını gösterir hüccet.

[4 c/ 22]

2 Zi'l-ka'de 1112 / 1701

Kayacık köyü sâkinelerinden Mahmûd Ağa kızı Havva'nın Hoca Süleymân Mahallesi sâkinlerinden Murtaza oğlu Mehmed'i mülkünü zabt ettiği iddiasıyla dava etmesi ve davalının söz konusu mülkü Havvâ ve ölen eşi Hacı Bey'den rızalarıyla kırk bir kuruşa satın aldığını şahitleriyle birlikte söylemesi üzerine davanın Havvânın aleyhinde sonuçlandığını gösterir i'lâm.

[5 a/ 23]

26Zi'l-ka'de 1112 / 1701

Könü köyü sâkinelerinden Emine'nin babası Dilaver oğlu İbrahim'den miras kalmış olan doksan iki kuruştan on kuruşunu Sarı Mustafâ'dan aldığını ve Sarı Mustafâ'nın ölmesiyle geri kalan seksen iki kuruşluk alacağının mirasçılardan talep edilmesini söylemesi sonucunda adil oldukları bilinen şahitlerinde dinlenmesiyle söz konusu alacağın Sarı Mustafâ'nın varislerine tenbih edilmesini gösterir i'lâm.

[5b / 24]

23Zi'l-ka'de 1112 / 1701

El-Hâc Zeyni adlı kadının yarısını avârıza diğerk yarısını ise mihraba vakfettiğı harap evin tamiri lazım olmakla birlikteAsvador çocuğı Kabriyel'e yüz yirmi kıt'a esedî kuruşu satıldığını ve istediğı gibi kullanabileceğini gösterir hüccet.

[5c / 25]

3 Zi'l-ka'de 1112 / 1701

Ahî Sadeddin Mahallesi sâkinlerinden Mehmed oğlu Abdülbâkî'nin şer'î meclise gelerek Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden Receb oğlu Halîl'in evini zapt ettiğini ileri sürmesi üzerine Receb oğlu Halîl'in söz konusu evin yarısının Mehmed tarafından hibe edildiğini, diğerk yarısını ise satın aldığını söylemesi, bunun üzerine şahitlerin dinlenmesi ve söz konusu evin Halîl tarafından da satılması üzerine Abdülbâkî'nin davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[6a / 26]

1 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Cürlü köyü sâkinlerinden Abdullah oğlu Yusufun şer'î yargı meclisinde yine aynı köy ahalilerinden Dede Bey-oğlu Kürt Mehmed ve hizmetkârı Abdullah oğlu Mustafa'nın kendisini fena şekilde dövdüğünü ileri sürmesi üzerine söz konusu kişilerden yemin etmelerinin istenmesi ve davalıların yeminden kaçınca (nükûl edince) aleyhlerinde karar verildiğini gösterir i'lâm.

[6b / 27]

6Zi'l-hicce 1112 / 1701

Yolcuların Kara Pınar adlı yerde konaklamaları sırasında birtakım eşyalarının çalınması sonucunda kimseden davacı olunmadığını gösterir hüccet.

[7a / 28]

7 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Dere Mahallesi sâkinelerinden Mehmed kızı Emine'nin İbrâhîm Beşe'yi da'vâ etmesi ve kocası Hüseyin ile ana-baba bir kardeş olduklarını söyleyerek babalarından kalan Gök Medrese Mahallesi'nde sınırları belli menzil ile amca-oğlu Ömer Mehmed Efendi'den kalan eşyadan kendi hissesine düşeni talep etmesi üzerine davalı İbrâhîm Beşe'nin, amca-oğlu Ömer Mehmed Efendi'den kalan mirasın borçlara karşılık verildiğini, söz konusu menzilin ise kırk kuruşa satın aldığı belirtilmesi üzerine davanın Emine aleyhine sonuçlandığını gösterir i'lâm.

[7b / 29]

13 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Cizye tahsildârı olan es-Seyyid Ahmed Ağa'nın başka memleketten gelen adı geçen zimmîlere kırk evsat kağıdı verdiğini, karşılığı olan iki yüz on kuruştan on kuruşu aldığını ve geri kalan iki yüz kuruşun ise belgenin düzenlenmesinden itibaren otuz gün sonunda verilmesi isteğini ayrıca adı geçen zimmîlerin bunu tasdik etmelerini gösterir hüccet.

[7c/ 30]

10-20Zi'l-hicce 1112 / 1701

Pehlivân köyü sâkinlerinin Bayrâk Pınarı suyundan sulama ve içme haklarına Kalacık adlı köy ahalisi tarafından engel olunması sebebiyle, şahitlerin dinlenmesini ve şahitliklerinin kabul edilmesini gösterir i'lâm.

[8a / 31]

17 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Abdüllatîf Efendi oğlu Ahmed şer'î yargı meclisinde kızı Neslihan'ın Hâcî İlyâs Mahallesi sâkinlerinden olan zevci Ehlullah Efendi oğlu Mehmed'in evinde asılmış halde bulunduğunu belirtmesi üzerine ölüm sebebi için mu'âyene edildiğini gösterir hüccet.

[8b / 32]

17 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Temennâ Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin oğlu Hüseyin Beşe'nin miras kalan bağın satışından kendisine kalan altı kuruşluk hissesini Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden Ogab çocuğu Toros'dan talep etmesi üzerine zimmînin söz konusu hisseyi validesi Âişe'ye verdiğini söylemesi ve tarafların da bunu doğruladığını gösterir hüccet.

[8c/ 33]

12Zi'l-hicce 1112 / 1701

Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden vefât eden Ogânis oğlu Yanoş'un öz küçük oğlu Ogânis'in kalan mirasını muhafaza için Abrân adlı zimmînin vasî olarak tayin edilmesini gösterir hüccet.

[9a / 34]

20Zi'l-hicce 1112 / 1701

Boğa köyü sâkinlerinden Ömer oğlu Hasan'ın oda, ahır, samanhâne ve harman yeri ile bağının yarısını elli kuruşluk borcuna karşılık Mustafâ Başa'ya ve diğer yarısını ise zevcesi olan kızı Züleyhâ'ya sattığını gösterir hüccet.

[9b/ 35]

22 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Hakala Nâhiyesi'nden Gani ve Eyük köyleri ahâlîlerinin şer'î meclise gelerek Ulvî ve Salıca köy ahâlîlerinin Çeldik Boğazı'ndan akan sudan sulama yapmalarına engel olduklarını ileri sürmelerini ve her iki tarafın dinlenmesi sonucunda suyun adı geçen köylere taksim edildiğini gösterir i'lâm.

[9c / 36]

24 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Zara köyü sâkinlerinin şer'î meclise gelerek ansızın meydana gelen su kıtlığı sebebiyle çıkan tartışmayı bildirmelerini ve bunun üzerine tartışmanın nöbetleşe sulamaya karar verilmesiyle sona erdiğini gösterir hüccet.

[10a / 37]

25 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Eski Kethüdâ Mahallesi sâkinlerinden olan Mustafa oğlu Ebûbekr'in babasından miras kalan Şamlar Köprüsü başındaki değirmeni yüz seksen kuruşa Bayrâm Efendi Hazretleri'ne sattığını gösterir hüccet.

[10b / 38]

20 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Sûfiler Mahallesi sâkinlerinden Âişe'nin babası Alî Beşe'den miras kalan bağdan hissesini istemesi üzerine mahkemede hazır bulunan kardeşlerin davacının otuz dört arşın olan hissesini aldığını şahitlerle birlikte ispatlamasını ve böylece davanın davacı Âişe'nin aleyhinde sonuçlanmasını gösterir i'lâm.

[10c / 39]

27 Zi'l-hicce 1112/ 1701

Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Abdüllatif oğlu Ahmed ve zevcesi Dervîş Bey kızı Âişe'nin şer'î meclise gelerek Ehlullah Efendi'nin oğlu Mehmed'in zevcesi olan büyük kızları Neslîhân'ın vefat etmesi üzerine zimmetini talep etmelerini ve çıkan tartışma sonucunda arabulucularında araya girmesiyle diyetinin ödenmesini gösterir hüccet.

[11a/ 40]

28Zilhicce 1112 / 1701

Şamlar Mahallesi sakinlerinden Ömer oğlu Mehmed'in şeri'î meclise gelerek Alçak nâm mevzi'de bulunan dört ırgatlık bağının gelirinin yarısının hayatta oldukçakendi tasarrufunda, diğer yarısına ise Cami-i Enderun'da cuma günü vaiz olanların mutasarrıf olmasını, öldükten sonra ise gelirinin tamamına söz konusu cami kürsüsünde vaiz olanların mutasarrıf olup sevabını ruhuna ihdâ etmeleri isteğini gösterir hüccet.

[11b / 41]

24 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Acem Alî Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Mûsâ oğlu HâfızÖmer Efendi'nin şer'î meclise gelerek Hâcî İlyâs Mahallesi'nde bulunan evin yarısının kendisine diğer yarısının ise Osmân oğlu Ömer Çelebi'ye ait olduğunu söyleyerek kendisine ait olan yarı hissesini Osmân Çelebi oğlu Hâfız Alî'ye elli esedî kuruşa sattığını gösterir hüccet.

[12a/ 42]

23 Zi'l-hicce 1110 / 1699

Acem Alî Mahallesi'nde oturan Osmân oğlu Pîr Mehmed'in şer'î meclise gelerek babasından miras kalan Hâcî İlyâs Mahallesi'nde bulunan evin hissedarları kendisi, Hâfız Alî ve Ömer iken, Hâfız Alî'nin hissesinin kendisi ve kardeşi Ömer'e sattığını ve yine kendisine ait olan hissesini yüz kırk kıt'a esedî kuruşael-Hâc Mûsâ oğlu Hâfız Ömer Efendi'ye sattığını gösterir hüccet.

[12b/ 43]

29 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Şâmîce Mahallesi sâkinlerinden vefat eden Mahmûd oğlu İsmâ'îl'in mirası zevcesi Şâhzâde, öz büyük oğlu Velî ve öz büyük kızı Âişe'ye kalmış iken, Âişe'nin söz konusu mahallede bulunan ev, eve bitişik dükkân ve sair eşyadan olan hissesine karşılık otuz kuruşu aldığını ve artık alakası kalmadığını gösterir hüccet.

[12c/ 44]

29Zi'l-hicce 1112 / 1701

Sûfiler Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ oğlu Ahmed'in Ayvâsıl adlı yerde bulunan bağlarına Ahmed oğlu Mustafâ'nın el koyduğunu söylemesi üzerine aralarında çıkan tartışmanın davalı Mustafâ'nın kendisine elli kuruş vermesiyle son bulduğunu gösteren hüccet.

[13a/ 45]

29Zi'l-hicce 1112 / 1701

Helkis Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin Beyoğlu es-Seyyid Hasan'ın babası tarafından vekîli olduğu evlerin Raht-vân Mehmed Paşa oğlu İbrâhîm Efendi'ye altı yüz elli kuruşa satıldığını gösterir hüccet.

[13b/ 46]

7Muharrem 1113 / 1702

Şâmice Mahallesi sâkinlerinden Hızır kızı Hümâ'nın İlyâs köyü sâkinlerinden Himmet oğlu Hasan'ın babalarından miras kalan tarlalarını zapt ettiğini ileri sürmesi ve davalı Hasan'ın söz konusu tarlayı Hümâ'nın babası Hızır'ın öz oğlu olan İlyâs'ın çocuksuz ölmesiyle köy sipâhîsinden tapuladığını şahitleriyle birlikte söylemesi üzerine davanın davacı Hümâ aleyhinde sonuçlandığını gösterir i'lâm.

[13c/ 47]

20-30 Zi'l-hicce 1112 / 1701

Mîr-livânın sâkin olduğu sarayın harap olan bazı odalarının tamiri için gereken ödenek miktarını gösterir hüccet.

[14a/ 48]

28 Muharrem 1112 / 1701

Pirinçci Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ kızı Âîşe'nin evini el-Hâc Mehmed oğlu el-Hâc İbrâhîm Ağa'ya sattığını gösterir hüccet.

[14b/ 49]

3Safer 1113 / 1702

Ziğre Köyü'nde sâkin iken vefat eden el-Hâc Mehmed'in öz küçük kızının vasisi olan İlyâs oğlu Mustafâ'nın vasisi olduğu İhsâne için nafaka talep etmesiyle Hanîfî oğlu Mustafâ Halîfe ve şahitlerin, Mustafâ'nın sagireye nafakasız bakacağını söylemeleri üzerine Mustafâ'nın nafaka isteğinin red edildiğini gösterir i'lâm.

[14c/ 50]

5 Safer 1113 / 1702

Erzurûm kazâsı sâkinlerinden olan ve İstanbul'da Baltacı el-Hâc Ahmed hânında misafir olarak bulunan el-Hâc Ahmed oğlu el-Hâc Ebûbekr'in alacağıın vekili vasıtasıyla Mehmed Paşa Mahallesi sakinlerinden olan Raht-vân Mehmed Paşa oğlu İbrâhîm Efendi'den tahsil edilmesini gösterir hüccet.

[15a/ 51]

5 Safer 1113 / 1702

Dere Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Mehmed kızı İhsâne'nin miras kalan bağ ve iki küpü vasîsi olan Hakkı oğlu Mustafâ Halîfe vasıtasıyla satıp yerine daha faydalı iki kapı dükkân alma isteğini gösterir hüccet.

[15b/ 52]

6 Safer1113 / 1702

Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden Sadri-oğlu İbrâhîm adlı küçük çocuğun Celâl Çelebi değirmeni altında Murâd Bey-oğlu bağı önünde arkta boğularak öldüğünü gösterir hüccet.

[15c/ 53]

9 Safer1113 / 1702

Kethüdâ Mahallesi sakinlerinden Haçâdor adlı zımmînin zevcesi olan Hânım'ın Bey bağı önünde vefat etmesiyle bazı kimselerin iftira etmesi ve bu yüzden muayene edilerek ölüm sebebinin anlaşılmasını gösterir hüccet.

[16a/ 54]

17 Safer 1113 / 1702

Mehmed Paşa Mahallesi'nde misafir olan Mehmed oğlu Mehmed'in Göllübağ adlı mevzi'de bulunan tarlasını Monlâ Mehmed'e kırk kuruşa satığını gösterir hüccet.

[16b/ 55]

17 Safer 1113 / 1702

İstanbul'da sakin olan ve Mehmed Paşa Mahallesi'nde misafir olarak bulunan Mehmed oğlu Mehmed'in bağı zapt ettiğini ileri sürerek Gümüşlü-oğlu Mahallesi sâkinlerinden Ebûbekr Halîfe oğlu Mehmed'i dava etmesi ve bunun üzerine davalı Mehmed'in söz konusu bağı Mehmed kühidenihyâ eylediğini davacılarıyla birlikte kanıtlaması üzerine davacı Mehmed'in davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[16c / 56]

20 Safer 1113 / 1702

Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Ahmed oğlu Kahramân'ın İltekîn adlı mevzi'de olan bağ ve sair eşyayı oğlu Halîl'in vermekte tereddüt ettiğini ileri sürmesi üzerine davalının söz konusu eşyanın on beş senedir sahibi olduğunu söylemesi ve Kahramân'ın idiasını ispatlayamaması sebebiyle davanın Kahramân aleyhinde sonuçlandığını gösterir i'lâm.

[16d / 57]

20 Safer 1113 / 1702

Mehmed Paşa sâkinlerinden Abdullah oğlu Şahbâz'dan kalan mirasın Fâtıma ve Âlime ve Mevlânâ Alî'den oluşan hissedarlarından Mevlânâ Alî'nin hissesini talep etmesi üzerine Âişe'nin yüz kuruşun otuz kuruşuyla Fâtıma ve Âlime'nin hisselerini ödeyip bâkî kalan yetmiş kuruşu velâyeti hasebiyle kendi hissesi için aldığını söylemesi üzerine Alî'nin davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[17a / 58]

5 Safer 1113 / 1702

Kal'a-i Balâ sâkinlerinden Emine'nin zevci Mustafâ ve oğlu diğer Mustafâ'dan miras kalan altmış beş kuruştan oğlu Mustafâ'nın çocukları Mehmed, İbrâhîm ve İsmâ'îl'in her birisine on birer kuruş ve Ümmühân'a on iki kuruş verdiğini gösteren hüccet.

[17b/ 59]

6 Safer 1113 / 1702

İlgazi köyü sâkinlerinden Abdullah oğlu Hasan'ın bir kısım mülkünü Hacı İlyâs Mahallesi sâkinlerinden Hasan oğlu Ya'kûb Ağa'ya sattığını gösterir hüccet.

[18a /60]

10 Rebiü'l-evvel 1113 / 1702

E[z]ine Pazarı köyündeki bulunan Mehmed Çâvuş vakfi olan hân ve câmi'-i şerîfin ta'mîr edilme isteğini ve masrafları gösterir hüccet.

[18b / 61]

16Rebiü'l-evvel 1113 / 1702

Lâdîk Kasabası sâkinlerinden Mehmed oğlu Hasan ve zevcesi Mehmed kızı Râbi'a'nın oğulları olan Alî'nin, hizmetinde olduğu Hasan Ağa'nın odasında sakin olup kendi tabancasını kurcalarken kendisini vurduğunu ve bu sebeple öldüğünü gösterir hüccet.

[18c / 62]

12Rebiü'l-evvel 1113 / 1702

Zakeriyye adlı zimmîyenin nehre düşüp ölmesi sonucunda ölüm sebebi için muayene edilmesi ve boğularak öldüğünün anlaşılmasını gösteren hüccet.

[19a/ 63]

23 Rebiü'l-evvel 1113 / 1702

KamerüddinMahallesi sâkinlerinden Alî kızı Fâtıma'nın, oğlu Satılmış oğlu Dâvud'un Karaağac yakınında el-Hâc Abdî kızı Âişe'ye ait kuyuyu tathîr için

kazarken başına taş isabet edip yaralanması ve kimseyle bir da'vâsının olmadığını söylemesini gösterir hüccet.

[19b/ 64]

25 Rebiü'l-evvel 1113 / 1702

Mehmed Paşa Mahallesi sâkinlerinden Raht-vân Mehmed Paşa'nın vefat etmeden önce iki yüz kuruş borç verdiği Fethiye Mahallesi sakinlerinden Ahmed oğlu Mehmed Beşe'nin yüz elli kuruşu merhumun oğlu İbrâhîm Efendi'ye ödemesini ve geri kalan elli kuruşun alınmaktan vazgeçilmesiyle barışın sağlandığını gösterir hüccet.

[19c/ 65]

2 Rebiü'l-ahir 1113 / 1702

Yenice nâm karye ahâlîlerinden A'îşe'nin Helkis Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Bilâl oğlu el-Hâc Osmân'dan şikayetçi olarak kendisi ve çocuklarına miras kalan bağı zabt ettiğini ileri sürmesini ve davalı ile şahitlerin söz konusu bağı zevci Hasan'ın vefatından sekiz ay önce otuz kuruşa satın aldığını söyledikten sonra davacı A'îşe aleyhinde karar verildiğini gösteren i'lâm.

[19d/ 66]

10-20 Rebiü'l-ahir 1113 / 1702

Helkiz Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mehmed Çelebi'nin vâlidesi Ümmühân'dan miras kalan arsadan baba Hızır oğlu Ahmed'in de vefatı ile baba bir anne ayrı kardeş Saliha'nın hisse almak istemesi üzerine söz konusu mirastan men' edildiğini gösterir i'lâm.

[20a/ 67]

24 Rebiü'l-ahir 1113 / 1702

Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden el-Hâc Alî oğlu el-Hâc Abdülkâdir'in verasetinden hissesine düşeni kızları A'îşe ve Âişe'nin aldığını gösterir hüccet.

[20b/ 68]

28Rebiü'l-ahir 1113 / 1702

Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken el-Hâc Alî oğlu el-Hâc Abdülkâdir'in mirasçılarında zevceleri Râbia ve Gülbeyâz'ın mirastan hisselerine düşeni aldığı gösterir hüccet.

[21a / 69]

24 Rebiü'l-ahir 1113 / 1702

Darü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Ömer'in mirasından zevcesi Sâliha'nın hissesine düşeni vekîl olan Üveys Dede oğlu Hâfız Alî'den tamamen aldığı gösteren hüccet.

[21b/ 70]

8 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

Gümüslüoğlu Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Alî kızı Âişe'nin mirasçılarında kardeşi Mehmed'in başka memlekette olması ve hayatına dair bir bilgi olmaması sebebiyle hissesine Fâtıma Hatun'un vekîl olduğunu gösterir hüccet.

[21c/ 71]

15 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

KöprübaşıMahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in öz küçük oğlu Mustafâ'ya baba tarafından kardeş Mahmûd'un vasî tayin edildiğini gösteren hüccet.

[21d/ 72]

15 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

KöprübaşıMahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in öz küçük kızı Sâime ve cenîneye vâlideleri Abdülcelîl Efendi kızı Emine'nin vasî tayin edildiğini gösteren hüccet.

[22a/ 73]

20 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

Emir Köyü sâkinlerinden Alî oğlu es-Seyyid Ahmed Çelebi'nin babasından miras kalan tarlayı yine aynı köy sâkinlerinden Alî oğlu Monlâ Hamza'nın zapt ettiğini ileri sürmesi üzerine davalı Hamza'nın şahitleriyle birlikte söz konusu tarlanın babasından miras kaldığını ve es-Seyyid Ahmed'in babasının zapt ettiğini ve dava yolu ile kendisine ait olduğunu ispatladığını ve davacı Ahmed'in davadan men' edildiğini gösteren hüccet.

[22b/ 74]

17 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

Kala-i Bala sâkinlerinden Sarrac Hasan oğlu Mehmed'in Köprübaşı Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in tekesinden alacağı olduğunu söylemesi üzerine şahitlerin dinlenmesiyle davacı Mehmed'in davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[22c/ 75]

23 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

Köyceğiz Mahallesi sâkinelerinden el-Hâc Hasan kızı Emine'nin Ferhâd nâm mevzi'de bulunan bağı içindeki meyveli ve meyvesiz ağaçlarıyla birlikte Mu'iddin kızı Âişe'ye hibe ettiğini gösterir hüccet.

[23a/ 76]

23 Cemazi'el-evvel 1113 / 1702

Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Osmân oğlu Abdülgaffâr Halife ve karındaşı Ebû Kâsım'ın Mustafâ oğlu es-Seyyid Mustafâ ile müşterek olan evde kaybolan para için es-Seyyid Mustafâ'dan seksen kuruş alındığını ve geri kalanından vazgeçilerek barışın sağlandığını gösterir hüccet.

[23b/ 77]

2 Cemazi'el-âhire 1113 / 1702

Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in öz küçük kızı Sâime'nin vasfisi olan vâlidesine yiyecek ve giyecek ihtiyacı için nafaka verildiğini gösteren i'lâm.

[23c/ 78]

11 Cemazi'el-âhire 1113 / 1702

Mehmed Paşa Mahallesi sâkinelerinden vefat eden Sultân adlı kadının öz küçük oğulları Mehmed ve İsmâ'îl'e vasî olan Hasan oğlu İbrâhîm'in yiyecek ve giyecek için nafakaya ihtiyacı olduğunu söylemesi üzerine tarafına her biri için ikişer buçuk para nafaka verildiğini gösterir i'lâm.

[23d/ 79]

17 Cemazi'el-âhire 1113 / 1702

Virmiş nâm karyede sâkin olan Ömer Halîfe kızı Âişe'nin babasından mübadele ile kalan tarlanın kendisine intikal ettiğini ve davalı Mustafa'nın bu durumu inkâr ettiğini söylemesiyle davanın Mustafâ aleyhinde sonuçlandığını gösterir hüccet.

[24a / 80]

17 Cemazi'el-âhire 1113 / 1702

Zire nâm karye sâkinelerinden Alî kızı Safiye'nin zevci Mustafâ oğlu Hüseyin'i söz konusu bağı kendisine teslim etmediğini ileri sürerek dava etmesini ve davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[24b/ 81]

8 Receb1113 / 1702

Dere Mahallesi sâkinelerinden Osman kızı Âişe ve büyük kızı Emine'nin müştereken sahip oldukları bir kıt'a bağlarını altmış kıt'a esedî kuruşa Alî oğlu el-Hâc Ahmed'e satmakla birlikte aralarında çıkan husûmetin arabulucuların araya girmesiyle on kuruşa bitmesini gösterir hüccet.

[24c/ 82]

8 Receb1113 / 1702

Darü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid el-Hâc Ömer oğlu es-Seyyid el-Hâc Osmân Çelebi'nin öz küçük oğlu es-Seyyid İbrâhîm ile öz küçük kızı Şerîfe'nin yiyecek ve giyecek ihtiyaçları için merhume valideleri Mehmed Ağa kızı Hadîce'den miras kalan mallarından nafaka isteğini ve istenen nafakanın verildiğini gösterir i'lâm.

[25a/ 83]

2 Receb1113 / 1702

Sufiler Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden öz küçük kızları Zeyneb, Âişe ve Havvâ'ya Himmet oğlu İbrâhîm'in vasî tayin edilmesini gösterir hüccet.

[25b/ 84]

12Receb1113 / 1702

Dere nâm karye sâkinelerinden Hüsrev Bey kızı Sâliha'nın çocuksuz vefat eden oğlu Hasan'nın tarlalarına Sâliha'nın zevci Hâcî Bey oğlu Mehmed Bey'in el koyması ve bu zabttan vazgeçmesinin tenbih edilmesini gösterir i'lâm.

[25c/ 85]

13Receb1113 / 1702

Zire Köyü sâkinelerinden Hüseyin kızı Zelîhâ'nın küçük kızı Fâtıma'nın hummâya mübtelâ olup ocak başında yatarken üzerine ateş isabet ederek ölmesini bildirmesini gösterir hüccet.

[25d/ 86]

16 Receb1113 / 1702

Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinelerinden Osmân kızı Hadîce'nin küçük kızı Mehmed kızı Âişe'nin ammisi ve vasîsi Abdülnebî oğlu Alî'nin yiyecek ve giyecek ihtiyacı için nafaka isteği ve bu isteğinin yerine getirildiğini gösterir hüccet.

[26a/ 87]

16 Receb1113 / 1702

Zığala nâm karye sâkinelerinden Şa'bân kızı Menkûl'ün Bağdad Seferi'ne giden zevci Mu'iddin Beşe oğlu Mehmed Başa'nın kardeşi Mustafâ'nın kendisine tecavüz etmesiyle hamile kaldığını ve köy ahalisinden davacı olmadığını söylediği hüccet.

[26b/ 88]

20Receb1113 / 1702

Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ oğlu İbrâhîm'in vasiye ihtiyacı olmadığını söylemesi üzerine es-Seyyid Receb oğlu es-Seyyid Halîl Efendi'nin vasîliğinin kaldırıldığını gösterir hüccet.

[26c/ 89]

12 Receb1113 / 1702

Şamice Mahallesi sakinlerinden İbil oğlu Osman'ın yine aynı mahalleden merhume Resûl kızı Meryem'den sağ iken otuz kuruşa ev aldığını ve on kuruş vereceğinin kaldığı sırada vefat ettiğini söyledikten sonra varislerle çıkan anlaşmazlık sebebiyle söz konusu evin, yirmi kuruş karşılığında mirasçılara teslim edildiğini gösterir hüccet.

[26d/ 90]

21 Receb1113 / 1702

Kılıçcı Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Ahmed oğlu el-Hâc Osmân'ın sekiz ay önce vefat eden Mustafâ ve İbrâhîm ve İsmâ'îl'in babaları Osmân'dan hayatta iken ev satın aldığını ve Osman'ın vefatından sonra oğullarının kapının sağ tarafının dahil

olmadığını söyleyerek mani olmaları sebebiyle davanın mahkemeye intikal etmesini ve şahitlerin kapının da dahil olduğunu söylemeleriyle şahitliklerinin kabul edildiğini gösterir hüccet.

[27a/ 91]

23 Receb 1113 / 1702

Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden Pâlî oğlu İnâs'ın evinin sokak kapısı tarafına ustacı fırını yapmasının zararı olup olmadığı hakkında bilgi ile izin isteğini ve bunun neticesinde sokak kapısı tarafına ustacı fırını binâ etmenin asla zararı olmadığını söylenmesiyle izin verildiğini gösterir i'lâm.

[27b/ 92]

13 Şa'bân 1113 / 1702

Acem Alî Mahallesi sâkinlerinden Serkis'in Zümrüd'ün zevci Dünabid'den kalan hissesi için kızı Meryem ile aralarında duvar çıkmak suretiyle on beş seneden fazla zabt ettiğini ileri sürmesi üzerine şahitlerinde dinlenmesiyle davacı Serkis'in davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[28 a/ 93]

11-20 Şa'bân 1113 / 1702

Acem Alî Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden Dünabid kızı Meryem'in varislerinden zevci Serkis'in, validesi Zümrüd'ün bir kıta bağın hissesini güveyisi Agya'ya sattığını ileri sürmesi üzerine Zümrüd, zevci Dünabid'in vefatından beş sene sonra söz konusu bağ kendi malı ile Şervân oğlu adlı zimmîden altmış kuruşa satın aldığını ve yirmi seneden fazla zabt ettiğini ve iki sene önce güveyisi Agya'ya altmış kuruşa sattığını şahitleriyle birlikte ileri sürmesi üzerine Serkis'in davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[29a / 94]

20-30 Safer 1113 / 1702

Mehmed Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken vefât eden Abdullah Bey oğlu Yûsuf Bey'in zevci İbrâhîm kızı Hadîce, öz küçük oğulları Mustafâ ile İbrâhîm ve öz büyük kızı Âişe'ye kalan muhallefâtı.

[29b/ 95]

20-30 Rebî'i'l-âhir 1113 / 1702

Helkis Mahallesi'nde sâkin iken vefât eden Abdullah oğlu Ahmed'in zevcesi Döndi'ye, öz büyük oğlu es-Seyyid Mehmed'e, öz büyük kızı Sâliha'ya ve öz küçük oğulları Ahmed ile Abdullah'a kalan mirasını gösterir terekesi.

[30a / 96]

5 Cemâziye'l-evvel 1113 / 1702

Köprübaşı Mahallesi'nde sâkin iken vefât eden Mustafâ oğlu el-Hâc Mehmed'in mirasını gösterir terekesi.

[31a / 97]

10-20 Cemâziye'l-evvel 1113 / 1702

Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden iken vefat eden el-Hâc Mustafâ oğlu Hâfız el-Hâc Alî'nin mirasını gösterir terekesi.

[32a / 98]

Receb 1113 / 1702

Merhûm es-Seyyid Alî Efendi'nin vakf eylediği kitaplarının isimleri ve Sultân Bâyezid-i Velî evkâfında bulunan söz konusu kitapların muhtaç olan erbaba verilmesini gösterir salyâne.

[32b /99]

15 Şa'bân 1113 / 1702

Erzurum vilayetinde olan Erzincân Kasabası sâkinlerinden Mehmed oğlu Yûsuf oğlu es-Seyyid İsmâ'il'in mirasına amcaoğlu olan Mehmed oğlu Süleymân

oğlu es-Seyyid İsmâ'îl'in varisi olmasıyla Yûsuf oğlu es-Seyyid İsmâ'îl'in zevci Ehlullah kızı Fâtıma'nın karşı çıkması ve Süleymân oğlu es-Seyyid İsmâ'îl'in varisliğinin ispatlandığını gösterir hüccet.

[33a /100]

2 Receb1113 / 1702

Erzincan şehrine bağlı Cum'a Mahallesi sakinlerinden Mehmed oğlu Yûsuf oğlu es-Seyyid İsmâ'îl Başa, merhum Mehmed oğlu Süleymân oğlu İsmâ'îl'in amcaoğlu olup verasetinden olan hakkını es-Seyyid İsmâ'îl Başa'nın talep ettiğini gösterir hüccet.

[33b / 101]

20 Şa'bân 1113 / 1702

Gümüşlüzâde Mahallesi sâkinelerinden Ömer kızı Safiye ve kızkardeşleri Râbia ve Zâhide'nin babaları, Şamice Mahallesi sâkinelerinden iken vefat eden Ümmühân'ın amcası oğlu olup dokuz sene önce vefat eden babalarının hissesini talep etmeleri üzerine aralarında çıkan anlaşmazlığın her birine ikişer kuruş vermek suretiyle giderildiğini gösterir hüccet.

[33c / 102]

11-20 Cemâziye'l-âhir 1113.

Hakala kazâsı Çökce Mahallesi ahalisinden iki senedir avârız, menzil, tekâlif-i 'örfiyye ve şâkka-isalyâne vergileri alındığı, bundan sonra ancak senede ikişer yüz akçeden başka alınmamasına ve tekâlif-i 'örfiyye ve şâkka talep olunmamasına dair antlaşmayı gösterir salyâne.

[34a /103]

28Şa'bân 1113.

ÇırakçıMahallesi sakinlerinden iken vefat eden Mâreke adlı zımmînin varislerinden öz büyük oğlu Karabet'in şer'î meclise gelerek Gümüşlü-oğlu Mahallesi sâkinlerinden Kasâb çocuğu Bünyâd'ın miras kalan evi zabt ettiğini ileri sürmesi üzerine Bünyâd'ın söz konusu evi yirmi sekiz kuruşa takas yoluyla ödediği,

kalan kırık kuruşunda merhumun oğluna vereceği borcu olup şahitleriyle ispatlaması sonucunda Karabet'in davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[34b / 104]

15 Şa'bân 1113 / 1702

Pirinçci Mahallesi sâkinlerinden Alî oğlu Abdî'nin dağda otun keserken kayanın ayağına düşmesiyle sağ ayağını hor eylediğini ve kimseyle bir davasının olmadığını gösterir hüccet.

[34c / 105]

25Şa'bân 1113 / 1702

Yağmur Köyü sâkinlerinden İsâ oğlu Mustafâ'nın baba tarafından kız kardeşinin yiyecek ve giyecek ihtiyacı için nafaka talep etmesini ve tarafına her gün ikişer para nafaka verildiğini gösterir i'lâm.

[35a / 106]

27 Şa'bân 1113 / 1702

Bozahane Mahallesi sâkinlerinden Ya'kûb Efendi oğlu es-Seyyid Monlâ Mehmed'in iki kapı dükkanınıÇökceMahallesi sâkinlerinden Abdülkâdir adlı kişiye sattığını gösterir hüccet.

[35b / 107]

27 Şa'bân 1113 / 1702

Kazagancı Mahallesi sâkinelerinden Mennâs kızı Meryem'in zevcinden kalan hisse ve eşyalarını oğulları Bogos veAgya'ya bağışladığını gösterir hüccet.

[35c / 108]

1 Ramazan 1113 / 1702

Yuvala Köyü sâkinlerinden Hâcı Ahmed Bey'in hayatta iken er kardeşi Mustafa kızı Fâtıma'nın oğlu Mustafâ Bey'in tek varisi olduğunu vasiyet ettiğini ve buna itiraz eden Seyyid Ahmed Ağa'nın davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[35d / 109]

25 Ramazan 1113 / 1702

Şâmice Mahallesi sükkânından Şa‘bân oğlu Mustafâ'nın kız kardeşi Hüma'nın babaları Şa‘bân'ın mirasından hissesini ve on beş kuruşu aldıktan sonra davadan men edildiğini gösterir i‘lâm.

[36a / 110]

25 Ramazan 1113 / 1702

Mehmed Paşa Mahallesi sâkinelerinden İsmihân Hatun'un oda, arsa ve dükkandan oluşan mülkünü torunları Ömer oğulları Mehmed ve Ahmed'e bağışladığını gösterir hüccet.

[36b / 111]

25 Ramazan 1113 / 1702

Pirinçci Mahallesi sâkinlerinden Uzun Hüseyin'in Ömer Başa akçesinden aldığı altı kese akçeyi teslim ettiğini ileri sürmesi ve temessükünü göstermesi üzerine Ömer Başa hazînedârı Abdullah oğlu Mehmed Çelebi'nin söz konusu akçenin kendisine teslim olunmadığını ve temessükün ise altı kese akçe için değil mudarebeye akçe için verildiğini söylemesi üzerine yine söz konusu akçenin Hüseyin tarafından Mehmed Çelebi'ye iade edilmesinin tenbih edildiğini gösterir i‘lâm.

[37a / 112]

10 Şevvâl 1113 / 1702

Efte köyü ile Ezine Pazarı köyü ahalileri arasında olan toprak ve sınır tartışması üzerine, Efte Köyü sakinlerinin açıp ziraat yaptıkları ormanın Efte sınırı dahilinde olduğuna karar verildiği ve Ezine Pazarı ahalilerinin davadan men edildiğini gösterir i‘lâm.

[37b / 113]

8 Şevvâl 1113 / 1702

Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Hasan oğlu Mustafâ'nın evinin hissesini on altı guruş bir sülüse kız kardeşi Âişe Hatun'a sattığını ve alakası kalmadığını gösterir hüccet.

[38a / 114]

11-20Şevvâl 1113 / 1702

Hızır Paşa Mahallesi sâkinlerinden Alî oğlu Mehmed'in şer'î meclise gelerek babası Alî'den miras kalan evi Mehmed kızı Âişe'nin zapt ettiğini söylemesi üzerine davanın davacı Mehmed lehine sonuçlandığını gösterir i'lâm.

[38b / 115]

11-20Şevvâl 1113 / 1702

Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden Alî oğlu el-Hâc Halîl Ağa'nın tarlalarına Hâcî İlyâs Mahallesi sâkinlerinden Nasûh Ağa'nın ağıl ve bostan yaptığını söylemesi üzerine Nasûh Ağa'nın davadan men edildiğini gösterir i'lâm.

[38c / 116]

ŞeyhCûği adlı köy sakinlerinden Mehmed oğlu Hâîn Mûsâ'nın mülkü olan arsanın içindeki meyveli ve meyvesiz ağaçlarıyla birlikte yirmi dört kuruş bedel karşılığında mihraba vakfedildiğine dair kayıt. (Hüküm yarım bırakıldığı için özet tamamlanamamıştır).

[38d / 117]

24 Şevvâl 1113.

Devehâne Mahallesi sakinelerinden Ahmed kızı Hadîce'nin zevci Mahmûd oğlu Ahmed ile nikahının nakz edildiğini gösterir i'lâm.

[39a / 118]

5 Ramazân 1113.

Devehâne Mahallesi sakinelerinden Mustafâ kızı Râbi'a'nın evini Alî kızı Hadîce'ye hibe ettiğini gösterir hüccet.

[39b / 119]

4 Şevvâl 1113.

Cami-i Enderun Mahallesi sakinlerinden Hâcı Mehmed oğlu Mustafâ Ağa'nın, kölesi Abdullah oğlu İbrâhîm'in Vermiş Şeyhi Ahmed Efendi Mehmed'den Vermiş adlı köyde olan çiftlik ve birtakım malları iki yüz guruşa satın aldığını, söz konusu malların geri sahibine gönderilmesini gösterir hüccet.

[39c / 120]

3 Zi'l-ka'de 1113.

İmük adlı köy sâkinlerinden Ahmed kızı Fâtîma'nın, zevcesi Abidîn oğlu Hâcı Hasan'ın zimmetinde kalan hissesi ve mehri karşılığında otuz davar, on iki kile buğday, üç kile arpa, üç kara sığır, üç saman, bir urgan, iki kilimden döşek, bir yorgan ve bir yastık alıp diğer varislerin zimmetlerinden hakkı olmadığını bildirmesini gösterir hüccet.

[39d / 121]

3 Zi'l-ka'de 1113 / 1702

Debbâğ-hânede bina olunan değirmene müftü Mustafâ Efendi'nin nazır tayin edilmesi ve değirmenin gelirinden günlük bir akçe ile bir pılav, helva ve aşur çorbası pişirilmesini gösterir hüccet.

[40a / 122]

11-20 Zi'l-ka'de 1113 / 1702

Bey-zâde Hâcı Halîl Ağa'nın Ağ Uran adlı köyde bulunan malikaneyi Ahmed Bey'den satın aldığını ve malikane öşrünü Ahmed Bey'in oğlu Alî Bey'e yetmiş altı kuruşa sattığını gösterir hüccet.

[41]

Sayfa boş.

[42]

Sayfa boş.

[43/ 123]

Menzilin hâne defteri.

[44]

Sayfa boş.

[45 a/ 124]

3 Safer 1113.

Dîvân-ı Rûm'dan gönderilen ulağın güvenliğinin sağlanması için yol üzerindeki kadılara ve naiblere a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen buyuruldu.

[45b / 125]

11-20Rebî'ü'l-evvel 1113 / 1702

Es-Seyyid el-Hâc Mahmûd Çelebi'nin Amasya kazâsına idaresini düzenlemek için kaymakam tayin edildiğini gösterir buyuruldu.

[45c / 126]

Ömer'in vefat etmesi ve hizmetinin boş olması üzerine yerine tevcih olunduğunu gösterir berat.

[45d / 127]

1-10Rebî'ü'l-âhir 1113 / 1702

Maslakın mütevellîsi olan Hâfız Mehmed'in kusuru ve azli söz konusu değil iken ahardan diğer Mehmed'in zabt ettiği görev için Hâfız Mehmed'in günlük iki akçeye tekrar vazifelendirilmesini gösterir berat.

[45e / 128]

1 Şa'bân 1113 / 1702

1113 senesinin Şa‘bân ayının ilk gününden itibaren ısmarlanan Hâşabâd, Varay ve Zünnunabâd ve Mecidözü kazâlarının kısmet-i askeriyesinin ulaştırılma isteğini gösterir buyuruldu.

[46a/ 129]

Amâsiyye Sancâğı Nâhiyesi'nde Ahmed Saray adlı köy ve diğer yerlerden beş bin beş yüz akçe tımâra mutasarrıf olan çeltik üzerine ödenmesi lazım gelen bir nefer cebelü bedeliyesi için kırk kuruş bin yüz alınması üzerine verilen ferman.

[46b/130]

Receb1112.

Mutasarrıf olunan çeltik üzerine ödenmesi gereken bir nefer cebelü bedeliyesi için kırk kuruş bin yüz alınarak karşılığında verilen temessük.

[46c/ 131]

2Şa‘bân 1110

Amâsiyye'de sâkin sipâhi ve silahdâr neferâtının maaşlarının Amâsiyye keferesi cizyeleri mâlından havale olunup ellerine verilmeyen sebab-i tahrîr hükmünün verilmesi emrini gösterir fermân.

[46d / 132]

Kurnaz adlı karye ve diğer yerlerde beş bin akçe tımara mutasarrıf olan Mustafâ'nın Bağdâd Seferi'ne gitmemesi ve timarının sahipsiz kalması sebebiyle zabt için diğer Mustafâ'ya Bağdâd Seferi'ne gitmek şartıyla tahvilnâme verildiğini gösterir buyuruldu.

[47a/ 133]

Ezine Bazarı adlı karye ve diğer yerlerde on bin akçe tımara mutasarrıf olan İsmâ'îl'in vazgeçmesiyle sahipsiz kalan tımarının yarar ve emektar olan İbrâhîm'e Bağdâd Seferi'ne gitmek şartıyla verildiğini gösterir buyuruldu.

[47b / 134]

10Şa'bân 1110.

Ömer Başa'nın vezîr-i a'zam sâbıkâ-imüteveffâ İbrâhîm Paşa'nın yirmi bin altını zimmetimde kalmıştı diyerek ödediği, Malatya Sancâğı beyi Kocabey'in gamz ü ihzârı arz olunmakla oğlu Osmân'ın husûmetin tahsîsi için huzura getirilmesi ve araştırılması üzerine Ömer Başa'nın vefat ettiğinde ancak altı yüz elli kuruşundan başka akçesi olmadığını, Osmân'ın hapsolunup zimmetinde bir akçesi ve bu konuda kat'â haber olmadığını ve rencide edilmemesi emrini gösterir ferman.

[47c / 135]

Fî 4 Ra.sene 1112.

Dîvân-ı Rûmdan Suluca'ya giden mühim emir için ulak tayin edilmesi ve güvenliğinin sağlanması için kâdırlar, kasabât, kurâ zâbıtalrı, a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen buyuruldu.

[48 / 136]

28 Zi'l-ka'de 1112.

Tokat voyvodalığı naibliğinden Damga-i Sürh-i Amasya mukataasının bedeli ile Raht-vân Mehmed Paşa'nın oğlu İbrahim'e malikâne sûretiyle verildiğine dair berat sureti.

[49a/ 137]

Kamerüddin Mahallesi'nde vâkı' mescid-i şerîfin ve bağın vazifesinin el-Hâc Mehmed'e verildiğini gösterir berat.

[49b / 138]

4 Zi'l-ka'det 1111.

Bâyezîd Paşa vakfının günlük beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hınta ve altı müd şa'îr ile katibi olan Hızır Halîfe'nin eskisi gibi görevini devam ettirmesi yerine başkasının tayin edilmemesi emrini gösterir berat.

[49c / 139]

23 Zi'l-hicce 1112.

Hakala karyesinde bulunan Kâsım Bey Medresesi'nin müderrisi Fazlı-zâde Mustafâ'nın görevini kendi rızasıyla öz oğlu Mevlânâ Ahmed'e bıraktığını gösterir berat.

[50a / 140]

19Zi'l-ka'de 1112.

Ahi Sadeddin zâviyesinin yarı zâviyedârlığının Mehmed'den alınarak göreve eş-Şeyh Halîl'in tevcih olunduğunu gösterir berat.

[50b / 141]

1Muharrem 1113.

Amâsiyye ve Zünnûnabâd ve tevâbi' nevâhiyesinde sakin olan altı bölük yoldaşlarının üzerlerine zâbit ve kethüdâ emiri tayini eskiden beri adet olmakla yirmi birinci bölükde yevmi yigirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Halîl Alî'nin kethüda emiri olarak tayin edilmesi ve vazifelerini gösterir berat.

[50c / 142]

Vekilinin iyi ağırlanması dolayısıyla Kethüdayeri Halil Ağa'nın kadiya teşekkür mektubu

[51a / 143]

4 Şa'bân 1112.

Geldigelan Nahiyesi'nde Geldigelan adlı köy ve diğer yerlerde altı bin akçe tımar mutasarrıf olan Satılmış'ın tımarının çürük ve verimsiz olması sebebiyle AktağNahiyesi'ne bağlı Tavare adlı köy ve diğerlerinden üç bin iki yüz akçe tımar sahipsiz olup Bağdâd ve Basra Seferine katılmak şartıyla Satılmış'ın tımarının üzerine eklendiğini gösterir berât.

[51b / 144]

Kedeğra Nahiyesi'nde Gezver adlı köyden Mustafâ'nın tımarının çürük ve verimsiz olması sebebiyle ve Bağdâd ve Basra seferine katılmak şartıyla Geldigelan Nahiyesi'ne bağlı Hâcıköy adlı köy ile diğer yerlerde sekiz bin akçe üç kılıç tımara mutasarrıf olan ve Bağdad Seferi'ne gitmeyen diğer Mustafâ'nın tımarını aldığını gösterir berât.

[51c/ 145]

11-20Ramazân 1112.

Valide Sultan kethüdalığı hizmetinde olan El-hac Mehmed Ağa'nın arzına göre Valide Sultan'ın mutasarrıfı olduğu başmakları haslarından Zile hassının defterde yazılı raiyyet ve raiyyet oğullarının bazılarının yelerini bırakıp gitmeleriyle rüsumu raiyyetlerinden noksan olduğu bu nedenle zikredilen raiyyet ve raiyyet oğullarının vermesi gereken raiyyet resminin kanun gereğince alınması.

[52a / 146]

23 Muharrem sene 1112

Valî olanların seferden gelenlerine verilmesi adet olan yiyecek ve içeceğin verilmesi emrini gösteren buyuruldu.

[52b / 147]

3 Safer 1112.

Seferden dönen vâlilere verilmesi adet haline gelmiş olan üç günlük zâhirenin istenmesi için Ezine Pazarı Nâhiyesi'nde bulunan a'yân-ı vilâyet, iş erleri ve bütüm reâyâ taifesine gönderilen emri gösterir buyuruldu.

[52c / 148]

3 Safer 1112.

Seferden dönen vâîlere verilmesi adet haline gelmiş olan üç günlük zâhirenin istenmesi için Geldigelan Nâhiyesi'nde bulunan a'yân-ı vilâyet, iş erleri ve bütün reâyâ taifesine gönderilen emri gösterir buyuruldu.

[53a / 149]

Fi 3 Safer 1113.

Seferden dönen vâîlere verilmesi adet haline gelmiş olan üç günlük zâhirenin istenmesi için Aktağ Nâhiyesi'nde bulunan a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine gönderilen emri gösterir buyuruldu.

[53b / 150]

Fi 3 [silik] sene 1112.

Seferden dönen vâîlere verilmesi adet haline gelmiş olan üç günlük zâhirenin istenmesi için Suluova Nâhiyesi'nde bulunan a'yân-ı vilâyet, iş erleri ve bütün reâyâ taifesine gönderilen emri gösterir buyuruldu.

[53c / 151]

14 Muharrem 1112.

Dörder yüz akçe olan avarızların her bir haneden toplanması ve tahsîl edilmesi, ihtiyaç halinde ellişer akçe daha alınabileceği ve daha fazlasının talep edilmemesi ve bu konuda zulümden kaçınılması emrini gösterir fermân.

[54a / 152]

14 Muharrem 1112.

Altışar yüz akçe olan avarızların her bir haneden toplanması ve tahsîl edilmesi, ihtiyaç halinde otuzar akçe daha alınabileceği ve daha fazlasının talep edilmemesi ve bu konuda zulümden kaçınılması emrini gösterir fermân.

[54b / 153]

10 Safer 1113.

Amâsiyye kazâsının avâriz ve bedel-i menzilhânesinin hanelere paylaştırılmasını gösterir salyâne.

[56 / 154]

1? Zilhicce 1112.

Bâyezîd Paşa evkâfının yüz beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr ile kâtibi olan Hızır Halîfe'nin vazifesinin bir sebep yok iken Ömer adlı kişiye verilmesi üzerine söz konusu kişinin men edilerek vazifeye tekrar Hızır Halîfe'nin getirildiğini gösterir berât.

[57a / 155]

1 Muharrem 1113.

Bâyezîd Paşa evkâfının kâtibliği vazifesine senede on iki müd hinta ve altı şa'îri ve yevmi beş akçe ile Dergâh-ı âlî çavuşlarından Osmân Ağa'nın vekîl tayin edildiğini gösterir temessük.

[57b / 156]

12 Rebiü'l-evvel 1112.

Zire Köyü ahalisinin hizmetleri karşılığında iki buçuk avâriz hânesi ve vergilerin kaldırılması emrini gösterir ferman.

[57c / 157]

Tamga-yı sürhün Mehmed Paşa'nın ve oğluna bırakıldığını, mektubun ulaşmasından mezbûrın tevcîhi gününe gelinceye kadar âid olan mahsûlâtın saklanarak teslim edilmesi emrini gösterir buyuruldu.

[57d / 158]

Fî 8.....sene 1113.

Kaçkın, kayıp ve varissiz vefat edenlerin bütün metrûkâtının hazineye ait olduğu, başka kimsenin müdahale ettirilmemesi emrini gösterir buyuruldu.

[58a / 159]

28 Ramazân 1113.

Istabl-i âmire davarlarının arpa ve saman bahâları için cebelü bedeliyelerin toplanması ve tahsîl edilmesi emrini gösterir ferman.

[58b / 160]

Nefs-i Amâsiyye ve Ezine Bazarı ve Aktağ ve Geldigelan ve Suluova ve Varay kazalarının zahire bahalarının Amâsiyye mutasarrıf Alî Paşa hazretlerine bildirildiğini gösterir kayıt.

[58c / 161]

11-20Rebiü'l-evvel 1113.

Fethiye Mahallesi'nde bulunan hamamın bin yüz on üç senesi Rebiü'l-evvel'inin evâsıtından tâlib olan Mustafa Efendi'ye sene sonuna kadar yirmi esedî kuruşa kiraya verildiğini gösterir kayıt.

[58d / 162]

Hüküm yazılmaya başlanmış yarım bırakılmış.

[59a / 163]

6Muharrem 1113.

Şâdî Bey ve Bırak Bey'in binâ eylediği câmi'-i şerîfde senelik iki müd buğday ile kâtib ve müezzîn olan Ebûbekr'in bir kusuru yok iken vakfın mütevellisi hubûr ü eziyet eylemiş olup daha sonra tekrar vazifesini yerine getirdiğini gösterir berât.

[59b / 164]

5 Muharrem 1113.

Aktağ Nâhiyesi'nde Hakala nâm karyede Seyyid Îsâ evkâfının mütevellisi olan Seyyid Mustafâ'nın görevine başka diyardan Seyyid Mehmed adlı kişinin el koymasıyla birlikte vakfın vazifesinin tekrar Seyyid Mustafâ'ya verildiğini gösterir berât.

[59c / 165]

18 Muharrem 1113.

Aktağ Nâhiyesi'nde Hakala adlı karyede Seyyid Îsâ evkâfının mütevellisi olan Seyyid Mustafâ'nın görevine başka diyardan Seyyid Mehmed adlı kişinin el koymasıyla birlikte vakfın vazifesinin tekrar Seyyid Mustafâ'ya verildiğini gösterir ferman.

[60a / 166]

Hazîne bostâncıbaşı Mustafâ'nın hizmet memurlarından olmak için vergiden muaf olduğunu gösterir ferman.

[60b / 167]

Zikredilen kazanın iki yüz yirmi dört ve bir rub' hâne ve iki sülüs avarızhaneleri bulunup ödeyememelerinden dolayı bir miktarının fiyatının indirilmesini istemeleri ve bunun 1113 senesinden itibaren uygulanacağı.

[61a / 168]

Zikredilen kazanın on dört buçuk avarızhaneleri olup fakat perişan olmaları dolayısıyla ödeyemeyeceklerinden bir miktar hanelerinden fiyat indirilmesi ricalarına karşılık dört köyün her birinden yarımşar haneden ancak iki hanesinin kaldırıldığı ve bunun 1113 senesinden itibaren geçerli olduğu fermanı.

[61b / 169]

20 Ramazân 1113.

Hakala karyesinde vâkı' Âişe Hatun câmi'-i şerîfinin günlük bir akçe vazîfe ile tevliyeti on beş seneden beri Ahmed'in üzerinde olmakla birlikte bir kusuru yok iken Hasan'ın askeri beratı gereğince azledilmesi üzerine vazifeye eskisi gibi Ahmed'in tevcih edildiğini gösterir berât.

[61c / 170]

18 Muharrem 1113.

Ezine-i Atık Bazarı'nda Mehmed Paşa vakıfhânenin mütevellîsi olan Nasûh'un tevliyeti oğlu Hasan'a bırakmakla birlikte yine Hasan'ın vazifesini ihmal etmesiyle tevliyetten ref' olunması dolayısıyla vazifeye Halîl'in tevcih olunduğunu gösterir berât.

[61d / 171]

1-10Safer 1113.

Ezine-i Atık Bazarı'nda Mehmed Çavuş'un yaptırmış olduğu câmi'-i şerîf ve hânın mütevellîsi olan Halîl'in Dergâh-ı mu'allâma arzuhâl sunup câmi' ile hanın bazı yerlerinin harab olduğu ve ta'mîrine ihtiyaç olduğunu bildirmesini ve bu konuda verilen emri gösterir fermân.

[62a / 172]

11 Rebiü'l-evvel 1113.

Amâsiyye kazâsından istenen zahirenin dört nahiyeye tevzî' edildiğini gösterir salyâne kaydı.

[63 / 173]

Eşkîyanın, bir miktar hasta Bolu'ya gittiklerinde Zeytun kazâsında Ferah ırmak kenarında emvâl ve erzâkını ve ırmağı geçince de birkaç yolcuyu soyup firar ettiklerini ve ele geçirilmelerinin gerektiği emrini gösterir ma'rûz.

[64a / 174]

Adı geçen karyelerin ahâlîlerinin mâl-ı mîrilerini hazineye teslim etmelerini gösterir kayıt.

[64b / 175]

21-30 Zi'l-hicce 1112.

Kadı adlı köy ahâlîsinin dergâh-ı mu'allâma arzuhâl idip her sene verilmekte olan dönüm resmlerin vermeğe razılar iken sipahi tarafından fazla talep edildiğini bu konuda fukaraya zulmedildiğini söylemeleri üzerine fukaranın rencide edilmemesi emrini gösterir ferman.

[64c / 176]

Fi 28 Rebî'i'l-evvel 1113.

Köpri kâdısı efendinin emvâl ve erzâkını yağmalayan ve kervana karşı duran eşkıyaların Amasya'ya gittiğinin işitilmesi üzerine taraflarına ulaştıkları takdirde teslim edilmeleri isteğini gösterir buyuruldu.

[64d / 177]

9 Safer 1112.

İlyâs Ağa Medresesi'nin müderrisi olan Ömer'in vazifesinin kaldırılmasını ve yerine Mevlânâ Alî'nin vazifelendirilmesini gösterir berât.

[65a / 178]

9 Muharrem 1112.

Aktaş Nâhiyesi'nde Hakala adlı köyde bulunan Seyyid İsbâ Zâviyesi'nde senevî iki müd hınta ile şeyh olan Ahmed'in vazifesinin kaldırılmasını ve yerine Seyyid Mehmed'in görevlendirildiğini gösterir berât.

[65b / 179]

29 Zilhicce 1112.

Aktaş Nâhiyesi'nde Hakala adlı karyede bulunan Seyyid İsbâ evkâfının nâzırı olan Hüseyin'in başka memlekette sakin olması ve hizmeti terk etmesi sebebiyle vazifeden men olunmasını ve yerine Seyyid Hasan'ın vazifelendirilmesini gösterir berât.

[65c / 180]

11-20 Safer ?

Tuzcubaşı olan Abdülbâki'nin Amâsiyye'de sâkin Mehmed Ağa'dan üç bin beş yüz kuruş alacağı olup ödemedi vefat etmesi ve oğullarının borcu ödemedi tereddüt etmesi sebebiyle alacağın tahsil edilmesi emrini gösterir fermân.

[65d / 181]

9Rebî'i'l-evvel 1113.

Herkiz Mahallesi'nde sakin olduğu halde misafir olduğu Gök Paşa Mahallesi'nde vefât eden Abdurrahman oğlu Mustafâ oğlu Alî Ağa oğlu Mehmed Ağa adlı kimsenin Abdurrahman oğlu Mustafâ oğlu Alî Ağa oğlu Abdülbâki Ağa'da bulunan temessük üzerine üç bin beş yüz gurus borcu olması ve ödemedi vefat etmesi üzerine söz konusu paranın mirasçılardan alınacağını gösteren berat.

[66a / 182]

3 Safer 1113.

Eyâlet-i mezbûrede kurâ ve çiftlik ve değirmen ve kovanlık ve sâir mahallelerde bulunan ehl-i zimmetin keferi re'âyâsının ellerinde cizyeyi ödediklerine dair kağıtları olmayanlara tekrar kağıtlarının verilmesi ve bu konuda zulümden sakınılması emrini gösterir berat.

[66b / 183]

Sivas eyaletinde cizyesini toplamaya memur olan Ağa Rum divanına sunduğu arzuhalde mezkur eyaletin kaza ve köylerindeki bazı cizye vermesi gerekenlere bölgedeki görevlilerin sahip çıkmasıyla cizye vergisini vermedikleri bildirilmekte olup ayrıca cizye tahsilinde önemle üstünde durulması ve eksik teslim edilmemesi gerektiği emrini gösterir buyuruldu.

[67a / 184]

21-30Zilhicce 1109.

Gök Medrese Mahallesi'ne bağılı Yörgüç Paşa mescid-i şerîfinde müteveffâ Hondî Hatun vakf eylediğı eczâ-yı şerîfeden yevmi bir akçe vazîfe ile cüzhân olan Ebûbekr'in azli ve bir kusuru yok iken vazifenin Hasan'a tevcih olunmasını ve daha sonra bundan vazgeçilerek vazifenin tekrar eskisi gibi Ebûbekr'e verildiğini gösterir berât.

[67b / 185]

1-10 Rebî'î'l-âhir 1113.

Amasya sancağının idaresi ile güvenliğı ve düzenin sağlanması isteğini gösterir fermân.

[67c / 186]

1-10 Rebî'î'l-âhir 1113.

El-Hâc Alî Ağa'nın mütesellim tayin edilmesi ve böylece disiplin ile re'âyâ ve berâyânın güvenliğinin sağlanması emrini gösterir berât.

[67d / 187]

İbrâhîm Ağa'nın sancağın zabtı içi gönderildiğı ve bu yüzden himaye edilmesi emrini gösterir kayıt.

[68a / 188]

21-30 Rebî'î'l-âhir 1113.

Altı bölük yoldaşlarının üzerlerine zâbit ve kethüdâ mîri nasb u ta'yîn olunmak eski adet olmakla inbâ-i sipâhiyandan iki yüz yirmi beşinci bölükte günlük yirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Dervîş Osmân'ın Amasya'da ocağın kadimî emektarı olup vazifeye tevcih olunduğunu ve idare emrini gösterir berat.

[68b / 189]

18 Cemâziye'l-evvel 1113.

Aktağ Nâhiyesi'nde Saz nâm karye ve gayrîden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Mehmed'in vefat etmesi sebebiyle sahipsiz kalan timarının Ahmed'e tevcîh olunduğunu gösterir ferman.

[69a / 190]

2 Cemâziye'l-evvel 1113.

Ezine Bazarı vâkı' Hakan Mehmed Çavuş vakfının tevliyeti oğlu Hasan'a tevcih olunmuşken âhardan Halîl'in zabt etmesiyle berât-ı şerîf mucibince tekrar Hasan'ın müteveli olduğunu gösterir berat.

[69b / 191]

2 Cemâziye'l-âhir 1113.

Amâsiyye sancâğında Aktağ Nahiyesi'nde Çoban adlı köy ve diğer yerlerden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Mehmed'in Bağdâd Seferi'nde vefat etmesiyle sahipsiz kalan toprağını âhardan Esîr Ahmed'in zabt etmesi ve bunun üzerine söz konusu timarın merhumun oğlu Ömer'e tevcih olunmasını gösterir berat.

[69c / 192]

1-10 Cemâziye'l-evvel 1113.

Anadolu yakasında ortaya çıkan kuttâ'ü't-tarîk eşkiyâsının def' ü ref'î ve eşkiyalıklarının bütünüyle yok edilmesine gayret edilmesi ile güvenliğin sağlanması ve ayrıca fesât ve şekâvetde alâkası olmayıp kendi hâlinde olanların canlarına ve mallarına ta'arruzdan sakınılması emrini gösterir ferman.

[70a / 193]

11-20 Şevvâl 1111.

Amâsiyye kazâsına bağlı Ilıca adlı köyde yapılan câmi‘-i şerîfde hatîb olmaması üzerine Şeyh Osmân Halîfe'nin günlük yarım akçe vazife ile tevcih bulunduğunu gösterir berat.

[70b / 194]

11-20 Şevvâl 1111.

Ilıca adlı köyde ve civarında câmi‘-i şerîf olmaması üzerine Şeyh Osmân'ın kendi malından minber vaz‘ itmek için izin isteğini ve verilen emri gösterir berat.

[70c / 195]

20Rebî‘i’l-âhir 1113.

Bin yüz on senesinde müteveffâ Mehmed Paşa Cidde'den azl bulunduğunda elli bir gün tasarrufu var iken mevsim-i hac-ı şerîfe tesadüf etmekle gitmiş olup urbânsuresitekmîli için fermân olunan akçenin varislerinden istenmesi emrini gösterir ferman.

[71a / 196]

7 Receb 1113.

Amasya'da bulunan Torumtay Paşa Gâzi medresesinin müderrisi olan es-Seyyid Alî Efendi'nin vefat etmesiyle vazifenin Mevlânâ Ömer Efendi'ye tevcih edildiğini gösyerir berat.

[71b / 197]

5 Cemâziye’l-âhir 1113.

Sultân Bâyezîd-i Velî Câmi‘-i şerîfde haftada iki gün ders verme şartıyla yine Amâsiyye'de bulunan Karataş zâviye vâri olan es-Seyyid Alî'nin vefat etmesiyle yerine diğer Alî'nin tevcih edildiğini gösterir berat.

[71c / 198]

11-20 Cemâziye'l-âhir 1113.

Merzifonabâd kazasına bağı Alalaadlı karye ahali ile K rk yadlı köy arasında cereyan eden suyun iki taraf arasında anlaşmazlığa sebep olması ve Körköy' n davadan men edilmesini gösterir ferman.

[72a / 199]

1-10 Cemâziye'l-âhir 1113.

Anadolu yakasında ortaya çıkan kutt ' 't-tar k eŐkiy sının def'   ref'  ve eşkiyalıklarının bütünüyle yok edilmesine gayret edilmesi ile güvenliğin sağlanması ve ayrıca fes t ve Őek vetde al kası olmayıp kendi h linde olanların canlarına ve mallarına ta'arruzdan sakınılması emrini gösterir ferman.

[72b / 200]

9 Receb 1113.

Am siyye k dısı, mütesellimi, kethüda emirleri, yeniÇeri ağaları ve a'y n-ı vil yetin iş erlerine gönderilen, h l  ey let içinde olan eŐkiyaların def'   ref'  gerektiği, memleketin güvenliği için fes d   Őek vete başlayan eŐkiyaların bekletilmesi ve cezalarının verileceği, sahip çıkanların cezasız kalmayacağı emrini gösterir buyuruldu.

[72c / 201]

Sene 1113.

Yol üzerinde bulunan Amasya livasının kadısına, kethud  eminlerine, yeniÇeri ağalarına, ay n-ı vil yet ve iş erlerine    günlük zahirenin hazırlanması için verilen emri gösterir buyuruldu.

[73a / 202]

1-10 Şa'b n 1113.

Sivas vâlisi olan Süleymân Paşa hazretlerine zahire için verilen masrafi gösterir salyâne.

[75a / 203]

12 Safer 1113.

Mamatu Türkmanı Bozoklu'nun tecavüz ve zulmünün def edilmesi için za'îm ve zu'amâve erbâb tîmârın birlikte hareket ederek haklarından gelinmesi emrini gösterir ferman.

[75b / 204]

11-20Şevvâl 1111.

Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden Hâfız İbrâhîm'in şer'î meclise gelerek avâriz ve tekâlifden hissesine düşeni ödediği halde mîr-i mîrân, mîr-livâ, voyvoda, subâşı, mütesellim ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından tekâlîf-i şâkka, müft-i meccânen ve sâir mekûlât talebiyle rencîde edildiğini ileri sürmesi üzerine men' ü def edilmesi emrini gösterir ferman.

[76a / 205]

11-20Receb 1113.

Cebeci ve topçu tâifesinden varissiz ölenlerin mallarının gönderilmesi için İstanbul'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde bulunan kadılara ve yeniçeri ağalarına gönderilen emri gösterir buyuruldu.

[76b / 206]

19 Receb 1113.

Memâlik-i Mahrûsa'da her bir beldede ve her bir karyesinde sâkin ve mevcûd olunan ehl-i zimmet nasârî ve yehûdî ve Ermeni-i Acem tâifesi erlerinin cizeleri tahsiline memûr olan cizyedârı tarafından ehl-i zimmetin bir ferdi hâriç kalmamak üzere cizyesi alınıp yüksek verenlere kağıt verilip, bundan önce kayıt ve tahrir olunan dirlikleri bu günden sonra verilmek üzere tahsiline memur olanların tayin olunan miktardan fazla almaması ve eğer bir ferd cizyesini vermez ise bir yol ile

alınması haps ve darba müstehak oldukları, her kim miriye zarar verirse cezalandırılacağı ve bir ferdi saklarsa azl edileceğini gösterir berat.

[78a / 207]

1Ramazân 1113.

Bu sene için kısmet-i askeriyenin Amasya kazasına tefvîz edildiğini gösterir buyuruldu.

[78b / 208]

Hüküm yazılmaya başlanmış yarım bırakılmış.

[79a / 209]

1Ramazân 1113.

Bâyezîd Paşa evkâfının yevmi beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr ile kâtibi olan Hızır Hâfız Mustafa'nın vazifesinin kaldırılması ve yerine İbrâhîm Hâcı Mehmed'in tevcih olunduğunu gösterir berat.

[79b / 210]

2Zi'l-ka'de 1112.

Amasya'da Sultân Bayezîd Hân evkâfı nazırı olan Ahmed Ağa'nın dîvân-ı hümayûna arzı sebebiyle mîr-mîrân ve mîr-livâ [boş] ve alaybeyi ve subâşısı ve sâir ehl-i örf tâifesinin tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde etmemeleri emrini gösterir ferman.

[80a / 211]

11-20Şa'bân 1113.

SivasNâhiyesi'nde Saray özü adlı köy ve diğer yerlerde altı bin akçe tûmâra mutasarrıf olan Hasan'ın iki kılıç olan tımarından bir kılıcın alaybeyi bayrâğı altında sefere katılmak şartıyla tevcih olunmasını gösterir ferman.

[80b / 212]

21-30Şa'bân 1113.

Argoma Nâhiyesi'nde Galacıkadlı köy ve diğer yerlerden dokuz bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Murtazâ'nın bir kılıcını alaybeyisi bayrâğı altında sefer eşmek şartıyla Seydî adlı köyden Osmân'a tevcih ettiğini gösterir ferman.

[81a / 213]

11-20Şa'bân 1113.

Seyyid Mustafa'nın dergâh-ı mu'allâma gelip Amâsiyye sancâğı ze'âmetinden olup emekdâr ve hak etmiş olmakla livâ-i mezbûr alaybeyliği kendisine verilmesi isteği ve bu isteğinin kabul edildiğini gösterir ferman.

[81b / 214]

Geldigelân Nâhiyesi'nde Halven adlı köy ve diğer yerlerden altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in tîmârından alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla üç bin akçe tîmârın Mehmed'e verildiğini gösterir ferman.

[82a / 215]

Sivas Nâhiyesi'nde Karılca köyü adlı köy ve diğer yerlerden sekiz bin dokuz yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in üç bin akcelik timarın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla İsmâ'îl'e tevcih olunduğunu gösterir ferman.

[82b / 216]

1-10Receb 1111.

Ilıcak adlı yerden akan nehr-i sağîrin İlyis bağlarına akan yolunu ta'mîr ve terkîm etmek için Seyyid Abdullah'ın vazifelendirildiğini gösterir berat.

[82c / 217]

11-20 Ramazân 1113.

Geldigelan Nâhiyesi'nde Göküyük adlı köy ve diğer yerlerden yirmi dört bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan İbrâhîm'in dört bin beş yüz akçe tîmârın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Mehmed'e tevcih edildiğini gösterir ferman.

[83a / 218]

21-30Şa'bân 1113.

İştâgolNâhiyesi'nde İştâgol adlı köy ve diğer yerlerden sekiz bin yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl tarafından üç bin akçe bir kılıcın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Hüseyin'e verildiğini gösterir ferman.

[83b / 219]

11-20 Receb 1113.

Anatolî eyâletinde ve havâlisinde zuhûr eden eşkıyânın def' ü ref'i hizmetine tayin olunduğu fesâd ve şekâvetde alâkası olmayup kendi hâllerinde olanların mal ve canlarına taarruzdan sakınılması emrini gösterir ferman.

[84a / 220]

17 Şevvâl

Amâsiyye Kal'ası dizdârlığının önce İbrâhîm Mustafâ üzerinde iken daha sonra bir sebep yok iken âhardan Mehmed ve Hamza'nın gasp edip alması üzerine tekrar İbrâhîm Mustafâ'ya tevcîh olunduğunu gösterir berat.

[84b / 221]

11-20 Receb 1113.

Zire nâm karyede bulunan Kebçeođlı cāmi'-i Őerifinde gūnlük bir akçe vazife ile mūezzin olan Ahmed'in vefatı üzerine Őz ođlu Mahmūd'un tevcih olunduđunu gŐsterir berat.

[85a / 222]

7 Safer 1113.

Amāsiyye'de bulunan İlyās Ađa Vakfi medresesinin mūderrisliđinin sāhte arz peydā etmesi sebebiyle Őmer'den alınarak Alī'ye tevcih edildiđini gŐsterir berat.

[85b / 223]

Es-Seyyid Abdūllatīf Çelebi'nin Amāsiyye ve Turhal kazālarında olan sādāt-ı kirām ũzerlerine kāimmakām tayin edildiđini ve dūzenin sađlanması emrini gŐsterir berat.

[85c / 224]

25 Zi'l-hicce 1112.

Amasya'da bulunan Ehle Hatun vakfının mūtevellisi Mustafā'dan vazifeyi Nazlı Hatun'un gasp eylediđi, bu yūzden vākıf harābe-i mūŐerref olup māl-ı vākfa hıyāneti gŐrūnmesiyle Nazlı Hatun'un ref olunup Seyyid Mustafā'nın tevcih olunduđunu gŐsterir berat.

[86a / 225]

11-20 Ramazān 1113

Amāsiyye Kal'ası'nda korucu olan Mehmed'in vefat etmesi ve vazifenin sahipsiz kalması sebebiyle yerine Alī'nin tevcih olunduğunu gösterir berat.

[86b / 226]

9 Őevvāl 1113.

İlyas Mahallesi mescid-i şerîfnde imâm olan Seyyid Mustafâ'nın vazifesinin kendi isteğiyle İbrâhîm'e tevcîh olunduğunu gösterir berat.

[86c / 227]

21-30 Ramazân 1113.

Erbab-ı timardan Ömer adlı sipahinin arzuhaline göre Amasya Sancağı Armud adlı köy ve diğer yerlerden müşterek tımara mutasarrıf olduğu bazı tımar sahiplerinin vergi gelirlerine resimlere usulsüz müdahalede buldukları bundan böyle bu müdahalenin engellenmesi, alınmış fazla resim varsa geri iade ettirilmesi konusunda Sivas Beylerbeyisine ferman.

[87a / 228]

7 Zi'l-ka'de 1113.

Argoma Nâhiyesi'nde Darâgosil nâm karye ve gayrîden altı bin akçe tîmâr mutasarrıf olan İbrâhîm'in tımarından üç bin akceliğin alaybeyisi bayrâğı altında sefere katılmak şartıyla Mûsâ'ya tevcîh olunduğunu gösterir buyuruldu.

[87b / 229]

24 Zi'l-ka'de 1112.

Kürtler nâm karyesinde Hâcı Hüsâmeddînü's-şehr Temennâ evkâfi çeşmesinin mütevellisi olan Âişe Hatun'un hıyâneti sebebiyle vezifesinin es-Seyyid Mehmed'e tevcih olunduğunu gösterir berat.

[88a / 230]

21-30 Zi'l-ka'de 1113.

İlyâs Ağa mescîd-i şerîfi evkâfından Kumacık Hamâmı'nın dolapçısı olmaması sebebiyle Ebûbekr Halife'nin bu vazifeye tayin edildiğini gösterir berat.

[88b / 231]

Zana nâm karye ve diğler yerlerdenyigirmi üç bin tokuz akçe yüz otuz altı akçe ze'âmetin alaybeyisi bayrâğı altında sefere katılmak şartıylaİbrâhîm'e tevcih olunduğunu gösterir berat.

[88c / 232]

1-10 Ramazân 1113.

Simre-i Lâdik Nâhiyesi'nde Kürtler adlı köy ve diğler yerlerden altı bin akçe bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl tarafından Sivas Nâhiyesi'nde Karalar nâm karye ve gayrîden rağbet eylemediğı üç bin akçe bir kılıcın alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Alî'ye verildiğini gösterir ferman.

[89 / 233]

20Zi'l-ka'de 1113.

Seferlerin uzun sürmesi sebebiyle zeamet ve tımarların bozulmuş ve düzensiz olması ve bu yüzden elde tutmak ve nizam vermek gerektiğı ve tevcih olunmak amacıyla Mustafâ'nın subaşı olarak tevcih edildiğini gösterir ferman.

[90 / 234]

5 Şevvâl 1112.

Amâsiyye kazâsından Heneske adlı köyde bulunan Şeyh Ahmed evkâfının mütevellîsi olan Mustafâ'nın hayâtı zâhir olup yerine Alî Halîfe'nin tevcih edildiğini gösterir berat.

[93 / 235]

Hüküm yazılmaya başlanmış yarım bırakılmış.

[94 / 236]

1112 başlangıcından Medîne-i Amâsiyye'de menzile geçen ulakların müfredât defteridir

[102a / 237]

Mahalle-iGümüşli'den Benyadzımmînin altı guruş borcunun Asor Pâlf'ye ödendiğini gösterir hüccet.

[102b / 238]

Devehâne Mahallesi mescid-i şerîfinin mutasarrıflık akçesi yüz kuruş olmakla birlikte faiz ile elli aded guruş Saruca Osmân ve elli guruşu Ekber zımmî zimmetinde olup mescid-i şerîfinin mutasarrıflığına imâm Mehmed Efendi eliyle harc u sarfa izin verildiğini gösterir hüccet.

[102c / 239]

Mustafâ bin Hasan ve vâlidesi Âişe'nin mahalleden men edilmesini gösterir i'lâm.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYON

[Numarasız-a /1]

İşbu bin yüz on iki senesi Zilhiceti'ş-şerîfe beşinci günü Sebt gün [boş] nâm kimesnenin [boş] sinden hasadı yetmiş birer kabza şa'îr destesi götürüp vukû'a kayd şüd.

[Numarasız-b/2]

Kazgancı Mahallesi'nden Hüseyin bin Hüseyin cümle a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle bazarbaşı nasb olunduğı kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Efendi – Hüseyin Efendi oğlu – es-Seyyid Hacı Mahmûd - Alaybeyi İbrâhîm Ağa ve sâirleri.

[Numarasız-c/3]

Menzilci İbrâhîm Çelebicümle a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle şehir kethüdâsı nasb olunup şehir-i İstanbul'dan gelince oğlu Alî vekâleten kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Emir Hâcî - Köse Hâcî Hüseyin – Es-Seyyid el-Hâc Mehmed - Hâcî Hasan Efendi - ve Hüseyin Efendi – Es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm – ve sâirleri.

[Numarasız-d/4]

Eski bazârbaşı Hüseyin Çelebi yine bazârbaşı kayd şüd.

[1a/5]

Köyceğiz Mahallesi sükkânından Döndü nâm hatun meclis-i şer'e takrîr-i da'vâ idüp zevcim Velî'nin recûliyyeti yokdur didikde mezbûr Veli'yetârîh-i kitâb günü Zi'l-ka'de'nin evâsıtından sene tamâmına dek vâsıl olmaz ise tasdîk olunmasına bu mahalde kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

İmâm Osmân Efendi - Monlâ Mehmed

[1b/ 6]

Zünnun fukarâsı arz u mahzar için harclık kethudâyiri Alî Ağa ve Mehmed Beğ ve Gökçeğöz İbrâhîm yedine altmış guruş virüp bu mahalde şerh virildi.

Şuhûdü'l-hâl

Hâcî-zâde Efdalullah Efendi - Köprübaşı İmâmı Mehmed Efendi - Hacı İlyâs Mahallesi'nde Osmân Efendi

[1c /7]

İşbu bin yüz üç senesinin mâ[h]-ı Şevvâl'inin on ikinci günü ki yevm-i ehad günü Mart ibtidâsı olduğu bu mahalle kayd şüd.

Mâh-ı Şevvâl'in

[1d/ 8]

HelkisMahallesi'nde fevt olan Ahmed nâm kimesnenin sagîrelerinin vasîsi olan Mehmed Çelebi müteveffâ-yı mezbûrun deyn-i müsbitesi ki beş guruş ma'rifet-i şer'le Hasan Çelebi nâm kimesneye teslîm itdiği kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin Mûsâ - Nebî Efendi - Hüseyin Ağa - Alî Beğ

[1e /9]

İşbu bin yüz on üç senesinin mâh-ı Ramazân-ı şerîf'in on ikinci günü mütevellî Mehmed Efendi'den hâlâ vakf-ı mezbûrun kâtibi olan Mustafâ Efendi ve câbîsi olan Hâcî Osmân nâm kimesnelere Sultân Bâyezîd-i Velî'de tabh-ı ta'âm eylesiz deyü mektûb-ı şerîf vârid olup mektûblarının mefhûmı manzûrımız olmağın imâret-i mezbûrede tabh-ı ta'âm itmek için yedlerine mürâsele virildiği kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Efendi - Hasan Ağa bin Süleymân Ağa - Hasan Beşe

[1f / 10]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki:

Berât-ı şerîf-i âlîşân ile muhzırbaşılığımızda olmağın işbu bin yüz on senesi Rebi'ü'l-evvel'i gurrelerinden Amâsiyye muhzırbaşılığı tarafımızdan Hamza Çavuş'u vekîl nasb u ta'yîn eylemişimdir. Gerekdir ki gurre-i merkümeden Muhzırbaşılığı zabt idüp âid olan rüsûm-i ihzâriyyesini ahz u kabz idüp taraf-ı âhardan bir ferd dahl ü ta'arruz etmeyeler.

Hurrire fi't-târîhi'l-mezbûr li-seneti'l-merkûme

Şuhûd

El-hakîr Mehmed Receb Bevvâbân-ı şehriyârî.

[1g / 11]

İlyisdepe bağları sâhibleri meclis-i şer‘de hekîm Seyyid Abdullah mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp bağlarımızın suyun mezbûr Seyyid Abdullah icrâ eylemez. Suâl mezbûr Abdullah cevâbının uhdesinden gelmeğe kâdir değilim deyü kasr-ı yeditmeğle bu mahalle kayd şud.

Şuhûdü'l-hâl

Kurşucu-oğlı - Alî Çelebi - Ağacıoğlu Bekr - Hâcî Ahmed ve gayruhüm.

[2a/ 12]

Cümle a‘yânve eşrâf ve fukarâ ma‘rifetiyle hâcılar nasb olunan hâcıları kayd şud.

Es-Seyyid Hâcî Hasan - ve Hâcî Süleymân - ve Fezullah Çelebi

[2b / 13]

Müstagallâtı kurâ ü mezâri‘ olan vakfın mütevellîsi olmayup lakin galle-i vakıfda müsâ‘ade olmağla hâkim Zeyd’i yevmî şu kadar akçe vazîfe ile mütevellî nasb Zeyd dahi berât itdürüp ba‘de edâ‘i’l-hıdmete vazîfe-i mu‘ayyenesini galleden almak istedikde mürtezika hılâf-ı şart-ı vâkıfdır deyü Zeyd-i men‘e kâdir olurlar mı?

El-cevâb: Olmazlar.

Ketebühü'l-fakîr Yahya ufiyye anhü.

[2c / 14]

Müstagallâtı kurâ ü mezâri‘ olan bir vakfın zevâ’idinden Amr'a senede iki müd hınta buğday ile vazîfe tevcîh ve berât oldukdan sonra Amr'ı yedinde olan berâtı mûcebince vakf-ı mezbûrun gallesinin zevâyidinden iki müd buğday Bekr'den taleb

itdikde Bekr zevâ'id var iken mücerred hılâf-ı şart-ı vâkıfdır deyüp virmemeye kâdir olur mı?

El-cevâb: Olmaz.

Ketebehü'l-hakîr Yahya ufiyye anhü.

Yâ Muhammed

[2d /15]

İşbu bin yüz on üç senesinin mâh-ı Şa'bânü'l-mu'azzam'ın gurresi ve nihâyet günü mâh-ı Ramazân-ı şerîf gurresi yevm-i ehad günü ve ıyd-i şerîf yevm-i erba'a günü sübût bulmuşdur ki cihân-şenbihtir kayd şüd.

[3a/ 16]

Bakkâllara virilen narh beyânı.

Fî'l-yevmi'l-ışrîn min Cemâziye'l-âhire li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Revgan-ı sâde	Pirinç	Asel	Zeytûn yağı	Bezir yağı
Vukıyye	Vukıyye	Vukıyye	Kıyye	Kıyye
1	1	1	1	1
Para	Para	Para	Para	Para
26	9	24	32	14

Ceviz kümesi	Hınnâ	Fındık	Üzüm	Badem ve
Vukıyye	Kıyye	Vukıyye	Vukıyye	kışniş
1	1	1	1	Kıyye
Para	Para	Para	Para	1
9	14	5	6	Para
				20
Badem kümesi	Perverde	Ak bekmez	Kara bekmez	Peynir
batmân	Vukıyye	Vukıyye	Vukıyye	Vukıyye
1	1	1	1	1
Guruş	Para	Para	Para	Para
1	7	10	7	10
Basdırma	Leblebü	Ceviz helvâsı	Nişasta	Sâbûn
Kıyye	Kıyye	Kıyye	Kıyye	Vukıyye
1	1	1	1	1
Para	Para	Para	Para	Para
14	5	9	10	32
Zeytûn	Şebb	Tuz	Bâde	
Vukıyye	Vukıyye	batmân	6	
1	1	1		
Para	Para	Para		

8	14	5		
---	----	---	--	--

Fî Gurre-i Şevvâl sene 1113.

Erenoğlı dükkân
Osmân Ağadükkân
Vartersi dükkân
Köprübaşında Ahmed dükkân
Aziz dükkân
Mumcı oğlı dükkân
Kirgör Manük-oğlı dükkân
Aleksan dükkân
Kara Oğlan dükkân
Sefer dükkân

Kassâblara virilen narhfi'l-yevmi's-sâni aşer min Recebi'l-ferd li-sene 1113.

Lahm-ı ganem	Lahm-ı ma'z	Ciğer ve kelle
Vukıyye	Vukıyye	aded
1	1	1
Para	Para	Para
6	5,5	3

Gurre-i Şa'bân fi 12.

Lahm-ı ganem	Lahm-ı ma'z
Vukıyye	Vukıyye
1	1
Para	Para
6,5	6

Hurrire fi'l-yevmi's-sâni min Ramazân, arpanın ölçęi para: 9.

Kelle	Ciğer	Munbâr
aded	aded	aded
1	1	1
Para	Para	Para
4	4	1

Hurrire yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Ramazâni'l-mübârek.

Lahm-ı ganem	Lahm-ı ma'z
Vukıyye	Vukıyye
1	6,5
Para	
7	

[3b / 17]

An-asl İstanbul Nakkâş-Arutin Basmacı hanında sûret yapar deyü fi'l-i şeni' ider deyü 'ale't-tarîkı'ş-şehâde Mehmed Çelebi ve es-Seyyid Ahmed Çelebi haber virüp ihzâr olundukda aslı olmağın mücebiyle icrâ olunup görülmüşdür. Kayd şüd.

[3c / 18]

Eski Kethüdâ Mahallesi'nden Ak Mehmed oğlu [boş] Sofu-zâde Mahallesi sükkânından Mirsab veled-i Sultân Neşe nâm mahzarında tekrâr idüp mezbûr Sultân Neşe'de on sekiz gurusum vardur aliverilmesi matlûbumdur didikdegıbbe's-su'âl inkâr mezbûr Mehmed'den beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz itmeğin müdde'î-i mezbûr Mehmed mu'ârıza men'î kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Müderriş Mehmed Efendi ibn el-Hâc Ahmed / Fahrü'l-eimme Hâfız Efendi / Monlâ Nebî / ve gayruhüm.

[3d / 19]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Pirinçci Mahallesi sâkinelerinden Safiyye Hatun mahfil-i şer'e gelüp takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp hâliyâ taht-ı nikâhında olup zevcim Abdurrahman Ağa bilâ-nafaka ve bilâ-kisve beni bıragup âhar diyâra gidüp nafaka ve kisveye eşedd-i muhtâc ile eşedd-i ihtiyâcım olmağla sikât-ı müslimînden sù'âl olunup kadr-i ma'rûfûl nafaka ve kisve-bahâ arz ve takdîr olunmak taleb iderim didikde beher yevm birer rub' karz ve takdîr olunup harca ve sarfa ve istidâneye ve lede'z-zafer ve merkûm Abdurrahman Ağa'ya rücû'a kibel-i şer'den izin virilüp mâ-hüve'l-vâkı'bi't-taleb ve tahrîr olındı. Hurrîre fî gurre-i Ramazânî'l-mübârek li-sene aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin Receb Mehmed / Hasan bin Ahmed / Abdullah bin Velî / Hüseyin Hasan / ve gayruhüm.

[4 a/ 20]

Yâ Fettâh, Yâ Zerrâk, Yâ Alîm.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem bi-emri'llâh-i te'âlâ vefât iden merhûm ve mağfûrûn-leh Hasan

Baş'a'nın sulbî sagiroğlı Hasan Beğ tarafından savb-ı şer' den mansûb vasîsi olan Alî Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Viran?Kazâsı'na tâbî' Şerefler nâm karye sükkânından işbu râfi'ân hâze'l-kitâbMustafâ bin Ebûbekr ve diğêr Mustafâ bin Hasan nâm kimesneler mahzarlarında ikrâr-ı tâmmve bast-ı ani'l-merâm idüp Viran?Kazâsı'na tâbî' Baş Ermeni Karyesi'nde vâkî' olan pınarın suyundan vasîsi oldığım sagîr-i mezbûrun çiftliği olan Çivi ve Terzi nâm karyeler topraklarının ve Mûsâ ve Baş Ermeninâm karyede olan tarlaların sâlifü'z-zikr sudan sakî olunagelmîş iken mezbûrân Mustafa bin Ebûbekr ve diğêr Mustafa bin Hasan bizim karyemiz Şerefler toprağının dahi hakk-ı sakîmiz vardır deyü taleb ve da'vâ sadedinde olduklarında beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedide vâkî'a olmuşidi.El-hâletü hâzihî beynimize müslimûn ve muslihûn tavassut idüp“es-sulh-ı seygidü'l-ahkâm” fehvâsı üzere sâlifü'z-zikr sudan Terzi Köyü'nün üç gün üç gice nöbetinden Şerefler nâm karye ahâlîlerinin zabt u tasarruflarında Terzi Köyü toprağından olan tarlaları ve Şerefler'de olan tarlaları suvarılmak için ancak haftada iki gün iki gece su nöbeti virilmek üzere sulh eylediklerinde tarafeyn sulh-ı mezbûri kabûl idüp ba'de'l-yevm sulh-ı mezbûr üzere TerziKöyü'nün üç gün üç gice nöbetinden Şerefler ahâlîlerinin zabt u tasarruflarında olan Terzi Köyü toprağından olan tarlalar ve Şerefler'de olan tarlaları suvarılmak üzere haftada iki gün iki gice su verilmek üzere râzı oldum deyü ikrâr ü i'tirâf eyledikde ahadühümâ âharın kelâmını tasdik etmeğın mâ-vak'a kayd şüd. Hurrîre fî evâil Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü's-sâdâtes-Seyyid el-Hâc Abdüllatif nakîb hâlâ /Osmân Ağa İbin Sırrı Bey /Es-Seyyid / Hasan Ağa ibn Hüseyin Bey /Dervîş Ağa Kethüdâyiri /İsma'îl Ağa ibn Mehmed /İbrâhîm bin Abdullah / Osmân b.Mehmed an karye-i (silik) / Ali Bey ibn el-Hâc Şa'bân /Hasan Çelebi/Mehmed Ağa ibn Küçük Alî /ve gayruhüm.

[4 b/ 21]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem mecrûhan fevt olan Dervîş bin Sefer nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Emine binti Hüseyin ve sulbîsagîr oğlı İbrâhîm ve sulbiye sağîrekızı Fâtıma'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ü tebeyün oldukdan sonra mezbûre Emine kendi tarafından asâleten ve sagîrân-ı mezbûrâna taraf-işer'den

mansûbe vasîleri olmağla vesâyete meclis-i şer‘-i hatîrde mahalle-i mezbûre ahâlîsinden el-Hâc Hasan Efendi bin Mehmed ve Mehmed bin Mustafâ ve el-Hâc Ahmed bin Abdullah ve Ahmed Çelebî ve sâirleri ve mahalle-i Mehmed Paşa ahâlîsinden Hüseyin Çelebî bin Hasan ve el-Hâc Ahmed bin Mehmed ve İbrâhîm bin İbrâhîm ve sâirleri mahzarlarında bi’l-isâle ve bi’l-vesâye ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp zevcim mezbûr Dervîş târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem odun götürmek için dağa gidüp Kocacık Tağı kurbunda odun kat‘ iderken bi-kazâi’llahi te‘âlâ sol ayağın balta ile urup mecrûh idüp ol cerâhatdan fevt olmağla Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden refikleri olan Mehmed bin Hızır ve Abdurrahman bin Mehmed nâm kimesne katıra yükledüp götürüp târîh-i kitâb gicesi izn-i şer‘la karîbler mezârında vaz‘ itmişler idi. Binâ’en ‘alâ zâlik cânib-i şer‘den nâib Hüseyîn Efendi üzerine varup ba‘de’n-nazar keşf ü tahrîr itmiş idi.El-hâletü hazîhi zevcim müteveffâ-yı mezbûrun fevtine müte‘allik ahâlî-i mahalletân-ı mezbûretândan bir ferd ile vechen mine’l-vücûh dem ü diyete müte‘allika da‘vâ vü nizâ‘ım yokdur deyü bi’l-asâle ve bi’l-vesâye ikrâr ü i‘tirâf etmeğın gıbbe’t-tasdîkmâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrefî’l-yevmi’t-tâsi‘ min Zi’l-ka‘deti’s-şerîfe li-seneisnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Fahrü’l-eşbâh Osmân Ağa bin Pîri Bey / Es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa bin el-Hâc Mehmed Ağa Yeğen / Mustafâ Çelebi bin Mehmed Kâtib-i Sultân Bâyezîd-i Velî / Monlâ Mehmed bin Mustafâ Efendi Fazlı-zâde / ve gayruhüm.

[4 c/ 22]

Medîne-i Amâsiyyemuzâfâtından Kayacık nâm karye sâkinelerinden Havvâ binti Mahmûd Ağa nâm hatun meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrdemedîne-i mezbûr mahallâtından Hoca Süleymân Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfız-ı hâze’l-kitâbMehmed bin Murtazâ nâm kimesne mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâkı‘ lede’l-ahâlî ve’l-cîrânma’lûmu’l-hudûdmülk menzilimi zabt ider. Su‘âl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer‘îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbü’s-suâl mezbûr Mehmed cevâbında fi’l-vâkı‘ târîh-i kitâbdan on iki sene mukaddem sâlifü’z-zikr menzili mezbûre Havvâ’nın bundan akdem fevt olan zevci Hacı Bey ve zevce-i Havvâ’nın rızâsıyla kırk bir kıt‘a esedî

guruşa bahâ bey‘ ve teslîm ben dahi iştirâ vü tesellüm ve meblağ-ı mezbûr kırk bir guruş merhûm Hacı Bey temâmen edâ vü teslîmoldığı mezbûre Havvâ'ya teslîm etmeğle mezbûre Havvâ dahi bey‘ti mucîzetve menzil-i mezkûr ki semen-i kendüye zevci yedinden teslîm olındığını müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtını taksîm mahallinde ikrâr dahi eylemiş idi binâen ‘alâ zâlik mülk-i müşterâm olmak üzere zabt iderim didikde mezbûre hatun minvâl-i muharrerüzere olduğunu inkâr ideceği mezbûr Mehmed'in sard-ı kelâmını mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Hâfız Mehmed Efendi ibn Yakûb ve Hasan bin Abdullah nâm kimesneler li ecli'ş-şahâdemeclis-i şer‘e hâzırâ nolup gıbbe'l-istişhâdfi'l-hakîkamüteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtı vârisleri beyninde taksîm olındığı mahalde mezbûre Havvâ sâlifü'z-zikr menzilin semen olan meblağ-ı mezbûr kırk bir guruş müteveffâ-yı merkûm Hacı Bey'in yedinden ahz u kabz itdüm deyü ikrâr eyledüğüne şâhidleriz, şehâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerindeba‘de't-ta‘dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayz-ı kabûlde vâkıa olmağın mûcib-i mezbûre Havvâ bî-vechmu‘ârazadanmen‘ kayd şüd. Hurrirefi'l-yevmi's-sâni min Zi'l-ka‘deti'ş-şerîfe li-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdullah ibn Velî / Monlâ Mehmed bin Mustafâ / Osmân bin Mehmed / Diğer Monlâ Mehmed bin Sâlih / Monlâ Mustafâ bin Hacı İvaz / Mustafâ Beşe ibn Velî / Osmân bin Mustafâ / ve gayruhüm.

[5 a/ 23]

Medîne-i Amâsiyye kazâsına tâbi‘ Könünâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem bilâ-veled vefât iden İbrâhîm bin Dilâver'in verâseti zevce-i metrûkesi Â'îşe binti Hasan ve sulbiye kızları Emine ve Â'îşe'ye münhasıra olup kabl'i'l-kısmet mezbûre Â'îşe dahi müteveffîye olup vâlidesi mezbûre Â'îşe binti Hasan ve sulbîye kızları Emine ve Â'îşe ve kız karındaşı mezbûre Emine'ye münhasıra olduğu şer‘an zâhir oldukdan sonra işbu râfi‘ü'l-vesîka mezbûre Emine meclis-i şer‘-i hatîr târîh-i kitâbdan yedi ay mukaddem fevt olan Sarı Mustafâ'nın vârisleri zevce-i metrûkesi Sâliha ve kebîre kızkarındaşı Fâtıma ve Â'îşe ve er karındaşı oğlu Şa‘bân nâm kimesneler mahzarlarında üzerlerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ-

yı merkûm İbrâhîm'den bana ırs-i şer'la isâbet iden hisse-i şer'iyemden otuz guruş kıymetli on re's karasığır ineği ve on iki guruş kıymetli bir çift camus ineği on beş guruş kıymetli bir çift camus öküzü ve sekiz guruş kıymetli bir çift karasığır öküzü ve sekiz guruş kıymetli bir kısrağ ve yine sekiz guruş kıymetli on beş aru peteği ve üç guruş kıymetli bir araba min haysü'l mecmû' doksan iki guruşluk hayvânâtımı müteveffâ-yı mezkûr Sarı Mustafâ benim tarafımdan vesâyeti hasebiyle ahz u kabz idüp anâ mevcûd olmamağla müteveffâ-yı mezkûr fevtinden mukaddem on guruş bana virüp bakıyyesi virmek üzere iken fevt olmağla hâlâ terekesinden taleb iderim, su'âl olunup alıvirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr medine-i mezbûrdan müdde'âsını mübeyyin beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ricâlden olup Kônü nâm karye sükkânından Hüseyin bin Hasan ve Mehmed bin Ca'fer nâm kimesneler li ecli's-şahâdemeclis-i şer'e hâzırân olup eserü'l-iştihâd fi'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm İbrâhîm'in fevtinden sonra müteveffâ-yı mezkûr Sarı Mustafâ mezbûre Emine'ye babasından intikâl idüp vesâyeti hasebiyle on re's karasığır ineği ve bir çift camus öküzü ve bir çift camus ineği ve bir çift kara sığır öküzü ve bir re's kısrağ ve bir re's bârgîr ve on aded aru peteği ve bir araba bizim huzûrımızda ahz u kabz eyledi bizler bu husûsa minvâl-i muharrer üzere şâhidlerüz ve şehâdet dahi iderüz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinden sonra ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı' oldukdan sonra ve arşûn-ı mersûmun talebleriyle mezbûre Emine aldığı meblağ-ı mezbûr on guruş müteveffâ-yı merkûm Sarı Mustafa'nın zimmetini ibrâ eylemek üzere almaduğuna ihtiyâten beyyine teklîf olundukda ol dahi 'alâ vefki'l-mes'ûlün halefi'l-bi'llahi'l-aliyyü'l-a'lâ eyledikten sonra sâlifü'z-zikr hayvânâtın kıymetinden bâkî kalan seksen iki guruş mezbûre Emine'ye teslîme müteveffâ-yı mezkûr Sarı Mustafa'nın terekesinden vârislerine tenbîh birle mâ-vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'ısrîn minZi'l-ka'deti's-şerîfeli-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Alî bin Mustafâ / Abdülbâki Çelebi bin Alî / Ahmed Çelebi bin İbrâhîm / Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde /ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[5b / 24]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Karatay Mahallesi'nin avârız akçesine mütevellî olan es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm bin Hüseyin Çelebi ve mahalle-i mezbûrede vâkı' mescid-i şerîfin mütevellîsi olan Yûsuf Efendi bin Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûr sâkinlerinden işbu sâhib-i haze's-sefer Kabriyel veled-i Asvador nâm zımmî tarafından husûs-ı âtiü'z-zikri tasdîk vekili olan Mü'ezzin Ahmed bin Ebûbekr nâm kimesne mahzarında her birileri ikrâr ü i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Hapal zımmî mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ü mümtâz bir bâb fevkânî oda ve bir bâb tahtânî oda ve bir mikdârı havluyu müştemil menzil el-Hâc Zeyni nâm hatun nısfını avârıza ve nısf-ı âharın mihrâba vakf u şart itmiş idi lakin harâba müşrif olup icâresi için ta'mîrine kifâyet idüp vakfa nefsi-i bi'l-küllîye münkatı' olmağın bey' olunup semen-i bedel-i vakf olmak üzere istirbâh olunması her vechle vakfa evlâ vü enfa' olmağla mezbûr Kabriyel zımmî beheresine mescid-i mezbûr bir temellük yevm alıvermek üzere menzil-i mahdûd-ı mezkûrî yüz yigirmi kıt'a esedî gurus tevliyetimiz hasebiyle bey' ve teslîm ol dahi iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra meblâğ-ı mezbûr yüz yigirmi kıt'a esedî gurusu müşterâ-yı mezbûr Kabriyel zımmî yedinden tamâmen ahz u kabz eyledik,ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûr mülk-i müşterâ ider keyfe mâ yeşâ' ve yuhtâr mutasarıf olsun didiklerinde vekîl-i mezbûr bi'l-vekâle tasdîk itmeğın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'ısrîn min Zi'l-ka'deti's-şerîfeli-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Dervîş Ağa bin Osmân Ağa / Mehmed bin Mahmûd / Alî Çelebi bin Mustafâ / El-Hâc Ebûbekr bin Ömer / Mehmed bin Abdî / Abdurrahman bin Hâcî Hâfız

[5c / 25]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Ahî Sa'deddin Mahallesi sâkinlerinden Abdülbâkî bin Mehmed nâm kimesne Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Halîl bin Receb nâm kimesne meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında üzerine

da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem mahalle-i mezbûr Kurşunlu'da vâkı' bir tarafı Alî Efendi oğlu mülkü ve bir tarafı Osmân Çelebî mülkü ve bir tarafı Kaya ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz iki bâb oda ve bir bâb kiler ve samanhâne ve bir mikdâr havluyu müstemil ve ahurî ile ve cemî'-i tevâbi'î ve levahıkı ile menzili bundan akdem fevt olan Mehmed bin Allahvirdi nâm kimesneden kırk kıt'a esedî gurusu ile bir kara kılıca iştirâ idüp teslîm-i semen eylemiş iken hâlâ mezbûr Halîl zabt idüp benüm zabtuma mâni' olur sù'âl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbü's-suâlmerkûm Halîl cevâbında fi'l-vâkı' mezbûr Abdülbâkî merkûm Mehmed ile bey'-i mezkûrî fesh idüp bana gerekmez didikden sonra târîh-i kitâbdan yedi ay mukaddem mezbûr Mehmed menzil-i mahdûd-ı mezkûrın nısfını bana hîbe vü temlik ve nısf-ı âharın otuz kıt'a esedî gurusu semen-i merkûma iştirâ eyledikden sonra merkûm Abdülbâkî'ye iştirâ eylediğini ifâde eyledikde bana gerekmez alâka venizâ'ım yokdur binâ'en 'alâ zâlikmenzil-i mezkûrın nısfı mülk-i mevhûbum ve nısf-ı âharı mülk-i müşterâm olmak üzere zabt iderim deyü iki kıt'a hüccet-i şer'iyeye eyledikde merkûm Abdülbâkî minvâl-i meşrûh üzere olduğun inkâr idicek mezbûr Halîl'den müdde'âsını mübeyyin beyyine taleb olundukdamine'l-'udül Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ömer bin Şa'bân ve Câmî'-i Enderun Mahallesi'nden Mehmed bin Alî nâm kimesneler li-ecli's-şehâdemeclis-i şer'e hâzırân olup gıbbü'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûr Halîl menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nısfını ittihâb ve nısf-ı âharın iştirâ eyledüğünü merkûm Abdülbâkî'ye ifâde eyledikde bana gerekmez alâka ve tedâ'im yokdur dediğine[6] bizler şâhidlerüz şehâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mezbûr Halîl bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüp feth ü kırâ'et olundukda mefhûm-ı münîfînde:“Zeyd bir mülk menzilinın nısfını Amr'dan bey' ü teslîm itdükden sonra Amr ve Zeyd ile bey'i fesh idüp bana gerekmez didikden sonra ba'dehu Zeyd ol menzili Bekr'e hîbe vü teslîm idüp Amr ve Hüseyin hîbede sükût itdükden sonra Zeyd vefât itdikde Amr ü mücerred mukaddemâ-i iştirâ itdim idi deyü menzili zabta kâdir olurmu? Allahü a'lem olmaz” deyü buyurulmağın ber-mûcib-i fetvâ-yı şerîfe mezkûr Abdülbâkî bî-vech-i mu'ârazadan men' birle mâ-vak'a bi't-taleb kayd şüd. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'deti's-şerîfeli-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûd

İbrâhîm Ağa Serdâr

Medîne-i Amâsiyyemuzâfâtından Cürlü nâm karye sâkinlerinden işbu râfi‘-i hâze’l-kitâb Yûsuf bin Abdullah nâm kimesne yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Kurt Mehmed bin Dede Bey ve hıdmetkârı Mustafâ bin Abdullah nâm kimesneleri meclis-i şer‘e ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâb günü sabâh namâzından sonra mezârlık üstünde tarla sürer iken mezbûr Kurt kılıc ile çalup sağ dirseğim üstünü ve bileğimi ve sol elimin derûnundan baş barmağım ile şahâdet barmağımın arasını ve anlımı mecrûh idüp ve merkûm Mustafâ külünk ile arkamı darb ve mecrûh ve gâ‘ibani’l-meclis olan oğlu bilile başımın dört beş yer[ini] mecrûh eylemiştir. Sû’âl olunup cevâbları tahrîr ve mûcib-i şer’îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbü’s-suâl ve akîbü’l-inkâr müddei‘-imezbûrun da‘vâsına muvâfik beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz etmeğin mezbûrân Kurt Mehmed ve hıdmetkârı Mustafâ’ya müddei‘-imerkûm Yûsuf’a minvâl-i meşrûh üzere kılıc ile çalup ve külünk ile darb idüp mecrûh eylediklerine yemîn teklîf olundukda mezbûrân Kurt Mehmed ve hıdmetkârı Mustafâ yemînden nükûl etmeğin mûcibiyle hükm birle mâ-[va]k’a kayd şüd. Hurrîre fî gurreti Zi’l-hiceti’ş-şerîfeli-seneisnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûd

Es-Seyyid el-Hâc Hüseyin Ağa ibn Muslı / Es-Seyyid Hasan Çelebi ibn es-Seyyid Hasan / Monlâ Himmet bin Mehmed / Mehmed bin Mehmed / Ahmed bin İbrâhîm / Monlâ bin Mustafâ / El-Hâc Hasan Hamza / Mehmed Beşe ibn Mehmed / ve gayruhüm.

Tüccâr tâifesinden işbu râfi‘ü’s-sefer Havvâ veled-i Murâd nâm zimmî meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde Amâsya sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan sa‘âdetlü Alî Paşa *yessera’llâhü mâ-yürîdu ve mâ-yeşâ’u* hazretleri ma‘rifetiyle Medîne-i Amâsiyye Nâhiyesi'nden Ezine Bazarı Nâhiyesi'nden Efte nâm karye sâkinlerinden Mustafâ Halîfe ibn Hasan ve Yûsuf bin Hasan ve Seyyid bin el-

Hâc ve İbrâhîm bin Mehmed ve diğeri Mehmed bin Osmân ve Ebûbekr bin Mehmed ve Ezine Bazarı nâm karye sükkânından Abdülgaffârel-Hatîb ve Hasan Halîfe el-İmâm ve İbrâhîm bin Mustafâ ve Ömer bin Şa'bân ve diğeri Hasan bin Osmân ve Mehmed bin Osmân ve diğeri Mehmed bin İlyâs ve Kal'a nâm karyeden Ahmed Halife Ömer ve Hüseyin bin Mahmûd ve Ömer bin Osmân ve Kızılca-i Sağır nâm karyeden el-Hâc Mehmed bin Alî ve Bayrâm bin Osmân ve Mehmed bin Mustafâ ve İlyâs bin Osmân ve Kızılca-i Kebir nâm karyeden Hasan bin Abdülnebî ve Mehmed bin Alî ve Alî bin Hasan ve Eymir nâm karyeden Yûsuf bin Hızır ve Mehmed bin Hâcî ve Receb bin Osmân ve Mehmed bin Hamdullah [silik] ve Keşlik nâm karyeden Osmân Halîfe el-imâm ve Halîl bin Mustafâ ve Ömer bin Mehmed ve Osmân bin Mehmed ve diğeri Osmân bin Kâsım ve İlyâs nâm karyeden İbrâhîm Halîfe el-imâm ve Ahmed bin Ebûbekr ve Ahmed bin Şa'bân ve Osmân bin Şa'bân ve Tatar nâm karyeden Mehmed Halîfe el-imâm ve Mustafâ bin Halîl ve Hasan bin Süleymân ve Örtkuş nâm karyeden Ömer Halîfe el-imâm ve Osmân bin Alî ve Uygur nâm karyeden Kabbâz Mahmûd Velî bin Üveys ve Alî bin Mehmed ve Üyüknâm karyeden Hızır bin Alî ve Bâlî bin Nûrullah ve Sarâyözü nâm karyeden Mustafâ bin Mehmed ve Alî bin Seyyid bin İsmâil [silik] bin Yûsuf ve Karsek? nâm karyeden Habîb Sofu ve Heneske nâm karyeden Velî bin Mehmed ve Süleymân bin Mustafâ ve Osmân bin Hasan ve Girab nâm karyeden Mehmed bin İbrâhîm ve Hüseyin bin Hasan ve Bâlî bin Hasan ve Göküyük Abdalları nâm karyeden Hüseyin Kaya ve Yûsuf bin Kanber ve Yağcı nâm karyeden Himmet bin Ahmed ve İbrâhîm Mustafâ ve Halîfeli nâm karyeden es-Seyyid Osmân bin Alî ve Mehmed bin Yûsuf ve Zığala nâm karyeden Osmân bin Yûsuf ve Sarı Alan nâm karyeden Hüseyin bin Alî ve sâirleri Sütçü nâm karyeden Mehmed bin İbrâhîm ve Himmet bin Hüseyin ve Kalın Bınar nâm karyeden Osmân bin Mustafâ ve Ağılcuk nâm karyeden Mehmed bin Ebûbekr ve Kômürcü Kürtleri nâm karye İsmâil bin Mehmed ve sâirleri mahzarlarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüp ticâret ü cehr üzere Tokat nâm medîneden gelür iken Turhâl nâm kasabaya geldikde bugün refikler olup gâ'ib-i ani'l-meclis olan Yovani zımmî ve Yasefzımmî ve Devecim Monla Mehmed nâm kimesnelere teslîm idüp ben ba'zı mesâlihim için nefsi Amâsiyye'ye gelmiş idim refiklerim dahi nâhiye-i mezbûr toprağında hândan bir sâ'at ba'id olan Kara Pınar nâm mevzi'de târîh-i kitâbdan dokuz gün mukaddem nüzûl ve anda bir gece meks idüp ale'-sabâh yüklerini tahmîl-i murad eylediklerinde benim yedi külçe İmâm Mûsâ Boğasisi olan dengim gâib olduğunu refiklerim gelüp haber verdiklerinde ben

dahi topraklarında zâyi‘ olduğu hasebiyle paşa-yı müşârun-ileyh hazretlerine şikâyet eylediğimde paşa-yı müşârun-ileyh hazretleri sâlifü’z-zikr nâhiye ahâlîsini huzûruna ihzâr ba‘de’t-teftîş ve’t-tefahhus ba‘zısı cebr ve ba‘zısı darb eyleyüp aslâ eseri zâhir olunmamağla sâlifü’z-zikr nâhiye ahâlîsini izn-i şer‘la ve paşa-yı müşârun-ileyh tarafından mübâşir olan Kethüdâ Yûsuf Ağa mübâşeretiyle teftîş ü tefahhus ve birbirlerine kefil oldukdan sonra ba‘de’l-yevm nâhiye-i mezkûre ahâlîsinden bir ferdin min-küllî’l-vücûh da‘vâ vü nizâ‘ım yokdur eğer da‘vâ dahi idersem mesmû‘a olmaya didikde bâlâda mastûr olan nâhiye ahâlîsi dahi bizim dahi mezkûr zımmî ile tecrîme müte‘allik da‘vâ vü nizâ‘ımız yokdur didiklerinde tarafeynden cârî ve sâdir olan ikrârî âhar-ı tasdîk etmeğın mâ-vak‘a kayd şüd. Hurrîre fi’l-yevmi’s-sâdis min Zi’l-hicci’-ş-şerîfeli-seneisnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Umdetü’l-mesâlih Abdullah Efendi /Fahrü’l-meşâyih Hasan Efendi /Umdetü’l-müderri’sîn Hâfız Alî Efendi /Fahrü’l-müderri’sîn Halîl Efendi / Hâfız Mehmed Efendi / Es-Seyyid Abdüllatif Kâimmakâm / Es-Seyyid el-Hâc Mehmed / Hasan Efendi ibn Mehmed / Dervîş Ağa ibn Osmân Ağa / Abbâs Ağa ibn Mehmed Ağa / Es-Seyyide’ş-Şeyh Alî Efendi / Hasan Bey Bazarbaşı / Receb Ağa tâbi‘-i Paşa / ve gayruhüm.

[7a / 28]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Dere Mahalle sâkinelerinden Emine bint-i Mehmed nâm hatun Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden işbu vâkı‘râfî‘ü’l-kitâb Ehim Başa ibn Yûsuf nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîfe ihzâr u mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem fevt olan zevc-i sâbıkım olan Hüseyin nâm müteveffâ-yımerkûm İbrâhîm Beşe ile li-ebeveyn karındaşlar olup babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden Gök Medrese Mahallesi'nde vâkı‘ lede’l-ahâlî ve’l-cîrânma‘lûmu’l-hudûd menzilden ve ammîleri oğlu Ömer Efendi nâm müteveffâdan intikâl iden eşyâdan hisse-i şer‘iyyemi taleb iderim suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer‘îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl mezbûr İbrâhîm Beşe cevâbında fi’l-vâkı‘ ammî-zâdem Ömer Efendi'nin muhallelâtı tahrîr olunup düyûn-ı müsbetesine virildi deyüp bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye ibrâz idüp ve babam müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden menzîl-i mahdûd-ı mezkûrî dört sene mukaddem Rûm İli'nde Baba Tağı'nda babam müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl menzîl

hayâtda iken kırk kıta esedî gurus bana bey' ü teslîme taslît idüp meblağ-ı mezkûr kırk kıt'a esedî gurus ahz u kabz idüp mülk-i müşterâm olmak üzere zabt iderim didikde mezbûre Emine sâlifü'z-zikr menzîl iştirâ eyledüğünü münkir olmağın merkûm İbrâhîm Beşe'den sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine taleb olundukda DevehâneMahallesi'nden Hasan Beşe ibn Osmân ve Şâmice Mahallesi'nden İbil bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâdemeclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem Rûm İli'nde Baba Tağ'ında müteveffâ-yı mezbûr Yûsuf sâlifü'z-zikr menzili oğlu merkûm İbrâhîm Beşe'ye kırk kıta esedî gurus bey' ü teslîme taslît ve meblağ-ı mezkûr kırk kıt'a esedî gurus ahz u kabz idüp sâlifü'z-zikr menzil-i mülk-i müşterâsı olduğına şâhidlerüz şehâdet dahi iderüz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyeylediklerinde ba'de ri'âyet-i şerâiti'l-kabûlşahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a olmağın mezbûre Emine'yibî-vech mu'ârazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min Zi'l-hiceti'ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed bin Şa'bân Halife

[7b / 29]

İşbu bin yüz on üç senesine mahsûb olmak üzere Sivas eyâletinde vâkı' olan Yahûd ve Nasârâ cizyesi cibâyetine memûr es-Seyyid Ahmed Ağa tarafından Medîne-i Amâsiyye'de sâkin olan keferetâifesinin cizyeleri tahsîldârı olan işbu râfi'-i hâze'l-kitâbHüseyn Ağa ibn [boş] nâm kimesne meclis-i şer'-i hafîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûrede sâkin olan Yahûd ve Nasârâdan Yagob veled-i Haçador zımmî ve diğeri Yagob zımmî veled-i Serkis ve Agya zımmî veled-i Kâdez ve İsmâ'îl zımmî veled-i Asvadorzımmî veled-i Yanoş ve Salamon zımmî veled-i Arslan ve Allahvirdi veled-i Haçador ve Yori zımmî veled-i Kirakos ve diğeri Asvadorveled-iTatarve babası Bedros veled-iKirakos veTorosveled-iKirakos ve diğeri Yagob veled-i Murâd ve Sefer veled-i Haçador ve Yagoçer veled-iEmîr ve sâir zımmîler mahzarlarında ikrâr-ı tâmm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere medîne-i mezbûrede sâkin olan keferenin cizyelerimiz cem' u tahsîl idüp her birilerinin bâ-fermân-ı âlikâğıdlarını teslîm eylediğimden sonra teftîş ü tafahhus eyleyüp ba'de'l-yevm ihtizâ ve iki kâğıda sâlih olan ve âhar diyârdan gelen kâğıdsız gelen zımmîler için der'uhde olmak üzere mezkûrûn zımmîlere kırk evsat

kâğıdı virdim iki yüz on esedî guruş olmak üzere meblağ-ı mezkûrdan on guruş aldım bâkî iki yüz guruşunu târîh-i kitâbdan otuz bir gün tamâmında edâ vü teslîmeylemek üzere der'uhde ve iltizâm eylemişlerdir didikde mezkûrdan zımmîler dahi minvâl-i meşrûh üzere der'uhde ve iltizâm eylediklerin tasdîk itmeleriyle mâ-vak'a kayd şüd. Hurrîre fî'l-yevmi's-sâlis aşer min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-seyyid Abdüllatif Bey nak[î]bü'l-eşrâf /Fahrü'l-a'yân Abbâs Ağa / Ahmed Ağa ibn Pîrî Efendi / Mehmed Ağa ibn İbrâhîm / Hüseyin Çelebi Bazarbaşı / ve gayruhüm.

[7c/ 30]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Pehlivân nâm karye sâkinlerinden işbu râfî'ünü'l-kitâb Hasan bin Oruc ve diğêr Hasan bin Hüseyin ve Ömer bin Hüseyin ve Hüseyin bin Mustafâ ve Osmân bin Hüseyin ve Mehmed bin Mahmûd ve İbrâhîm bin Süleymân ve sâirleri meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Kalacık nâm karyede Mustafâ Ağa bin Ahmed ve Yûsuf bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'a ihzâr ve muvâcehelerinde üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp Bayrak Pınarıdimeğle ma'rûf olan sudan kadîmü'l-eyyâmdan ilâ hâze'l-ân hakk-ı sakimiz ve hakk-ı şürbümüz var iken mezbûrân ve sâir karye ahâlîleri kadîme muhâlif zikr olunan sudan bizleri men' iderler yedimizde olan fetvâ-yı şerîfe ve fermân-ı âlî mücebince suâl olunup kadîmü'l-eyyâmdan olıgeldiği üzere amel olunmak matlûbumdur didiklerinde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'ün-ı mezbûrun Pehlivân nâm karye ahâlîlerinden mer'âlarını mübeyyin beyyine taleb olundukda 'udûl-ı isrâr-ı ricâlden an-asl Sarây nâm karye sâkinlerinden /8/ Abdullah bin Mehmed ve Köni nâm karye sükkânından Şa'bân bin Hasan nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup eseri'l-istişhâd fî'l-hakîka mezkûr Pehlivân nâm karye ahâlîlerinin sâlifü'z-zikr sudan kadîmü'l-eyyâmdan ilâ hâze'l-ân tarlalarını saky idüp hakk-ı sakyeleri oldığı ma'lûmumuzdur bizler bu husûsa minvâl-i meşrûh üzere şâhidlerüz ve şahâdet dahi iderüz deyü edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinden ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı' oldukdan sonra mücebiyle hükm biremâ-vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahriren fî evâsıt Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâfız Mehmed Efendi bin Ya'kûb / İbrâhîm Halîfe bin Mustafâ / Hüseyin Çelebi bin Hasan / Halîl bin Hasan / Arslan bin Mahmûd / İbrâhîm Çelebi bin Abdî / Hâbil bin Mehmed / Mehmed Çelebi bin Fazlı-zâde / ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[8a / 31]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Abdüllatîf Efendi nâm kimesne şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrdetahrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l merâm idüp târîh-i kitâb gicesi sulbiye kızım Neslihân nâm hatun Hacı İlyâs Mahallesi sâkinlerinden zevci Mehmed bin Ehlullah Efendi nâm kimesnenin sâkin olduğu menzilde bi-kazâi'llahi te'âlâ maslûb bulunup ol sebebden fevt olmuştur üzerine varılıp keşf ü tahrîr olunması matlûbumdur didikde taraf-ı şer'-i enverden Mustafâ Efendi ibn Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-müslimîn ve Amâsiyye sancağında mutasarrıf olan sa'âdetlü Alî Başa *yessera'llâhü mâ-yürîdü ve mâ-yeşâ'u* hazretleri tarafından mübâşir ta'yîn buyurulan Mustafâ bin Ömer ve Ömer bin Abdullah nâm kimesneler ile menzil-i mezkûra varılıp meyyit-i mezbûra nazar eylediklerinde fi'l-vâkı' maslûb bulunup ol sebebden müteveffîye olduğunu bi'l-mu'âyene müşâhede eylediklerinden sonra Câmî'-i Enderun Mahallesi sâkinelerinden Âişe binti Süleymân ve diğer Âişe binti Osmân nâm hatunlar meyyit-i merkûmun a'zâsına nazar eylediklerinde fi'l-vâkı' cemî'-i a'zâsı eser-i cerâhatdan müsâleme olup maslûben fevt olmuştur deyü haber virdiklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde huzûr-ı müslimînde ketb ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba'solunan es-Seyyid Mustafâ Çelebi ibn Ahmed ile gelüp meclis-i şer'e inhâ etmeğin mâ-vak'a kayd şüd. Hurrîre el-yevmi's-sâbi' aşere min Zi'l-hiceti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhîm Ağa Serdâr / El-Hâc Alî bin Mehmed an mahalle-i Yâkûb Paşa / Monlâ Ahmed bin Murâd an medrese-i Sultân Bayezîd-i Velî / Alî Beşe ibn Mustafâ Beşe Çâvuş / Hâfız Osmân bin Mehmed / ve gayruhüm.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Temennâ Mahallesi sükkânından Hüseyin Beşe ibn Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi‘-i haze’s-sefer Torosveled-i Ogab nâm zimmîmahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâbdan on beş sene mukaddem babam müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl idüp Kiraslıdere nâm mevzi‘de vâkı‘ lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma‘lûmü’l-hudûd bir kıt‘a bağı vâlidem Âişe nâm hatun ile li-ebeveyn karındaşım Hasan on sekiz kıt‘a esedî guruşa bey‘ ü teslîm ve meblağ-ı mezbûr on sekiz guruşdan hisselerin ahz u kabz ben dahi meblâğ-ı mezkûrdan hisse-i şer‘iyyem zimmetinde bâkî kalup binâen ‘alâ zâlik bey‘-i mezbûru mücîz olmayup da‘vâ sadedinde iken beynimize müslimûn ve muslihûn tavassut idüp es-sulh-ü seyyidü’l-ahkâm fehvâsiüzere beni da‘vâ-yı mezbûrumdan altı kıt‘a esedî guruş üzerine inşâd-ı ukde-i sulhidüp bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr altı kıt‘a esedî guruşu merkûm zimmî yedinden ahz u kabz idüp husûs-ı mezbûr müte‘allik da‘vâdan zimmetin ibrâ-i âmm ile ibrâ eyledim didikde zimmî-i mezkûr dahi merkûm Hüseyin Beşe’nin hissesi olan altı guruşu vâlidesine edâ vü teslîm eylemiş idim istirâd etmemek üzere zimmetini ibrâ-i âmm eyledim didikde tarafının ikrârların gıbbü’t-tasdîk mâ-vak‘a kayd şüd. Hurrîre el-yevmi’s-sâbi‘ aşer min Zi’l-hiccetü’s-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

İbrâhîm Ağa Serdâr / İbrâhîm Bey Menzilci / El-Hâc Muslı bin Osmân an mahalle-i Üçler / İbrâhîm Beşe es-Seyyid Baba Hâlik / Alî Beşe Çâvuş / Diğêr Alî Beşe oğlu Devlet / ve gayruhüm.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem mürd olan Yanoş veled-i Ogânes nâm zimmînin sulbî sağîroğlu Ogânes nâm sağîreye ve mansıbı lâzım ve mühîm olmağın vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğünü zeyl-i sahîfesi muharrerü’l-esâmî-imüslimîn haber virdikleri bâ‘is-i hâze’l-kitâb Abran veled-i Makil nâm zimmî hâkim-i murakka‘ sadr-ı kitâb tuba lehü hüsn-ü meâb efendi hazretleri sağîr-i mezbûrun rüşd ü sedâdına değîn babasıdır mezbûrdan intikâl iden emvâlini zabt u ahvâlini hıfz içün mezbûr Abrân

zımmî nasb u ta'yîn eylediklerinde ol dahi vesâyet-i mezbûrını kabûl ve merâsimin edâya ta'ahhüdü iltizâm etmeğin mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni aşere min Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûd

El-Hâc Hasan Efendi ibn Mehmed / Mehmed Efendi ibn Mahmûd / El-Hâc Mustafâ bin Mehmed / Ahmed karındaş-ı mezbûr / Yûsuf bin Mustafâ / ve gayruhüm.

[9a / 34]

Medîne-i Amâsiyyemuzâfâtından Boğa nâm karye sâkinlerinden Hasan bin Ömer nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde yine karye-i mezbûre sükkânından işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Mustafâ Başa ibn Ömer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i tahrîre değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olupkarye-i mezbûrede vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûdbir bâb tahtânî oda ve bir bâb ahur ve samanhâne ve yine karye-i mezbûrede vâkı' ma'lûmu'l-hudûd harman yeri ve Karlu nâm karye toprağında vâkı' ma'lûmu'l-hudûd bağımın nısfını mezbûr Mustafâ Başa'ya ve mezkûr bağımın nısf-ı âharını zevcesi kızım Züleyhâ'ya tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i kat'î ile mezbûr Mustafâ Beşe'ye elli guruş deynim mukâbelesinde bey' ü teslîm anlar dahi iştirâ vü tesellüm idüp ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr menzil ve harman yeri ve bağın nısfı mezbûr Mustafâ Beşe'nin mülk-i müşterâsıdır sâlifü'z-zikr bağın nısf-ı âharı merkûme kızım Züleyhâ'nın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve yahtârmutasarıf olsunlar didikde gibbe't-tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmü'l-ışrîn min Zi'l-hiccetü's-şerîfeli-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâfız Mehmed Efendi bin Ya'kûb / İbrâhîm Beşe Serdâr / Monlâ Mehmed bin Fazlızâde / El-Hâc Ahmed Sefer Beşe / Alî Beşe Çavuş / İbrâhîm Beşe Çavuş / ve gayruhüm.

[9b/ 35]

Husûs-ı âti'l-beyân mahallinde istimâ' ve fasl-ı husûmet için taraf-ı şer'-i enverden Hüseyin Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî'ü'l-müslimîn ile Medîne-i Amâsiyyenevâhîsinden Hakala Nâhiyesi'nde vâkı' karyelere

Çeldik Boğazı'ndan suyun üzerine varup akd-i meclis-i şer'inebevî eylediklerinde işbu bâ'isân-ı hâze'l-kitâb Ganinâm karye sâkinlerindenEbûbekr Ağa bin Mehmed ve Hatîb Mustafâ Halîfe ve Muslı bin Osmân ve Receb bin Ahmed ve sâirleri ve Öyük nâm karye sâkinlerinden es-Seyyid Mehmed Çelebi ibn İbrâhîm ve Velî Kethüdâ ve sâirleri yine nâhiye-i mezkûrede vâkı' Ulvî nâm karye sükkânından Abdî bin Bahâdır ve Mu'iddin bin Mustafâ ve Mehmed bin Mustafâ ve sâirleri ve Salıca nâm karye sâkinlerinden Muharrem bin Hamza ve Mustafâ bin Eyüb ve es-Seyyid Receb Çelebi ibn es-Seyyid Mahmûd ve sâirleri meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp kadîmü'l-eyyâmdan ilâ haze'l-ânsâlifü'z-zikr sudan karyelerimizin ale'l-iştirâk hakk-ı şürbümüz olup mevrû'âtımızı saky idegelmiş iken karyetân-ı mezbûretân Ulvî ve Salıca ahâlisi bi'l-cümle suyu karyelerinin harkına icrâ idüp bizlere su virmezler suâl olunup cevâbları tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl karyetân-ı mezbûretân Ulvî ve Salıca ahâlisi cevâblarında fi'l-vâkı' sâlifü'z-zikr suda cümle karye ahâlîsinin hakk-ı şürbleri olup ale'l-iştirâk beher karye-i mevrû'âtların saky eylediklerin ikrâr idüp lakin işbu sene-i mübâreke suda killet olup bizim karyelerimiz sâlifü'z-zikr suyun gallesinde olmağın ancak bize kifâyet ider deyü cevâb eylediklerinde mezbûrun bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüp feth u kıra'et olundukda mefhûm-ı münîfnde birkaç karye ahâlîleri kadîmden esfelinde olan karye-i ahâlîsi ile ale'l-iştirâk hakk-ı şürbleri olan nehirden tarlaların saky idegelmişler iken hâlâ karye-i evvelâ ahâlîleri cümle nehri tarlalarına icrâ ü niyed idüp nehirden esfelde olan karye ahâlîsine hakk-ı şürbleri olan suların icrâ itmeğe kâdir olur mı? Allahü a'lem, olmazlar deyü" buyurulmağınber-mûcib-i fetvâ-yı şerîfe sâlifü'z-zikr suyu tahmîn-i sahîh tahmîn-i beher bir karyeye kifâyet etmeğle beher bir karyenin hakk-ı şürblerin harklarına tevzî' ve taksîm eyledüğün mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ve huzûr-ı müslimînde ketb ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba'solunan Muslı Beşe ile gelüp meclis-i şer'e inhâ etmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrire fi'l-yevmi's-sâni ve'l-işrîn min Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Alî bin Receb an karye-i Merzifon / Hâbil bin Mehmed / Mustafâ bin Hıdır / Mehmed bin Ömer / ve Ebûbekr bin Abdülkadîr / ve Muslı / ve gayruhüm.

Medîne-i Amâsiyyemuzâfâtından Zara nâm karye sâkinlerinden Hatîb Efendi ve Cürlü-oğlu Müstecâb-oğlu ve Nebî-oğlu el-Hâc Mehmed-oğlu ve İsmâ'îl-oğlu ve Uzun-oğlu ve Bünyâd-oğlu ve Sâkî-oğlu ve el-Seyyid Muslı ve Ekşi-oğlu ve Çakır Mehmed ve Kürt-oğlu ve Pîrcivân-oğlu ve Hızır-oğlu ve Hâkî-oğlu ve Cüneyd-oğlu nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde karye-i mezbûrede çiftlik mutasarrıf olan Ebûbekr Ağa ibn Mustafâ ve el-Hâc Halîl Ağa bin el-Hâc Alî ve İsmâ'îl Ağa ibn Mehmed Bey ve Mehmed Bey ibn Abdülkerîm ve Halîl Ağa bin Mehmed Ağa nâm kimesneler mahzarlarında her birileri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp [boş] nâm mevzi'den cereyân iden sudan kadîmü'l-eyyâmdan ilâ hâze'l-ântarlalarımızı saky idegelmiş iken işbu sene-i mübârekde bi-kazâi'llahi te'âlâsuya killet târî olmağın saky eylemekde beynimizde münâza'ât vâkı' olup münâvebe olmadıkça kat'-i nizâ' olmamağla bi'l-cümle münâvebe üzere saky olunmağa ittifâk ve ittihâd idüp bir gün ve bir gice su e'alemü'l-ulemâi'l-kirâm fazîletlü Bayrâm Efendi hazretlerine ve iki gün iki gice ve nısf mezbûr Ebûbekr Ağa'ya ve iki gün iki gice mezbûr el-Hâc Hâlîl Ağa'ya ve iki gün iki gice İsmâ'îl Ağa'ya ve bir gün bir gice Bekzâd-oğlu Halîl Ağa'ya ve bir rub' Mehmed Bey'e ve bir rub' Hatîb Efendi'ye ve bir gün ve bir gice Çorlu-oğluna ve nısf nöbet Müstecâb-oğluna ve nısf nöbet Nebi-oğluna /10/ ve nısf-ı nöbet Hâcî Mehmed-oğluna ve nısf ve bir rub' nöbet İsmâ'îl-oğluna ve nısf nöbet Uzun-oğluna ve bir nöbet Bünyâd-oğluna ve bir nöbet Sâkî-oğluna ve bir nöbet es-Seyyid Muslı Çelebi'ye ve bir nöbet Ekşi-oğluna ve nısf nöbet Çakır Mehmed'e ve nısf nöbet Kürt-oğluna ve bir rub' nöbet Pîrcivân-oğluna ve bir rub' nöbet Hızır-oğluna ve üç rub' nöbet Hâkî-oğluna ve bir nöbet Cüneyd-oğluna cem'an yekûn yigirmi gün ve yigirmi gicede karye-i mezbûrede vâkı' arazîlerimiz saky olunmağa her birimiz zikr olunan nöbete râzı olduk deyü ikrâr ve i'tirâf eylediklerine gıbbü't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrire fi'l-yevmü'l-râbi' ve'l-ışrîn min Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Osmân Bey bin Ömer Bey /Ahmed Ağa bin Ömer Efendi /Mustafâ Kethüdâ bin Hasan Efendi /Hasan Ağa /Es-Seyyid Ahmed Ağa bin Mahmûd

Ağa/Kâtib Mustafâ Çelebi /Mehmed Ağa el-cündî /Yeğen Alî Ağa /Hâfız Mehmed Efendi /ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[10a / 37]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Eski Kethüdâ Mahallesi sâkinlerinden Ebubekr Ağa ibn Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde e'alemü'l-ulemâi'l-mütebahhırînsâhib-i hâze'l-kitâb fazîletlü Bayrâm Efendi Hazretleri tarafından bey'-iâti'l-beyânitasdîke vekîlleri olan kethüdâları Ömer Efendi ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâyı mezbûrdan intikâl idüp ile'l-ân hasebü'l-ırs zabt u tasarrufumda olan tahdîd ve Şamlar Köprüsü başında tahdîd ve tevzîfdenmüstağnî nehr-i kebîr üzerinde altı ay göz de[ğir]man ocağını ve ben dahi ve hukûk ve tarâ'ıkı iletarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî müşârun-ileyh efendi hazretlerine Hüseyin Bey'de semen-i misli olan yüz seksen kıt'a esedî guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i kat'î ile bey' edüp kabz-ı semen-imahdûd ve teslîm-i mebî' eyledim ba'de'l-yevmsâlifü'z-zikr altı göz değirman ocağını ve ben dahi hukûk-ı murâfik u tarâ'iki ile müşârun-ileyh efendi hazretlerinin mülk-i müşterâsıd[ır] keyfe mâ yeşâ' ve yahtârmutasarıf olsun didikde gibbü't-tasdîki'ş-şer'e bey'-i mezbûrun hüccet ü lüzûmına hükm birle mâ vak'a kayd şüd. Hurre fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-ısrîn min Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İlyâs Ağa ibn Mehmed Ağa / Es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin Çilehâneli /El-Hâc Hasan Efendi ibn Mehmed / Hüseyin Efendi oğlu Hâfız Mehmed / El-Hâc İsmâ'îl bin Mehmed / Devehâneli es-Seyyid El-Hâc Hüseyin Ağa ibn Muslı.

[10b / 38]

Husûs-ı âtî'l-beyânmahallinde istimâ' ve fasl-ı husûmet için taraf-ı şer'-i enverden Mustafâ Efendi bin Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmîolan müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Sûfiler Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Alî Beşe nâm müteveffânın

So[ğuk]k Pınâr nâm mevzi'de vâkı' bağında akd-i meclis-i şer'-i nebevî eylediklerinde müteveffâ-yı mezbûrun verâseti sulbî kebîr oğulları es-Seyyid Mustafâ ve es-Seyyid İsmâ'îl ve es-Seyyid Osmân sulbîye-i kebîre kızıÂişe'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütebeyyin olduktan sonra mezbûr Âişe ve karındaşları mezbûrdan es-Seyyid Mustafâ ve İsmâ'îl ve Osmân nâm kimesneleri meclis-i ma'kûd-ı mezkûra ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp işbu bağ-ı mezkûra babam müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından olmağın hisse-i şer'iyemi taleb iderim suâl olunup cevâbları tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr es-Seyyid Mustafâ Çelebi ve karındaşları cevâblarında fil-vâkı' bağ-ı mezkûrdan merkûme Âişe sâlifü'z-zikr bağına hîn-i taksimde şark tarafından tarla otuz dört arşun hisse-i şer'iyesini temâmen ahz u kabz idüp haddî ta'yîn olunup ale't-tarîk ittihârücü's-şer'î husûs-ı mezbûre müte'allik da'vâdan bizimle sulh ü zimmetimizi ibrâ-i âmm ile ibrâ eyledüklerinde mezbûre Âişe sulh-ı mezbûre münkire oldukda mezbûrun es-Seyyid Mustafâ ve kız karındaşlarının sıdk-ı makâllerin mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Hasan Efendi ibn Alî ve Monlâ Ahmed bin Mehmed el-Hâc Mehmed ve bin Himmet ve Mehmed bin Alî nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûre Âişe sâlifü'z-zikr bağı hîn-i taksimde şark tarafından tarla otuz dört arşun hisse-i şer'iyesini ahz u kabz idüp haddî-i ta'yîn olunup mezbûr karındaşları ile ale't-tarîkü't-tehârûc sulh ve zimmetlerin ibrâ-i âmmile ibrâ eyledüğüne bizler şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'd-ı ri'âyete şerâti'l-kabûlşahâdetleri hayyiz-ı kabûlde olmağın müdde'î-i mezbûreÂişe bî-vech-i mu'ârazadanmen' eyledüğünü mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ve huzûr-ı müsliminde ketb ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba'solunan Muhzır Yûsuf ile gelüp meclis-i şer'e inhâ itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâvî ve'l-ısrîn Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâfız Alî bin Reîs Dede / Es-Seyyid Mehmed Halîfe el-imâm / Es-Seyyid Hasan Çelebi Çâvuş / Ahmed bin Kerim / Yûsuf bin Süleymân / Alî bin Nebî / Es-Seyyid Hasan bin Ahmed / ve gayruhüm.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Abdüllatif ve zevcesi Âişe binti Dervîş Bey nâm kimesneler meclis-i şer‘-i hafîr-i lâzımü’t-tevkîrde Hâcî İlyâs Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfîz-ı hâze’l-kitâb Ehlullah Efendi nâm kimesne mahzarında her birileri takrîr-i kelâm idüp sulbiye-i kebîre kızımız Neslîhân mezbûr Ehlullah Efendi'ningâibi ani'l-meclis olan oğlu Mehmed'in zevce-i menkûhası olup târîh-i kitâbdan on gün mukaddem mahalle-i mezburede vâkı‘ sâkin oldukları menzilleri dâhilinde maslûb bulunup ol sebebden fevt ve kâtîli ma‘lûm olmamağla keşf ü hüccet/11/ olunmuş idi. Hâlâ mezbûr Ehlullah Efendi'den ve oğlu Mehmed'den ve zevcesi Safiye'den kızımız müteveffîye-i merkûme Neslîhân'ın zimmetini taleb ü da'vâ sadedinde iken beynimizde münâza'ât-ı kesîreve muhâsamât-ı şedîde vâkı‘a olmuş idi el-hâletü hâzihi beynimizde müslimûn ve muslihûn tavassut idüp es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere bizi da'vâ-yı mezbûre bizden yüz otuz kıta esedî gurusu ile on keyl hinta üzerine inşâ ve ‘akd-ı sulh eylediklerinde bizler dahi sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblâğ-ı mezbûr yüz otuz kıta esedî gurusu ile on keyl hinta tamâmen ahz u kabz idüp kızımız müteveffîye-i mezbûrenin dem ü diyetine müte‘allik da'vâdan mezbûr Ehlullah Efendi'nin oğlu Mehmed'in zevcesi Safiye'nin zimmetlerin ibrâ-i âmm ile ibrâ ü iskât eyledik ba‘de’l-yevm eğer bizden asâleten veyâ vekâleten da'vâ vü nizâ‘ sâdır olursa lede’l-hükkâmî’l-kirâm mesmû‘a ve makbûl olmasun deyü ikrâr etmelerine gıbbü’t-tasdîk mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi’l-yevmi’s-sâbi‘ ve’l-ısrîn min Zi’l-hiccetü’s-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Monlâ Alî bin Bayrâm an mahalle-i Hacı İlyâs / Ya‘kûb Efendi bin Hızır Efendi / Es-Seyyid el-Hâc Abdüllatif Çelebi nakîb hâlâ / Hasan Ağa bin Osmân an karye-i Feyze / Hâfîz Mehmed Efendi bin Ya‘kûb / Fahrü’l-eşbâh İlyâs Ağa bin Mehmed Ağa / Es-Seyyid Mehmed Çelebi bin Ya‘kûb Efendi / İbrâhîm Çelebi bin Mustafâ / Alî Çelebi bin Mustafâ / ve gayruhüm mine’l-hâzırîn.

El-hamdülillahi Rabbü'l-erbâb Mâliki'r-rikâb ve's-salâtü ve's-selâmüalâ efdal min evlâtü'l-hikme ve faslû'l-hitâb alâ âlihi ashâbihi hayrû'l-âl ve hayrû'l-ashâb ammâ ba'd Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Şamlar Mahallesi sâkinlerinden işbu sâhibü'l-hayrât ve râğibü's-sadakât Mehmed bin Ömer nâm kimesne meclîs-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde vakf-ı âtîü'z-zikreli-ecli't-tescîli'ş-şer'î mütevellî nasb olunan eş-Şeyh Hasan Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vaktâ ki bu dâr-ı dünyâ-i fânî ve sarây-ı ukbâ-ibâkî idüğüne âlem ü câzim olup etyâb-ı mülkümden ve ahles-i menâlimden Alçak nâm mevzi'de vâkî' bir haddi Uzun Ahmed ve bir haddi Uzun Mehmed mülklerine ve bir haddi su cârî olan dereye ve bir haddi kendi mülkümden vâkî' kapu üstündeki kayadan Gümle üstünden bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz tahmînen dört ırgâdlık bağımyı hasbeten lillâhi te'âlâ ve talebû'-mârzât Rabbi'l-â'lâ vakf-ı sahîh-i şer'î ve hasab-i sarîh-i mer'î kılup şöyle şart eyledimki bağı mahdûd-ı mezkûrîn hayâtda oldukça beher sene görüp hâsıl olan gallesinin nısfı benim tasarrufumda olup ve nısf-ı âharı Cami-i Enderun'da vâkî' Kôr Seyyid'e eyyâm-ı cum'ada vâ'iz olanlar mutasarrıf olalar ol dimeğe nefsi mutma'ineye "ارجعى الى ربك راضية مرضية" nidâsı yetişüp icâbetü'l-lahdan edda'vetü'l-azîm tutu-i cânım bu kafes-i âb-ı gülden halâs bulup tayerân-ı gülistân-ı âlem-i kuddüs eyledikden sonra temâmen gallesini câmi'-i mezkûr kürsüsünde vâ'iz olanlar mutasarrıf olup sevâbını rûhıma ihdâ eyleyeler iyâzen billâh mürûr-ı eyyâm ile galle-i mezkûre masârif-i mezbûre sarf-ı müte'azzir olursa mutlakâ ulemânın fukarâsı mutasarrıf olalar deyüp Kargabağ mahdûd-ı mezkûr mütevellî-i teslîm ol dahi teslîm kabz itdikde vakf-ı mezbûrın emr-i temâm oldukdan sonra vâkıf-ı mezbûr İmâmi'l-A'zamve hümâm-ı efham hazret-i imâmi'l-'azam katında lüzûm müte'azzirdir deyüp vakf-ı mezbûreden rücû' idüp evvelki gibi mülküne ilhâk murâd itdikde mütevellî-i mezbûr muhâsem ve mücâdele idüp eğerçi İmâmi'l-A'zam katında lüzûm müte'azzir ise lakin imâmeyn-i hümâmeyn hazret-i İmâm Muhammed, Ebâ Yusûf, rahimehullah katlarında vakf-ı lüzûm mütekâremîn mütelâzzimîndir deyüp sadr-ı kitâbda tevkî'î vâkî' hâkime mürâfa'a hükm taleb itdikde hâkim-i mûmâ-ileyh hazretleri cânib-i vakf-ı evveli görüp emîn-i müşârun-ileyhümâ kulları üzere evvelâ sıhhat-i vakfa sâniyen lüzûmuna hükm idüp mahkûmü'l-mîh olmak ile mecma'u'l-alih olup min ba'd nakzına nefzete mecâu'l-mahâll ve ta'yîr ü tebdîline imkân mümteni'ü'l-ihtimâl oldı. Femen beddelehü ba'de

mâ semi‘ahû fe-innemâ ismühû ale’l-lezîne yübeddilûnehû innellâhe semî‘un alîm.
Ve ecrû’l-vâkıf ale’l-hayyi cûdü’l-kerîm.

Hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘ısrîn min Zilhiccetü’ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi’e
ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

El-Hâc Hâfız Mehmed Halîfe ibn Hasan Efendi mahalle-i Cami-i Enderun /Ali
Halîfe ibn Mustafâ an mahalle-iŞamlılar /Monlâ Mehmed bin Hasan Halîfe an
mahalle-i Kılıçcı /Monlâ Mustafâ an vülâdü’l-hükkâm /El-Hâc Mehmed bin Mehmed
/ve gayruhüm.

[11b / 41]

Husûs-ı âtı’l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr için taraf-ı şer‘-i enverden
Mustafâ Efendi bin Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü’l-
esâmîmüslimîn ile Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Acem Alî Mahallesi'nde vâkı‘
Ahi Evran tekyesinde akd-i meclis-i şer‘-i nebevî eylediklerinde meclis-i ma‘kûd-ı
mezkûrede medîne-i mezbûre sâkinlerinden Hâfız Ömer Efendi ibn el-Hâc Mûsâ
nâm kimesne yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden işbu sâhib-i hâze’l-kitâb Hâfız
Alî bin Osmân Çelebi nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp Hacı
İlyâs Mahallesi'nde vâkı‘ lede’l-ahâlî ve’l-cîrânma‘lûmu’l-hudûdmenzilin nısfı gâib
ani’l-meclis Ömer Çelebi bin Osmân nâm kimesnenin mülkü olup ve nısf-ı âharı
benim mülk-i müşterâm olmağla tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî elli kıt‘a esedî
guruşa bey‘-i bât-ı kat‘î ile bey‘ idüp semeni olan meblâğ-ı mezbûr elli kıt‘a esedî
guruşu müşterî-i mezbûr Hâfız Alî yedinden temâmen ahz u kabz eyledim ba‘de’l-
yevm⁴²⁰sâlifü’z-zikr menzilin nısfı mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ‘mutasarıf
olsun deyü ikrârını mevlânâ-yı mezbûr mahallinde huzûr-ı müsliminde ketb ü tahrîr
ve ba‘dehu ma‘an ba‘s olunan Muhzır Ahmed bin Muslı ile gelüp meclis-i şer‘e inhâ
itmeğın mâ-hüve’l-vâkı‘bi’t-taleb ketb olundu. Hurrire fi’l-yevmi’r-râbi‘ ve’l-ısrîn
min Zi’l-hiceti’ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi’e ve elf.

⁴²⁰ “ba‘de’l-yevm” sehven mükerrer yazılmış.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn Bayrâm an medrese-i AtabeyGâzî / Hâfız Mehmed Halîfe bin Hasan Dede an mahalle-i Mehmed Paşa / Hâfız Mehmed Halîfe bin Hâce Alî / Monlâ Alî bin Mehmed an mezbûre / El-Hâc Mehmed bin Mehmed an mahalle-i Şâmice/ Mehmed bin Ömer Çelebi / Ömer Çelebi bin Osmân Küçük Dede /Mustafâ Çelebi bin Küçük Dede / Es-Seyyid Halîl bin Mehmed.

[12a/ 42]

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr için taraf-ı enverden Mustafâ Efendi bin Mehmed Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmîmüslimîn ile Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Acem Alî Mahallesi'nde Pîr Mehmed bin Osmân nâm kimesnenin sâkin olduğu menzilde akd-i meclis-i şer'î nebevî eylediklerinde meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda mezbûr Pîr Mehmed yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Hâfız Ömer Efendi ibn el-Hâc Mûsâ nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babam mezbûr Osmân bundan akdem fevt olup verâseti bana ve karındaşlarım Hâfız Alî ve Ömer'e münhasıraolup müteveffâ-yı mezbûrdan intikal idüp Hâcî İlyâs Mahallesi'nde vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûd menzil beynimizde iştirâk üzere mutasarrîf iken mezbûr Hâfız Alî hisse-i şer'îyyesini bana ve karındaşım mezbûr Ömer'e ale'l-iştirâk bey' ve teslîm idüp menzil-i mezkûrın nısfı venısf-ı âharı merkûm Ömer'in olmağla nısf-ı hissemi mezbûr Hâfız Ömer Efendi'ye tarafından icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh ile yüz kırk kıt'a esedî guruşa bey'-i semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz kırk kıt'a esedî guruşu müşterâ-yı mezbûr Hâfız Ömer Efendi yedinden temâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr menzilden hissem merkûm Hâfız Ömer Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ'mutasarrîf olsun deyü ikrârını mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba's olunan Muhzır Ahmed ile gelüp meclis-i şer'e inhâ itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrire fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe li-sene aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Bayrâm an medrese-iAtabey Gâzî / Hâfız Mehmed Halîfe bin Hasan Dede an mahalle-i Mehmed Paşa / Hâfız Mehmed Halîfe bin Hâce Alî Efendi

/ Es-Seyyid Halîl Bin [boş] / Alî Efendi bin Mehmed an Merzifon / El-Hâc Mehmed bin Mehmed an mahalle-i Sarachâne / Mustafâ Çelebi / Ömer Çelebi bin Osmân an mahalle-i İslam? / Mehmed bin Ömer.

[12b/ 43]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Şâmîce Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem⁴²¹ fevt olan İsmâ'îl bin Mahmûd nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Şâhzâde ve sulbî kebîr⁴²² oğlu Velî ve sulbiye-i kebîre kızı Âişe nâm kimesnelere münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Âişe tarafından husûs-ı âtî'l-beyânıkrâra vekîl olup Süleymân Efendi bin Alî Dede ve Ahmed Efendi ibn Mehmed nâm kimesneler meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü'ş-şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Hüseyin Çelebi bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde li-ebeveyn⁴²³ kız karındaşı işbu hâfizü'l-kitâb merkûm Velî nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûr Âişe'nin babası müteveffâ-yı mezbûrdan ırs-i şer'îyle intikâl idüp mahalle-i mezbûrede vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûdmenzil ve menzile muttasıl [boş] bâb dükkân ve sâir eşyâdan hisse-i şer'iyyesi mukâbelesinde alet-tarîkü't-tehârücüş-şer'î otuz kıt'a esedî gurus ahz u kabz idüp husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan mezbûr Velî ve vâlidesi Şâhzâde nâm kimesnelerin zimmetlerin ibrâ-i âmm ile ve ibrâ vü iskât eyledim taraf-ı şer'den yedlerine hüccet-i şer'iyye virilsün didi deyü bi'l-vekâle ikrâr ü i'tirâf itdikde vekîl-i mezbûrun ikrârını el-mukarru'n-lehu el-merkûm Velî tasdîk itmeğin mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Monlâ Mustafâ bin Zi'i'llahel-imâm / İbrâhîm bin Halîl Ağa an mahalle-i Şamice / Beşir bin İbrâhîm an mahalle-i Şamice / Mustafâ bin Mahmûd an mahalle-i Şamice / Ömer bin Ahmed an mahalle-i Receb / Hızır bin Mehmed an mahalle-i Gök Medrese / Monlâ Osmân bin Mustafâ Gök Medrese.

⁴²¹ "akdem" sözcüğü sehven mükerrer yazılmış.

⁴²² Metinde "kes" şeklinde yazılmış.

⁴²³ -den sonra gelen "kız" sözcüğü mükerrer yazılmış.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtundan Sûfiler Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde mahalle-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfız-ı hâze’l-kitâb Mustafâ bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Ayvâsıl nâm mevzi‘de vâkı‘ kibli ba‘zan Arpacı-zâde Abdurrahman Efendi⁴²⁴ ba‘zân Sefer Başa-oğlu el-Hâc Ahmed ve ba‘zan Mehmed Çelebi şimâlen nehr-i kebîr ve şarken Sarac-oğlu Mehmed ve garben Arpacı-zâde Abdurrahman Efendi mülkleri ile mahdûd dört tahta bağ ve eşcâr-ımüsmire ve gayr-i müsmireve yine mevzi‘-i mezkûrda kable’t-tarîk ve şimâlen Sarac-oğluna ve şarken Karamaş-oğlu Mehmed ve ba‘zan Mustafâ ve ba‘zan Azîz’e ve garben Fâtıma Hatun’a muttasıl bir tahta bağ eşcâr ile mülk-i mevrûsum iken mezbûr Mustafâ vaz‘-ı yed itmeğin da‘vâ eylemiş idim mezbûr Mustafâ dahi sâlifü’z-zikr iki kıt‘a bağı târîh-i kitâbdan dokuz sene mukaddem otuz kıt‘a esedî guruşa senden iştirâ eyledim yedimde huccet-i şer‘iyyem vardır deyü bir kıt‘a huccet-i şer‘iyye ibrâz idüp ve yine hudûd-ı mezkûre dâhilinde olan bağımдан bir mikdârını vâliden [boş] nâm hatun altmış guruşa bana bey‘ eyledikde sen dahi bey‘-i mucîzolmuş idük deyü def‘iyle cevâb virüp ben dahi minvâl-i muharrer üzere olduğımı inkâr ve dâfi‘-i mezbûr Mustafâ ikâmet-i beyyine sadedinde iken beynimizde münâza‘ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâkı‘ olmağın beynimizde müslimûn ve muslihûn tavassut idüp es-sulh-ı seyyidü’l-ahkâm fehvâsı üzere beni da‘vâ-yı mezbûrumdan elli kıt‘a esedî guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh idüpben dahi sulh-ı mezbûrı kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr elli kıt‘a esedî guruşu yedimden tamâmen ahz u kabz itdim ba‘de’l-yevm husûs-ı mezbûre müte‘allik da‘vâ vü nizâ‘ım yokdur zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ vü iskât eyledim deyü ikrâr ve i‘tirâf itmeğin gibbe’t-tasdik mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi’l-yevmi’t-tâsi‘ ve’l-ısrîn min Zi’l-hiceti’ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

el-Hâc Abdurrahman Efendi bin Osmân / Monlâ Ömer bin Abdurrahman / Osmân bin Hasan / Es-seyyid Ömer bin Mehmed / Abdurrahman Halîfe bin Pîr Mehmed / Mustafâ bin Hüseyin / Alî Bey bin Mehmed / Mustafâ bin Mustafâ / ve gayruhüm.

⁴²⁴ -den sonra gelen “mülklerine” sözcüğü sehven mükerrer yazılmış.

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Helkis Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Hasan ibn Hüseyin Bey nâm kimesne asâleten ve babası merkûm Hüseyin Bey tarafından husûs-ı âti'l-beyânîkrâra kabz-ı semene vekîli olup es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin Sinân ve Receb Ağa bin Dervîş nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâleti sâbit olmağla vekâleten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sükkânından işbu râfi'ü'l-kitâb İbrâhîm Efendi bin Raht-vân Mehmed Paşa nâm kimesne mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve bast-ı ani'l-merâmîdüp akd-iâtî sūdûruna değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik ve muntazam olup mahalle-i mezbûre Helkis'de vâkı' bir tarafı Arpacızâde mülkü ve bir tarafı Halîl Ağa mülkü ve bir tarafı es-Seyyid İbrâhîm mülkü ve bir tarafı nehr-i kebîr ile mahdûd ve mümtâz olup üç bâb fevkânî oda ve bir suffe ve bir bâb fevkânî matbah ve bir mikdâr havluyu müştemil olan menzil-i dâhiliyemizi ve yine mahalle-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Halîl Ağa ve bir tarafı nehr-i kebîr ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı es-Seyyid İbrâhîm mülkü ile mahdûd ve mümtâz olup üç bâb fevkânî oda ve bir suffe ve bir ayak dehlîsi ve bir ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil menzil-i hâriciyemizi hamle't-tevâbi' ve'l-levâhık vekâfetü'l-münâfi' ve'l-murâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfessereden ârî müşterî-i merkûm İbrâhîm Efendi'ye nafaka-i vâhide ile altı yüz elli aded esedî gurusabey' ü bât-ı sahîh-ikat'î ile bey' idüp kabz-ı semeni ma'dûd ve teslîm bey'-i mahdûd kıldım ba'de'l-yevm hudûd-ı mezkûr ile mahdûd olan menzil-i dâhiliye ve hâriciye merkûm İbrâhîm Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve yuhtâr mutasarıf olsun deyü bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ü i'tirâf eyledikden sonra mezkûr es-Seyyid Hasan Ağa yine i'âde-i kelâm idüp sâlifü'z-zikr menzil-i dâhiliye ve hâriciye bir tarîk ile âhar-ı müstehık ise ben zamân-ı derek ile meblağ-ı mezbûr altı yüz elli aded esedî gurusâ samanı deyü dahi ikrâr eyledikde gibbe't-tasdîkü's-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahriren fi'l-yevmü't-tâsi' ve'l-ışrîn min Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Umdetü'l-ulemâ İsmâ'îl Efendi / Fahrü'l-müderrişînes-Seyyid Mehmed Efendi /
Umdetü'l-kuzzât Halîl Efendi / Fahrü'l-a'yân Abbâs Ağa / Fahrü's-sâdât es-Seyyid

Abdüllatif Çelebi / İsmâ'îl Ağa Sarı Alî Beyzâde / Mehmed Ağa Alî-zâde / Dervîş Ağa bin Osmân Ağa / Es-Seyyid Ahmed Ağa / El-Hâc İbrâhîm Çelebi bin Ahmed.

[13b/ 46]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Şâmice Mahallesi sâkinlerinden Hümâ binti Hızır nâm hatun İlyâs nâm karye sakinlerinden işbu râfi'-i hâze'l-kitâb Hasan bin Himmet nâm kimesne meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ-yı mezbûrun karye-i mezbûrede vâkî' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûdumutasarrîf olduğu beş kıt'a tarlalarını zabt ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Hasan cevâbında fi'l-vâkî' merkûme Hümâ'nınbabası mezbûr Hızır'ın fevtinden sonra sulbî oğlu İlyâs mutasarrîf iken ol dahi bilâ-veled fevt olup sâlifü'z-zikr tarla-yı karye-i mezbûre sipâhîsinden tapulayup yiğirmi sekiz senedir tasarruf iderim deyü karye-i mezbûre sipâhîsi Subâşî Mustafâ nâm kimesnenin hatemi ile mahtûm ve târîh-i mezbûr ile müverrah tapu temessükü ibrâz itdikde mezbûre Hümâ tasarrufunu inkâr itmeğin merkûm Hasan sâlifü'z-zikr tarlaların târîh-i mezbûreden zabt u tasarruf eylediğini mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Ahmed bin Şa'bân ve Mehmed bin Ahmed nâm kimesneler li ecli's-şahâdemeclis-i şer'e hâzîrân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûr İlyâs bilâ-veled fevt olup sâlifü'z-zikr tarlaları mezbûr Hasan karye-i mezbûre sipâhîsinden tapulayup yiğirmi sekiz sene zabt u tasarruf eylediğine bizler şahidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerindeba'de ri'âyet-işerâitü'l-kabûlşahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkî'a olmağın müdde'î-i mezbûre Hümâ bî-vech mu'ârazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Muharremi'l-harâm li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ Halîfe bin Fethi / Ahmed bin Ömer / Mustafâ bin Resûl / Hasan bin Ömer / ve gayruhüm.

[13c/ 47]

Husûs-ı âtî'l-beyânın mahallinde tahmîn-i sahîh ile tahmîn ü keşf ve tahrîr olunması iltimâs olunmağın taraf-ı şer'-i mutahharadan Mollâ Hasan Efendi ibn Mahmûd Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmîolan müslimîn

ve Medine-i Amâsiyye'de Mi'mâr Başa olan el-Hâc Mustafâ ve tüccâr tâifesiinden Şâhmîr-oğlu ve sâir vukûf ve şu'ûrı olan kimesneler ile mîr-livâ sâkin olduğı sarâya varılıp akd-i meclis-i şer'-i nebevî eylediklerinde sarây-ı mezkûr mürûr-ı eyyâm ile ba'zı odaları harâbe müşrif olup kâbil-i sekn olmamağla ta'mîr ü termîm olunması lâzım ve mühim olmağın tahmîn-i sahîh ile tahmîn olundukda kebîr odanın altı pencere camı üstâdiyesi ile dört guruş ve altı pencere kapağı üstâdiyesi ile dört buçuk guruş ve beyaz sıva üstâdiyesi ile üç guruş ve ayak dehlîz bâkî için üç guruşluk tahta ve yazlık için barmaklık ma'üstâdiye on guruş ve ayak çeşmesi meremmâtı iki guruş kethüdâ odası ma' kahve odası meremmâtı on beş guruş kethüdâ için yazlık meremmâtı altı guruş çeşme meremmâtı bir guruş defe'aten iki oda meremmâtı on guruş ve beş araba dal altı guruş ve üç araba tahta altı guruşve kiremidlikmeremmâtı ma' üstâdiye on guruş ve beş binkiremidon guruş ve on sekiz guruş ve nerd-bân meremmâtı beş guruş ve kapu iki guruş ve on beş aded oda meremmâtı otuz guruşdan beş oda tereke kapu ve pencerelerine otuz guruş nerd-bân başının saçaklık meremmâtı on altı guruş ve kiremidi meremmâtı altmış guruş ve alt damın direklik ve yemlik için otuz guruş devehâne meremmâtı on beş guruş tarîk-i 'âmm üzerinde olan zararî def' için yetmiş guruş min haysü'l-mecmû'üç yüz toksan bir buçuk guruş ancak kifâyet ider deyü tahmîn-i sahîh ile tahmîn eylediklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü terkîm ve ma'an ba's olunan Mustafâ bin Ahmed ve Ömer bin [silik] /14/ ve Ömer bin Abdullah nâm kimesneler ile meclis-i şer'e gelüp a'lâ vuku'ihî ihbâr etmeğin mücebiyle mâ vak'a kayd şüd. Hurri[re] fî evâhir Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Umdetü'l-müderrisin İsmâ'îl Efendi / Fahrü's-sâdât es-Seyyid Abdüllatif Çelebi /Es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin Sinân /El-Hâc Hasan Efendi ibn Mehmed /Alî Ağa ibn Ahmed Bey /Es-Seyyid eş-Şeyh Alî Efendi ibn Abdî Efendi /El-Hâc Hâfız Mehmed bin Hâcî Hüseyin Efendi /Hasan Bazarbaşı /El-Hâc Mustafâ bin Abdullah / ve gayruhüm.

[14a/ 48]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Pirinci Mahallesi sâkinelerinden Âişe binti Mustafâ nâm hatun tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı bey'-i ikrâra ve i'tâ-i hüccete vekîli olup zât-ı mezbûreyi ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan el-Hâc Mustafâ bin el-

Hâc Mehmed ve diğ̃er Mustafâ Halîfe ibn Alî nâm kimesneler şahâdetleri ile şer‘an vekâleti sâbite olan sulbî kebîr oğ̃lu Osmân bin [boş] nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde işbu râfi‘ü’l-kitâb el-Hâc İbrâhîm Ağa bin el-Hâc Mehmed tarafından tasdîke vek[î]li olan Mustafâ bin Mehmed nâm kimesne mahzarında bi’l-vekâle ikrâr-ı tâmve ta‘bîr-i ani’l-merâm idüp müvekkilem vâlidem mezbûre Âîşe hatunun silk-i mülkünde münselik ve muntazam olup mahalle-i⁴²⁵ mezbûrede vâkı‘ bir tarafı kible Mehmed Paşa bağçesi ve şimâlen tarîk-i âmm ve şarken Mustafâ Halîfe ve garben müşterî-i merkûm mülkleri ile mahdûd ve mümtâz olup bir bâb fevkânî oda ve bir bâb ahur ve bir mikdâr havluyu müştemil olan mülk menzîlini cümletü’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık vekâtfetü’l-münâfi‘ ve’t-terâkkîle tarafından icâb-ı kabûlü hâvî ve şurût-ı müfsidedenârî hîn-ibey‘desemen-i misli olan yüz seksen aded esedî guruşa bey‘-i bât-ı sahîh-i kat‘î ile bey‘ idüp kabz-ı semen ma‘dûd ve teslîm bey‘-i mahdûd kıldım ba‘de’l-yevm hudûd-ı erba‘a ile mahdûd olan menzîl-i müşterî-i merkûm el-Hâc İbrâhîm’in mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ‘ ve yahtâr mülkiyyet üzere zabt u tasarruf eylesin didi didikdemukarrer-i kabulün bi’l-vekâletü cârî ve sâdır olan ikrârın el-mukarru’n-lehu el-merkûm Mustafâbi’l-vekâle tasdîk itmeğ̃in bey‘in sathına hükm-i birle mâ vak‘a kayd şüd. Hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘ışrîn min şehri Muharremü’l-harâm li-sene selese aşere ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Fahrü’l-eşbâh İbrâhîm Ağa Mir-alay /Fahrü’l-a‘yân Abbâs Ağa /Ömer Bey ibn Alî Bey /Hüseyn Bey Çeribaşı /Ahmed Bey ibn Mehmed /Rûşen Mehmed bin Terzi-oğ̃lu /El-Hâc Alî bin Ahmed /Hasan bin Hüseyn /Mehmed Çelebi ibn Fazlı-zâde /ve gayruhüm.

[14b/ 49]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Zığre nâm karye sâkinlerinden Mustafâ bin İlyâs nâm kimesne karye-i mezbûre sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed nâm müteveffânın sulbîye-i sağîre kızı İhsâne nâm sağîrenin vasî-i muhtârı olan Mustafâ Halîfe bin Hanîfi nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîfe ihzâr ve mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem sağîre-i mezbûre İhsâne huçr ü terbiyemde olup me‘ûnetine harc u sarf eylediğ̃im nafaka-yı yedimde olan hüccet-i şer‘iyye mücebince alıverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl

⁴²⁵ “mahalle” mükerrer yazılmış.

mezbûr Mustafâ Efendi cevâbında fi'l-vâkı' merkûm Mustafâ sagîre-i mezbûre bilâ-nafakagörmek üzere kul etmişdir deyü cevâb idecek mer'î mezbûr-ı kavlı-i münkir olmağın merkûm Mustafâ Halîfe'den kavlı-i meşrûhun mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Alî bin Hasan ve Monlâ Hasan bin Hasan nâm kimesneler li ecli's-şahâdemeclis-i şer'e hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-hakîka müdde'î-i merkûm Mustafâsagîre-i mezbûre İhsâne'yi bilâ-nafaka görmek üzere kavlı eyledüğüne bizler şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eyledikler ba'de ri'âyetihi şerâîti'l-kabûl şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı' olmağın müdde'î-i mezbûr Mustafâ nâm kimesne bî-vech mu'ârızadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis Saferü'l-hayr li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halîl Efendi el-müderris / Hâfız Mehmed bin el-Hâc Hasan / Mustafâ Çelebi Kâtib / Monlâ Mehmed Fazlı-zâde /ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[14c/ 50]

An-asl Erzurûm kazâsı sâkinlerinden olup hâlâ İstanbul'da ticâret vech üzere Baltacı el-Hâc Ahmed hânında müsâfereten sâkin olan el-Hâc Ebûbekr ibn el-Hâc Ahmed nâm kimesne tarafından husûs-ı âti'z-zikri ahz u kabza vekîli olup Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Câmî-i Enderûn Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Mehmed ve Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'an vekâlet-i sâbite olan Ahî Sadeddin Mahallesi sükkânından Abdullah bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde medine-i mezbûre mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sükkânından işbu râfi'ü'l-kitâb fahrü'l-müderrisîn İbrâhîm Efendi ibn Rahtvân Mehmed Paşa tarafından tasdîke vekil-i şer'îsi olan es-Seyyid el-Hâc Mehmed Çelebi ibn Sinân nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp müvekkilem mezbûr el-Hâc Ebûbekr'in merkûm İbrâhîm Efendi /15/ ve zimmetinde hüccet-i karz-ı şer'îden üç bin iki yüz yigirmi beş aded esedî guruş hakkı olup hâlâ meblağ-ı mezkûr üç bin iki yüz yigirmi beş aded esedî guruşu vekâletim hasebiyle merkûm İbrâhîm Efendi yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz idüp merkûm İbrâhîm Efendi

zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkı ve alâkam kalmayup vekâletim hasebiyle zimmetini ibrâ vü iskât eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzere hâvî ve sâdır olan ikrârın el-mukarru'n-lehu el-mezkûr es-Seyyid Mehmed Çelebi bi'l-vekâle tasdîk etmeğın ve mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene selese ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Umdetü'l-müderrişin İsmâ'îl Efendi / Es-Seyyid el-Hâc Ya'kûb bin es-Seyyid Mehmed / Es-Seyyid el-Hâc Mustafâ Mumcızâde / El-Hâc İsmâ'îl bin Mehmed / Mehmed Bey bin Ahmed / ve gayruhüm mine'l-hâzırın.

[15a/ 51]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Dere Mahallesi sâkinelerinden hadd-i bülûğuna cüssesiyle cüssesinin tahammülü olup bülûğuna mu'terif olan İhsâne binti el-Hâc Mehmed nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahalle-i mezbûre sâkinelerinden olup bundan akdem mezbûrenin vasî-i muhtârı olan işbu râfi'ü'l-kitâb Mustafâ Halîfe bin Hakkı nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden çorak altında vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûd Nacakbâğı dimeğle ma'rûf bir kıt'a bâğ hissemi ve iki aded sirke küplerimi semen-i misli ile bey' idüp semeni ile iki bâb dükkân iştirâ itmek bana enfa' olmağın merkûm Mustafâ Halîfe sâlifü'z-zikr bağımi ve küplerimi bey' idüp semeni ile iki bâb dükkân iştirâ itmeğle tarafından vekîl ü menâbıma nâib nasb u ta'yîn eyledim deyü ikrâr itmeğın ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl idüp mezbûre İhsâne nâm hatunun ikrârını gıbbe't-tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene selese mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ bin Mehmed an mahalle-i mezbûr / Hasan bin Osmân / İsmâ'îl Ağa bin Muslı / Hüseyin bin Osmân Başa / Süleymân bin Mehmed an karye-i Zığre / ve gayruhüm mine'l-hâzır[ın].

[15b/ 52]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından KurşunluMahallesi sâkinlerinden Zeyneb binti Mehmed Efendi nâm hatun meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ani’l-merâm idüp târîh-i kitâbdan dört gün mukaddem Sadri-oğlu İbrâhîm nâm sagîr Celâl Çelebi değirmi altında Murâd Bey-oğlu bağı önünde bi-kazâi’llahi te‘âlâ nehr-i kebîre ark olup dizdâr bendinde zuhûr itmeğle keşf ü tahrîr olunması matlûbumdur didikde taraf-ı şer‘-i enverden Hüseyin Efendi ibn İslâm irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî müslimîn ile meyyit-i mezbûrun üzerine varılup nazar olundukda fil-vâkı‘ garîkan fevt olduğunu bi’l-mu‘âyene müşâhede eylediklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde keşf ü tahrîr ve ba‘dehuma‘an ba‘solunan es-Seyyid Mustafâ Çelebi ile gelüp meclis-i şer‘e inhâ itmeğinnâm vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi’l-yevmi’s-sâdis min Saferü’l-hayr li-sene selese mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Alî Efendi ibn Mustafâ / El-Hâc Hüseyin bin el-Hâc Hasan /Hüseyin Çelebi bin Sâ‘atci /Mustafâ Halîfe bin Abdullah el-İmâm /Hâfız Hüseyin bin Mustafâ /Es-Seyyid Mehmed Çelebi bin Osmân /Osmân Çelebi bin Sâdık /Hâfız Sunullah Efendi /Halîl bin Receb Efendi /ve gayruhüm.

[15c/ 53]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kethüdâ Mahallesi sükkânından işbu râfi‘ü’s-seferHaçador veled-i [boş] nâm zımmî meclis-i şer‘-ihatîr-i lâzımü’t-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ani’l-merâm idüp târîh-i bâ‘is-i tahrîrden bir gün mukaddem zevcim Hânımbint-i [boş]nâm nasrâniyye Ayuvâsılınâm mevzi‘de vâkı‘ inhâ-i bâtılmız üzere ziyâretgâha varup avdet eyledükde bi-kazâi’llahi te‘âlâ Bey bağı önünde hücceten hâlike olmağla ba‘zı ashâb-ı ağrâz iftirâ itmeğın taraf-ı şer‘den üzerine varılup keşf ü nazar olunması matlûbumdur didikde taraf-ı şer‘-i enverden Mevlânâ Mustafâ Efendi ibn İslâm ve huddâm-ı mahkemedden es-Seyyid Mustafâ Çelebi ma‘ân irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmîolan müslimîn bi’l-fi’l Amâsiyye ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan sa‘âdetlü Alî Başa yessera’llâhü mâ-yürîdü ve mâ-yeşâ‘uhazretleri tarafından mübâşir ta‘yîn [ve] Ömer Ağa ibn Abdullah nâm kimesne ile hâlik-i mezbûre üzerine varılup akd-i meclis-i şer‘-i

nebevî olunup lakin ricâlin nisâyâ nazarı gayr-i câiz olmağın Bâyezîd Paşa Mahallesi sakinelerinden olup hüsn ihtiyâre olanlardan Emine binti el-Hâc Mehmed ve Âişe binti Abdullah ve Râbi'a bint-i Abdî ve Gülşâh binti Alî hatunlar keşf ü nazar idüp cemî' a'zâsı sâlim ve eseri cerâhatdan birisi yokdur deyü haber virdiklerin mevlânâyı mezbûr mahallinde keşf ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba's olunan es-Seyyid Mustafâ Çelebi ibn Mehmed ile gelüp vukû'ı üzere meclis-i şer'e inhâ itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ebûbekr bin Siyâvuş Bey / Hasan Çelebi ibn Ebûbekr / Mehmed bin Mustafâ / Mahmûd Çelebi ibn El-hâc Mehmed / Hasan Çelebi ibn Hüseyin / Mustafâ ibn İbrâhim / Ve diğeri Hasan Çelebi ibn Şâhin / Ovanes veled-i Kirkör / Sefer veled-i Merre / Aleksan veled-i Serkis / Avânes veled-i Kusvar / ve gayruhüm mine'l-hâzîrîn.

[16a/ 54]

An-aslMahmiyye-i İslâmbul'dan olup Medîne-i Amâsiyye'de vâkı' Mehmed Paşa Mahallesi'nde müsâfereten sâkin Mehmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Gümüşlü-zâde Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi'ü'l-kitâb Monlâ Mehmed bin Ebûbekr Halîfe mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl idüp Göllübağ nâm mevzi'de vâkı' bir haddi Hasan Alî-oğlu bağına ve iki haddi Hasan Alî-oğlu bağına Kühi Tağ'a ve bir haddi tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz bir kıt'a bağ ve tahmînen üç keyl tuhm istî'âb ider tarlayı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i kat'î ile def'a-yı vâhidede kırk kıt'a esedî guruşa bey' ü teslîm ol dahi iştirâ vü tesellüm idüp semeni olan meblâğ-ı mezbûr kırk guruşa temâmen ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm bağı mahdûd-ı mezkûr ve tarla-yı merkûm Monlâ Mehmed'in mülk-i müştêrâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun deyü ikrâr itmeğın gıbbe't-tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Saferi'l-hayr li-sene selese aşere mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osmân Ağa binSıddık / El-Hâc ibn Mehmed / El-Hâc Alî bin Mehmed / El-Hâc Hüseyin ibn Ahmed / Murâd bin Ahmed /El-Hâc Halîl bin el-Hâc Mahmûd / Mehmed bin Ahmed / ve gayruhüm.

[16b/ 55]

An-asl Mahmiyye-i İstanbul'dan olup müsâfireten Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi'nde sâkin Mehmed bin Mehmed nâm kimesne Gümüşlü-oğlı Mahallesi sâkinlerinden işbu râfî'ü'l-kitâb Mehmed bin Ebûbekr Halîfe nâm kimesneyi meclis-i şer'â ihzâr ve mahzarında üzerine da'vâ vü nizâ' takrîr-i kelâm idüpGöllübağ nâm mevzi'de vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûdharâbe bağ yeri babam müteveffâ-yı mezbûr otuz sene mukaddem Mustafâ Bey nâm kimesneden iştirâ idüp mülk-i müşterâsı iken fevt olup verâseti bana münhasıra olmağla sâlifü'z-zikr bağ mülk-i mûrisim iken merkûm Mehmed zabt ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm Mehmed cevâbında fi'l-vâkı' sâlifü'z-zikr bağı kühiden ihyâ eyledim deyü cevâb itdikde müddeî-i mezbûr Mehmed kühidenihyâ eylediğini inkâr etmeğin mezbûr Mehmed'in sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine talep olundukda mine'l-'udûl Hüseyin bin Ömer ve Ahmed bin Abdülbâkî nâm kimesneli eclî's-şahâdemeclis-i şer'e hâzîrân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka sâlifü'z-zikr bağı mezbûr Mehmed kühidenihyâ eyledüğüne şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyetenşerâitü'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı' olmağın müddeî-i mezbûr Mehmed'i bî-vech mu'ârazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene selese aşere mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ Çelebi ibn Alî / Hüseyin Çelebi bin Bazarbaşı / Abdullah Çelebi bin Mustafâ / El-Hâc Alî bin Mehmed / ve gayruhüm mine'l-hâzîrîn.

[16c / 56]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Kahramân bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde sulbî oğlı

işbu râfî'ü'l-kitâb Halîl nâm kimesne ihzâr ve mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ ve tasvîr-i mer'î idüp bundan akdem müteveffîye olan zevcem Emine nâm hatunun muhallefâtından olup İltekin nâm mevzi'de vâkı' lede'l-ahâli ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûdbir kıt'a bağ ve bir kebîr şîre leğeni ve bir leğeni ve bir sîm bıçak ve bir çift altun küpe ve bir alaca ve bir kırmızı sandık ferâce ve bir sîm önlük kuşak ve bir yeşil Acem bezi kapama ve bir derârî zıbın ve bir bohca ve beynimizde ma'lûmu'l-aded olan nühasdan hissesini virmede ta'allül ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Halîl cevâbında fi'l-vâkı' sâlifü'z-zikr eşyâyı vâlidem müteveffâ-yı merkûme Emine hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde târîh-i kitâbdan on beş sene mukaddem bana hibe-i sahîha-i şer'îyye ile hibe ve teslîm idüp ben dahi mülk-i mevhûbum olmak üzere ahz u kabz ve târîh-i mezbûrdan vâlidem müteveffîye olunca dört sene muvâcehesinde ve on sene müteveffîye olduktan sonra min haysü'l mecmû'on beş senedir sâlifü'z-zikr eşyâ-yı mülk-i mevhûbum olmak üzere zabt iderim didikde müddeî-i mezbûr Kahramân hibe-i mezbûreyi ikrâr idüp lakin mezbûr Halîl Kefe'ye gitmek sadedinde iken zikri mürûr iden eşyâyı yine vâlidem Emine nâm hatuna hibe eylemişidim didikde mezbûr Halîl hibe inkâr itmeğın müddeî-i merkûm Kahramân hibe-i isbâta iktidârı olmayup ve on beş sene mürûr iden da'vânın bilâ-emr istimâ'ı gayr-ı meşrûh olmağın müddeî-i merkûm Kahramân bî-vechmu'ârazadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrire fi'l-yevmi'l-ışrîn min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâfız Ebûbekr Halîfe bin el-Hâc / İbrâhîm bin Süleymân /Hızır bin Mehmed / Resûl bin Hasan / Alî bin Mehmed / İbrâhîm bin Sefer / Alî bin Nebî / Hasan bin Velî / Ve gayruhüm.

[16d / 57]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Şahbâz bin Abdullah nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Âişe ve sulbîye-i sağîre kızları Fâtıma ve Âlime ve Mevlânâ Alî nâm kimesnelere münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık olduktan sonra mezbûr Alî meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde merkûm Âişe tarafından husûmet vekîli olup vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan bâ'isü'l-kitâb Alî bin Hasan mahzarında da'vâ ve

takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından olup mahalle-i mezbûrede vâkı' lede'l-ahâlî /17/ ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûdmenzil ve içinde olan eşya ve iki aded kebîr şîre kazganı ve tabakhânedede vâkı' bir bâb tabak dükkânı ve iki yüz aded sahtiyândan hisse-i şer'iyemi müvekkile merkûme Âişe vâsi'atül-yed olduğu hasebiyle taleb iderim suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-suâl vekîl-i mezbûr Alî cevâbında fil-vâkı' sâlifü'z-zikr menzil ve içinde olan eşyâ ve iki aded şîre kazganı⁴²⁶ sagîrtân-ı mezbûrtânFâtıma ve Âlime'nin hisselerine virilüp ve zikr-i mürûr iden bir bab tabak dükkânı müvekkilem merkûme Âişe'nin mehr-i müeccelive semen hissesi ve bilazik akçesi mukâbelesinde virilüp ve mezkûrül-adediki yüz yigirmi beş aded sahtiyân yüz kıt'a esedî guruşa akd olunup müddeî-i mezbûr Alîme'ye teslîm ol dahi meblâğ-ı mezkûr yüz guruşun otuz guruşunu sagîrtân-ı mezbûrtânFâtıma ve Âlime'nin hisselerini edâ idüp ve bâkî kalan yetmiş guruşu velâyeti hasebiyle kendi hissesiçün ahz u kabz idüp verâse müte'allik olan âmme-i da'vâdan müvekkilem merkûm Âişe'nin zimmetini ibrâ-i âmm ile ve iskât eyledi deyü def' ile mukâbele eyledikde müddeî-i mezbûr Alî minvâl-i muharrer üzere olan ibrâ-i inkâ[r] itmeğin vekîl-i merkûm-ı Alî'nin sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl es-Seyyid el-Hâc Mehmed Efendi ibn es-Seyyid el-Hâc Ahmed ve İbrâhîm bin Ahmed nâm kimesneler li ecli's-şahâdemeclis-i şer'e hâzırân olup gibbe'l-istişhâdfî'l-hakîka teslîm minvâl-i meşrûh üzere olup müddeî-i mezbûr Alî mezkûrül-aded iki yüz yigirmi beş sahtiyânı yüz kıt'a esedî guruşa ahz u kabz ve otuz guruşunu sagîrtân-ı mezbûrtânFâtıma ve Âlime'nin hisselerine edâ ve bâkî kılan yetmiş guruş velâyeti hasebiyle kendi hissesiçün ahz u kabz idüp verâse-i müte'allik âmme-i da'vâdanmüvekkile-i merkûmÂişe'nin zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskât eyledüğüne bizler şahidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü her birileri edâ-i şahâdet eylediklerinde ba'd-ı ri'âyete şerâitül-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı' olmağın müddeî-i mezbûr Alî nâm kimesne bî-vechmuârizadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrîre fi'l-yevmi'l-'ısrîn min şehri Saferi'l-hayr li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

⁴²⁶ -dan sonra gelen "kazgan" sözcüğü mükerrer yazılmış.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ahmed Efendi ibn es-Seyyid Mahmûd Efendi - Yeğen Alî Ağa - Monlâ Mehmed Fazlı-zâde - Es-Seyyid Halîl ibn Osmân an mahalle-i Sarachâne - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[17a / 58]

Medîne-i Amâsiyye'de Kal'a-i Balâ sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mustafâ nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Emine ve sulbî kebîr oğlu Mustafâ nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi ve sulbîye-i kebîre kızı Âişe'ye münhasıra oldığı şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra oğlu mezbûr Mustafâ dahi fevt olup verâseti zevce-i metrûkesi Hadîce ve vâlidesi mezbûr Emine ve sulbî oğulları Mehmed ve İbrâhîm ve İsmâ'îl ve sulbîye kızı Ümmühân'a münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Emine zevci müteveffâ-yı merkûmadan intikâl iden semen hissesi ve oğlu müteveffâ-yı mezkûr Mustafâ'dan intikâl iden südüs hissesi mukâbelesinde müteveffât-ı merkûmanın muhaleffâtından altmış beş guruş ahz u kabz eyledikten sonra mezbûre Emine tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı ikrâra ve i'tâ-i hüccete vekîli olup Ahmed Çelebi ibn Hüseyin ve Mustafâ bin Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Şa'bân Çelebi ibn Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu râfî'ü'l-kitâb merkûmdan Mehmed ve İbrâhîm ve İsmâ'îl ve Ümmühân mahzarlarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûre Emine müteveffâyân-ı mezkûrân zevci Mustafâ ve oğlu diğer Mustafâ'dan intikâl iden meblağ-ı mezkûr altmış beş guruşdan merkûmun Mehmed ve İbrâhîm ve İsmâ'îl'e her birilerineon birer guruş hibe vü teslîm ve mezbûre Ümmühân'a on iki guruş hibe vü teslîm idüp anlar dahi ittihâb ve kabz u kabûl eylediler ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr meblağ her birilerinin mülk-i mevhûblarıdır keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsunlar deyü bi'l-vekâle ikrâr itmeğın gibbe't-tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis min Saferi'l-hayr li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin Osmân - Hüseyin Başa ibn Mehmed - Ebûbekr Efendi ibn Ömer - Hüseyin bin İsmâ'îl - İsmâ'îl bin Mustafâ - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[17b/ 59]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından İlgazi nâm karye sâkinlerinden Hasan bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde Hâcî İlyâs Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi‘ü’l-kitâb fahrü’l-akrân Ya‘kûb Ağa ibn Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i tahrîre değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olup karye-i mezbûrede vâkı‘ lede’l-ahâli ve’l-cîrânma’lûmu’l-hudûdmenzil ve bir çift camuz öküzü ve bir re‘s bâkî buzağuluk sığır ineği ve bir araba ve üç aded döğen ve yine karye-i mezbûre dâhilinde lede’l-ahâli ve’l-cîrânma’lûmu’l-hudûd ve bir kıt‘a bağ tarafından icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey‘-i bât-ı sahîh-i kat‘î ile sâlifü’z-zikr menzil yigirmi beş guruşa ve camus öküzü on beş guruş ve inek ve araba ve döğen on guruş ve bağ otuz guruş min haysü’l mecmû‘seksen kıt‘a esedî guruşa bey‘ ü teslîm ol dahi iştirâ ve tesellüm ve semen olan meblağ-ı mezkûr seksen guruş temâmen ahz u kabz idüp ve yine karye-i mezbûrede vâkı‘ lede’l-ahâli ve’l-cîrânma’lûmu’l-hudûd ve tasarrufumda olan tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu izn-i sâhib-i arzla yigirmi bir kıt‘a esedî guruşa fârîğ olup meblağ-ı mezbûr yigirmi bir kıt‘a esedî guruşunu ahz u kabz eyledim ba‘de’l-yevm sâlifü’z-zikr menzil ve camus öküzü ve inek ve araba ve döğen ve bağ-ı müşterî-i mezbûr Ya‘kûb Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır ve tarlalar mülk-i müteveffîdir keyfe mâ yeşâ‘ ve yahtâr mutasarrıf olsun deyü ikrâr itmeğin gibbe’t-tasdîk mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurre fi’l-yevmi’s-sittîn min Saferi’l-hayr li-sene selese aşeret ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

İbrâhîm Ağa Serdâr - Monla Mehmed Fazlı-zâde - Es-Seyyid el-Hâc Mustafâ imâm mahalle - Alî bin Fazlı Serdellâl - El-Hâc Mehmed bin Hâcî Ahmed - Yeğen Osmân - Kürt Yûsuf - ve gayruhüm.

[18a /60]

Husûs-ı âtî’l-beyânın bâ-fermân-ı âlimahallinde keşf ü tahrîr iltimâs olmağın taraf-ı şer‘-i mutahhardan Mevlânâ Hasan Efendi ibn Mehmed Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî olan müslimîn ve câmi‘-i âtînin berât-ı âli-şân ile mer‘î ve Medîne-i Amâsiyye’de mi‘mâr başı olan el-Hâc Mustafâ ve Mi‘mâr Yûsuf ile medîne-i mezbûre kazâsına tâbi‘ E[z]ine Pazarı-ı Atîk nâm karyede vâkı‘

Mehmed Çâvuş vakfı olan hân ve câmi‘-i şerîf evkâfına bi’l-fi’l berât-ı âlî-şân ile mütevellîsi olan Halîl Ağa tarafından vekîli olan babası işbu râfi‘ü’l-kitâb Alî Bey ibn [boş] nâm kimesneler ile vakf-ı merkûmun hân ve câmi‘-i şerîf üzerine varılıp akd-i meclis eylediklerinde vekîl merkûm Alî Bey meclis-i ma‘kûd-ı mezbûrede takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ani’l-merâm idüp hân ve câmi‘-i merkûm mürûr-ı eyyâm ile ba‘zı yerleri harâb olup yedimde olan fermân-ı cihân-mutâ‘mûcebince ta‘mîr ü termîme muhtâc ve lüzûmı olan yerleri tahmîn-i sahîh ile tahmîn ve keşf-i tahrîr olunması matlûbumdur didikde ba‘de’n-nazar hâne-i merkûm sakafında olan meksûr kiremidler ta‘mîrine ve kible tarafında olan dört ayak ve şîmâl tarafında olan altı ayağa iki bin kiremidi on altı guruşa ve iki bin nîme kiremid sekiz guruşa ve üç bin oluk kiremid tokuz guruşa virem firun kireç on guruşa ve üstâdiye yigirmi guruşa ve kapu ocakları mâşına beş guruş min haysü’l mecmû‘ altmış sekiz guruş ile ancak ta‘mîr olunur noksan ile ta‘mîr olunmaz deyü tahmîn-i sahîh ile tahmîn eylediklerinde ve câmi-i merkûmun divarları kadîmden kerpîc olup yine ke’l-evvel kerpîc ile ta‘mîr olunur ise sakfına divarları ve mihrâbı ve minberi ta‘mîrine birer guruş ancak kifâyet ider eğer divarları müceddeden kâ[r]gîrbînâ olursa dört yüz guruş ancak kifâyet ider deyü tahmîn eylediklerinde ve hân-ı kurbinde olup yüz seneden mütecâviz mecrâsı mu‘attal olan çeşmenin ta‘mîr ü termîmine bin guruş ancak kifâyet ider deyü tahmîn-i sahîh ile her birileri minvâl-i meşrûh üzere tahmîn eylediklerini mevlânâ-yı merkûm mahallinde ketb ü terkîm ve ma‘an ba‘solunan İbrâhîm bin Ahmed ve Muslî bin Abdullah nâm kimesneler ile meclis-i şer‘e gelüp alâ vukû‘aihbâr itmeğîn mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olındı. Tahrîren fi’l-yevmi’l-âşer min şehri Rebiü’l-evvel li-sene selese aşere ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Nasûh Ağa mütevellî-i sâbık - Abdülgaffâr Hatîb câmi‘-i merkûm - Hasan Halîfe bin Numân el-imâm - Ömer bin Şa‘bân el-müderriş - Mustafâ bin Hasan Hatîb karye-i Efte - Sa‘dî bin Mehmed karye-i mezbûr - El-Hâc Mehmed bin Alî karye-i [silik] - İlyâs bin Osmân karye-i mezbûr - Mehmed bin Ebûbekr karye-i Ağılıcık - Mehmed bin Süleymân karye-i mezbûr - Kaya Koca bin Mehmed karye-i Arıkor - İbrâhîm binEbû karye-i Tatar - El-Hâc oğlu Hasan karye-i E[zi]ne Bazarı - Alî bin Velî karye-i mezbûr - İbrâhîm bin Mustafâ karye-i mezbûr - Hasan bin Alî karye-i mezbûr - ve gayruhüm.

Husûs-îâtî'l-beyân mahallinde keşf ü tahrîr için taraf-ı şer'î-i enverden Mehmed Efendi ibn Mustafâ Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimîn ve Amâsiyye Sancâğı'na mutasarrıf⁴²⁷ olan sa'âdetlü Alî Paşa hazretleri tarafından mübâşir ta'yîn buyurulan fahrü'l-eşbâhMustafâ Ağa bin Ömer Bey ile Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Feyze nâm karye sâkinlerinden fahrü'l-eşbâhHasan Ağa bin Osmân Ağa'nın hânesine varılup akd-i meclis-i şer'î-i nebevî eylediklerinde meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda Lâdik Kasabası sâkinlerinden olup işbu râfi'âtü'l-kitâb Hasan bin Mehmed ve zevcesi Râbi'a binti Mehmed nâm kimesneler takrîr-i kelâm idüp sulbî kebîr oğlumuz Alî merkûm Hasan Ağa'nın odasında sâkin olup ve hidmetinde iken târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem Cum'a günü vakt-i asırda bi-kazâi'llahi te'âlâkendi tabancasınıkurdalarken boşalup hattâ sol böğründen kurşun urup cerh ol sebebden fevt olmuşdur nazar olunup vâkı' hâli vukû'a üzere keşf ü tahrîr olunması matlûbumuzdur didiklerinde meyt-i mezbûre nazar eyledikler fi'l-vâkı' sol böğründen kurşun yarası olup ol sebebden fevt olduğunu bi'l-mu'âyene müşâhede eylediklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde keşf ü tahrîr ba'dehu ma'an ba's olunan Çukadar İbrâhîm bin Ahmed ile gelüp meclis-i şer'e inhâ itmeğin mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrîre fi'l-yevmi's-sitte aşer min şehri Rebiü'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid el-Hâc Alî bin Mehmed an mahalle-i Sebküddin - Süleymân bin Abdullah an mahalle-iCami-i Enderun - İbrâhîm bin Mustafâ an mahalle-i Gazgancı - Es-Seyyid Mehmed Çelebi bin Hasan an kazâ-i Merzifon - Receb bin Muslı an zâlik - Monlâ İsmâ'îl bin Abdülkerim an kazâ-i Köprü - Mehmed bin Fazlullah el-hatîb – El Hâc Mehmed bin Süleymân - Hasan bin Mustafâ el-müezzin - Alî Paşa ibn Mustafâ - Receb bin Mehmed an karye-i Eymir - ve gayruhüm.

Bi'l-fi'l Amâsiyye Sancâğı'na ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan sa'âdetlü Alî Başa yessera'llâhü mâ-yürîd ve mâ-yeşâ'hazretleri tarafından mütesellim ta'yîn

⁴²⁷ “mutasarrıf” sözcüğünün altına “ber-vech-i arpalık” yazılmış.

olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârimes-Seyyid el-Hâc Mustafâ Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp târîh-i tahrîr gicesi Kârîm nâm zımmîye mecnûne olup kendi sun'ı ile köprü başında nehr-i kebîre düşüp garîkan hâlik olup Nebî-oğlu bağın üstünde karâr eylemiştir taraf-ı şer'den üzerine varılıp keşf ü tahrîr olunup işbu hâzırûn bi'l-meclis kâfir kethüdâsı Pâli veled-i Veledemir ve Dere Mahalle'den Babek veled-i Yanos ve Mehmed Paşa Mahallesi'nden Asvador veled-i Karabet ve Gümüşlü-oğlu Mahallesi'nden Agob veled-i Şîrvân ve Asvador veled-i Yanos ve Zekeriye veled-i Karabet nâm zımmîler âyîn-i bâtilaları üzere kaldurup reft itmeleri matlûbumdur didikde taraf-ı şer'-i enverden Mustafâ Efendi ibn Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyli vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ve mütesellim mûmâ-ileyh tarafından mübâşir ta'yîn olunan Şatır Hasan bin Abdullah nâm kimesne ile hâlik-i mezbûrenin üzerine varup lakin ricâlin nisâyâ nazar-ı meşrûh olmadığına binâen Şamlar Mahallesi sâkinelerinden Şehribân binti Ahmed ve Fâtıma binti Ahmed nâm hatunlar nazar eylediklerinde fil-vâkı' eser-i cerâhatdan sâlime olup garîkan hâlike olduğunu ale't-tarîki'ş-şahâde haber virdiklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ba'dehu ma'an ba's olunan es-Seyyid Mustafâ Çelebi ibn Ahmed Çelebi ile gelüp meclis-i şer'e inhâ eylediklerinde merkûmun zımmîler âyîn-i bâtilaları üzere hâlike-i mezbûre-i kaldurup defn itmelerine tenbîh birle mâ vak'a kayd şüd. Hurrire fi'l-yevmi's-sâni aşer min şehri Rebi'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Halife ibn Mehmed imâm mahalle-i Şâmiler - Abdullah Halife imâm-ı zâlik - Hasan Beşe ibn Mehmed bin Mehmed Paşa - Hüseyin bin Hasan an zâlik - Mustafâ bin Osmân an zâlik - Mehmed bin Osmân an zâlik - Bektâş bin Muslı Ağa an zâlik - El-hâc Hasan bin Mehmed Temennâ.

[19a/ 63]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma binti Alî nâm hatun meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp târîh-i tahrîr günü Karaağac kurbinde Âişe binti el-Hâc Abdî nâm hatunun menzili dâhilinde vâkı' olan kuyuyu tathîr için oğlum Dâvud bin Satılmış nâm kimesne götürüp oğlum dahi kuyunun içinde inüp kazarken başına taş düşüp başı mecrûh olmuştur taraf-ı şer'den üzerine varılıp keşf ü tahrîr olunması

matlûbumdur didikde taraf-ı şer‘-i enverden Mevlânâ Mustafâ Efendi ibn Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî müslimîn ile ber-vech-i arpalık Amâsiyye Sancâğı'na mutasarıf olan Alî Başa hazretleri tarafından mütesellim olan kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim es-Seyyid el-Hâc Mustafâ Ağa tarafından mübâşir ta‘yîn olunan Şâtırbaşı es-Seyyid el-hâc Mehmed bin Es-seyyid Halîl nâm kimesne ile sâlifü’z-zikr kuyuya varup akd-i meclis-i şer‘-i nebevî eylediklerinde mecrûh-ı mezbûre nazar idüp fi’l-hakîka kuyu kazarken başına taş düşüp mecrûh olduğın bi’l-mu‘âyene-i müşâhede keşf ü tahrîr eylediklerinden sonra mecrûh-ı mezbûrdan keyfiyyet-i ahvâlî suâl eylediklerinde aslâ ve kat‘â tekellüme iktidârı olmadığını ve mezbûre Fâtıma ve mecrûh-ı mezbûrun zevcesi Döndi binti Haydar nâm hatun meclis-i ma‘kûdda medine-i mezbûre mahallâtından Hızır Paşa Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Nebî bin İbrâhîm ve İbrâhîm bin Mehmed ve İvâz bin Ömer ve Mehmed bin Ahmed ve Ömer bin Mustafâ ve İbrâhîm Alî ve sâirleri mahzarlarında husûs-ı mezbûre müte‘allik aslâ ve kat‘â da‘vâ ve nizâ‘ımız yokdur deyü ikrâr ü i‘tirâf eylediklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ba‘dehu ma‘an ba‘solunan Çukadâr Mustafâ bin Ahmed ile gelüp meclis-i şer‘e inhâ eylediklerinden sonra haze’l-vesîka mahalle-i mezbûre Hızır Paşa Mahallesi ahâlîleri talebiyle ketb olundu. Hurrîre fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-‘ışrîn min şehri Rebi’l-evvel li-sene selese aşeret ve mi’e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Hüseyin Çelebi bin Ahmed an mahalle-iGök Medrese- Süleymân bin el-Hâc Fazlı an mahalle-i Hâtûniye - Alî bin Mehmed an mahalle-i Hoca Süleymân - Hüseyin bin Yûsuf an mahalle-i Sebküddin- Osmân bin Velî an mahalle-i mezbûr - Ahmed bin Hasan an mahalle-i Sebküddin - Hasan bin Alî an mahalle-i Cami-i Enderun - Ve gayruhüm.

[19b/ 64]

Medine-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi‘ü’l-kitâb fahrü’l-müderrişinİbrâhîm Efendi ibn merhûm Raht-vân Mehmed Başa nâm kimesne tarafından asâleten ve sagîr karındaşları Ahmed ve Ömer ve Osmân nâm beyler ve sagîr kız karındaşları Emine ve Afife nâm hanımlar tarafından savb-ı şer‘-i mutahhardan vasîleri olmağla vesâyete meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde yine medîne-i mezbûre mahallâtından Fethiye Mahallesi sükkânından

Mehmed Beşe ibn Ahmed nâm kimesne mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vesâyete ikrâr-ı tâm ve bast-ı ani'l-merâmîdüp babam müteveffâ-yı merkûm Raht-vân Mehmed Paşa târîh-i kitâbdan sekiz ay mukaddem Bağdad Seferi'ne giderken mersûm Mehmed Başa'ya min ciheti'l-karzü's-şer'î iki yüz kıt'a esedî guruş virüp kable'l-edâ babam fevt olmağla asâle ve vesâyete taleb-i da'vâ eylediğimde merkûm Mehmed Başa dahi Bağdad'a varduğumda karagol ağası Alî Ağa'nın odasında müteveffâ-yı merkûm Mehmed Başa'ya deynim olan meblağ-ı mezkûrî fevtinden altı gün⁴²⁸ mukaddem seksen yalduz altını iki yüz guruş olmak üzere merkûm Mehmed Başa'ya edâ vü teslîm eyledim deyü cevâb ve mer'âmını isbât sadedinde olup ben dahi babam müteveffâ-yı merkûm Mehmed Başa fevtinden bir gün mukaddem mersûm Mehmed Beşe meblağ-ı mezkûr iki yüz guruş deyni olduğunu ikrâr idüp ikrâr-ı meşrûhını yedimde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince ikâmet-i beyyine sadedinde iken beynimizde münâza'ât-ı kesîre-i muhâsamât-ı şedîde vâkı' olmuş idi el-hâletü hazihî beynimizde müslimûn-ı muslihûn tavassut idüp es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere yüz elli aded esedî guruş ve bakîyyesinden fâriğ olmak üzere mâ yeşâ'akd-ı sulheyledikler ben dahi sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr yüz elli aded esedî guruşu mersûm Mehmed Beşe yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz u kabz idüp bakîyyesinden fâriğ oldım min ba'd husûs-ı mezbûre müte'allik-i da'vâdan birbirimizin zimmetini ibrâ vü iskât eyledüğün tarafeynden husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ ve nizâ' sudûr ve zuhûre iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm makbûle ve mesmû'a olmaya didikde ehad hümâ âharın kelâmını gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min şehri Rebii'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Umdetü'l-meşâyih Abdullah Efendi - Fahrü'l-eşbâhİbrâhîm Ağa Mir-alây - Umdetü's-sâdâtes-Seyyid Abdüllatif Çelebi - Es-Seyyid Hasan Ağa bin Hüseyin Bey - Zührü'l-eşbâhYeğen Alî Ağa - Dervîş Ağa bin Osmân Ağa - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[19c/ 65]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Yenice nâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hasan bin Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevce-i

⁴²⁸ "gün" sözcüğü mükerrer yazılmış.

metrûkesi A'îşe ve sulbî sagîr oğlu Hüseyin ve sulbîye-i sagîre kızları Emine ve Havvâ ve A'îşe'yemünhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre A'îşe kendi tarafından asâleten ve sagîrûn-ı mezbûrûn taraf-ı şer'den vasî olmağla vesâyete meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde⁴²⁹ Helkis Mahallesi sâkinlerinden işbu râfi'ü'l-kitâb el-Hâc Osmân bin el-Hâc Bilâl nâm kimesne-i ihzâr ve mahzarında bi'l-asâleten ve bi'l-vesâyeten da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından olup ırs-i şer'la bana ve sagîrûn-ı mezbûrûna intikâl idüp Kayaboğazı nâm mevzi'de vâkı' bir haddi kâdı bağı bir haddi Kel Hasan oğlu bağı bir haddi yine bizim bağımıza ve bir haddi tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir kıt'a bağı zabt ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr el-Hâc Osmân cevâbında fi'l-vâkı' müteveffâ-yı merkûm Hasan fevtinden sekiz ay mukaddem hayâtında otuz kıt'a esedî guruşa bağı bana bey' ü teslîm ve semeni olan meblâğ-ı mezkûr otuz guruşa ahz u kabz ba'd-ı vefâta üç senedir mülküm olup zabt iderim didikde merkûme A'îşe bey'-i mezkûrî inkâr etmeğın mezbûr el-Hâc Osmân'ın sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine talep olundukda mine'l-'udûl Eslem Mahallesi'nden Mahmûd bin Hasan ve yine karye-i mezbûrdan Osmân bin Hüseyin nâm kimesneler li ecli's-şahâdet meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm Hasan fevtinden sekiz ay mukaddem bağı mahdûd-ı mezkûrî otuz kıt'a esedî guruşa mezbûr el-Hâc Osmân'a bey' ü teslîm ve kabz-ı semen idüp ve ba'd-ı vefâta üç senedir mutasarrıf olduğına bizler şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'd-ı ri'âyete şerâiti'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın müdde'î-i merkûme A'îşe bey'-i bî-vech mu'ârızadanmen' kayd şüd. Hurre fi'l-yevmi's-sâni' min şehri Rebii'l-ahir li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ya'kûb bin Yûsuf - El-Hâc Alî bin Hüseyin - Halîl bin Şa'bân - Osmân bin Süleymân - ve gayruhüm.

[19d/ 66]

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr için savb-ı şer'den Mevlânâ Hüseyin Efendi ırsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye'de Helkiz Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt

⁴²⁹ "lâzım" sözcüğü sehven mükerrer yazılmış.

olan Ahmed bin Hızır nâm müteveffânın menziline akd-i meclis-i şer‘i şerîfeolundukda müteveffâ-yimezbûrun virâseti sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Mehmed Çelebi ve sulbîye-i kebîre kızı Sâliha ve sulbî sagîr oğulları Ahmed ve Abdullah ve zevcesi Döndi nâm kimesnelere münhasıra olduğu şer‘an zâhir oldukdan sonra işbu râfi‘ü’l-kitâb mezbûr es-Seyyid Mehmed Çelebi nâm kimesne li-ebb kızkarındaşı olan Sâliha /20/ nâm hatun tarafından husûmete vekîli olup mezbûrenin dâşınıma‘rifet-i şer‘le ârifân olan Mehmed Çelebi ibn Hüseyin ve Ömer Çelebi ibn Mustafâ nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâlet-i sâbite mezbûre hatunun zevci olan Mehmed Halîfe ibn Ebûbekr nâm vekîli meclis-i ma‘kûd-ı mezbûre ihzâr ve mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem fevt olan vâlidem Ümmühân binti Hüseyin nâm hatunun silk-i mülkünde münselikbabam müteveffâ-yı mezbûrun menzil-i dâhilinde vâkî‘ bir tarafından Cizmeci Mehmed Çelebi mülküne ve iki taraftan tarîk-i âmma ve taraf-ı erba‘ası babam müteveffâ mülkü ile mahdûd ve mümtâz tarla on beş arşun ve arzan on bir arşun arsa hâlyasına târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem cem‘iyyet hitâmında bana hibe-i sahîhü’ş-şer‘iyye ile hibe idüpben sagîr olmağla yine kendü velâyete ahz u kabz etmeğle mülk-i mevhûbum olmuş iken hâlâ babam müteveffâ-yı merkûm terekesinden olmak üzere beyinlerinde iktisâm-ı murâd iderler suâl olunup iktisâmdan men‘ ü def‘ olmasını matlûbumdur didikde gibbe’s-suâl vekîli mezbûr-ı minvâl-i muharrer üzere hibe-i inkâr ile cevâb vircek müddeî-i mezbûrdan takrîr-i da‘vâsına beyyine taleb olundukda ‘udûl-ı müslimînden mahalle-i mezbûrdan Müezzîn Ahmed Çelebi ibn Ebûbekr ve el-Hâc Osmân bin el-Hâc Dilâver nâm kimesneler li ecli’ş-şahâdemeclis-i ma‘kûd-ı mezbûrda hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi’l-hakîka mezbûre Ümmühân nâm hatunun mülkü olan sâlifü’z-zikr arsa-i hâliyyesini târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem cem‘iyyet hitâmında işbu oğlu mezbûr Mehmed Çelebi’ye bizim huzûrımızda hibe-isahîhü’ş-şer‘iyye ile hibe idüp mezbûr ve Seyyid Mehmed Çelebi sagîr olmağla yine kendi velâyete ahz u kabz ider bizler bu husûsa minvâl-i muharrer üzere şahidlerüz ve şahâdet dahi ideriz deyü her birleri edâ-i şahâdet-i şer‘iyye eylediklerinde ba‘de’t-ta’dîl ve’t-tezkiye şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkî‘a oldukdan sonra sâlifü’z-zikr arsa-i mezbûr es-Seyyid Mehmed Bey mülk-ü mevhûbî olmak üzere hüküm ve vekîl-i mezbûr iktisâmdan men‘ eyledüğünü mevlânâ-yı merkûm mahallinde ketb ü terkîm ve ma‘an ba’s olunan es-Seyyid Mustafâ bin Ahmed ile meclis-i şer‘e gelüp vukû‘ı üzere haber virmeğın mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı.Hurrîre fî evâsıt şehriRebiü’l-ahir selese aşeret ve mi’e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-ulemâ Abdurrahman Efendi - Ömer bin Mustafâ - Ve Hâcî Hüseyin bin el-Hâc Abdî - ve es-Seyyid Mustafâ Çelebi - ve karındaşı(silik) - ve gayruhüm.

[20a/ 67]

Medine-i Amâsiyye mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Abdülkâdir bin el-Hâc Alî nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkeleri Râbi'a binti ve Gülbeyâz binti Abdullah ve sulbî kebîr oğulları Mustafâ ve Ahmed ve sulbîye-i kebîre kızları Âişe ve A'îşe ve Hadîce ve sagîre Züleyhâ'ya münhasıra olduğı şer'an zâhir ve mütahakkık oldukdan sonra mezbûr[e] Âişe tarafından husûs-îâtî'l-beyânıkrâra ve i'tâ-yı hüccet vekîli olup Mustafâ bin el-Hâc Mehmed ve karındaşı Osmân nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan yine merkûm el-Hâc Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hafîr-i lâzımü't-tevkîrde el-Hâc Mehmed bin Alî Efendi ve mezbûre Aişetarafından dahi husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra ve i'tâ-i hüccete vekîli olup el-Hâc Halîl bin Mehmed ve Abdullah bin İbrâhîm nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan yine merkûm el-Hâc Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hafîr-i lâzımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına vâz'ü'l-yed olan hâfîzû'l-kitâb mezbûr Mustafâ mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûr[e] Âişe'ye babası müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından intikâl iden hissesini esvâb ve evânî nühâsın ve sâir eşyâdan ahz u kabz ve menzil ile zimem-i nâsda olan akçe mukâbelesinde seksen guruş ahz u kabz idüp ve müvekkilem mezbûr Aişedahi hissesini esvâb ve evânî nühâsın ve sâir eşyâdan ahz u kabz ve zimem-i nâsda olan akçe ile menzil mukâbelesinde Çay nâm mevzi'de vâkî' lede'l-ahâlî ve'l-cîrânma'lûmu'l-hudûdbir kît'a bağı otuz beş guruş nakûd alup ırs-i müte'allik cemî'-i de'âvîden kızkarındaşları merkûm Mustafâ Çelebi'nin zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ vü iskât eylediler deyü bi'l-vekâle ikrâr itmeğın gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrîre fi'l-yevmü'l-râbi' ve'l-ısrîn min şehri Rebi'l-âhir li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Mehmed bin Alî - Osmân Bey bin Mustafâ - Mehmed bin Alî - Mehmed bin Osmân - ve gayruhüm.

[20b/ 68]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Abdülkâdir bin el-Hâc Alî nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkeleri Râbi'a binti [boş] ve Gülbeyâz binti Abdullah ve sulbî kebîroğulları Mustafâ ve Ahmed ve sulbîye-i kebîre kızları Âişe ve Aişe Hadîce ve sagîre Züleyhâ'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûrtân Râbi'a ve Gülbeyâz nâm hatunlar tarafından husûs-ı âtî'l-beyânîkrâr ve i'tâ-yı hüccete vekîller olup Hâfız Osmân bin el-Hâc Mehmed ve karındaşı Mustafâ nâm kimesneler şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan Şa'bân Halîfe ibn el-Hâc Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûrun oğlu olup muhallefâtına vâz'ü'l-yed olan bâ'isü'l-kitâb merkûm Mustafâ mahzarında bi'l-vekâlete ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilelerimmezbûrtân zevceleri müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından initikâl iden semen hisselerini esvâb ve evânî nühâs ve sâir eşyâdan ahz u kabz ve menzil ve bağ ve zimem-i nâsda olan akçe mukâbelesinde ve mehr-i müeccellerimukâbelesinde ale't-tarîkû'l-hârac her birileri kırkar guruş ahz u kabz idüp merkûm Mustafâ'nın zimmetini ırs-i müte'allik cemî'-i de'âvîden ibrâ-i âmm ve iskât eyledük didiler didikde gıbbe't-tasdîkû'ş-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı.Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min şehri Rebi'l-âhir li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Mehmed bin Alî - Osmân Bey ibn Mustafâ - Mehmed bin Alî - Mehmed bin Osmân - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[21a / 69]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Darü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ömer nâm müteveffânın verâseti Mahmiyye-i Üsküdar sâkinelerinden zevce-i metrûkesi Sâliha binti Abdullah ve vâlidesi Emine ve sulbî sagîr oğlu Ebûbekr'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Sâliha meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde sagîr merkûm Ebûbekr'e taraf-ı şer'den mansûba vasîsi olup müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtına vâzi'atü'l-yedolan bâ'isetü'l-kitâb mezkûre tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı tasdîke vekîl-i müseccel olan Hâfız Alî bin Üveys Dede nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i

kelâm idüp zevcim müteveffâ-yı mezbûr Ömer'in muhallefâtından bana intikâl iden semen hissem ber-mûceb-i defter-i kassâm altı guruş idüp ve mehr-i mü'eccelim bi-hesâb-ı sağ akça sekiz guruş bir sülüs min haysü'l mecmû' elli sekiz guruş bir sülüs olup mukâbelesinde müteveffâ-yı mezbûrun Mahmiyye-i Üsküdar'da vâkı' nısf menzili on beş guruşa ve kırk üç guruş bir sülüs nakd akçe min haysü'l mecmû' elli sekiz guruş bir sülüsünü vekîl-i mezbûr Hâfız Alî nâm kimesnenin yedinden temâmen ahz u kabz idüp vasiyye-i mezbûre Emine zimmetine bir akçe ve bir habbe hakk ve alâkam kalmadı deyü ikrâr itmeğın gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni min Cemâziye'l-ülâ li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyidü'ş-şeyh Alî Efendi ibn Abdî Efendi - Hâfız Hasan Halîfe ibn Hüseyin el-imâm - Es-Seyyid Hüseyin Çelebi ibn Hasan - Alî Çelebi ibn Mehmed Başa - El-Hâc Abdurrahman Efendi ibn Osmân - Mehmed Koca ibn Receb - Monlâ Mehmed bin Mustafâ Efendi - ve gayruhüm.

[21b/ 70]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Gümüşlüoğlu Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffıye olan Âişe binti Alî nâm müteveffânın veresesı zevci Alî ve sadriyye-i kebîre kızı Fâtıma ve li-ebeveyn er karındaşı Mehmed'e münhasır olduğı şer'an zâhir ve mütahakkık oldukdan sonra mezbûr Mehmed diyâr-ı âhârda olup hayâtı ve memâtı ma'lûm olmamağla müteveffâ-yı mezbûreden kendüye ırs-i şer'la intikâl iden hisse-i şer'iyyesini ahz u kabz idüp kendünün hayatı zuhûr idüp gelinceye dek hıfz ve kendüye isâle bir vekîl nasb u ta'yîn olunmak lazım ve mühim olmağın işbu hâfızü'l-kitâb mezbûre Fâtıma hatun zîver-i emânet ile pîrâste ve mahmûdü'l-hâl olup gâib için vekîl bi'l-muhâfız olmağa lâyıık ve her vechle mahall ü müstehakolduğı sukât-ı ihbâr itmeğın gâib-i mezbûr zuhûr idüp gelinceye değın müteveffıye-i mezbûreden intikâl iden hisse-i şer'iyyesini hıfz ve vekîl nasb u ta'yîn olunup ol dahi vekâleti mezbûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya ta'haddüd ü iltizâm itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin min Cemâziye'l-ülâ li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Ağa bin Küçük Alî-zâde - Mehmed Bey ibn Ahmed Bey - Monla Mehmed bin Fazlı-zâde - Hamza Başa - ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[21c/ 71]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed bin Mustafâ nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mustafâ nâm sagîre bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğünü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn haber virdikleri sagîr-i mezbûrun li-ümn karındaşı bâ'is-i hâze'l-kitâb Mahmûd nâm kimesne sagîr-i mezbûrun rüşd ü sedâdınadeğın babası müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden emvâlini zabt ve ahvâlini hıfz için mezkûr Mahmûd vasî nasb u ta'yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezbûre-i kabûl ve hizmet-i lâzımesin edâya ta'ahhüd ü iltizâm itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmü'l-hâmis aşere min Cum'ade'l-ülâ li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Osmân Efendi - Halîl bin İbrâhîm - Ömer bin Mustafâ - Mehmed bin Halîl – Dellâl Mehmed bin Alî - ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[21d/ 72]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından KöprübaşıMahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed bin Mustafâ nâm müteveffânın sulbîye-i sagîre kızı Sâime nâm sagîreye ve cenîne bir vasî-i nasbı lâzım ve mühim olmağın vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğünü zeyl-i vesîkada astûrü'l-esâmî müslimîn haber virdikleri sagîre-i mezbûrenin ve cenînin vâlideleri ve hâzineleri işbu bâ'isetü'l-kitâb Emine binti Abdülcelîl Efendi nâm hatun sagîre-i mezbûre ve cenînin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikâl iden emvâllerin zabt u ahvâllerin hıfz için mezbûr Emine vasî nasb u ta'yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezbûreyi kabûl ve hizmet-i lâzımesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmü'l-hâmis aşere min Cum'ade'l-ülâ li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Abdurrahman Efendi ibn Osmân - El-Hâc Mehmed Efendi imâm mahalle-i mezbûr - Alî Efendi ibn Bâyrâm - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[22a/ 73]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Emir nâm karye sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn Alî nâm kimesne meclis-i şer-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine karye-i mezbûre sükkânından işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Monlâ Hamza bin Alî nâm kimesne-i ihzâr ve mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddi Köse Alî ve bir haddi Kara Hasan ve bir haddi Keşkül-oğlu İbrâhîm ve bir haddi nehr-i kebîr ile mahdûd ve mümtâz tahmînen dört keyl tohum istî'âb ider tarla babam müteveffâ-yı mezbûr Alî tapu ile alup altı yedi sene mukaddem zabt u tasarruf idüp ba'de vefâtihi mezbûr Monlâ Hamza zabt idüp Türidi Ahmed nâm kimesneye bir bey' tarikle virüp ol dâhi iki sene zabt itdükden sonra fevt olmağla ammîsi Hasan nâm kimesne tapulayup ben dahi babam mülkidir deyü da'vâ ve merkûm Hasan'ın yediden alup zabt u tasarruf itmek üzere iken mezbûr Monla Hamza babam mülkidir deyü zabtımâ mâni' olur suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gibbe's-suâl mezbûr Monlâ Hamza cevâbında fi'l-vâkı' sâlifü'z-zikr tarla babamın zabt u tasarrufunda iken târîh-i tahrîrden yigirmi beş sene mukaddem babam fevt oldukda ben sagîr olmağla mezbûr es-Seyyid Ahmed'in babası fuzûli zabt eylemiş ba'dehu ben bâliğ oldukda babasından da'vâ eylediğimde benim alâkam yokdur deyü bana teslîm eylemiş idi binâen 'alâ zâlikbabası muvâcehesinde zabt u tasarruf iderim deyü def'le mukâvele idecek mezbûr es-Seyyid Ahmed kaziye-i minvâl-i muharrer üzere olduğım inkâr itmeğın merkûm Monla Hamza'nın sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine talep olundukda mine'l-'udûl karye-i mezbûre sâkinlerinden İbrâhîm bin Hızır ve Hasan bin Mahmûd nâm kimesneler li ecli'ş-şahâdemeclis-i şer'e hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûr Hamza'nın babası Ahmed'in sâlifü'z-zikr tarla tasarrufunda iken târîh-i kitâbdan yigirmi beş sene mukaddem fevt oldukda mezbûr es-Seyyid Ahmed'in babası fuzûlen zabt idüp ba'dehu merkûm Hamza bâliğ oldukda babam mülkidir deyü da'vâ eyledikde mezbûr Seyyid Ahmed'in babası benim tarlada alâkam yokdur deyü bizim huzûrımızda mezbûr Hamza'ya teslîm eyledi bizler bu

husûsa şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü her birleri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın müddeî-i mezbûr es-Seyyid Ahmed'i bî-vech mu'ârizadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmü'l-'ısrîn min Cemaziye'l-ûlâ li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ bin Pîrî - Halîl bin Mehmed - Alî bin Alî - Bayrâm bin Hızır - Alî bin Mehmed - Mehmed bin Mustafâ - ve gayruhüm.

[22b/ 74]

Medîne-i Amâsiyye'de Kala-i Bala sâkinlerinden Mehmed bin Sarrac Hasan nâm kimesne meclis-i şer-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Köprübaşı Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed bin Mustafâ nâm müteveffânın sulbî sagîr oğlu Mustafâ nâm sagîr savb-ı şer'den mansûb ve vasîsi olan el-Hâc Mahmûd bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne ve sulbiye-i sagîre kızı Sâime'ye taraf-ı şer'den mansûbe vasiyyesi olan vâlidesi Emine tarafından vekîl-i müsecceli olan Alî Efendi ibn Bâyrâm nâm kimesneleri ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâbdan on bir ay mukaddem müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mehmed'e rıbhı bizde münâsafâ olmak üzere otuz guruşluk eski zolta virmişidim hâlâ müteveffâ-yı merkûmun terekesinden taleb eylediğimde virmede ta'allül iderler suâl olunup cevâbları tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl vasî-i mezbûr ve vekîl-i merkûm cevâblarında târîh-i kitâbdan beş ay mukaddem mezkûr Mehmed bin Hasan müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mehmed zimmetinde alacağım kalmadı bi't-temâm aldım deyü ikrâr eyledi hattâ ikrârına dahi şâhidlerümüz vardır deyü cevâb virdiklerinde mezkûr Mehmed minvâl-i meşrûh üzere oldığımı inkâr idicek mezbûrândan mer'âlarını mübeyyin beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Gümüşlüoğlu Mahallesi'nden Mehmed bin Allahvirdi Acem Alî Mahallesi'nden diğeri Mehmed bin Rıdvân nâm kimesneler li ecli's-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka müddeî-i mezbûr Mehmed târîh-i kitâbdan beş ay mukaddem bizim huzûrımızda müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mehmed zimmetinde alacağım kalmadı bi't-temâm aldım deyü ikrâr eylediğine şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de ri'âyetihi şerâitü'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a

olmağın müddeî-i mezbûr Mehmed'i bî-vech mu'ârizadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Cum'ade'l-ûlâ li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât el-Hâc Ahmed Efendi ibn Mehmed Efendi - El-Hâc Seydi bin Mehmed - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - Es-Seyyid el-Hâc Halîl bin Mustafâ - ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[22c/ 75]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinelerinden Emine binti el-Hâc Hasan nâm hatun tarafından husûs-ı âtî'l-beyân-ı ikrâra ve i'tâ-i hüccete vekîli olup zât-ı mezbûre-i ma'rifet-i şer'iyye ile ârifân olan el-Hâc Abdurrahman Efendi ibn Osmân ve es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Osmân nâm kimesneler şâhadetleri ile vekâleti sâbite olan el-Hâc Mehmed bin Mehmed Dede nâm kimesne meclis-i şer-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Sarâchâne Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfîzü'l-kitâb Âişe binti Mu'iddin nâm hatun tarafından hibe-i âtî'l-beyânı tasdîke vekîli müsecceli olan zevci Hasan bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûr Emine'nin târîh-i tahrîre deyn-i silk-i mülk-i sahîhimde münselik olup Ferhâd nâm mevzi'de vâkı' kible müvekkilem mülkü ve şimâlen Nûh Beyoğlu mülkü ve şarken tarîk-i âmm ve garben yine tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz iki ırkadlık bağ ve içinde olan eşhâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresi ile mezbûre Âişe'ye hibe-i sahîha ile hibe ve teslîm eyledim dedi didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î ve mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi's-sâlis ve'l-ışrîn min Cemaziye'l-evveli li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhîm Çelebi Menzilci - Hüseyin Çelebi Bazarbaşı - Osmân bin Hüseyin - Osmân bin Hüseyin - Hasan bin Hasan - Hasan bin Hasan - Hüseyin bin Mehmed - ve gayruhüm.

[23a/ 76]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Çeribaşı Mahallesi sâkinlerinden Abdülgaffâr Halîfe ibn Osmân ve karındaşı Ebû Kâsım nâm kimesneler meclis-i şer-i

hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sükkânından es-Seyyid Mustafâ bin Mustafâ nâm kimesne mahzarında her birileri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp beynimizde müşterek menzirimizde vâkı' anbar dâhilinde elli guruş ben ve yüz seksen guruş karındaşım mezbûr Ebû Kâsım vaz' eylemiş idek zâyi' olmağla mezbûr es-Seyyid Mustafâ mazanna ittihâz idüp yedinde bizim zâyi' olan akçemiz ki numûnesinden ba'zı akçe zuhûr itmeğle mezbûr es-Seyyid Mustafâ'yı mazanna ittihâz idüp taleb-i da'vâ eylediğimizde mezbûr es-Seyyid Mustafâ anbardan akçe almadım vâlidemin⁴³⁰ sanduğundan aldım deyü inkâr itdikde beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve fehâma'ât-ı şedîde vâkı' olmuş idi el-hâletü hâzihî beynimizde müslimûn u muslihûn tavassut idüp es-sulh-ı seygidü'l-ahkâm fehvâsı üzere an inkâr bizi da'vâ-i mezbûrumuzdan temîn beş guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eyledüklerinde bizler dahi sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr yetmiş beş guruşu mezbûr es-Seyyid Mustafâ yedinden temâmen ahz u kabz idüp bâkîsinden fâriğ oldık ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr müte'allik da'vâdan zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ vü iskât eyledik didiklerinde mezbûr es-Seyyid Mustafâ'dan merkûmân Abdülgaffâr ve Ebû Kâsım'dan husûs-ı mezbûr müte'allik da'vâdan zimmetlerin ibrâ-i âmm ile ibrâ vü iskât eyledim didikde tarafeynin ikrârın âhar tasdîk itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Cum'ade'l-ûlâ li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâfız Mehmed Efendi ibn Hızır - El-Hâc Abdurrahman Efendi ibn Osmân – Monlâ Ömer bin Abdurrahman - Mustafâ Halîfe ibn Osmân - Alî Efendi ibn Bâyrâm - Monlâ Mûsâ bin Hasan - ve gayruhüm.

[23b/ 77]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed bin Mustafâ nâm müteveffânın sulbîye-i sağîre kızı Sâime nâm sagîreye taraf-ı şer' den mansûba vasiyyesi ve vâlidesi işbu hâfizü'l-kitâb Emine el-Hâc Abdücelîl Efendi nâm hatunmeclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp sagîre-i mezbûrenin nafaka vü kisveye eşedd-i ihtiyâcı olmağın taraf-ı şer' den kifâyet mikdârı nafaka karz ve takdîr olunması matlûbumdur didikde sagîre-i mezbûreye babası müteveffây-

⁴³⁰ "vâlidemin" sözcüğü mükerrer yazılmış.

ı merkûmdan intikâl iden emvâlinden târîh-i kitâb gününden beher yevm üçer para ki seksen dört para ki bir guruş olmak üzere nafaka karz ü takrîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezbûrı sagîre-i mezbûrenin havâyic-i zarûriyesine harc u sarfa ve lede'l-iktizâ istidâneye ve vakt-i zaferde li-men lehü'l-hakk ve't-taleb üzerine rücû'a mezbûre Emine nâm hatun izn-i birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-isneyn min Cum'ade'l-âhire li-senet-i selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Bey Çeribaşı - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - Alî Efendi ibn Bâyrâm - Muhzır Ahmed - ve gayruhüm.

[23c/ 78]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiyeye olan Sultân nâm müteveffiyenin sadrîsagîr oğulları Mehmed ve İsmâ'îl nâm sagîrâna bir vasî lâzım ve mühim olmağın vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü zâhir ve mütehakkık olan bâ'isü'l-kitâb İbrâhîm bin Hasan nâm kimesne sagîrân-ı mezbûrânın rüşd ü sedâdlarına değin merkûm İbrâhîm vasî nasb u ta'yîn olunup ol dahi vesâyet-i mezbûre-i kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledikten sonra vasî-i merkûm i'âde-i kelâm idüp sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyâcları olmağın vâlideleri müteveffiyeye-i mezbûreden kendülere intikâl iden mâlından beher birilerine bu kadar kifâyeye nafaka farz ve takdîr olunması matlûbumdur didikde sagîrân-ı mezbûrânın vâlideleri müteveffiyeye-i mezbûreden kendülere intikâl iden emvâlinden târîh-i kitâb gününden beher birilerine ikişer buçuk pare ki seksen dört pare bir guruş olmak üzere taraf-ı şer'den nafaka farz u takdîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezbûrı sagîrân-ı mezbûrânın havâyic zarûriyelerine harc u sarfa ve lede'l-iktizâ-i istidâneye ve vakt-i zaferde li-men lehü'l-hakk ve'l-rücû'ü üzerine rücû'a izn-i birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdîaşer min Cemaziye'l-âhire li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Halîfe ibn Osmân el-imâm - Osmân bin Hasan - Ebûbekr bin Alî - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde.

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde istimâ' ve fasl-ı husûmet için taraf-ı şer'-i mutahhardan Mustafâ Efendi ibn Mehmed irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesıkada mastûrû'l-esâmî müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Virmiş nâm karyede münâza'aün-fih olan bağ üzerine varılıp akd-i meclis-i şer'-i nebevî olundukda meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu hâfizü'l-kitâb Â'îşe binti Ömer Halîfe karye-i mezbûre sâkinlerinden Mustafâ bin Hüseyin mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp sâlifü'z-zikr bağın bir haddi Kôr Hüseyîn ve iki haddi mezbûr Mustafâ ve bir haddi tarîk-i hâs ile mahdûd olup arsasını babam müteveffâ-yı mezbûr Ömer Halîfe merkûm Mustafâ ve bundan akdem fevt olan karındaşı Mehmed ile Hoca Süleymân Usta dimeğle ma'rûf tarla ve kırklar dimeğle ma'rûf tarlalarımız mezbûrân Mustafâ ve Mehmed'e hakk-ı tasarrufunu fâriğ olup anlar dahi sâlifü'z-zikr bağın arsasını babam müteveffâ-yı mezbûr ale't-tarîk el-mübâdele ferâğ virüp bağ gars idüp ba'de vefâtihi bana intikâl itmeğle yigirmi senedir tasarruf ve mülkiyet üzere zabt iderken merkûm Mustafâ babası mülkü olmak üzere zabt ider suâl olunup /24/ kasr-ı yedinetenbîh olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm Mustafâ mübâdele-yi ikrâr lakin hîn-i mübâdelede sagîr olup rızâ virmedim ve bu def'le mukâbele idicek müddei-i mezbûreden merkûm Mustafâ hîn-i mübâdelede mükellef olduğına beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl el-Hâc Bâyrâm bin Ahmed ve Ahmed bin Üveys nâm kimesneler li'ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka merkûm Mustafâ hîn-i mübâdele mükellef olduğına şahidlerüz ve şahâdet dahi iderüz deyü her birleri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'd-ı ri'âyete şerâti'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın merkûm Mustafâ hîn-i mübâdelede mevlânâ-yı mezbûr sâlifü'z-zikr bağdan kasr-ı yedine tenbîh idüp ve ba'dehu ma'an ba'solunan Yûsuf Başa ile gelüp meclis-i şer'e inhâ itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Cum'ade'l-âhire li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Eş-Şeyh el-Hâcî Ahmed Efendi ibn el-Hâc Mehmed / Mehmed Halîfe ibn İdris el-imâm / Hüseyin bin Âli / Şa'bân bin Ömer Halife / ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[24a/ 80]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Zire nâm karye sâkinelerinden Safiye binti Alî nâm hatun meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde zevci bâ‘is-i hâze’l-kitâb Hüseyin bin Mustafâ nâm kimesne ihzâr ve mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre dâhilinde vâkı‘ inde’l-ahâlî ve’l-cîrân ma‘lûmu’l-hudûd bir kıt‘a bağ benim için Akkar-oğlı nâm zimmîden yigirmi beş kıt‘a esedî guruşa iştirâ idüp semeninden yigirmi guruşunu teslîm eyledim bâkî beş guruşunu dahi hâlâ teslîm ve sâlifü’z-zikr bağı zabt-ı murâd eylediğimde beş guruşu almadan ve bağı bana tesellümden imtinâ‘ ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer‘îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gibbe’s-suâl mezbûr Hüseyin cevâbında fi’l-vâkı‘ sâlifü’z-zikr bağı benim için yigirmi beş guruşa iştirâ idüp ancak meblağ-ı mezkûr yigirmi guruşunu zevcem mezbûre Safiye'den istikrâz eyledim zimmetimde deynimdir zevcem mezbûre Safiye için iştirâ eyledim deyü inkâr idicek müdde‘î-i merkûme Safiye'den da‘vâsına muvâffık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden kemâl-i izhâr acz itmeğin mezbûr Hüseyin sâlifü’z-zikr bağı zevcesi merkûme Safiye için iştirâ eylediğine istihlâf olundukda alâ vefkû’l-su‘âl halef billahi’l-aliyyü’l-a‘lâ itmeğin müdde‘î-i mezbûre Safiye bî-vech mu‘ârızadan men‘ birle mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşer min Cemaziye’l-âhire li-sene selese aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Monlâ Hüseyin bin Sefer el-imâm - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - Muhzır Ahmed - Muhzır Ömer - ve gayruhüm.

[24b/ 81]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Dere Mahallesi sâkinelerinden Âişe binti Osmân ve sadriye-i kebîre kızı Emine nâm hatunlar tarafından sulh-ı âtî’l-beyânı ikrâh ve i‘tâ-i hüccete vekîl olup es-Seyyid Hasan Çelebi ibn es-Seyyid el-Hâc Mustafâ ve Abdülkâdir bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetler ile vekâlet-i sâbite olan Mehmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü’t-tevkîrde Gök MedreseMahallesi sâkinelerinden işbu râfi‘-i haze’l-kitâb el-Hâc Ahmed bin Alî nâm kimesne mahzarında bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilelerim mezbûrtân Âişe ve Emine'nin müştereken mülk-i mevrûsları olup Orman nâm

mevzi'de vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a bağlarını târîh-i tahrîrden on dört sene mukaddem altmış kıt'a esedî guruşa merkûm el-Hâc Ahmed bey' ü teslim ve kabz-ı semen itmişler idi lakin beynlerinde ba'zı nizâ' vâkı' olmağla müslimûn tavassut idüp es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere müvekkilelerim mezbûreleri on gurus üzerine akd-i sulh idüp anlar dahi sulh-ı mezbûrı kabûl idüp ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan merkûm el-Hâc Ahmed'in zimmetini ibrâ-i âmm ve iskât eyledik didiler deyü bi'l-vekâle ikrâr etmeğın gıbbü't-tasdîkmâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin min Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Alî bin Mustafâ - El-Hâc Mehmed bin Resûl - İbrâhîm bin Mustafâ - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - ve gayruhüm mime'l-hazırîn.

[24c/ 82]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Darü's-selâm Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfizü'l-kitâb es-Seyyid el-Hâc Osmân Çelebi ibn es-Seyyid el-Hâc Ömer nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp sulbî sagîr oğlum es-Seyyid İbrâhîm ve sulbîye-i sagîre kızım Şerîfe nâm sagîrenin nafaka ve kisveye ihtiyâcları olmağın bundan akdem müteveffîye olan vâlideleri Hadîce binti Mehmed Ağa nâm hatundan intikâl iden mallarından beher birilerine kifâyet mikdârı nafaka⁴³¹ karz ü takrîr olunması matlûbumdur didikde sagîrân-ı mezbûrânın rüşd ü sedâdlarına değın her birilerine yevmiye ikişer akçe pare nafaka karz ü takdîr ve meblâğ-ı mefrûz-ı mezbûrı târîh-i kitâb gününden sagîrân-ı mezbûrânın havâyic-i zarûriyelerine harc u sarfa merkûm es-Seyyid el-Hâc Osmân nâm kimesneye taraf-ı şer'den izn virilüp lede'l-iktizâ-i istidâne ve ba'de'n-nazar li-men lehü'l-rücû'a izn-i birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâmin min Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişîn Hasan Efendi - Osmân Ağa ibn Pîrî Bey - Es-Seyyid Hasan Çelebi es-Seyyid Hâcî [silik] - Hasan bin Hüseyin - Dellâl Alî - ve gayruhüm.

⁴³¹ "nafaka" sözcüğü sehven mükerrer yazılmış.

[25a/ 83]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Sufiler Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mustafâ bin Osmân nâm müteveffânın sulbîye-i sagîre kızları Zeyneb ve Âişe ve Havvâ nâm sagîrâna bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idüğü şer'an zâhir ve mütehakkık olan işbu hâfizü'l-kitâb İbrâhîm bin Himmî nâm kimesneyi hâkim-i mevki' sadr-ı kitâb ve hüsn-i meâb efendi hazretleri sagîrât-ı mezbûrâtın rüşd ü sedâdlarına değin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan kendülere intikâl iden emvâllerin zabt ve ahvâllerin hıfz için mezkûr İbrâhîm vasî nasb u ta'yîn ol dahi vesâyetin merkûme-i kabûl ve hizmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ü iltizâm itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurre fi'l-yevmi'l-âşir min şehri Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn Mahmûd - Monla Ömer bin Abdurrahman - Monlâ Mehmed bin Mustafâ - Alî bin Receb - ve gayruhüm.

[25b/ 84]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Dere nâm karye sâkinelerinden işbu hâfiz-ı hâze'l-kitâb Sâliha binti Hüsrev Bey nâm hatun tarafından vekîl-i şer'îsi olan Hüseyin bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîre yine karye-i mezbûre sâkinelerinden merkûme Sâliha'nın zevci Mehmed Bey ibn Hâcî Bey nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem merkûmenin sadrî oğlı Hasan bilâ-veled fevt olup tasarrufunda olan tarlaları müstehak tapulamağile kânûna hakk-ı tapu müvekkilem merkûmenin olup benim için tapu temessükü al deyü mezbûr Mehmed Bey resm-i tapuyu def' ü teslîm itmiş iken mezbûr Mehmed Bey hilâf-ı kânûn kendi üzerine temessük alup ba'dehu müvekkilem merkûme haberdâr olmağla karye-i mezbûre sipâhîsinden yine kendi üzerine tapulayup on beş senedir tasarrufunda olup ve yedinde tapu temessükü var iken vaz'-ı yed ider su'âl olunup cevâbı tahrîr ve temessüküne nazar olunup mücebince kasr-ı yedine tenbîh olunması matlûbundur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed Bey kazıyye minvâl-i meşrûh üzere oldığın ikrâr eyledikten sonra temessüküne nazar olunup fi'l-vâkı' târîh-i mezkûrda karye-i mezbûrede ağa olan Mustafâ Ağahatemi ile mahtûm olmağın mücebince mezbûr Mehmed Bey'in

sâlifü'z-zikr tarlalardan kasr-ı yedine tenbîh birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrire fi'l-yevmi's-sâni aşer min Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Halîl Ağa bin el-Hâc Alî / El-Hâc Abdülbâkî Efendi bin Ahmed Çelebi / Muslı Bey Muhzır / Ahmed el-Muhzır / ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[25c/ 85]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Zire nâm karye sâkinelerinden Züleyhâ binti Hüseyin nâm hatun meclis-i şer' de takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâb gicesi ahşâm namâzında suya gitdim geldim işbu meyt-i mevcûde olan sagîre kızım Fâtıma hummâya mübtelâ olup karye-i mezbûrede sâkin olduğum menzilde ocak başında yaturken üzerine âteş isâbet itmeğle ihrâk-ı bi'n-nâr olup sabah vakti meclis-i şer'e keşf ü tahrîr için götürmek üzere iken tarîk-i âmmda vefât itmeğle keşf ve tahrîr olunması matlûbumdur didikde Amâsiyye mütesellimi vekîli olan İbrâhîm Ağa ibn Halîl nâm kimesne ile ma'â-keşf ve nazar olundukda karnı yanup fi'l-vâkı' ihrâk-ı bi'n-nâr sebebiyle fevt olmağın zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimîn ile bi'l-mu'âyene müşâhede eylediklerinde mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrire fi's-sâlis aşer min Recebi'l-ferdli-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İmâm Mehmed Efendi bin Ebûbekr an mahalle-i Gümüşlü - Ebûbekr bin Ömer an mahalle-i Sufiler - Mehmed bin Abdullah an mahalle-i Eslem - Alî bin Mustafâ an mahalle-i Eski Kethüda - Mehmed bin Ömer an mahalle-i Kocacık - Hüseyin bin Hasan an mahalle-i Bâyezîd Paşa - Hüseyin [bin] Osmân an mahalle-i Sarachâne - Ahmed bin Hasan an karye-i Zire - Ahmed bin Hasan an karye-i Zire - Alî bin Hüseyin an karye-i Zire - Ömer bin Velî an karye-i Zire - ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[25d/ 86]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Bâyezîd Paşa Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiyeye olan Hadîce binti Osmân nâm müteveffiyenin

sadriyye-i sagire kızı Âişe binti Mehmed nâm sagireye taraf-ı şer‘den mansûb vasîsi ve ammîsi işbu hâfız-ı haze‘l-kitâb Alî bin Abdülnebî nâm kimesnemeclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü‘t-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ani‘l-merâm idüp sagire-i mezbûrenin nafaka ve kisveye eşedd ihtiyâcı olmağın taraf-ı şer‘den kifâyet mikdârı nafaka karz u takdîr olunması matlûbumdur didikde sagire-i mezbûreye vâlidesi müteveffîye-i mezbûreden intikâl iden emvâlınden târîh-i kitâb gününden beher yevm ikişer pare ki seksen dörd pare bir guruş olmak üzere nafaka karz ve takdîr olunup meblağ-ı mefrûz-ı mezbûri sagire-i mezbûrenin havâyic-i zarûriyesine harcu sarfa ve lede‘l-iktizâ-i istidâneye vakt-i seferde li-men lehü‘l-hakk ve‘t-talebüzerine rücû‘a mezbûr Alî nâm kimesneye izn-i birle mâ vak‘a bi‘t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi‘l-yevmi‘ s-sâdis aşer min Recebi‘l-ferdli-sene selese aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Rum Mehmed Efendi [bin] Hasan - El-Hâc Ahmed bin Abdullah - El-Hâc İbrâhîm bin Abdullah - Monlâ Ömer bin Hasan - ve gayruhüm.

[26a/ 87]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Zığala nâm karye sâkinelerinden Menkûl binti şa‘bân nâm hatun karye-i mezbûre sükkânından işbu râfî‘ünü‘l-kitâb Receb bin Osmân ve Alî Kaya bin Osmân ve diğeri Alî bin Mehmed ve Hüseyin bin Ebûbekr ve diğeri Alî bin Mehmed ve sâirleri muvâcehelerine ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zevcim Mehmed Başa ibn Ma‘den Beşe târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem Bağdâd Sefer‘ine gidüp gelmemeğle zevcimın karındaşı olup işbu hâzır-ı bi‘l-meclis olan Mustafâ bin Ma‘den Beşe benim ile menzîlimde sâkin olmağla târîh-i kitâbdan beş ay mukaddem karye-i mezbûrede sâkin olduğum menzîlim içinde gice nısf-ı kilerde bana cebren zinâ itmeğle hâmile oldum da‘vâm mezkûr Mustafâ‘dandır karye-i mezbûre ahâlîsinden bir ferde min külli‘l-vücûhda‘vâ ve nizâ‘ım yokdur deyü ikrâr ve i‘tirâf eyledikde mâ vak‘a karye-i mezbûre ahâlîsi talebiyle ketb ü terkîm olındı. Tahriren fi‘l-yevmi‘ s-sâdis aşer min Recebi‘l-ferdli-sene selese aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mütesellim Vekîli İbrâhîm Ağa - İbrâhîm Beşe Serdâr - Osmân Beşe bin Sadık - Bekr Beşe bin Hüseyin - Mustafâ Beşe bin İbrâhîm - ve gayruhüm mine'l-hazîrîn.

[26b/ 88]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden cüssesinin hadd-i bülûğuna tahammülü olup bülûğuna mutasarrıf olan İbrâhîm bin Mustafâ nâm emr ü meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde kıbel-i şer'îden mansûb vasîsi olan işbu hâfız-ı haze'l-kitâb es-Seyyid Halîl Efendi ibn es-Seyyid Receb nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm⁴³² idüp hâlâ ben bâliğ olup emvâl ve esvâbımı zabt u hıfz itmeğe kâdir ve vasiye ihtiyâcım yokdur vasî-i mezbûrun yedinden ahz u kabz itmek isterin deyüp ve zeyl-i vesîkada mastûrû'l-esâmî bî-garaz müslimîn dahi haber virmeleriyle vasî-i mezbûra emr ü merkûmun emvâl ve esvâbını edâ vü teslîme tenbîh olunup ol dahi defter-i kassâm mücebince teslîm idüp emr ü merkûmun bi't-temâm ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim deyü ikrâr ü i'tirâf itmeğîn gibbe't-tasdikü's-şer'î mâ-hüve'l-vâkı'bi't-taleb ketb ü terkîm olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-ısrîn min Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid eş-Şeyh Alî Efendi ibn Abdî Efendi - Abdurrahman Efendi ibn Mehmed Efendi - Hasan Efendi el-imâm - Hâfız Ömer Efendi bin Halîl - Es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Receb - ve gayruhüm.

[26c/ 89]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Şamice Mahallesi sükkânından Osmân bin İbil nâm kimesne meclis-i şer'î-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiyeye olan Meryem binti Resûl nâm müteveffiyenin verâseti sadriyye-i kebîre kızı Emine ve oğlunun oğlu Mustafâ nâm kimesnelere münhasıra oldukda merkûme Emine dahi müteveffiyeye olup verâseti zevc-i metrûki Hasan ve sagîr-i mezbûr Mustafâ nâm sagîre münhasıra oldukdan sonra taraf-ı şer'îden sagîr-i mezbûra vasî nasb u ta'yîn olunan sagîr-i mezbûrun

⁴³² "kelâm" sözcüğü mükerrer yazılmış.

vâlidesi Sâliha nâm⁴³³ hatun tarafından vekîl-i müsecceli olan Süleymân Efendi ibn Alî'den ve merkûm Hasan nâm kimesneler mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müteveffîye-i mezbûre Meryem'in mahalle-i mezkûrede vâkı' menzilin bir fevkânî ota tahtânî ahur olmak üzere müteveffîye-i mezbûre bana otuz guruşa bey' ü teslîm ben dahi yigirmi guruşuna edâ vü teslîm idüp on guruşa zimmetimde iken merkûme Meryem müteveffîye olmağla ve hibe-i mezbûre ve merkûm Hasan nâm kimesneler ile beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâkı'a olmağın beynimizde müslimûn ü muslihûn tavassut idüp es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere yigirmi guruşa girü alup sâlifü'z-zikr menzili vasîyye-i merkûme ile mezkûr Hasan'a teslîm eyledim didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni aşer min Recebi'l-ferdli-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Halîl bin Hüseyin - Alî bin Velî - Receb bin Alî - ve gayruhüm.

[26d/ 90]

Husûs-ı âtî'l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr için taraf-ı şer'-i enverden Hüseyin Efendi ibn İslâm irsâl olunup ol dâhi zeyl-i sahîkede muharrerü'l-esâmî olan müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kılıçcı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Osmân nâm müteveffânın menziline akd-i meclis-i şer'-i nebevî eylediklerinde mahalle-i mezbûrenin avârız akçesine hasbî mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Osmân ibn el-Hâc Ahmed nâm kimesne meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda müteveffâ-yı mezbûrun sulbî kebîr oğulları Mustafâ ve İbrâhîm ve İsmâ'îl /27/ nâm kimesneler mahzarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm târîh-i tahrîrden sekiz ay mukaddem müteveffâ-yı mezbûr Osmân hâl-i hayâtında işbu zikr olunan mülk-i menzilinden bir tarafı Arslân zimmî ve bir tarafı Meryem nâm hatun ve bir tarafı Şerîfe Râziyye ve bir tarafı kendi mülküne ve kapunun sağ tarafı ile mahdûd ve mümtâz bir bâb ota ve bir bâb kilâr ve bir yazlık ve önünde ayak dehlizi ile bana altmış kıt'a esedî guruş zimmetinde mutahhar kırk guruş avârızakçesi ve on beş guruş mihrâb akçesi ve beş guruş müezzîn akçesi için bey' ü teslîm ben dahi tevliyetim hasebiyle iştirâ ve semen olan meblağ-ı mezkûr altmış guruş zimmetinde

⁴³³ "nâm" sözcüğü mükerrer yazılmış.

mutahhar olup zikr-i mürûr iden kırk guruş avâriz akçesi ve on beş guruş mihrâb akçesi ve beş guruş müezzin akçesine takâs idüp ve mülk-i müşterâm iken mezbûrdan Mustafâ ve İbrâhîm ve İsmâ'îl zabtına mâni' olurlar suâl olunup cevâbları tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûrlar bey'-i mezbûrı ikrâr idüp lakin kapunun sağ tarafı ba'dehu dâhil olduğunu inkâr eylediklerinde müddeî-i mezbûrun da'vâsına muvâffık beyyine taleb olundukda mine'l-ûdul Ebûbekr Efendi ibn İbrâhîm ve Mehmed Efendi ibn Hüseyin nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-hakîka bey'-i mezbûrede kapunun sağ tarafı dâhil olduğına bizler şahidlerüz ve şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'îyye eylediklerinden küllî ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri makbûle olduğın mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ba'dehu gelüp meclis-i şer'e inhâ itmeğın mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mûsâ Başa ibn Mehmed - Hâfız Ömer bin Mustafâ - Mustafâ bin İsmâ'îl - Hüseyin bin Bâyrâm - Hüseyin bin Oruc - Hâfız Ebûbekr bin Mustafâ - El-Hâc Hüseyin bin Mehmed.

[27a/ 91]

Husûs-ı âtî'l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr iltimâs olunmağın taraf-ı şer'-i mutahhardan Mevlânâ Hüseyin Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Pervâne Bey Mahallesi sâkinlerinden işbu bâ'isü's-sefer İnâs veled-i Pâlî nâm zimmînin menziline varupakd-i meclis-i şer'-i nebevî eyledikde meclis-i ma'kûd-ı mezbûrede mezbûr İnâs dahi takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp mahalle-i mezbûrede vâkı' mülk-i menzirim içinde bundan akdem ve destici firunı olup mahalle-i Eslem'de Kürd Yûsuf nâm kimesne [boş] zararı vardır deyü kal' itmiş idim lakin menzilimin zokak kapusu tarafında olup işbu mu'âyene olan fetvâ-yı şerîfim mevzi'e mücedded ustacı frunı binâ olundukda âhara zararı olmamağla yedimde olan fetvâ-yı şerîfim mücebince firun binâ eylemek üzere işbu hâzırûn bi'l-meclis olup zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimînden suâl olunması matlûbumdur didikde merkûm zimmînin yedinde olan fetvâ-yı şerîfe nazar olundukda feth ü kırâatolunup mazmûn-ı sa'âdet-mersûmunda ve destici olan Zeyd mülk-i menzilinde câr-ı mülâsıkıAmr'ın

menzilinden iba'd mevzû' firun binâ idüp bir-vechle Amr'da zararı yok iken Amr ve bilâ-sened-i şer'î Zeyd'in firunun yakdurmağa kâdir olurmı cevâb-ı bâ-sevâbında min külli'l-vücûh zararı olmadığı zâhir ise olmaz deyü buyurulmağın merkûm zimmînin menzili içinde olan zokak kapusu tarafına müceddeden destici firunı binâ eyledikde aslâ ve kat'a âhara zararı yokdur deyü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimîn haber virdiklerini mevlânâ-yı⁴³⁴ mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ma'an ba's olunan Muslı bin Ahmed nâm kimesne ile meclis-i şer'e gelüp alâ vukû'ihî haber virdikten sonra merkûm zimmînin mevzi'-i mezkûre ve destici firunı binâ olunmasına izn birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Tahriren fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehri Recebi'l-ferdli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

El-Hâc Ahmed bin Ahmed mahalle-i Kılıççı - Receb bin Mehmed an mahalle-i Dere - Es-Seyyid Abdullah Çelebi ibn Hasan an mahalle-i Hâcı Hamza - İbrâhîm bin Mehmed an mahalle-i Pervâne - Hâcı İbrâhîm bin Abdullah an mahalle-i mezbûre - Es-Seyyid Mustafâ Çelebi bin Ahmed an mahalle-i Eslem - Hasan Efendi ibn Himmet an mahalle-i Fethiye - Hüseyin bin İbrâhîm an mahalle-i Temennâ - Monla Ahmed bin Receb an mahalle-i Eslem - Muslı bin Receb Eslemden- ve gayruhüm.

[27b/ 92]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Acem Alî Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem hâlike olan binti Döne binti nâm zimmînin verâseti zevci Serkis ve sulbî sagîr oğlu Karabet ve vâlidesi ve Zümrüd nâm nasrâniyyeye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra merkûm Serkis asâleten ve oğlu tarafından vesâyeten meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîre işbu râfî'atü hâze's-sefer mezbûre Zümrüd [boş] nâm nasrâniyye-i ihzâr ve mahzarında üzerine asâleten ve vesâyeten da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp müteveffiyeye-i mezbûre Meryem'in babası mürd-i merkûm Dünabid'den kendüye intikâl idüp mahalle-i mezbûrede vâkî' lede'l-ahâli ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd mülk-i⁴³⁵/28/ mevrûsı olan menzilden on bir ayak inhâ olan arsa hâliyesi üzerine binâ yapılup ve orta divar çeküp müstekallâ zabt ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi olunması matlûbumdur didikde gibbe's-

⁴³⁴ "mevlânâ-yı" sözcüğü mükerrer yazılmış.

⁴³⁵ "mülk" sözcüğü mükerrer yazılmış.

suâl mezbûre Zümrüd'ün cevâbında fi'l-vâkı' zevcim mezkûr Dünabid mürd oldukda bana semen-i hissem için sâlifü'z-zikr menzilden yigirmi sene mukaddem on bir ayak yer ihrâc ve kızım hâlike-i merkûme Meryem ile beynimizde divar çeküp muvâcehesinde on beş seneden mütecâviz zabt eyledim deyü cevâb itdikde müdde'î-i merkûm Serkis sâlifü'z-zikr menzil-i mezbûre direğin minvâl-i meşrûh üzere hisse virildiğini ve on beş sene hâlike-i merkûme muvâcehesinde zabt eylediğini inkâr idicek mezbûre Zümrüd'den sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine taleb olundukda Bozahane Mahallesi'nden Kirkör veled-i Ovanes ve Acem Alî Mahallesi'nden Hanes veled-i Bogos nâm zimmîler li ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-hakîka mezbûre Zümrüd'ün zevci merkûm Dünabid mürd oldukda semen hissese için sâlifü'z-zikr menzilden inhâ on bir ayak yer ihrâc ve kızı hâlike-i merkûme ile beynlerinde divar çeküp muvâcehesinde menzilden on beş seneden mütecâviz zabt eyledüğüne bizler şahidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinden ba'de't-ta'dîl ri'âyete şerâti'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın müdde'î-i mezbûr Sekis'i bî-vech mu'ârizadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis aşer minŞa'bâni'l-Mu'azzamli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ bin Ahmed an mahalle-i Şeyh Atîk ma' [silik] - Kürkcü Baron veled-i Bedurus - Menzilci İbrâhîm Çelebi bin - Kürkcü Arutin veled-i Tatar - Çeribaşı Halîl bin Mehmed an mahalle-i Sarachâne - Mehmed bin Mustafâ an mahalle-i Sarachâne.

[28 a/ 93]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Acem Alî Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fezâlike olan Meryem binti Dünabid nâm zimmîyenin verâseti zevci Serkis ve sadrî sagîr oğlu Karabet ve vâlidesi Zümrüdnâm nasrâniyye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra merkûm Serkis asâleten ve oğlu sagîr-i mezbûr tarafından vesâyete meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmüt-tevkîrde işbu râfi'atû's-sefer mezbûre Zümrüdnâm nasrâniyye ihzâr ve mahzarında üzerine bi'l-asâle ve bi'l-vesâye da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp hâlike-i merkûme Meryem'in babası olup bundan akdem mürd olan Dünabid terekesinden olup Kıraslîdere nâm mevzi'de vâkı' beyne'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a bağdan hâlike-i merkûmeye

intikâl ve isâbet iden hisse-i şâyi'asını virmeyüp müstakillen zabt ve târîh-i tahrîrden iki sene mukaddem güveyigisi Agya nâm zimmîye bey' eylemiş suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûre Zümrüd nâm zimmîye cevâbında zevcim Dünabid mürd olduktan beş sene sonra sâlifü'z-zikr bâğı Şîrvân oğlu nâm zimmîden kendi mâlım ile altmış esedî gurusu iştirâ ve kızım hâlîke-i mezbûre muvâcehesinde yigirmi seneden mütecâviz zabt idüp târîh-i tahrîrden iki sene mukaddem güveyiğim Agya zimmîye altmış gurusu bey' eyledim didikde müdde'î-i merkûm Serkis sâlifü'z-zikr bâğı mezbûre Zümrüd'den minvâl-i meşrûh üzere iştirâ eylediğini ve yigirmi seneden mütecâviz hâlîke-i merkûme muvâcehesinde zabtını inkâr idicek mezbûre Zümrüd'den sıdk-ı makâlini mübeyyin beyyine taleb olundukda Bâyezîd Paşa Mahallesi'nden Manâs veled-i Toros ve Daniyel veled-i Bogos nâm zimmîler li ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzîrân olup eseri'l-istîşhâd fi'l-hakîka mezbûre Zümrüd'ün zevci Dünabid zimmî mürd olduktan beş sene sonra sâlifü'z-zikr bâğı Şîrvân oğlu zimmîden mezbûre Zümrüd kendi mâlı ile altmış gurusu bizim huzûrımızda iştirâ ve kızısı hâlîke-i mezbûre muvâcehesinde yigirmi seneden mütecâviz zabt u tasarruf eylediğine bizler şahidlerüz ve şahâdet dahi iderüz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de'ş-şerâit ve't-tezkiye şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olduktan sonra mezbûre Zümrüd bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüp mazmûn-ı sa'âdet-i mersûmunda Hindi Zeyneb ile bir belde yigirmi seneden mütecâviz bilâ-nizâ' sâkine olup ehad-ı hümâ-i âhardan birisine da'vâ itmeyüp ba'dehu Hindi vefât itdikde oğlu Zeyd anası Hind'in ve bu kad[ar] zamân bilâ gadr-ı şer'î sükûtundan sonra anası Hind'in hakkı vardır deyü Zeyneb'den da'vâ ile mesmû'a olur mı el-cevâb olmaz deyü buyurulmağın ber-mûcib-i fetvâ-yı şerîfe mezbûr Serkis'i bî-vech mu'ârızadan men' birlemâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi-evâsıt min şehri Şa'bâni'l-Mu'azzamli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzzât el-Hâc Ahmed Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi an mahalle-i Mehmed Paşa - Hüseyin Ağa bin Süleymân Ağa an mahalle-i Devehâne - Hüseyin Çelebi Bazarbaşı an mahalle-i Çerîbâşı - İbrâhîm Çelebi Menzilci - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - Mehmed bin Mustafâ an mahalle-i[silik].

Defter oldur ki Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem bi-emrillâhi te‘âlâvefât iden Yûsuf Bey ibn Abdullah Bey verâseti zevc-i metrûkesi Hadîce binti İbrâhîm ve sulbî sagîr oğulları Mustafâ ve İbrâhîm ve sulbîye-i kebîr kızı Âişe‘ye münhasıra olduğı şer‘an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-yı merkûmun bi’l-iltimâs tahrîr olunan muhallefâtıdır ki zikr olunur. Tahriren fi-evâhir Saferü’l-hayrli-sene selese aşer ve mi‘e ve elf.

Menzil-i der mahalle-i mezbûre Aded 1 Guruş 500	Kuzı kazganı 1 aded Guruş 1	Evsat kazgan 2 aded Guruş 2,5	Sagîr tas 1 aded Guruş 0,5
Kebab tabasıma‘ demiri 1 aded Guruş 2	Leğen sagîr 1 aded Guruş 2	Evsat sini 1 aded Guruş 1,5	Sahan Lenger 1 aded Guruş 5
Kebîr şamdan 1 aded Guruş 1	El leğeni 1 aded Guruş 0,5	Hoşab tası 2 aded Guruş 1	Sagîr tas ma‘a şamdan 1 Aded Guruş 0,5
Kara kılıc 1 Aded Guruş 2	Al köhnesof kireki 1 Aded Guruş 3	Minder 3 Aded Guruş 3	Döşek 2 Aded Guruş 2
Müsta‘mel Yorgan 7 Aded	Çift yasdık Aded 3	Köhne çuka mak‘ad	Köhne seccâde 1 Aded

Guruş 10	Guruş 3	1 Aded Guruş 1,5	Guruş 1
Müsta'mel keçe-i orta 1 Aded Guruş 4	Müsta'mel kalıçe 1 Aded Guruş 2	Def'a minder Guruş 3	

Müteveffâ-yı merkûmun çiftliği olan Salurca nâm karyede olan eşyâdır ki zikr olunur.

Menzil der karye-i mezbûre 1 kît'a Guruş 100	Evsat kazgan 4 Aded Guruş 6	Kuzı kazgan 1 Aded Guruş 4	Evsat sini 1 Aded Guruş 2
Gügüm 1 Aded Guruş 4	Çorba leğeni Aded 2 Guruş 2	Sahan Lenger Aded 3 Guruş 2	Kebîr Taba Aded 1 Guruş 1
Şıra leğeni Aded 1 Guruş 4	Kuzı Lengerliyi Aded 2 Guruş 2	Köhne mâ'î velence Aded 3 Guruş 3	Köhne Bayburd yan 1 Aded Guruş 1
Köhne kilim Aded 2	Sagîr tas Aded 2	Yan keçesi Aded 1	Çift yasdık Aded 4

Guruş 1	Guruş 0,5	Guruş 2	Guruş 2
Minder	Döşek	Müsta'mel yorgan	Kısrak re's
Aded 2	Aded 2	Aded 3	Aded 3
Guruş 2	Guruş 3	Guruş 4	Guruş 20
Tayre's	Celeb çift	Cevîne çift	Kömüş ineği
Aded1	Aded1	Aded1	Aded 3
Guruş 20	Guruş 25	Guruş 15	Guruş 25
Kara sığır ineği	Kara sığır tosunu	Araba	Saban demürü
Aded 3	Aded 2	Aded 3	Aded 4
Guruş 10	Guruş 5	Guruş 16	Guruş 2
Orak	Döğen	Balta	Çuval
Aded 4	Aded 2	Aded 3	Aded 6
Guruş 2	Guruş 2	Guruş 1	Guruş 3
Araba urganı	Köhne eğer ma'satr	Mahsül ber-vech-i tahmîn buğdây	Arpa ber-vech-i tahmîn
Aded 2	Guruş 1,5	100 keyl	30 keyl
Guruş 1		Guruş 100	Guruş 15
Alef ber-vech-i tahmîn keyl	Seyis	Darı	[silik]
20 aded	10 keyl	10 keyl	4 keyl
Guruş 6	Guruş 5	Guruş 5	Guruş 2
Ganem ü ma'z	Buğday	Yekûn	
Aded 100	30 keyl	Guruş 1106,5	

Guruş 100			
-----------	--	--	--

Minhe'l-ihracât	Guruş
Techîz ve tekfîn harc olunmuştur	30
Mehr-i müeccel	75
Resm-i Kismet	15
Kâtibiyye	2
Hüddâmiyye	3
Deyn a'lâ ikrâri'l-vâris	300
Sahhü'l-bâki	
Guruş	
681,5	

Hisse-i üm el-mezbûr	Hisse-i ibnü'l-mezbûr	Hisse-i ibnü'l-mezbûr	Hisse-i binti'l-mezkûr
Guruş 85	Guruş 238	Guruş 85	Guruş 119
Aded 2	Aded 6	Aded 6	Aded 3

[29b/ 95]

Oldur ki Medîne-i Amasiyye'de HelkisMahallesi'nde sâkin iken bundan akdem fevt olan Ahmed bin Abdullah nâm müteveffânın verâseti zevcesi Döndi'ye ve sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Mehmed'e ve sulbîye-i kebîre kızı Sâliha'ya ve sulbî sagîr oğulları Ahmed ve Abdullah münhasıra olduğu şer'an zâhir olunduktan sonra

müteveffâ-yı mezbûrun muhalledâtının müfredât defteridir ki zikr olunur. Hurrire fî-evâhir Rebî'ü'l-âhirli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Abdurrahman Efendi - Mehmed Halîfe Müezzîn - Es-Seyyid Mehmed Çelebi - ve karındaşı Mustafâ Çelebi - ve Hâcî Hüseyin bin Abdî - ve Hâcî Osmân - ve Ömer Çelebi bin Mustafâ - ve Mehmed Çelebi bin Ahmed.

Menzil der-mahalle-i mezbûr Kıymet Guruş 160	Güğüm Aded2	El ibriği 2 Aded	Kahve ibriği 2 Aded
Sagîr tencere Aded 2	Sagîr sini Aded 1	Tebisi Aded1	Tas Aded 2
Sahan Aded 7	Kuzı tencere Aded1	Def'a kebîr sini	Şıra leğeni Aded1
Asiyabi kazgan Aded1	Bakrac sagîr Aded 2	El leğeni Aded 1	Tas Kevgir aded 1 Keçe aded 1
Sirke ölçüsü Aded1	Sagîr sahan Aded 2	Fiz Aded1	Evân-ı bakır
Cem'an yekûn Kıyye 51			

Kıymet	Kara kılıc	Fincan ma' kutu	Müsta'mel deymî döşek
--------	------------	-----------------	--------------------------

Guruş 34	0,5 2 Aded	3Aded	1 Guruş 1
Köhne yasdık Aded 2 Guruş 0,5	Köhne yorgan 1 rub' Aded 1	Def'a köhne yasdık Aded 2 Guruş 0,5	Müsta'mel kilim 2 Guruş 2
Def'a Müsta'mel köhne hâlîçema' kilim Guruş 1,5	Maşa ma' sağarşun 1 sülüs	Balta Guruş 2	Kabara 1,5 Guruş
Terazi ma' okkalar Aded 3 Guruş 3	Def'a dükkan köhne Hürdevât Guruş 1,5	Muhzır Paşa Hamza zimmetinde Guruş 9	Cem'an yekûn Guruş 215 Aded 5

Minha'l-ihracât	Guruş
Müteveffânın bundan akdem fevt olan zevcesi Ümmühân Hatunun mehr-i müsbit	30 aded
Resm-i kısmet	5
Kâtibiyye ma' Hüddâmiyye	1
Sahhü'l-bâki yekûn Guruş 160	

Hisse-i zevce semen 20	Hisse-i binti Guruş 20	Hisse-i ibn Guruş 40	Hisse-i ibn Guruş 40	Hisse-i ibn Guruş 40
------------------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

[30a / 96]

Medîne-i Amâsiyye'de Köprübaşı Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Mehmed bin Mustafâ nâm müteveffânın verâseti zevcesi Emine binti Abdülcelîl ve sulbî sagîr oğlu Mustafâ ve sulbîye-i sagîre kızı Sâliha ve cenîne münhasıra olduğu şer'an zâhir oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i metrûkesinin müfredât defteridir ki zik olunur. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Cemâziye'l-evveli li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn Mahmûd - Es-Seyyid Mustafâ Çelebi bin Mahmûd - El-Hâc Halîl bin Mustafâ - ve Mehmed bin Halîl - Es-Seyyid Hâcî Halîl bin Ahmed - ve Mehmed bin Hâcî Hârûn.

Menzil-i mezbûr der mahalle Guruş 250	İlicak nâm mevzi'de bir kıt'a bağ Guruş 150	Müsta'mel yan ma' döşeme Guruş 3	Kebe-i Müsta'mel 8 Guruş 9
Yorgan 6 Guruş 9	Müsta'mel yasdık 4 Guruş 1,5	Minder 5 Guruş 2	Müsta'mel kilim 3 Guruş 8
Merkeb 2	İnek ma' dana Guruş 4	Evân-ı bakır Kıymet 73	Cem'an yekûn Guruş

Guruş 8			60
---------	--	--	----

odun ber-vech-i tahmîn Guruş 8	Köhne ihrâm 2 Guruş 1	Müsta‘mel alaca ? Guruş 2	Gül-âbudân ma‘ buhûr-dân ? Aded 1
Fincan ma‘a kutu Guruş 1	Penbe ipliği kıyye13 Guruş 5	Sabun Kıyye 4 Guruş 2,5	Kayış vezne Aded 8
Pâlâska ma‘a sofra ? Guruş 1	Kebab tavası Guruş 1	Buğday asel Aded 1,5 Guruş 1,5	Bir mikdar afyon 1 rub‘
Bir mikdar tahta Guruş 1,5	Sîm bıçak Guruş 2	Zemzem kabı 1 rub‘	Harar 1,5 aded
Müsta‘mel Mısır hasırı Guruş Sülüs 1	Döşek 3 Guruş 3	Soğan tohumu ? 1	Perverde hoşablık bekmez ve sâir mekûlât Guruş 4
Sac Guruş 1	Def‘a bekmez 20 batman Aded Guruş 15	Küb Guruş 1	Köhne sâdeBeden kürkü Guruş 1
Müsta‘mel kavuk ma‘a sarık Guruş 1	Müsta‘mel mor çuka ve köhne kapama ma‘a zıibun ve kuşak	Sac ayağı 2 Guruş 0,5	Kazma ma‘ küreği 1 rub‘

	Beden kürkü Guruş 4		
Maşa ma' arşun 1 rub'	Anbar 3 Guruş 1,5	Bir mahzen içinde olan bir mikdâr tahta ve sâir hurdavat ber-vech- i tahmîn Guruş 5	Zimem-i nâs üzerinde olan yekûn Guruş 147
Cariye re's Kıymet Guruş 100	Sagîr köle re's kıymet Guruş 60	Eğer köhne 1 sülüs	

Çarşuda olan dükkân içinde eşyâ beyan olunur

Penbe vezne 16 aded Kıymet Guruş 53 sülüs 1	Penbe ipliği vezne 14 aded Kıymet Guruş 10	Terazi 2 Guruş 1	Yay kirişi 1 rub'
Cem'an yekûn Guruş 930			

Minha'l-ihracât	Guruş
Techîz ve tekfîn	25
Mehr-i müeccel müsbet	100
Resm-i kısmet	23
Kâtibiyye ma' Hüddâmiyye	2
Yekûn ihracât	
Guruş	
233	
Sülüs	
2	

Hisse karye-i Merzifon Guruş	Hisse karye-i Köprübaşı Mahallesi avârız	Hisse karye-i es-Seyyid Mehmed Guruş
17	Guruş	33,5
Sülüs	11,5	
2		

Sahhü'l-bâki yekûn

Guruş

666

Selese

1

Hisse-i zevce	Hisse-i ibn	Hisse-i binti	Hisse-i cenîn

Guruş 87	Guruş 243,5 Pare 20	Guruş 121,5 Pare 10	Guruş 243,5 Pare 20
----------	------------------------	------------------------	------------------------

[31a / 97]

Defter-i oldur ki

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kurşunlu Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem tarîk-i hac-ı şerîfde bi-emrillâhi te'âlâ vefât Hâfız el-Hâc Alî bin el-Hâc Mustafâ nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Züleyhâ binti el-Hâc Mehmed ve vâlidesi Emine ve sulbî sagîr oğulları Mustafâ ve Ömer ve sulbîye-i sagîre kızı Nâime'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-yı merkûmun bi'l-iltimâs tahrîr olunan muhallefâtıdır ki zikr olunur Tahriren fi-evâsıt Cemâziye'l-evveli li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Menzil hissesi dermahalle-i mezbûr Guruş 175	Akbilekde bağ hissesi Guruş 70	Abde oğlundan iştirâ eylediği bağ Guruş 60 1 kıt'a	Sîm kılıc Aded 1 Miktar 16
Tomışkıkılıç Guruş 10 Aded1	Sim külünk 1 Guruş 3	Sîm haydarî raht Aded 1 Guruş 12	Açık sim raht-ı meker Aded 1 Guruş 8
Tabanca tüfenk Guruş 10 Aded 1	Boy tüfenk Aded 1 Guruş 8	Def'a boy tüfenk Aded 1 Guruş 4	Kara..... tüfenk Aded 1 Guruş 4
Bakır sâ'at	Sîm hançer ma'	Yeşil çukalı kürk	Köhnedden çuka

Aded 1 Guruş 4	bıçak Aded 1 Guruş 6	Aded 1 Guruş 13	Aded 1 Guruş 4
Şal kuşak Aded 1 Guruş 4	Köhne çağşır Aded 1 Guruş 0,5	Alaca kaftan Aded 1 Guruş 1	Kırmızı kuşak Aded 1 Guruş 1
Zeyli yan Müsta‘mel Aded 1 Guruş 3	Mâ‘î velence Aded 1 Guruş 2	Müsta‘mel küpe Kıymet 1 Guruş 3	Mai kilim Aded 1 Guruş 1,5
Kırmızı ihrâm 3 rub‘ Aded1	Yasdık müsta‘mel Aded 1 Guruş 2	Acem yorgan yüzü Aded 2 Guruş 4	Def‘a yorgan yüzü Aded 1 Guruş 0,5
El leğeni Aded 2 Guruş 6	El ibriği	Kahve ibriği Aded 3 Guruş 1,5	Evân-ı nühâs ma‘ sini Guruş 30 36 kıymet
Derviş İbrâhîm Başa Guruş 1260	Derviş Sivas alaybeyisi Alî Osmân Ağa Guruş 640	Müteveffâ-yı merkûmun karındaşı Ahmed Çelebi Guruş 550	Derviş Halîl Efendi zâde Mehmed Efendi Guruş 18

Derviş Osmân oğlu Guruş 18	Şâhîn Guruş 14 Sülüs 2	Şamdan gelen Değirmen kurbinde bahçe hissesi Guruş 30	Bundan akdem fevt olan Hasan'da isâbet iden Guruş 150
Cem'an yekûn Guruş 3140 Yalnız üç bin yüz kırk guruşdur.			

Minha'l-ihracât	Guruş	Açıklama	Şahitler
Vücûh-ı hayrâta sarf için ber-mücib rasiyyet-i müsbet	200	Yalnız iki yüz guruşdur.	Bi-şahâdet el-Hâc Mehmed bin el- Hâc Mustafâ bi- Merzifon ve el- Hâc Hasan bin İsâ mahalle-i Köyceğiz
Müteveffâ-yı merkûmun zevcesi mezbure Zelihâ hatun mühr-i müsbet	410	Yalnız dört yüz guruşdur.	Bi-şahâdet el-Hâc Hüseyin bin el- Hâc Hasan ve es- Seyyid Abdüllatîf Çelebi ibn es- Seyyid Abdüllatîf
Müteveffâ-yı merkûmun vâlidesi mezbûre Emine ibn müsbet	163	Yalnız yüz altmış üç guruşdur.	Şahâdet el-Hâc Hüseyin bin el- Hâc Hasan ve Mehmed Efendi ibn Halîl Efendi

Müteveffâ-yı merkûm hac-ı şerîfe gitdikde sekiz ayda evin harac olunan	40	Yalnız kırk guruşdur	
Mehr-i mü'eccel-i müsbet Zelîhâ el-mezbûr	85	Yalnız seksen beş guruşdur	
Resm-i kısmet	40	Yalnız kırk guruşdur.	
Kâtibiyye ma' Hüddâmiyye	20	Yalnız yigirmi guruşdur.	
Yekûn ihrâcât			
Guruş			
958			

Sahhü'l-bâki resm-i beyne'l-verese

Guruş

2182

Yalnız iki bin yüz seksen iki guruşdur.

Hisse-i zevce	Hisse-i üm	Hisse-i ibn	Hisse-i ibn	Hisse-i bint
Guruş 272,5	Guruş 363	Guruş 618	618 –	309
	2 sülüs	Semen 2	Semen 2	Semen 1
		Para 6	Para 6	Para 3

[32a / 98]

Merhûm es-Seyyid Alî Efendi'nin vakf eylediği kitâblardır ki zikr olunur kayd şüdü.

Açıklama	Cild
Kitab-ı Mesâyih-i Şerif	1
Kitab-ı Mesâyih	1
Kitab-ı Tefsir Hâşiyesi Şahâbeddîn	4
Kitab-ı Sadrü'ş-şerife	1
Kitab-ı Şerh-i Müşârif-i Muhavvel	1
Kitab-ı İhtiyâr	1
Kitab-ı Dürerü'l-hükkâm	1
Kitab-ı Mantuku'l-ekber	1
Kitab-ı Ahî Çelebi	1
Kitab-ı Tefsir-i kâdı Hâşiyesi-i Monla Hüsrev	1
Kitab-ı Sûre-i Fatiha'dan eş-Şifa Tefsîr Hâşiyesi envâliyyet	1 kıt'a
Kitâb-ı Fenniyye	2
Sure-i Bakara'dan ol cüz ve sure-i Enbiyâ'dan bir cüzü şerife-i tefsîr kâdı	1
Kitâb-ı Tefsîr kâdı hâşiyesi Sa'di Çelebi	1

Bâlâda mastûr kitâbları merhûm es-Seyyid Alî Efendi vakf idüp Medîne-i Amâsiyye'de vâkı' Sultân Bâyezid-i Velî'nin ketb olanlar hıfz itmek üzere ve Medîne-i Amâsiyye sâkinlerinden fazîletli İsmâ'îl Efendi nâzır olup ânın ma'rifetiyle muhtâc olan erbâbına virmek üzere vâkıf-ı mezbûr şart ve ta'yîn eylediği Tokat ihbâriyle mütehakkık olmağın mücebince mirâsla tahrîr ve irsâl olındı hâlâ Sultân Bâyezîd-i Velî'de hâfız ketb olan Mehmed Efendisiz bâlâda mastûr olan kitâbları

alup hıfz ve nâzır-ı merkûm ma'rifetiyle muhtâc olan e[r]bâbına viresiz ve's-selâm.HurrireRecebi'l-mürecceb li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

[32b /99]

Vilâyet-i Erzurum'da vâkı' Kasaba-i Erzincân sâkinlerinden es-Seyyid İsmâ'îl bin Yûsuf bin Mehmed nâm kimesne yedinden kasaba-i merkûmede bi'l-fi'l kâdı olan Mevlânâ Ebul-MeyaminEfendi imzâsıyla mûmzâ vühatmi ile mahtûm ve sene-i selese aşeret ve mi'e ve elf Recebü'l-ferd'in on ikinci günü târîhiyle müverrah nakl-i şer'î vârid olup mazmûnunda udûl-i sukut ve ukûl-ı sahîhü'l-kilmâtdan kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed Çelebi bin Abullah bin Mustafâ ve Alî ibn Yûsuf bin Hüseyin nâm kimesneler mezbûr Seyyid İsmâ'îl'den da'vâ itse ve sahîhaü's-şer'iyeye istîshâd-ı mer'î vâkı' olandan sonra edâ-i şer'iyeye idüp Medîne-i Amâsiyye'de sâkin iken fevt olup muhalledfâtı zevcesi Fâtıma binti Ehlullah ve sulbîye-i sagîre kızı Hadice nâm [silik] makbûz olan es-Seyyid İsmâ'îl bin Süleymân bin Mehmed nâm müteveffâ vü müsteşhed mezbûr es-Seyyid İsmâ'îl'in li-ebeveyn ammîzâdesi olup müsteşhed-i mezbûrun babası Yûsuf nâm kimesne ile müteveffâ-i merkûm es-Seyyid İsmâ'îl'in babası Süleymân li-ebeveyn karındaşlar olup babaları ismi Mehmed ve vâlideleri ismi Hadîce'dir ve müteveffâ-yı merkûm İsmâ'îl'in verâseti min cihetü'l-'usûbetü'n-nesebiyye vârisdir bizler bu husûsa şahidlerüz şahid dahi iderüz didiklerinde Mevlânâ Mûsâ ile inhâ itdikde merkûme Fâtıma isâle ve sagîre-i mezbûre Hadîce'ye mansûbe-i vasiyyesi olmağla vesâyete husûs-ı âtî'l-beyânı husûmete tarafından vekîli olup İbrâhîm bin Osmân ve Süleymân bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan mezbûr Ehlullah meclis-i şer'e ihzâr olup nakl-i mezbûr mahzarında feth ü kırâ'at olundukda vekîl-i merkûm müteveffâ-yı mezbûrun muhalledfâtı [silik] müvekkilesi zabt eylediği mutahhar olup lakin nakl-i mezbûrun vürûdunu mûnekker olunmak mezbûr es-Seyyid İsmâ'îl'den mevlânâ-yı müşârun-ileyhden vürûduna beyyine talep olundukda zeyl-i kitâbda isimleri mastûr olan şühûd-ı tarîkinden es-Seyyid Ahmed Çelebi ibn Mehmed bin Ömer ve Mustafâ bin Ahmed bin Alî meclis-i şer'e li ecli's-şahâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd edâ-i şahâdet-i şer'iyeye idüp fi'l-hakîka kitâb-ı mezkûr kasaba-i mezbûrede bi'l-fi'l kâdı olan mevlânâ-yı mûma-ileyhinkitâbıdır hatt ü hatmi kendi hatt ü hatmidirmazmûn-ı kitâb merkûm-ı şer'le huzûrımızda sâbit olmuştur deyü bizi

işhâd idüp biz dahi bu husûs-ı mezbûre şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz didiklerinde mezbûrânın şahâdetleri ba'de ri'âyete şerâti'l-kabûl hayyiz-i kabûldevâkı' olunmak mücebiyle hükm olunup mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis aşer minŞa'bâni'l-Mu'azzamsene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü's-sâdât es-Seyyid el-Hâc Mûsâ Çâvuş ibn el-Hâc Ahmed Ağa - Mehmed Ağa bin İbrâhîm - Ebûbekr Efendi bin Hâfız Ömer - İbrâhîm Çelebi bin Abdî - ve gayruhüm mine'l-hazırîn.

[33a /100]

Dâ'imâ kitâb-ı şer'î ve bâ'isü't-tastîr-i hitâb-ı mer'îoldur ki:

Medîne-i Erzincân mahallâtından Cum'a Mahallesi sükkânından es-Seyyid İsmâ'îl Başa ibn Yûsuf ibn Mehmed nâm kimesneden meşhûdiyye-i âti'l-beyâna vech-i câ'î üzere da'vâ-yı sahîha-i şer'iyye ile mesbûk istişhâd-ı şer'î sudûrundan sonra nakl ü tahrîr için mahall-icerh ve ta'dilde 'udûl-ı ricâlden olup mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed Çelebi ibn Abdullah ibn Mustafâ ve Alî Çelebi ibn Yûsuf bin Hüseyin nâm kimesneler edâ-i şahâdet-i şer'iyye idüp Medîne-i Amâsiyye'de fevt olduğu istimâ' olunan İsmâ'îl bin Süleymân bin Mehmed nâm müteveffâ-yı müsteşhed-i merkûm es-Seyyid İsmâ'îl'in li-ebeveyn ammîzâdesi olup müsteşhed-i merkûmun babası Yûsuf nâm kimesne ile müteveffâ-yı merkûm İsmâ'îl'in babası Süleymân li-ebeveyn karındaşları olup babaları ismi Mehmed ve vâlidelerinin ismi Hadîce'dir ve müteveffâ-yı merkûm İsmâ'îl'in verâseti min cihetü'l-uzviyyetemüsteşhed-i merkûm ammîzâdesi es-Seyyid İsmâ'îl'e münhasıra olup min cihetü'l-uzviyyetü'n-nesebiyyemüsteşhed-i merkûmdan gayrî asabesi olduğu ma'lûmumuz değildir müsteşhed-i merkûm es-Seyyid İsmâ'îl için müteveffâ-yı merkûmun muhâlefâtından vaz'-ı yed idenlerden hakk-ı taleb ve da'vâ ve ahz u kabz vardır bizler bu husûsa bir vech üzere şâhidlerüz ve şahâdet dahi iderüz deyü her birileri müttefikü'l-lafz ve'l-mu'în edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinden ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a olduktan sonra hakikatü'l-hâl ve musaddakü'l-makâlgıbbe't-taleb ve su'âl Medîne-i Amâsiyye'de hâkimşerî'at-ı garrâolan kâşifü'l-müşkilât hallâl-ı mufassalât miftâh-ı rumûz dakâyık ü mesâbîh kişver-i hakâyık-ı âlem ve hâsilü'l-fâsıl beyne'l-hakk ve'l-bâtıl fazîletli efendi

hazretlerinin meclis-i şerîfe fazîletü'l-fasıllarına usûl-i nüvvâbdan bu kitâb-ı sıhhat nisâb vusûl bulan efendilerin hazerâtına inhâ olındı lede'ş-şerefü'l-vusûl kerem-i amîm ve lutf-i hasîratdan mercûdır ki telakkî bi'l-kabûl ve amel bi'l-medlûl buyurılıp ind-Allah el-melik'il-cemîl nâ'il ecr-i cezîl olalar cerî-i zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi's-sâni aşer min Recebi'l-ferd li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Nemmekahû el-fakîr alâ ilâ muhasihim Ebu'l-Meyamin bin Receb ibn Alî el-kâdi bi-kazâ-i Erzincan ufiyye anhü.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ahmed Çelebi bin Mehmed bin Ömer /Mustafâ Bey bin Ahmed bin Alî / Es-Seyyid Mustafâ Çelebi bin Mehmed bin Abdî / Mehmed Başa bin Hüseyin bin Abdî.

[33b / 101]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Gümüşlüzâde Mahallesi sâkinelerinden Safiye binti Ömer ve kız karındaşları Râbi'a ve Zâhide nâm hatunlar tarafından sulh-ı âtî'l-beyânı ikrâra ve i'tâ'i hüccete vekîl olup el-Hâc Mehmed bin Şa'bân ve Mustafâ bin Ahmed Bey nâm kimesneler şahâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan Ömer Çelebi ibn Abdülnebî nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde Şamice Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Ümmühân binti Mûsâ nâm müteveffîyenin verâseti zevci es-Seyyid Alî⁴³⁶ ibn Mustafâ ve sadriyye kızı Şerîfe'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Şerîfe dahi müteveffîye olup verâseti zevci fahrü'l-kuzât el-Hâc Ahmed Efendi ibn el-Hâc Mehmed Efendi ve babası merkûm es-Seyyid Alî nâm kimesnelere münhasıra olduğu [silik] şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûrân el-Hâc Ahmed Efendi ve es-Seyyid Alî Çelebi mahzarlarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilelerim merkûmât-ı Safiye ve Râbi'a ve Zâhide'nin babaları mezkûr Ömer müteveffîye-i mezbûre Ümmühân'ın ammîsi oğlu olup 'usûbetü'n-nesebiyye cihetinden vâris olmağla babaları tokuz sene mukaddem fevt olmağın hisse-i şer'iiyesini taleb ü da'vâ itmek ve murâd eylediklerinde beynlerine müslimûn u muslihûn tavassut idüpes-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm fehvâsı üzere müvekkilelerim mezbûrelerin beher birlerine ikişer kıt'a esedî gurusı virmek üzerine inşâ-i akd-i sulh

⁴³⁶ "Alî ismi mükerrer yazılmış.

eylediklerinde anlar dahi sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr ikişer guruşu ahz u kabz idüp ba‘de‘l-yevm husûs-ı mezbûre müte‘allik da‘vâdan merkûmân el-Hâc Ahmed Efendi ve es-Seyyid Alî Çelebi'nin zimmetlerin ibrâ-i âmm ile ibrâ vü iskât eyledik didiler deyü bi‘l-vekâle ikrâr itmeğın gıbbe‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ vak‘a bi‘t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi‘l-yevmi‘l-‘ısrîn min Şa‘bâni‘l-Mu‘azzamli-sene selese aşere ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

Ömer Çelebi ibn el-Hâc Mûsâ - İsmâ‘îl bin İbrâhîm - Hasan bin el-Hâc Hüseyin - Ömer bin Yûnus - ve gayruhüm.

[33c / 102]

Çökce Mahallesi'nin maktû‘-ı hüccet kayd şüd.

Mahmiyye-i Amâsiyye ahâlîsinden İbrâhîm Çelebi ibn Alî Çâvuş ve el-Hâc Halîl bin Mehmed ve el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Abdülnebî ve sâir ahâlî-i mahmiyye-i mezbûre taraflarından husûs-ı âtî‘l-beyâni‘l-mezk[û]rını ikrâra bimâ hüve nacü‘s-sübût vekîl olan hâlâ kethüdâ-yı şehîr mezbûr olan Mehmed Çelebi ibn Mustafâ nâm kimesne Hakala kazâsı yine mahmiyye-i mezbûr mahallâtından Çökce Mahallesi ahâlîsinden bâ‘isü‘l-kitâb Hamza Çelebi ve sâir ahâlî mahalle-i mezbûr bâ-cem‘ihim mahzarlarında bi‘l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûre ahâlîsinden târîh-i kitâbdan mukaddem iki seneden berü ve mahalle-i mezbûre rub‘ hâne olmak zu‘mmiile ahâlî-i mahalle-i mezbûreden avârız ve menzil ve sâir tekâlîf-i ‘örfiyye veşâkka-isalyâneolunup akçeleri alınur dirliğine mahalle-i mezbûre-i müteveffâ-yı Tokat defterinde hâneye kayd olundığı mestûr olmayup ba‘de‘l-yevm ahâlî vilâyet-i mahalle-i mezbûre ahâlîsine konak kondurmayup vesâir tekâlîf-i ‘örfiyye ve şâkka dahi taleb olunmayup ancak ahâlî-i mahalle-i mezbûre ahâlîsinden senede ikişer yüz akçeden mâ‘adâbir akçe ve bir habbe taleb olunmamağa kavli-ittifâk ve uhde-i mîsâk eylediler ba‘de‘l-yevm bir sene meblağ-ı mezbûr ikişer yüz akçeden ziyâde salyâne için ahâlî-i mahalleden akçe taleb olunursa ani‘l-hükkâm ve mesmû‘a ve makbûle olmasun didikden sonra mahalle-i mezbûr ahâlîsi dahi her birbirleri bir sene zikr olunan ikişer yüz akçe minvâl-i meşrûh üzere ahâlî-i vilâyet-i salyâne dâye rızâ virmeğın mâ-hüve‘l-vâki‘ alâ vukû‘a hıfzü‘l-mukırr gıbbe‘t-taleb

ketb olunur ki vakt-i hâcetde... sâdır ola. Tahriren fî evâsıt Cemâziye'l-âhir sene-i selese ve li-sene

Şuhûdü'l-hâl

[silik] - Mehmed Bey bin Abdî Bey - Hüseyin Beşe er-râcıl - Alî Bey ibn [silik] - [silik] - Mehmed bin Hasan - Ömer bin Velî - ve gayruhüm.

[34a /103]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Çırakçı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem mürd olan Mâreke nâm zımmînin verâseti sulbî kebîr Karabet ve sagîr veled-i Serkis ve sulbîye-i sagîre kızları Altun ve Agsâbet'e münhasıra oldığı şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Sefer Karabet kendi tarafından asâleten ve sagîrûn-ı mezbûrûn taraflarından vesâyete meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Gümüşlüoğlu Mahallesi sâkinlerinden bâ'is-i hâze's-seferBünyâd veled-i Kasâb nâm zımmî ihzâr ve mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vesâye da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp babam mürd-ü merkûmun muhallefâtından olup mahalle-i olup mahalle-i mezbûre Çırakçı Mahallesi'nde vâkı' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd menziline fuzûlen zabt ider suâl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer'îsi icrâ olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Bünyâd cevâbında fî'l-vâkı' târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem zıkr olunan menzili babası mürd-ü merkûmdan altmış sekiz guruşa iştirâ ve semenini zimmetinde mütekarrir olan yigirmi sekiz guruşu takâs ve bâkî kırk guruşunu tîz büyümüş oğlu nâm zımmîye kırk guruş virecek deyni olmağla havâle eyledi deyü cevâb itdikde merkûm Karabet bey'-i mezkûrî inkâr idicek mezbûr Bünyâd'ın kelâmını mübeyyîn beyyine taleb olundukda mine'l-'udûl Ömer Efendi ibn Mehmed ve Mehmed bin Nûrullah nâm kimesneler li ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fî'l-hakîka târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem mürd-ü merkûm zıkr olunan menzil-i mezbûr Bünyâd'a altmış sekiz guruşa bey'-i kat'î ile bey' ve yigirmi sekiz guruş semenini mürd-ü merkûmun zimmetinde mütekarrir yigirmi sekiz guruş deynine takâs ve bâkî kırk guruşunu tîz büyümüş oğlu nâm zımmîye vircek deyni olmağla havâle eyledüğüne bizler şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz deyü her bizleri edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyete şerâti'l-kabûl şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın müdde'î-i

merkûm Karabet'i bî-vech mu'ârizadan men' birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâni ve'l-ışrîn min Şa'bâni'l-Mu'azzamli-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Dellâl Alî bin Fazlı - Alî bin İbrâhîm - İbrâhîm bin İlyâs - Hâfız Mehmed bin Alî Çelebi - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn.

[34b / 104]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından PirinçciMahallesi sâkinlerinden Abdî bin Alî nâm kimesne meclis-i Şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahalle-i mezbûre ahâlîsinden işbu râfi'ü'l-kitâb Alî bin Mehmed ve diğer Alî bin İlyâs ve İbrâhîm bin ammîsi ve Alî bin Ahmed ve sâirleri mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp târih-i kitâb günü dağa odun götürmeğe gitmiş idi bi-kazâi'llahi te'âlâotun kat' iderken üzerime kaya uçup sâğ ayağımı hôr eyledi kendi hamlem ile öldü mahalle-i mezbûre ahâlîleriyle ve gayrîden da'vâm yokdur deyü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî olan müslimîn huzûrunda ikrâr ü i'tirâf itmeğin mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmîs aşer min Şa'bânü'l-Mu'azzamli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İsma'îl bin Ahmed - Mustafâ bin Hasan - Hasan bin Osmân - Es-Seyyid Mehmed bin Hüseyin - Monlâ Hüseyin bin Mustafâ - El-Hâc İsma'îl bin Abdullah - Mustafâ Dede bin Mehmed - İsma'îl bin İbrâhîm - ve gayruhüm.

[34c / 105]

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Yağmur nâm karye sükkânından işbu râfi'-i hâze'l-kitâb Mustafâ bin İsa nâm kimesne meclis-i Şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp hucr ü terbiyemde olan li-ebb kız karındaşım nafaka ve kisveye eşedd ihtiyâcı olmağın kıbel-i Şer'den kifâyet mikdârı nafaka ve kisve çuha karz u takdîr olunması matlûbumdur didikde târih-i kitâb gününden beher yevm ikişer pare nafaka karz ve takdîr olunup sağire-i mezbûrenin

havâyc-i zarûriyesine harc u sarfa ve lede'z-zaferalâ mine'r-rücü'ihî mezbûr Mustafâ nâm kimesneye izn-i birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min Şa'bâni'l-Mu'azzamli-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed bin el-Hâc Muslı - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - Ömer bin Osmân - Hüseyin bin Hasan - Muhzır Ömer - ve gayruhüm.

[35a / 106]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtındanBozahaneMahallesi sükkânından es-Seyyid Monlâ Mehmed bin Ya'kûb Efendi nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûr mahallâtından ÇökceMahallesi sâkinlerinden Abdülkâdir nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp medine-i mezbûre esvâkından Badilenâm mevzi'de vâkı' bir taraftan Hasan Çelebi zevcesi Emine hatun mülküne ve bir taraftan Bâyrâm Alî oğlu İsmâ'îl mülküne ve bir taraftan vâlidemiz Râbi'a nâm hatun mülküne ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan iki bâb mülk dükkânımı yüz yetmiş guruşa mezbûr Abdülkâdir'e tarafından icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfessededen ârî bey'-i bât-ı sahîh-i kat'î ile bey' ü teslîm bey' ü temlik idüp ol dâhi temellük ve tesellüm eyledikten sonra semen-i misillü olan yüz yetmiş kıt'a esedî gurusunu müşterî-i mezbûr-ı yedinden bi't-tamâm ahz u kabz eyledim fîmâ ba'd zikr olunan dükkânlarda aslâ ve kat'â alâkam kalmayup mezbûr Abdülkâdir Çelebi'nin mülk-ü müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ' ve hasb-i mâ-yürîd mutasarıf olsun didikde mutahhar-ı mezbûrın ikrâzi'l-akrânü'l-mukırr lehü'l-merkûm Abdülkâdir bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâfere tasdikitmeğin sıhhat-i bey'e hükm-i birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min şehri Şa'bânü'l-Mu'azzamli-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İmâm Mehmed Efendi an mahalle-iDevehâne - Celâl Çelebi - Es-Seyyid Hasan Çelebi - Hâcı Mehmed - Mehmed Çelebi - Eskici Mehmed - Alî bin Abdî - ve gayruhüm mine'l-hâzırîn[silik].

Memâlik-i Mahrûsa'da

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kazagancı Mahallesi sâkinelerinden Meryem binti Mennâs nâm zımmîye tarafından husûs-ı âtî'l-hibenin tasdîkine vekil olup vekâletine hükm-i ani'l-ahakk olan Dervîş Acem ve Asvador veled-i Garabet nâm zımmîler şahâdetleriyle hükm-i şer'î lâhık olan Agob veled-i Serkis nâm zımmîmahfil-i şer' de vâhibe-i mesfûre Meryem'in sulbî kebîr oğulları Bogos ve Agya veled-i Ahaçador mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mesfûre Meryem'in mahalle-i mezbûrede vâkı' zevci⁴³⁷ mürd olan Haçador nâm zımmînin menzilinden kendüye isâbet idüp ta'yîn olunan ma'lûmu'l-hudûd semen hissesi ve bir altun heykel ve bir altun buğmak ve bir altun tolamac ve bir kuzı gazgânıve yüz yigirmi guruş ale'l-iştirâk oğulları mesfûrân Bogos ile ve Agya nâm zımmîler hibe-i sahîha ile hibe vü teslîm idüp anlar dahi meclis-i hibede ahz u kabz itdiler deyü vekîl-i mesfûrun ikrârını el-mukırr lehümâ el-merkûmân bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâferetahkîk idecek sıhhat-i hibeye ba'de'l-hükmmâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min Ramazâni'l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şahbâroğlıhibe-i hüccetdir.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Çelebi bin Hüseyin – Ömer Çelebi bin Mustafâ - İbrâhîm bin Mustafâ - Hüseyin Çelebi bin Mehmed - Hasan Efendi - Fazlı-zâde Monlâ Mehmed - ve gayruhüm.

Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Yuvala nâm karye sâkinlerinden Mustafâ bin Ömer nâm kimesne ve yine medîne-i mezbûrede emîn-i beytü'l-mâl olan es-Seyyid Ahmed Ağa nâm kimesne-i mahfil-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp işbu Fethiye Mahallesi'nde sâkine iken fevt olan Hâcî Ahmed Bey bin er karındaşı Mustafâ'nın kızı Fâtıma'nın sulbî oğlu olup hasren verâseti bana isâbet idüp ve bundan mâ'adâ müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayâtında kirâren ve mirâren er

⁴³⁷ “zevci” sözcüğü mükerrer yazılmış.

karındaşım Mustafâ'nın kızı Fâtıma'nın oğlu Mustafâ Bey olup Mustafâ vârisimdir fevt olduğumla metrûkâtım buna intikâl ider deyü ikrâr idüp MısranAlî ikrâra fevt olmağın merkûm Ahmed Ağa bî-vech müdâhele ider su'âl olunup men' olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûrun kavli-i meşrûhuna muvâffık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ricâlden Alî bin Mustafâ ve Hamâmcı Ebûbekr ve Hâcî Sinân bin Abdullah nâm kimesneler li ecli's-şahâde makâm-ı kazâyâ hâzırûn olup istişhâd olundukda cevâblarında kasaba-i minvâl üzere olup müteveffâ-yı mezbûr Câbî Ahmed hayâtında merkûm Mustafâ benim hasren vârisimdir andan gayr-i kimesnem yokdur deyü ikrâr idüp Mısran Alîkrâra fevt oldı bizler bu husûsa şâhidlerüz şahâdet dahi iderüz didiklerinde ba'de't-ta'dîl merkûm Ahmed Ağa'yı bî-vech müdâhalesinden men' birlemâ vak'a ketb olındı. Hurrîre fî şehri Ramazânü'l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yeğen Alî Ağa - Mehmed Çelebi bin Fazlı - Çâvuş Mehmed Ağa - Hüseyin Tabak - Abdullah bin Velî - Alî bin Hasan - ve gayruhüm.

[35d / 109]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Şâmice Mahallesi sükkânından Mustafâ bin Şa'bân nâm kimesne mahfil-i şer'de li-ebeveyn kızkarındaşı Hüma'nın vekîl-i şer'îsi zevci Mehmed bin Hüseyin mahzarında takrîr-i da'vâ idüp babamız müteveffâ Şa'bân fevt oldukda metrûkâtından kız karındaşım merkûme Hüma'nın eğer menzil ve eğer eşyâ ve eğer dükkân cümle hisse-i şâyi'asın virüp ba'de-i nizâ'dan hâli olmadığı ecilden on beş guruş dahi virüp zimmeti ibrâ-i küllî /36/ itmiş iken yine nizâ'dan hâli olmayur su'âl olunup bî-vech mu'ârızasından men' olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl ve 'akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûr Mustafâ'nın kavli-i meşrûhuna muvâffık beyyine taleb oldukda 'udûl-ı ricâlden Hasan Ağa ve karındaşı Hâcî Muslı ibn Osmân nâm kimesneler li ecli's-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olundukda cevâblarında kazıyye minvâl-i muharrer üzere olup cemî' eşyâdan hisse-i şâyi'asın ahz idüp bundan mâ'adâ ibrâ-i küllî için on beş guruş dahi virüp birden böyle sebîlden yüz bine varınca eğer ma'lûm ve eğer mechûl ibrâ-i âmm kât'ü'n-nizâ' itdi bizler bu husûsa ber-vech üzere şâhidlerüz şahâdet dahi

iderüz deyü her birleri edâ-i şahâdet-i şer‘iyye eylediklerinden sonra ba‘d-ı ri‘âyete şerâti’l-kabûl şahâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı‘a olmağın merkûme Hümâ'nın bî-vech mu‘ârızasından men‘ birlemâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurre fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-‘ısrîn min şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene selese ve aşeret mi‘e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Serdâr İbrâhîm Ağa - Abdullah bin Velî - Monlâ Mehmed bin Fazlı-zâde - İbrâhîm Ağa tâbi‘ müselleme - Muhzır Bekr - ve gayruhüm.

[36a / 110]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Mehmed Paşa Mahallesi sâkinelerinden İsmihân Hatun tarafından hibe-i âti’l-beyânın ikrarına Hüseyin bin Hasan ve Mehmed bin Mu‘den şahâdetleriyle vekîl olup vekâletine hükm-i şer‘î lâhık olan faziletli İsmâ‘il Efendi nâm kimesne mahfil-i şer‘de müvekkile-i mezbûre İsmihân Hatun'un sûretleri Mehmed ve Ahmed ebnâ Ömer nâm karındaşlar mahzarlarında ikrâr idüp müvekkileme merkûme İsmihân Hatun emlakından olup mahalle-i mezbûrede vâkı‘ bir haddi Mehmed Başa evkâfına ve bir haddi⁴³⁸ Emîr Çelebî'ye ve iki tarafları tarîk-i ‘âmm tahtânî bir oda torunı merkûm Mehmed'e hibe-i sahîha ile hibe idüp ve menzil-i mezbûrun havluyusundan bir mikdâr arsa ve babuccılar içinde olan dükkândan hisse-i şâyi‘asın ba‘de’l-ikrâr torunı mezbûr Ahmed hibe vü teslîm idüp anlar dahi ahz u kabz eylediler ba‘de’l-yevm oda-i mahdûd-ı merkûm Mehmed ve havluyu ve dükkân hissesi mezbûr Ahmed nâm kimesnelerin mülk-i mev’hûblarıdır deyü vekîl-i merkûmun ikrârını el-makarr lehümâ el-merkûmân bi’l-muvâcehe tasdîk ve bi’l-müşâfere tahkîk idicek sıhhat-i hibeye ba‘de’l-hükmmâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurre fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-‘ısrîn min şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Halîl Efendi - Ömer Efendi - İdrîs oğlı - Monlâ Hüseyin - Semerci Mahmûd - ve gayruhüm.

⁴³⁸ “ve bir haddi” mükerrerdir.

[36b / 111]

Medine-i Amâsiyye mahallâtından Köprübaşı Mahallesi sâkinlerinden merhûm Ömer Başa hazînedârı Mehmed Çelebi ibn Abdullah nâm kimesne mahfil-i şer‘de Pirinçi Mahallesi sükkânından Uzun Hüseyin târîh Abdullah nâm kimesne mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp mezbûr Hüseyin târîh-i kitâbdan mukaddem Medîne-i Amâsiyye kâdısı Seyyid Abdülkâdir Efendi gününde meclis-i şer‘de altı kise akçe merhûm Ömer Başa akçesinden aldım deyü benim otamda emânet kodı üç dört günden sonra üç kisesin teslîm idüp üç kisesin bir seneden sonra teslîm itdim deyü ikrâr ve şahâdet eylediği altı kise akçe kise akçe bana teslîm olunmadı su‘âl olunup takrîr-i tahrîr ve alıverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Uzun Hüseyin cevâbında kazıyye-i minvâl-i muharrer üzere olup altı kise akçe gönderüp benim otamda Ömer Başa akçesinden aldım deyü emânet kurdu dört günden sonra üç kisesin edâ vü teslîm idüp ve üç kisesin bir seneden sonra teslîm itdim yedime memhûr-ı ibrâ temessükü aldım deyü bir kıt‘a memhûr temessükün ibrâz eyledikde mezbûr-ı mer‘î Mehmed Çelebi bu temessük benimdir ve lakin Ömer Başa zamânında kendi mâlim bin yedi yüz guruş merkûm Hüseyin'e mudârebeye virdim muhâsebe olunup ahz idüp yedine virdiğim ibrâ-i temessüğü bu temessükdür yohsa kendi ikrârıyla koduğum altı kise değildir bu altı kise olduğunu beyân eylesün deyüp temessük zeylinde olan şuhûdlardan su‘âl olunsun deyüp su‘âl olundukda bu altı kise akçe ma‘lûmumuz değildir bu temessükden şahâdetimiz bin yedi yüz guruş kendi hâlî mudârebeye akçe içündür didiklerinde ilmihâl-i şer‘î olunup ityân-ı beyyineden kemâl-i athârımız itmeğin müdde‘î-i mezbûr Mehmed zikr olunan altı kise Ömer Başa akçesinden merkûm Hüseyin'in otasından emânet koyduğu akçeyi ahz eyleyüp ve turûk-i şer‘iyyeden bir tarîkiyle zimmetini ibrâ-i kayd ü güneş mübeyyîn teklîf olundukda ‘âlâ vefkû’l-su‘âl billahi’l-aliyyü’l a‘lâ itmeğin merkûm Hüseyin'in ikrârı üzere mezbûr Mehmed'e teslîm olunmak için kıbel-i şer‘den tenbîh birle⁴³⁹ mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-‘ısrîn min şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi‘e ve elf.

[37a / 112]

Husûs-ı âtî’l-beyânı mahallinde istimâ‘ ve fasl-ı husûmet için bi’l-iltimâs savb-ı şer‘-i enverden Hüseyin Efendi irsâl olunup ol dahi zeyl-i vesîkada

⁴³⁹ “birle” mükerrer yazılmış.

muherredü'l-esâmî müslimîn ile Medîne-i Amâsiyye muzâfâtından Efte nâm karye ile Ezine Pazarı nâm karye beynlerinde münâzi'-i hayye olan toprak ve sınır üzerine varılıp akd-i meclis-i şer'-i şerîfe idüp meclis-i ma'kûd-ı mezkûrede karye-i Efte ağalarından Mustafâ Bey ibn Alî ve Süleymân Bey ibn Osmân ve ahâlîsinden Yûsuf Dede bin Hasan ve Muharrem bin Muharrem ve Hatîb Mustafâ Efendi ibn Hasan ve sâirleri ve Ezine Pazarı nâm karye ağalarından defter kethüdâsı [boş] Ağa ve ahâlîsinden İbrâhîm bin Mustafâ ve Hasan bin Mustafâ ve Hatîb Abdülkâdir bin [Sü]leymân ve diğêr Hasan bin Osmân ve sâirleri mahzarlarında her birileri takrîr⁴⁴⁰ ü da'vâ idüp karye-i Efte'nin kadîmden sınırı işbu bu Boğalı'dan ceryân iden Boğalınehrinin an-asl mecrâ-yı kadîmi Heneske'den gelüp Çeltik nâm mezra'aya giden yoldan ve Eğripare'den ve ol mahalden kubûl tarlasıyla ve Tâleb Bostanlığı nâm tarlanın arasında ceryân idüp ve Hâcî Şa'bân tarlasının şimâl tarafından ve ol mahalden Yaftalardan ceryân ve Ezine Pazarı nâm karyenin Sagîr Ekreğı kurbinde ve ol mahalden Hâcî Hatîb değırmaninde ceryân idüp bu hudûd ile mahdûd toprak ve mer'â-yı müşârun-ileyh nehrin kible tarafına karye-i Ezine Pazarı toprağı olup hâsıl olan öşr ve resm ve mer'î karye-i mezbûre Ezine Pazarı ağalarının ve ahâlîsinin olup ve nehr-i merkûmun Efte tarafına şimâl tarafıdır Efte nâm karye toprağı ve mer'âları olup öşr ve resmîn karye-i Efte ağalarının ve mer'î ahâlîsinin iken savnın tuğyânı ile mecrâ-yı kadîmini terk⁴⁴¹ ve Çeltik nâm mezra'anın önünden Efte tarafına düşmeğle sınırımız dâhilinde bir mikdâr arâzîmizi yigirmi seneden mütecâviz hâliyen terk itmeğle orman olmuşıdi. El-hâletü hâzihî izn-i sâhib-i arz ile ormanını ahçup zirâ'at murâd eylediğimizde karye-i Ezine Pazarı sipâhîsi ve ahâlîleri bizleri zirâ'atden men' ü müdâhale iderler su'âl olunup takrîrleri tahrîr-i mu'ârizalarından men' olunmak taleb ideriz didiklerinde gıbbe's-suâl karye-i mezbûrEzine Pazarı ağaları ve ahâlîleri nehr-i mezbûrun mecrâ-yı kadîmiyle hâlâ ceryân eyledüğü mevzi' beyinle sizlerin açduğı orman karye-i Ezine Pazarı toprağı ve hayvânlarımızın mer'î sakatlanacak yerlerimizdir deyü da'vâ ve Efte toprağın olduğunu münekkirden olduklarında karye-i Efte ahâlîsinden kavî-i meşrût yerine ve mer'âlarına muvâfık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ricâlden ve Tokat mûhidinden karye-i Biraklu'dan Hatîb Mustafâ Efendi ibn Alî ve karye-i Afşar'dan Alî Kethüdâ ibn Abdurrahman nâm kimesneler li ecli's-şahâde meclis-i şer'-i ma'kûdda hâzırân olup istişhâd olundukda cevâblarında kaziye minvâl-i meşrûh üzere olup Boğalı'dan ceryân iden Boğalı nehrinin mecrâ-yı

⁴⁴⁰ "takrîr" sözcüğü mükerrer yazılmış.

⁴⁴¹ "terk" sözcüğü mükerrer yazılmış.

kadîmi Heneske'den gelüp Çeltik nâm mezra'aya giden tarîkden ve Eğripare'den ve ol mahalden kabûl tarlasıyla ve Tâleb Bostanlığı nâm tarlanın arasından ceryân idüp ve Hâcî Şa'bân tarlasının şimâl tarlasından tarafından ol mahalden bennâklardan ceryân ve Ezine Pazarı nâm karyeninSagîr Ekreği kurbinden ve ol mahalden Hâcî Hatîb değirmaninde ceryân iden nehrin zikr olunan mecrâ-yı kadîminin kabl-i cânibi Ezine Pazarı toprağı olup öşr ve resm ağalarına ve mer'âları ahâlîsine olup ve Efte tarafına şimâl tarafından ol mahalden pağlardan ceryân ve Ezine Pazarı nâm karyenin Sagîr Ekreği kurbinde ol mahalden ...nâm karye toprağı olup öşr ve resm ağalarına ve mer'âsi kadîmü'l-eyyâmdan ahâlîsine olup ve Efte tarafına şimâl tarafından izn-i sâhib arz ile açdıkları orman karye-i Efte sınuru dâhilindedir bizler bu husûsa ber-vech üzere şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediklerinden sonra ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olmağın karye-i Ezine Pazarı ağaları ve ahâlîlerin hudûd-ı mezkûre tecâvüz-i müdâhale ve mu'ârazadan men' birle mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ve huzûr-ı müsliminde ketb ü tahrîr ve ba'd-ı ma'an ba'solunan Ömer Bey nâm kimesne ile gelüp meclis-i şer'e âlâ ve vukû'a inhâ ve i'lâm itmeğın gıbbe't-taleb mâ vak'a ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-aşer min şehri Şevvâlü'l-mükerrem li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hâcî Mehmed bin Alî an karye-i Kızılca - Mehmed Bey ibn Hasan Çeribaşı - Ebûbekr bin Hasan an karye-i Kalın Bınar - Muharrem Başa ibn Muharrem an karye-i mezbûr - Es-Seyyid Osmân Çelebi bin Alî an karye-i Halifeler - Hasan Bey ibn Mehmed an karye-i Heneske - Reis Ala'âddîn bin Çorlulu karye-i mezbûr - Hızır bin Kaya an karye-i mezbûr - Yûsuf bin Ahmed an karye-i Keşlik - Hâcî Hüseyin bin İbrâhîm an karye-i Tatar - Mehmed Bey ibn Hasan - Ebûbekr bin Hasan Kalın Bınar - Alî bin Mehmed an karye-i Sufiler - Abdullah bin Mehmed an karye-i mezbûr - Hüseyin bin Mehmed an karye-i mezbûr - Mehmed Ağa ibn Abdullah an karye-i Bıraklu - Hüseyin Bey an karye-i Karataş - Gürg Hâcî - ve gayruhüm.

[37b / 113]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ bin Hasan nâm kimesne veli-ebeveyn kız karındaşı Âişe Hatun tarafından tasdîke vekîl olunup vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan zevci es-Seyyid Mehmed nâm

kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâkı‘ menzilminden hisse-i şâyi‘amı bir haddi mahallî hâfız ve bir haddi Aşcı-oğlu ve bir haddi tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz hissemi on altı guruş bir sülûse mezbûre karındaşım Âişe Hatun'a bey‘-i bât-ı sahîh-i kat‘î ile bey‘ ü teslîm ve temlîk idüp ol dahi tesellüm ve temellük eylemeden sonra semen-i misli olan on altı guruşu bir sülûsü yedinden bi’t-tamâm ahz u kabz eyledim fimâ ba’d zikr olunan menzilde aslâ ve kat‘â alâkam kalmayup mezbûr kız karındaşım Âişe Hatun'un mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ yeşâ‘ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun akrânü’l-makarr-lehü’l-mezbûr Seyyid Mehmed bi’l-muvâcehe tasdîk ve bi’l-müşâfere tahkîk idicek⁴⁴² sıhhat-i bey‘e hükm birle mâ vak‘a bi’t-taleb ketb olındı. Hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin min şehri Şevvâlü’l-mükerrerem li-sene selese ve aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü’l-hâl

Hüseyin Başa - Hüseyin bin Abdî - Muhzır Ahmed - Muhzır Muslı - ve gayruhüm.

[38a / 114]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Hızır Paşa Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Alî nâm kimesne mahfil-i şer‘de yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Âişe binti Mehmed nâm hatun tarafından husûs-ı âtî’l-da‘vâya vekîl olup vekâletine hâkim Ahmed bin Alî ve İbrâhîm bin Mustafâ şahâdetleriyle vekâletine hükm-i şer‘î-i lâhık olan Hasan bin Hüseyin mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp mezbûr Âişe hâliyâ içinde sâkine olduğumı ma‘lûmu’l-hudûd-ı menzil babam müteveffâ-yı mezbûr Alî'nin mülk-i sahîhi olup fevt oldukda bana isâbet eyleyüp mülk-i mevrûsum iken mezbûre Âişe icâre ile içinde bulunup ihrâc bana teslîmden imtinâ‘ ider su‘âl olunup takrîr-i tahrîr ve ihrâc ve bana teslîm olunmasın taleb derim didikde gıbbe’s-suâl mezbûre Âişe'nin vekîli merkûm Hasan mücebinde menzil-i mezbûr mer‘î-i mezbûr Mehmed Bey ve babası müteveffâ Alî hâl-i hayatında müvekkilem mezbûre Âişe Hatun'a hibe itmeğle müdâhale ider didikde vekîli mezbûr Hasan'ın kavlı-i meşrûhuna muvâfık beyyine taleb olundukda imhâl-i şer‘î olunup ityân-ı beyyineden kemâl-i izhâr-ı acz itmeğın mezbûre Âişe Hatun'ı ve tarafından vekîl-i mezbûr Hasan'ı bî-vech müdâhaleden men‘ olunup müdde‘î-i mezbûr Mehmed teslîme kıbel-i şer‘den

⁴⁴² “idicek” sözcüğü mükerrer yazılmış.

tenbîh birle mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fî evâsıt şehri Şevvâl li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Arpacı-zâde Abdurrahman Efendi - Ebûbekr Ağa ibn Mustafâ - Mahmûd Ağa-zâde Ahmed Ağa - Tabak Hüseyin Çelebi - Hâcı Mehmed bin Alî - Ahmed Çelebi bin Hasan - ve Abdullah bin Fazlı-zâde - ve gayruhüm.

[38b / 115]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden fahrü'l-eşbâh el-Hâc Halîl Ağa bin Alî nâm kimesne medine-i mezbûre mahallâtından Hâcı İlyâs Mahallesi sâkinlerinden fahrü'l-akrân Nasûh Ağa bin [boş] nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp medine-i mezbûre nâhiyelerinden Ezine Pazarı Nâhiyesi'nde Kalınbınar nâm karye toprağında İsâ özü dimeğle ma'rûf vâdide birkac kıt'a tarlalarım olup ve tasarrufumda olup kimesnenin alâka ve medhali yoğiken müşârun-ileyh Nasûh Ağabilâ-senedmüdâhale idüp dülek ve ağıl binâ ihdâs itmişdir su'âl olunup takrîr-i tahrîr ve mûcib-i şer'îsi ve men' olunmak matlûbumdur didiler gibbe's-suâl müşârun-ileyh Nasûh Ağa cevâbında kazıyye minvâl-i meşrûh üzere olup tarlalarda alâkam ve medhalim yokdur düleğin ve ağılın zararı varsa def' itdim deyü cevâb virmeğin mûmâ-ileyh Nasûh Ağa bî-vech müdâhaleden men' birlemâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fî evâsıt Şevvâlü'l-mükerrem li-sene selese ve aşere ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Ahmed Efendi - Nebî Efendi - Hüseyin Başa - Abdullah bin Velî - Alî bin Hasan.

[38c / 116]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtındanÇırakçı Mahallesi mescid-i şerîfinin imâmı fazîletli Hâfız Mehmed Efendi ibn Hızır nâm kimesne mahfil-i şer'de Şâmice Mahallesi sâkinlerinden Mehmed bin Ahmed mahzarında takrîr-i da'vâ idüp târîh-i kitâbdan on bir sene mukaddem Şeyh Cûğınâm karye sâkinlerinden Hâîn Mûsâ bin Mehmed nâm kimesnenin mülkü olup karye-i mezbûrede vâkı' bir haddi Mehmed bağında ve bir haddi Seyyid Alî ve bir Hasan Dede oğlu ve bir haddi Bozhali arsa bu

hudûd ile mahdûd bağını eşcâr-ımüsmire ve gayr-i müsmiresiyle imâmı olan [silik] mihrâbına vakf akçe ile yigirmi dört guruş bedel pederim mezbûr Hızır.

[38d / 117]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Devehâne Mahallesi sâkinelerinden sâhibe-i hâze'l-kitâb Hadîce binti Ahmed nâm bikr-i bâliga meclis-i şer' de Kamerüddin Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Mahmûd nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp ben sagîre iken amûcum olan Mustafâ nâm kimesne bundan akdem seb'i fuzûlî ve hilâf-ı şer' zu'myoğiken mezbûr Ahmed nâm kimesneye akd-i nikâh eylemiş el-hâletü hazîhi bu gün bu sâ'atdehayzımı görüp [i]htiyâr-ı bülûğ ile nefsimi ihtiyâr idüp ve nikâhı nakz itdim taraf-ı şer' den nakz-ı nikâha hükm-i lâhik olunmasını taleb iderin didikde fusûl-ı imâd-ı kitâbda on tokuzuncu fasılda [silik] el-kâdı ahteret nefsimi hîn-i bi'l-iffet talebetü'l-firkata sadakat-i ani'l-mübeyyin deyü musarraholan meselenin muktezâsınca mezbûre Hadice'ye kavlinde kâzibe olmayup sâdika olduğuna beyyîn-i teklîf olundukda ol dâhi 'alâ vefkü'l-mes'ûl halef billahi'l-aliyyü'l a'lâitdikden sonra akd-i nikâh-ı mezbûrun nakzına hükm birle mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi'l-râbi' ve'l-ısrîn min şehri Şevvâlü'l-mükerrem li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişîn Seyyid Mehmed Efendi - Hâfız Mehmed Efendi - Mehmed Efendi el-imâm - İbrâhîm Çelebi şehr kethüdâsı - Monlâ Nebî bin Ya'kûb - Mehmed Çelebi bin Hüseyin - Mehmed bin Hasan - Hüseyin Bey - Abdullah bin Velî.

[39a / 118]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Devehâne Mahallesi sâkinelerinden Râbi'a binti Mustafâ nâm hatun tarafından husûs-ı âti'l-cihetin ikrârında mezbûrenin zâtınımâ'rifet-i şer' le ârifân olan Hüseyin bin Mehmed ve Beşir bin İbrâhîm şahâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan diğêr Hüseyin bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer' de işbu sâhibetü'l-kitâb vâhibe-i mezbûrenin sulbîye-i kebîre kızı Hadîce binti Alî nâm hatun tarafından husûs-ı âtiü'z-zikr tarafından tasdîke ve ahz u kabza vekîli olup vekâletine hükm-i şer'-i lâhik olan Hüseyin bin Mehmed mahzarında bi'l-

vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem merkûme Râbi‘a Hatun'un silk-i mülkünde münselik olup mahalle-i mezbûrede vâkı‘ bir tarafından Abdullah Efendi ve bir tarafından Kene oğlu Hâfız Efendi ve bir taraftan tarîk-i âmm bu hudûd ile mahdûd ve mümtâz mülk-i menziline ba‘de‘t-tahliyye hibe vü teslîm idüp ol dâhi ittihâb ü kabûl ve kabz eyledi deyü vekîl-i mezbûr Hüseyin'in ikrârını bi‘l-muvâcehe tasdîk idicek sıhhat-i hibeye tenbîh birlemâ vak‘a bi‘t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi‘l-yevmi‘l-hâmis min şehri Ramazânü‘l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi‘e ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl

İbrâhîm Başa Serdâr - Halîl bin Mehmed - Hâfız Mustafâ bin Hüseyin Efendi - Fazlızâde Monlâ Mehmed - ve gayruhüm.

[39b / 119]

Medîne-i Amâsiyye mahallâtından Cami-i Enderun Mahallesi sükkânından Mustafâ Ağa bin Hâcî Mehmed nâm kimesne Vermiş Şeyhi Ahmed Efendi Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘e ihzâr ve mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp târîh-i kitâbdan mukaddem abd-i memlûkum İbrâhîm bin Abdullah nâm kimesne benim gıyâbımda mezbûr Şeyh Efendi'nin mülkü olan Vermiş nâm karyede vâkı‘ çiftlik ve iki yü[z] tavar ve bir bağ ve dört karasığır ineği ve bir tosun ma‘a tarla ve menzil ma‘a samanhânenin iki yüz guruşa takrîren ve nisbeten vâsıl-ı mechûl ile bey‘ idüp mezbûr İbrâhîm dahi minvâl-i meşrûh üzere iştirâ itmiş çiftliği mezbûre takrîr olup ve gabn-i fâhiş ve nisbeten ecel-i mechûl ile bey‘-i sahîh olmayup yedimde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince redd olunmasın taleb iderim su‘âl olunup cevâbı tahrîr ve mûcib-i şer‘îsi icrâ olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Şeyh Efendi cevâbında⁴⁴³ hîn-i bey‘de bin iki yüz guruşa nisbeten ve ecel-i mechûl ile ki Mustafâ Ağa Acem'den geldiği zamân akçesin virsün deyü ecel-i mechûl ile bey‘ eyledim deyü matbû‘a meclis-i şer‘de ikrâr⁴⁴⁴ ü i‘tirâf itdikde müdde‘î-i mezbûr Mustafâ Ağa bir kıt‘a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüp mazmûn-ı münîfide Zeyd mülk-i çiftliğini semen-i ma‘lûma nisbeten Amr'da bey‘ ider oldukda ecel-i mechûl ile bey‘ eylese bey‘-i mezbûr-ı bâlâda zikr olunan eşyâsıyla girü şeyh-i mezbûrun üzerine redde ba‘de‘l-hükm mâ vak‘a bi‘t-taleb ketb olındı. Hurrîre fi‘l-yevmi‘l-râbi‘ min Şevvâlü‘l-mükerrerem li-sene selese ve aşeret ve mi‘e ve elf.

⁴⁴³ “cevâbında” mükerrer yazılmış.

⁴⁴⁴ “ikrâr” mükerrer yazılmış.

Şuhûdü'l-hâl

Nebî Efendi bin Ya'kûb - Müezzîn Ahmed Çelebi - Abdullah bin Velî - Hüseyin Bey bin Mehmed - Alî Çelebi bin Hasan - Hâcî Alî - ve gayruhüm.

[39c / 120]

Medîne muzâfâtından İmük nâm karye sâkinlerinden Hâcî Hasan bin Abidîn nâm müteveffânın zevce-i metrûkesi Fâtıma binti Ahmed nâm hatun tarafından husûs-ı âtî'l-ibrâya vekîl-i şer'îsi olan İbrâhîm Ağa bin Hasan nâm kimesne meclis-i şer'de işbu sâhibü'l-kitâb müteveffâ-yı mezbûrun sulbî oğlu İbrâhîm mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem mezbûre Fâtıma'nın müteveffâ-yı mezbûr Hâcî Hasan zimmetinde mutazarrır olan mehrin ve semen-i hissesi mukâbelesinde otuz tavar ve on iki kile buğday ve üç kile arpa ve üç kara sığır ve üç saman ve bir urgan ve iki kilimden döşek ve bir yorgan ve bir yasdık alup müteveffâ-yı mezbûrun vereselerinden oğlu İbrâhîm'in ve gayrîlerinin zimmetlerin ibrâ-i küllî eyledi deyü vekîl-i mezbûr İbrâhîm Ağa'nın ikrârını mezbûrlar bi'l-muvâcehe tasdîk ani'l-müşâfehe tahkîk idecek sıhhat-i ibrâya ba'de'l-hükm mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfeli-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halîl Bey Çerîbâşı - Velî bin Hüseyin - Nûrullah bin Pîr Yusuf - Ahmed bin Hızır - Süleymân bin Kalender - ve gayruhüm.

[39d / 121]

Medîne-i Amâsiyye'de vâkı' debbâğ-hâne ustalarından Seyyid Hasan Çelebi binKulanve es-Seyyid İsmâ'îl Çelebi ve Hâcî Mehmed bin Mahmûd'a ve Ömer Sûfî bin Osmân ve Hüseyin bin Hüseyin ve Ömer bin Ömer ve Seyyid Alî Çelebi ibn Hüseyin Çelebi ve sâirleri meclis-i şer'de debbâğ-hânede binâ olunan hâzır değirmanin hâsıl olan gallesinden yevmî bir akçe vazîfe ile bir nâzır nasbı lâzım ve mühim olmağla Medîne-i Amâsiyye'de me'zûnbi'l-iftâ olanlar taraf-ı şer'den nâzır nasb u ta'yîn olundukdan sonra hâliyâ e'alemü'l-ulemâ'î'l-mütebuhhırîn efâdilü kudât'il-mütebuhhırîn fazîletli müftü Mustafâ Efendi hazretlerinin mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp işbu debbâğ-hâne-i mezbûrede binâ olunan müşârun-

ileyh değirmende hâzır öğüdüp hâsıl olan gallesinden yevmi bir akçe nâzır efendiye ve beher listede bir pilav ve bir helva ve bir aşur çorbası tabh olunup ekl olunmak üzere cümlemüzün izn ü rızâsıyla ta'yîn ü tasrîh eyledükkaziyye minvâl-i muharrer üzere olduğuna tarîk-i şer' den izin virilüp hüccet yazılsun deyü buadem ikrâr ü i'tirâf itmeleriyle gıbbe't-tasdîk mâ vak'a bi't-taleb ketb olındı. Hurrire fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid el-Hâc Mehmed bin Şa'bân - Es-Seyyid Osmân Çelebi bin Muslı - El-Hac Mehmed bin Mustafâ - Mûsâ bin Ömer - Es-Seyyid Ahmed Çelebi bin Osmân - El-Hâc İbrâhîm bin İbrâhîm - El-Hâc Osmân - ve gayruhüm.

[40a / 122]

Medîne-i Amâsiyye kazâsına tâbi'Ağ Urannâm karyede mülk olan mâlikâne 'ısrîn târîh-i kitâbdan mukaddem mülkiyet üzere iştirâ idüp mâlik olan Bey-zâde Hâcı Halîl Ağa nâm kimesne mahfil-i şer'de işbu sâhibü'l-kitâb mütevellî Alî Ağa ibn Ahmed Bey nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm iştirâ eylediğim karye-i mezbûrenin öşr mülkünü merküm Alî Bey'in babası müteveffâ Ahmed Bey'den iştirâ idüp mâlikim olduğum karye-i mezburenin öşr-i mâlikânesini ben dahi merküm Alî ile yetmiş altı gurus bey' eyledim ol dahi iştirâ idüp ba'de'l-yevm mülk-i mezbûr merküm Alî Bey'in mülk-i müşterâsıdır benim alâka ve müdehâlem yokdur deyü mezbûr Hâcı Halîl Ağa'nın ikrârını el-makarr lehü'l-mezbûr Alî Bey'in bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâfere tahkîk idecek sıhhat-i bey'eba'de'l-hükmmâ vak'a bi't-taleb ketb ve tahrîr olındı. Hurrire fi evâsıt şehri Zi'l-ka'de li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Çelebi bin Hasan Çelebi - Şa'bân Efendi - Fahrü'l-eşbâh İlyâs Ağa - Fahrü's-sâdat Seyyid Hasan Ağa - Hasan Ağa bin Süleymân Ağa - Nebî Ağa - Abdullah bin Velî - ve gayruhüm.

[41 / Boş]

[42 / Boş]

[43/ 123]

Menzilin hâne defteri kayd şüd.

Mahalle-i Şamlılar Hâne rub' 1 semen 1	Mahalle-i Yakutiye Hâne 0,5	Mahalle-i Bâyezîd Paşa Hâne 0,5	Mahalle-i Savadiye Hâne 0,5 Semen 1	Mahalle-i Asl Savadiye Hâne rub' 1 Semen 1
Mahalle-i Pirinçci ma'a Bazar Süfli Hâne rub' 1	Mahalle-i Mehmed Paşa Hâne 0,5	Mahalle-i Sofuzâde Hâne 0,5	Mahalle-i Sûfular Hâne 0,5	Mahalle-i Gümüşlü-zâde Hâne 0,5
Mahalle-i Hoca Süleyman Hâne Semen 1,5	Mahalle-i Kocacık Hâne rub' 1	Mahalle-i Yahûdiyân rub' 1 Semen 1	Mahalle-i Sarâchâne Hâne Semen 1,5	Mahalle-i Köprübaşı Hâne Semen 1

Mahall-i Uzun Mustafa Hâne Semen 1,5	Mahalle-i Pervane Bey Hâne rub´ 1	Mahalle-i İslam Hâne rub´ 1	Mahalle-i Temennâ Hâne rub´ 1 semen 1	Mahalle-i Kılıçcı Hâne rub´ 1
Mahalle-i Devehâne Hâne 0,5	Mahalle-i Fethiye Hâne rub´ 1	Mahalle-i Hacı Hamza Hâne rub´ 1 semen 1	Mahalle-i Darü's-selâm Hâne rub´ 1	Mahalle-i Acem Ali Hâne 0,5
Mahalle-i Çırakçı Hâne rub´ 1	Mahalle-i Gazagancı Hâne rub´ 1	Mahalle-i Bozahâne Hâne rub´ 3	Mahalle-i Kethüdâ-yı Atik Hâne rub´ 1	Mahalle-i Dere Hâne 0,5
Mahalle-i Çeribaşı Hâne 0,5	Mahalle-i Hacı İlyas Hâne rub´ 1	Mahalle-i Üçler Hâne rub´ 1	Mahalle-i Köyceğiz Hâne rub´ 1	Mahalle-i Receb Hâne Semen 1,5

Mahalle-i Şâmice Hâne 0,5	Mahalle-i Gök Medrese Hâne rub´ 1	Mahalle-i Şeyh Atık Hâne semen 1	Mahalle-i Şeyh Cû'î Hâne Semen 1	Mahalle-i Hızır Paşa Hâne rub´ 1
Mahalle-i Sâbıkuddin Hâne rub´ 1	Mahalle-i Kamerüddin Hâne rub´ 3	Mahalle-i Kurşunlu Hâne rub´ 1	Mahalle-i Ahi Sadeddin Hâne rub´ 1	Mahalle-i Cami-i Enderun Hâne 0,5 semen 1
Mahalle-i Karatay Hâne rub´ 1	Mahalle-i Hâtuniye Hâne semen 1	Mahalle-i Helkis Hâne semen 1,5	Mahalle-i Sarây Hâne rub´ 1	
Hâne Yekûn 16,5				

[44 / Boş]

[45 a/ 124]

Şerî'at-ı şî'âr Gümüş ve Merzifon ve Merzifonabâd'a varup gelince yol üzerlerinde vâkı' olan kuzât ve nüvvâb efendiler *zîde fazluhum* ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrâna'yân-ı vilâyet ve iş erlerizîde *kadruhum* ve sâir kasabât ve kurâ-i sa'âbatlarısız inhâ olunur ki dîvân-ı Rûm'dan bir emür mühimme için ulak ta'yîn irsâl olunmuşdur gerekdir ki her kankınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olursa yalnız bir nefere yalnız bir re's menzil bârgîri virüp mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına yarâr glâguzlar koşup emîn ve sâlim birbirlerinizi irsâl ve isâl itmeğiz bâbında mûcib buyurıldı ile 'amel olasız deyü buyurıldı.

Sivas vâlisinin suâlidir.

Fî 3 Safer li-sene 1113.

[45b / 125]

Kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm es-Seyyid el-Hâc Mahmûd Çelebi kâmyâb.

Tahiyât-ı sâfiyâtithâfıyla inhâ olunur ki:

Amâsiyye kazâsında olan sâdât-ı kirâmüzerlerine tarafımızdan sizi kâimmakâm nasb u ta'yînitmişizdir gerekdir ki sahîhü'l-nasb olanlara ikrâm ü tesyidi zâhir ve kâdı hücceti ve kâim-makâm temessükü ile dahîl olup alâmet-i isti'mâl idenlerin men'inde ihtimâm idüp şer'an üzerlerine icâb iden ahkâmıdan sâir hükkâma müdâhale itdirmeyüp hıyânet-ı arz-ı siyâdetde takayyüd-i tâmm ve kendinin alâmet-i vaz'ına bir ferde izn virmeyüp iddi'â-yı sıhhati'l-nasb idenleri huzûrımızdan isbâta havâle idesiz hülâsa-i kelâm bu bir emânet-i kesîri ve vedî'a-i uzmâ der-kemâl-i mertebe iffetü istikâmet itmeğle ziyâde-i makbûl hâs ü âmm virüz cezâda mutahhar-ı şefâ'at hayrû'l-enâm olasız ve's-selâm. Hurrîre fî evâsıt Rebî'ü'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Vasale ileynâ. Fî'l-yevmi's-sâlis min şehri Cemâziye'l-evvel li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Mine'l-mütevekkil alâ'allah es-Seyyid feth-i aleyhi'l-hüsnâ a'lâ eşrâfü'l-memâlik-i Osmâniyye.

Tıbk-ı asli'l-mumzâ el-mahtûm hurrireni'l-fakîr ileyhi subhânehu Ahmed el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Edirneufiyye anhu.

[45c / 126]

Emîrû'l-umerâ'il-âlîşân-ı sultânî tuğrây-ı hâkânî hükmi oldur ki:

.....mukayyed olan Ömer fevt olup yerihâlî ve hidmet-i mu'attal olmağla işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî hâfız her vechle lâyük ve mahall ü müstehak olmağın mezbûrun mahlûlünden tevcî olunup yerine berât-ı şerîfim virilmek bâbında ma'lûma recâ itmeğın vâkı' ise sadaka idüp bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve buyurdumki ba'de'l-yevm mezbûr hâfız idüp zamân-ı mahkemede mukayyed olup hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra esvâb-ı sâbık üzere ihzârı varılup devâm-ı ömr-i devletim içinre'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan aslâ bir ferd ancak altı yüz müzâhimolmayup dahl ü ta'arruzkılmayalar. Şöyle bilüp, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî evâsıt şehri Ramazân..... li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Kostantiniyye.

[45d / 127]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmî-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de vâkı' Sarâchâne câmi'-i şerîfin kurbinde vâkı' Şeyh Zekeriyâ *kuddise* surreü'l-mürîdin merkad-ı şerîfi kurbinde olan maslakın yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellîsi olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî diğér Hâfız Mehmedbi'l-fi'lmutasarrıf olup hidmetinde kusûrı ve mûcib-i azli yoğiken âhardan hilâf-ı inhâ ile üzerinden Mehmed nâm kimesne alup küllî gadr etmekle ref' olunup girü mezbûr sâbıkâ ve mukarrer kılınmak bâbında kâdısı Mevlânâ Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhu* arz itmeğın vâkı' ise sıdk idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki varup mezbûr kemâ-fi'l-evvel zikr olunan maslakın mütevellîsi olup hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra yevmi iki akçe vazîfe ile mutasarrıf olup vâkfin rûhı ve devâm-ı ömr-i devletim içinriâyeten müdâvemet göstere ol bâbda mezbûr Mehmed ve âhardan bir ferd mâni' ve müzâhim olmayup dahl ü ta'arruzkılmayalar. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.

Tahrîren fi⁴⁴⁵ evâil şehri Rebî'ü'l-âhir li-sene selese aşaret ve mi'e ve elf.

Edirne.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehri Rebî'ü'l-âhir li-sene selese aşare ve mi'e ve elf.

[45e / 128]

İzzet-meâb es-Seyyid İbrâhîm Efendi kâmyâb.

Tahiyyât-ı vâziyye ithâfiyla inhâ olunur ki:

İşbu sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf mâh-ı Şa'bân guresinden Hâşabâd Varay ve Zünnunabâd ve Mecidözü kazâlarının kısmet-i askeriyyesi tarafımızdan size sipâriş olunmuşdur gerekir ki kazâ-i mezbûrunda vâkı' olan müteveffâ-yı askeriyye muhallefâtını tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer'iyye tevzî' ve taksîmden sonra rüsûm-u mu'tâdeyitarafımıza isâl idesiz. Hurrîre fî gurre-i Şa'bân li-sene el-mezbûr.

El-fakîr Abdullah el-kâdı-asker Anatolî üm.

Vasale fi'l-yemi'l-aşer min Şa'bânü'l-Mu'azzam.

[46a/ 129]

Yâ Miftâhe'l-ebvâb ifteh lenâ hayre'l-bâb.

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-Â'lâ Sivas beylerbeyisi [boş] *dâme ikbâlehü* ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîlâm Mevlânâ Sivas kâdısı *zîde fazluhu* tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İbrâhîm dîvân-ı hümâyûna arzuhâl idüp bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere Eyâlet-i Karamân ve Sivas sancâklarında vâkı'erbâb-ı tîmârdan olup sabî ve mütekâ'idinin cebelü bedeliyeleri tahsîli uhdesinde olmağla Eyâlet-i Karamân'ın emr ü defteri mukaddem kendüye teslîm ve mahall-i mezbûr Revân ve Sivas sancâklarının emr ü defterleri kefil-i sâlih yediyle tarafına gitmek üzere iken

⁴⁴⁵ "fi" mükerrer yazılmış.

göndermeyüp âhara teslim ve hâlâ mahallinde tahsîl etmeğe mübâşeret etmeğin mezbûr İbrâhîm peşîn virüp tahsîlde iken emr ü defteri yedine vâsıl olmamağla Sivas Sancâğı'nın cebe[lü] bedeliyesi hilâf-ı fermân tahsîline mübâşeret iden mahallinde ahz u tahsîl eylediğin teftîş ve tefahhus olunup ba'de's-sübût olduğumu tahsîl itdirilmeyüp bir dürlü ta'allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden hazîne-i amiremde muhafuz olan bâş muhâsebe defterlerine nazar olundukda bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere Karamân ve Sivas Sancâkları'nın cebelü bedeliyesi tahsîli sâlih-i kefâletiyle bâkî kul merkûm İbrâhîm *zîde kadruhuya* deruhde ve emr ü defteri virildüğü derkenâr ve bundan gayrı emr-i şerîfe virildüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın imdi derkenârı mücebince amel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle [boş] vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi târîh-i mezbûr mahsûb olmak üzere zikr olunan sancâkların cebelü bedeliyesi tahsîli merkûm İbrâhîm'in uhdesinde olmağla kefil-i sâlih Sivas Sancâğı'nın âhara teslim ve hâlâ mahallinde hilâf-ı fermân tahsîl üzere olmağla mahallinde teftîş ve tefahhus olunan malı girü tahsîldâr-ı mezbûr ahz u kabz itdirdüp hilâf-ı fermân-ı hümâyûn ve muhâlefet itdirmeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahriren fi'l-yevmi's-sâni

Mütekâ'id es-Seyyid Ahmed cebelü karye-i Ahmed Saray

5500

[46b/130]

Vech-i tahrîr-i hurûfda oldur ki:

Fermân-ı pâdişâhım ile me'mûr olduğu Amâsiyye Sancâğı Nâhiyesi'nde Ahmed Saray nâm karye ve gayrîden beş bin beş yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan çeltik üzerine edâsı lâzım gelen bir nefer cebelü bedeliyesi için kırk guruş bin yüz alınup yedine işbu temessük virildiği kaydına narh virmek için vakt-i hâcetde şehri Recebi'l-mürecceb sene 1112.

El-Hakîr Hâcî İbrâhîm.

[46c/ 131]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Amâsiyye kâdisı *zîde fazluhu* ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân bin on üç senesine mahsûb olmak üzere Amâsiyye keferesi [silik] tahsiline memûr olan [boş]*zîde kadruhu* tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsil olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye kethüdâ yeri Dervîş *zîde kadruhu* Der-sa'âdet'e arzuhâl sunup Amâsiyye'de sâkin sipâhi ve silahdâr neferâtının mevâcibleri yüz on üç senesine Amâsiyye keferesi cizyeleri mâlından ta'yîn ve havâle olunup yedlerine virilmeyen sebep-i tahrîr hükmü virilmeğle mûcebince amel akçeleri cizye-i mezbûrdan bi't-tamâm tahsîl itdirilmeyüp hubûr ü eziyet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğü ecilden imdi sebep-i tahrîr hükmü mûcebince tahsîl itdirilmek fermânım olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel idüp dahi mezbûrların müstahak oldukları mevâcibleri mâl-i târîh-i mezbûresi mâlından ta'yîn ve havâle olunup yedlerine sebep-i tahrîr hükmü virilmeğle mûcebince mevâcibleri akçelerin fermânım oldığı üzere temâmen tahsîl ve teslim itdirdüp hilâf-ı fermân hubûr ve ezîyet itdirmeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni min Şa'bânü'l-Mu'azzam li sene inhâ aşer ve mi'e ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[46d / 132]

Hazret-i Mevlânâ şerî'at-ı meâb kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Amâsiyye Sancâğında Arguma Nâhiyesi'nde hâkimü'ş-şer' olan efendi *zîde ilmihu* ba'de't-tahiyete ve't-teslîm inhâ olunur ki *zîde hükûmetinizde vâkı'* Kurnaz nâm karye ve gayrîden beş bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Mustafâ me'mûr olduğu Bağdâd Seferi'ne gelmeyüp tîmârı ol vechle mahlûl olmağla dârende-i hurûf [boş] boylu [boş] gözlü [boş] kaşlu diğêr Mustafâ için yarâr ve emekdâr ve ber-vechle mahall ü müstahakdırdeyü livâ-i mezbûr alaybeyisi kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân İbrâhîm *zîde kadruhu* arz etmeğın işbu sene isnâ aşer ve mi'e ve elf Cemâziye'l-evvel'inin /47/ yigirmi üçüncü gününden sancâğında sâkin ve alaybeyisi bayrâğı altında mevcûd ve me'mûr olduğu Bağdâd Seferi'ne eşmek şartıyla nâ-mevcûd olan Mustafâ tahvîlinden merkûm diğêr Mustafâ'ya olunup zabt için tahvîl-nâme virilmiştir gerekidir ki tezkeresi Asitâne-i sa'âdet-i asitâneden berât olup

gelineye değin zabt u tasarruf idüp ve vâkı‘ olan mahsûlât ve rûsûmâtın habîbü’ş-şer‘ ve’l-kânûn ahz u kabz itdürüp âhardan bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdirmeyesin. şöyle bilesin buyuruldu.

Sahrâ-yı Mûsul.

[47a/ 133]

Hazret-i mevlânâ şerî‘at-ı meâb.

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm Amâsiyye Sancâğı’nda vâkı‘ Sivas kâdısı *zîde fazluhuba‘de‘t-tahiyye* ve’t-teslîm inhâ olunur ki zîde hükûmetinizde ve nâhiye-i mezbûrede Ezine Bazarı nâm karye ve gayrîden on bin akçe tîmâra mutasarrıf olan İsmâ‘îl tîmârından ferâgat idüp berât virüp ol vechle mahlûl olmağla işbu dârende-i hurûf [boş] boylu [boş] gözlü [boş] kaşlı İbrâhîm için yarâr ve emekdâr deyü ve ber-vechle mahall ü sezâvârdır deyü Amâsiyye Sancâğı alaybeyisi kıdvetü’l-emâsi’l-ve’l-akrân İbrâhîm *zîde kadruhuarz* ü i‘lâm etmeğin sene isnâ aşer ve mi‘e ve elf Cemâziye’l-evvel’inin ikinci gününden sancâğında sâkin ve alaybeyisi bayrâğı altında mevcûd ve me‘mûr olduğı Bağdâd Seferi’ne eşmek şartıyla ferâgat iden İsmâ‘îl tahvîlinden merkûm İbrâhîm tevcîh olup zabt için tahvîl-nâme virilmişdir gerekdir ki vech-i meşrûh üzere tîmâr-ı merkûm mezkûr Asitâne-i sa‘âdet-i asitâneden berât idüp gelinceye dek zabt u tasarruf idüp ve vâkı‘ olan eyvâb-ı mahsûlât-ı rûsûmâtın habîbü’ş-şer‘ ve’l-kânûn ahz u kabz itdürüp âhardan ferdi dahl ü ta‘arruz itdirmeyesin. Şöyle bilesiz buyuruldu.

Sahrâ-yı Diyarbekr...

Vasale fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min Zi’l-hicceü’ş-şerîfe.

Tıbk-ı asli’l-mevkî‘ nemmekahü’l-fakîrullahü izz ü şânühü Ahmed Şemşi el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Diyârbekr.

[47b / 134]

Emîrû’l-umerâ’il-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâmü’l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti’l-Meliki’l-Â‘lâ Sivas beylerbeyisi olan [boş] *dâme ikbâlehu* ve kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-

fazl ve 'l-*kelâm* Mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhu* tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola sâbıkâ-i cânibin muhassılı müteveffâ Ömer Başa vezîr-i a'zam sâbıkâ-imüteveffâ İbrâhîm Paşa'nın yigirmi bin altunı i'fâ idüp zimmetinde kalmış idi deyü sâbıkâ Malatya Sancâğı beyi Kocabey'in gamz ü ihzârı bundan akdem arz olundukda oğlu Osmân'ın ihzârı ve ol husûmetin tahsîsi için emr-i şerîf ile mübâşir irsâl ve mahallinde dahi tefahhus itdikde mukaddemâ Ömer Başa fevt oldukda ancak altı yüz elli guruş mikdâr nakûdundan gayrî bir akçesi zuhûr eylemediğini ahâlîsi vilâyet-i şahâdet eylediklerin arz ve merkûm Osmân ihzâr ve bu tarafa götürülmeyüp habs olunup mevâd-ı mezbûr için kemâl-i teftir ve ihtimâm ve mezbûre-i muhavvel su'âl olundukda husûs-ı mezbûrdan kat'â hayrû'l-kâhî olmaduğı cevâb ve şer'an zimmetinde bir akçe zuhûr itmemeğle itilâf ve ba'de'l-yevm mevâd-ı mezkûr bahânesiyle rencide ve olunmamak için mukaddemâ virilen emr-i şerîfin kaydın bir ferdeve yedine emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mücebince itilâf ve emr-i şerîfin kaydın terkîn olunup yerine emr-i şerîf virilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi vech-i meşrûh üzere merkûm Osmân'ın husûs-ı mezbûrede kat'â haber veagâhi olmayup ve şer'an ve kânûnen zimmetinde bir akçe zuhûr eylememeğle habsden itilâf ve ba'de'l-yevm mevâd-ı mezkûre bahânesiyle kat'â rencide ve remide itdirmeyüp men' ü def' idesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsin. Tahriren el-yevmi'l-aşer min Şa'bânü'l-mu'azzam li-sene aşer ve mi'e ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[47c / 135]

Şerâyi'-şi'ârdîvân-ı Rûm'dan Suluca'ya varup gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdılar *zîde fazluhum* ve kîdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân kasabât ve kurâ zâbitaları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz inhâ olunur ki bir emür mühimme için ulak ta'yîn ve irsâl olunmuştur vusûlüne gerekdir ki her kankınızın taht-ı kazâsına varup dâhil olursa yalnız bir nefere yalnız bir re's menzil bârgîri virüp mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına yarâr gulâguz koşup emîn ve sâlim ber-vech-i te'cîl biri birlerinin irsâl ve isâl dimeniz bâbında havf ü tehîr ihmâl ü müsâmmahadan ihtirâz idüp mûcib buyuruldu ile amel olasız deyü buyuruldu.

Fî 4 Ra.sene 1112.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Memâlik-i Mahrûsa'da vâkı' Şâm ve Haleb ve Diyârbekr ve Mardîn ve Adana ve Malatya ve Ayntab ve Tokad ve sâir ba'zı mahallelerde vâlî ve muhassıl ve voyvodaların taht-ı iltizâmılarında dâhil mîri mukâta'ânın ekserî kurâsı ricâl-i devlet ve a'yân-ı vilâyetde ba'zı kimesnelerin uhdesinde olup lakin üzerlerinde müstakırr olmayup her biri bir tarîk ile bir senede bir akçe Adana deruhde olduğundan re'âyâ fukarâsı gözedlemeyüp vakflar için vakt ü zamânıyla tohum ve sâir ihtiyâcları olan mâlzemelerine e'mânet olunmamağla bi'l-zarûrî murâbahacılar dan Hamzâ ile akçe aldıklarından bir sene ziyâde istirbâhın edâsına zirâ'at ve hırâsetleri ve bağ ve bağçe ve sâir kâr ve kesblerinin hâsılı vefâ etmedüğünden deruhde idenler zabt ideceğim bir sene ve yâhûd iki senedir deyü cümle hâsılların almak için hubûr u ezîyet eylediklerinden ekserî perâkende vü perîşân ve hâli vü harâbe ve bakıyye kalanlar dahi kuvvet-i yevmiyeye muhtâc ve ahvâlleri diğ er gün ve mâl-ı mîri terfî ve tenezzül bulup beytü'l-mâl-ı mü'miniyyeteküllî gadr u zarûrete bâ'is olduğu zâhir olmağın ba'de'l-yevm bu makûle kurâ vü maktû'ât Mısır Kahire kurâsı misüllü mâlda ve kalemiyyesin bir sene virdükden sonra bir tarîk ile âhara virilmemek şartıyla mâlikâne ve te'bîden mutasarrıf olmak şartıyla fâ'izlerinin mahalline göre birer mikdâr akçe mu'accele ile fûrûht olduğ u sûretde ber-vechle deruhde idenler dahi mutasarrıf olduğ u kurâ ve maktû'ât-ı hümâyâ tagallüb ile âhara virilmeyeceğini bilüp i'mârlarıyla taksîr ve aşer mahsûlatda kendüye fâiz ziyâdece olsun deyü reâyâ fukarâsının tahta ve sâir levâzımına i'ânet ve dest-i tetâvül zulmüne vecevr ü udvândan hıyânet etmeğle ahvâlleri nizâm bulup terfiyye-i abâd ile Memâlik-i İslâmiyye'de olan mîr-i kurâ ve maktû'ât ve me'mûra sîn ve âbâdân olmasına bâ'is olup ancak inkılâb-ı zamâna ve muktezâ-yı hâle göre ba'de'n-nizâm müte'allik cem'-i hazîne için olmayup ba'de'z-zamân dahi şurût-ı mezkûra mürâ'ât olunup tebdîl ve tazyîr olunmak sebeb ile virecekleri mu'accele zâyi' olmayacağını nâs yakînen bilüp rağbet itmeler için fîmâ ba'd taraf-ı hümâyûnum ve vekîl-i mutlakım olanlar tarafından birisi bu nizâm bozup sûret-i ahza ifrâğ eylemek murâd eylediklerinden bu nizâm-ı i'mâr-ı mahallatdan ve ibâdullâh evlâ vü enfa' olduğ un huzûr-ı hâ'iz olunur pâdişâhâneye gelüp bi'n-nefs kendileri arz ü men' eylemeleri e'âlemü'l-ulemâ-i mütebahhırînbi'l-fi'l şeyhü'l-islâm ve kâdiaskerlerim ve nakîbü'l-eşrâfım *edâma'llâhu te'âlâ fezâilühüm* bu husûsa mahsûs nâzır ta'yîn olunmalarıyla ol

makûle kurâ ve maktû'âtlara hâlâ hazîne-i âmirem defterlerine mu'teber olup vâlîler ve muhassıllar ve voyvodalara viregeldikleri mâl-ı maktû'a her ne ise mâl-ı mîrîsin vemu'tâd üzere kalmayasın beher sene Âsitâne-i sa'âdetim hazînesine virenler kemâl-i evvel hazîne-i âmireme ve câmi'ü'l-emvâl olanlara viregelenler kemâ-fi'l-evvel kabzına me'mûr olanlara senesi dâhilinde beher sene üç taksitle virüp yedine ma'mûlün bih temessük oldıkca tahmîli vardır deyü mîrî ve kalemiyye için viregeldiklerinde izdiyâd bir akçe ve bir hibe mutâlebe olunmayup şefâ'at ü recâ ve tagallüb ü cevri ve ezâ vü gadr ve zarar kasdıyla sâhibinin rızâsı olmadıkça bir tarîk ile mutasarrıf oldığı kurâ ve maktû'ât-ı âhara virilmeyüp ve vüzerâ ve mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve müsellemler ve sâir ehl-i örf taraflarından bilâ-fermân bir nesne talebiyle dahl ü ta'cîz itdürülmeyüp cevri vâzîyetleri ref' ve mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min külli'l-vücûh serbestiyyet üzere hayatta oldukça mâlikâne ve te'bîden bir berât ile zabt eylemek için yedlerine berât-ı âlî-şânım virilmeyüp ve mutasarrıflarından birisi hâl-i hayatta karyesin bir âhar kimesneye kasr-ı yed ve ferâgat eylemek murâd eylediklerinde ma'rîfet-i şer' ve hüsn-i rızâsıyla ferâgati hüccet-i şer'iyye olunduktan sonra berâtı üzerine fermân olunup ferâğ ve kasr-ı yedinden mücedded ve berât-ı şerîfim virilüp ve sâhibi bi-emrillâhi te'âlâ vefât idüp karyesi mîr-i mîriye âid ü râci' oldukda müzayedede ve rağbâtı inkitâ'ından sonrasâirin virdüğü mu'acceleni virirse zabt u rabt kâdir evlâd-ı zükûruna virilüp olduğu sûrette tâlibine tekrâr fûrûht ve Silvan akçesi teslîm-i hazîne olmak üzere mukâvenet avn-i bârî ile ta'mîr-i bilâd ve terfiyye-i i'bâd için hayr-ı havâssânı devlet-i aliyyem ma'kûl ve münâsib görüp cümle ittifâkı ile bi'l-fi'l baş defterdârım arz-ı ulemâ ve kirâm vüzerâ-yı izâmım dahi istihsân ve istisvâb ve imzâ itmeleriyle bir sûret-i müstahsene mürûr-ı ezmine ile tebdîl ve tagyîr olunmayup nâzırı olan müşârun-ileyhim bu husûsun şurût ve kuyûdat bi'l-ittifâk rikâb ve tenkiye ve icrâ ve hıfz ve hırâset idüp fî mâ ba'd destûrû'l-amel olmak üzere mahalline kayd olunması bâbında pâye-i serîr-i a'lâma telhîs olunduktan mücebince hatt-ı hümâyûn celîlü'l-makrûnum sâdir olmağın binâen 'alâ zâlik iftihârü'l-emâcid ve'l-ekarîm Mustafâ bin Muslı *dâme mecduhû* tarafından şer'an vekâleti sâbite Abdülbâkî ibn Ya'kûb Mahmiyye-i Edirne'de meclis-i şer'de Raht-vân Mehmed Paşa'nın oğlu işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân İbrâhîm *zîde kadruhû* tarafından vekîl-i şer'îsi Mehmed bin Ahmed mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrir-i kelâm idüp berât-ı âlî-şânımla mâlikâne mutasarrıf olduğu Tokad voyvo[da]lığınıvvâbından tamgâ-yı sürhAmâsiyye mukâta'asını bedel-i ma'lûm mukâbelesinde ferâğ-ı

mu'teber kat'î [silik]ile ferâgat ve tefvîz idüp emsâli gibi mâlikâne mutasarrıf olsun deyü mutahhar ve mutasarrıf olmağla a'lemü'l-ulemâ mütebahhırîn sadreyn-i muhteremeyn *edâma'llahü te'âlâ fezâ'ilühümâ* imzâlarıyla mûmzâ vü hüccet-i şer'iyeye olunup basîret için berât-ı şerîfim virilmek recâ itmeğın hazîne-i amiremde mahfûz olan başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Tokad voyvodalığına tâbi' senede sekiz yüz guruş esedî mâlı olan mukâta'a tamga-yı sürh Amâsiyye iki bin beş yüz mahalleliyle bi'l-fi'l divân-ı hümâyûnda dergâh-ı mu'allâm çavuşbaşısı Mustafâ *zîde mecduhûya* Mehmed mahlûlünden deruhde ve beher sene mâlın⁴⁴⁶ Tokad voyvodalarına virüp sâdır olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum şurûtıyla ber-vech-i mâlikâne tasarruf olmak üzere berât-ı şerîfim virildiği derkenâr ve vech-i meşrûh üzere ehl-i berât ve hücceti hıfz ve hüsn-i rızâsıyla ferâğ ve kasr-ı yedinden virildükde mâlın beher sene voyvodalara virmek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum şurûtıyla berât-ı celilü'l-zevâtım virilmek telhîs olundukda mûcebince şurûtıyla berât olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüp bin yüz on Zi'l-ka'desinin yigirmi dördüncü gününde bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh İbrâhîm *zîde kadruhû* varup mûmâ-ileyhin hüsn-i rızâsıyla vazîfe-i mezbûrı zabt u rabt ve virilegelen mâlını beher sene voyvodalara edâ vü teslîm idüp temessük aldıktan sonra tahmîli vardır deyü mîri ve kalemiyye için viregeldiklerinden izdiyâd bir akçe ve bir habbe mutâlebe olunmayup ve vüzerâ ve mîr-i mîrân ve mîrlivâ ve mütesellimler ve sâir ehl-i örf taraflarından bilâ-fermân/49/bir sene talebiyle dahl ü ta'cîz itdürülmeyüp mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min külli'l-vücûh serbestiyyetüzere zabt u tasarruf ve vâkı' olan mahsûlât ve rüsûmâtın bi-hasebi'l-kânûn mîrî için ahz u kabz idüp şen ve âbâdân eyledikçe işbu berât-ı âlî-şânım mûcebince mâlikâne ve te'bîden zabt u tasarrufuna âhardan ta'arruz ve te'addî ve tebdîl tahvîline meşrûh ve tasaddî eylemeye ve hilâf-ı inhâ kâdı arzı ile kimesnenin mâlikânesiüzzerinden ref' olunmaya ve sene âharında hesâbını görmeyenlerin mâlikânesi fûrûht olunmak üzere fermân olunmağın her sene hesâbını görüp ibrâ-i zimmet eylemede mücidd ü sâ'î ola ve fermân olunan kasr-ı yed şurûtı dahi müzâ'ât oluna şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Edirne el-mahrûse.

⁴⁴⁶ "mâlın" kelimesi mükerrerdur.

Kad vasale fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'iştirîn Zi'l-hiccetü's-şerîfe.

[49a/ 137]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye mahallâtından Kamerüddin Mahallesi'nde vâkı' mescid-i şerîfin ile ve kendi imâmetde gallesi vakf olan bir kıt'a bağın tevliyet-i evlâd-ı ekberine şurût olup mutasarrıf olan Mehmed ve Osmân evlâd-ı zükûrun ahkarı olup tevliyet uhdesinden gelmeğe iktidârları olmaduklarından mâ'adâ hilâf-ı şarta vâkıf olmağla ref' olunup yerlerine ve iktidâlarına sâbit evlâdının ekberi olan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn el-Hâc Mehmed her vechle lâıyk ve mahall ü müstehak olmağla tevcih olunup berât-ı şerîf-i âli-şân virilmek bâbında istid'â-yı inâyetetmeğın vâkı' ise sadaka idüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdumki ba'de'l-yevm mezbûr el-Hâc Mehmed varup zıkr olunan vakfa bağın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olup hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra ber-vech-i hasbîmutasarrıf olup vâkıfın rûhı ve devâm-ı ömr ü devletimçün re'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahl ü ta'arruz ve müzâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâil şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Sahrâ-yı Dâvudpaşa.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Muharremü'l-harâm.

[49b / 138]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de vâkı' müteveffâ Bâyezîd Paşa vakfının yevmi beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr ile kitâbeti işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hakânîkıdvetü erbâbü't-tahrîr ve'l-kalem Hızır Halîfe *zide kadruhu* üzerinde iken Ömer Halîfe nâm kimesne mezbûrun tarafından hilâf-ı inhâ ve kesîr-i peydâ ve bana kasr-ı yed eyledi deyü hüccet ibrâz idüp üzerinde olup arz etmeğle ref' olunup sâhib-i evvel Hızır Halîfe'ye ibkâ-i mukarrer kılınmak recâsına iftihârü'l-hizâme ve'l-

mukarrîbîn mu‘temedü’l-mülûkve’s-selâtîn bi’l-fi’l bâbü’s-sa‘âdetim ağası olup evkâf-ı mezbûr nâzırı olan Ca‘fer Ağadâme *uluvvühu* arz etmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânemzuhûra gönderüp ağa-yı mûmâ-ileyhin arz ve bin yüz on bir senesi Şevvâlü’l-mükerrem'inin dördüncü günü târîhiyle müverrah⁴⁴⁷ virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh ve ibkâ ve mukarrer idüp bu berât-ı hümâyûn sa‘âdet-makrûnı virdim ve buyurdumki mezbûr Hızır Halîfe *zîde kadruhu* varıp kemâ kân mine’l-adl vakf-ı mezbûrun kâtibi olup hizmet-i lâzimesin mer‘î ve müeddâ kıldıkdan sonra ta’yîn olunan yevmi beş akçe vazîfe ile senevî on iki müd hinta ve altı müd şa‘îr hibresin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellîsi yedinden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref‘ olunan mezbûr Ömer Halîfe ve taraf-ı âhardan bir ferd mâni‘ ve müzâhim olmayup dahl ü ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahriren fi’l-yevmi’l-râbi‘ min şehri Zi’l-ka‘deti’ş-şerîfe li-sene ehadi aşeret ve mi‘e ve elf.

Vasale ileynâ. Fî’l-yevmi’-s-sâni? aşer min şehri Muharremü’l-harâm.

Tıbkı aslihi’l-mumzâ nemmekahû el-fakîr ileyhi te‘âlâ Halîl bin Ahmed el-Mevlâ hilâfeti mahalle-i Davutpaşa medîne-i Kostantiniyye el-mahrûse ufıyye anhumâ.

[49c / 139]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de Hakala karyesinde vâkı‘ Kâsım Bey Medresesi'nin vazîfe-i mu‘ayyene ile müderrisi olan Fazlı-zâde Mustafâ kendü hüsn-i rızâsıyla zikr olunan müderrisliği sulbî oğlu işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı şehriyârî ve nâkil bir bey‘-i mükerremet ünvan bâ-zarârı kıdvetü’l-ulemâi’l-muhakkıkîn Mevlânâ Ahmed *zîde ilmihuya* kasr-ı yed itmeğle kasr-ı yedinden tevcîh olunup berât-ı âli-şânım virilmek ricâline kıdvetü’l-kuzâtî’l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Seyyid Abdükâdir *zîde fazluhu* arz itmeğle arz mücebince tevcîh olunmak için e‘alemü’l-ulemâ‘i’l-mütebuhrîrînefâdilü’l-fuzalâü’l-müteverr‘în bi’l-fi’l şeyhü’l-islâm olan Mevlânâ es-Seyyid Feyzullah *edâmallahü te‘âlâ fezâiluhuişâret* itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânemzuhûra götürüp mevlânâ-yı müşârun-ileyhin işâreti ve bin yüz on iki Zi’l-hiccesi'nin beşinci günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum sûreti

⁴⁴⁷ “müverrah” sözcüğü mükerrem yazılmış.

mûcebince tevcih idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki mûmâ-ileyh Ahmed *zîde ilmihuyavarup* medrese-i mezbûrede pederi yerine müderris olup hidmet-i lâzimesin kemâ yenbagi mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra bundan evvel müderris olanlar vazîfe-i mu'ayyenesiyle ol minvâl üzere mutasarrıf olagelmişler ise merkûm dahi ol minvâl üzere evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellîsi yedinden alup mutasarrıf ola ol bâbda taraf-ı âhardan hic ferd vechle mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Zi'l-hiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-hâmis aşer min Muharremü'l-harâm.

[50a / 140]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de vâkı' Ahi Sadeddin zâviyesinin vazîfe-i mu'ayyenesiyle nisf-ı zâviyedârlığı mutasarrıf olan Mehmed âhar-ı diyârda sâkin vakfin karyesi ba'zı kimesnelere bey' idüp kendü hevâ ve her sene sarf itmeğle zâviyede bi'l-külliyeye ihtimâm olunmaduğundan mâ'adâ evlâdiyete şart olan mahsûl dahi bey' eyledüğü kimesnelere fuzûli zabt idüp gadr itmeğle ref' olunup yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı şehriyârî ve nâkil bir bey'-i mükerrermet ünvan bâ-zarârı kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn eş-Şeyh Halîl *zîde hulâsa* için mahall ü müstehakdır deyü tevcih olunup berât-ı âli-şânım virilmek recâsına kıdvetü'l-kuzâti'l-müslimîn Amâsiyye kâdısı es-Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhu* arz itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhinin arz ve bin yüz on iki Zi'l-ka'desi'nin yigirmi beşinci günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince tevcih idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki mezbûr eş-Şeyh Halîl *zîde hulâsa* varup zâviye-i mezbûrun nisf-ı zâviyedârlığına mutasarrıf olup hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra bundan evvel mutasarrıf olanlarına minvâl üzere mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahi ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan Mehmed taraf-ı âhardan kimesne bir ferd mâni' ve müzâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren el-yevmi't-tâsi' aşer şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Kad vasale ileynâ. Fi'-yevmi'l-hâmis aşer min Muharremü'l-harâm.

[50b / 141]

İzzetlü ve fazîletli Efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerinedir:

Tahiyyât-ı ihdâsından sonra inhâ ve i'lâm olunan oldur ki hâliyâ taht-ı hükûmet şî'ârınızda vâkı' Amâsiyye ve Zünnûnabâd ve tevâbi' nevâhiyesinde sâkine ve mütemekkiye olan altı bölük yoldâşlarının üzerlerine zâbit ve kethüdâ yeri nasb u ta'yîn olunmak resm-i kadîm olmağla inbâ sipâhiyândan yirmi birinci bölükde yevmi yigirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Halîl Alî nâm *zîde kadruhu* ocağın kadîmi emekdârı olup mahall ü müstehak olmağla kethüdâ yeri nasb u ta'yîn olunup gönderilmişdir gerekdir ki merkûmu hidmet-i mezbûra istihdâm itdirdüp kethüdâ yerliği müte'allik için mürâca'atı mûmâ-ileyh etdüdüğüneve sizlerin ol cânibinde sâkin altı bölük yoldaşlarının mûmâ-ileyhi üzerlerinin zâbit ve kethüdâ yeri bulup virsin da'vâ ve nizâ'ın izn-i şer'-i şerîf ve müteveffâ merkûm ile görüp hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferdi rencîde ve remîde eylemeyesin ve sen ki kethüdâ yeri *zîde kadruhusun* ol tarafda olan altı bölük yoldâşların hüsn-i zendegân olan zabt u rabt iden sana muhâlefet üzere olanları ism ü resmi ve bölücülerini ile yazup bu cânibe arz ü i'lâm eylesin ve ba'zı levendât tâifesinden sipâhî nâfi ile mızrak ve bayrâk götürüp re'âyâ fukarâsı rencîde ve remîde iddirülürse ol makûleleri vakt-i birle elegötürüp üzerlerine şer'an lâzım lâzım gelen icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye itdirmeye sen ki sâirlere mûcib-i ibret ve sebep-i hüccet olup re'âyâ fukarâsı devâm-ı ömr-i devlet-i pâdişâhiye emürde hâl üzere olalar mûmâ-ileyh şer'-i şerîf ve elem-bâd.

Tahiren fî gurre-i Muharremü'l-harâm li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

[50c / 142]

İzzetlü ve refetlü mezîd-i mürüvvetlü ağa-yı zi-şân hazretlerinin huzûr-ı izzet-i mevfür âdet-i gayrî mahsûlleri savbına mezîd-i ağrâz ile dürer-i du'avât-ı sâfiyât ahâlîsi kurbinin ithâf ü mizâc hâtır-ı mekâtırları ale't-tarîkü't-tevkîr mer'î ve müeddâ kılınur hemvâre serîr-i sıhhat ve teslîm-i âfiyetde bir karâr ömr ü olasız benim

sa'âdetlü sultânım hâlâ Amâsiyye kethüdâ yerliği üzerimizde olmak üzere memhûr ağa mektûbu alınup ve cenâb-ı şerîfleri ol tarafda vekâletimizi itmek üzere mahsûs cenâb-ı şerîfe irsâl olunmuşdur ma-şâ'allahü te'âlâ şerefü'l-vürûd kabûle karîn buyurulup ve me'mûl olunandan ziyâde yoldâşlar ile ve sâir a'yân-ı vilâyet ile hüsn-i sülûk üzere hareket buyurmanız ile mûcib-ı iktizârımız olmanız ziyâde mes'ûldür ve bu tarafda otuz gurusu harc virilmişdir inşâ'a'llahü te'âlâ meblağ-ı mezkûr ol tarafda izzetlü abes vücûdumuz olup sermâye-i selâmetimiz olan pederimiz muhlisinüze virüp teslîm buyurasız ziyâde mahzûz olunur ve ol tarafda ruûs-ı emür husûslarına dahi re'y-i mekîn-i imkânda olan vechle i'ânet ü müsâ'ade buyurmağın mezbûr ve yine mektûb-ı şerîfleriyle mahlasınızı yâd ve mesrûr buyurasız ve emvâl-i sâir bu tarafda müte'allik olan husûsunuzu tahrîr iş'ârdan hâlî olmayasız bir vaz' tehâvüt ü taksîrât olunur değildir ve cânımıza minnet add ederiz.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharremü'l-harâm.

[51a / 143]

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-ı meâb.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Amâsiyye Sancâğı'nda Aktağ Nahiyesi'nde hâkimü's-şer' olan efendi *zide ilmihuba*'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunan livâ-i mezbûrede Geldigelan Nahiyesi'nde nefsi Geldigelan nâm karye ve gayrîden altı bin akçe tîmâr mutasarrıf olan Satılmış'ın tîmârı çürük ve bî-hâsıl olmağla Aktağ Nahiyesi'ne tâbî' Tavare nâm karye ve gayrîden üç bin iki yüz akçe tîmâr bilâ-sâhib olup ol vechle mahlûl olmağla dârende-i hurûf[boş] boylu [boş] gözlü [boş] kaşlu mezkûr Satılmış'ın tîmârına zamm ve ilhâk olunup ve birikdirilüp cümle [boş] tokuz bin iki yüz akçe olmak recâsına livâ-i mezbûr alaybeyisi kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân İbrâhîm *zide kadruhu* arz etmeğın sancâğında sâkin alaybeyisi bayrâğı altında mevcûd ve me'mûr olduğu Bağdâd ve Basra Seferine eşmek şartıyla sene isnâ aşer ve mi'e ve elf Şa'bânü'l-Mu'azzam'ın dördüncü gününden bilâ-sâhib olup kimesnenin kayd u berâtına dâhil kimesne merkûm Satılmış'ın tîmârına zamm u ilhâkântevcîh olunup zabt için tahvîl mektûbı virilmişdir gerek Asitâne-i sa'âdetden berât idüp gelinceye dek zabt u tasarruf idüp ve vâkı' olana bir ferdi dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz.

Sahrâ-yı Bağdâd.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharremü'l-harâm mine'l-târih el-mezbûr.

Tıbkı aslihi'l-mumzâ el-mahtûmhurrire el-fakîrullahi seccân Osmân el-kâdı bi-medîne-i Bağdâd ufiyye anhü.

[51b / 144]

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-ı meâb.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Amâsiyye Sancâğı'nda Geldigelan Nahiyesi'nde hâkimü's-şer' olan efendi *zîde ilmihuba*'de't-tahiyye ve't-teslîm inhâ olunur ki livâ-i mezbûrede Kedeğra Nahiyesi'nde Gezver nâm karye ve gayrîden yedi bin yüz akçe tîmâra mîr-i mîrân tahvîli ile mutasarrıf olan Mustafâ'nın tîmârı çürük ve bî-hâsıl olmağla Geldigelan Nahiyesi'ne tâbi' Hâcıköy nâm karye ve gayrîden sekiz bin akçe üç kılıc tîmâra mîr-i mîrân tahvîli ile mutasarrıf olan diğeri Mustafâ me'mûr olduğu Basra Seferi'ne gelmeyüp tîmâr mahlûl olmağla dârende-i hurûf uzun boylu, elâ gözlü, çatık kaşlı mezkûr Mustafâ'nın tîmârına zamm u ilhâk ve birikdirilüp cümle tîmâr on beş bin yüz akçe olmak recâsına livâ-i mezbûre alaybeyisi kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân İbrâhîm *zîde kadruhu* arz itmeğın sancâğında sâkin alaybeyisi bayrâğı altında mevcûd ve hâlâ me'mûr olduğu Bağdâd ve Basra seferine eşmek şartıyla sene-i isnâ aşer ve mi'e ve elf Ramazânü'l-mübârek'in selhinde mevcûd olan diğeri Mustafâ tahvîlinden merkûm Mustafâ'nın tîmârına zamm u ilhâken tevcîh olunup kabz için tahvîl tamâm virilmişdir gerekdir ki Asitâne-i sa'âdet-i asitânenen berât idüp gelinceye dek zabt u tasarruf idüp vâkı' olan eyvâb-ı mahsûlât-ı rüsûmâtı habîbü's-şer' ve'l-kânûn ahz u kabz itdirilüp ol bâbda mezbûr diğeri Mustafâ'yı ve âhardan bir ferd dahl ü ta'arruz itdirmeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.

Sahrâ-yı Basra

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehri Muharremü'l-harâm.

[51c/ 145]

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l Â'lâ ber-vech-i arpalık Amâsiyye Sancâğı'na mutasarrıf olan [boş] *dâme ikbâlehü*[boş] ve kıdvetü'l-umerâ'il-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâmü'l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-i'lâm Çorum Sancâğı Beyi olan *dâme izzühuve* mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'deni'l-fezâi'l ve'l-keâm Amâsiyye ve Çorum Sancâklarında vâkı' olan kâdılar *zide fazluhum*tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki seyyidetü muhadderâti'l-külliyeti'l-hasât tâcü'l-mestûrât Darüssaadet vâlidem sultân *dâmet* İsmet'in kethüdâlığı hizmetinde olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mehmed *dâme mecduhusütte-i sa'âdete* arzuhâl idüp müşârun-ileyhümânın mutasarrıfı olduğu başmakları hâslarından Zilehâsının defterde mukayyed-i ra'iyet ve ra'iyet oğullarından ba'zıları kadîmi yerlerinden bakup taht-ı kazânuзда vâkı' kasabât ve kurâ ve askeri çiftliklerinde vezî kudret yanında tavattun etmeleriyle hâliyâ hâs-ı mezbûr ve voyvodası *zide kadruhu*tarafından rüsûm-ı ra'iyetlerin kânûn ve defter mûcebincetahsiline adem gönderdükte biz yerlerimizden kalkalı zamân mürûr eyledi ve gâh 'avâriz hânesine kayd olduk dükkân-ı rüsûm-ı ra'iyet virilüp ve cem'îne gelen haberi almak üzere kasr-ı yed eyledük deyü ba'zı mütegalibe ve ziyyi kudret-i kimesnelerin siz beyleriyle rüsûm-ı ra'iyetlerin kânûn ve defter mûcebince virilüp mahsûl-ı hâssa noksan tertib eylediği bildürüp rüsûm-ı ra'iyetlerin ve voyvodamûmâ-ileyh tarafından gönderdüğü ademe alıverilip halûk-ı kânûn ve defter ta'allül itdürmemek bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın kânûn ve defter mûcebince amel olunmak emrim olmuştur.

Buyurdum ki hâkimü'ş-şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrüm üzere amel ve dahi husûs-ı mezbûre tamâm mukayyed sütte-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh sûreti⁴⁴⁸ defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüp göresin ta'allülüzere olan mezbûrlar hâs-ı merkûmun defterde mukayyed-i ra'iyet ve ra'iyeti oğullarından ise üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'iyetlerin kânûn ve defter mûcebince voyvoda-i mûmâ-ileyhümânın adamına hükm idüp bî-kusûr alıvirüp mütegalibeden olan mezbûrların ve hâs-ı merkûme re'âyâsının vech-i meşrûh üzere olan ta'addîlerin men' /52/ ü def' eyleyüp min ba'd-ı hilâf kânûn-ı defter ve mugâyir emr-i hümâyûn bir ferde ta'addî itdirmeyüp eslemeyeni yazup bildirüp bu husûs için bir

⁴⁴⁸ "sûret sözcüğü mükerrer yazılmış.

dahi emrim varmalıyemeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fi evâsıt şehri Ramazânü'l-mübârek li-sene isnâ aşere ve mi'e ve elf.

Makâm-ı Kostantiniyye

Tıbk-ı asli't-te'âlâ hurrire el-fakīrullahi te'âlâ Mehmed sâdık el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Zile ufiyye anhü.

[52a / 146]

Şerî'at-ı şî'âr Amâsiyye kâdısı fazîletlü efendi *zîde fazluhu* ve kıdvetü'l-ulemâü'l-kirâm mahmiye-i mezbûrede ulemâ vü sulehâ ve e'imme vü hutebâ ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleriz*zîde kadruhum* inhâ ve i'lâm olunan hâliyâ işbu mâh-ı Muharremü'l-harâm'ın yigirmi üçüncü günü mansûbımız olan Sivas'a dâhil olduğumuzdan eyâlet-i mezbûrede vâlî olanların seferden gelenlerine mu'tâd olup vire geldüğüz zâd ü zevâde sene-i sâbık üzere virmeğiz bâbında dîvân-ı Rûm'dan buyurıldı tahrîr [boş] ağa *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdır vusûlüne gerekidir ki bu husûsda şöyle mülâhaz eylesesiz ki zâhir izler deyn-i mübeyyîn uğuruna hidemât-ı aliyyede bir senedir ki mükemmel kapımız halkı ile sefer seferleyüp zimmet ve meşekkat çekmek ile bu bâbda vücûh ile cümle gerek üzerinize imdâd ve i'âneti'l-lüzum inşâ'a'llahü te'âlâkarz-ı mesâbesinde oldığı ilminiz muhîtdiradıyla olduğu hâlde cümle ma'rifetiylema'rifet-i şer'le hüsn-i vech ile Mısırmakâlden birer kul olmak üzere cem' ve tahsîl ve bir gün ol isâl ve irsâle ihtimâm eylesesiz husûs-ı mezbûrede mesâhiliye tevkî ü müsâmmahadan ictinâbeyleyüp mûcib buyurıldı ile amel olasız deyü buyuruldu

Fî 23 Muharrem sene 1112

[52b / 147]

Kıdvetü'n-nüvvâb el-müteşerri'în Ezine Pazarı Nâhiyesi'nde hâkimü'ş-şer' olan efendi *zîde ilmihu* ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyete iş erleriz*zîde kadruhum* ve bi'l-cümle re'âyâ tâifesisiz inhâ olunur ki hâliyâ bi-lutfu'llahi'l-Meliki'l-müste'ânişbu Saferü'l-Mübârek'in ikinci günü gelüp Tokad'a dâhil olduğumuzda sittîn-i sâbıkada seferden gelen vâlîlere mu'tâd olan zahîresi içün dîvân-ı Rûm'dan buyurıldı tahrîr *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdır vusûlüne gerekidir ki bu bâbda şöyle mülâhaza eylesesiz ki bizler bir senedir ki mükemmel kapımız

halkı ile Bağdâd ve Kurna ve Basra Seferi'ni seferleyüp deyn-i mübeyyen uğurunda ve hidemât-ı aliyyede bezl-i makdûr eylemeğle vücûh ile zimmet ve meşekkat çekmişizdir ki imdi sizlerin ve cümleünüzün ve bizlerin üzerine imdâd ve i'âneti'l-lüzum ve karz-ı mesâbesinde olmağla ana göre hüsn-i vech üzere sefer-i müte'âlden birer kul olmak üzere matlûb olunan üç günlük zâd ü zevâde kendi cümlelerin ma'rifetiyle mübâşir-i mezbûre edâ vü teslîm eyleyüp bizlerin ol tarafa varmamıza muhtâc eyleyemezsiniz husûs-ı mezbûrda alamet-i müşâhedünüz üzere bu gün yarın deyüp müşâhededen zarar eyleyüp mûcib buyurıldı ile amel olasız deyü

Fi 3 Safer Sene 1112.

[52c / 148]

Kıdvetü'n-nüvvâb el-müteşerri'în Geldigelan Nâhiyesi'nde hâkimü'ş-şer' olan efendi *zîde ilmihu* ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erlerizide *kadruhum* ve bi'l-cümle re'âyâ tâifesi siz inhâ olunur ki hâliyâ bi-lutfu'llahi'l-Meliki'l-müste'ân işbu mâh-ı Saferü'l-hayr'ın ikinci günü gelüp Tokad'a dâhil olduğumuzda sittîn-i sâbıkada seferden gelen vâlîler mu'tâd olan zahîre için dîvân-ı rûmdan buyurıldı tahrîr *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlüne gerekdir ki bu bâbda şöyle mülâhaza eyleyemezsiniz ki bizler bir senedir ki mükemmel kapımız halkı ile Bağdâd ve Kurnave Basra seferin seferleyüp deyn-i mübeyyen uğurunda ve hidemât-ı aliyyede bezl-i makdûr eylemeğle rücû'an zahmet ve meşekkat çekmişizdir ki imdi sizlerin ve cümleünüzün ve bizlerin üzerine imdâd ve i'âneti'l-lüzum ve karz-ı mesâbesinde olmağla ana göre hüsn-i vech üzere sefer-i müte'âlden birer kul olmak üzere matlûb olan üç günlük zâd ü zevâde cümle ma'rifetiyle mübâşir-i mezbûre edâ vü teslîm eyleyüp bizlerin varmasına muhtâc eyleyemezsiniz husûs-ı mezbûrda âdet-i müsmirenüz üzere bu gün ve yarın deyü müsâmahadan hazer eyleyüp mûcib buyurıldı ile amel eyleyemezsiniz deyü buyruldu.

Fi 3 Safer sene 1112.

[53a / 149]

Kıdvetü'n-nüvvâb el-müteşerri'în Aktağ Nâhiyesi'nde hâkimü'ş-şer' olan efendi *zîde ilmihu* ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erlerizide *kadruhum* inhâ olunur ki hâliyâ bi-lutfu'llahi'l-Meliki'l-müste'ân işbu mâh-ı Saferü'l-mübârek'in ikinci günü gelüp Tokad'a dâhil olduğumuzda sittîn-i sâbıkada

seferden gelen vâlilere mu'tâd olan zahîresi için dîvân-ı Rûm'dan buyurıldı tahrîr [boş] *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlüne gerekdir ki bu bâbda şöyle mülâhaza eylesiniz ki bizler bir senedir ki mükemmel kapımız halkı ile Bağdâd ve Kurna ve Basra Seferin seferleyüp deyn-i mübeyyen uğurunda ve hidemât-ı aliyyede bezl-i makdûr itmeğle vücûh ile zahmet ve meşekkat çeküp imdi sizlerin ve cümleünüzün ve bizlerin üzerine imdâd ve i'ânet-i lüzum ve karz-ı müşâbesinde olmağla ana göre hüsn-i vech üzere sefer-i müte'âlden birer kul olmak üzere matlûb olunan üç günlük zâd ü zevâdenüzü cümlelerin ma'rifeti ile mübâşir-i mezbûre edâ vü teslîm eyleyüp bizlerin ol tarafa varmasına muhtâc eylesiniz husûs-ı mezbûrda âdet-i müsmirenüz üzere bu gün yarın deyü müsamahadan zarar eyleyüp mûcib buyurıldı ile amel olasız deyü buyruldu.

Fi 3 Safer sene 1113.

[53b / 150]

Kıdvetü'n-nüvvâb el-müteşerri'în Suluova Nâhiyesi'nde hâkimü's-şer' olan efendi *zîde ilmihu* ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erleriz *zîde kadrum* ve bi'l-cümle re'âyâ tâifesi siz inhâ olunur ki hâliyâ bi-lutfu'llahi'l-Meliki'l-müste'ân işbu mâh-ı Safer'in ikinci günü gelüp Tokad'a dâhil olduğumuzda sittîn-i sâbıkada seferden gelen vâlilere mu'tâd olan zahîresiçün dîvân-ı Rûm'dan buyurıldı tahrîr [boş] *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlüne gerekdir ki bu bâbda şöyle mülâhaza eylesiniz ki bizler bir senedir mükemmel kapımız halkı ile Bağdâd ve Kurna ve Basra Seferin seferleyüp deyn-i mübeyyen uğurunda hidemât-ı aliyyede bezl-i makdûr itmeğle vücûh ile zahmet ve meşekkat çekmişizdir imdi sizlerin ve cümlelerin ve bizlerin üzerine karz-ı imdâd ve i'ânet-i lüzum ve karz-ı müşâbesinde olmağla ana göre hüsn-i vech üzere sefer-i müte'âlden birer kıbel olmak üzere matlûb olunan üç günlük zâd ü zevâdenüzü cümlelerin ma'rifetiyle mübâşir-i mezbûre edâ vü teslîm eyleyüp bizlerin ol tarafa varmasına muhtâc eylesiniz husûs-ı mezbûrda âdet-i müstemirrenüzüzere bu gün yarın deyü müsamahadan zarar eyleyüp mûcib buyurıldı ile amel olasız deyü buyruldu.

Fi 3 [silik] sene 1112.

Vasale ileynâ fi'l-yevmi's-sâbi' min Saferü'l-hayr li-sene selese aşer ve mi'e ve elf.

Sûret-i fermân-ı âlî-şân avâriz:

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-ve'l-keâm Amâsiyye Sancağı'nda vâkı' olan kâdılar *zîde fazluhumtevkî*'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hazîne-i amirem defterleri mûcebince livâ-i mezbûrede vâkı' kâdılıkların beş yüz otuz üç ve iki sülüs ve bir buçuk rub' avâriz hâneleri olup bin yüz on üç senesine mahsûb olmak üzere avârizları mâlî cem' ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğin [boş] deruhde olup eline mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti virilmeğin mûcebince vakt ü zamâniyla cem' u tahsîl ve dâhil-i hazîne-i amirem itdirilmek fermânım olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi livâ-i mezbûrede vâkı' kâdılıkların ol mikdâr avâriz hânelerinin târîh-i mezbûr mahsûb olmak üzere her bir avâriz hânelerinden dörder yüz akçe avârizları irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mûcebince cem' u tahsîl ve dâhil-i hazîne-i amirem itdürüp hilâf-ı emr ü defter kimesneye ta'allül ü nizâ' itdirmeyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşir-i mezbûrun ciheti ma'îşetiçün her bir hânelerinden ellişer dahi⁴⁴⁹ aldurup bundan ziyâde bir akçe ve bir hibe alınmaya ve alıvermeyesiz ve hîn-i tahsilde avâriz için alınan akçenin her yüz sekiz akçesinden bir aynî esedî guruş aldirmayup bir şarkî-i cedîd ve Firengî altını iki buçuk guruş ve şerîf ü Macar altını iki guruş bir rub' ve hâlisü'l-ayâr paranın kırk bir guruşu olmak üzere aldurup bâkî ve noksan alınmaya ve alıvermeyesiz ki defterden ve toksan hânedan ve fermândan ziyâde talebiyle zulm ü ta'addîdenihtirâz idesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi'l-râbi' aşer min Muharremü'l-harâm li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Kostantiniyye el-mahrûse

Vasale fi'l-yevmi't-tâsi' min Saferü'l-hayr.

⁴⁴⁹ "dahi" mükerrer yazılmış.

Defter	
Hâne-i avâriz	Hâne-i.....
Kazâ-i Amâsiyye	Kazâ-i Amâsiyyema' kazâ-i Geldigelan
Hâne	Hâne
226,5	226,5
Sülüs 2 rub' 1	Sülüs 2 rub' 1
Defter sûretidir.	

[54a / 152]

Suret-i fermân bedel oldur:

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-keîâm Amâsiyye Sancâğı'nda vâkı' olan kâdırlar *zide fazluhumtevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hazîne-i amirem defterleri mücebince livâ-i mezbûrda vâkı' kâdırlıkların beş yüz otuz üç ve iki selese ve bir buçuk rub' bedel-i menzilhâneleri olup bin yüz on üç senesinde mahsûb olmak üzere cem' ve tahsîl-i lâzım ve mühim olmak [boş] deruhde olmağın yedine mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti virilmeğın mücebince vakt ü zamânıyla cem' u tahsîl itdirilmek fermânım olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi livâ-i mezbûrda vâkı' kâdırlıkların ol mikdâr hâneleri olup târîh-i mezbûrda mahsûb olmak üzere her bir hânelerinden altışar yüz akçe bedel-i tenzîllerin irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mücebince cem' u tahsîl ve dâhil hazîne-i amirem itdürüp hilâf ve emr ü defter kimesneye inâdve muhâlefet itdirmeyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşir-i mezbûrun cihet-i ma'îşetiçünher bir hânelerinden otuzar akçe dahi aldırılıpziyâde alınmaya ve alıvermeyesiz ve hîn-i tahsîlde mîr için alınan akçenin her yüz on akçesinden bir aynî esedî guruşu ve şarkî-i cedîd ve Firengi altını iki buçuk guruş ve şerîf ve Macar altını iki guruş bir rub' hâlisü'l-ayâr paranın kırk bir guruşu olmak üzere aldurup bâki ve noksan aldırmayasız ki defterden ve toksan hâneden ve fermândan ziyâde talebiyle zulm ü ta'addîden bi-gâyetihtirâz eyleyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe*

i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi'l-râbi' aşer şehri min Muharremü'l-harâm li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Be makam-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Vasale fi'l-yevmi't-tâsi' min Saferü'l-hayr 1113.

[54b / 153]

Defter oldur ki:

İşbu bin yüz on üç senesine mahsûb olmak üzere Amâsiyye kazâsının yüz seksen iki buçuk avârız ve bedel-i menzilhânesi olup buçuk keser hânesi hâlâ mevcûd olan yüz yetmiş altı bir rub' hâneye zamm olunup bâ-fermân-ı âli tahsîline memûr olan Alî Ağa'ya seksen guruş [silik] yüz otuz guruşdan Varay kazâsına üç yüz on beş guruş ihrâc olunduktan sonra bâkî bin sekiz yüz on beş guruş kalup iki hâne menzili için müfti efendiye faizle üç yüz dört guruş ve harc-ı mahkeme altmış guruş ve nâibiyye on guruş ve hüdâmiye ve kâtibiyye ve mahsûlde on bir guruş min haysü'l mecmû' iki bin yüz seksen guruş mevcûd olan yüz yetmiş altı hâneye tevzî' olundukda beher hâneye on üçer guruş isâbet itmeğle minvâl-i muharrer üzere tahsîl olunmak için işbu defter a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle tahrîr olundu Hurrîre fi'l-yevmi'l-aşer min Saferü'l-hayrli-sene el-merkûme.

Mahalle-i Şamlılar Hâne rub' 1	Mahalle-i Kocacık Hâne rub' 1	Mahalle-i Sufiler Hâne 0,5	Mahalle-i Hâtuniye Hâne rub' 1	Mahalle-i Uzun Mustafa Hâne rub' 1	Mahalle-i [silik] Hâne rub' 1	Mahalle-i Çeribaşı Hâne 0,5
Mahalle-i Sofuzâde Hâne 0,5	Mahalle-i Helkis Hâne 1	Mahalle-i Kamerüddin Hâne rub'	Mahalle-i Acem Ali Hâne 0,5	Mahalle-i Dere Hâne 0,5	Mahalle-i Köprübaşı Hâne rub' 1	Mahalle-i Mehmed Paşa Hâne 0,5

		3				
Mahalle-i Üçler Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Eski Kethüda Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Pervâne Bey Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Hoca Süleyman Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Çıracı Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Kübcez Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Darü’s-selam Hâne rub‘ 1
Mahalle-i Kurşunlu Hâne 0,5	Mahalle-i Bozahan Hâne 1	Mahalle-i Temenna Hâne rub‘ 2	Mahalle-i Cami-i Enderun Hâne rub‘ 3	Mahalle-i Savadya Hane 1	Mahalle-i Şâmice Hâne 0,5	Mahalle-i Gümüşlü zâde Hâne 0,5
Mahalle-i Sarây Hâne 0,5	Mahalle-i Hacı Hamza Hâne 1	Mahalle-i Fethiyema‘a Yahûdiyân Hâne 1	Mahalle-i İslam Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Kılıçcı Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Karatay Hâne rub‘ 2	Mahalle-i Gazaganc ı Hâne rub‘ 1
Mahalle-i Hızır Paşa Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Hacı İlyas Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Gök Medrese Hâne 0,5	Mahalle-i Yakutiye Hâne 0,5	Mahalle-i Ahi Sadeddin Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Sâbıkuddin Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Şeyh Atik Hâne rub‘ 1

Mahalle-i Asl Savâdiy e Hâne rub‘ 3	Mahalle-i Bayezid Paşa Hâne 1	Mahalle-i Receb Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Şeyh Cu‘î Hâne rub‘ 1	Mahalle-i Devehân e Hâne 0,5	Mahalle-i Bağ Helkis Hâne rub‘ 1	Pirinççi ma‘ Bazar Süfli Hâne rub‘ 1
İltekin Hâne 1	Cem‘an yekûn Hâne 23 rub‘ 1					

Nahiye-i Ezine Bazarı

Kaye-i Girab Hâne 3,5	Kaye-i Heneske Hâne 3	Karye-i Kalın Bınar Hâne 0,5	Karye-i [silik] Hâne 1	Karye-i Zığala Hâne 2	Karye-i Gökyük Abdalları Hâne 2	Karye-i Ağılçık Hâne 1
Karye-i Suncer Hâne 0,5	Karye-i Dadi Hâne rub‘ 3	Karye-i Kal‘a Hâne 3,5	Karye-i İlyas Hâne 1	Karye-i Keşlik Hâne 1	Karye-i Uykur Hâne 1	Karye-i Mihmâdlar Hâne-i rub‘ 3
Karye-i Yağcı Abdalları	Karye-i Ümük Hâne	Karye-i Kızılca-i Sağır	Karye-i Kürtlü Hâne	Karye-i Saray özü	Karye-i Karsan Hâne	Karye-i Karataş Hâne

Hâne 2 rub‘ 1	1 rub‘ 1	Hâne rub‘ 3	1	Hâne 1 rub‘ 3	1 rub‘ 1	1,5
Karye-i Saz Hâne rub‘ 1	Karye-i Derbendci kısa Hâne rub‘ 1	Karye-i Şeyh Sa‘di Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Moramu Hâne rub‘ 3	Karye-i Verseke Hâne 0,5	Karye-i Saru Alan Hâne 1	Karye-i Tatar Hâne 2
Karye-i Virmiş Hâne 2	Karye-i Efte Hâne 3	Karye-i Saraycık Hâne 1,5 Semen 1	Karye-i Pehlivan Hâne 1 kıyye 2	Karye-i Kızılca-i Kebir Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Sarây Hâne 0,5	Karye-i İmi Hâne 3
Karye-i Bayat Hâne 0,5	Karye-i Kara İbrâhîm Hâne 0,5	Karye-i Sarukuş Hâne 0,5	Karye-i Karabağlı Hâne 1,5	Karye-i Afşar Hâne 0,5	Karye-i Ezine Bazarı Hâne 0,5	Karye-i Örtkuş Hâne 1
Karye-i	Karye-i	Karye-i				

Danişmendli	Kara Ali	Böke				
Hâne	Hâne	Hâne				
rub‘	0,5	1				
1						

Cem‘an yekûn

Hâne

59

Semen(?)

2

Nahiye-i Geldigelan

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Zara	Ulus	Ilıca ma‘	Gökyük	Alagāzi	Göne	Bulduklı
Hâne	Hâne	Deliler	Hâne	Hâne	Hâne	Hâne
3	1	Hâne	1,5	rub‘	2	4
		rub‘		3		
		3				
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Bednos	İlgazi	Kara Seki	Moramil	Könü	Bağlıca	Orta
Hâne	Hâne	Hâne	Hâne	Hâne	Hâne	Hâne
0,5	0,5	rub‘	3	1	2,5	1
		1				rub‘
						3

Karye-i Yavru Hâne 2,5	Karye-i Kürtler Hâne 2	Karye-i Karlu Hâne 1	Karye-i Soma Hâne 1	Karye-i Boğa Hâne 4	Karye-i Yürdenik Hâne 2,5	Karye-i Beyler Hâne-i 1
Karye-i İmrü Hâne rub´ 1	Karye-i Kuvay Hâne rub´ 1	Karye-i Köyceğiz Hâne rub´ 1	Karye-i Ehnik Hâne 2	Karye-i Musa Hâne 2 rub´ 3	Karye-i Serkis Hâne 1 rub´ 3	Karye-i Geldigelan Hâne rub´ 3
Karye-i Atabey Hâne rub´ 1	Karye-i Ahurcık Hâne rub´ 3	Karye-i Karcık Hâne rub´ 1	Karye-i Kal´acık Hâne 0,5	Karye-i Koni Hâne rub´ 1		

Cem´an yekûn

Hâne

43,5

Nahiye-i Aktağ

Karye-i Seyfe Hâne	Karye-i Akviran Hâne	Karye-i Kuz Alanı Hâne	Karye-i Yeklihan Hâne	Karye-i Derebaş Alanı Hâne	Karye-i Kızık Kışla Hâne 2
--------------------------	----------------------------	------------------------------	-----------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

rub‘ 3	0,5	rub‘ 3	1	1	
Karye-i Divanlı Hâne 1	Karye-i Kız Seki Hâne 1	Karye-i Ovacık Hâne 1	Karye-i Kara Kise Hâne rub‘ 3	Karye-i Kışlacık Hâne 1 rub‘ 3	Karye-i Mürg Hâne 1 rub‘ 3
Karye-i Sofiler Hâne 1 rub‘ 3	Karye-i Soku Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Tavare Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Zana Hâne 4,5	Karye-i Boyalıca Hâne rub‘ 3	Karye-i Kürtler Hâne 1
Karye-i Gündüsler Hâne 1	Karye-i Yenice Hâne 1	Karye-i Zire Hâne	Karye-i Memlük Hâne rub‘ 3	Karye-i Çukur Viran Hâne rub‘ 1	Karye-i Bağdin Hâne Semen 1
Karye-i Adadepe Hâne	Karye-i Kavak Alanı	Karye-i Çoban Hâne			

0,5	Hâne	rub‘			
	0,5	1			

Cem‘an yekûn

Hâne

28

Naihe-i Hakala

Karye-i Gez Ganlı Hâne rub‘ 3	Karye-i Kuşcu Hâne rub‘ 1	Karye-i Kolay Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Öyük Hâne rub‘ 1	Karye-i Deveci Hâne 1	Karye-i Kayacık Hâne 1	Karye-i Firuz Hâne 1
Karye-i Dere Hâne 0,5	Karye-i Kulu Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Bayırlı Hâne rub‘ 1	Karye-i Hacı Bayram Hâne 0,5	Karye-i Eymir Hâne 2 rub‘ 1	Karye-i Salıca Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Ulvi Hâne 3
Karye-i Yüz Beği Hâne	Karye-i Mirahor Hâne	Karye-i Küdelez Hâne 0,5	Karye-i Senizi Hâne	Karye-i Feyze Hâne	Karye-i Gani Hâne	Karye-i Cürlü Hâne

rub‘	rub‘		rub‘	1	1	0,5
1	1		1			
Karye-i Harman Ağılı Hâne rub‘ 1	Karye-i Hakala Hâne 2	Karye-i Uzun Oba Hâne rub‘ 1	Karye-i Arucak Hâne 1,5	Karye-i Değirmen Deresi Hâne 0,5	Karye-i Kurnaz Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Emir Arslan Hâne rub‘ 1
Karye-i Racin Hâne rub‘ 1						
Cem‘an yekun						
Hâne						
24,5						

[56 / 154]

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhutevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm* [boş] Hızır Halîfe nâm kimesne dîvân-ı hümâyûna arzuhâl sunup mezbûr Amâsiyye’de vâkı‘ müteveffâ Bâyezîd Paşa evkâfının yüz beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa‘îr ile kâtibi olup hizmetine kusûrı olmayup âhardan dahl olunmak icâb eylemez iken âhardan Ömer nâm kimesne hilâf-ı inhâ sâbıkına berât peydâ idüp kitâbet-i

mezbûreyi ben aldım deyü müdâhale ve zabtına muhâlefet eyledüğün bildürüp yedine olan berât-ı âlî-şân mücebince zabt itdürülüp mezbûr Ömer'i ve âharı kat'a müdâhale zabtına muhâlefet itdürülmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden hazîne-i amiremde mahfûz olan Anadolu muhâsebesi defterlerine nazar olundukda nefsi Amâsiyye'de vâkı' müteveffâ Bâyezîd Paşa vakfının yüz beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve altı müd şa'îr ile kitâbeti bundan akdem Ömer ve ref'inden yevmi on beş akçe sipâhî ulûfesi mukâbelesinde merkûm Hızır Halîfe'ye tevcîh ve üzerinde iken hilâf-ı inhâ Ömer nâm kimesne almağla mezbûrun ref'inden girü kemâ kân bin yüz on bir senesi Şevvâl'inde nâzır-ı vakf olup bi'l-fi'l bâbü's-sa'âdetim ağası olan Ca'fer Ağadâme uluvvühunun arzı ile mezbûr Hızır Halîfe'ye tevcîh olunup hâlâ üzerine olduğu mestûr ve mukayyed olunmağın imdi derkenâr mücebince zabt itdürülmek fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi kitâbet-i mezbûre hazîne-i amirem defterlerine merkûm Hızır Halîfe'ye kemâ kân tevcîh olunup hâlâ üzerinde olduğu /57/ mukayyed olmağla yedinde olan berât-ı âlî-şânım mücebince zabt itdürüp ref' olunan merkûm Ömer'i ve âharı kat'a müdâhale ve mu'ârıza itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi'l [silik] aşere min Zilhicce li-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Be-makâmı Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[57a / 155]

Vech-i tahrîr hurûf oldur ki:

Anadolu'da Amâsiyye'de merhûm Bâyezîd Paşa evkâfının kitâbeti berât-ı pâdişâhî ile mutasarrıf olduğumuz senede on iki müd hinta ve altı şa'îri ve yevmi beş akçe vazîfeyi tarafımızdan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Osmân Ağa her emürimize vekîl nasb etmişizdir inşâllahü te'âlâvardıkda müseccel idüp zabt itmek için yedine işbu temessük vaz' olundı âhardan bir kimesne müdâhale etmeye. Hurrîre fi gurre-i Muharremü'l-harâm li-sene selese aşer ve mi'e ve elf.

Hâfız Hızır el-fakîr.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâni' aşer min Saferü'l-hayr ve et-târîhi'l-mezbûr.

[57b / 156]

Zire nâm karyenin hânesi ref' [silik] kaydı

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Amâsiyye kâdisi *zide fazluhu çtevkî*'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûre tâbi' Zire karyesi Amâsiyye'de vâkı' sarây-ı hümâyûnum ve Alçak Köprüsü'ne ve sarây yolların görüp ve gezdürüp hizmet itmek üzere mu'âf olup lakin bin yüz üç senesinde muharrer üzerlerine iki buçuk avârız hânesi kayd ve tahrîr itmeğle kadîmi üzere mu'âf ve müsellemler olmak için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l hâsa bostancıbaşı Mustafâ *dâme mecdühü* arz ve i'lâm kemâ-fi'l-evvel hidemât memûrelerinde olmak için tekâlîfden mu'âf olmak üzere mahalline kayd u hâneleri ref' olunmak bâbında iftihârü'l-ümerâi'l-kirâm ve'l-ekâbir bi'l-fi'l başdefterdârım *dâme uluvvihu* arz ve telhîs eylemeğın imdi telhîsi mücebince hâneleri ref' ve mahalline kayd olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olup bin yüz on iki senesinde vâkı' olan tenzîlât ve yüz on üç senesinde ve sene-i âtiyeden ref' olunmak üzere sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mücebince mahalline kayd olup bin yüz on iki sene-i Rebiü'l-evvel'inin on dokuzuncı günü târîhiyle müverrah mühürlü ve imzâlu defter sûreti virilmeğın mücebince amel olunmak fermânım olmuştur sürdürmeğe bu bâbda hazîne-i âmiremnden ihrâc olunup karye-i mezbûre ahâlîsinin ellerine virilen mühürlü ve imzâlu mevkûfâtdefteri sûreti mücebince üzerlerine olan iki buçuk avârız hânesi ref' olunmağla mezbûrlar kemâ-fi'l-evvel memûr oldukları üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen hizmetlilerin kemâ yenbağı edâ eylediklerinden sonra ref' olunan iki buçuk hânenin avârız ve tekâlîfi sâiresi talebiyle hilâf defteri karye-i mezbûre ahâlîsini rencîde ve remîde itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz, ve bade'n-nazar bu hükm-i hümâyûnu mahalline ibkâ idüp alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâni aşerîn şehri Rebiü'l-evvel li-seneisnâ aşer ve mi'e ve elf.

Be-makâmı Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[57c / 157]

İzzetlü ve refetlü peder-i azîzim ağa-yı muhterem hazretlerinin huzûr-ı izzet-mevfûrlarına mezîd-i agrâz birle durer-i du'avât-ı sâfiyât-ı mahabbet efvân ve gurer-i teslîmât-i meveddet meşhûn ithâfından sonra inhâ olunan budur ki:

Hâliyâ mâlikânemiz olan tamga-yı sürhü Raht-vân Mehmed Paşa'nın ve oğluna ferâgat ve kasr-ı yed etmişizdir mektûbımız vusûlüne bize tevcîh olunan günden mezbûrın tevcîhi gününe gelinceye değin tarafımıza âid olan mahsûlâtı ahz u kabz idüp her neferi akçesi ise tarafında hıfz idesiz bundan böyle tahrîr-i mektûb eylene minvâl üzere iş'âr olunur ise ol vechle hareket buyurursuz ve mezbûrun üzerine tevcîh olunan günden mektûbımız vusûlüne değin ne mikdâr şeyahz olunmuş ise bi't-tamâm teslîm eyleyesiz. Bir habbelerin ketm eylemeyesiz.

Bâkî ömr ü devlet dâ'im bâd.

E'l-muhibbû'l-halis Mustafâ Çavuş-ı dergâh-ı âlî

[57d / 158]

İzzetlü ve fazîletlü ve keremetlü Amâsiyye'de hâkimü'ş-şer' efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine mezîd-i ta'zîm birle dürer-i du'avât-ı sâfiyât-ı mehabbet-i karûn ithâfindansonra ihsân olunur ki:

Tokad voyvodalığı aklâmından taht-ı hükûmetünüzde vâkî' beytü'l-mâl mukâta'asından taraf-ı mîriye âid ve râci' olan mâl-ı sâhib ve mefkûdumuz müjdegâne ve kavî-i müjdegânesi bilâ-vâris fevt olanların metrûkâtın emr ü defter mücebince cüzî ve küllî her ne tahsîl olur ise ma'rifet-i şer'le ahz u kabz itdürmeniz bâbında mektûb tahrîr olunup kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân es-Seyyid Ahmed Ağazîde kadruhu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlüne gerekdir ki mukâta'a-i mezbûreden sened-i mezkûrede kazâ-i mezbûrda vâkî' beytü'l-mâl âmme ve hâssa ve mâl-ı gâib ve mefkûd-ı müjdegâneye ve kul ü kaçkun ve bilâ-vâris fevt olanların metrûkâtın taraf-ı mîriye âid ve râci' emr ü defter mücebince cüzî ve küllî her ne tahsîl [58] olur ise ma'rifet-i şer'le ve ağa-yı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ahz u vâkî' olan mahsûlâtı kabz idüp hilâf-ı şer' bir ferdi müdâhale itdürmeniz memûldür

Fî 8.....sene 1113.

Vasale ileynâ. Fi'l yevmi't-tâsi' aşer min Saferü'l-hayr.

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hukkâm me'âdinü'l-fezâi'l ve'l-keîâm Amâsiyye sancâğında vâkı' olan kâdılar *zîde fazluhum* mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân livâ-i mezbûr alaybeyisi ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr çeribaşıları *zîde kadruhum* tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâliyâ arpa emîni Mustafa *zîde mecduhu* dîvân-ı hümâyûna arzuhâl idüp ıstabl-i âmirem tavarlarının arpa ve saman bahâları için Amâsiyye sancâğının bin yüz on üç senesine cebelü bedeliyesi gönderüp deruhde ve emr ü defteri virilmek bâbında inâyet-i recâ etmeğın hazîne-i amiremde mahsûlâtı olan baş muhâsebe defterlerine nazar olundukda livâ-i mezbûrun bin yüz on üç senesi cebelü bedeliyesi henüz kimesneye tahsîli virilmedüğü derkenâr ve arz olunmağın arpa ve saman bahasına sarf olunmak üzere emr ü defteri virilmeğle mücebince cem' ve tahsîl itdirilmek fermânım olmışdır buyurdumki hükm-i şerîfimle [boş] vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahisinin kâdılar ve alaybeyi ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr çeribaşılıarına târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrede vâkı' bi'l-cümle zu'amâ ve erbâb-ı tîmârdan hasbî ve mütekâ'idîn olanların yedlerinde olan cedîd-i berâtları mücebince her beş bin akçe yazularında bir nefer cebelü ve her neferinden kırk gurus bedellerin mûmâ-ileyh Mustafâ *zîde mecduhu* tarafından yerlü yerinden cem' ve tahsîl ve ıstabl-i âmirem tavarlarının lâzım gelen arpa ve saman bahâları için mûmâ-ileyhe teslîm itdirmekde cümle niztakayyüdeyleyesin ve livâ-i mezbûrede bir nefer cebelü bedeliyesi hâric kılmamak üzere senin alaybeyisin ze'âmet ve tîmârın baş kalemi ve yazuları ve mutasarrıflarının isimlerine ale'l-esâmîr memhûr-ı defter virüp mücebince cebelü bedeliyelerin cem' ve tahsîl itdiresiz şöyle livâ-i mezbûrede cebelü bedeliyesi virir hasbî vü mütekâ'idinin bir neferi ihzâ ile mübâşirin yedine virilen defterden hâric kalup taraf-ı mîriye gadr olmak ihtimâline olur ise sonra ber-vechle gadr ve cevâbınız mesmû'-ı hümâyûnum olmayup mes'ul ü sahâb? olmanızı mukarrer bilesiz ana göre basîret ve intibâh üzere hareket idüp bir neferi ihzâ ile taraf-ı mîriye gadr eylemekden ihtisâbeyleyesin ve livâ-i mezbûrede ba'zı hasbî ve mütekâ'idin olanların üzerlerine edâsı lâzım gelen cebelü yedleri mâlına virilmek için biz kendümüz varup teslîm hazîne iderüz deyüta'allül ve muhâlefet ve ze'âmet ve tîmârım çürük ve bî-hâsıldır deyü kendü ihzâ ve yâhûd âhar-ı kazâya karâr idenlerin ma'rifet-i şer'le mübâşîrllerinden ve karyeleri mahsûlatdan alâ eyyi hâl tahsîl ve kimesneye ta'allül ve muhâlefet itdirmeyesin ve sen ki tahsîldâr

mûmâ-ileyhsin ol makûle cebelü bedellerin edâda ta'allüldenlerin mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tîmârları âhara tevcîh olunmak için der-i devletdârıma arz idüp husûs-ı mezbûr için bir ferde ta'allülve nizâ' itdirmeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'ısrîn ve Ramazânü'l-mübârek li-sene selese aşer ve mi'e ve elf.

Be-makâmı Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[58b / 160]

İzzetlü ve refetlü birâderim Abdüllatîf Bey hazretlerinin huzûr-ı izzetlü kullarına dürer-i du'avât-ı sâfiyât ü gadr teslîmât itihâfından sonra muhibb-âne olunurki sânen-de-i mektûb devletlü mürüvvetlü velîyyü'n-ni'âm paşa efendimiz hazretleri Nefs-i Amâsiyye ve Ezine Bazarı ve Aktağ ve Geldigelan ve Suluova ve Varay kazâsının bu sene-i mübârekede viregeldikleri zahîre bahâ taraf-ı şerîflerinden devletlü sa'âdetlü Amâsiyye mutasarrıf Alî Paşa hazretlerine ifhâm buyurmuşlardır ana bana mektûb hüccet-nâme gönderilmişdir vusûlünde gerekdir ki zikr olunan kazâların zahîre bahâlarınavaz'-ı yed etmeyesin bâkî hüccete gadr-ı zahmet bâd.

Mine'l-muhibbi'l-muhlis Ali Kethudâ-yı mîr-i mîrân-ı Rûm hâlâ

Ve benim birâder azîzim sa'âdetlü Alî Paşa hazretlerine ve birâderimiz Bektâş mektûb kethüdâ Mustafa Paşa mutasarrıf Sivas

[58c / 161]

Bâ'is-i tahrîr hurûf budur ki:

Ecdâdımız evkâfından Fethiye Mahallesi'nde vâkı' kâdı vâlîler ma'rûf hamâmı işbu hamâm-ı mezbûrî senede otuzar gurusu icâreye virilürken işbu bin yüz on üç senesinde savb-ı kifâyet etmeğle kendi suyu yetiştirmek şartıyla ve rakabesi makbûlümüzdür işbu bin yüz on üç senesinde şehri Rebiü'l-evvel'inin evâsıtından tâlib olan Mustafa Efendi'ye sene-i tamâmına değın yigirmi esedî gurusu icâreye virmişüzdür tarafımızdan ve taraf-ı âhardan kimesne mâni' ve müdâhale eylemeyeler. Tahriren fi evâsıt Rebiü'l-evvel sene 1113.

[58d / 162]

Müderrislik-i vakf-ı medrese-i Amasi Ağa der-Amâsiyye

Alî Efendi arzuhâl sunup medrese-i mezburun vazîfe-i mu'ayyene ile müderrisi olan Ömer sâhte arz peydâ denür ki fermân olunan müderrisliği kendüye virilmek bâbında inâyet-i recâ etmeğin arzuhâl fehvâsınca bi-kaziyye olmak üzere fazîletlü Şeyhülislâm mevlânâ es-Seyyid Feyzullah Efendi hazretleri işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince

Tıbk-ı aslû'l-ma'mûlün-ileyh merimetül-fakîr Ahmed el-mevlâ hilâfetihi medîne-i Edirneufiyye anhü.

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'l-'ısrîn min Saferü'l-hayr 29 selese aşer ve mi'e ve elf sene 1113.

[59a / 163]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazl mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazlühutevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Ebûbekr nâm kimesne dîvân-ı hümâyûna arzuhâl idüp Amâsiyye'ye tâbi' Geldigelan nâm karyede vâkı' müteveffâ Şâdî Bey ve Bırak Bey binâ eylediği câmi'-i şerîfde senevî iki müd hinta ile kâtib ve vazîfe-i mu'ayyene ile müezzîn olup hizmetde ber-vechle kusûrım olmayup yedinde olan berât mûcebince vakf-ı mezbûr mütevellîsinden vazîfe ve hintasın taleb eylediğün gâh mahsûl yerine toprak ile karışık hinta ve gâh şa'îr mükellif idüp ve gâh hizmet-i vazîfedir deyü hubûr ü eziyet eylediğün bildürüp yedinde olan berât mûcebince müstehak olduğu vazîfesi alıverilmeyüp hubûr ü eziyet itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğü ecilden hazîne-i amiremde mahfûz olan Anadolu defterlerine nazır olundukda Amâsiyye'de vâkı' Bırak Bey ve Şâdî Bey vakfindan almak üzere senevî iki müd hinta ile kitâbet ve vazîfe-i mu'ayyene ile müezzinlik Ebûbekr üzerinde olduğu derkenâr olup arz olundukda imdi derkenâr mûcebince amel olunmak fermânım olmuştır buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi zikr olunan kitâbet ve müezzinlik

hüccetleri merküm Ebûbekr üzerinde olmağla yedinde olan berât-ı âlî-şânım mücebince müstehak olduğu vazîfesin vakf-ı mezbûr müvellîsinden alıvirüp bir dürlü hubûr ve eziyet itdirmeyüp husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmağla emr-i âhar irsâline muhtâc eylemeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsin. Tahriren fi'l-yevmi's-sâdis fi Muharremü'l-harâm li-seneselese aşer ve mi'e ve elf.

Sahrâ-yı Edirne el-mahrûse.

[59b / 164]

Amâsiyye'ye tâbi' Aktaş Nâhiyesi'nde Hakala nâm karyede vâkı' müteveffâ Seyyid Îsâ evkâfının evlâd-ı vâkıfdan ber-vech şart-ı tevliyet-i şerîfe Fâtıma mahlûlünden evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere oğlu Seyyid Mustafâ'ya tevcîh olunup vâkfın akârâtının ta'mîr ü termîm ve zâviye imâretinde âyende vü revendeye it'âm idüp ve mürtezika-i vakf-ı mezbûr Seyyid Mustafâ'dan râzî vü şükrân üzere olup her vechle dahl olunmak icâb ider hâlî yoğiken diyâr-ı âharda sâkin Seyyid Mehmed nâm kimesneniz ve bir hüccet peydâ idüp evlâdiyyet [silik] hilâf-ı inhâ nâib arzıyla alup berât itdürüp mezbûr Seyyid Mustafâ'ya gadr eyledüğünden mâ'adâ merküm Seyyid Mehmed zâviye-i tapulayup imâretini mu'attal idüp ve mürtezika-i vakfa vazîfelerin virmeğle da'vet-i şer' olundukda itâ'at-ı şer' etmeyüp ve mâl-ı vakfi alup kendüsünün olduğu vilâyete firâr idüp ve her tezkiyye bir hibe ve bir şey virmeyüp ve yine imâretine bir şey komayup hıyâneti zâhir olmağla ref' olunup sâhib-i evvel ve es-sulh-ı evlâd-ı vâkıfdan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hakânî Seyyid Mustafâ zîde şeref-i siyâdeteye ber-mûcib şart-ı vâkıfa tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek recâsına kıdvetü'l-kuzâtü'l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* arz itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem tarafına götürüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arz ve bin yüz on iki Şevvâli'nin yigirmi yedinci günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki mezbûr Seyyid Mustafâ varup ber-mûcib şart-ı vâkıfa evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup edâ-yı hidmet eyledikten sonra bundan akdem teveccühle mutasarrıf eylemişler ise mezbûr dahi ol minvâl üzere mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan merküm Seyyid Mehmed ve taraf-ı âhardan hic ferd mâni' ve müzâhim olmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Muharremü'l-harâm li-seneselese aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâni' ve'l-'ışrîn min şehri Saferü'l-hayr li-sene.

[59c / 165]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Amâsiyye kâdisı *zîde fazlutevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki evlâd-ı vâkıfdan Seyyid Mustafâ dîvân-ı hümâyûna arzuhâl idüp Amâsiyye'ye tâbi' Aktağ Nahiyesi'nde Hakala nâm karyede vâkı' müteveffâ Seyyid Îsâ evkâfının evlâd-ı vâkıfdan ber-vech-i meşrût tevliyet-i şerîfim Fâtıma Hatun mahlûlünden meşrûtiyyet üzere oğlı mezkûr Seyyid Mustafâ'ya tevcîh olunup vakfın akârâtını ta'mîr ü termîm ve zâviye imâretinde âyende vü revendeye it'âm idüp ve mürtezika-i vakf-ı mezbûreden râzî vü şükrân üzere olup ber-vechle dahl-i icâb ider hâlâ yoğiken diyâr-ı âharda sâkin Seyyid Mehmed nâm kimesne tezvir hüccet-i peydâ idüp evlâdiyyet iddi'âsıyla hilâf-ı inhâ nâib arzıyla berât itdürüp mezbûr Seyyid Mustafâ'ya gadr itmeğle ref' olunup girü sâhib ol merkûm Seyyid Mustafâ'ya tevcîh olunup birine mâliyyeden berât-ı âlî-şân virilmeğle yedinde olan berât-ı âlî-şân mücebince zabt itdirilmeyüp ref' olunan Seyyid Mehmed'i ve âharı müdâhale itdürülmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden hazîne-i amiremde mahfûz olan Anatoli muhâsebesi defterlerine nazır olundukda Amâsiyye'ye Aktağ Nahiyesi'nde Hakala karyesinde vâkı' Seyyid Îsâ vakfının tevliyyeti Seyyid Mehmed ref'inden vazîfe-i mu'ayyene ile evlâd-ı vâkıfdan sâhib-i evvel Seyyid Mustafâ üzerinde olduğu derkenâr olundukda imdi derkenâr mücebince fermânım olmuştır buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıkda [60] bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi zikr olunan tevliyet hazîne-i amirem defterlerine merkûm Seyyid Mustafâ üzerinde olmağla yedinde olan cedîd-i berât-ı âlî-şân mücebince zabt itdirdüp ref' olunan merkûm Seyyid Mehmed'i ve âharı kat'a müdâhale ve mu'ârıza itdirmeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin aşerîn min Muharrem sene selese aşere ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne

Kaza-i Amasya der livâ-i Foça 'an hane-ha-i 'avarız

Karye-i mezbure

Ber muceb-i defter-i Hazine-i 'Amire

Kare- Zire ... tabi'-i Akdağ

Çift 92

Rafi'-i nişan-ı alişan Bahaüddin ve bâ-ferman-ı alişanım... .. Ağa ser-bostaniyan –
ı hassa fi 19 z sene 1112

[60a / 166]

Amâsiyye kazâsına tâbi' Zire karyesi Amâsiyye'de vâkı' vezîr paşa sarâyve bağçe ve Alçak köbrüsüne ve sarây yolların görüp ve gözdürüp hizmet itmek üzere mu'âf olup ve bin yüz üç senesinde tahrîr üzere ve iki buçuk guruş.kayd u tahrîr itmeğle kadîmin üzere mu'âf ve müsellemler olmak için hazîne bostâncıbaşı Mustafâdâme ulüvvühü arz idüp fermân üzere hizmet me'mûrlarından olmak için tekâlîfden olmak için mahalline kayd u hâneleri ref' olunmak bâbında arz u telhîs olundukda imdi bir telhis mücebince hâneleri ref' ü mahalline kayd olunmak fermân-ı âlî sâdır olmağın bin yüz on iki senesinde vâkı' olup tenzîlden [bin] yüz on üç senesinde ve sene-i âtiyyede ref' olunmak üzere fermân-ı âlî mücebince mahalline kayd olunur sûretidir ki mevkûfâtдан nakl olunur.

Fi 19 Muharrem sene 1112.

Amasya'ya tabi' bazı kıla'dan 'avarız-ı kaza-i mezbure

Hane-i Mirliva 224 rüb' 1 nim 5

60

Berat

Bâ-ferman-ı 'ali-şân ve ba-'avarız-ı tenzîlât- karye-i Zire....

Yalnız on hanedir. ...

'An hane-hâ-i 'avarız-ı kaza-i mezbure

[60b / 167]

Vech-i meşrûh üzere kazâ-i mezbûrun iki yüz yigirmi dört ve bir rub‘ hâne ve iki sülûs avârizhâneleri olup lakin kazâ-i mezbûr ahâlisi seyfü’l-hâl olmağla ol mikdâr hânelerin edâya iktidârlar olduğı i‘lâm ve bir mikdârı tenzîl olunmak recâsına kazâ-i mezbûre kâdisı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhû* arz itmeğın imdi merhamet eden hânesi tenzîl oluna deyü fermân-ı âlî sâdir olmağın tahsîldârlar ile tenzîlât-ı münâza‘ası vâkı‘ olduğundan nizâ‘ları ref‘i için bin yüz on iki senesine vâkı‘ olan tenzîlât bin yüz on üç senesinden tenzîl olunup sene-i âtiyyede i‘tibâr olunmak fermân olunmağın mûcebince mahalline kayd olunup sûretidir ki mevkûfâtıdan nakl olunur.

Fi 21 Safer sene 1112.

Kaza-i Amasya tabi’i nefsi Geldigelân der livâ-i mezbure ‘an hane-hâ-i ‘avâriız kurâ-yı Derin Timur ma’a Mevlana Hasan Kadı-yı kaza-yı mezbure ... el-vaki’ sene 1102 ...hazine-i amirem

Karye-i Bulduklu tabi’-i nahiye-i nefs-i Geldigelanhane yekun cem’an 190 4 nim	Karye-i Köni tabi’- i nahiye-i mezbur yekun cem’an 3	Karye-i Yavri-hane tabi’-i mezbur yekun cem’an 3	Karye-i Kal’a tabi’-i nahiye-i Ötebazar yekun cem’an 4
‘an hane-hâ-i ‘avarız 14 nim			

Karye-i Dimli, Demirbaş

Bâ-ferman-ı âlîşân ve bâ-arz-ı Mevlana Hasan kâdı-yı kazâ-i mezbûre irade sebebi ile? Bu karye perâkende vü perîşân bûde Zire karyesinde mucebinde 28 Receb sene 1112

Karye-i Rasif

Nim karye-i Bulduklu

Nim karye-i Köni

Nim Karye-i Yavru

Nim Karye-i Bane

Hane 2

Yalnız iki hanedir.

‘an Hane-hâ-i ‘avarız-ı Karalar Görin

Karye

4 karye-i Bulduklu

2 nim Karye-i Köni

2 nim Karye-i Tandırlıhane?

3 nim Karye-i Kal’a

Yekun hane- ha-i ‘avarız ?

12

Yalnız on iki buçuk hanedir.

Vech-i meşrûh üzere kazâ-i mezbûrun tâbi‘ ve zikr olunan karyelerin on dört buçuk avâruz hâneleri olup lakin kurâ-i mezkûrlar perâkende vü perîşân olmağla ol mikdâr hânelerin edâya iktidârları olmadığı i‘lâm ve bir mikdâr hânelerinden tenzîl olunmak recâsına kazâ-i mezbûr kâdisı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* arz itmeğın imdi dört karyenin her birinden yarımşar hânedan ancak iki hânesi ref‘ ve tenzîl oluna deyü fermân-ı ‘âli sâdır olmağın tahsîldârlar ile tenzîlât münâza‘asıvâkı‘ olduğundan def‘-i nizâ‘ için bin yüz on iki senesinde vâkı‘ olan tenzîlât bin yüz on üç senesinde tenzîl olunup sene-i âtiyede i‘tibâr olunmak fermân olmağın mücebince mahalline kayd olunup sûretidir mevkûfâtıdan nakl olundu.

Fi 28 Safer(?) sene 1112.,

[61b / 169]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye kazâsına tâbi‘ Hakala karyesinde vâkı‘ Âişe Hatun câmi‘-i şerîfinin yevmi bir akçe vazîfe ile tevliyeti işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hâkânî Ahmed’in dîvân berâtıyla on beş seneden berü üzerinde ve hidmetinde kusûrı olmayup azl icâb ider hâli yoğiken âhardan Hasan hilâf-ı inhâ askeri berâtı mücebince Anadolu muhâsebesinde vazîfe-i mu‘ayyene ile kayd itdirüp gadr itmeğle ref‘ olunup yine kemâ kân merkûm tevcîh olunup berât-ı âli-şânım virilmek recâsına kıdvetü’l-kuzâtü’l-müslimîn Amâsiyye kâdisı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* arz itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûr götürüp kâdı-i mezbûrun arzı ve bin yüz on iki Şa‘bânü’l-mu‘azzam’ının yedinci târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum sûreti mücebince tevcîh idüp bu berât hümâyûnı virdim ve buyurdumki mezbûr varup kemâ kân evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup edâ-yı hidmet eyledikten sonra ta‘yîn olunan yevmi bir akçe vazîfesin evkâf-ı mezbur mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref‘ olunan merkûm Hasan ve taraf-ı âhardan hic ferd dahl ü ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahriren fi’l-yevmi’l-‘ışrîn şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene selese aşere ve mi’e ve elf.

Vasale ileynâ. Fi’l-yevmi’s-sâlis min şehri Rebiü’l-evvel.

Kostantiniyyeti’l-mahrûse.

[61c / 170]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Ezine-i Atîk Bazarı'nda Mehmed Paşa vakıfhânenin mürtezikası meclis-i şer'e varup vakf-ı mezbûrun hums-ı mahsûl ile mütevellîsi olan Nasûh tevliyet-i mezbûreyi sulbî Hasan'a kasr-ı yed idüp tevliyyetde alâkam yokdur deyü mütevellî olduğu eyyâmdan bu âna deġin mâl-ı vakfî ve ekl ü bey' ve kendü tasarrıfına sarf ile itilâf ü evzâ' ve vazîfelerimizi virmedüğünden mâ'adâ vakfın camı harâb ve hân dahi esed ihtiyâc ile kıyyeye muhtâc olmaġla mezbûr Nasûh oġlı Hasan tevliyyetden ref' olup işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Halîl için mahall ü müstehakdır deyü tevcîh olunup berât-ı âli-şânım virilmek recâsına iltimâs eyledüklerinde kıdvetü'l-kuzâtü'l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* arz itmeġin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûruna götürüp mezbûrın arzı ve bin yüz on üç Muharremü'l-harâm'ının yigirmi beşinci günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki mezbûr varup evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup edâ-yı hizmet eyledükden sonra bundan evvel mütevellî olanların minvâl üzere mutasarrıf olagelmişler ise mezbûr dahi ol minvâl üzere evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûrân Nasûh ve oġlı Hasan ve taraf-ı âhardan hiç ferd dahl ü ta'arruz kılınmayalar.Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sâmin işrîn min şehri Muharremi'l-harâm li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'l-râbi' min şehri Rebiü'l-evvel.

[61d / 171]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhu* tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede vâkı' Ezine-i Atîk Bazarı'nda müteveffâ Mehmed Çavuş binâ eylediġi câmi'-i şerîf ve hânın bi'l-fi'l mütevellîsi olan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Halîl *zîde kadruhu* Dergâh-ı mu'allâma arzuhâl sunup câmi'-i mezkûr ile hân-ı merkûmun ba'zı mahalleri harabe müşrif olup ta'mîr ü termîme muhtâc olduğun bildürüp ol

bâbda emr-i şerîfim recâ etmeğın ta'mîre lüzûmı var ise şer'le keşf u i'lâm olunmak emrim olmuşdur buyurdumki [boş] vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahi câmi'-i mezkûr ile hân-ı merkûmun ta'mîre lüzûmı var ise ma'rifet-i şer'le keşf ü hüccet eyledükden sonra vukû'ı üzere yazup der-i devlet-medârıma arz u i'lâm eyleyüp emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi ile âmil olasız. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahfîren fi Evâil-i Safer li-seneti selese aşeret ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse.

[62a/ 172]

Defter oldur ki:

Sivas vâlisi olan Mustafâ Paşa hazretleri Bağdâd Seferi'nden avdet eyledikde Amâsiyye kazâsından zahîre bahâ nâmıyla talep idüp ba'dehu Amâsiyye sancâğına ber-vech arpalık mutasarrıf olan Alî Paşa hazretlerine in'âm eyledikde fi'l-cümle ahâlî-i vilâyet ma'rifetleriyle müşârun-ileyh Alî Paşa hazretlerine virilen ve sâir ahâlî-i vilâyetin masrûfları müfredât defteri mücebince hesâb olunup dört nâhiyeye altı yüz altmış üç guruş isâbet itmeğle yine ahâlî-i vilâyet ve a'yân ve eşrâfma'rifetleriyle tevzî' olundukda her karyeye isâbet [eden] meblağdır ki zikr olunur. Tahfîren fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehri Rebiü'l-evveli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Karye-i Ezine Bazarı

Karye-i Girab Guruş 12	Karye-i Heneske Guruş 11	Karye-i Kalın Bınar Guruş 5	Karye-i Halifeler Guruş 4,5	Karye-i Zığala Guruş 5	Karye-i Gökyük Abdalları Guruş 11
Karye-i Ağılcuk Guruş	Karye-i Sevincir Guruş	Karye-i Dadi Guruş	Karye-i Kal'a Guruş	Karye-i İlyas Guruş	Karye-i Keşlik Guruş

1,5	4	4,5	16	6	3
Karye-i Uykur Guruş 7	Karye-i Mihmâdlar Guruş 1,5	Karye-i Ahi Abdalları Guruş 13	Karye-i İmük Guruş 13,5	Karye-i Kızılca-i Sağır Guruş 5	Karye-i Kürtler Guruş 6
Karye-i Saray özü Guruş 12	Karye-i Karsan Guruş 6	Karye-i Karataş Guruş 8,5	Karye-i Saz Guruş 3	Karye-i Kırak Guruş 1,5	Karye-i Derbendci... Guruş 1,5
Karye-i Şeyh Sa'di Guruş 15	Karye-i Moramu Guruş 3,5	Karye-i Saru Alan Guruş 6	Karye-i Tatar Guruş 3	Karye-i Virmiş Guruş 13	Karye-i Efte Guruş 6
Karye-i Saraycık Guruş 8	Karye-i Pehlivan Guruş 4	Karye-i Kızılca-i Kebir Guruş 5	Karye-i Saray Guruş 3	Karye-i İmi Guruş 22	Karye-i Bayat Guruş 2
Karye-i Kara İbrahim Guruş	Karye-i Saru Tosun Guruş 3,5	Karye-i Kara Kise Guruş 6	Karye-i Afşar Guruş 9	Karye-i Ezine Bazarı Guruş	Karye-i Örtkuş Guruş 2

2				15	
Karye-i Danışmendli Guruş 4	Karye-i Hüseyin Dedema' [silik] Guruş 3	Karye-i Kara Ali Guruş 3	Karye-i Yeni Guruş 4 Guruş 1	

Cem'an yekûn

Guruş

305

**Nahiye-i
Geldigelan**

Karye-i Zara Guruş 8	Karye-i Ulus Guruş 5	Karye-i Könü Guruş 2	Karye-i Ilıca Guruş 2	Karye-i Gökyük Guruş 2	Karye-i Alagâzi Guruş 2,5
Karye-i Göne Guruş 6	Karye-i Bulduklu Guruş 2	Karye-i Guruş 1	Karye-i İlgazi Guruş 2	Karye-i Moramil Guruş 6	Karye-i Könü Guruş 1
Karye-i Bağlıca	Karye-i Orta	Karye-i Yavru	Karye-i Kürtler	Karye-i Karlu	Karye-i Soma

Guruş 3	Guruş 4	Guruş 4	Guruş 2	Guruş 2	Guruş 6
Karye-i Boğa Guruş 5	Karye-i Yürdenik Guruş 4	Karye-i Beyler Guruş 2	Karye-i Kara Seki Guruş 1	Karye-i İmrü Guruş 2	Karye-i Kuvay Guruş 2
Karye-i Köyceğiz Guruş 1	Karye-i Ehnik Guruş 4	Karye-i Musa 4	Karye-i Serkis Guruş 3	Karye-i Yağmur Guruş 3	Karye-i Geldigelan 3
Karye-i Atabey Guruş 2	Karye-i Ahırcık Guruş 1	Karye-i Karcık Guruş 1	Karye-i Kal'acık Guruş 1,5		

Cem'an yekûn

Guruş

100

Nahiye-i Aktağ

Karye-i Seyfe Guruş 6	Karye-i Akviran Guruş 4	Karye-i Könü Alanı Guruş 1	Karye-i DerebaşAlanı Guruş 4	Karye-i Kazık Kışla Guruş 10	Karye-i Divanlı Guruş 2
--------------------------------	----------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	----------------------------------

Karye-i Kız Seki Guruş 2	Karye-i Ovacık Guruş 4	Karye-i Kara Kise Guruş 4	Karye-i Kışlacık Guruş 10	Karye-i Mürg Guruş 10	Karye-i Sufiler Guruş 3
Karye-i Soku Guruş 3	Karye-i Tavare Guruş 1	Karye-i Zana Guruş 20	Karye-i Boyalıca Guruş 5	Karye-i Kürtler Guruş 1	Karye-i Göndesler Guruş 4
Karye-i Yenice Guruş 10	Karye-i Zire Guruş 3	Karye-i Memlük Guruş 0,5	Karye-i Çukur Viran Guruş 1	Karye-i Bayraklılar Guruş 4	Karye-i Yelkan Guruş 3

Cem'an yekûn

Guruş

143,5

Nahiye-i Hakala

Karye-i Gez Ganlı Guruş 5	Karye-i Kuşcu Guruş 6	Karye-i Kolay Guruş 2	Karye-i Öyük Guruş 3	Karye-i Deveci Guruş 4	Karye-i Kayacık Guruş 3
Karye-i Firuz	Karye-i Dere	Karye-i Kulu	Karye-i Bayırlı	Karye-i Hacı Bayram	Karye-i Eymir

Guruş	Guruş	4	Guruş	Guruş	Guruş
7	1		2	2	4
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Salıca	Ulvi	Yüz Beyi	Mürdehor	Küdelez	Sinezi
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
11	8	1	1	3	1
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Feyze	Gani	Cürlü	Harman	Hakala	Uzun Oba
Guruş	Guruş	Guruş	Ağılı	Guruş	Guruş
14	3	5	Guruş	6	4
			2		
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i		
Arucak	Değirmen	İl Arslan	Kurnaz		
Guruş	Deresi	Guruş	Guruş		
3	Guruş	6	4		
	1				

Cem'an yekûn

Guruş

116

Min haysü'l mecmû' dört nâhiye yekûn guruş 663.

Yalnız altı yüz altmış üç aded ...

[63 / 173]

Sa'âdetlü ve mekremetlü sultânım hazretlerinin huzûr-ı âlîlerine merâsim ta'zîm ve tekrîm takdîmi ile du'avât-ı sâfiyyeve teslîmât-ı vâkıyye ittihâzıyla ma'rûs-ı dâ'î fakîrleri budur ki bi'l-fi'l kâdımız olan Osmân Efendi dâ'îlerini bir mikdâr alîl olup asl-ı vatanları olan Bolu'ya revân olduklarında Zeytun kazâsında Ferah ırmak kenârında on sekiz mikdârı kuttâ'ü't-tarîk eşkıyâsı önlerine inüp emvâl ve erzâkını bi'l-külliye alup ve ırmağın öte gecesinde bir kaçı yolcu zımmî soyup yine Zeytûn kazâsına geçüp firâr etmişler benim sultânım bu eyü nâm değıldir elbette her ne yüzden olursa bâkî vech-i gân tedârîk görülmek mühim ve el-lüzum olduğı ma'lûm sa'âdeti bu makûle fesâda müsâmmaha olmak hilâf-ı fermân-ı âlîdir pâdişâhânemizi ve eğer vükelâ-yı devletin ricâlleri olmaduğı ma'lûm-ı izzetdir cümlemiz mu'âtab olmamız mukarrerdir bundan mâ'adâ Osmâncık yolu üstüne dahi bir kaçı yolcu soymışlar ol dahi ma'lûm izzet ola bana tedârîğı her ne yüzden olursa cenâb-ı şerîfleri ameldir.

Bâkî hemîşehadd-i ü sa'âdet bâd.

Mine'l-muhlisi'l-fakîrel-Hâc Mustafâ el-müftî be-Kedeğra.

[64a / 174]

Mahsulât-ı'an tahvil-i Tokat

Ekrâd-ı Saraycık der-nahiye-i eski Ezine Pazarı 'an aklâm-ı Voyvodalık

Karye-i Saraycık	Karye-i Kömürcü Kürdleri	Karye-i Avurtlu	Karye-i Hasanlu	Karye-i Kalın Pınar
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	4
26	16	9	4	
Yekun nefer				

Arus-ı Tam adet 2

'an sehm-i 'aruse 118

Yalnız yüz otuz bir Esedî bir rüb'dür.

Esedi...

131 Rüb'i

013 1

144 rüb'ı 1

Bâlâdamestûr olan karyeler ahâlîleri siz inhâ olunur ki:

İşbu bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere üzerimize edâsı lâzım mâl-ı mîrinüzü ber-vech-i te'cîl cem'-i tedârük götürüp teslîm-i hazîne idüp yediniz temessük almanız bâbında mektûb tahrîr olunup [boş] irsâl olunmuşdır vusûlüne gerekdir ki ber-vech-i te'cîl zimmetinizde olan mâl-ı mîrinüzü götürüp teslîm-i hazîne idüp yedinize temessük alup gadr-ı fermân etmeyesiz.

Tahiren fi 1 Safer sene 1113.

[64b / 175]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Geldigelan kâdısı *zîde fazluhutevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki erbâb-ı tîmâr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' hâlâ Kadı nâm karye ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma arzuhâl idüp karye-i mezbûr toprağında bunların tasarruflarında olan kadîmî bağlardan defterde resm-i dönüm hâsıl yazılmağla her sene dönüm resmlerin kânûn u defter mücebince sipâhîleri olan [boş] ve [boş] nâm kimesnelere virmeğe râzılar iken

karye-i mezbûre sipâhîleri taraflarından mebâliğleri olanlar hilâf-ı defter ziyâde taleb idüp fukarâya hükm ve ta'addî olduğun bildürüp hilâf-ı kânûn ve defter-i ziyâde aldirmayup zâhir olan ta'addîleri fukarâ üzerinden men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eyledikleri ecilden buyurdumki hükm-i şerîfimle vardıklarında husûs-ı mezbûra mukayyed ve sipâhîlerinden dergâh-ı mu'allâmdan ihrâc olunmak mühürlü sahîh-i sûret defter-i cedîd-i hâkânî taleb idüp göresin ol bağlar tahrîrden sonra arz olunmuş olmayup kadîm bağlar olup defterde aşer veyâ maktû' ve yahûd yalnız resm yazılmayup resm-i dönüm hâsıl kayd olmuş ise karye-i mezbûr toprağında taraflarında olan kadîm bağlarının dönüm resimlerin kânûn üzere defter mücebince edâ eylediklerinden sonra ziyâde talebiyle fukarâyı rencîde itdirmeyüp men' ü def' eylesin hilâf-ı kânûn üzere defter ve mugâyir emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesin kazıyyede medhali olmayanları dahil itdirmeyüp husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunup emr-i âharasına muhtâc eylemeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fi evâhir Zi'l-hicce sene isnâ aşere ve mi'e ve elf.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min Rebî'i'l-evvel li-sene selese.

[64c / 176]

Alî Paşa'nın buyuruldusu:

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğında mütesellimimiz olan Mustafa Ağazîde kadruhu inhâ olunur ki bundan akdem Köpri kâdısı efendinin emvâl ve erzâkını nehb ü gâret iden ve kervâna dokunan Amâsiyyeli Ya'kûb Ağa ve karındaşı ve Gelgiras'dan Kara Milan ve Abdâl Ağasının güveğisi Mustafa ve Ya'kûb Ağa ile giden Amâsiyye'li Yazıcı bu mezkûrlar bir mikdâr atlı ile bu şekâveti eylediklerinden sonra Amâsiyye'ye gitmişler deyü istimâ'mız olmağla ol ecilden buyurıldı ısrâr olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki bâkî vech-i gân mezkûrları ele götürüp tarafımıza ihzâr itdürüp sen ki bu tarafda bir hoşça teftiş ve tefahhus olana husûs-ı mezbûrun hilâfından ve ihmâl ve müsâmahadan bi-gâyetihtirâz idüp mûcib buyurıldı amel olasız deyü.

Fi 28 Rebî'i'l-evvel li-sene 1113.

[64d / 177]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Çün ri'âyet ü ikrâm ulemâ-yı kirâm ve himâyet ü ihtirâm füzelâ-yı fihâm sahîbe-i kerîme-i havâsîn hâlikidir binâen 'alâ zalik râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı şehriyârî kıdvetü'l-sulehâi'-i-muhakkikîn Mevlânâ Alî *zîde ilmihu* dîvân-ı hümâyûna arzuhâl sunup Amâsiyye'de vâkı' müteveffâ İlyâs Ağa Medresesi'nin vazîfe-i mu'ayyene ile müderrisi olan Ömer sâhte arz peydâ olunur ki fermân olmağla müderrisliği kendüye virilmek bâbında istid'â-yı inâyet ve arzuhâli fehvasınca tevcîh olunmak üzere a'lemü'l-ulemâi'l-mütecirin efâdilü'l-füselâ-i el-müteverrin bi'l-fi'l şeyhü'l-islâm olan Mevlânâ Seyyid Feyzullah *edâm-ı te'âlâ fezâilühû* işâret itmeleriyle hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürdüp müşârun-ileyhin işâreti ve bin yüz on üç senesi Muharrem'inin sekizinci günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum sûreti mücebince tevcîh idüp işbu berât-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnı virdim ve buyurdumki ba'de'l-yevm mûmâ-ileyh 'alâ *zîde ilmihu* varup vech-i meşrûh üzere ref' olunan mezkûr Ömer'in yerine medrese-i mezbûrede müderris olup şuna vezâif-i hidemât mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mâlından mütevellîsi bundan alup mutasarrıf ola ol bâbda hic ehad mâni' olmayup dahl ü ta'arruz kılmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren el-yevmi't-tâsi' min Saferü'l-hayr li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Rebî'i'l-âhir.

[65a / 178]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de Aktağ Nâhiyesi'nde Hakala nâm karyede vâkı' Seyyid İsâ Zâviyesi'nin senevî iki müd hinta ile şeyh olan Ahmed ref' olunmağla meşîhat-i mezbûr erbâb-ı istihkâkdan işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî Seyyid Mehmed *zîde şeref-siyâdete* tevcîh olunup berât-ı âlî-şân virilmek recâsına ber-vech-i meşrût evkâf-ı mezbûr mütevellîsi olan kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm Seyyid Mehmed *zîde şeref-*

siyâdetearz ü i'lâm itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp mütevellî-i merkûmun arzı ve bin yüz on üç Muharremü'l-harâm'ın dördüncü günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki merkûm Seyyid Mehmed'in şeref-siyâdete varup zâviye-i mezbûrede şeyh olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra ta'yîn olunan senevî iki müd hinta bahâsı evkâf-ı mezbûre mahsûlün mütevellîsi yedinden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan mezbûr Ahmed ve taraf-ı âhardan hic ferd dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahriren fi'l-yevmi't-tâsi' Muharremü'l-harâm li-sene isnâ aşeret ve mi'e ve elf.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'l-râbi' min şehri Rebî'i'l-âhir.

[65b / 179]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye kazâsında Aktağ Nâhiyesi'nde Hakala nâm karyede vâkı' Seyyid Îsâ evkâfının vazîfe-i mu'ayyenesiyle nâzır olan Hüseyin diyâr-ı âharda sâkin olup terk hizmet itmeğle ref' olunup nezâret-i mezbûr evlâd-ı vâkıfdan olup mahall ü müstehakolan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Seyyid Hasan zîde şeref-siyâdeteye tevcîh olunup berât-ı âlî-şânım virilmek recâsına evlâd ü vâkıfdan mezbûr mütevellîsi olan kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm es-Seyyid Mehmed zîde şeref-siyâdete arz ü i'lâm itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp mütevellî-i merkûmun arzı ve bin yüz on iki Zi'l-hicce'sinin yigirmi sekizinci günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdumki merkûm Seyyid Hasan zîde şeref-siyâdete varup evkâf-ı mezbureye nâzır olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbure mahsûlünden mütevellîsi yedinden alup mutasarrıf ola ol bâbda terk-i hizmet eyledüğü ecilden ref' olan mezbur Hüseyin ve taraf-ı âhardan hic ferd dahl ü ta'arruz eylemeyeler. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn min Zilhiccetü's-şerîfe li-sene isnâ aşere ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'l-râbi' min şehri Rebî'i'l-âhir.

[65c / 180]

Sûret-i fermân-ı şerîf ber-mûcib-i nakl:

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhutevkî*-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân sâbıkâ hâssa tuzcubaşı olan Abdülbâki *zîde kadruhusütte*-i sa'âdete arzuhâl idüp Amâsiyye'de sâkin Mehmed Ağa dimeğle ma'rûf kimesne zimmetinde bin yüz [boş] senesinde hüccet-i şerîfe mücebince hukûk-ı şer'iyyeden üç bin beş yüz guruş hakkı olup kable'l-edâ fevt olmağla kazâ-i mezbûrda sâkin muhallefâtın kabz iden oğulları [boş] ve [boş] nâm kimesnelerden taleb eyledikde virmekde ta'allülve gadr eylediklerin aîd ve bu bâbda nakl-i şahâde-i şer'iyyesi olduğın bildürüp sübût bulan hakkı müteveffâ-yı mezbûr muhallefâtından şer'le tahsîl [silik] ise ve muhâlif iderler ise Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr olunmaları bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhu* vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel dahi mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ihzâr-ı hümâ kılup mukaddem bir def'a şer'le görülmeyüp nakl olunmayan da'vâsın tamâm-ı hakk-ı da'vâ üzere mukayyed ve nakl-i şahâde-i şer'iyyeye nazar idüp görsün i'lâm olduğı üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kadimle amel idüp dahi müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde hukûk-ı şer'iyyeden vech-i meşrûh üzere şer'le zuhûr iden hakkı her ne ise müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtında kabz iden oğulları mezburlardan ba'de's-sübût hükm idüp müteveffâ-yı mezbûr mâlından bi't-tamâm alıvirüp min ba'de't-ta'dîl-i şer'iyyeye ve emr-i hümâyûna muhâlif ta'allül ve muhâlefet itdirmeyesiz. Şöyle edâda ta'allül iderler ise Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr eylesin ki ahvâlleri dîvân-ı hümâyûnda şer'le görülmeyüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak oluna. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren evâsıt Saferü'l-hayr [silik] ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

Sûret-i cihet-i nakl-i şer'î:

Sebeb-i tahrîr-i kâtâbı ber-mûcib-i tastîr-i hitâb hükmü oldur ki:

Fi'l-asl vilâyet-i Anadolu'da Medine-i Amâsiyye'de sâkin ve hâlâ Mahmiyye-i İstanbul'da Küçük Ayasofya semtinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde müezzin olup pâdişâh-ı a'lem-penâh kimesne ibâdullâh ve ferâh hazretlerituğcuları riyâsetinden mütekâ'iden olan Abdülbâki Ağa ibn Abdülgani bin Ahmed nâm kimesneden bervechi âtî da'vâ-yı sahîh-i şer'iyye ile mesbûk-ı istişhâd-ı şer'iyye sudûrundan sonra 'udûl-i müslimîn ve muhavvel-i muvahhidînden olup mahmiyye-i mezbûrede Yedikale semtinde Bucakbağı Mahallesi'nde sâkin zümre-i çâvuşundan fahrü'l-akrân Osmân Ağa ibn Alî bin Mehmed ve Sultân Bâyezîdsemtinde Mu'temed Mahallesi'nde sâkin zahirü'l-ımtisâl Alî Ağa ibn Ahmed bin Mustafâ nâm kimesneler li-ecli'l-nakl ve't-tahvîl mahall-i harc ve ta'addîler hâzırân olup şöyle edâ-i şahâdet-i şer'iyye eylediler ki yine fi'l-asl zikr olunan Medine-i Amâsiyye'de Herkiz Mahallesi'nde sâkin olduğu hâlde vefât etmeğle terekesinden mahmiyye-i mezbûredeverese-i ma'lûması yedlerinde mazbût idüğü mesmû'mız olan Mehmed Ağa ibn Alî Ağa ibn Mustafâ bin Abdurrahman nâm kimesne bin toksan tokuz senesi Cemâziye'l-evvellisi edâ-i hazîne mahmiyye-i mezbûrede Gök Paşa Mahallesi'nde misâfîret ve sâ'î üzere sâkin olduğu hâlde benim babam mezkûr Alî Ağa ibn Mustafâ bin Abdurrahman'ın işbu Abdülbâki Ağa yedinde olan hüccet-i şer'iyyesi ve mûmzâ ve mahtûm temessüküm nâtik oldukları üzere hüccet-i karz-ı şer'iyyeden üç bin beş yüz guruş hakkı olduğu ve bin meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş kefâlet-i sahîh-i şer'iyye ile kefil olduğım huzûr-ı şer'de muvâcehemde şehîr ü 'udûl ile sâbit olup ve meblağ-ı mezbûr kefâlet-i mezbûreme binâen bundan mezkûr Abdülbâki Ağa hükm olunmağın hâlâ meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş hüccet kefâlet-i mezbûreden mezkûr Abdülbâki Ağa'ya zimmetimde vâcibü'l-evâmir lâzımü'l-kuzâd yokdur deyü huzûrımızda zâbitân ikrâr ve bizi eşhâd eyledi lakin ecil-i mezbûr ile kefil-i mezkûrdan her bir meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş müsteşhed-i mezbûrun kable'l-edâ vefât itmeleriyle mezkûr Abdülbâki Ağa için meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ağa'nın kefâlet-i mahkemesine ve müsteşhed-i mezbûrun mutâlebesi mezbûr Mehmed Ağa'nın terekesine hasr u kasrına binâ-i mezbûr Mehmed Ağa'nın medine-i mezbûrda tereke vaz'-ı yed iden verese-i

ma'lûmesinden hakk-ı taleb ve ahz vardır biz bu husûsa bervech üzere şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü her birileri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eyledikte şâhidân-ı mezbûrândan her biri mahalle-i mezbûreleriyle kurlarında vâkı' mahallât ve sâire ahâlîlerinden olan ta'arruz-ı cem' gafir-i 'udûl-ı müslimînden istifâde olunduklarında adlları ve makbûlü'l-şahâdet oldukları ihbâ olunmağla şâhidân-ı mezbûrânın şahâdetleri hayz-ı kabûlde vâkı'a olup ve müsteşhed-i mezbûr dâhi meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş asîl-i mezbûr ile kefil-i mezkûrdan bi'z-zevât veyâ bi'vâsıt gele ve bi-kazâ-i ahz veyahûd taraf-ı şer'iyeden bir tarîk ile istifâ itmeyüp ve muhâsıl-ı müteveffiyân-ı /66/ mezbûrânın meblağ-ı mezbûrdan ber-vechle zimmetlerin yeri olmadığına mezbûr Abdûlbâki Ağa'ya mübeyyîn teklîf olundukda ol dâhi a'lâ hasbe'l-maksûd mübeyyin billâhi te'âlâ el-vürûd eyledükden sonra mezbûr Abdûlbâki Ağa meblağ-ı mezbûr üç bin beş yüz guruş Medine-i mezbûrede müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ağa'nın kefâlet-i mezbûresine binâ-i terekesine vaz'-ı yed iden verese-i ma'lûmasından taleb ü da'vâ ve ahz u kabza ve kendüye isâle ve emür-i mezkûre mütevakkıf olduğu sâir husûsların küllîsine tarafından işbu nâkilü'l-kitâb hâlâ Âsîtâne-i sa'âdetde vezâret-i uzmâkâimmakâmı olan vezîrin nazîr-i rûşen-i hayr-ı devletlü Osmân Paşa hazretleri etbâ'-i kirâmılarından hazîneleri kâtibi olan umdetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mehmed Ağa ibn Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneyi vekîl ve nâib-i neâb nasb u ta'yîn eyledikte ol dâhi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezbûrî kabûl ve hidemât-ı lâzimesi mücâbını ikâmete ta'ahhüd olmağın hakîkatü'l-hâl ve hakî[ka]tü'l-makâl gibbe't-taleb ve's-suâl zikr olunan Medine-i Amâsiyye'de bi'l-fi'l ahvâl-i ahkâm-ı şer'iyeye iden umdetü'l-kuzzâtü'l-kirâm zîdetü'l-vülâtü'l-enâm mu'în el-zu'afâ-yı ve'l-eytâm mûmîti'l-helâl ani'l-harâm fazîletlü efendi hazretlerinin ve sâir emvâlünüz iden bu kitâb müstetâb-ı vâsıl olan defterimiz hazîrâtının mecâlis-i şerîfelerine inhâ olundu idi şerefü'l-vusûlü'l-lutflarından temennâ vü mes'ûldür ki telakkî bi'l-kabûl ve amel bi'l-medlûl buyurulup inda'l-lahi'l-Meliki'l-celîl nâ'il ecr-i cezîl olalar her biz zalik ve hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Rebî'î'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Nemmekahû el-fakîr ilâ muhasihim hazîr Süleymân bin Abdûlbâkî bin Abdûllah el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Galata el-mahrûse ufiyye anhü.

Şuhûdü't-tarîk

Mustafâ Ağa ibn Mehmed Ağa ibn Ebûbekr - Mehmed Ağa ibn Alî Ağa ibn Hasan -

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Sivas kâdısı *zîde fazlühutevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bin yüz on üç senesine mahsûb olmak üzere eyâlet-i mezbûrede vâkı' ehl-i zimmetin cizyeleri cibâyeti memûr olan *zîde kadruhu* Der-sa'âdetime arzuhâl sunup eyâlet-i mezbûrun ehl-i zimmetin keferi re'âyâsı her biri birer takrîb ile istikâflarına göre cizyelerin virmek için ihtizâ ve mâl-ı mîriye kesr ü noksan tertîb eyledüğünü bildürüp eyâlet-i mezbûrede vâkı' kurâ ve çiftlik ve sâir mahallelerde sâkin ve mevcûd bulunan keferenin yedlerinde bir def'a hazîne-i şer'îyyelerin edâ eyledüklerine kâğıdları olmayanları ma'rifet-i şer'le berât-ı şurûtü üzere esnâf-ı selese ihtiyâr ile istikâflarına göre kâğıdlar virmeyüp cizye-i şer'îyyeleri tahsîl itdürmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden hazîne-i amiremde mahfûz olan harâc muhâsebesi defterlerine nazır olundukda kazâ-i mezbûrede vâkı' kurâ ve çiftlik ve değirmen ve kovanlık ve sâir mahallerde sâkin olan rehâ-i zimmetin ba'zıları bu âna değin cizyelerin edâ itmeyüp ihtizâ vü gıybet itmeleriyle mâl-ı mîriye gadr olmağla berât-ı şerîfi üzere mahallelerine göre cizye-i şer'îyyeleri tahsîl itdürülmeyüp mâl-ı mîri kesr ü noksan götürülmeyüp ve ehl-i zimmetin üzerlerine edâsı lâzım gelenlerden bir ferd dahi ihzâr ile cizyesin virmeyüp tarikle ihtizâ veyâhûd firâr ider ise edâ-i cizyeden imtinâ' eyledüğü zâhir olan rakabesi üzerine mazrûb olan cizyesi alındukdan sonra esed-i ukûbet ile mu'âfiyye olunur deyü virilen berât-ı âlî-şân şurûtü üzere mahallinde mesfûr ve ma'rifet-i şer'le tefahhus olunmak üzere emr-i şerîf virmeğe geldiği derkenâr olundukda imdî derkenârı mücebince amel olunmak fermânım olmuşdur buyurdumki hâkimü'ş-şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi eyâlet-i mezbûrede vâkı' kurâ ve çiftlik ve değirmen ve kovanlık ve sâir mahallelerde sâkin ve mevcûd bulunan ehl-i zimmet kefereden yedlerine bir def'a cizye-i şer'îyyelerin edâ eyledüklerine kâğıdları olmayanları ma'rifet-i şer'le tefahhus ve berât-ı âlî-şânım şurûtü üzere esnâf-ı selese i'tibâr-ı istikâflarına göre kâğıdlar virüp cizye-i şer'îyyelerin tahsîl itdirdüp mâl-ı mîriye kesr ü noksan götürmeyesin ammâ bu bâbda ihtimâm idüp yedlerinde kâğıdları olmayanlara tekrâr kâğıd virilmek ile celb-i mâl ve dönüm ve ta'addî olunmakdan bi-gâyet ihtirâz eyeleyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Saferü'l-hayr li-sene selese aşere ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Tıbk-ı asli't-emri'l-âlî hurrireni'l-fakîr İbrâhîm el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Tokat

[66b / 183]

Şerî'at şî'âr Sivas kâdısı ve şerâyi'-i şî'âr eyâlet-i Sivas'da vâkı' bi'l-cümle kuzât ve nüvvâb efendiler *zîde fazluhum* mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Sivas mütesellimi ve eyâlet-i Sivas'da vâkı' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve ale'l-umûmulemâvü sulehâ ve e'imme vü hutebâ ve evkâf-ı kurâ ve zâbitleri ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân taht-ı alaybeğisi ve fahrü'l-akrân sâir alaybeğiler ve zu'amâ ve erbâb- tîmâr ve çeribaşılarsız *zîde kadruhum* inhâ olunur ki hâl-i hâliyâ eyâlet-i mezbûre cizyesi cibâyete memûr olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yânağa *zîde kadruhu* dîvân-ı Rûm'a arzuhâl idüp mezbur varup kazâyâ ve kurâlarda ve çiftliklerde iktizâ iden kefer ve yâhûdileri evrâkı kayd olunup berât-ı şurût dâhilinde olan amelleri teftîş ve ta'arruz itdüğün her biriniz bu bize muallakdır yâhûd ortakımızdır garbımızdır deyüsâhib çıkdüğunuzdan mâ'adâ i'lâya müstehak iken [silik] virdürüp ve evsat-ı müstahak iken [silik] adınavirdürüp vücûh ile mâl mîriye ve sene-i sâbıka ve mu'tâd-ı kadîmesine kesr ü noksan götürdüğün bundan evvel der-i devlet-i müdâre i'lâm ve mücebince mezkûr fermân-ı celîlü'l-kadr sâdir olmağın mücebince buyurıldı tahrîr ve ısdâr /67/ vusûlünde gerekdir ki bu cizye-i şer'iyedir muharrer ve tahsîlin ihtimâ'nın cümleüzenelzemdir bu ma'külelere sâhib çıkmayup mâl-ı pâdişâhiyye kesr ü noksan götürmeyesiz. Şöyle ki fermân-ı âlî-şânda tahrîr buyurulduğı üzere her biriniz esed-i ukûbet ile münâsib olmamanız emr-i mukarrerdir âna göre vârid olan fermân-ı âlî-şân şartıyla amel ve mûcib buyuruldu ile amel olasız deyü.

[67a / 184]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân hükmü oldur ki

Nefs-i Amâsiyye'de GökMedrese Mahallesi'nde vâkı' Yörgüç Paşa mescid-i şerîfide müteveffâ Hondi Hatun vakf eylediğı eczâ-yı şerîfeden yevmi bir akçe vazîfe ile mescid-i mezbûrede cüzhân olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Ebûbekr'in kusûrı ve mûcib-i azli yoğiken âhardan Hasan hilâf-ı inhâ ve bir tarîkle

alup küllî gadr etmeğle ref olunup girü mezbûre kemâ kân ibkâ ve mukarrer kılınmak bâbında yedinde olan berât-ı şerîf mücebince vâkı‘ ise sıdk idüp bu berât-ı hümâyûn virdim ve buyurdumki ba‘de’l-yevm mezbûr varıp kemâ kân cüzhân olup hizmet-i lâzimesin mer‘î ve müeddâ kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazîfesiyle mutasarrıf olup vâkfın rûhı ve devâm-ı ömr ü devletim için re‘âya-i müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan ferd mâni‘ dahl ü ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahriren fi evâhir şehri Zilhiccetü’ş-şerîfe li-sene tis‘a ve mi’e ve elf.

Sahrâ-yı Edirne

Vasale fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-ısrîn min şehri Rebî‘i’l-âhir.

[67b / 185]

Kıdvetü’l-umerâi’l-kirâm umdetü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâmü’l-muhtassun mezîd-i inâyeti’l-Meliki’l-i‘lâm Amâsiyye sancâğı beyliğı başıyla mutasarrıf olup ser-çeşme olan ‘alâdâme izzihutevkî’-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki sen yarâr ve emekdârsın olup her vechle mahall ü müstehak olduğun ecilden hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i aliyye-i şâhânem ve meremmet-i re‘fet seyyid-i pâdişâhânem zuhûra götürüp işbu sene-i selese aşere ve mi’e ve elf şehri Rebî‘i’l-evâhir’inin tokuzuncı gününden Amâsiyye sancâğı sana tevcîh ü inâyet idüp i‘lâmçün [boş] ta‘yîn olunmuşdır buyurdumki vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan fermân-ı celîli’l-kadrim mücebince tehîr ve tevakkuf etmeyüp livâ-i mezbûresin mutasarrıf olup zabt u rabtında ve re‘âyâ ve berâyânın muhabbet ve sıyânetinde ve sâir fermânım olan sadakât-i aliyyemin edâ ü temşiyet ve tekmîlinde mecd-i vesâ’î olup min ba‘d fukarâ ve ra‘iyyet ü sükkân-ı vilâyet ve kuzzât-ı memleketde ber-vechle zâlim ve ta‘addî ve tecâvüzden bi-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olup mu‘accilen adamın göndürüp berâtın ihrâc itdürdesiz. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılarsız. Tahriren fi evâil şehri Rebî‘i’l-âhir li-sene selese aşeret ve mi’e ve elf.

Be-makâm-ı el-mahrûse Edirne.

İzzetlü ve fazîletli efendi hazretlerinin meclis-i şerîf fezâil-i kurbîn ve mahfil-i münîf efâdıl-ı nesnelere dürer-i ed'îye-i hulûs ittihâzıyla inhâ olunur ki:

Şevketlü ve azîmetlü ve kudretlü pâdişâh rûy-i zemîn halvet-i hilâfete alâ-yevmiddînhazretleri karîha-i hümâyûnlarından Amâsiyye sancâğın bu bendelerine inâyet ve ihsân buyurup zabt için tarafımızdan mütesellim irsâli ehem olmağın kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân izzetlü el-Hâc Alî Ağazîde kadruhu tarafımızdan mütesellim nasb u ta'yîn ve irsâl olunmuşdur lede'l-vusûl memûldur ki şer' ve kânûna muvâffik mürâca'at eyledüğü husûslarda müzâhîret ve zabt u rabt ve memleket ve re'âyâ ve berâyânın himâyet-i sıyânete müte'allik iktizâ eyleyenemürlerinde i'ânet-i sıhhat idüp tahvîl ve târîhimize düşen mahsûlât ve rüsûmât ve cürm-ü cinâyet ve bâd-ı havâ ve sâir 'avâid-i mu'ayyene-ikadîmesin sünen-i sâbıklarda ola geldüğü minvâl üzere mütesellim olan ağa-yı mûmâ-ileyh ahz u kabz itdirdüp hilâf-ı şer' ve kânûn seneye iş itdirmeyüp şer'-i kânûna muvâffik olan husûslarda müzâheret ve zabt u rabt memleket-i re'âyâ ve berâyânın himâye ve sıyânetine müte'allik olan emürlerine i'ânet idüp tahvîl târîhimize düşen mahsûlât ve rüsûmât mâ-takdîmdenminvâl üzere zabt olagelmiş ise mütesellim-i mûmâ-ileyh dahi o minvâl üzere zabt itdirdüp ve sünen-i sâbıkda olageldüğüne mugâyir bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmeyüp işbu mektûb ile amel olasız. Tahriren fî evâil şehri Rebî'i'l-âhir li-sene selese aşer ve mi'e ve elf.

.....Hasan Dergâh-ı âlî hâlâ

Fazîletlü ve mürüvvetlü karındaşım sultânım efendi hazretlerinin meclis-i şerîfleri savbına envâ'-i i'zâr ve ihtirâm ve tevkîr-i ihtirâm dürer-i du'avât-ı sâfiyât-ı mûris âyât ve gadr-ı teslîmât ve efyât sa'âdet-i gâyât ittihâf ve ahdikılındıktan sonra mübârek hâtır-ı şerîflerin suâl olunur dâimâ sıhhatde olasız benim fazîletli efendim sultânım hazretleri işbu bin yüz on üç Cemâziye'l-âhir'inin tokuzuncı hâliyâ perheşembe dergâh-ı âlî sa'âdetlü Alî Bey Efendimiz hazretlerine inâyet olunup bu mahlaslarınamütemekkîn ihsân buyurdılar birkaç gün devlet-i aliyyede hükümetimiz iktizâ eylemeğın mukaddem kendü tarafımızdan bâ'is mektûb İbrâhîm Ağa kulları sancâğ-ı mezbûrun zabtı çün irsâl olunup inşâ'allahü'r-rahman şeref-yâbolduklarında

nazar-ı inâyetlerin bâ-dirliği buyurup târîh-i mezbûreden tahrîr-i târîhimize düşen mahsûlât ve rûsûmât cizye-i vekili her ne vâkı' olur ise mezbûr İbrâhîm Ağa kullarına ahz u kabz bedel-i himmet buyurmayla mezkûr her vechle kendümüz varınca tarafımızdan vekîlimizdir her vechle himâyenüz recâ olunur [68] ve ol tarafda a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve ihtiyârlara ale'l-umûm selâm olunur hâtırları suâl olunur birkac güne değin kendümüz müşerref olur biz mübârek hâtırdan ihrâc sürmeyesiz.

Bâkî hemîşe izz ü rif'at bâd.

Muhlisî el-Hâc Alî kâimmakâm-ı Amâsiyye hâlâ

[68a / 188]

İzzetli ve fazîletli efendi hazretlerinin meclis-i şerîflerine dürer-i du'avât-ı sâfiyât-ı mûris-nümûn ithafıyla sâkin ve mütemekkin olan altı bölük yoldaşlarının üzerlerine zâbit ve kethüdâ yeri nasb u ta'yîn olunmak de'b-i kadîm olmağın ebnâ-i sipâhiyandan iki yüz yigirmi beşinci bölükde yevmi yigirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Dervîş Osmân Amâsiyye'de [boş] *zide kadruhu* ocağın kadîmî emekdârı olup mahall ü müstehakk olmağla mektûb-ı meveddet tahrîr olunup gönderilmişdir vusûlünde gerekdir ki merkûm hizmet-i mezbûrede istihdâm itdirilüp kethüdâ yerliğinemüte'allik olan mürâca'atı mûmâ-ileyhe etdüresiz ve siz ki ol cânibde sâkin altı bölük yoldaşlarısız mûmâ-ileyhi üzerlerine zâbit ve kethüdâ yeribilüp düşen da'vâ ve nizâ'mızı izn-i şer'î'ş-şerîf ve ma'rifet-i merkûm ile görilüp hilâf-ı şer'î'ş-şerîf bir ferdi rencîde vü remîde eylemeyesin. Ve sen ki kethüdâ yerizide *kadruhusun* ol cânibde olan altı bölük yoldaşların hüsn-i zindegânı üzere zabt u rabt idüp sana muhâlefet üzere olanları ism ü resim ve bölükleri ile yazup bu cânibe arz ü i'lâm eyleyesin ve ba'zı levendât tâifesinden mızrak ve bayrak getürüp sipâhî nâmıyla re'âyâ fukarâsını rencîde ve remîde ider var ise ol makûleleri dikkat birle ele getürüp şer'ile üzerlerine lâzım geleni icrâ-yıahkâm-ı şer'iyye idiveresiz. Sâire mûcib-i ibret ve sebep-i nasîhat üzere olup re'âyâ fukarâsı devâm-ı ömr-i devlet-i pâdişâhîde âsûde-i hâl üzere olalar

Bâkî hemîşe izz ü rif'at bâd.

Tahrîren fi evâhir Rebî'i'l-âhir li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Orta boylu elâ gözlü açık kaşlı râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Ahmed isbirdergâh-ı mu'allâma gelüp bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan on beş akçe tîmâra ve üç def'a ikişer bin ve bir def'a dahi bin akçe terakkilere evâmir-i şerîfimvirilüp Amâsiyye sancağında Aktağ Nâhiyesi'nde Saz nâm karye ve gayriden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Mehmed fevt olup tîmârı mahlûl olmağla kendüye virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın tîmârı olduğu sancakda sâkin olup alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla mücebince tevcîh olunmağičün sene isnâ aşer ve mi'e ve elf şehri Rebî'ü'l-evvelinin beşinci günü târihiyle müverrah hükm-işerîfim virildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmak fermânım olmağın zıkr olunan on yedi bin dört yüz akçe tîmâr vech-i meşrûh üzere müteveffâ-i merkûm Mehmed tahvîlinden ibtidâsı ve fermânım olan terakkîsinin mezkûr Ahmed'e tevcîh olunup dergâh-ı mu'allâmdan lâyük dâde görüp ve virdüm ki, zıkr olunur;

Karye-i Mu'afe tabi'-i Akdağ zemin-i Divânî 2000	Karye-i Terenk? tabi'-i Küreli? Çift Divânî 500	Karye-i Amalâtabi'-i mezbur --- 2000	Karye-i Evren Gazi tabi'- i Arğumâ Çift 2000 / 1000
... Malikâne sihamdan onbir sehim Ta'men? Tabi'-i Zire? Yekun 600 ... 2500	Karye-i Temur tabi'-i Karsan ...çift divânî 500çift 1500	El-Müsellemiyye der liva-i Bozulus? Tabi'- i 1500 tabi'-i Akdağ Çift 1400 çift 500 ... 000 /8800	El-Müsellemiyye
.....

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şol ki, vezâyif-i hıdemât-ı mebrûret [ve] mev[fû]re ve mesâ'î-i meşkûre-i asâkir-i mansûredir, ber-müceb-i defter-i

hakānî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla. Ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiçbir ferd mâni' ü dâfi' olmayup ber-vechle dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Edirne- el-mahrûse.

Vasale ileynâ. Fi's-sâmin aşer min Cemâziye'l-evvel li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Tıbku'l-aslihi's-satr hurrire abdûhu'l-fakîru'llahi subhânehu Ebûbekr el-kādî be-dârü'n-nasr ve'l-mahmiye-i Edirne el-mahrûse ufiyye anhü.

[69a / 190]

Fer'ü'l-aslü'lhurrirehu'l-fakîrullah subhânehu Abdullah el-kādî li-askeri Anadolu ufiyye anhü.

Sûret-i berât-ı âlî-şândır aslından nakl olunmuşdur:

Berât-ı şerîf âlî-şân hükmü oldur ki:

Çün avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârıf-ı seniyye-i pâdişâhânem ibâd-ı inâyet-i sa'adetimde müstehikk-ı irtifâ'uş-şân olanlar hakkında mebzûl ü bî-diriğ binâen alâzâlik Ezine Bazarı[nda] vâkı' Hakan Mehmed Çavuş vakfının hums mahsûl ile tevliyeti kasr-ı yedinden oğlu işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı şehriyârî Hasan *zîde kadruhuya* tevcîh olunup üzerinde iken âhardan Halîl nâm kimesne alup gadr itmeğle sâhib-i evvel olan mezkûr Hasan'a ibkâ ve mukarrer kılınup berât-ı şerîfim virilmek recâsında kıdvetü'l-kuzâti'l-müslimîn Amâsiyye kâdisı Mevlânâ es-Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhu* arz itmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve e'alemü'l-ulemâi'l-mütebahhırîn efdalü'l-kudât'il-müteverrîn bi'l-fi'l şeyhü'l-islâm olan es-Seyyid Feyzullah *edâma'llâhu te'âlâ fezâ'ilehununişâretleri* ve bin yüz on üç Rebî'ü'l-âhir'inin yigirmi altıncı günü târihiyle müverrah virilen rû'ûs-ı hümâyûnum mücebince ibkâ ve mukarrer idüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdumki mezbûr Hasan *zîde kadruhu* varup evkâf-ı mezbûreye hums mahsûl ile mütevellî olup edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan evvel mutasarrıf olanlar ne minvâl üzere mutasarrıf olgelmışler ise mezbûr dahi ol

minvâl üzere hums mahsûlün evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola. Ol bâbda ref' olunan mezbûr Halîl ve taraf-ı âhardan bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sâni min Cumâde'l-ûlâ sene selese aşere ve mi'e ve elf.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi'sâni ve'l-ışrîn min Cumâde'l-ûlâ.

[69b / 191]

Berât-ı şerîf âli-şân hükmü oldur ki

Orta boylu elâ gözlü açık kaşlurâfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî Ömer dergâh-ı mu'allâma gelüp Amâsiyye sancâğında Aktağ Nahiyesi'nde Çoban nâm karye ve gayrîden on yedi bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan babası Mehmed Bağdâd Seferi'nde fevt olup tîmârı mahlûl olmağla müteveffâ-yı mezbûrun sahih-i sulbî oğlı olup ibrâz eylediği berâtı bilâ-şübhe babası berâtı olmağla müteveffâyı babası tîmârı merhameten kânûnlarından ziyâdesiyle mîr-i mîrân tarafından kendüye tevcîh olunup tezkiresi virilmişken tîmârı mezbûrî merkûm Mehmed'in fevtinden âhardan Esîr Ahmed alup berât itdirüp gadr itmeğle ibkâ olunmak bâbında inâyet recâ itmeğin mûcebince ref'inden tîmârı olduğu sancakda sâkin olup alaybeğisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene selese aşere ve mi'e ve elf Cemâziye'l-evvel'inin evâ'ili târîhiyle hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan on yedi bin dört yüz akçe tîmâr vech-i meşrûh üzere babası Mehmed fevtinden işbu Ahmed'in ref'inden merkûm Ömer'e tevcîh olunup dergâh-ı mu'allâmdan lâıyk ve âlâ görüp virdimki zikrolunur:

Karye-i Çiyâne tabi'-i Akdağ Zemin-i Divânî 2000	Karye-i Cık tabi'-i Semere-i Ladik zemin-i Divânî 500	El-Müsellemiyye der-Karye-i Sabanlu tabi'-i m zemin 500	El-Müsellemiyye der-karye-i mezbure zemin 500	Karye-i Ulucak tabi'-i Karğın zemin-i divani 150	Cema'at-i Hızır Veled-i Yahya zemin 1500
Mezra'a-i	Karye-i	Karye-i	El-	Karye-i	Karye-i

Malpınarı tabi'-i Ladik zemin-i divâni 100	...8300 ... / 3000	Saban tabi'-i karye-i Ladik zemin 2000	Müsellemiyye der karye-i Kayalu saka tabi'-i Arğuma zemin 1000 zemin 0500	Akhisar? tabi'-i Arguma zemin-i divani 4000	İbrana ...tabi'-i mezbur zemin 1000 zemin 500
--	-----------------------	--	---	--	--

Ve buyurdum ki. Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup, şol ki vezâif-i hıdemât-ı mebrûret ve mevfûret ve mesâ'î-yi meşkûre asâkir-i mansûredir, bermûceb-i defter-i hakânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla. Ol bâbda efrâd-ı âferideden hiç ferd mâni' ü dâfi' ve râfi' olmayup bir vechile dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar.

El-mahrûse Edirne.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâni min Cemâziye'l-âhir li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

[69c / 192]

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancağı mütesellimi [boş] *zide kadruhutevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki bundan akdem Anatolyakasında zuhûr iden kuttâ'ü't-tarîk eşkıyâsının def' ü ref'i ve âsâr muzârlarından ebnâ-i sebîl ve bilâd ü îbâdın temîn ve tatmîni için Anatolyakasında olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ bi'l-cümle memûrlar olup herkes taht-ı hükûmetinde olan eyâlet ve elviyeden eşkıyâ-yı merkûmenin ayakların kat' ile terfîh-i hâl-i îbâd ve tanzîm-i bilâda cidd ü ihtimâm eylemek üzere ve emr-i aliyem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuşidi sen ki mütesellim-i mezkûrsun, sen dahi vech-i meşrûh üzere Amâsiyye sancağında vâkî' me'âbir ü mesâlikin te'mîn ve ebnâ-i sebîl ve re'âyâ vü berâyânın emânet ve istirâhati husûsunda takayyüd-i tâmm eylemeğe bend-i ihtimâm olup livâ-i mezbûre haddi dâhilinde zuhûr iden kuttâ'ü't-tarîk eşkıyâsını her ne tarîkla olur ise olsun alâ-eyyi hâlin ahz ve ele getirüp livâ-i mezbûrede eğer âbirîn-i sebîl ve eğer kâtibesinikurâ ve bilâddan bir ferd ve mazarrat-ı eşkıyâdan mutazarrır olmamak üzere eser-i şekâvetleri bi'l-küllîye muzmahill olmasına bezl-i maktûr ve sa'y-ı bî-kusûr eylesin lakin bu takrîb ile fesâd ü*

şekâvetde alâkası olmayup kendi hâlinde olanların nüfûs ve emvâline ta'arruzdan ve re'âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden hilâf-ı /70/ şer'-i şerîf akçe pul alınup zulm üta'addî olunmakdan be-gâyetihtirâz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdumki:

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz üictinâbeylesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılusun. Tahrîren fî evâ'il Cemâziye'l-ülâ li-senetiselese aşereve mi'e ve elf.

El-mahrûseti Edirne.

Vasale ileynâ. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Cemâziye'l-âhir li-sene el-mezbûr.

[70a / 193]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye kazâsına tâbi' Ilıca nâm karyede vâkı' mücedded binâ olunan câmi'-i şerîfde hatîb olmayup muhtâc olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî ŞeyhOsmân Halîfe her vechile lâyük u müstehik olmağın yevmî nîm akçe vazîfe ile tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek bâbında kâdı nâibi Mevlânâ Mustafâ arz itmeğın vâkı' ise sadaka idüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm mezbûr varup zikr olunan câmi'-i şerîfde hatîb olup hidmet-i lâzimesin mer'î vü müeddâ kıldıkdan sonra yevmî nîm akçe vazîfesiyle mutasarrıf olup vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı ömr ü devletim için du'âya müdâvemet göstere. Ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-senetihdâşeret ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye

[70b / 194]

Kıdvetu'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'in Amâsiyye kazâsında nâibü's-şer'ü's-şerîf olan [boş] *zîde ilmihutevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, el-hâletü*

hâzihî Der-sa‘âdetime mektûb göndürüp kazâ-i mezbûra tâbi‘ Ilıca nâm karyede ve kurbüne karîb yerde câmi‘-i şerîf olmayup müslimânlar sevâb-ıcum‘adan mahrûm olmalarıyla ashâb-ı hayrâtdan dârende-i fermân-ı hümâyûn Şeyh Osmân karye-i mezbûrda vâkı‘ mescid-i şerîf câmi‘-i şerîf olmağa her vechle mahall ü müstehak olmağın kendi etgab mâlından bir minber vaz‘ itmek için izn-i hümâyûnum recâsına i‘lâm eyledüğün ecilden izn-i hümâyûnum erzânî kılup buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-ivâcibü’l-ittibâ‘la vardukda zikr olunan mescid-i şerîf merkûm Şeyh Osmân kendietyabmâlından bir minber vaz‘ idüp berât-ı şerîfimle hatîb nasb olundukdan sonra ikâmet-i salât-ı Cum‘a olunup devâm-ı ömr ü devletim için du‘âya müdâvemet göstere. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahîren fî evâsıt-ı şehri-i Şevvâli’l-mükerrerem li-sene ihdâ aşeret ve mi’e ve elf.

El-mahrûse-i Burusa.

Vasale ileynâ. Fi’l-yevmi’t-tâsi‘ min Cemâziye’l-âhir li-sene selese aşer ve mi’e ve elf.

[70c / 195]

Emîrû’l-ümerâ’ıl-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtassun bî-mezîd-i inâyeti’l-Meliki’l-A‘lâ ber-vech-i arpalık Amâsiyye sancağına mutasarrıf olan paşa *dâme ikbâlehükıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keîlâm Mevlânâ Amâsiyye kâdısı zîde fazluhu* tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ‘lûm ola ki emîrû’l-ümerâ’i’l-kiram kebîrû’l-küberâ’i’l-fihâm hâlâ Cidde mutasarrıfı el-Hâc Süleymân Paşadâme *ikbâlehüDîvân-ı hümâyûnuma arzuhâl idüp bin yüz on senesinde müteveffâ Mehmed Paşa Cidde’den azl olundukda elli bir gün tasarrufu variken mevsim hac-ı şerîfe müsâdif olmağla gitmek kaydıyla meşgûl oldukdan sonra ve mükerreme-i şerîfi dâmet me‘âliyehu bender-i mezbûrdaurbân suresi tekmîli için fermân olunan akçeden eyyâm-ı mezkûrenin kıstü’l-yevm hesabı üzere müşârun-ileyh müteveffâ Mehmed Paşa’dan lâzım gelen üç bin yüz altmış iki gurusu taleb olundukda eyyâm-ı mezbûrei zabt ve mahsûlünden edâ eylemek için tarafından vekîl nasb idüp gelen eyyâm-ı mezbûrede meblağ-ı mezkûr hâsıl olmayup vekîl-i mezbûrun dâhi edâya kudreti olmamağla urbân suresi ta‘tîl ile huccâc-ı müslimîne zarar-ı küllî nümâyân olduğunda bi’l-iktizâ kendi edâ idüp meblağ-ı mezbûr müteveffâ-i mezbûrun hâlâ zimmetinde kalduğın*

bildürüp muhallefâtını kabz iden vârislerinden ma‘rifet-i şer‘le tahsîl itdirilüp ta‘allüliderse Dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak bâbında emr-i şer[if]im recâ eyledüğü ecilden imdi vech-i meşrûh üzere ma‘rifet-i şer‘le tahsîl-i şer‘î cevâbı var ise Dîvân-ı hümâyûnuma ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi göresin, fi‘l-vâkı‘ husûs-ı mezbûr i‘lâm olunduğı üzere ise ol takdîrce müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde kalan meblağ-ı mezbûru ma‘rifet-i şer‘le vârislerinden tahsîl şer‘î cevâbı var ise Dîvân-ı hümâyûna ihzâr eylesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fi‘l-yevmi‘l-ışrîn şehri Rebî‘i‘l-âhir li-sene selese aşer ve mi‘e ve elf.

Edirne el-mahrûse.

Kad vasale fi gurre-i Recebi‘l-mürecceb.

[71a / 196]

Kıdvetü‘l-ulemâ‘i‘l-muhakkıkîn Mevlânâ Ömer Efendi *zîde fazluhu* arzuhâl sunup nefsi Amâsiyye‘de vâkı‘ Torumtay Paşa Gâzi binâ eyledüğü medresesinin müderrisi olan es-Seyyid Alî Efendi fevt olup yeri hâlî olmağla kendüye virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın hakkında fazîletli Şeyhü‘l-islâm Mevlânâ es-Seyyid Feyzullah Efendi hazretlerinin işâretleri mücebince tevcîh olundu.

Hâza muvâfiku‘l-aslû‘l-unvân Ahmed b. Mustafa el-Mevlâ ufiye anhu

Hurrîre el-fakîru‘l-lahi Subhanehu ve te‘âlâ Hilâfeti bi-medine-i Gedeğra

21 kâmil guruşdur.

Kad vasale fi‘l-yevmi‘s-sâbi‘ min şehri Recebi‘l-mürecceb li-sene selese aşer ve mi‘e ve elf.

[71b / 197]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmî-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Medine-i Amâsiyye‘de vâkı‘ Sultân Bâyezîd-i Velî Câmi‘-i şerîfnde haftada iki gün tadrîs şartıyla yine Amâsiyye‘de vâkı‘ Karataş zâviyedârı olan es-Seyyid Alî

fevt olup yeri halî ve hidmeti mu‘attal olmağla işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-imeserret-makrûn-ı hâkânî diğeri [Ali] *zîde salâhuhu* için mahall ü müstehakdır deyü tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek recâsına kıdvetü’l-kuzâti’l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhu* arz itmeğle arz fehvâsınca zâviye-i mezbûre tevcîh olunmak bâbında a‘lemü’l-ulemâi’l-mütebahhirînefdalü’l-fudalâ’i’l-müteverri‘în bi’l-fi‘l Şeyhü’l-islâm olan es-Seyyid Feyzullah *edâma’llahü te‘âlâ fezâiluhu* işâret etmeğın Anadolu muhâsebesinde Karataş mezra‘asının vazîfe-i mu‘ayyene ile mer‘adâr ve câbî ve tevliyeti Seyyid Alî üzerinde bulunmağla hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüp mevlânâ-yı müşârun-ileyhin işâretleriyle virilen rü’ûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüp bin yüz on Cemâziye’l-âhîrinin guresi gününden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr diğeri Alî *zîde salâhuhu* varup vech-i meşrûh üzerinde müteveffâ-yı merkûm yerine mer‘adâr ve câbî evkâfına mütevellî olup edâ-i hidmet eyledükden sonra bundan evvel mer‘adâr ve câbîve mütevellî olanlar vazîfe-i mu‘ayyenesine ne minvâl üzere mutasarrıf olıgelmişler ise mezbûr dahi ol minvâl üzere evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola. Ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd dahl ü ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis min Cemâziye’l-âhîr li-sene selese aşeret ve mi’e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad vasale fi’l-yevmi’s-sâmin min şehri Recebi’l-ferd li-sene selese aşeret ve mi’e ve elf.

[71c / 198]

Kıdvetü’l-ümerâ’i’l-kirâm umdetü’l-küberâ’i’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm el-muhtassun bî-mezîd-i inâyeti’l-Meliki’l-Allâm Amâsiyye sancağı beyi [boş] *dâme izzuhuve* kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm Merzifonabâd ve Amâsiyye kâdıları *zîde fazlühümâtevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm* ola ki, sen ki Amâsiyye kâdısı Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhusun* Dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderüp Merzifonabâd kazâsına tâbî‘ Alalanâm karye ahâlîsi meclis-i şer‘a varup bunların karyeleriyle Korköynâm karye beynlerinde cereyân iden su yetmiş seksen seneden mütecâviz bunların karyelerine cârî olagelüp tarlaların sakyve hayvânâtların suvarup intifâ‘idegelmişler iken Korköy nâm karye ahâlîsi müdâhale itmeleriyle Kedeğra müftîsi mollâ ta‘yîn ve emr-i şerîfim ile mahal-i nizâ‘ın üzerine

varılıp şer'le görüldükde ol su kadîmü'l-eyyâmdan berü Alala nâm karyeye cârî olıgeldüğü sâbit ve kadîme muhâlif müdâhaleden men' birle hüccet-i şer'iyeye virilüp fasl-ı husûmet olunup bu makûle bir def'a şer'le görilüp fasl olunup hüccet-i şer'iyeye virilen da'vânın tekrâr istimâ'ı memnûn iken karye-i Kôri ahâlîsi zikr olunan sularına müdâhale ve bir tarîkla hüccet itdirilmeleriyle bunların yedlerinde olan hüccet-i şer'iyeye ve kadîme mugâyir dahl ü ta'arruz eylediklerinde bildürüp hüccet-i şer'iyeye mücebince amel olunup men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına ilhâh eylediklerinde arz itmeğin hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ü ta'arruz olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki:

Hükm vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahi mukaddemâ bir def'a şer'le görilüp fasl olunmayan husûsların tamâm-ı hakk ve adl üzere mukayyed (boş) bunların yedlerinde olan hüccet-i şer'iyeye nazar idüp göresin nizâ' olunan su Kôrköynâm karye ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü karyelerine cârî olıgelmiş ise mahsûs ve müstakil suları olmayup fi'l-vâkı' yetmiş seksen seneden mütecâviz kadîmü'l-eyyâmdan berü mezrû'âtların saky ve hayvanların suvarup intifâ' idegelüp ve emr-i şerîfim virilüp şer'le görüldükde vech-i meşrûh üzere olduğu sâbit olmağla kadîme muhâlif müdâhaleden men' birle hüccet-i şer'iyeye virilmişiken bir tarîkle hüccet itdirmeleriyle tekrâr dahl ü nizâ' itdikleri vâkı' ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kadîm ve mazmûnı muvâfık-ı şer' olup alâvechi'l-hasım sâbit olan hüccet-i şer'iyeleri mücebince amel idüp dahi nizâ' olunan su bunların karyelerine kadîmden ne mahalden câri olıgelmiş ise kadîmisi üzere ol mahalden icrâ itdürüp min ba'd şer'-i şerîfe ve hüccet-i şer'iyeye ve kadîm ve emr-i hümâyûnum muhâlif karye-i Kôrköy ahâlîsine dahl ü nizâ' itdirmeyüp men' ü def' eyleyesin, eslemeyeni yazup bildürüp husûs-ı mezbûr /72/ için tekrâr emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfemei'timâd kılasın. Tahriren fi evâsıt Cemâziye'l-âhireli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Vasale fi'l-yevmi's-sâni aşer min Recebi'l-ferd li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Emîrû'l-ü umerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtassun bî-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-A'lâ Rûm-ili beylerbeyisi pâyesiyle hâlâ Sivâs beylerbeyisi olan Süleymân Paşadâme *ikbâlehutevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem Anadolu yakasında zuhûr iden kuttâ'ü't-tarîk eşkıyâsının def' ü ref'i ve asâr-ı muzârilerinden ebnâ-i sebîl ve bilâd-ı ibâdın temîni ve tatmîni için Anadolu'da olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ bi'l-cümle memûrlar olup herkes taht-ı hükûmetinizde olan eyâlet ve elviyeden eşkıyâ-yı merkûmenin ayakların kat' ile terfih-i hâl-i ibâd ve tanzîm-i bilâda cidd-i ihtimâm eylemek üzere evâmîr-i aliyem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdı. Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen dahi vech-i meşrûh üzere taht-ı hükûmetinde vâkı' me'âbir ü mesâlikin temîni ve ebnâ-i sebîl ve re'â[yâ]nın emn üistirâhatlerihusûsunda takayyüd-ı tâm ile mekr bend-i ihtimâm olup eyâlet-i Sivas'ın hudûdı dâhilinde zuhûr iden kuttâ'ü't-tarîk eşkıyâsın her ne tarikle olur ise olsun alâ eyyi hâlin ahz ve ele getirüp havza-i hükûmetde âbirîn-i sebîl ve eğer-i kâtibîn kurâ vü bilâddan bir ferd mazarrat-ı eşkıyâdan mutazarrır olmamak üzere eser-i fesâd ve şekâvetleri bi'l-küllîye muzmahill olmasına bezl-i makdûr sa'y-ibî-kusûr eylesin lakin bu takrîb ile fesâd ü şekâvetde alâkası olmayup kendi hâlinde olanların nüfûs ve emvâlin ta'arruzdan ve re'âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden hilâf-ı şer'-i şerîf akçe pul alınup zulm üta'addî olunmakdan be-gâyet ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sūdûr olan fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûn ile âmil olup hilâfindan mütevakkî olasız. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâ'il-i Cemâziye'l-âhirli-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Şerî'at-şî'âr Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhu* ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi *zîde kadruhu* ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş erlerizîde *kadrum* inhâ olunur ki hâlâ eyâletimiz içinde vâkı' kuttâ'ü't-tarîk ve fukarâ ve ebnâ-i sebîl emvâl ve erzâkların nehb ü gârât ve katl-i nüfûs iden

eşkiyâların def' ü ref' veâsâr-ımazarratlarından ebnâ-i sebîl ve bilâd-ı ibâdın emîni ve istirâhatleri için eşkiyâ-yı merkûmenin ayakların kat' ile terfih-i hâl-i abâd ve tanzîm-i bilâda ihtimâm olunmak bâbında der-i devlet-i aliyyeden tarafımıza hitâben fermân-ı cihân-mutâ' ihsân-ı fermân-ı âlî-şân sûretiyle buyuruldu tahrîr ve ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mustafâ *zîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl kılmışdır vusûlünde gerekdir ki taht-ı kazânuзда o makûle fesâd ü şekâvete şürû' iden eşkiyâları sâdır olan fermân-ı âlî-şân mücebince mübâşir-imûmâ-ileyh ma'rifetiyle bi-eyyi hâlin ve ele götürüp biz varıncaya dek hıfz eylesesin ki inşâ'a'llahü-te'âlâvardığımızda kuttâ'ü't-tarîk ve katl-i nüfûs ve bilâd-ı ibâdın emvâl ve erzâkların nehb ü gârât kasında olan eşkiyâların bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûnve lâzım gelen cezâları tertîb olunup ibâdu'llâh üzerinden eser-i şekâvetlerin bi'l-küllîye def' ü ref' ola ki sâ'ire dahi mûcib-i ibret ve sebep-i nasîhat olup cemî' ehl-i bilâdâsûde hâl üzere olalar husûs-ı mezbûrede tâife-i mezkûreden birine sâhib çıkar olur ise anın dahi lâzım gelen cezâsı tertîb olunur ana göre agâh olup basîret üzere hareket ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb idüp mûcib-i buyurıldı ile âmil olasız deyü buyuruldu.

Fî 15 Recebsene 1113.

[72c / 201]

Şerî'at-şî'âr Amâsiyye kâdısı efendi *zîde fazluhuve* kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi *zîde kadruhu* ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyetin iş erleri inhâ olunur ki inşâ'a'llahü-te'âlâ yolumuz kazâmıza uğramağla mu'tâd-ı kadîm üzere beher yevm defterde zikr olunduğı üzere üç günlük zahîremizi hâzır ü âmâde eylemeniz için ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil-ve'l-akrân (boş) ağa *zîde kadruhu* ta'yîn olunmuşdur. Vusûlünde gerekdir ki beher yevm minvâl-i meşrûh üzere üç günlük zahîremizi hâzır ü âmâde eyleyesiz ki inşâ'a'llahü-te'âlâ vardıkda zahîreye i usret çekilmeye. Hilâfından ihtirâz eyleyesiz deyü buyuruldu.

Sene 1113.

[73a / 202]

Defter oldur ki, Sivas vâlisi olan Süleymân Paşa hazretlerine zahîre-bahâ nâmıyla virilen akçe ve masrafın müfredâtıdır ki zikr olunur.

Hurrire fî evâ'il-i Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene selese aşeret ve mi'e ve elf.

Açıklama	Guruş
Süleymân Başa hazretlerine	500
At akçesi	80
Akçe mu'âmelesi	54
Altun noxsânı	14,5
Tuğcuya, çavuşlara ve sarrâfına	19
Hamza Ağa'ya Varay için	15
Mîrahor Ağa'ya	10
Ahur Kethüdâsına	12
Hâfız Efendi'ye ücret	20
Abbâs Ağa'ya ücret	30
Kethüdâya çuka bahâsı	12
Alaca ve bahâsı	12
Bârgîr kirâsı	17
Kantar ma ve keçe	10
Peşkeş ve irsâliye	8,5
Zahîreciye altı günde Dere Mahallesi harcı	27,5
Zahîreci ağaya	50
Bazarbaşî pişkeş masrafı	21
Cem'an yekûn	

Guruş	
893,5	
Meblağ-ı mezkûrdan Varây Kazâsı'na ihrâc	220
Sahhü'l-bâkî Amâsiyye Kazâsına	673,5
Harc-ı Mahkeme ve nâibiyye	60
Kâtibiyye ve hüdâmiyye ve ihzâriyye	14
Ücret-i Mustafâ Çâvuş	22
Abdî Paşa sâlyânesinden bâkî	90
Şehir masrafı	25
Cem'an yekûn	
Guruş	
881,5	
<i>Yalnız sekiz yüz seksen bir buçuk guruşdur.</i>	

Hâsılât

Mahalle-i Şamlar	Mahalle-i Bâyezîd Paşa	Mahalle-i Savadiye	Mahalle-i Aşağı Savadiye	Mahalle-i Pirinçci ma' Bazar-ı Süfli	Mahalle-i Mehmed Paşa
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş
7	15	12	4,5	6,5	9
Mahalle-i Sofu-zâde	Mahalle-i Çökce	Mahalle-i Sûfiler	Mahalle-i Yakudiye	Mahalle-i Gümüşlü-	Mahalle-i Hoca

Guruş 11	Guruş 3	Guruş 12	Guruş 8,5	zâde Guruş 11	Süleyman Guruş 5,5
Mahalle-i Kocacık Guruş 5,5	Mahalle-i Pervane Bey Guruş 5,5	Mahalle-i Uzun Mustafa Guruş 1,5	Mahalle-i Temenna Guruş 7	Mahalle-i İslam Guruş 5	Mahalle-i Kılıçcı Guruş 10
Mahalle-i Deremahalle Guruş 12	Mahalle-i Yehûdiyân Guruş 5,5	Mahalle-i Sarachâne Guruş 4	Mahalle-i Köprübaşı Guruş 1,5	Mahalle-i Fethiye Guruş 5	Mahalle-i Hacı Hamza Guruş 8
Mahalle-i Darü's- selam Guruş 6,5	Mahalle-i Acem Ali Guruş 10,5	Mahalle-i Çırakçı Guruş 8	Mahalle-i Gazagancı Guruş 5,5	Mahalle-i Bozahâne Guruş 10	Mahalle-i Devehâne Guruş 13
Mahalle-i Çeribaşı Guruş 12	Mahalle-i Eski Kethüda Guruş 5,5	Mahalle-i Hacı İlyas Guruş 7	Mahalle-i Üçler Guruş 11	Mahalle-i Köyceğiz Guruş 13	Mahalle-i Receb Guruş 1
Mahalle-i Şeyh Garik Guruş 5	Mahalle-i Şâmice Guruş 9	Mahalle-i Gök Medrese Guruş	Mahalle-i Şeyh Mûsâ Guruş 4	Mahalle-i Hızır Paşa Guruş 5	Mahalle-i Kamerüddin Guruş 12

		6			
Mahalle-i Sabıkkuddîn Guruş 6	Mahalle-i Kurşunlu Guruş 4,5	Mahalle-i Ahi Sadeddîn Guruş 5	Mahalle-i Cami-i Enderun Guruş 4	Mahalle-i Karatay Guruş 4,5	Mahalle-i Hâtuniye Guruş 2,5
Mahalle-i Saray Guruş 4	Mahalle-i Helkis Guruş 1	Mahalle-i Bağ-ı Helkis Guruş 2			
Cem'an yekûn Guruş 345					

Nâhiye-i Ezine Bazarı

Karye-i Girab Guruş 13	Karye-i Heneske Guruş 13	Karye-i Kalın Pınar Guruş 2,5	Karye-i Halîfeli Guruş 2,5	Karye-i Zığala Guruş 4	Karye-i Gökyük Abdalı Guruş 10
Karye-i Ağılçuk Guruş 1	Karye-i Suncer Guruş 4	Karye-i Kal'a Guruş 15	Karye-i İlyas Guruş 4,5	Karye-i Keşlik Guruş 3,5	Karye-i Uykur Guruş 3

Karye-i Mihmadlar Guruş 2	Karye-i Yağcı Abdalları Guruş 10	Karye-i İmük Guruş 13	Karye-i Kızılca-i Kebir Guruş 3	Karye-i Kürtler Guruş 2	Karye-i Saray özü Guruş 9
Karye-i Karsan Guruş 4	Karye-i Karataş Guruş 8	Karye-i Saz Guruş 2	Karye-i Kayrak Guruş 1,5	Karye-i Şeyh Sa'di Guruş 15	Karye-i Moramu Guruş 2,5
Karye-i Sarı Alan Guruş 7	Karye-i Tatar Guruş 1,5	Karye-i Vermiş Guruş 10	Karye-i Efte Guruş 4	Karye-i Saraycık Guruş 4,5	Karye-i Kızılca-i Sağır Guruş 3
Karye-i Eymi Guruş 18	Karye-i Bayat Guruş 1	Karye-i Kara İbrahim Guruş 1,5	Karye-i Sarı Tosun Guruş 2	Karye-i Kara Keçili Guruş 5,5	Karye-i Ezine Bazarı Guruş 14
Karye-i Örtkuş Guruş 2	Karye-i Danışmendli Guruş 1	Karye-i Kara Ali Guruş 2	Karye-i Hüseyin Dede Guruş 1	Karye-i Böke Guruş 1	Karye-i Pehlivan Guruş 2
Karye-i Saray Guruş 1					

Cem'an yekûn

Guruş

237

Nâhiye-i Aktağ

Karye-i Seyfe Guruş 6	Karye-i Akviran Guruş 4	Karye-i Kuz Alanı Guruş 2	Karye-i DerebaşAlanı Guruş 7	Karye-i Kızık Kışla Guruş 15	Karye-i Divanlı Guruş 2
Karye-i Kız Seki Guruş 3	Karye-i Ovacık Guruş 1	Karye-i Kara Kise Guruş 5	Karye-i Kışlacık Guruş 13	Karye-i Mürg Guruş 15	Karye-i Sofiler Guruş 4
Karye-i Soku Guruş 4	Karye-i Tavare Guruş 1,5	Karye-i Boyalıca Guruş 7	Karye-i Kürtler Guruş 1	Karye-i Gündüsler Guruş 5	Karye-i Çukur Viran Guruş 1,5
Karye-i Bıraklılar Guruş 4	Karye-i Yıkılkan Guruş 4	Karye-i Zana Guruş 15	Karye-i Ziyare Guruş 40	Karye-i Memlük Guruş 0,5	Karye-i Yenice Guruş 10,5

Cem'an yekûn

Guruş

170

Nâhiye-i Geldigelan

Karye-i Zara Guruş 8	Karye-i Alagazi Guruş 2,5	Karye-i Ilıca Guruş 2	Karye-i Gökyük Guruş 2	Karye-i Könü Guruş 2	Karye-i Geldigelan Guruş 2
Karye-i Moramil Guruş 5	Karye-i Göne Guruş 6	Karye-i Ulus Guruş 5	Karye-i Katu Guruş 1	Karye-i Bulduklu Guruş 5	Karye-i Bednos Guruş 1
Karye-i İlgazi Guruş 2,5	Karye-i Orta Guruş 4	Karye-i Yavru Guruş 4	Karye-i Kürtler Guruş 1	Karye-i Karlu Guruş 2	Karye-i Soma Guruş 6
Karye-i Boğa Guruş 0,5	Karye-i Yürdenik Guruş 5	Karye-i Baylar Guruş 2	Karye-i İmro Guruş 2	Karye-i Kuvay Guruş 2	Karye-i Köyceğiz Guruş 1
Karye-i Âhnik Guruş	Karye-i Musa Guruş	Karye-i Serkis Guruş	Karye-i Yağmur Guruş	Karye-i Ahfenik Guruş	Karye-i Kal'acık Guruş

2	6	3	3	1,5	1,5
Cem'an yekûn					
Guruş					
100					

Nâhiye-i Hakala

Karye-i Gez Ganlı Guruş 5	Karye-i Öyük Guruş 2	Karye-i Deveci Guruş 3	Karye-i Kayacık Guruş 5	Karye-i Eymir Guruş 4	Karye-i Yüz Beyi Guruş 2
Karye-i Küdelez Guruş 2	Karye-i Gani Guruş 3	Karye-i Harman Ağılı Guruş 2	Karye-i Hakala Guruş 4	Karye-i Uzun Oba Guruş 3	Karye-i Arucak Guruş 4
Karye-i Değirmen Deresi Guruş 1	Karye-i İlArslan Guruş 6	Karye-i Kulu Guruş 4			
Cem'an yekûn					
Guruş					

[75a / 203]

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amâsiyye alaybeyisi (boş)*zîde kadruhu* inhâ olunur ki bundan akdem Mamalı Türkmanı Bozoklu hakkında olan şekâvet üzere ta'addîleri ve tecâvüzlerin ulemâ vü sulehâ bâ-cem'ihim der-devlet-i aliyyeme arz ü i'lâm itmeleriyle haklarında bi-eyyi hâlin kâne gelünüp mezbûrları üzerlerine eser-i şekâvetleri bi'l-küllîye def' ü ref' olunup eyâletimiz içinde vâkı' olan kazâ ve nevâhîlerde za'im ve zu'amâve erbâb tîmâr-ı husûs-ı mezbûre bi'l-küllîye memûrlar olup hâliyâ sancâğınız vâkı' zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr her ne kadar ki bulunur ise bayrağınız ile müsellaah ve müretteb gelüp *inşâ'allahüte 'âlâ*Ramazân'ın guresinde Sivas nâm mahalle müctemi' olmanız bâbında tarafımıza bâ-fermân-ı âlî-şân ihsân olmağla mücebince buyurıldı tahrîr ağalarımızdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) *Ağazîde kadruhu* ta'yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere sancağınızda vâkı' nevâhî ve kurâlarda zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr her ne kadar ki bulunur ise bayrağınız ile müsellaah ve müretteb Sivas nâm mahalle gelüp irişüp *bi-emrillâhi te'âlâ* eşkiyâ-yı merkûmenin haklarından gelüp ibâdullâh üzerinden eser-i şekâvetleri bi'l-küllîye def' ü ref' oluna ki sâire dahi mûcib-i ibret ve sebeb-i nasîhat ola. Zümre-i mezbûrlardan der-deste gitmiş âdemler var ise tarafından karındaşlarımı olur ve oğullarımı olur yerine bayrağın altında eşüb hizmet-i pâdişâhiye istihdâm ve mahall-i maksûda ma'ân varup hilâfindan be-gâyetihtirâz ve mûcib-i buyurıldı ile âmil olasız deyü buyurıldı.

Fî 12 Safer 1113.

[75b / 204]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlânâ Amâsiyye kâdısı *zîde fazluhumtevkî*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki Amâsiyye kasabası mahallâtından Köyceğiz Mahallesi sâkinlerinden dârende-i fermân-ı hümâyûn Hâfiz İbrâhîm nâm kimesne sūdde-i sa'âdetim arzuhâl idüp üzerine edâsı lâzım gelen avâriz ve sâir emr-i şerîfimle vâkı' olan tekâlîfden hissesine düşeni a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibâriyle tahammûlüne göre mahalle-i

mezbûre ahâlîsi ile edâ idüp bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde olunmak icâb itmez iken mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve voyvoda ve subaşı ve mütesellim ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde eylediklerinden mâ'adâ müft ü meccânen yem ve yemek ve sâir mekûlât talebiyle ta'addî eylediklerin bildürüp men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda husûs-ı mezbûra tamâm-ı hakk ve 'adl üzere mukayyed olup göresin arz olunduğu üzere bu üzerine edâsı lâzım gelen emr-i şerîfimle vâkı' tekâlîfi mahalle-i mezbûre ahâlîsi ile tahammülüne göre edâ eyledikten sonra mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve voyvoda ve mütesellim ve subaşı ve sâir ehl-i örf tâifesi tarafından bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka ve müft-ü meccanen yem ve yemek ve sâir me'kûlât talebiyle rencîde eyledikleri vâkı' ise eyyâm-ı sa'âdet-encâmında kimesneye zulm ü ta'addî olduğuna kat'a rızâ-yı şerîfim yokdur mezbûrlara muhkem tenbîh üte'kîd eyleyesin ki vech-i meşrûh üzere ta'addî eylemeyeler ve itdirmeyüp men' ü def' eyleyüp min-ba'dkânûn [ve] emr-i hümâyûnum muhâlif kimesneye iş itdirmeyüp kaziyede medhali olmayanları dahl itdirmeyüp eslemeyüp inâd ü muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle yazup Âsitâne-i sa'âdetim arz eyleyüp husûs-ı mezbûr için bir dahi şikâyet olunup emrim varmalı eylemeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Şevvâl ihdâ aşer ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyyeti'l-mahrûse.

[76a / 205]

Şerâyi'-şi'â[r] İstanbul'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kuzzât efendileri tahiyât-ı sâfiyât ithâfindan sonra ve zikr olunan kazâlarda vâkı' yeniçeri serdârlarızîde *kadruhum* inhâ olunur ki taht-ı kazâlarınızda vâkı' ve cebeci ve topçu tâifesinden bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların beytü'l-mâllarını taleb ve tahsîl ve bu cânibe getürmek için işbu mektûb tahrîr [boş] vusûlünde gerekdir ki tevâif-i mezbûreden bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların beytü'l-mâlların ma'rifet-işer'ile mümzî ve mahtûm müfredât defteriyle mübâşir-i merkûme tamâmen teslîm ve irsâl itdürdesiz. Ve siz ki yeniçeri serdârlarınız, bu âna dek makbûzunuz olan beytü'l-mâl akçelerin ketm ü ihtifâ eylemeyüp gerek cüz'î ve gerek küllî her ne ise müfredâtı kassâm defteri mücebince mübâşir-i merkûma teslîm beytü'l-mâla irsâl eylemeğe

kemâl-i im'ân takayyüd ü dikkat idüp ve lakin tama'-ı hâm müeddâsıyla vâkı' olan beytü'l-mâl akçelerinden bir akçe ve bir habbe ketm ü ihtifâ eyledikleriniz isgâ olunursa bir vechile özr cevâbınız makbûle ve mesmû'a olmayup mes'ûl ve mu'âtab olacaklarınızı emr-i mukarrer bilüp buna göre pek ziyâde basîret üzere hareket idesiz. Bâkî hemîşe eyyâm bâd.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Recebi'l-ferd li-sene selese veaşeret ve mi'e ve elf.

Mehmed Ağa-yı yeniçeriyân be-dergâh-ı âlî hâlâ

[76b / 206]

Memâlik-i Mahrûsa'da vâkı' ehl-i zimmetin ru'ûs üzerine mevzû' olup beytü'l-mâlin usûl-ı emvâl-i şer'îyyesinden olan mâl-ı cizye mezheb-i e'imme-i Hanefiyyeye muvâfık vech üzere fakîrinden on iki dirhem fizza bedeli dînâr ve mutavassıtü'l-hâlden yigirmi dört dirhem kazâ bedeli iki dînâr ve zâhirü'l-gınâ olanlardan kırk sekiz dirhem fizza bedeli dört dînâr olunmak üzere yüz iki yüz üç senelerinde â'lâ ve evsat ve ednâ i'tibâriyle cem' ve tahsîl olunup lakin ba'dehu Memâlik-i Mahrûsa hüsni vâhid üzere karâr-dâde olmayup dâimâ ihtilâf-ı hâlden hâlî intikâl ve inkılâb üzere olduğundan mâ'adâ hemre'âyâya ve hem cizyedârlara her sene bir gûne su'ûbet mutazammın ve bâ-husûs emvâl-i cizye vâridât-ı şer'îyyeden ve nizâm-ı umûr-ı külliyyeden olmağla yine vech-i şer'î üzere esnâf-ı kimesne i'tibâriyle mer'î ve re'âyâ tahsîldârlara dahi ehven olmak üzere hâlâ inşâ'a'llahüte'âlâ bin yüz on üç Ramazân guresinden cibâyet olıcak cizye yüz on dört senesi cizyesiçün ehl-i zimmet Nasârâ ve Yahûd Ermine-i Acem tâifesine virilecek her yüz kâğıdın onu â'lâ ve onu adnâ ve sekseni evsat olup â'lâsından dört ve evsatından iki ve ednâsından bir dînâr ahz olunmak üzere hâlâ Sivas ve Amâsiyye ve Canik ve Çorum ve Bozok ve Divriği ve gayriler sancaklarının cizyeleri cibâyeti işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) *zide kadruhunun* yedine virilen işbu berât-ı âlî-şânımda mezkûr olan elviyelerin her bir beldede ve her bir karyesinde sâkin ve mevcûd olunan ehl-i zimmetin bir ferdi hâriç kalmamak üzere cizyesi alınıp edâ-i cizye eylediği ma'lûm olmak için â'lâ virenlere â'lâ mühürlü ve evsat virenlere evsat ve ednâ virenlere ednâ mühriyle mahtûm yedlerine kâğıd virilüp ve kendülere bundan akdem kayd ve tahrîr olunan

ma'îşetleri ba'de'l-yevm virilmek üzere hazîne-i mânde olup cizye umûruna karışıp re'âyâyâ idlâl ve tekâsülleri sebebiyle mîrîye gardları zuhûr idenlerin azl-i ebed ve yerleri hakk olunur ve cibâyetine memûr olanlar takdîr ve ta'yîn olduğu mikdârdan bir akçe ve bir habbe ziyâde almayup ve cem' eyledüğü her ne mikdâr ise teslîm hazîne-i amirem idüp ve muhâsebesin gördükde haraç rûznâmçe ve muhâsebe nâmıyla bir akçe alınmamak üzere ancak tevzî' eylediği evrâkın a'lâsından on iki ve evsatından dokuz ve ednâsından altı pâre her re's cizyeden kendüye ma'îşet olmak üzere ve bundan mâ'adâ her re's cizyeden birer pâre cizye muhâsebeciye ve kâtiblerine ücret-i kitâbet virilmek üzere asl-ı mâl hazînedan taraf-ı mîrîden mahsûb oluna ve ehl-i zimmetin üzerine edâ-i cizye lâzım gelenlerden eğer bir ferd zıll ü sigâr ile cizyesin virmeyüp bir tarîk ile firâr veyâ ihtifâ idüp edâ-i cizyeden imtinâ' eyledüğü zâhir oldukda rakabesi üzerine mazrûbeolan cizyesi alındıktan sonra eşed-i ukûbet ile mu'âkabe olunur ve bundan mâ'adâ Memâlik-i Mahrûsa'da vâkı' cümle evkâf kurâsında sâkin olan ehl-i zimmetin ve havâss-ı selâtîn ve vüzerâ-yı ızâmve mîr-mîrân ve mîr-livâ ve sâirleri ve ocaklıklar ve muhtaklar ve voyvodalıklarda dâhil ve ba'zı esbâba binâ'en defterden ifrâz ve maktû' olanların/77/râhib ve patrik ve kays ve gerek bir tarîk ile ellerine berât alup tercemânlık ve müsellemlik iddi'âsında ve mu'âfiyyet iddi'âsında olanlar mâdâm ki iktisâ ve amele kâdir olup iktisâbdan mâni' olur zamânda harâret meflûc olmak gibi ve yâhûd ekser-i âmmında mârîz olmak gibii'zâr-ı sahîhası olmaya sâ'ir ehl-i zimmetden istignâolunmayup âmmenin beyninde şâyi' ve meşhûr ve elsine-i nâsda mezkûr olan kabûl ile ruhbândan cizye alınmaz deyü ta'allül ve cizyei edâdan imtinâ' itdirmeyüp virilen fetvâ-yı şerîfe mûcebince bu makûle cizyeleri dahi vech-i sâbık üzere cümlesinden yed-i vâhiddan esnâf i'tibâriyle cem' ve tahsîl olunmak üzere hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum sâdir olmağın bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-makrûnumuvirdim ve buyurdum ki, siz ki kâdılar ve a'yân-ı vilâyetsiz, mâl-ı cizye îrâd-ı hazînenin ihlâs ve isgâsı olmağla ehl-i zimmetin ferdine cizye virmeye ihtifâ ile veyâhûd firâr ile deyyân ehl-i islâm habs-i medîd ve darb-ı şedîde müstehak oldukları zâhir ü mübeyyen iken mütenebbih olmayup biz her birimiz beytü'l-mâli gadr tarîkıyla olunmakdan ve ehl-i zimmete sâhib çıkup ve bu bâbda kâdılar dahi müsâmaha tarîkıyla himâye idüp mîrîye gadr ve zarar tarafından olan her kim olur ise olsun elbette u'kûbet olunmakdan kat'â tevakkuf olunmaz imdi bir vechile efrâd-ı nâsdan bir kimesne ehl-i zimmetin bir ferdine sâhib çıkup gerek bâğ ve bâğçe ve çiftlik ve çoban ve ter oğlan ve sâir alâkanuzda bulunan ehl-i zimmetin cümlesinden fermân olduğu üzere cizyeler

aldırup bir ferde himâye ve ketm ü ihfâya ictisâr iderseniz mesmû‘-ı hümâyûnum
oldukda kâdısı azl idivirilicek ve a‘yân-ı vilâyet nefy-i beled ve emvâl ve erzâkımîrî
içün ahz olunur. Ol vechile mu‘âkab olmanızı mukarrer bilup ve sen ki zikr olunan
evliye-i mezbûrlarda vâkı‘ ehl-i zimmet Nasârâ ve Yahûdî ve Ermine-i Acem
ta‘ifelerinin cizyeleri cibâyetine memûr olan cizyedârsın[ger]ekdirki gereği
gibitakayyüd ü ihtimâm idüp bir ferde zulm ü hükm ve ta‘addî ve celb-i mâl için bir
nefer re‘âyâ hâriç kalmamak üzere târîh-i mezbûrda fermân olundu[ğ]ı üzere cizyeleri
mâlin cem‘ ütahsîline mübâşeret eyledikde edâ-i cizye eylemedüğü ma‘lûm olmak
içün başka defter dutup kasabada olanlardan kasabası ve mahallesi ve karyede
olanları dahi kezâlik karyesi ve babalarının kendilerin ve isimleri ve şöhretleriyle
ale‘l-esâmî defter idüp hisâbı görüldükde cizye-i muhasebesi kalemine teslîm
eylemek [üzere] hıfz idüp getürdesiz cizyedârlara ne tarîkıla mahallinden kâğıd
getürmek murâd iderler ise evrâk vaz‘ idecek şey‘i sene-i mezbûrenin evrâkı
mühürlenmiş dört aded mühr ile bu tarafda mühürlenüp ve memûr olduğu livâ-i kazâya
vardıkda gurre-i Ramazân-ı şerîfde hâkimü‘l-vakt muvâcehesinde cümle a‘yân-ı
vilâyet ve iş erlerima‘rifetiyle mühürlerin kat‘ vârakda olan mühürler ile tatbîk
olundukdan sonra bir kîseye vaz‘ ve kâdısı mühürleyüp ve arz ve mahzar olunup
Der-sa‘âdetime irsâl oluna. Ve bundan mâ‘adâ cizyedâr-ı merkûm memûr olduğu livâ
ve kazânın kurâ vü nevâhîsine gönderdikleri ve kolcılarına kâğıd tevzî‘
eylediklerinde cizye kaleminde mahfûz olan temessüki mühriyle kendüsü kâğıdı
mühürleyüp kolcılarına tevzî‘ eyleye ki bir kâğıd ele girdikde cizye kaleminde olan
temessüki mühür ile tatbîk olunup def‘-i şübhe olmak için min ba‘d kolcılar
mühürlemeyeler derûn-ı berât-ı âlî-şânda mastûr olan şurût ve kuyûdun icrâsına
ihtimâm idüp hilâfından ihtirâz üzere olalar. Alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren
fi‘l-yevmi‘t-tâsi‘ aşer min şehri Recebi‘l-ferd li-sene selese veaşeret ve mi‘e ve elf.

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûsa.

Vasale ileynâ. Fî gurre-i Ramazâni‘l-mübârek li-seneti‘l-mezbûr.

Tıbk-ı fer‘ü‘l-mu‘anvenü‘s-sultân hurrire el-fakîr İbrâhîm el-Mevlâ hilâfeti bi-
medîne-i Tokatufiyye anhü.

[78a / 207]

İzzet-meâb şerî‘at-nisâb Amâsiyye kâdısı Hasan Efendi kâm-yâb.

Ba'de't-tahiyyeti's-sâfiyye inhâ olunur ki:

Kazâ-i mezbûrun umûr-ı kısmet-i askeriyyesi işbu sene selese veaşeret ve mi'e ve elf Ramazân-ı şerîfi gurrelerinden size tefvîz olunmuşdur. Me'mûldürki vâkı' olan mevtâ-yı askeriyye muhalledfâtını tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ü taksîmde ihtimâm idesiz. Hurrîre fi't-târîhi'l-mezbûr li-seneti'l-merkûme

Kad vasale ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâmin.

Mine'l-fakîr AbdûlbâkîÂrif el-Kâdî bi-asker-i Anadolu

Tıbk-ı aslihi'l-mümzâ el-mahtûm nemmekahû el-fakîr ileyhi sübhânŞeyh Mehmed el-kâdı medîne-i Konstantiniyye el-mahrûse ufiyye anhü.

[78b / 208]

Medîne-i Amâsiyye'de vâkı' Kurşunlu Mahallesi sükkânına es-Seyyid Mustafâ Çelebi bin Ömer Bey meclis-i şer'-i şerîf-i enverde karındaşı işbu hâfîzü'l-kitâb es-Seyyid Ahmed Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp...⁴⁵⁰

[79a / 209]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmî-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedül-mülûk ve's-selâtîn bi'l-fi'l Bâbü's-sa'âdetim ağası olup evkâf nâzır[1] olan Mahmûd Ağadâme uluvvühuDîvân-ı hümâyûna arzuhâl idüp Amâsiyye'de vâkı' müteveffâ Bâyezîd Paşa evkâfının yevmî beş akçe vazîfe ve senede on iki müd hinta ve alt[1] müd şa'îr ile kâtib olan Hızır Hâfîz Mustafa Amâsiyyesipâhî celâ-yı vatan idüp terk-i hizmet etmeğle ref' olmağın kitâbet-i mezbûr erbâb-ı istihkâkdan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûnموغوHâkânîİbrâhîm Hâcî Mehmed için tevcih olup berât-ı şerîfim virilmek recâsına i'lâm etmeğın ilâ âhire...

Kad vasale ileynâ. Fî gurre-i şehri Ramazânî'l-mübârek Sene 1113.

⁴⁵⁰ Yarım bırakılmış.

[79b / 210]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlânâ Amâsiyye kâdisı *zîde fazluhu* ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Sultân Bâyezîd Hântâbe *serâhu* mütevellîsi olan [boş] *zîde kadruhutevkî*'-i refî' -i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâss ve'l-mu'în muhtârü'l-'izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l Dâru's-sa'âde ağası olup evkâf-ı selâtn nâzırı olan Ahmed Ağadâme *uluvvühu* Dîvân-ı hümâyûna arz gönderüp taht-ı kazâlarında⁴⁵¹ olmakla Amâsiyye'de vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bayezîd Hân'datâbe *serâhânınevkaî* mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olup çabolanlara âhardan dahl olunmak icâb eylemez iken mîr-mîrân ve mîr-livâ (boş) ve alaybeyi ve subâşısı ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde itmeleriyle men' ü def' olunup ba'de'l-yevm vech-i meşrûh üzere evkâf-ı mezbûre çâb olanları mîr-mîrân ve mîr-livâ (boş) ve alaybeyi ve subâşısı ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından ve taraf-ı âhardan hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde itdirilmek bâbında i'lâm eyledüğü eelden emri mücebince amel olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi vech-i meşrûh üzere evkâf-ı mezbûre mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olmağla evkâf-ı mezbûra çâb olanları mîr-mîrân ve mîr-livâ (boş) ve alaybeyi ve subâşısı ve sâir ehl-i örf tâifesi taraflarından ve taraf-ı âhardan hilâf-ı şer' ve kânûn ve bilâ-emr-i hümâyûn tekâlîf-i şâkka talebiyle rencîde vü[re]mîde itdirmeyüp men' ü def' eylesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Sene fi'l-yevmi's-sâni min Zi'l-ka'de seneisnâ aşer ve elf.

Edirne.

[80a / 211]

Emîrü'l umerâ'i'l-kirâm kebîrü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-Â'lâ Sivas beylerbeyi [boş] *dâme ikbâlehütevki*'-i refî' -i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amâsiyye sancağı alaybeyisi İbrâhîm *zîde kadruhudergâh*-ı mu'allâma mektûb gönderüp livâ-i mezbûrda Sivas Nâhiyesi'nde

⁴⁵¹ Metinde قضا رت ل ر ن د ده şeklinde dir.

Sarayözü nâm karye ve gayrîden altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Hasan'ın tîmârında iki kılıç cem' olup tasarruf hilâf-ı kânûn olmağla karye-i mezbûreden üç bin akçe rağbet itdüğü bir kılıcı bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen (boş) boylu (boş) gözlü (boş) kaşlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Hızır'a virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğin mücebince tevcîh olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki göresin mezkûrun elinde ol mikdâr tîmâra emri var ise ve mezbûrun tîmârına iki kılıç cem' olmuş ise sancağında sâkin olup alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla Sarayözü nâm karye ve gayriden üç bin akçe[ya] rağbet eylemediği bir kılıcı mezbûr-ı Hızır'a tevcîh idüp tezkeresin viresin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt Şa'bân sene selese ve aşere ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse.

Kad vasale ileynâ. Fî gurre-i Ramazân fî sene 1113.

[80b / 212

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-A'lâ Sivas beylerbeyisi (boş) *dâme ikbâlehütevki'*-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Amâsiyye sancağı alaybeyisi İbrâhîm *zîde kadruhu* dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp livâ-i mezbûrda Arguma Nâhiyesi'nde Galatçıknâm karye ve gayriden dokuz bin dört yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Murtazâ'nın tîmârında üç kılıç olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağlakayd-ınâhiye-imezbûrede Seydî nâm karye ve gayriden üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen (boş) boylu (boş) gözlü (boş) kaşlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Osmân'a virilmek bâbında inâyet recâsına arz itmeğin mücebince tevcîh olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki göresin mezkûrun elinde ol mikdâr tîmâra emri var ise ve mezbûrun tîmârında üç kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla sancağında sâkin olup alaybeyisi bayrağı altında sefer eşmek şartıyla Seydî nâm karye ve gayriden üç bin akçe rağbet etdüğü bir kılıcı mezbûr Osmân tevcîh idüp tezkiresin viresin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Şa'bân sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad vasale ileynâ. Fî gurre-i Ramazâni'l-mübârek sene 1113.

Rağbet itmedüğü bir kılıcı bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan viresin.

[81a / 213]

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtîşâm el-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-A'lâ Sivasbeylerbeyisi (boş)*dâme ikbâlehütevki*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Mustafa *zide kadruhudergâh*-ı mu'allâma gelüp Amâsiyye sancağı zu'amasından olup emekdâr ve mahall ü müstehak olmağla livâ-i mezbûr alaybeyliği kendüye virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın mücebince tevcîh ve hidmet-i mezbûrda istihdâm eylemek emrim olmuşdur buyurdum ki:

Sâdır olan emrim üzere mezkûr Seyyid Mustafâ *zide kadruhuya* Amâsiyye sancağı alaybeğliği hidmetinde istihdâm eyleyüp min ba'dâharıdahidahl ü ta'arruz itdirmeyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bân li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse.

Kad vasale ileynâ. Fî evâhir-i şehr-i Ramazâni'l-mübârek fî sene 1113.

[81b / 214]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Kıdvetü'l-emâsil-ve'lakrân Amâsiyye sancağı alaybeyisi İbrâhîm *zide kadruhu* dergâh-ı mu'allâma mektûb göndürüp livâ-i mezbûrda Geldigelân Nâhiyesi'nde Halvennâm karye ve gayriden altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in tîmârında iki kılıç cem' olup tasarrufi hilâf olmağla Aktağ Nâhiyesi'nde Rana nâm karye ve gayriden üç bin akçe bir kılıcı bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen orta boylu elâ gözlü

açık kaşlu râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı hâkânî Mehmed'e virilmek bâbında inâyet recâsına arz itmeğin sancağında sâkin olup alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağičün sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf Şa‘bân'ın evâsıtından hükmi-şerîfim virildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan üç bin akçe tîmâr vech-i meşrûh üzere hilâf-ı kânûn iki kılıç tasarruf iden İbrâhîm tahvîlinden ibtidâsı (boş) merhûm Mehmed[‘e] tevcîh olunup virdüm ki zikr olunur.

Karye-i Rana tâbi‘-i mezbûr Zemîn-i Dîvânî <u>11999</u> 4500	Karye-i Saru Hasan tâbi‘-i Arguma Zemîn-i Dîvânî 12000	Karye-i Hayrullah tâbi‘-i m. Zemîn-i Dîvânî 4000	Karye-i Karaburç tâbi‘-i m. Zemîn-i Dîvânî 300
yekun 2000			
4000			
Mezra‘a-i Birerlü tâbi‘-i Karye-i Ladik Zemîn-i Dîvânî 6000	Mezra‘a-i Hali ve Saluraları tâbi‘-i m. Zemîn-i Dîvânî 700	Mezra‘a-i Delilüce tâbi‘i Kara Karye zemîn baştan <u>1500</u> 500	Yekün <u>11000</u> 1000
Yekûn			
2000			
4000			

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mebrûre-i mevfûre ve mesâ'î-i meşküre-i asâkir-i mansûredir⁴⁵²ber-mûceb-i defter-i hakânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla. Ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiç ferd mâni' olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerifei'timâd kılalar.

El-mahrûse Edirne.

Kad ve rû ileynâ. Fî gurre-i Şevvâl fi't-târîhi'l-mezbûr

[82a / 215]

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğı alaybeyisi İbrâhîm *zide kadruhu* dergâh-ı mu'allâma mektûb göndürüp livâ-i mezbûrede Sivas Nâhiyesi'nde Karılcaköyü nâm karye ve gayriden sekiz bin tokuz yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in tîmârında dört kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla karye-i merkûme ve gayriden iki bin akçe rağbet eyledüğü kılıç bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen orta boylu elâ gözlü açık kaşlı râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî bi'l-cümle virilmek bâbında inâyet recâsına arz itmeğın tîmârı olduğı sancâkda sâkin olup alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf Şa'bân'ın evâsıtından hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olmağın zikr olunan iki bin akçe kılıç vech-i meşrûh üzere hilâf-ı kânûn dört kılıç tasarruf iden mezbûr İbrâhîm tahvîlinden ibtidâsı bedelinden tekâzâsıyla ber-vech-i tekâmîl üç bin akcelik üzere mezbûr İsmâ'îl'e tevcîh olunup virdüm ki zikr olunur ve buyurdum ki:

Taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mebrûre ve mesâ'î-yi meşküre asâkir ber-mûceb-i defter-i hakânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiç ferd mâni' olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

El-mahrûse Edirne.

Kad vasale ileynâ. Fî'l-yevmi'l-aşer sene 1113.

.....

⁴⁵² "mansûredir" kelimesi metinde mutasarrıfdir şeklindedir.

[82b / 216]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye muzâfâtından Ilıcak nâm mahall dimeğle ma'rûf mahalden cârî olan nehr-i sağır muttasıl olan İlyis bâğlarına cârî hark yolunu ta'mîr ve terkîm itmek için bir hükm-i lâzım ve mühim olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Seyyid Abdullah her vechle lâyük ve mahall ü müstehak olmağın ta'mîri ve terkîm itmek şartıyla vazîfe-i mu'ayyenesiyle tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek bâbında inâyet itmeğın vâkı' ise sıdk idüp bu berât-ı hümayûnı virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm varup mezbûr Seyyid Abdullah zikr olunan İlyis bâğlarına cârî olan hark yoluna hâkim olup hizmet-ı lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesiyle mutasarrıf olup vâkfın rûhı ve devâm-ı ömr-ü devletim için re'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan aslâ ferd mâni' ü dâfi' ve mezâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahiren fî evâil Recebû'l-ferd li-sene ehadı aşer ve mi'e ve elf .

Be-makâmı Kostantiniyye

[82c / 217]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğı alaybeyisi Seyyid Mustafâ zîde kadruhu dergâh-ı mu'allâma mektûb göndürüp livâ-i mezbûrda Geldigelan Nâhiyesi'nde Göküyük nâm karye ve gayrîden yigirmi dört bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan İbrâhîm'in ze'âmetinde iki kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla Aktağ Nâhiyesi'nde Zana nâm karye ve gayrîden dört bin beş yüz akçe rağbet eylemedüğü bir kılıcı bundan akdem yararlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra bin beş yüz akçe terfîyye ve emr-i şerîfim virilen orta boylu elâ gözlü açık kaşlı râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Mehmed'e virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz etmeğın tîmârı olduğı sancâkda sâkin olup alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf Şa'bân'ın evâhirinden hükm-i şerîfim virildikden sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olmağın zikr olunan dört bin beş yüz akçe tîmâr vech-i meşrûh üzere iki

kılıç tasarruf iden İbrâhîm tahvîlinden ibtidâ ve terfisi merhûm Mehmed tevcîh olunup virdim ki zikr olunur şerh-i abâd kılır.

Karye-i Rane-i Akdağ Zemin-i Divânî 11999	Karye-i ... Tabi'-i AkdağÇift Divânî 11000	Karye-i Hacı Celal Bey Tabi'-i mezbur Çift Divânî	Ekrâd ... Çift 200	Karye-i Kınalu tabi'-i Arğumâ çift 4100
Karye-i Karakışlacık ve Orducuk		Resm-i 'arusâne ve 'adet-i ağnâm-ı karye-i Rane tabi'-i Akdağ		
		Yekun 11700		
		— — 12000		

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mebrûre merfûre ve mesâ'i-yi meşkûre mansûredir, ber-mûceb-i defter-i hakânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla ol bâbda hiç ferd mâni' olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

El-mahrûse Edirne.

Kad ve rû ileynâ. Fî evâsıt min şehri Ramazânü'l-mübârek li-sene el-mezbûr.

[83a / 218]

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişamü'l-muhtassun mezîd-i inâyeti'l- meliki'l-â'lâ Sivas beylerbeyisi [boş] *dâme ikbâlehü* tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak mâ'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğı alaybeyisi Mustafâ *zîde kadruhu* dergâh-ı mu'allâma mektûb göndürüp livâ-i mezbûra İştâgol Nâhiyesi'nde İştâgol

nâm karye ve gayrîden sekiz bin yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl'in tîmârında üç kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla livâ-i mezbûrede Geldigelan Nâhiyesi'nde Vadi nâm karye ve gayrîden üç bin akçe bir kılıcı bundan akdem yararlılığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen [boş] boylu [boş] gözlü [boş] kaşlu [boş] dârende-i fermân-ı hümâyûn Hüseyin'e virilmek bâbında i'nâyet-i recâsına arz itmeğın mücebince tevcîh olunmak emrim olmuştur buyurdum ki göresin mezkûrun elinde ol mikdâr tîmâra emri var ise ve mezkûrun tîmârında üç kılıç cem' olmuş ise sancâğında sâkin olup alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Geldigelan Nâhiyesi'nde Vadi nâm karye ve gayrîden üç bin akçe bir kılıcı mezkûre tevcîh idüp hissesin viresin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahriren fi evâhir Şa'bân li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Kad ve rû ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâlis min Şevvâli'l-mükerrem li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

Edirne.

[83b / 219]

Tıbk-ı asli'l-emri'l-âli el- mu'anvenü'l-tuğrayi's-sultânîHurre el-fakîrullahi te'âlâ Mustafâ el-mevlâ hilafeti be-Karahisâr ufiyye anhü.

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-â'lâ Aydın ve Saruhan sancâklarında muhassıl-ı emvâl olup ber-vech-i arpalık Aydın ve Mentеше sancâklarına mutasarrıf olan Nasûh *dâme ikbâlehü*evkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Anadolu yakasının mazârr-ı eşkiyâdan tenbîh ü tathîrilâzime-i devlet-i aliyye ve mühimme-i saltanat-ı seniyyeden olup ve bundan akdem destûr-ı mükerrem-i müşerrefim nizâmü'l-âlem Anadolu vâlisi vezîrim Abdî Paşa *edâmallahü te'âlâ iclâlehü* eyâletinde ve havâlîsinde zuhûr iden eşkiyânın kal' u kam'î veeşkiyâlarıylaabâd ü bilâdın hıfz u hirâsetinde iken bi'l-cümle sükkân-ı vilâyet ve ibnâ-i sebîli temîn ve tathîr eylemişdi vezîr-imüşârun-ileyh bi'l-iktizâ Bağdâd tarafına memûr olandan berü ol etrâflarda hâli kalmağla ba'zı mertebe ol taraflarda saht⁴⁵³ eşkiyâ zuhûr idüp katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile sükkân-ı vilâyet ibnâ-i sebîl ile isâli-i mazarrat üzere oldukları sem'-i hümâyûnı olup şekâvetden kalîl ü kesîr bu

⁴⁵³ "saht" sözcüğü mükerrer yazılmış.

mertebe şekâvete cesâret eyledikleri hâlde fasl-ı seb‘le iştirâd ve fesâdları muhtemel olmağın ol melâ‘în ayaklanup cem‘iyyetleri terakki bulmadın bu kış içinde acilen şer u mazarratlarının intifâ‘ı ile sükkân-ı vilâyet ve ibnâ-i sebîlin asâyiş ve iştirâati akdem emür devlet-i aliyyemden olup ve sen ki mîr-mîrân mûmâ-ileyhsin bu husûsda senden sadâkat ve istikâmet ile küllî hizmet ve rızâ-i hümâyûna muvâffik hareket ma‘mûl-ı hümâyûnum olmağla inşâ‘a’llahüte‘âlâAnatolî vâlîsi vezîr müşârun-ileyh mansıbına gelince Anatolî eyâletinde ve havâlîsinde zuhûr idüp katl-i nüfûs ve gârât-ı emvâl ile bilâd ve abâda isâl-ı mazeret üzere olan eşkiyânın avn-i Hakk'la def‘ ü ref‘i hizmetine sen memûr olmuşsundur imdi işbu emr-i vâcibü’l-ımtisâlim vardığı gibi etrâf ü eknâfa göz ü kulak olup Anatolî eyâletinde ve havâlîsinde ol makûle katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile tahrîb bilâd ve te‘dîb abâd-ı âdet müstemireleri olanların ve tariyy-i heder ve izâleleri lâzım olmağla her ne semtde olur ise olunsun haberlerin alduğun sâ‘at memûr olduğun üzere sâlet ve sebük-bâr yarâr ve tûvânâ ve güzîde müteveffâ olanlar küllî bilâ-tevakkuf hareket üzerlerine tevc ü iktizâ ider ise ol vilâyetin mîr-mîrân ve ümerâ ve mütesellim ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine dahi haber göndürüp etrâfları sütte vü bend ve avn-i Hakk'la mezbûrlardan nefis-i vâhid hülâs olmamak üzere cümlesi ahz ü ele götürüp haklarında lâzım gelen cezâları tertîb eylesin ammâ bu takrîb ile gitdüğün yerlerde müft ü meccânen zahîre ve gayr-ı nesne mutâlebesiyle re‘âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete ta‘addîden ve fesâd ve şekâvetde alâkası olmayup kendi hâllerinde olanların nüfûs-ı emvâline ta‘arrusdan tevkî eylesin hâsıl vezîr-i müşârun-ileyh mansıbına gelince ol etrâf ve havâlîde bu makûle katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile bilâd ve abâda isâl mazeret-i âdet müstemirreleri olan eşkiyânın her ne tarîkiyle olur ise olsun bi-avnihi te‘âlâ isâr-ı fesâdlarından bilâd ve abâdın tathîr ve tenkîhi senden matlûbumdur göreyim sen bu husûsa kemâl-i teyakkuz ve basîret ve ziyâde ve taht-ı hüccet ile dâr-ı makdûrini sarf idüp eşkiyânın avn-i Hakk'la kal‘ u kam‘î ve eşkiyâsıyla bilâd ve abâdın temîn ve tatmînine bezl-i makdûr ve sa‘î bî-kusûr itmek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki:

[boş] Vusûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sūdûr olan fermân vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımü’l-ımtisâlimin husûsîçün itâ‘at-makrûnıyla amel olup hilâfindan bi-gâyet ihtirâr ve ictinâb üzere

olasın. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fî evâsıt şehri Recebli-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

[84a / 220]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmî-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhudergâh-ı* mu'allâma mektûb göndürüp Amâsiyye sancâğında Arguma Nâhiyesi'nde Cürlü nâm karye ve gayrîden tokuz bin iki yüz akçe gerek tîmâr ile Amâsiyye Kal'ası dizdârlığı râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-Tokat ve'l-mustahfızîn İbrâhîm Mustafâ *zîde hafızının* on dördüncü cemâ'atinin mutasarrıf olduğu yevmi sekiz akçe yeniçerilik ulûfesi hazîne-mânde olmak üzere ulûfesi bedel-i tevcîh olunup berât-ı şerîfimle üzerinde olup hizmetinde kusûrı ve azl-i icâb ider hâli yoğiken âhardan Mehmed ve Hamza hilâf-ı inhâ bir tarîkiyle üzerinden alup berât itdürüp gadr itmeğle ibkâ kılınmak bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğın hizmet-i lâzimesin edâ itmek şartıyla tevcîh olunmak için li-sene selese ve aşere ve mi'e ve elf Ramazân'ının evâsıtından hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olunmağın zikr olunan tokuz bin iki yüz akçe gerek tîmâr ile Amâsiyye Kal'ası dizdârlığı Mehmed Hamza tahvîlinden mezkûr İbrâhîm Mustafâ *zîde hıfziyye müceddeden* tevcîh olunup virdim ki zikr olunur.

Tahvilât tabi'-i zemin 1700 4200 – 2200	Ovacık Mezbur ---	Karye-i tabi'-i Geldigelen 3200	Çayırköy mezbur divanı	Der karye-i ve Rane mezbur zemin 8000	Çorli tabi'-i zemin 8000	... tabi'-i Akdağ Divanı zemin 1000
Karye-i Makal mezbur zemin 8000	Şeyh tabi'-i	Karye-i tabi'-i zemin-i 4500 --- 2000	Çorli mezbur Divanı	Karye-i tabi'-i 4600 --- 1200	Ovacık malikane	Karye-i tabi'-i Kara Lavuş ...divanı 6200 -- 3100

Karye-i Alana tabi'-i Kurublar? Malikane Divani -- -1000	Karye-i Erkenlu tabi'-i Akdağ Döane --- 1000	Karye-i Burcak tabi'-i Akdağ Divani	Karye-i Saad Ormanım? Merkum tabi'-i Divani 1200
<u>5100</u> 2100		Cem'an yekûn <u>7800</u> 3900	

Ve buyurdum ki taht-ı yedinde olup kılıp şöyle ki vezâyif-i kal'a-i mezbûre dizdârlığıdır bî-kusûr mer'î ve müeddâ kıla ve kal'a-i mezbûr kethüdâsı ve sâir neferâtı mûmâ-ileyh üzerlerine dizdâr bulup dizdârlığa müte'allik emürde mürâca'atı mûmâ-ileyh eyleyeler ol bâbda hiç ehad mâni' olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Kad ve rû ileynâ. Fî'l-yevmi's-sâbi' aşer min Şevvâlü'l-mükerrem.

[84b / 221]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye kazâsına tâbi' Zire nâm karyede vâkı' Kebçeoğlu câmi'-i şerîfnde yevmî bir akçe vazîfe ile müezzin olan Ahmed fevt olup yeri hâlâ ve mahlûl olmağla yerine sulbî oğlu işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı şehriyârî Mahmûd her vechle mahall ü müstehak olmağla tevcîh olunup yedine berât-ı şerîfim virilmek bâbında kâdısı Mevlânâ Seyyid Abdülkâdir arz itmeğın fevti vâkı' ise sıdk idüp bu berât-ı hümâyûnı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki varup mezbûr Mahmûd zikr olunan câmi'-i şerîfnde babası yerine mevâddan olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra yevmi bir akçe vazîfesin mutasarrıf olup vâkfın rûhı ve devâm ömr ü devlet için re'âya müdâvemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan ferd mâni' olmayup aslâ dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî evâsıt şehri Recebi'l-mürecceb li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad ve rû ileynâ. Fî'l-yevmi'l-ışrîn min Şevvâl sene 1113.

[85a / 222]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Tevliyyet-i İyâs Ağa

Çün ri'âyet ü ikrâm hırka-i sadâkat şi'âr ve himâyet ü ihtirâm südde-i emânet ve ŝarihime havâkîn-i ma'deletgöl-rûbirâ'en alâ zâlik râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ŝ-şân-ı şehriyârî kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Mevlânâ Alî *zîde ilmihu dîvân-ı*⁴⁵⁴ hümâyûna arzuhâl sunup Amâsiyye'de vâkı' müteveffâ İlyâs Ağa Vakfı medresesinin müderrisliğı sâhte arz peydâ itmeğle gürek fermân olunan Ömer'in vakfindan kendüye tevcîh olunup lakin vakf-ı mezbûrun tevliyyet-i mezkûr Ömer'in üzerinde olmağla tevliyyeti dahi vazîfe-i mu'ayyene ile vakfindan kendüye tevcîh virilmek bâbında istid'â-yı inâyetitmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp kendinin arzuhâl ve bin yüz on üç senesi Muharrem'i târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum sûreti mücebince tevcîh idüp işbu berât-ı hümâyûnı sa'âdet-makrûnı virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm mûmâ-ileyh âlâ *zîde ilmihu* varup vech-i meşrûh üzere ref' olunan mezkûr Ömer'in yerine vakf-ı mezbûr mütevellîsi olup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı tevliyyetdir mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mâlından alup mutasarrıf ola ol bâbda hiç ehad mâni' ü dâfi' ve mezâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahriren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Saferü'l-hayr li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

⁴⁵⁴ “dâvân “şeklinde yazılmış.

[85b / 223]

Fer‘-i aslihi’l-mumzâ el-mahtûnmemkahü’l-fakîrullahü subhânehu Ahmed el-Mevlâ hilâfeti medîne-i Edirne el-mahrûse ufiyye anhü.

Umdetü’s-sâdâtü’l-kirâm es-Seyyid Abdülatîf Çelebi kâm-yâb.

Tahiyyât-ı sâfiyye ithâfiyla inhâ olunur ki:

Amâsiyye ve Turhal kazâlarında olan sâdât-ı kirâm üzerlerine tarafımızdan sizi kâimmakâm nasb u ta’yîn itmişizdir gerekdir ki sahîhü’l-nasb olanlara ikrâm ve’t-testîr-i zâhir ve kâdı hücceti ve kâimmakâm temessükü ile dahîl olup alâmet-i isti‘mâl idenlerin men‘iyle ihtimâm idüp şer‘an üzerlerine icâb iden ahkâmda sâir hükkâma müdâhale itdirmeyüp sıyânet-i arz-ı siyâdetde nakîd-i tâm önünden alâmet-i vaz‘ına bir ferde izin vermeyüp iddi‘â-yı sıhhatnasb idenleri huzûrımızda isbâta havâle idesiz hülâsa-i kelâm bu bir emânet-i kesîri vedî‘a-yı uzmâ der-kemâl-i mertebe-i iffet ve istikâmet itmeğle dünyâda makbûl hâs ve âmm ve rûz-icezâda mazhar-ı şefâ‘at seyidi’l-enâm olasız ve’s-selâm li-sene selese ve aşeret ve mi’e ve elf.

Mine’l-mütevekkil illallah es-Seyyid Fethullah el-hasbî’l-nasb alâ eşrâfü’l-memâliki’l-osmân

Kad ve rû fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘ısrîn min Şevvâlü’l-mükerrem

[85c / 224]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmî-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye’de vâkı‘ müteveffâ Ehle Hatun vakfının mürtezikaları meclis-i şer‘e varup vazîfe-i mu‘ayyene ile mütevellîleri olan Mustafâ’dan her biri râzî ve şükran üzere olup ber-mûcib vakfiyye ma‘mûl çuha vazîfeleri edâ ve sâir hidemât-ı vakfi şurûtu üzere görüp ve vakf-ı mezbûra dahi⁴⁵⁵ tevliyyet evlâdının zükûrına ve aslahına şart eyleyüp merkûm Seyyid Mustafâ şart-ı vâkfa muvâffik evlâd-ı vâkfının zükûr-ı aslahından iken evlâd-ı inâsda şerîfe târîhiyle sâbit ismine tezvîr arz peydâ ve bir tarîkiyle alup gadr eyledükden gayrî nisâ tâifesinden olmağla şart-ı vâkfaiyye

⁴⁵⁵ “dahi” sözcüğü mükerrer yazılmış.

mugâyîren umûr-ı vakfı imâmet iktidârından [i]nâs-ı âhardan ecnebî kimesneleri tevkîl idüp anlar dahi vakfın kurâların noksân ile ba‘zıların bey‘ ü ba‘zıların ziyî-i kudret-i kimesnelere maktû‘an virüp anın dahi kendi kendüler ecl-i balîğ ve mutasarrıflarına sarf ile itilâf ve vazîfelerin virmeyüp ta‘mîr ü termîme mukayyed olmamak ile işe vâkıf harâbe-i müşerref olup mâl-ı vâkfa hıyâneti zâhir ve tamâmen olduğın her biri ale’t-tarîkü’ş-şahâde ihbâr itmeleriyle ber-mûcib şart-ı vâkıf-ı mezbûre Nazlı ref olunup es-sulh-ı evlâd-ı zükûr ve muhtâr-ı mürtezika vakf-ı evlâd sâhib-i evvel işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hâkânî merkûm Seyyid Mustafâ *zîde şeref-siyâdeteye* tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek recâsına iltimâs eyledikleri kıdvetü’l-kuzâti’l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhvarz* ü i‘lâm itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz on iki Şevvâl'inin on sekizinci günü târîhiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Seyyid Mustafâ *zîde şeref-siyâdeteye* varup ber-mûcib şart-ı vâkıf evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan akdem teveccühle mutasarrıf olgelmişler ise mezbûr dahi ol minvâl üzere vazîfe-i mu‘ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref olunan merkûm-ı **[86]** şerîfe Nâzlı Hatun ve taraf-ı âhardan hic ferd mâni‘ ve müzâhim olmayup dahl ü ta‘arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahriren fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-ışrîn şehri Zi’l-hicce li-sene isnâ aşeret ve mi’e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad vasale ileynâ. Fi’l-yevmi’s-sâlis min şehri Ramazânü’l-mübârek li-sene el-mezbûr.

[86a / 225]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Kıdvetü’l-kuzâti’l-mustahfizîn AmâsiyyeKal‘ası dizdârı Recebzîde *hıfz* dergâh-ı mu‘allâma mektûb göndürüp Amâsiyye kazâsında vâkı‘ kal‘a-i bilâdan yevmi bir akçe ile korucu olan Mehmed fevt olup mîri hâlâ koruculuk hizmeti mu‘attal kalmağla râfi‘-i tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hâkânî Alî içün mahall ü müstehakdır deyü tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğın

mûcebince tevcîh idüp işbu berât-ı sa'âdet-makrûn eyâlet ü cihet-i makrûnı virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm mezbûr Alî varup kal'a-i bilâda müteveffâ-yı merkûmun yerine korucu olup hizmet-i lâzimesin bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıldıktan sonra yevmi bir akçe ulûfesine mutasarrıf ola ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiç ehad mâni' ü dâfi' ve râfi' ü mezâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî evâsıt şehri Ramazân selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad vasale ileynâ. Fî gurre-i min Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene el-mezbûr.

[86b / 226]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de vâkı' İlyasMahallesi mescid-i şerîfnde vazîfe-i mu'ayyene ile imâm olan Seyyid Mustafâ kendü hüsn-i rızâsıyla emânet-i mezbûre mahall ü müstehak olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî İbrâhîm *zîde hulâsaya* kasr-ı yed itmeğle ref' olunup mezkûr İbrâhîm'e tevcîh olunup berât-ı şerîf-i âlî-şânım virilmek recâsına kıdvetü'l-kuzâti'l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Seyyid Abdülkâdir *zîde fazluhu* arz itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhûr götürüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz on üç Şevvâl'inin dördüncü günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince merkûmun kasr-ı yedinden tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr İbrâhîm *zîde hulâsa* varup vech-i meşrûh üzere mescid-i mezbûrede imâm olup hizmet-i lâzimesin edâ eyledikten sonra vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda kasr-ı yed eyledüğü ecilden ref' olunan merkûm Seyyid Mustafâ ve taraf-ı âhardan hic ferd dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fî'l-yevmi't-tâsi' min Şevvâlü'l-mükerrerem li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad ve rû ileynâ. Fî'l-yevmi't-tâsi' min Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene el-mezbûr.

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun mezîd-i inâyeti'l-meliki'-â'lâ Sivas beylerbeyisi [boş] *dâme ikbâlehü* ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Amâsiyye ve [boş] kâdıları *zîde fazluhumtevkî'-i refî'-i hümâyûn* vâsıl olıcak ma'lûm ola ki erbâb-ı tîmârdan Ömer nâm sipâhî dergâh-ı mu'allâma arzuhâl idüp Amâsiyye sancâğında Sivas Nâhiyesi'nde Armudnâm karye ve gayrîden yedi bin yüz akçe tîmâra berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub zikr olunan Armud nâm karyenin iki başdan ma' el-rüsûm bin beş yüz akçe yazusu olup kurâ-yı âhar ile bir görülmeyüp beş bin iki yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûreden üç bin akçesi mezkûr Ömer'in tîmârı muhallefâtı bâkiyyesi iştirâkı üzerinde olmağla ber-vech-i iştirâk mutasarrıflar iken âhardan dahil olunmak icâb itmez iken nâhiye-i mezbûrede serbest olmayan erbâb-ı tîmâr karyelerinin niyâbetve nısf-ı bâd-ı hevâ veârûsânve âdet-i ağnâm ve deştibanîsi mezbûr hâsıl kayd olunmağla hâlâ Amâsiyye sancâğında mutasarrıf olanlar ve mütesellimleri mezkûr Ömer'in tîmârı karyelerinden tîmârına hâsıl kayd olunan mâlikâne ve sâir rüsûmâtında ve karye-i mezbûrenin defterde mukayyed-i ra'iyet ve ra'iyet oğullarının rüsûm-ı ra'iyetlerin dahi biz aliveriz deyü hilâf-ı defter müdâhale itmeleriyle re'âyâsı perâkende vü perîşân olup fukarâya ta'addî ve tîmârı mahsûlüne gadr olunduğun bildürüp hilâf-ı defter dahl ü ta'arruz olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eyledüğü ecilden defter-i amiremle mahfûz olan rûznâmçe-i hümâyûn defter-i icmâl ve mufâssılı mürâca'at olundukda Sivas Nâhiyesi'ne tâbi' hâsıl iki başdan ma' el-rüsûm bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi mezkûr Ömer üzerinde bâkiyyesi iştirâkı üzerindedir ve niyâbet ve nısf-ı bâdıhevâ resm-i ârûsâneve âdet-i ağnâm ve resm-i deştibanîtîmârhâ-i sîpâhiyân ve merdan-ı kal'a-i gayr-i er havâs ve timârhâ-i serbestdir Nâhiye-i Sivas ve İstanbul ve Arguma ve resm-i deştibanî hânedan hâneye ikişer akçe alınur deyü defter-i mufassalda ve defter-i icmâliye mîr-livâ Amâsiyye havâsü'l-muhkâtındanolmak üzere tahrîr defter olunduğun bi'l-fi'l defter emîni olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mehmed *dâme mecduhu* arz itmeğın /87/defter emîni arzı mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahi husûs-ı mezbûr tamâm-ı mukayyed dergâh-ı mu'allâma ihrâç olunmuş mühürlü sahîh-i sûret defter-i cedîd-i hâkânî taleb

idüp göresin rüsûm-ı ra'yyeti nizâ' olunan re'âyâ livâ-i mezbûr hâssı karyelerinin defterde mukayyed-i ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından olmayup fi'l-vâkı' mezkûr Ömer'in tîmârı karyesinin defterde mukayyed-i ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından iken livâ-i mezbûr mütesellimleri mücerred nâhiye-i mezbûrede bereket olmayan tîmâr karyelerinin nısf-ı bâd-i hevâ ve arûsânesi livâ-i mezbûr hâsıl kayd olunmuşdır deyü dahl ü ta'arruz eylediklerini vâkı' ise mezkûr Ömer'in tîmârı karyesinin defterde mukayyed-i ra'yyet ve ra'yyeti oğullarının rüsûm-ı ra'yyet ve sâir defterde hâsıl kayd olunan mâlikâne ve dîvânisi rüsûmuna Amâsiyye sancâğı mutasarrıf olanlar ve mütesellimlerine hilâf-ı defter dahl ü ta'arruz itdirmeyüp ve cebren nesnesin almayalar ve aldırmayup men' ü def' eylesin ve dahil idüp berâtı mûcebince tahvîl-i târîhe düşen mahsûl ve rüsûmundan fuzûlî nesnesin ahz itmiş ise ba'de's-sübût hükm idüp girü bî-kusûr alıvirüp min ba'd defter-i hâkânî ve emr-i hümâyûnum muhâlif kimesneye iş itdirmeyüp husûs-ı mezbûr için tekrâr emrim varmalu eylesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fî evâhir şehri Ramazân sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

[87a / 228]

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğı alaybeyisi İbrâhîm *zîde kadruhu* dergâh-ı mu'allâma mektûp göndürüp livâ-i mezbûrede Arguma Nâhiyesi'nde Darâgosil nâm karye ve gayrîden⁴⁵⁶ altı bin akçe tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm'in tîmârında iki kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla yine nâhiye-i mezkûrede Deveci nâm karye ve gayrîden iki bin akçe rağbet eylemedüğü bir kılıcı bundan akdem yarârlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen orta boylu ala gözlü açık kaşlu râfî'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hâkânî Mûsâ'ya virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğin tîmârı olduğu sancâkda sâkin olup alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla tevcîh olunmağıçün sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf Şa'bân'ın evâsıtından hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım zikr olunan iki bin akçe tîmâr vech-i meşrûh üzere hilâf-ı kânûn iki kılıç tasarruf iden İbrâhîm tahvîlinden ibtidâsı yedinden rızâsıyla ber-vech tekmiil üç bin akcelik üzere merkûm Mûsâ'ya tevcîh olunup virdümki zikr olunur buyurdum ki:

⁴⁵⁶ "gayrîden" sözcüğü mükerrer yazılmış.

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mebrûre mevfüre ve mesâ'i-yi meşküre asâkir-i mansûredir, ber-mûceb-i defter-i hakânî bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiç ferd mâni' olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Kad ve rû ileynâ. Fi'l-yevmi's-sâbi' min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe

Karye-i Deveci tabi'-i Arguma
Zemin-i divanî
4900
2500
3000 ber vech-i teknil

[87b / 229]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye'de Kürtler nâm karyesinde Hâcî Hüsâmeddîni'ş-şehr Temennâ evkâfi çeşmesinin vazîfe-i mu'ayyene ile evlâd-ı vâkıfdan mütevellî olan Âişe Hatun'un hıyâneti zâhir olup azli lâzım gelmeğle es-sulh-ı evlâd-ı vâkıfdan ahâlî-i mahallenin muhtârı olan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî es-Seyyid Mehmed *zîde şeref-siyâdete* tevcîh olunup berât-ı şerîfim virmek recâsına kıdvetü'l-kuzâtî'l-müslimîn Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* arz ü i'lâm itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz on iki Zi'l-ka'de'sinin gurresi günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince ref'inden bu berât-ı hümâyûnı izzet-makrûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr es-Seyyid Mehmed *zîde şeref-siyâdete* varup evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup edâ ve hidmet eyledikden sonra bundan akdem teveccühle mutasarrıf olgelmişler ise mezbûr dahi ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan merkûme Âişe Hatun ve taraf-ı âhardan hiç ferd mâni' ve müzâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle

bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-râbi' 'ışrîn min şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Edirne el-mahrûse.

[88a / 230]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Ömer *zîde kadruhusütte-i sa'âdetime* mektûp göndürüp Amâsiyye'de vâkı' mütevellîsi olduğu İlyâs Ağa mescîd-i şerîfi evkâfindan Kumacık Hamâmı dimeğle ma'rûf-ı hamâmın mu'ayyen dolâbcısı olmayup bir dolâbcı lâzım ve mühim olmağla râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Ebûbekr Halîfe için her vechle mahall ü müstehakdır deyü senede dört müd hinta ile tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğın kimesnenin üzerine olmayup mahlûl olduğu vâkı' ise mücebince tevcîh idüp bu berât-ı hümâyûnı ve cihet-i makrûnı virdim ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm mezkûr varup zikr olunan hamâmın dolâbcısı olup hidmet-i lâzimesin bî-kusûr mer'î ve müeddâ kıldıkdan sonra ol bâbda taraf-ı âhardan bir ferd mâni' ü dâfi' olmayup dahl ü ta'arruz kılmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi evâhir şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene selese ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Kostantiniyye.

Kad vasale ve kayd fi'l-hâmis min Zi'l-ka'deti's-şerîfe li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

[88b / 231]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Çün ri'âyet ü ikrâm zümre-i zu'amâ ve sipâhi ve himâyet-i ihtirâm ve ashâb-ı izz câh ü şemme kerîme-i â'lî heder kıldıkta orta boylu ela gözlü açık kaşlu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân İbrâhîm *zîde kadruhudergâh-ı* mu'allâma gelüp Amâsiyye sancâğında Geldigelan Nâhiyesi'nde Göküyük nâm karye ve gayrîden yigirmi dört tokuz yüz otuz altı akçe ze'âmete mutasarrıf olan ve iki kılıç cem' idüp tasarrufı hilâf-ı kânûn olmağla rağbet eylemedüğü kılıcı âhara virilecek rağbet eyledüğü Aktağ Nâhiyesi'nde Zana nâm

karye ve gayrîden dört bin beş yüz akçe bir kılıcı ve âhardan Mehmed alup berât itdürüp gadr itmeğle Göküyük nâm karye ve gayrîden icmâli bozulmak üzere bin ve beş yüz akçe rağbet eylemedüğü bir kılıcı mezkûr Mehmed'e virilmek üzere i'tibâr eylemedüğü Zana nâm karye ve gayrîden dört bin beş yüz akçe bir kılıcı üzerinde evlâsıyla müceddeden virilmek bâbında inâyet-i recâ itmeğin sancâğında sâkin olup alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla rağbet eylemedüğü Zana nâm karye ve gayrîden dört bin beş yüz akçe bir kılıcı üzerinde evlâsıyla müceddeden mezkûr İbrâhîm *zîde kadruhuya* tevcîh olunmağičün sene selese aşeret ve mi'e ve elf Şevvâl'inin evâilinden hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olmağın zikr olunan yigirmi üç bin tokuz akçe yüz otuz altı akçe ze'âmet vech-i meşrûh üzere müceddeden mûmâ-ileyh İbrâhîm *zîde kadruhuya* tevcîh olunup virdüm ki zikr olunur ve şerh-i a'yân kılınur ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı mürûr ve mevfûr ber-mûcib-i defter-i hâkânî asâkir-i mansûre ve ze'âmeti halkı bî-kusûr mer'î ve mü'eddâ kıla. Şöyle bilüp, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

[88c / 232]

Emîrû'l-umerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâmü'l-muhtassun mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-â'lâ Sivas beylerbeyisi [boş] *dâme ikbâlehütevki*'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Amâsiyye sancâğı alaybeyisi Seyyid Mustafâ *zîde kadruhudergâh*-ı mu'allâma mektûb göndürüp livâ-i mezbûrede Simre-i Lâdik Nâhiyesi'nde Kürtler nâm karye ve gayrîden altı bin akçe bin akçe tîmâra mutasarrıf olan Halîl'in tîmârında iki kılıç cem' olup tasarrufi hilâf-ı kânûn olmağla yine livâ-i mezbûrede Sivas Nâhiyesi'nde Karalar nâm karye ve gayrîden rağbet eylemedüğü üç bin akçe bir kılıcı bundan akdem yarârlığı arz olundukda ibtidâdan üç bin akçe tîmâra emr-i şerîfim virilen [boş] boylu [boş] gözlü [boş] kaşlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Alî'ye virilmek bâbında inâyet-i recâsına arz itmeğin mücebince tevcîh olunmak emrim olmuşdır buyurdumki göresin mezkûrun elinde ol mikdâr tîmâra emri var ise ve mezkûrın tîmârında iki kılıç cem' olmuş ise sancâğında sâkin

olup⁴⁵⁷alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla Karalar nâm karye ve gayrîden rağbet eylemediği üç bin akçe bir kılıcı tevcîh idüp tezkeresin viresin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın Tahriren fî evâil Ramazânü'l-mübârek li-sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf.

El-mahrûse Edirne.

Kad ve rû ileynâ. Fi'l-yevmi'l-'ısrîn min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe.

[89 / 233]

Çün zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr devlet-i aliyyemin askeri olup seferler imtidâdı iktizâsınca ze'âmet ve tîmârın ekserî sepet ve kimi nizâ'lu olup muhtell ve müşevveş olmağla der-deste muhtâç olup seferler muktezâsı ile tehîr olunup hâliyâ taht-ı hüccet üzere cülûs-ı hümâyûn şevket-makrûnım vâkı' olmağla umûmen tecdîd-i ahkâm berevât-ı fermânım olmağın fî mâ ba'd nizâ'ları def' olup nizâm virilmek için der-dest üzere tevcîh olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnım mücebince fermân-ı âlişânım sâdır olmağın orta boylu açık kaşlu elâ gözlü râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mustafâ zîde kadruhüdergâh-ı mu'allâma gelüp Amâsiyye sancâğında Argoma Nâhiyesi'nde Tersdöken nâm karye ve gayrîden on bir bin yüz yigirmi akçe tîmâra mutasarrıf emekdâr olmağla üç def'a beşer bin akçe o emr-i şerîfim virilmeyüp yine livâ-i mezbûrede Geldigelan Nâhiyesi'nde Yağmur nâm karye ve gayrîden iki yüz elli ve yine nâhiye-i mezbûrede Çelebi nâm karye ve gayrîden iki yüz ve yine nâhiye-i mezbûrede Hordan nâm karye ve gayrîden d[ör]t yüz ve Simre-i Lâdik ve Kedeğra Nâhiyesi'nde karye ve gayrîden üç yüz ve nâhiye-i mezbûrede Gök nâm karye ve gayrîden üç yüz akçe tîmârlara mevâta değîn kimesneye der-dest olmayup tîmâr-ı mezbûrlar ol vechle mahlûl olmağla ber-vech-i hâk kendüye virilmek bâbında sâbit-i recâ ve Yağmûr icmâlinde iki yüz elli ve Ahi öyük cem'an tokuz aded icmâlinde on dört bin dört yüz akçe hisselerine henüz kimesne der-dest olmamışdır deyü bi'l-fi'l defter emîni iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mehmed *dâme mecdühü* arz itmeğîn sancâğında sâkin olup alaybeyisi bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla ber-vech-i hâk tevcîh olunmağîçün sene selese ve aşeret ve mi'e ve elf Şevvâl'inin evâhirinden hükm-i

⁴⁵⁷ "olup" sözcüğü mükerrer yazılmış.

şerîfim virildikten sonra tezkeresi ihrâç olunmak fermânım olmağın zikr olunan on dört bin dört yüz akçe tîmâra vech-i meşrûh üzere ve der-destden elinde olanıyla birikdirilüp cümle ze'âmeti yigirmi beş bin beş yüz yigirmi akçelik üzere terfisi bedeli mûmâ-ileyh Mustafâ *zîde kadruhuyatevcîh* olunup virdim ki zikr olunur..... taht-ı yedinde olup mutasarrıf kılup şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ımürûr ve mevfûr ber-mûcib-i defter-i hâkânî ve ze'âmeti halkı mûmâ-ileyh Mustafâ üzerinize subâşî bilüp⁴⁵⁸ subaşılığa müte'allik emürünüzde mürâca'at mûmâ-ileyh ile ol bâbda efrâd-ı âferîdden hiç ferd kâ'inen min kâne....fi'l-envâ' ve cihânü'l-vücûh vemine'l-sübâb mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Kad ve rû ileynâ. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Zi'l-ka'de li-sene el-mezbûr.

Tıbkı aslihi'l-hatır hurrîre el-fakîrullahi subhânehu te'âlâ Ahmed el-mevlâ hilafeti medîne-i Orta el-mahrûse...

[90 / 234]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Amâsiyye kazâsından Heneske nâm karyede vâkı' Şeyh Ahmed evkâfının evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere hüsn-i mahsûl ile mütevellîsi olan Mustafâ'nın hayâtı zâhir olup şer'an âhara tevcîh olunması lâzım gelmeğle es-sulh-ı evlâd-ı vâkıfdan işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Alî Halîfe için emür-i tevliyyete lâıyk ve müstehak olduğun Tokat ihbâr itmeleriyle tevcîh olunup berât-ı şerîfim virilmek recâsına Amâsiyye kâdısı Mevlânâ Hasan *zîde fazluhu* i'lâm itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vürûda götürüp mevlânâ-yı⁴⁵⁹ müşârun-ileyhin arzı ve bin yüz on iki Ramazân-ı şerîf'in yigirmi ikinci günü târihiyle müverrah virilen ruûs-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki mezbûr Alî Halîfe varup es-sulh-ı evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere evkâf-ı mezbûrun mütevellîsi olup hizmet eyledikten sonra ta'yîn olunan hams-ı mahsûlde evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda ref' olunan Mustafâ vazîfe-i âhardan bir ferd mâni' ve müzâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmayalar. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Şevvâl sene isnâ aşeret ve mi'e ve elf.

⁴⁵⁸ "bilüp" sözcüğü mükerrer yazılmış.

⁴⁵⁹ "mevlânâ-yı" sözcüğü mükerrer yazılmış.

El-mahrûse...

[91 / Boş]

[92 / Boş]

Abdurrahman nâm kimesnenin eşyâsıdır ki oğlu Mustafâ'ya virilmiştir.

At
Aded			
1			
.....	Yorgan	Eski anbarıkovan
	Aded	Aded	Aded
	1	1	1
.....	Başlık
	Aded	Aded	Aded
	1	2	1

[93 / 235]

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî hükmü oldur ki,

Mahrûsa-i Amâsiyye'den ma'ân nisâb bekâ Mısır defterdârı olan Mehmed Efendi'ye Mustafâ meclis-i şer'inde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh mer'î kılup didiği hasbeten lillâhi'l-azîm ve talebi'l-rızâi'l-kerîm.

[94 / 236]

İşbu bin yüz on iki senesi ibtidâsından Medîne-i Amâsiyye'de ve ref' menzile zor u ubûr iden ulâkların müfredât defteridir kayd şüd.

Sivas'a varup gelince Defterdâr Ağası el-Hâc Ahmed Ağa Bârgîr 1 - Kılâguz1 Avdet Bârgîr 1 Kılâguz 1	Bağdâd'a varup gelince yeniçeri ağası çukadârı Abdüllatîf Bârgîr 1 – Kılâguz 1 Avdet Bârgîr 1 Kılâguz1	Diyârbekr'e varup gelince vezîr-i a'zam kethüdâsı kılâguzı Murâd Ağa Bârgîr 2 - Kılâguz1	Bağdâd'dan ise Mustafa Paşa çukadârı avdet Bârgîr 1 Kılâguz 1
Bağdâd'dan avdet iden sâhib-i tarları Mehmed ve Süleymân Bârgîr 2 Kılâguz 1	Bağdâd'dan avdet iden Bağdâd vâlîsi Mustafa Paşa çukadârı Osmân Bârgîr 2 Kılâguz1	Sivas cizyedârı Adana'dan avdet Sâlih Ağa mahzar götürüb Bârgîr 1 Kılâguz 1	Bağdâd'dan avdet iden Bağdâd vâlîsi Mustafa çukadârı Osmân Bârgîr 1 Kılâguz1
Bağdâd'dan avdet iden Bağdâd Kapudânpaşasının çukadârı Abdullah Bârgîr 1 Kılâguz1	Sivas vâlîsi Mustafa Paşa Tatar Ömer Bârgîr 1 Kılâguz1	Malatya[dan] Diyârbekr'e varıp gelince sâhib-i devletin kılarcisi tevâbî' İsmail Bârgîr 1 Kılâguz1	Diyârbekr'e mütesellim olan Hasan Ağa Bârgîr 4 Kılâguz1 Avdet Bârgîr 4 Kılâguz1
İstanbul'dan Bağdâd'a varup gelince yeniçeri ağasının çukadârı Mehmed avdet Bârgîr 3 Kılâguz1 Avdet	Mûsul'a varıp gelince Mûsulvâlîsi İbrâhîm Paşa çukadârı Bektaş Bârgîr 1 Kılâguz1	Bağdâd'dan avdet iden sâbıkâ yeniçeri ağası İbrâhîm Paşa çukadârı Hacı Bârgîr 1 Kılâguz1	Diyârbekr'e varıp gelince defterdâr Efendi çukadârMehmed Bârgîr 1 Avdet Bârgîr 1 Kılâguz1

Bârgîr 3 Kılâguz 1			
Edirne'den Bağdâd'a varıp gelince defterdâr Efendi çukadarı Mehmed Bârgîr 1 Kılâguz 1	Edirne'den Şehrîzor'a varıp gelince çâvuşbaşı çukadârı Alî Bârgîr 1 Kılâguz 1	Mûsul'a varıp gelince telhisci ağa çukadârı Alî Bârgîr 1 Avdet Bârgîr 1 Kılâguz 1	Bağdâd'dan avdet iden sâhibi'l-devletin iç ağalarından Ahmed Bârgîr 1 Kılâguz 1
Bağdâd'a varınca Bağdâd vâlîsi Mustafa Paşa'nın babalığı el-Hâc Mustafâ Bârgîr 4 Kılâguz 1	Ve mezbûr Mustafâ Paşa'nın Bağdâd'a varıp gelince çukadârı Osmân Bârgîr 5 Kılâguz 1 Avdet Kılâguz 5	Bağdâd'dan avdet iden İbrâhîm Ağa şatırı Bârgîr 1 Kılâguz 1	Bağdâd'dan avdet kapubaşı Hasan Ağa Bârgîr 1 Kılâguz 1
Bağdâd'dan avdet terfilî çâvuş Alî Ağa Bârgîr 1 Kılâguz 1	Çatrayatoğlı Bağdâd'dan avdet Bârgîr 1 Kılâguz 1 Avdet Bârgîr	Bağdâd'a varıp gelince Mûsul Paşâsı İbrâhîm Paşa çukadârı Alî Bârgîr 1 Kılâguz 1 Def'a avdet kendi 15 Kılâguz 1	Bağdâd'a ta'yîn olunan mirâhor sefir İbrâhîm Ağa Avdet Bârgîr 2 Kılâguz 1 Bârgîr 19, hurc bargir 2 Kılâguz ⁴
Bıyıklı Mehmed Paşa'nın malına ve Sivas paşasına Halîl Hasan Ağa Bârgîr 9 Kılâguz 1	Bağdâd vâlîsi Mustafa Paşa'ya giden Karakulak İbrâhîm Ağa Bârgîr 5, hurc	Basra'ya ta'yîn kapucıbaşı Alî Ağa Bârgîr 9, Kılâguz 2 Avdet	Diyârbekr'den avdet iden dîvân çâvuşu Ömer Bargîr 1

Avdet Bârgîr 9 Kılaguz 1	bargîr 1 Kılaguz1 Avdet ...6	Bârgîr 9, Kılaguz 2	
Bağdâd'dan Âsitâne-i sa'âdete ta'yîn olunan Bağdâdvâlisi Mustafa Paşa çukadârı Ahmed Bargîr 1, Kılaguz1	Bağdâd'a varınca Bağdâd Ağası Ebûbekr Ağa Bargîr 8, Kılaguz3	Bağdâd'dan Edirne'ye varınca kul kethüdâsının Bârgîr 3	Bağdâd'dan Edirne'ye varınca Bağdâd vâlisi çukadâr Mustafa ve Tatar Bargîr 2, Kılaguz 1
Sivas'a varıp gelince Köprili Alî Ağa Bargîr 2, Kılaguz1 Avdet Bargîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'dan Edirne'ye kul kethüdâsı çukadârı Hasan Bârgîr 3	Diyârbekr'e varıp gelince sâbıkâ Hâcî Alî Paşa'nın ...	Bağdâd'dan Âsitâne-i sa'âdete gelince Bağdâd vâlisi Mustafâ Paşa'nın çukadârı Bargîr 2, Kılaguz 1
[silik] Bargîr deste 1 Kılaguzdeste 1 Avdet Bargîr 1 Kılaguz 1	Edirne'den Diyârbekr'e varıp gelince sâhib-i devlet Enderûn Ağası Ahmed Bargîr deste 1 Avdet Bargîr 1	Edirne'den Tokâd'a varıp gelince sâhib-i devlet Tatar Mahmûd Bargîr deste 1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den Sivas ve Arapkirve Divriği ve Eğîn ve Çemişgezek ve ol havalilerde olanlar sâhib-i devlet tâtârî Receb Bargîr 1, Kılaguz 1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz1

Tokâd'a varınca kapucıbaşısı İbrâhîm Ağa'nın şâtırı Bargîr 1, Kılaguz1	Sivas'a varınca Şâhîn Ağa karındaşı oğlu Bargîr 3, Kılaguz1	Diyârbekr'e varıp gelince vezîr-i a'zam çukadârı Vanlu Alî Bargîr 1, Kılaguz 1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den Bağdâd'a varıp gelince kapucıbaşı Süleymân Ağa Bargîr 8, Kılaguz 2 Avdet Bargîr 8, Kılaguz 2
Edirne'den Bağdâd'a varıp gelince Halîl... Bargîr 2, Kılaguz 1	Edirne'den Bağdâd'a varınca Bağdâd Valîsi Mustafa Paşa Ağası Eyüb Ağa Bargîr 7, Kılaguz 2	Kapudanpaşa âdemîsi Bağdâd'a varınca Abdullah Ağa Bargîr 1, Kılaguz 1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den Bağdâd'a varınca kul kethüdâsı çukadârı İbrâhîm Bargîr 1, Kılaguz 1
Âsitâne-i sa'âdet'den Diyârbekr'e ve Mardin'e varıp gelince yeniçeri çâvuşu Mehmed Çâvuş Bargîr 2, Kılaguz 1 Avdet Bargîr 2, Kılaguz1	Edirne'den Diyârbekr'e varıp gelince defterdâr çukadârı Hâcî Ahmed Bargîr 1, Kılaguz1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz1	Diyârbekr'e varıp gelince sâbıkâ sipâhiler ağası İbrâhîm Ağa'nın adamı Alî Bargîr 2, Kılaguz1 Avdet Bargîr 2, Kılaguz 1	Edirne'den Cezire'ye varıp gelince Dârü's-sa'âde Ağası etıbbâ ağalarına Bargîr 4, Kılaguz 1
Edirne'den Cezire'ye varıp	Edirne'den Malatya'ya varıp	Edirne'den Bağdâd'a varınca Mustafa	Edirne'den Bağdâd'a varıp gelince Mustafâ

gelince Salahor İbrâhîm Ağa Bargîr 5, Kılaguz1 Avdet Bargîr 2, Kılaguz1	gelince Dârü's- sa'âde Ağası etbâ'larından Hasan Ağa Bargîr 1, Kılaguz1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz 1	Paşa Bargîr 1	Paşa çukadârı Bargîr 1 Avdet Bargîr 1
Edirne'den Bağdâd'a varup gelince Alî Çâvuş Bargîr 2, Kılaguz1	Edirne'den Bağdâd'a varup gelince Abdullah Çâvuş Bargîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'dan avdet İsma'îl Ağa kapucıbaşı âdemîsi Bargîr 3, Kılaguz 1	Mustafâ Paşa'nın adamları Bağdâd'dan avdet Avdet Bargîr 2, Kılaguz 1
Bağdâd'a varıp gelince yeniçeri ağası mirâhorı Bargîr 2, Kılaguz1 Avdet Bargîr 2, Kılaguz1	Sivas'a varıp gelince sâhib-i devletin çukadârı BoşnakHasan Bargîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'a varıp gelince kapu kethüdâ Halîl Ağa çukadârı Ahmed Bargîr 1, Kılaguz 1	Bağdâd'a varınca Bağdâd Vâlîsi çukadârı Osmân Bargîr 1, Kılaguz1 Avdet Bargîr 1, Kılaguz 1
Hünkâr kapucıbaşı Macar Yûsuf Ağa Maraş'dan avdet Bargîr 6, Kılaguz 1	Bağdâd'a varıp gelince maktûl Mustafâ Paşa'nın oğlunun hazînedârı Bargîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'dan İstanbul'a varınca Bağdâd Vâlîsi Mustafâ Paşa çukadârı Bargîr 1, Kılaguz 1	Anatolî Beylerbeyisine varıp gelince sâhib-i devletin başçukadâr el-Hâc Ahmed Bargîr 3, Kılaguz
Bağdâd'a varıp gelince ÇelebiYûsuf Paşa	Erzurum'dan Edirne'ye avdet iden defterdâr	Edirne'den Arapkir ve Rakka'ya ve Malatya'ya giden	Edirne'den Anatolî Beylerbeyisine varıp gelince sâhib-i devlet

ademi Bargîr 2, Kılâguz1	efendi çukadârı Bargîr 1, Kılâguz1	sâhib-i devlet ağalarından Eyüb Lipovalı Ahmed Ağa Bargîr 5, Kılâguz1	kethüdâsı çukadârı Eyüb Bargîr 1, Kılâguz 1
Sivas'a varıp gelince sâhib-i devlet ağalarından Hasan Ağa Bargîr 3, Kılâguz 1	Bağdâd'a varıp gelince sipâhî çâvuşlarından Mustafa ve diğeri Mustafâ Çâvuş Bargîr 2, Kılâguz1 Avdet Bargîr 2, Kılâguz1	Arapkir'evarıp gelince Arapkir paşasıPaşa adamı Bargîr 1, Kılâguz1	Basra'ya varıp gelince çeribaşısı Alî Paşa dîvân efendisi Bargîr 3, Kılâguz1
Kurna'ya varınca Kurna ağası adamı Bargîr 1	Diyârbekr'e varınca sâhib-i devletin Enderûn [silik] Bargîr 1, Kılâguz1	Malatya'ya varıp gelince mektûbcı efendinin Alî Bargîr 1, Kılâguz 1 Avdet Bargîr 1, Kılâguz 1	Sivas'a avdet? iden [silik]
Şehrîzor'a varınca sâhib-i devlet [silik] bârgir	Bağdâd'a varıp gelince sâhib-i devlet kethüdâsı adamı Bargîr 1, Kılâguz1 Avdet Bârgîr 1, Kılâguz 1	Bağdâd'dan Edirne'ye varınca Mûsul Paşası İbrâhîm Paşa yeğeni Bargîr 2, Kılâguz 1	Edirne'den Bağdad'a varınca İbrâhîm Paşalı Bargîr 4 Kılâguz1
Diyârbekr'evarıp	Basra'ya varıp	Edirne'den Van'a	Anatolî

gelince kapucıbaşı Osmân Ağa Bârgîr 10, Kılaguz 2 Avdet Bârgîr 10, Kılaguz 2	gelince yeniçeri ocağısı çavuşu Bârgîr 3, Kılaguz 1	varıp gelince Sultân- zâde Süleymân Bey kapucıbaşı Bârgîr 7 Kılaguz 2	Beylerbeyisine varıp avdet iden Hâcî Mustafa kapu kethüdâsı adamı Bârgîr 1, Kılaguz 1
Diyârbekr'e varıp gelince cebeci ağası adamları Bârgîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'dan avdet iden vezîr kethüdâsı yeğeni Osmân Ağa Bârgîr 2, Kılaguz 1	Bağdâd'a varıp gelince sadr-ı a'zâm kethüdâsı karındaşı Mustafâ Ağa ve Zeynel Ağa Bârgîr 8, Kılaguz 2
Edirne'den Diyârbekr'evarıp gelince Alî Paşalı Yûsuf Ağa Bârgîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'danEdirne' ye gelince Bağdâd Vâlîsi Mustafâ Paşalı çukadâr ve Tatarı Bârgîr 2, Kılaguz1	Diyârbekr'e Van'a varıp gelince sâhib-i devlet çukadârı Vanlı Alî Bârgîr 2, Kılaguz 1	Diyârbekr, Mardin'e varıp gelince Reis Efendi çukadârı Vanlı Ömer Bârgîr 1, Kılaguz 1 Avdet Bârgîr 1, Kılaguz 1
Diyârbekr'e varıp gelince sâhib-i devlet kethüdâsının adamı emîr Bârgîr 1, Kılaguz1	Malatya'ya varınca Malatya Paşası Alî Paşa adamı Bârgîr 1, Kılaguz1	Bağdâd'a varıp gelince kul kethüdâsı adamı Bârgîr 2, Kılaguz1 Avdet	Malatya'ya varıp gelince sipâhî çavuşlarından Hasan Çavuş Bârgîr 1 Kılaguz

		Bârgîr 2, Kılâguz 1	
Edirne'den [Di]yârbekr'e varıp gelince esîr Mustafa Paşa-zâde Ahmed Bey adamlarından avdet Bârgîr 3, Kılâguz1 Bârgîr 10, Kılâguz2	Sivas'a varıp gelince mektûbcı efendi adamı Receb Bârgîr 2, Kılâguz1	Amâsiyye'ye varıp gelince Mısır kapu kethüdâsı İbrâhîm Ağa adamısı el-Hâc Alî Ağa Bârgîr 2, Kılâguz 1	Edirne'den Erzurum'a ve Hasankeyf'e ve Diyârbekr'e varıp gelince sâhib ağası el- Hâc Hasan Ağa Bârgîr 2, Kılâguz 1
Edirne'den Mûsul'a varıp gelince Mûsul Paşası yeğeni Mustafâ Ağa Bârgîr 2, Kılâguz	Edirne'den Maraş'a varıp gelince Ömer Ağa Bârgîr 2, Kılâguz 1 Avdet Bârgîr 2, Kılâguz 1	Sol kolun nihâyetine varıp gelince yeniçeriğası âdemîsi Mehmed	Sol kolun nihâyetine varıp gelince yeniçeri ocağından Hasan Çavuş Nefer 2 Glaguz 1
Şam Trablus'undan ve Bağdâd'dan avdet iden yeniçeri ağasının çukadarı neferleri Mûsâ Çavuş Avdet Bârgîr 3, Kılâguz 1		Trablus'a ve Şam'a varıp gelince yeniçeri ağasının adamları avdet Bârgîr nefer 6, Kılâguz aded 2 Kılâguz avdet Bârgîr 3 Kılâguz 1	
Bağdad'da varıp gelince sâhib-i devlet ağası Hâcî Ömer Ağa Bârgîr 3,	Maraş'a varıp gelince ..Maraş vâlîsi âdemîsi Bârgîr 1, Kılâguz1	Sivas'a ve Erzurum'a ve Diyârbekr'e varıp gelince Salak İbrâhîm Paşa	Edirne'den Bağdâd'a varıp gelince Bağdâd Vâlîsi Mustafa Paşa'nın âdemîsini

Kılaguz 1		karındaşı Ömer Bey Nefer 10, Gla[g]uz nefer 2 Bârgîr 3, Glaguz1	Bârgîr 2, glaguz 1 Avdet 2, glaguz 1
Edirne'den Sivas'a varup gelince selâm ağası yeğeni Halîl Ağa Bârgîr 2, Kılaguz 1	Bağdâd'a varıncaya değîn kumbaracılar Bârgîr 3, Kılaguz	Edirne'den Sivas'a varup gelince Köse Mahmûd Ağa âdemîsi Bârgîr 1, Kılaguz 1	Maraş'a varup gelince ocak çâvuşlarından İsma'îl Çâvuş Bârgîr 2, Kılaguz 1
Kapucıbaşı Eyüb AğaBağdâd'dan avdet Bârgîr 9, Kılaguz 2	Erzurum eyâletine varup gelince kal'a yoklamak için vezîr ağası Halîl Ağa Bârgîr 4, Kılaguz 1	Bağdâd'a varup gelinceyedek ocak çâvuşlarından Hüseyn Çâvuş Nefer 2, Glaguz 1	Tokad'a varup gelinceyedek tezkereci efendi âdemîsi Bârgîr 1, Kılaguz1
Maraş'a varup gelince MaraşPaşası âdemîsi Bârgîr 1, Kılaguz 1	Tokat'a varup gelinceye değîn sâhib- i devlet kethüdâsı çukâdarı İsma'îl Bârgîr 1, Kılaguz1 Avdet	Bağdâd'a varup gelince kul kethüdâsı âdemîsi Mustafâ Bârgîr 1 Kılaguz 1	Bağdâd'dan gelince Bağdâd Vâlîsi Mustafâ Paşa âdemîsi Bârgîr 1, Kılaguz 1

	Bârgîr 1, Kılâguz 1		
Sivas'a ve Erzurum'a varup gelince sâhib-i devlet Tatarî Bârgîr 1, Kılâguz 1 Avdet Bârgîr 1, Kılâguz 1	Bağdâd'a varup gelince Bağdâd Vâlîsi Tatarîn Bârgîr 1, Kılâguz 1	Bağdâd'a varup gelince kul kethüdâsı âdemîsi Bârgîr 1, Kılâguz 1	Diyârbekr'e varup gelinceyedek Yes[î]r Mustafâ Paşa'nın oğlunun şâtırî Bârgîr 1, Kılâguz 1
Malatya'ya varınca Malatya Paşası âdemîsi Bârgîr 1, Kılâguz	Bağdâd'dan Âsitâne-i sa'âdete avdet iden Şirin İbrâhîm Ağa Bârgîr 14, Kılâguz 2	Malatya'ya varup gelince kapucılar kethüdâsının âdemîsi Mehmed Bârgîr 1, Kılâguz 1	Kapucılar kethüdâsının âdemîsi Malatya'ya varup gelince Mehmed Bârgîr 1, Kılâguz 1
Sivas'a varup gelince defterdâr efendi mühtedî Bârgîr 1, Kılâguz 1 Avdet Glaguz 1, Kılâguz 1	Vân'a varup gelinceyedek sâhib-i devlet oğullarından Mısırlı Halîl Ağa Bârgîr 3, Kılâguz 1	Bağdâd'a varup gelinceyedek sâhib- i devletin tâtârî Bârgîr 1, Kılâguz 1	Sivas'a varup gelinceyedek SivasPaşası âdemîsi Bârgîr 2, Kılâguz 1
Engürü'ye ve Kengirî'ya ve Sivas'a varup	Mûsul'a varup gelince Mûsul Paşasının	Çemişgezek'e varup gelinceye Çelebi Mehmed Ağa'nın	Sivas'a varup gelince topcı ocağından Halîl

<p>gelince sâhib-i devlet ağalarındanYûsuf Ağa...</p> <p>Bârgîr 3, Kılaguz1</p> <p>Avdet</p> <p>Bârgîr 3, Kılaguz1</p>	<p>âdemîsi Süleymân</p> <p>Bârgîr 1, Kılaguz1</p>	<p>âdemîsi Süleymân</p> <p>Bârgîr 1, Gılaguz 1</p> <p>Avdet 1, Gılaguz 1</p>	<p>Çorbacı</p> <p>Bârgîr 2, Kılaguz 1</p>
<p>Sivas'a varup gelince sâhib-i devlet kethüdâsı çukadârı Ya'kûb</p> <p>Bârgîr 2, Kılaguz1</p> <p>Avdet 2, Gılaguz1</p>	<p>Tokad'a ve Divriği'ye ve Diyârbekr'e varup gelince dîvân çâvuşu</p> <p>Bârgîr 2, Gılaguz1</p> <p>Avdet 2, Gılaguz1</p>	<p>Karahisâr'a varınca Karahisâr mütesellimi</p> <p>Bârgîr 3, Kılaguz 1</p>	<p>Şehrizer'a varup gelince Kirkör ağası</p> <p>Bârgîr 1, Kılaguz 1</p>
<p>Bağdâd'dan avdet iden Silahşör Şahin Ağa</p> <p>Bârgîr 15, Kılaguz 2</p>	<p>Sivas'a Çemişgezek ve Malatya'ya ve Diyârbekr'e varup gelince sâhib-i devlet kethüdâsı çukadârı Alî</p> <p>Bârgîr 1, Kılaguz 1</p>	<p>Sivas'a varup gelince Sivas Paşası dîvân efendisi</p> <p>Bârgîr 2, Gılaguz 1</p> <p>Avdet 2, Kılaguz1</p>	<p>Diyârbekr'e varup gelince kızlar ağası âdemîsi Halîl</p> <p>Bârgîr 2, Kılaguz1</p>

Sivas'a varup gelince sâhib-i devlet ağalarından Himmet Ağa Bârgîr 2, Gılaguz1 Avdet 2, Kılaguz 1	Diyârbekr'e Hasankeyf'e varup gelince Acem-zâde Mahmûd Bey Bârgîr 6, Kılaguz	Malatya'ya varup gelince yeniçeri ocağından Mehmed Çâvuş Bârgîr 1, Kılaguz 1	Tokad'a varup gelince vezîr ağası Receb Ağa Bârgîr 4, Kılaguz 1
Bağdâd'a varup gelince İsmâ'îl Paşa karındaşı kapucıbaşı Ömer Bey Bârgîr 10, Kılaguz2	Edirne'den Nasûh Paşa'ya varup gelince Bayrâm Ağa âdemîsi Ahmed Bârgîr 3, Kılaguz1	Edirne'den Nasûh Paşa'ya varup gelince vezîr ağası Ömer Bey Bârgîr 3, Kılaguz 1	Bağdâd'a varup gelince vezîr ağası Hâcî Velî Ağa'nın âdemîsi Mustafâ Bârgîr 5, Kılaguz 1
Bağdâd'a varup gelince vezîr ağası Mustafâ Ağa Bârgîr 5, Kılaguz1	Edirne'den Kethüdadan Nasûh Paşa'ya varup gelince sâhib-i devletin ...Hüseyin Ağa Bârgîr 2, Kılaguz 1 Avdet Bârgîr 2, Kılaguz	Edirne'den Anadolu müftisine varıp gelince Velî Ağa Bârgîr 6, Gılaguz 1 Avdet 6, Gılaguz 1	...Edirne'den Sivas'a varup gelince sâhib-i devlete Ömer Ağa Bârgîr 6, Kılaguz 1 Avdet Bârgîr 6, Kılaguz 1
Edirne'den Anadolu müftisi Nasûh Paşa'ya varup gelince kapudanpaşa	Edirne'den Divriğine varup gelince Mısır kapu kethüdâsı âdemîsi	Edirne'den Sivas'a varup gelince dîvân çâvuşu avdet Bârgîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den eşkiyâ teftişine memûr olan Nasûh Paşa'ya varup gelince Genç Mehmed

âdemîsi Mustafâ Bârgîr 1, Kılaguz 1	Bârgîr 1, Kılaguz1		Ağa Bârgîr 3 Kılaguz Avdet Bârgîr 3 Kılaguz
Edirne'den Malatya'ya varup gelince Mehmed Ağa Bârgîr 2, Kılaguz1	Edirne'den Bağdâd'a varup gelince Bârgîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den Basra'ya varup gelince Basra Paşası âdemîsi Bârgîr 1, Kılaguz 1	Edirne'den Bağdâd'a varup gelince Bârgîr 2
Edirne'den Bağdâd'a varup gelince Mısır paşasının adamları Bârgîr 4, Kılaguz 1	Diyârbekr'e Sivas'a ve eyâlet-i mezbûrlara varup gelince dîvân çâvuşu Halîl Çâvuş Bârgîr 2, Kılaguz1	Bağdâd'a varup gelince sâhib-i devlet ağası Zülfikar Ağa Bârgîr 5, Kılaguz 1	Sivas'a varup gelince sâhib-i devlet kethüdâsı çukadarı Bârgîr 1, Kılaguz

[99 / Boş]

[100]

Yâ Fettâh Yâ Zerrâk Yâ Rahîm

Habbâzân _____

Tahiren fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Zil-ka'deti'ş şerîfe li-sene isnâ aşer ve mi'e ve elf.

Hubz

Dirhem

200

Gurre-i Muharrem fî 13.

Beher guruşpara 84

Kasâbân _____

Lahm-ı ganem	Lahm-ı ma'z
Vukıyye	Vukıyye
1	1
Para	Para
6	5,5

Bakkâlân _____

Asel
Vukıyye
Para
...4

Penbeciyân _____

Para rub' 1	Senenin beher vukıyyesi	Penbe
Deste	Para	Vukıyye
21	14	1
		Para 17 deste

Ulâkân _____

Gazzâzân _____

Has Güğüm	İpek	İbrişim	İbrişim	Düğme	Beher
İbrişim	Dirhem	Dirhem	Kaytan	5	Şerbed
Dirhem	deste	deste	dirhem	Para	Para
1	1	1	1	1	1
Pare	Para	Pare	Para		
3?	2,5	2,5	3		

[101]

Haffâfân _____

Nalcıhân _____

Ön ayak cizme	Orka ayak cizme	Ön ayak babuc
Para	Para	Para
3	2	3

Orka ayak babuc	Zenne babuc	Sagır zenne babucı
Para	Pare	Para
2	1,5	1

Nalband_____

At nalı	Katır nalı...	Merkeb nalı...
deste	deste	deste
1	Para	1
rub ⁶	1..	Para
1	—————	<u>11</u>
	17

Mûmciyân_____

Mûm
Vukıyye
1
Semeni
2

Eheskirân_____

Kazgānciyân_____

Mutâfân _____

Çömlekiyân _____

Dellâlân _____

[102a / 237]

Mahalle-iGümüşli'den Benyadzımmînin Asor Bâlnâm zımmîye olan deyni için mezbûr Asor Bâli'nin güveyiğisininMurâd nâm zımmînin Asor Bâli'de altı guruş alacağı olup kaynatasının zimmetine altı guruş mahsûb ve on dört buçuk guruş dahi mezbûr Kasâboğlı Asor Bâli'ye virüp mezbûr Asor Bâli'yalacağımkalmadı didiğini kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin bin Mehmed - Alî bin Mustafâ - Kal'alı Ahmed -Mûsâ zımmî.

[102b /238]

Devehâne Mahallesi mescid-i şerîfinin rakabe-i vakf-ı nakûd akçesi yüz guruş olup istirbâh-ı vech üzere elli aded guruş Saruca Osmân zimmetinde olup mezbûr Osmân ikrâr ve elli guruşu Ekber zımmî üzerinde olmağın bizler ikrâr idüp ikrârları mûcebince meblağ-ı mezbûrun mu'âmelesi mahalle-i mezbûre mescid-i şerîfinin rakabesine imâm Mehmed Efendi yediyle harc u sarfa izn birle kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

İlyâs Ağa - Ahmed Ağa bin Pîr Efendi - Hasan Ağa bin Süleymân Ağa - Hüseyin Başa.

[102c / 239]

Mahalle-i Sabıkuddîn imâmı Îsâ Efendi ve Usta Ahmed ve Hasan Efendi ibn Alî Mehmed ve Alî ve Bekr ve sâirleri mahalle-i mezbûrede Mustafâ bin Hasan ve vâlidesi Âişe mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Mustafâ pezevenk ve deyyûsdur ve zevcesi fi'l-i şenî' itdürür ve vâlidesi fâhişedir ef'âl-i

kaбіhalarına muttali' olduğımızı ifâde olunmağın mezbûr Mustafâ'nın ve vâlidesi Âişe'nin mahalle-i mezbûreden ref'ine ve nefyine tenbîh kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Efendi ibn Alî - İbrâhîm Bey Paşazâde - Nebî Efendi.

SONUÇ

XV. asrın ilk yarısından XX. Asrın ilk çeyreği arasındaki 475 yıllık Türk tarihinin, Türk kültürünün, Türk hukukunun ve Türk siyâsî, sosyal ve hukûkî hayatının birinci elden kaynakları şer'iyeye sicilleridir. Şer'iyeye sicilleri sadece, yargı yetkisini kullandığından dolayı kadıların tuttuğu mahkeme kayıtlarını değil, ayrıca kadıların, buldukları idârî bölgelerde belediye, asâyiş ve emniyet gibi çok çeşitli vazifeleri ifâ ettiğinden ve devlet merkeziyle olan her türlü yazışmaları sicillere kaydettiğinden dolayı idârî, hukûkî ve siyâsî vesîka değeri de bulunmaktadır. İşte bu yönüyle şer'iyeye sicilleri ayrı bir önem taşımaktadır. Yapılan çalışmanın konusunu teşkil eden 23 numaralı Şer'iyeye Sicili de bu kayıtların yakınımızdaki en büyük örneğidir.

İncelemiş olduğumuz 23 numaralı defteri konu olarak değerlendirecek olursak bu dönemde Amasya'da boşanmanın az olması aile bağlarının güçlü olduğu düşüncesi uyandırmaktadır. Yine bu dönemde Amasya'da ekonomik ve sosyal hayatta kadınların mülkiyet elde etme, bunları istediği gibi tasarruf etme haklarının yanı sıra, hangi konuyla alakalı olursa olsun hukukun kendilerine tanıdığı hakları sonuna kadar kullanabildikleri tespit edilebilmektedir. Mahkemelerde görülen mehir venafaka içerikli davalardan kadın ve çocukların tüm haklarının güvence altına alındığı görülmektedir.

Bu dönemde Şer'iyeye sicillerindeki kayıtlar arasında mirasla ilgili olanlar en çok görülen konuları oluşturmaktadır. Özellikle mirasın taksimi işi, ya vârislerden birinin müracaatı ya da mahkemenin terekeye müdahale hakkının doğmasıyla mahkemeye intikal ederdi. Eğer varisler küçükse ve vasi gerekiyorsa bu genellikle yakın akrabalar arasından seçilirdi.

Amasya'da bu dönemde sosyal hadiseler içinde eşkıyalık, olaylarının meydana geldiği ve toplum düzeni bundan etkilendiği sicile yansıyan bazı şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Kayıtlarda borç-alacak davaları da göze çarpmaktadır. Genellikle borcun şahitlerle ispatı, borç anlaşmazlıklarının sulh ile neticelenmesi, borçlunun borcunu itiraf ya da inkâr etmesi, alacaklının alacağını aldığı mahkemeye tescil ettirmesi, borcun kefinden istenmesi ve borç isteği ile ilgili davalar bulunmaktadır.

Yine bu dönemde çeşitli iş kollarının varlığı göze çarpmaktadır. Bunlar arasında en fazla hizmet sektörünü görmekteyiz. Hizmet sektörünün yanında yiyecek-içecek, deri sanayi, kullanılmış eşya satımı, gezici tüccar, küçük imalatçı, dokuma, aydınlatma ve ısınma ve sağlık alanlarında iş kolları bulunmaktadır.

Amasya'da mülk alım satımları, borç, takas, kira ve kefalet gibi ticari pratikler ekonomik hayatın canlılığını, insanların ekonomik ilişkilerini ve şehrin refah düzeyini yansıtmaları açısından önem arz etmektedir.

TABLÖLAR

DEFTERDE ADI GEÇEN KÖYLERİN ŞİKAYETİ ÜZERİNE GÖRÜLEN DAVALAR	
Köy Adı	Dava No
Ağ Uran	
Malikane satımı	122
Ahmed Saray	
Vergi	130
Alala	
Su anlaşmazlığı	198
Armud	
Vergi tahsili	227
Bâyezîd Paşa	
Nafaka talebi	86
Berand	
Timarın devredilmesi	214
Boğa	
Mülk satışı	34
Cürlü	
Darb suçu	26
Vazife iadesi	220
Çoban	
Timar tevcihi	191
Darâgosil	
Timar tevcihi	228
Dere	
Mülk zabtı	84
Müşterek mülkün satışı	81
Deveci	
Timar tevcihi	228
Efte	
Toprak ve sınır tartışması	112
Emir	
Mülk zabtı iddiası	73
Eyük	
Hak talebi	35
Ezine-i Atîk Bazarı	
Mülk tamiri	171
Vazifeye tevcih edilme	170
Ezine Pazarı	
Tamir masrafı	60

Timar tevcihi	133
Toprak ve sınır tartışması	112
Feyze	
Ölüm sebebi	61
Gani	
Hak talebi	35
Geldigelan	
Timar tavcihi	143
Gezver	
Timar alımı	144
Göküyük	
Timar tevcihi	217
Zeamet tevcihi	231
Hâcıköy	
Timar alımı	144
Hakala	
Vazife iadesi	169
Vazife zabtı	164-165
Vazifelendirme	178
Vazifeden men edilmesi	179
Halven	
Timarın devredilmesi	214
Heneske	
Mütevelli tayini	234
Ilca	
Hatib tayini	193
Minber yapılması	194
İlgazi	
Mülk satışı	59
İmük	
Miras	120
İştâgol	
Timar tevcihi	218
Kal'a-i Balâ	
Miras	58
Alacak talebi	74
Kalacık	
Hak talebi	30
Karalar	
Timar tevcihi	232
Karilcaköyü	
Timar tevcihi	215

Kayacık	
Mülk zaptı	22
Könü	
Borç	23
Körköy(Köri)	
Su anlaşmazlığı	198
Kurnaz	
Timar tevcihi	132
Kürtler	
Müteveli tayini	229
Timar tevcihi	232
Pehlivân	
Hak talebi	30
Saz	
Timar tevcihi	189
Şerefler	
Su nöbeti verilmesi	20
ŞeyhCûgi	
Vakfetme	116
TerziKöyü	
Su nöbeti verilmesi	20
Vadi	
Timar tevcihi	218
Virmiş	
Miras	79
Köle satımı	119
Yağmur	
Nafaka talebi	105
Yenice	
Mülk zabtı iddiası	65
Yuvala	
Vasiyet	108
Zana	
Timar tevcihi	217
Zeamet tevcihi	231
Zara	
Su nöbeti verilmesi	36
Zıgala	
Irza Tecâvüz	87
Zire	
Avarız ve diğer vergilerin kaldırılması	156

Borç iddiası	80
Ölüm sebebi	85
Vazife tevcihi	221
Vergiden muaf olma	166
Ziğre	
Nafaka talebi	49

MAHALLELERE GÖRE GÖRÜLEN DAVALAR	
Mahalle Adı	Dava No
Acem Alî	
Hisse satışı	41-42
Hisse satımı iddiası	93
Mülk anlaşmazlığı	92
Ahî Sadeddin Mahallesi	
Mülk zaptı	25
Bâyezîd Paşa Mahallesi	
Gâiplik	21
Vasî tayini	33
Bozahane	
Mülk satışı	106
Cami-i Enderun	
Köle satımı	119
Çeribaşı Mahallesi	
Ölüm sebebi	31
Diyet	39
Müşterek evde hırsızlık	76
Çırakçı	
Mülk zabtı iddiası	103
Çökce	
Vergi tahsili	102
Darü's-selâm	
Miras	69
Nafaka talebi	82
Dere	
Hisse talebi	28
Mülk satışı	51
Devehâne	
Boşanma	117
Hibe	118
Mutasarrıf tayini	238
Eski Kethüdâ Mahallesi	

Borç	18
Mülk satışı	37
Fethiye	
Borç	64
Kira	161
Galacık	
Timar tevcihi	212
Gazagancı Mahallesi	
Bazarbaşı tayini	2
Gök Medrese	
Vazifenin iadesi	184
Gümüslü	
Borç	237
Gümüslüoğlu	
Mülk zabtı iddiası	55-103
Gâiplik ve miras	70
Gümüslüzâde	
Hisse talebi	101
Hâcı İlyâs	
Mülk zabtı	115
Helkis (Helkiz) Mahallesi	
Borç	8-181
Hisse talebi	66
Mülk satışı	45
Mülk zabtı iddiası	65
Tereke listesi	95
Hızır Paşa	
Mülk zabtı	114
İlyas	
Vazife tevcihi	226
Kamerüddin	
Hisse satımı	113
Mülk zabtı iddiası	56
Vazife verilmesi	137
Yaralanma	63
Karatây Mahallesi	
Mülk satışı	24
Kazagancı	
Hibe	107
Kethüdâ	
İffete iftira	53
Kılıçcı	

Mülk satımında anlaşmazlık	90
Köprübaşı	
Vasî tayini	71-72
Alacak talebi	74
Nafaka	77
Tereke listesi	96
Köyceğiz Mahallesi	
Boşanma isteği	5
Hibe	75
Miras	67-68
Mülk zabtı	115
Ziyade vergi talebi	204
Kurşunlu Mahallesi	
Mülk zabtı	25
Ölüm sebebi	52
Tereke listesi	97
Vasîliğin kaldırılması	88
Mehmed Paşa	
Borç	64
Borç tahsili	50
Hibe	110
Hisse talebi	57
Mülk satışı	54
Mülk zabtı iddiası	55
Nafaka talebi	78
Tereke listesi	94
Pervâne Bey	
Hisse talebi	28
İzin İsteği	91
Pirinçci Mahallesi	
Borç isteği	19
Borcun ödendiği iddiası	111
Mülk satışı	48
Yaralanma	104
Sabıkuddîn	
Zina İthamı	239
Saray özü	
Timar tevcihi	211
Sûfiler	
Hisse talebi	38
Mülk zabtı	44
Vasî tayini	83

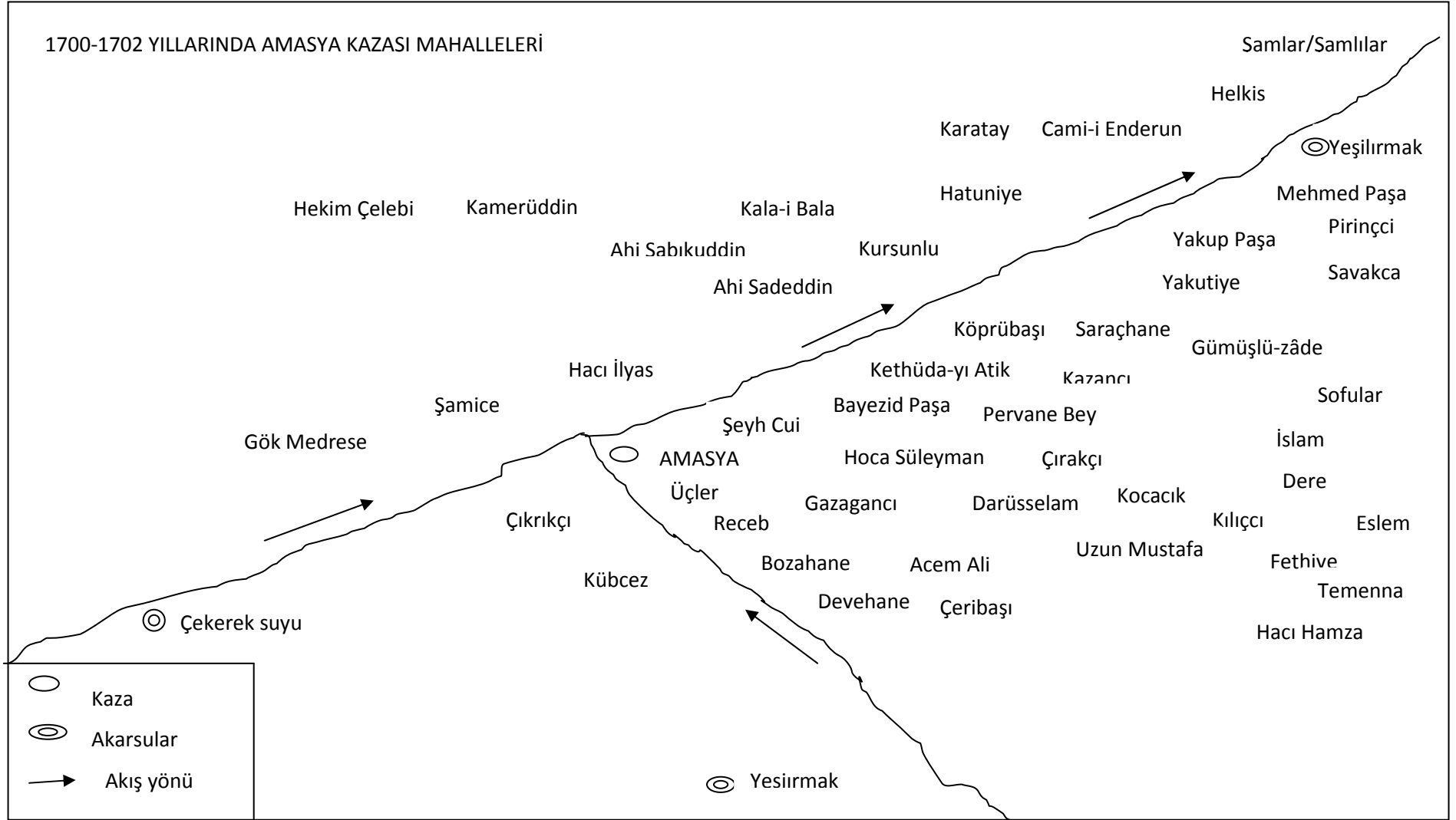
Sofu-zâde Mahallesi	
Borç	18
Şâmice	
Hisse talebi	101
Miras	43-109
Mülk zabtı iddiası	46
Satılmış mülkün geri iadesi	89
Şamlar	
Vakfetme	40
Temennâ Mahallesi	
Hisse talebi	32

TABLO: XVIII⁴⁶⁰	
Mahalle	Mahalle İsmi'nin Menşei
Gümüşlü-zade	Gümüşlü-zade Mahmud Çelebi
Bayezid Paşa	Yahşi Bey-zâde Bayezid Paşa
Devehane	Deve durağı
Acem Ali	Hoca el-Hac Ali Ağa
Çeribaşı	Çeribaşı Eminüddin Mehmed Çelebi
Kamerüddin	Kamerüddin el-Hadim
Pervanebey	İzzeddin Mehmed Pervane
Bozahane	Mahalledeki Bozahane
Mehmed Paşa	Mehmed Paşa
Şamlılar	Melik Eşref tarafını tutan Şamlılar
Uzun Mustafa	Hoca el-Hac Mustafa Çelebi
Saray	Kızlar Sarayı
Fethiye	Fetih Gazi
Darüsselam	Muineddin Süleymanın Darüsselamından
Şamice	Şemseddin Ahmed Şamice
Üçler	Sofî Bayezid, Feyzullah ve Yakub Çelebi
Kocacık	Hoca el-Hac Ahmed Çelebi
Kurşunlu	Yağıbasan Gazi Hanı
Karatay	Celaleddin Karatay
Eski Kethüda	Kethüda Mehmed Ağa
Kılıçcı	Kılıçcı Yusuf Bey
Küpçeğiz	Bahaeddin Günceğiz
Hızır Paşa	Atabeyzade Hayreddin Hızır Paşa
Hacı İlyas	Hacı İlyas Bey
Sabıküddin	Sabıküddin Ebubekir
Pirinççi	Pirinççi Sinan Bey

⁴⁶⁰ Yılmaz Karadeniz, *H. 1182 Şer'iyye Siciline Göre Amasya'nın İdari, Sosyal ve İktisadi Yapısı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996, s.27-28.

Çırakçı	Çırakcı Zade el-Hac Halil Çelebi
Dere	Dere
Hatuniye	Bülbül Hatun
Yakutiye	Sinaneddin Yakut Paşa
Cami-i Enderun	Enderun Camii
Hacı Hamza	İsabeyzâde Hacı Hamza
Sofuzâde	Sofî Beyazıd Çelebizade Mahmud Çelebi
İslâm	Eslem Hatun
Saraçhane	Saraçhane
Köprübaşı	Alçak Köprü
Gök Medrese	Gök Medrese Camii
Sofiler	Dokuz tane Sofiden
Receb	Sadreddin Receb Çelebi
Hoca Süleyman	El-Hac Süleyman Çelebi
Helkis	Anadolu Rem Ayanı Halkis
Temenna	Temennay-ı Nişanburî
Ahi Sadeddin	Sadeddin Çelebi
Şeyh Garik	Şeyh Kırık (Mehmed Çelebi)

EK

BİBLİYOGRAFYA

ABDİ-ZÂDE HÜSEYİN HÜSAMEDDİN, *Amasya Tarihi*, sad: Ali Yılmaz, Mehmet Akkuş, c.I, Ankara 1986.

ACUN, Fatma, “Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi ve Uygulaması”, *TÜRKLER*, Ankara 2002.

AÇIKEL, Ali, Sağırılı, Abdurrahman, “Tokat Şer’iyye Sicillerine Göre Salyâne Defterleri(1771-1840)”, *Tarih Dergisi*, s.41, İstanbul 2005.

AÇIKEL, Ali, “Tokat Şer’iyye Sicillerine Göre Beylerbeyi Buyurulduları”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, s.5, İstanbul 2001.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şeriye Sicilleri: Toplu Katoloğu ve Seçme Hükümler I*, İstanbul 1988, s. 12.

ARIK, Fedâ Şamil, “Osmanlılar’da Kadılık Müessesesi”, *OTAM*, 8, 1997.

ASLAN, Nasi, “Millî Arşivimiz İçerisinde Şer’iyye Sicilleri Eğitim ve Terminoloji Problemi”, *I.Milli Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*, Ankara 1998

ATALAR, Münir, “Şer’iyye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Târihçe”, *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, 14, Ankara 1980, s.

ATAR, Fahrettin, “Kadı”, *DİA*, c.24, İstanbul 2001

AVCI, Orhan, “Kültür Tarihi Kaynağı Olan Şer’iyye Sicilleri’nin Türk Millî Arşivciliği’ne Katılması”, *I.Milli Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*, s. 311-312.

AYDIN, M. Akif, “Mahkeme(Osmanlı Devleti’nde Mahkeme)”, *DİA*, c.27, Ankara 2003.

BAŞ, Ergin, *62 Numaralı Amasya Şer’iye Sicil Defteri’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2008.

BAYINDIR, Abdülaziz, *İslâm Muhâkeme Hukûku*, İstanbul 1986

BEŞİRLİ, Mehmet, “Osmanlı Dönemi’nde Amasya Sancağı Üzerine Bazı Bilgiler(17.-19. Yüzyıllar)”, *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 13-15 Haziran*, 1. Kitap, Amasya 2007.

_____, “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Tokat'ta Fiyatlar”, *Bellekten*, c.LXXIV/270, Ankara 2010.

BOSTAN, İdris ,“Sâlyâne” *DİA*, c. 36, İstanbul 2009.

DEMİREL, “Ömer , “Sivas'ta Yiyecek Fiyatlarına Dair Bir Deneme(1790-1836)”, *Revak*, s.3, Sivas.

_____, *II. Mahmud Döneminde Saivasta Esnaf Teşkilatı ve Üretim-Tüketim İlişkileri*, Ankara 1989.

_____, *Osmanlı Vakıf-Şehir İlişkinine Bir Örnek: Sivas Şehir Hayatında Vakıfların Rolü*, Ankara 2000.

DEVELLİOĞLU, Ferit. *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 2005.

DİNÇ, Güven, “Şer’iyye Sicillerine Göre XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya’da Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu”, *OTAM*, Sy.17, Ankara 2005.

DÖNDÜREN, Hamdi, *Delilleriyle İslâm Hukuku: Şahıs, Aile ve Çözümlü Miras*, İstanbul 1983

EKİNCİ, Ekrem Buğra, “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, Sy.5, 2005

ERDOĞAN, Emine, “Timar Tevcih Sebepleri Üzerine Bir Kaynak Değerlendirmesi”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Derneği(=OTAM)*, s.19, Ankara 2006.

ERGENÇ, Özer, “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları*, c. 4, İstanbul 1984.

FAROOHI, Suraiya, “Onaltıncı ve Onyedinci Yüzyıl Kadı Sicillerinde Kaydolunan Ev Satışlarıyla İlgili Belgelerin Şekil Açısından Değişimi”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri Bildiriler 30 Nisan-2 Mayıs 1986*, İstanbul 1988.

GABRİEL, A. Yınanç, Mükrimin Halil, “Amasya”, *İslam Ansiklopedisi(=İA)*, c. 1.

GEDİKLİ, Fethi, “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, s.5, 2005.

GÖK, Necdet, “Osmanlı Diplomatikasında Fermân ve Berât Arasında Benzerlik ve Farklar” *OTAM*, c.II, Ankara 2000.

GÖYÜNÇ, Nejat, “Timar Tevcihleri Hakkında”, *Osmanlı-Türk Diplomatığı Semineri Bildiriler 30-31 Mayıs 1994*, İstanbul 1995.

GÜRBÜZ, Adnan, *Toprak-Vakıf İlişkileri Çerçevesinde XVI. Yüzyılda Amasya Sancağı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1993.

GÜRKAN, Feyyaz ,“Şer’iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma”, IX. *Türk Tarih Kongresi* 21-25 Eylül 1981 Ankara, c.II,.

HALAÇOĞLU, Yusuf, “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru(Adana Şer’iyye Sicilleri), *Tarih Dergisi*, Sy.30, İstanbul 1976.

İLGÜREL, Mücteba, “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, *TD*, Sy. 28-29, İstanbul 1975

İPÇİOĞLU, Mehmet, *Konya Şer’iyye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Ankara 2001

KARADENİZ, Yılmaz ,“Amasya’da Fiyatlar(1764-1770)”, *OTAM*, II, 2000.

_____, *H. 1182 Şer’iyye Siciline Göre Amasya’nın İdari, Sosyal ve İktisadi Yapısı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996.

KAZICI, Ziya, “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kadınların Kurduğu Bazı Vakıflar”, *Milli Kültür*, Ankara 1990

KILIÇ, Orhan ,“Osmanlı Dönemi İdarî Uygulamalar Bağlamında Şehzadelerden Mutasarrıf Paşalara Amasya Sancağı’nın Yönetimi”, I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 13-15 Haziran, 1. Kitap, Amasya 2007.

KÖK, Mustafa, *H.1200-1201(M.1785-1787) Tarihli Şer’iyye Siciline Göre Amasya’nın İdarî, Sosyal ve İktisadi Yapısı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. , “Berat”, *DİA*, c.5, İstanbul 1992.

_____, “Buyruldu” *DİA*, c.6, İstanbul 1992 .

_____, “Ferman” *DİA*, c.12, İstanbul 1995.

_____, “Temessük”, *DİA*, c.40, İstanbul 2001.

_____, “1009(1600) Tarihli Narh Defterine Göre İstanbul’da Çeşidli Eşya ve Hizmet Fiatları” *Tarih Enstitüsü Dergisi*, c.9, İstanbul 1978.

MOĞOL, Hasan, Şer’iyye Sicilleri Sözlüğü, Ankara 1997.

OĞUZ, Mustafa, *Hüccetlerin Diplomatik Yönden Tahlili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988.

OĞUZ, Mustafa, Akgündüz, Ahmet, “Hüccet” *DİA*, c.18, İstanbul 1998.

OKUYAN, Abdurrahman, “Şer’iyye Sicilleri ve Osmanlı’nın Gayrı Müslimlere Bakışı” *Yeni Türkiye*, s. 45, 2001 Ankara.

ORAL, M. Zeki, “Şer’iyye Mahkemeleri Sicilleri”, *Konya*, s.83, 1945.

ORTAYLI, İlber, “Osmanlı Kadısı”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi=AÜSBFD*, Sy.1-4, 1975

_____, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994.

ÖZCAN, Tahsin, “Muhallefât”, *DİA*, c.30, İstanbul 2005

ÖZDEMİR, Rifat, “Şer’iyye Sicillerinin Sosyo-Ekonomik Tarih ve Halk Kültürü Açısından Önemi” *I. Battalgazi ve Malatya Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu – Tebliğler*, 1986 Malatya.

_____, “Tokat’ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)”, *Bellekten*, LIV/211, Ankara 1990

ÖZSOY, Osman, *Şer’iyye Sicillerinin Türk Kültür Tarihindeki Yeri ve Konunun 1342 Tarihli İstanbul Kadılığına Ait Defterde Analiz ve Değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 1990.

ÖZTÜRK, Mustafa, “Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası ve Fiyatların Tahlili”, *Bellekten*, c.55/212, Ankara 1991.

ÖZTÜRK, Sait, “Kassâm” *DİA*, c. 24, İstanbul 2001

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.1, İstanbul 1983.

SAHİLLİOĞLU, Halil, “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul’da Fiyatlar”, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, c.1, İstanbul 1992.

ŞAHİN, İlhan, EMECEN, Feridun, “Amasya”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi(=DİA)*, c.3, İstanbul 1991.

ŞEMSETTİN SAMİ. *Kamus-ı Türkî*, Dersaadet 1317

ŞİMŞİRGİL, Ahmet, “XVI. Yüzyılda Amasya Şehri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, II, İzmir 1996.

TAŞ, Kenan Ziya, “1760-1817 Tarihli Eğin Şer’iyye Sicili’ndeki Asayişle İlgili Belgelerin Değerlendirilmesi” *Tarih İncelemeleri Dergisi*, s.5, İzmir 1990.

TOSUN, Miraç, “Şeriye Sicillerine Göre Trabzon’da Satılan Mülklerin Fiyatları ve Özellikleri(1735-1741)”, *Karadeniz Tarihi Sempozyumu 25-26 Mayıs 2005*, c.1, Trabzon 2007

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, “Berat”, *İA*, c.2, İstanbul 1979.

_____, “Ferman” *İA*, c.4, İstanbul 1988.

_____, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara 1965.

_____,” Şer’i Mahkeme Sicilleri”, *Ülkü Mecmuası*.

YILMAZÇELİK, İbrahim, Şer’iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar”, *I.Milli Arşiv Şûrası 20-21 Nisan 1998 Ankara, Tebliğler-Tartışmalar*,

_____, “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru Diyarbakır Şer’iyye Sicilleri”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sy.90, İstanbul 1994.

İNDEKS

A

- a'yân, 116, 143, 145, 146, 156, 165, 168, 184, 199, 202, 278, 285, 286, 293, 296, 297, 298, 302, 313, 324, 339, 342, 353, 354, 366, 377, 388
- A'yân, 67
- a'yân-ı vilâyet, 67, 141, 366
- Abbasi, 2
- Abdurrahman Muslihî Vakfiyesi, 57
- Acem, 36, 37, 38, 40, 41, 46, 51, 122, 134, 157, 194, 195, 207, 224, 238, 239, 252, 262, 276, 302, 357, 365, 403, 415, 418
- Acem Ali, 38, 46
- Acem Alî Mahallesi, 122, 134, 238, 239
- Acem bezi, 207
- Adadepe, 62, 308
- Adana, 7, 286, 422
- Afşar, 59, 305, 326
- Ağ Uran, 109, 140, 274, 412
- Ağa, 38, 39, 43, 48, 56, 80, 84, 85, 93, 96, 107, 108, 109, 111, 115, 117, 119, 124, 126, 127, 131, 137, 139, 140, 145, 147, 151, 152, 153, 158, 161, 162, 165, 166, 167, 171, 173, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 197, 198, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 221, 230, 231, 232, 234, 240, 252, 256, 263, 264, 265, 267, 268, 270, 272, 273, 275, 290, 310, 311, 313, 316, 319, 333, 335, 336, 338, 341, 342, 363, 364, 368, 380, 387, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 409, 418
- Ağlıcık, 59, 212, 303
- Ahır Kethüdası, 66
- Ahrönü, 58
- Ahi Abdalları, 59, 325
- Ahi Evran Tekyesi, 94
- Ahi Sadeddin, 36, 38, 277, 291, 303, 419
- Ahî Sadeddin Mahallesi, 36,38,49,118, 179, 203,291,303,415,419
- Ahi Sadeddin zâviyesi, 94
- ahidnâme-i hümâyun, 20
- Ahmed Saray, 101, 142, 282, 412
- Ahurcık, 61, 306, 327
- Aile, 10, 74, 77, 422
- Âişe Hatun, 112, 149, 268, 322, 387
- Akdağ, 34, 319, 344, 346, 375
- Aktağ, 35, 62, 99, 101, 102, 111, 145, 146, 148, 149, 151, 154, 293, 298, 307, 315, 317, 318, 327, 334, 335, 343, 345, 359, 371, 374, 388
- Akviran, 62, 307, 328, 359
- Alaca Mescid, 58
- Alagâzi, 61, 305, 326
- Alala, 64, 156, 351, 412
- alâmet-i şerife, 22
- alaybeyi, 100, 158, 314, 369, 370
- Alaybeyi, 66
- Alçak, 45, 52, 122, 193, 311, 319, 419
- Ali, 1, 20, 26, 27, 32, 36, 37, 38, 40, 41, 46, 51, 175, 194, 276, 302, 305, 315, 326, 357, 359, 418, 421
- Alişir Mahallesi, 56
- Amâsiyye, 34, 80, 100, 101, 111, 142, 144, 147, 148, 150, 154, 156, 159, 160, 161, 163, 167, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 250, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 279, 282,

283, 284, 287, 289, 290, 291, 292,
293, 294, 295, 296, 299, 300, 301,
310, 311, 313, 315, 316, 317, 318,
319, 322, 323, 324, 333, 335, 341,
342, 343, 345, 347, 348, 349, 350,
351, 353, 354, 355, 362, 363, 365,
367, 368, 369, 370, 371, 373, 374,
375, 378, 379, 381, 382, 383, 384,
385, 386, 388, 389, 390
Amâsiyye Kal'ası, 378, 382
Amâsiyyeli Ya'kûb, 80, 333
Amasya kalesi, 32
Amr, 169, 179, 180
Anadolu, 2, 4, 9, 11, 12, 32, 45, 110,
154, 156, 419
Anadolu Beylerbeyisi, 67
Anadolu kazaskerliği, 2
Anadolu Müftüsü, 72
Anatoli, 80, 160, 281, 310, 316, 318,
322, 347, 350, 352, 367, 376, 396,
397, 398, 403, 404
Ankara, XI, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15,
22, 32, 33, 34, 39, 75, 77, 95, 97,
98, 110, 113, 421, 422, 423, 424
Arabgir, 33
Arapça, 8, 19, 24, 28
Argoma, 34, 100, 102, 103, 162, 389
Arguma, 35, 64, 101, 283, 370, 378,
384, 385
Argunşah, 32
Arıkor, 59, 212
Armud, 65, 103, 162, 384, 412
Arpa Emîni, 67
Arpacı, 82, 91, 197, 270
Arpacızâde, 198
Arucak, 63, 309, 329, 362
Asl Savadiye, 36, 275
Aşağı Savadiye, 36, 356
Atabey, 46, 61, 93, 306, 327
Atabey Gâzî, 195, 196
Atabey-zade Hayreddin Hızır Paşa, 46
avârız, 12, 104, 136, 147, 157, 178,
236, 250, 259, 295, 299, 300, 301,
311, 320, 322, 344, 363

âyân, 9, 27
âyân-ı vilayet, 9
Aydın, 6, 376
Ayıntâbî Kara Osman Efendi, 47
Ayntab, 286
Ayvâsıl, 123, 197, 205

B

Baba İshak, 32
Babaî, 32
Babuccı, 82
Bâbü's-sa'âdet ağası, 67
Badile, 109, 262
Bağdâd, 99, 142, 143, 145, 154, 234,
283, 284, 294, 297, 298, 299, 324,
345, 376, 392, 393, 394, 395, 396,
398, 400, 401
Bağdad Seferi, 99, 132, 145
Bağdat Kadısı, 2
Bağdin, 62, 308
Bağ-ı Helkis, 36, 357
Bağlıca, 61, 306, 327
Bakkal, 82
Bakkâlân, 405
Bâlus Kayası, 53
Bârgîr, 355, 392, 393, 394, 397, 398,
399, 400, 401, 402, 403, 404
Basmâcı hanı, 94
Basra, 99, 145, 294, 295, 297, 298,
299, 404
Baş Ermeni, 117, 174
Başçukadâr, 67
Başmak, 67
Bayat, 59, 305, 325, 359
Bâyezîd Câmîi, 42, 45
Bâyezîd Paşa, 36, 39, 77, 111, 120,
147, 158, 175, 233, 239, 275, 289,
310, 311, 356, 368, 412, 415
Bâyezîd Paşa Mahallesi, 132, 186,
187, 205, 233
Bâyezîd Paşa vakfı, 93
Bayırlı, 63, 309, 329
Bayrâk Pınarı, 65, 120, 184
Bazar Süfli, 36, 39, 276, 303

Bazarbaşı, 67, 88, 182, 184, 201, 207,
225, 240, 355, 416
Bednos, 61, 306
Bedreddin Mahmûd-ı Buhârî, 39
Behram Şâh Mülkü, 53
Berand, 62, 102, 371, 412
berat, 4, 20, 22, 25, 26, 98, 110, 141,
143, 144, 152, 153, 154, 155, 157,
158, 159, 160, 161, 162, 163
berâyâ, 81, 347, 353, 377
Bevvâb, 67
Beyler, 44, 61, 306, 327
Beylerbeyi, 6, 12, 19, 20, 22, 26, 43, 46,
67, 98, 369, 421, 438
beytü'l-mâl, 263, 286, 313, 364
Bıraklu, 268
biti, 22, 25
Boğa, 61, 106, 120, 187, 306, 327,
361, 412
Boğalı, 66, 267
Boğdan, 25
bostâncıbaşı, 67, 149, 319
Boşnak, 396
Boyalıca, 62, 307, 328, 360
Bozahane, 36, 40, 42, 43, 46, 48, 238,
277, 302, 357, 415, 418
Bozahane Mahallesi, 137, 262
Bozok, 365
Böke, 59, 305, 359
Bulduklu, 61, 305, 320, 321, 327, 361
Burma Minâre, 51
Burma Minare Camii, 48, 56
Bursa, 12, 348, 424
Buyruldu, 19, 21, 423
Bülbül Hâtun, 45

C

Câbî, 67, 263
Cami-i Enderun, 36, 39, 45, 140, 179,
194, 213, 215, 277, 302, 357, 415,
419
Cami-i Enderun Mahallesi, 40, 140,
185, 203, 272
Câmi-i Gazi Bey, 40

camî-i şerîf, 39, 40, 43, 44, 46, 57
Can Mirza Paşa, 43
Canik, 33, 73
Cebeci, 67, 157
Celâleddin Kartay, 47
Celalî, 33
Cemâlî-zade Ali Efendi, 42
ceza hukuku, 6
Cidde, 67, 349
Cidde mutasarrıfı, 67, 349
cizye, 21, 152, 283, 338, 340, 342, 365
Cizyedâr, 67
Cizye-i vekîli, 67
Cum'â Mahallesi, 79, 135, 257
Cümûdar Mahallesi, 48
Cürlü, 63, 64, 91, 117, 118, 174, 180,
189, 309, 329, 378, 412

Ç

Çakallar Deresi, 42
Çavuş, 67, 93, 115, 150, 154, 313,
324, 345, 399
Çavuşbaşı, 67
Çay, 219
Çeltik, 65, 267
Çemişgezek, 394, 402
Çeribaşı, 36, 38, 40, 42, 67, 120, 175,
185, 202, 227, 239, 268, 277, 302,
357, 415, 418
Çeribaşı Mahallesi, 122, 130, 192,
240, 226, 274
çeşme, 38, 42, 44, 46, 49, 54, 56, 58,
70, 200, 341
Çırakçı Mahallesi, 36, 38, 41, 48, 136,
260, 271, 277, 302, 357, 415, 419
çiftçi, 82
çilehane, 57
Çoban, 62, 83, 100, 102, 154, 308,
345, 412
Çorlu, 91, 190
Çorum, 33, 73, 295, 365
Çökce Mahallesi, 36, 41, 136, 137,
259, 262, 356, 415
Çömlekciyân, 83, 408

çukadâr, 67,213,215, 392, 394, 398
Çukur Viran, 62, 308, 328, 360

D

Dadi, 59, 304, 325
Danişmendli, 54, 59, 305, 326, 359
Dânişmendliler, 32
Darâgosil, 64, 100, 103, 162, 385, 412
Darende, 33
Dârü'l-izz, 32
Dârü's-sa'âde ağası, 67
Darü's-selâm, 36, 38,41, 44, 79, 276,
415,418
Darü's-selâm Mahallesi, 128, 131,
220, 230
Darüssaadet, 295
Dâvudpâşa, 289
Defterdâr, 67, 392
Defterdâr çukadârı, 67
Değirmen Deresi, 63, 309, 329, 362
Deli Zülfikâr, 33
Deliler, 61, 305
Dellâl, 83, 222, 231, 260
Dellâlân, 408
Derbendci, 59, 304, 325
Dere Mahallesi, 36, 39, 41, 42, 44, 48,
56, 58, 63, 108, 119, 124,131, 132,
182, 203,213, 229,231, 237, 277,
302, 309, 329, 355, 412, 415, 419
Derebaş, 62, 307, 328, 359
Dergâh-ı, 68, 147, 150, 311, 342
Dergâh-ı âlî çavuşu, 68
dergâh-ı mu'allâm, 288
Dergah-ı muallâ, 6
derviş, 110
Deveci, 63, 64, 308, 329, 362, 385,
386, 412
Devehâne Mahallesi , 36, 40, 42, 56,
94, 139, 140, 164, 183, 240, 262,
271, 272, 276, 303, 357, 409, 415
Devlet kethüdâsı, 68
Dımaşk, 2
dirlık, 98
Dîvân çavuşu, 68

Dîvân efendisi, 68
divan tezkeresi, 9
Divân-ı eyalet-i Rum, 20
dîvân-ı Rûm, 141, 278, 285, 296, 297,
298, 299, 340
Divân-ı Sivas, 20
Divanlı, 62, 307, 328, 359
Divit-dar Ahmed Paşa, 40
Divriği, 365, 394
Diyarbekr, 284
Diyârbekr, 284, 286, 398
dizdâr, 68, 204, 379
Doğrakiye Mahallesi, 50
Dolabcı, 83

E

E[z]ine Pazarı-ı Atık, 59, 211
Edirne, 24, 279, 280, 288, 316, 317,
323, 324, 335, 339, 340, 341, 344,
346, 347, 349, 351, 352, 369, 370,
371, 373, 375, 376, 377, 380, 381,
382, 383, 385, 387, 389
Eflak, 25
Efte, 59, 138, 181, 212, 266, 304, 325,
359, 412
Eğın, 80, 394, 424
Eheskirân, 84, 408
Ehle Hatun, 93, 111, 161, 381
Ehle Hatun vakfi, 93
ehl-i hiref, 27
ehl-i mürtezika, 110
ehl-i örf, 157, 158, 287, 363, 369
Ehnik, 61, 306, 327
El-hac, 84, 145
el-Hâc Halil Çelebi b. Ahmed Çelebi,
41
Emevi, 2
Emevî Devleti, 2
Emevîler, 2
Emîn-i beytü'l-mâl, 68
eminlere, 9
Emînüddin Mehmed Çelebi, 40
Emir, 43, 63, 68, 129, 165, 223, 309,
338, 412

Emir Arslan, 63, 309
Emîr Hacı Şadgeldi, 32
Emir Seyfeddin Torumtay, 43
emr-i şerif, 22
Enderûn Camii, 40
Engürü, 402
Erbaa, 73
Erbâb-ı tîmâr, 68
Eretna, 32
Ermeni, 157, 174
Erzincân, 135, 255, 257
Erzincân Kasabası, 135
Erzurum, 135, 400
Erzurûm kazâsı, 124, 203
Eski Kethüda Mahallesi, 42, 48, 49,
190, 233, 302, 357, 418
Eslem, 36, 38, 39, 217, 233, 237, 419
Eslem Hâtun, 39
esnaf, 9, 27, 82, 84, 96, 97
es-Seyyid Alî Efendi, 135, 155, 254,
255, 350
eşrâf, 116, 168, 184, 324
eş-Şeyh Hayreddin Hızır Efendi, 47
Etibbâ ağası, 68
etnografya, 11
Evkâf-ı nâzır, 68
Evkâf-ı selâtin nâzır, 68
Evliya Çelebi, 35
eyâlet, 80, 156, 296, 338, 339, 347,
352, 383, 404
Eyalet-i Rumiyye-i Suğra, 33
Eymir, 63, 181, 213, 309, 329, 362
Eyük, 63, 121, 412
Eyüp, 9
Ezine Bazarı, 59, 93, 99, 143, 148,
154, 181, 284, 303, 305, 315, 324,
326, 345, 358, 359
Ezine-i Atîk Bazarı, 111, 412
Ezinepazarı, 34

F

Fahrü'l-eşbâh, 176, 193, 202, 216, 275
Fahrü'l-kuzât, 225
Fahrü'l-müderrişin, 199, 231, 271

Fahrü's-sâdât, 175, 199, 201, 256
Fâtıma Hatun, 42, 129, 318
Fatımîler, 2
Fatih Gazi Bahçesi, 56
Fâtih Kanunnâmesi, 26
Ferah ırmak, 81, 150, 330
ferâiz, 77
ferâşet, 25
Ferhâd, 130, 225
fermân, 20, 22, 81, 142, 146, 150, 152,
153, 155, 184, 211, 281, 283, 285,
287, 289, 299, 300, 301, 310, 312,
316, 319, 320, 322, 330, 332, 333,
335, 340, 341, 347, 348, 349, 350,
353, 363, 366, 368, 369, 370, 371,
376, 377, 380, 388, 389
fermân-ı humâyûn, 22
Fethiye, 36, 42, 43, 44, 48, 56, 94,
127, 148, 215, 238, 263, 276, 303,
356, 416, 418
Fethiyeli Mustafa Sıdkı Paşa, 43
Fetih Gazi Mülkü, 42
Fetret Devri, 33
fetva, 2, 3, 13, 116
fetvâ, 9, 180, 184, 189, 216, 237, 240,
272, 366
fevkânî, 76
Feyze, 63, 193, 212, 309, 329, 413
Fıkıh, 9
Firengi, 300, 301
Firuz, 43, 63, 308, 329
Foka Mahallesi, 39

G

Galacık, 64, 100, 102, 159, 370, 416
Galata, 338
Gani, 63, 121, 188, 309, 329, 362, 413
Gazagancı, 36, 43, 165, 277, 303, 357,
416
Gazzâzân, 84, 406
Gedegra, 34
Gedikli Kaya, 38, 53
Geldigelan, 34, 35, 61, 99, 101, 102,
104, 144, 145, 146, 148, 160, 294,

297, 300, 305, 306, 315, 316, 320,
326, 327, 332, 360, 374, 376, 388,
389, 413
Gelkirâs, 34
Gez Ganlı, 63, 308, 329, 362
Gezver, 64, 99, 101, 145, 294, 413
Gıyâseddin Mesud, 32
Gıyaseddin Şah Bahçesi, 53
Girab, 59, 181, 303, 324, 358
Gök, 22, 23, 36, 43, 54, 64, 94, 112,
119, 153, 183, 197, 277, 303, 357,
389, 416, 419
Gök Medrese Mahallesi, 43, 54, 119,
197, 215, 230, 340
Gök Paşa Mahallesi, 337
Gökmedrese mahallesi, 54
Göküyük, 61, 100, 104, 160, 181, 374,
388, 413
Gökyük, 59, 61, 303, 305, 324, 326,
358, 360
Gökyük Abdalları, 59, 303, 324
Göllübağ, 108, 125, 206
Göne, 61, 305, 327, 361
Güdül Mahallesi, 43
Güdül Mülkü, 43, 54
Gümle, 193
Gümüş, 35, 278
Gümüşhacıköy, 34, 35
Gümüşlü, 36, 44, 53, 57, 233, 276,
302, 356, 416, 418
Gümüşlüoğlu Mahallesi, 44,
125, 129, 136, 206, 221, 258, 260
Günceğiz Mahallesi, 50

H

Habbâzân, 405
Hacı Bayram, 63, 309, 329
Hacı Hamza, 36, 41, 42, 44, 237, 276,
303, 356, 419
Hacı Hüsameddinü'ş-şehr Temennâ
evkâfi, 93
Hacı İlyas, 36, 45, 48, 193, 277, 303,
357, 418

Hacı İlyâs Mahallesi, 107, 120, 126,
139, 185, 192, 210, 270
Hacı Nevruz Bey-zade Hacı İlyas, 45
Hacı Şadgeldi ve, 32
Hacıköy, 61, 73, 102
Hâcıköy, 99, 145, 294, 413
Haffâfân, 82, 407
Hâfız, 79, 87, 107, 122, 128, 135, 141,
157, 158, 173, 176, 179, 182, 185,
186, 188, 190, 191, 192, 193, 194,
195, 196, 201, 202, 205, 208, 220,
221, 226, 235, 236, 250, 256, 260,
271, 272, 280, 311, 355, 363, 368
Hakala, 34, 35, 62, 63, 111, 112, 121,
144, 149, 151, 188, 259, 290, 308,
309, 317, 318, 322, 328, 329, 334,
335, 361, 362, 413
Hakala kazâsı, 136
hâkim, 16, 18, 19, 68, 72, 168, 187,
194, 231, 257, 269, 374
Haleb, 286
Halifeler, 59, 268, 324, 358
Hâlik, 83, 187
Halven, 61, 100, 102, 159, 371, 413
Halvetiye zaviyesi, 57
hamam, 39, 46, 94
Hamâmçı, 83, 263
Hamdullah Efendi, 39
harc-ı defter, 27
Harçlık kethüda emiri, 68
Harman, 64, 309, 329, 362
Harşene Dağı, 52, 45
Hasankeyf, 399
Hâşabâd, 34, 142, 281
Hatîb, 72, 188, 189, 212, 267
Hâtuniye, 36, 45, 278, 302, 357
Hâtûniye, 215
Havass-ı Refia, 9
Havza, 34, 73
Hayriye tüccarı, 25
Hazînedâr, 68
Hekîm, 84
Hekim Çelebi Mahallesi, 46

Helkis, 36, 45, 52, 107, 115, 123, 128,
167, 198, 216, 217, 278, 302, 303,
357, 416, 419
Helvacı, 64
Heneske, 59, 111, 163, 181, 268, 303,
324, 358, 390, 413
Hızır Paşa, 36, 46, 56, 277, 303, 357,
416, 418
Hızır Paşa Mahallesi, 139, 215, 269
Hizmetkâr, 83
Hoca Süleyman Mahallesi, 36, 38, 46,
51, 56, 117, 176, 215, 228, 276,
302, 356, 419
Hondi Hatun, 94, 112, 153, 340
Hordan, 61, 389
Huddâm-ı mahkeme, 83
huddâmiye, 27
hüccet, 6, 16, 17, 18, 21, 28, 117, 118,
119, 120, 121, 122, 123, 124, 125,
126, 127, 128, 129, 130, 131, 132,
133, 135, 136, 137, 138, 139, 140,
164, 179, 183, 191, 192, 197, 202,
203, 219, 259, 274, 287, 289, 292,
315, 317, 318, 324, 335, 337, 351,
377, 389, 423
Hüdâmiye, 83
Hüddâmiyye, 243, 246, 249, 253
Hükkâm, 68
Hüsâmeddin-i Temennâyî, 56
Hüseyin Dede, 59, 326, 359
Hüseyin Hüsameddin, 31, 32, 33, 36,
38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55,
56, 57, 58
Hz. Osman, 1
Hz. Ömer, 1

I

II. Kılıcarıslan, 32
II. Mustafa, X, 113
Ilıca, 61, 93, 154, 155, 305, 326, 347,
348, 360, 413
Ilıcak, 159, 247, 374
Irak, 1

Istabl-i âmire, 148

İ

İbâd-zâde Mahmud Çelebi, 47
İç Ağası, 68
İç Kale, 40
ihzâriye, 27
İ'lâm, 18
İlgazi, 61, 109, 126, 210, 306, 327,
361, 413
ilmiye, 2
İltekin, 36, 46, 125, 207, 303
İltekin Gazi, 46
iltizam, 2, 25
İlyâs, 93, 94, 107, 111, 120, 122, 123,
124, 126, 139, 151, 161, 162, 166,
181, 185, 191, 192, 194, 195, 199,
202, 210, 212, 260, 261, 270, 275,
333, 380, 387, 409, 416
İlyâs Ağa mescîd-i şerîfi, 94, 162, 387
İlyâs köyü, 123
İlyas Mahallesi, 383
İlyisdepe bağları, 115, 168
İmaret Arkası, 45
İmrü, 61, 306, 327, 361
İmük, 59, 79, 140, 273, 325, 358, 413
irs, 76

I

Îsâ özü, 270

İ

islâm, 4, 286, 290, 333, 345, 350, 366
İstanbul, 2, 7, 9, 12, 14, 16, 17, 18, 20,
21, 22, 24, 25, 26, 28, 32, 35, 77,
94, 97, 98, 104, 110, 384, 421, 422,
423, 424
iş erleri, 145, 146, 278, 296, 297, 298,
339, 342, 353, 354, 367
İştâgol, 35, 65, 100, 103, 160, 375,
413
İzzeddin Mehmed Pervâne Bey, 51

K

- Kabbâz, 181
Kadı, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 16, 20, 21, 22, 32, 39, 57, 72, 97, 104, 151, 320, 332, 421, 422, 423
Kadı Burhâneddin, 32
kadı sicilleri, 7
Kadı'yul Kudat, 2
Kâdı-asker, 72
Kâfir kethüdâsı, 68
Kağnı Pazarı, 42
Kahire, 2, 286
Kâimmakâm, 68
Kal'acık, 61, 306, 327, 361
Kal'a-i Balâ, 38,40,54,55,59, 79, 126, 130, 209, 224, 413
Kalın Bınar, 59, 182, 268, 270, 303, 324
Kamerüddin Mahallesi, 47, 125, 127, 139, 207, 214, 268, 271
kaptan-ı derya, 19
Kapu kethüdâsı, 69
Kapucıbaşı, 68, 400
Kapucılar kethüdâsı, 68
Kapudânpaşa, 68
Kara Ali, 59
Kara İbrahim, 60, 305, 326, 359
Kara Keçili, 60
Kara Kise, 60, 62, 307, 326, 328, 360
Kara Milan, 80, 333
Kara Pınar, 119, 182
Kara Seki, 61, 306, 327
Karaağac, 127, 214
Karabağlı, 59, 305
karagol ağası, 215
Karagol ağası, 69
Karahisâr, 376, 402
Karahisar-ı Şarkî, 33
Karakaya, 40, 50
Karalar, 65, 100, 163, 321, 388, 413
Karamân, 281
Karataş, 60, 65, 155, 268, 304, 325, 350, 358
Karataş zâviye, 94
Karatay Mahallesi , 37, 40, 45, 47, 49, 278, 303, 357, 418
Karayazıcı, 33
Karcık, 61, 306, 327
Kargabağ, 193
Karilcaköyü, 65, 100, 102, 159, 373, 413
Karlu, 61, 106, 187, 306, 327, 361
Karsan, 60, 304, 325, 358
Karsek, 181
Kâsım Bey Medresesi, 93
Kassâb, 82
kassam, 77
Kassâm, 77, 424
Kâtibiyye, 243, 246, 249, 253, 355
Kâtip, 69
Katu, 61, 361
Kavak Alanı, 62, 308
Kaya Paşa, 43
Kayaboğazi, 216
Kayacık, 64, 117, 176, 308, 329, 362, 414
Kayseri, 11
kaza, 2, 3, 5, 13, 27, 34, 35, 152, 319, 320, 321, 365
Kazancı, 46, 49, 52, 56
kazasker, 3, 19, 77
Kazgancı Doğan, 43
Kazgâncıyân, 84, 408
Kebçeoğlu câmi, 93, 161, 379
kebîr, 78, 107, 190, 191, 196, 197, 198, 200, 201, 207, 208, 209, 212, 217, 219, 220, 223, 236, 240, 244, 245, 260, 263
kebîre, 78, 177, 191, 192, 196, 204, 209, 213, 217, 219, 220, 221, 229, 235, 244, 272
Kedeğra, 35, 64, 99, 101, 145, 294, 330, 351, 389
kefâlet, 9, 19, 337
Kelkis Kalesi, 46
Kengiri, 402

Keşlik, 60, 181, 268, 304, 325, 358
 Kethüdâ, 37, 47, 48, 69, 107, 116, 121,
 173, 182, 188, 190, 267, 277, 416
 Kethüdâ emiri, 69
 Kethüdâ Mahallesi, 48, 125, 205
 kethüdâ yeri, 282, 292
 Kethüdâ-yı Atik, 37, 48, 277
 Kethüdâ-yı şehir, 69
 Kılâguz, 392, 393, 394, 395, 396, 397,
 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404
 Kılıç Arslan Türbesi, 43
 Kılıçcı Mahallesi, 37, 41, 42, 48, 56,
 194, 237, 276, 303, 356, 417, 418
 Kırak, 60, 325
 Kırım hanları, 25
 Kırklar Dağı, 46
 kısmet-i terike, 77
 Kışlacık, 62, 307, 328, 360
 Kız Seki, 62, 307, 328, 360
 Kızık Kışla, 62, 307, 359
 Kızılca, 60, 181, 268, 304, 325, 358,
 359
 Kızılca-i Kebir, 60, 181, 304, 325, 358
 Kızılca-i Sağır, 60, 304, 325, 359
 Kızlar ağası, 69
 Kızlar Sarayı, 52, 418
 Kızlarağası Fîruz Ağa, 52
 Kilerci, 82
 Kiraslıdere, 186, 239
 kisve, 76, 173, 261
 Klaguz, 83, 392
 Kocacık, 37, 39, 49, 52, 175, 233, 276,
 302, 356, 418
 Kocacık Dağı, 117
 Kocacıkoğlu, 43
 Kolay, 64, 308, 329
 Kolcu, 69
 Komninus Sarayı, 46
 Koni, 61, 306
 Korucu, 69
 Kostantiniyye, 25, 280, 290, 296, 300,
 301, 348, 374, 387
 Kömürcü Kürtleri, 60, 182
 Köni, 61, 185, 320, 321
 Könü, 61, 118, 177, 306, 326, 327,
 328, 360, 414
Köpri, 80, 151, 333
 Köprü, 34, 45, 47, 48, 49, 52, 213, 419
 Köprübaşı, 37, 49, 52, 77, 166, 250,
 276, 302, 356, 417, 419
 Köprübaşı Mahallesi, 78, 129, 130,
 222, 224, 226, 265
 Köri, 64, 351, 414
 Körköy, 64, 156, 351, 352, 414
 Köseadağ Savaşı, 32
 Köyceğiz, 37, 49, 62, 79, 114, 157,
 166, 253, 277, 306, 327, 357, 361,
 363, 417
 Köyceğiz Mahallesi, 79, 128, 130,
 139, 203, 219, 225, 270
 Kubâ, 42, 44
 Kul kethüdası, 69
 Kulu, 64, 309, 329, 362
 Kumacık Hamâmı, 94, 162, 387
 Kumbaracı, 69
 kurâ, 27, 80, 143, 152, 168, 169, 278,
 285, 286, 295, 320, 322, 338, 339,
 347, 353, 384
 Kurna, 297, 298, 299, 397
 Kurnaz, 64, 99, 101, 142, 283, 309,
 329, 414
 Kurşunlu, 37, 38, 45, 47, 49, 50, 78,
 277, 302, 357, 417, 418
 Kurşunlu Mahallesi, 118, 125, 133,
 135, 179, 204, 234, 250, 368
 Kuş Köprü, 39, 45, 54
 Kuşçu, 64
 Kuvay, 62, 306, 327, 361
 Kuyucu Murad Paşa, 33
 Kuz Alanı, 63, 307, 359
 kuzât, 23, 258, 278, 281, 282, 283,
 284, 293, 294, 295, 299, 300, 310,
 311, 313, 316, 318, 323, 332, 335,
 338, 339, 349, 351, 363, 368, 378,
 384
 Kübce, 37, 50, 302
 Küçük Ayasofya, 336
 Küdelez, 64, 309, 329, 362

Kühi Tağ, 206
külünk, 180, 251
Kürkcü, 239
Kürkçü, 83
Kürtler, 60, 62, 63, 65, 100, 103, 162,
163, 306, 307, 325, 327, 328, 358,
360, 361, 386, 388, 414

L

Ladik, 34, 73, 346, 372
Lâdîk, 65, 212
Lâdîk Kasabası, 127
Leğen Kaya, 45
levendât, 292, 343
Lipova, 397
Lokman Dağı, 58

M

Maarif Vekâleti, 14
Macar, 300, 301, 396
mahkeme, 5, 6, 8, 9, 13, 17, 27, 76, 96,
301, 410
Malatya, 8, 143, 284, 286, 392, 399,
401, 424
Malatya Sancâğı, 143, 284
Mamatu Türkmanı Bozoklu, 157, 362
Maraş, 400
Mardîn, 286
ma'rûz, 18, 21, 22, 150
Ma'rûz, 21
Mâsûme Hatun, 42
Mecidözü, 34, 73, 142, 281
meclis-i şer, 17, 19, 104, 166, 168,
174, 175, 176, 177, 178, 179, 180,
181, 183, 184, 186, 187, 188, 189,
190, 191, 192, 194, 195, 196, 197,
198, 199, 200, 201, 202, 203, 204,
205, 206, 207, 208, 210, 212, 213,
214, 215, 216, 217, 219, 220, 223,
224, 225, 226, 228, 229, 230, 231,
232, 233, 234, 235, 236, 237, 238,
239, 256, 258, 260, 261, 262, 264,

266, 271, 272, 273, 274, 287, 323,
351, 368, 381, 391
Medine, 1, 200, 215, 219, 265, 336,
350, 368
Medrese, 36, 43, 54, 92, 93, 94, 112,
119, 153, 183, 197, 277, 303, 357,
416, 419
Mehmed Çâvuş vakfi, 93, 94, 126, 211
Mehmed Çelebi, 32, 39, 95, 128, 138,
167, 185, 188, 193, 197, 202, 203,
205, 213, 217, 244, 256, 257, 259,
262, 264, 265, 271, 418, 419
Mehmed Paşa, 37, 50, 51, 53, 57, 93,
95, 107, 111, 123, 126, 127, 143,
150, 155, 175, 195, 196, 198, 201,
206, 208, 213, 214, 240, 276, 302,
323, 349, 356, 417, 418
Mehmed Paşa Mahallesi, 124, 130,
134, 138, 203, 215, 227, 240, 265
Mehr-i müeccel, 243, 249
mehr-i müsbet, 246
mekteb, 38, 44, 45, 46, 49, 51, 54
Mektupçu, 69
Melik Ahmed, 32
Melik Eşref Şaban, 54
Melik İsmail-i Danişmendî, 54
Melik Şemseddin İsmail Gazi Bey, 40
Memlukler, 2
Memlük, 63, 308, 328, 360
Memur, 69
menşûr, 22
Menteşe, 376
Menzilci, 69, 114, 165, 187, 225, 239,
240
Mer'adâr, 69
Merzifon, 34, 35, 73, 189, 196, 213,
250, 253, 278
Merzifonabâd, 64, 156, 351
Mescid-i Hoca Süleymanoğlu, 43
metrûkât, 78
mevkûfât, 299, 301, 312
Mevleviyet, 4
Meydan Kapısı, 38

Mısır, 1, 54, 56, 248, 286, 296, 391, 399, 404
 Mihmâdlar, 60, 304, 325
 Milli Kütüphane, 15, 113
 Mimar, 69
 Mimar başı, 69
 Mirahor, 64, 309
 Mirahor Ağa, 69
 Mir-alây, 69, 202, 216
 miras, 16, 77, 79, 99, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 128, 129, 131, 136, 139, 416
 Miras, 10, 76, 77, 413, 414, 415, 417, 418, 422
 mîr-i mîrân, 80, 157, 287, 294, 315, 345, 347, 352, 363
 Mîr-i mîrân, 69
 mîr-livâ, 157, 158, 200
 misâl, 22, 25
 Moğollar, 32
 Molla, 72, 84
 Monlâ, 72, 108, 109, 125, 129, 137, 166, 173, 176, 177, 178, 181, 186, 191, 193, 194, 195, 197, 198, 202, 206, 209, 213, 221, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 240, 260, 261, 262, 263, 265, 271, 272
 Moramil, 62, 306, 327, 361
 Moramu, 60, 304, 325, 358
 muafiyet beratı, 25
 Muallefât, 78
 muallim-i sıbyan, 110
 Muâviye, 2
 muhallefat, 28
 Muhasebeci, 69
 Muhzır, 72, 88, 192, 195, 196, 227, 229, 232, 246, 261, 265, 269
 Muhzırbaşı, 72
 muîd, 110
 Muînüddin Süleyman Pervane Bey, 41
 mukarrun leh, 16
 mukâtaa, 25
 mukâvele, 9, 223
 Mukayyid, 8
 mukır, 16
 Mûmcıyân, 83, 407
 Mumcu, 83
 mûris, 76, 342, 343
 Mûsâ, 107, 117, 122, 123, 139, 167, 174, 182, 194, 195, 226, 236, 256, 258, 271, 274, 399, 408
 muslihûn, 6, 174, 186, 192, 197, 216, 226, 235, 258
 Mustafa Sıdkı Paşa, 43
 Mûsul, 283, 392, 393, 397, 399, 402
 mutasarıf, 99, 105, 122, 142, 143, 144, 145, 148, 153, 154, 158, 159, 160, 162, 163, 178, 181, 185, 188, 189, 190, 193, 195, 199, 205, 206, 210, 211, 212, 213, 214, 217, 234, 262, 269, 280, 282, 283, 284, 286, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 311, 314, 315, 317, 322, 323, 324, 334, 335, 340, 341, 343, 345, 348, 349, 351, 369, 370, 371, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 388, 389, 390
 Mu‘temed Mahallesi, 336
 Mübârüzüddin Halife Alp, 47
 mübâşir, 81, 182, 185, 205, 212, 213, 214, 284, 297, 298, 299, 301, 336, 353, 364
 Mübâşir, 72
 müderris, 3, 10, 50, 53, 110, 202, 212, 291, 334
 Müderris, 73, 173
 Müezzın, 73, 104, 178, 218, 244, 273
 müftü, 1, 140, 274
 Müftü, 73
 Mühürdar, 69
 mültezim, 28
 Mürg, 63, 307, 328, 360
 Mürtezika, 70
 müselleme, 265, 311, 319
 müslim, 11, 48
 Müslüman, 35, 37
 mütesellim, 20, 27, 80, 110, 153, 157, 213, 214, 341, 347, 363, 377, 392

Mütesellim, 70, 234
Mütesellim vekîli, 70
mütevelli, 110, 154

N

Nacâkbağı, 108, 204
nafaka, 16, 76, 79, 124, 130, 131, 132,
137, 173, 198, 202, 227, 230, 233,
261, 410
nahiye, 27, 35, 320, 331
Naib, 73
nâib, 76, 175, 204, 317, 318, 338
Nakîb, 70
Nakibül-eşraf, 70
Nalband, 84, 407
Nalcihân, 407
Nalcıyân, 84
nâme-i hümayun, 20
narh, 96, 97, 116, 169, 171, 282
Narh, 97, 423, 424
Nazır, 70
Nefer, 70, 331, 399, 400
Niğdeli-zâde Sûfi Bâyezid, 57
nişan, 25, 319
nişân, 22, 25
nişan-ı şerif, 25
Niyâbet, 73
Nizâmeddin Argunşah, 32
nüvvâb, 73, 278, 297, 298, 339

O

Ocak çâvuşu, 70
Ok Meydanı, 46
Orman, 230
Orta, 62, 306, 327, 343, 345, 361, 390,
438
Osman Gâzi, 2
Osmâncık, 81, 330
Osmanlı Devleti, 2, 6, 7, 26, 35, 80,
421, 422
Osmanlı Hukuku, 13
Ovacık, 63, 307, 328, 360

Ö

Ömer, 196, 237, 265, 268, 274
Örtkuş, 60, 181, 305, 326, 359
Öyük, 64, 188, 308, 329, 362

P

Padişah, 19
Pehlivan, 60, 304, 325, 359
Pehlivân, 120, 184, 414
Penbeciyân, 83, 406
Pervane, 37, 38, 41, 46, 48, 51, 276,
356, 418
Pervâne, 51, 117, 133, 174, 179, 182,
237, 302, 417
Pervâne Bey Mahallesi, 51, 117, 133,
174, 179, 182, 237
Pîr İlyas Mezarlığı, 53, 57
Pirinci Mahallesi, 201
Pirinçci, 37, 50, 51, 108, 117, 173,
276, 303, 356, 417, 419
Pirinçci Mahallesi, 51, 124, 137, 138,
261, 265

R

Racin, 64, 309
Râhib, 73
Raht-vân, 70, 88, 95, 107, 143, 198,
203, 215, 287, 312
Raht-vân Mehmed, 123, 124, 127, 215
re'âyâ, 80, 153, 286, 292, 297, 298,
341, 343, 347, 353, 366, 377, 384
Receb, 37, 50, 51, 54, 56, 78, 131,
132, 133, 135, 142, 155, 156, 157,
159, 160, 168, 174, 179, 181, 182,
188, 189, 197, 198, 205, 213, 221,
231, 234, 235, 237, 257, 277, 303,
321, 354, 357, 377, 382, 394, 399,
403, 419
Resm-i Kısım, 243
Revân, 281
Rum, 33, 34, 45, 152, 233
Rum Beylerbeyliği, 33, 34
Rumca, 8

Rumeli, 2, 4, 12
Rûm-ili, 352
rûûs, 290, 291, 293, 317, 322, 323,
333, 334, 335, 345, 350, 380, 382,
383, 386, 390
Rûz-ı Hızır, 27
rûz-ı kasım, 12
Rûz-ı Kasım, 27
Ruzname, 4
Rûkneddin Süleyman, 32
rûûs, 9

S

Sâatci, 88, 205
Sâbıkuddin, 37, 47, 52, 277, 303
Sadeddin Çelebi, 38, 419
Sadi Efendi, 38
sadrzam, 19
Sadr-ı a'zâm kethüdâsı, 70
Safîyye Hatun, 95
sagîr, 78
Sagîr Ekreği, 267
sagîre, 78, 256
Sâhib-i devlet ağası, 70
Salıca, 64, 121, 188, 309, 329
saltanat, 5, 38, 376
Salurca, 241
salyâne, 12, 26, 27, 135, 147, 150,
156, 259
Salyâne, 26, 27, 421
sancak, 4, 6, 12, 22, 26
sancak beyi, 22
Sarachâne, 49, 196, 209, 233, 239, 356
Sarâchâne, 37, 52, 93, 276, 280
Sarâchâne Mahallesi, 225
Sarây, 37, 52, 60, 185, 278, 303, 304
Saray özü, 60, 100, 102, 158, 304,
325, 358, 369, 417
Sarây özü, 181
Saraycık, 60, 304, 325, 331, 359
Saru Alan, 60, 304, 325
Saru Tosun, 60, 326
Saruhan, 376
Sarukuş, 60, 305

Savadiye, 37, 58, 275, 356
Savakca, 39, 51, 57, 58
Saz, 60, 63, 99, 102, 154, 304, 325,
343, 358, 414
Sebküddin, 213, 215
Sefir, 70
sefir, 393
Selağzı, 44, 49, 52
Selçuklu Sultanı Mes'ûd, 44
Semerci, 83, 265
Senizi, 64, 309
Serdâr, 70, 180, 186, 187, 188, 211,
234, 265, 272
Serdellâl, 70, 89, 211
Serkilari Süleyman Ağa, 43
Serkis, 62, 134, 184, 205, 238, 239,
260, 262, 306, 327, 361
Serrikab Hüseyin Ağa, 43
Sevincir, 60, 325
Seydî, 64, 100, 159, 370
Seyfe, 63, 307, 328, 359
seyyid, 110, 184, 198, 214, 341
Seyyid Îsâ evkâfi, 93
Seyyid Îsâ Zâviyesi', 94
Sicil-i Mahfuz, 8
silahdâr, 142, 282
Silahdâr, 70
Simre, 35, 51, 56, 100, 103, 163, 389
Simre-i Lâdik, 65, 388
Sinaneddin Yakut Paşa, 58, 419
Sinezi, 329
sipâhi, 142, 282, 387
Sipâhî çavuş, 70
sipâhiyân, 70
Sivas, 20, 32, 33, 34, 35, 65, 82, 95,
96, 100, 102, 103, 110, 152, 156,
159, 162, 163, 183, 252, 278, 281,
284, 315, 324, 338, 339, 354, 363,
365, 369, 370, 371, 373, 375, 384,
388, 392, 394, 401, 402, 422
siyâkat, 25
So[ğ]uk Pınâr, 191
Söfi Bâyezid Çelebizade Mahmud
Çelebi, 53

Sofiler, 63, 307, 360, 419
Sofuzâde, 37, 53, 276, 302, 419
Sofu-zâde Mahallesi, 44, 116, 173, 418
Sofya, 25
Soğuk Pınar, 58
Soku, 63, 307, 328, 360
Soma, 62, 306, 327, 361
Strabon, 31, 74
subaşı, 6, 163
Subaşı, 38, 70
Sufiler, 37, 53, 63, 78, 233, 268, 302, 328
Sufiler Mahallesi, 132, 231
Sûfiler Mahallesi, 121, 123, 191, 197
Sûfular, 37, 276
sulbî, 78, 174, 175, 187, 191, 196, 199, 201, 207, 209, 212, 216, 217, 219, 220, 222, 224, 230, 236, 238, 240, 244, 247, 250, 260, 263, 273, 290, 323, 345, 379
Sultan, 2, 5, 41, 45, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 145
Sultân Bâyezîd, 93, 115, 155, 167, 176, 255, 336, 350
Sultân Bâyezîd Hân, 368
Sultân Bâyezîd-i Velî Evkafı, 93
Sultan Gıyaseddin Muhammed Şah, 44
Sultan I. Murad, 2
Sultan II. Bâyezîd, 44
Sultan Mesud Türbesi, 51
Suluca, 64
Suluova, 34, 35, 146, 148, 298, 315
Suncer, 60, 304, 358
Sungur mülkü, 40
Suriye, 1
Süleymân Paşa, 156, 349, 352, 354
Sütçü, 60, 182

Ş

Şâdgeldi Paşa, 40
Şahinşah Bahçesi, 52
şâkka-isalyâne, 136

Şam, 399
Şâm, 286
Şâmice, 37, 53, 79, 123, 183, 195, 271, 277, 302, 357
Şamice Mahallesi, 133, 136, 235, 258
Şâmiler, 37, 54, 214
Şamlar, 37, 54, 121, 122, 356, 418
Şamlar Köprüsü, 190
Şamlar Mahallesi, 193, 214
Şamlılar, 37, 54, 194, 275, 302, 418
Şarkikarahisar, 33
Şatır, 70, 213
Şâtırbaşı, 70, 214
Şehinşah Mülkü, 46, 56
şehir kethüdası, 27
Şehreküstü, 40
şehzâde Ahmed, 33
şehzâde Murad Bey, 33
Şehzâde Mustafa, 34
Şehzade Sancağı, 32
Şer'iyeye Sicilleri, 7, 9, 13, 14, 15, 113, 421, 422, 423, 424
Şerefiler, 117, 174, 414
Şeyh, 37, 43, 46, 47, 51, 55, 58, 60, 73, 84, 111, 139, 144, 154, 155, 163, 182, 193, 201, 229, 235, 239, 272, 277, 280, 291, 303, 304, 325, 348, 357, 358, 367, 390, 414, 419
Şeyh Ahmed evkâfı, 93
Şeyh Atîk, 37, 55, 239, 277
Şeyh Cûî, 46, 55
Şeyh Garik, 37, 55, 357, 419
Şeyh Kırık, 43, 51, 58, 419
Şeyh Mûsâ, 37, 55, 357
Şeyh Sa'dî, 60, 304, 325, 358
Şeyhü'l-islâm, 73
Şeyhülislam, 12, 42
Şose yolu, 45, 51
şühûdü'l-hâl, 6, 18

T

Tâceddin Altınbaş, 32
Tâceddin Mahmud Çelebi, 44
Tahsildâr, 70

tahtânî, 76, 104, 105, 106, 178, 187,
235, 265
Taksim Önü, 41
Tâleb Bostanlığı, 267
Tatar, 60, 181, 184, 212, 239, 268,
304, 325, 359, 392, 394
Tavare, 63, 99, 101, 145, 293, 307,
328, 360
tazir, 6
tekâlîf-i ‘örfiyye, 136, 259
tekâlîf-i şâkka, 157, 158, 363, 369
telhisci, 393
Telhisci, 70
Temennâ, 37, 38, 55, 56, 94, 120, 162,
214, 238, 276, 386, 418
Temennâ Mahallesi, 186
temessük, 28, 142, 147, 150, 152, 232,
266, 282, 287, 311, 332
Temessük, 28, 423
Tercüman, 70
tereke, 6, 8, 9, 10, 28, 78, 95, 97, 200,
247, 337, 366, 368
Terfili çâvuş, 71
Terike, 27, 28
Tersdöken, 64, 389
Terzi, 83, 92, 117, 174, 202, 414
Terzi Köy, 117, 174
tevârüs, 76, 77
tevkî, 22
tevzi defterleri, 26
tezkere, 9
Tezkereci, 71
Timar, 8, 25, 97, 98, 99, 101, 412,
413, 414, 416, 417, 421, 422
Tokat, 17, 20, 26, 32, 33, 73, 75, 97,
113, 143, 173, 182, 255, 259, 267,
331, 339, 367, 378, 390, 421, 424
Topçu, 71
Torumtay Paşa Gâzi, 93, 155, 350
Torumtay Türbesi, 43
Tuğcı, 71
tuğra, 20
Turhal, 34, 65, 161, 381
Tuzcubaşı, 71, 96, 152

Tüccar, 83, 84, 95

U

ulak, 21, 143, 278, 285
Ulâkân, 84, 406
Ulema, 73
Ulus, 62, 305, 326, 361
Ulvi, 64, 309, 329
Umdetü’l-kuzzât, 199
Umdetü’l-meşâyih, 216
Umdetü’l-müderrisin, 201
Umdetü’l-ulemâ, 199
Uygur, 60, 181
Uzun Mustafa, 37, 46, 48, 49, 51, 56,
276, 302, 356, 418
Uzun Oba, 64, 309, 329, 362
Uzun Yol Mezarlığı, 50
Uzunyol Mezarlığı, 41

Ü

Üçler, 37, 42, 50, 51, 56, 57, 187, 277,
302, 357, 418
Ümera, 71
Ümük, 60, 304
Üsküdar, 220, 438
Üyük, 64, 181

V

Vâ‘iz, 73
Vadi, 62, 376, 414
vakfiye, 9, 111, 112
vakıf, 2, 8, 19, 110, 112
Vâlî, 71
Varay, 34, 35, 142, 148, 281, 301, 315
vâris, 76, 77, 243, 258, 313
Vasî, 71, 415, 417, 418
Vasî-i muhtâr, 71
Veazâret, 25
vekâlet, 4, 9, 16, 75, 203, 204, 210,
217, 230, 258, 272, 338
Vekîl, 71
verâset, 76, 77
Veray, 34

Vermiş, 60, 272, 359
Vermiş Şeyhi Ahmed Efendi, 140, 272
Verseke, 60, 304
vezir, 6, 19, 26, 32, 39
Vezir ağası, 71
Vezîr kethüdâsı, 71
Vezîr paşa, 71
Vezîr-i a'zam, 71
Vezîr-i a'zam çukadârı, 71
Vezîr-i a'zam kethüdâsı, 71
Vezirköprü, 34, 438
Vezirler, 22
vilâyet masraf defterleri, 26
voyvoda, 20, 27, 157, 295, 296, 363

Y

Ya'kûb Ağa, 80, 333
Yağcı, 60, 181, 304, 358
Yağbasan Gazi, 49, 418
Yağbasâniye, 47, 49
Yağmur, 62, 137, 261, 327, 361, 389, 414
Yahşî Bey-zâde, 39
Yakub Paşa, 50, 51, 57
Yakutiye, 37, 50, 57, 58, 275, 303, 419
yargı, 1, 2, 3, 5, 6, 10, 118, 120, 410
yarlıg, 22
Yassı Kaya, 39, 44
Yavru, 62, 306, 321, 327, 361
Yazıcı, 80, 333
Yedi Bucakbağı Mahallesi, 336
Yehûdiyân, 37, 58, 356
Yeklihan, 63, 307
Yeni, 7, 61, 326, 423
Yenice, 63, 128, 216, 308, 328, 360, 414
Yeniçeri Ağası, 71
Yeniçeri ağası çukadarı, 71
Yeniçeri ağası mirâhoru, 71
Yeniçeri çâvuşu, 71

Yeniçeri serdarları, 71
yeniçeri serdârları, 339, 353, 354, 364, 377
Yeşilirmak, 38, 39, 40, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 73, 74
Yıkılkan, 63, 360
Yıldırım Bayezid, 32
Yörgüç Paşa, 94, 112, 153, 340
Yörgüç Paşa mescid-i şerîfi, 94
Yörgüç Paşa Camii, 45
Yunan, 31
Yuvala, 137, 263, 414
Yürdenik, 62, 306, 327, 361
Yüz Beği, 64, 309

Z

Zabita, 72
zâbit, 144, 153, 292, 343
Zahireci, 72
Zana, 63, 103, 163, 307, 328, 360, 374, 388, 414
Zara, 62, 121, 189, 305, 326, 360, 414
zaviye, 38, 46, 47
zaviyedar, 110
Zeyd, 168, 180, 237, 240, 273
Zeytun, 34, 81, 150, 330
Zığala, 61, 132, 181, 234, 303, 324, 358, 414
zımmî, 11, 81, 104, 105, 164, 178, 181, 184, 186, 187, 205, 236, 239, 260, 262, 330, 408, 409
Ziğre, 63, 124, 202, 204, 415
Zile, 145, 295, 296
Zincirli Kaya, 56
Zire, 63, 131, 132, 147, 161, 229, 232, 233, 308, 311, 319, 321, 328, 379, 414
Zuhrü'l-eşbâh, 216
Zünnun, 35, 115, 166
Zünnunabâd, 34, 35, 142, 281

ÖZGEÇMİŞ

01.01.1988 Samsun-Vezirköprü doğumluyum. Ortaokulu Üsküdar Lions İlköğretim Okulunda okudum. Liseyi 2005 yılında Beylerbeyi Hacı Sabancı Lisesinde ikincilikle tamamladıktan sonra aynı yıl Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü kazandım. 2009 yılında üniversiteyi bitirdim. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Yeniçağ Tarihi bilim dalında yüksek lisans yapmaya başladım. Hâlen aynı bölümün öğrencisiyim.

ORJİNAL METİN

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ : AMASYA

No : 23

Poz No:

سازمانی که سوسیالیستها در آنجا
تاسیس کرده اند
بیشتر از اینها نیستند
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است

کمیته مرکزی
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است

در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است

در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است
در این سازمانها
تاسیس شده است

جوا ایجا و انراف و قوس منزیل جیسک نسب اونجا جیبر بر قیامت
 السید سالی حس و حاجی بیجا و قیامت

بناقله و بیجا نریج
 فی الیوم العشرین ذی الحجه و الا حشره عشره ذی الحجه

روز یکم	روز دوم	روز سوم	روز چهارم	روز پنجم	روز ششم	روز هفتم	روز هشتم	روز نهم	روز دهم
۲۶	۴	۴	۲۴	۲۲	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
مندیق	اوزم	مادوم کشتش	مادوم کوه سرور	انکار	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه
۵	۴	۲۰	۷	۱۰	۷	۷	۷	۷	۷

مندیق	اوزم	مادوم کشتش	مادوم کوه سرور	انکار	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه
۵	۴	۲۰	۷	۱۰	۷	۷	۷	۷	۷

قصه با ویریز نریج فی الیوم العشرین ذی الحجه و الا حشره عشره ذی الحجه

مندیق	اوزم	مادوم کشتش	مادوم کوه سرور	انکار	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه	قرینه
۵	۴	۲۰	۷	۱۰	۷	۷	۷	۷	۷

روز نهم و دهم و یازدهم و چهاردهم و پانزدهم و شانزدهم و هجدهم و نوزدهم و بیستم

بناقله و بیجا نریج
 فی الیوم العشرین ذی الحجه و الا حشره عشره ذی الحجه

صدید کسب طاعتان بر بی نریج کسب لوزن صغیر خانون کسب کوب نریج و غیر
 عن الامام ابو جلیب کسب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر

مسئله غلامی از مزاج اولاد اهل بیت کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 اولاد اهل بیت کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر
 کسب کوب نریج کسب لوزن کسب کوب نریج و غیر

یا محمد

بناقله و بیجا نریج
 فی الیوم العشرین ذی الحجه و الا حشره عشره ذی الحجه

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...
مدرسه ای که در آنجا تدریس می شد...

تصور که این کتاب با خود نگاه داشت که بر او ایمن الحقیقین را نشاند و هر که از آن مصلحتی نداشت...

باعتبار آنکه این کتاب در میان ما در این شهر بسیار نادر است و هر کس که در این شهر است...

محمود بن ابی طالب که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

عبدالله بن علی که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

بعضی از این کتابها را در این شهر در این شهر در این شهر در این شهر در این شهر...

میرزا ابی طالب که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

عبدالله بن علی که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

محمود بن ابی طالب که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

عبدالله بن علی که در این شهر از بزرگان است و هر کس که در این شهر است...

بعضی از این کتابها را در این شهر در این شهر در این شهر در این شهر در این شهر...

مدینه امینة فی سنة ثمان و عشرين من تاریخ التاج
 مقدم ملکیت اوزر دستار ارباب مالک اوقاف ملک اوقاف مالک اوقاف مالک اوقاف
 بیست و سه سالگی استوار علی خان اینه الله بکرت نامکشفتی نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم تریز
 عشرت علی یوزم علی خان پانچونوفا احمد کبر استوار ارباب مالک اوقاف مالک اوقاف مالک اوقاف
 بنده خودی یوزم علی خان پانچونوفا احمد کبر استوار ارباب مالک اوقاف مالک اوقاف مالک اوقاف
 ملک استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم
 بالواجب تصدیق و امانت از تحقیق ایدیم که استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم
 مورس از سطر اینه الله بکرت دست و عشرت و اینه الله بکرت دست و عشرت و اینه الله بکرت

محمد علی خان پانچونوفا احمد کبر استوار ارباب مالک اوقاف مالک اوقاف مالک اوقاف
 بنده خودی یوزم علی خان پانچونوفا احمد کبر استوار ارباب مالک اوقاف مالک اوقاف مالک اوقاف
 ملک استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم
 بالواجب تصدیق و امانت از تحقیق ایدیم که استوار ایدیم نوزاد و تقیر ظلم استوار ایدیم
 مورس از سطر اینه الله بکرت دست و عشرت و اینه الله بکرت دست و عشرت و اینه الله بکرت

سزایان خانه دفتر بودند

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

میرزا محمد باقر
میرزا حسن
میرزا علی
میرزا محمد

شعبه شاکش و مرزبونه و مرزبونه اباده واروب کلچر بول اولدورن و اوقه اولدورن
و خواب افدنر زنده فضله و قدق انا و الاقران اعینه و ولایت و ایش اولدی زنده قدام
وسایر قصبه و قراصلطی سزانه اولنور که دیوانه دودنه برلوردهما چونه اولاتی قیمنر
ارسال اولنور که هر قشقلک تحت قهاسنده واروب داخل اولورسه باکلر بر نوره باکلر
بر سرکس نتر باکلر و برورب محفوظ و قی نظر اوله برلور یا ندره ملاخر اولدورن
ایمن و سالم بر بر کلر ارسا و اصال اینکلر نایند موجب بودلر اید عام اولدورن دیو بودلر
سیوس و الیشک
صیدلر

مقدمه کات اولدورن

تجارت سعادت انان ایلدورن ایدر قشقلر اولدورن ایدر اولدورن اولدورن اولدورن
ایتمشدر اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
استعمال اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
صیانت ماضیه و تدرقیق اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده سز خلاصه عام اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
چرا اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
مدونته اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
مدونته اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن

ایمیرالا

اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
معلوم اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایوب اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
احضاری اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
دینجی اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
عنان اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن

نصیحتیه

ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
ایده اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن

عانت مایه سید ابراهیم افندر کلایب

قیامت و انیه اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن
اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن

باب ما فتح الابواب الخ

امير الادام كبر الكرام الخ... عذبات الملكات لاطل سوارس بلكه بکسيه... والكلام مولانا كبر الكرام الخ...

معاذ الله... قريبا ابراهيم

وجوه كبره ووجه كبره... خا جسدته ابراهيم ناخره... جيلنگه و زنده ابراهيم...

تذوق العضاة والحكام... اولا اذ قد نشتيب اولان اوزره... معلوم اوكا قرون الاذره...

حضرت مولانا شريف... تدره الاذره و اولان اوزره... تدره الاذره و اولان اوزره...

بكره او بكي كزنده... عذبات الملكات لاطل سوارس... والكلام مولانا كبر الكرام...

حضرت مولانا شريف... تدره الاذره و اولان اوزره... تدره الاذره و اولان اوزره...

الذره الاذره كبر الكرام... عذبات الملكات لاطل سوارس... والكلام مولانا كبر الكرام...

حضرت مولانا شريف... تدره الاذره و اولان اوزره... تدره الاذره و اولان اوزره...

تدره الاذره و اولان اوزره... تدره الاذره و اولان اوزره... تدره الاذره و اولان اوزره...

فخر الله بخلق الانسان...
 من علم ان الله عز وجل...
 سر الامام لعلهم...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

فخر الله بخلق الانسان...
 من علم ان الله عز وجل...
 سر الامام لعلهم...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

بگویند که هر که...
 کسی که در راه حق...
 بگویند که هر که...

افضل

بسم الله الرحمن الرحيم
 قلمه خسته و کار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

روزگار خسته
 در این روزگار خسته
 در این روزگار خسته

نامہ جدول

در غانی	در ایول	در دہی	در تہی	در لہی	در یولی
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
در کدی	در غنی	در ضعیفی	در افعلی	در یزیدی	در زری
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
در اکون	در ایل	در تلی	در یولی	در یولی	در یولی
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶

دردنا آنکه اول آن کجا که اول آن کجا...
 با این دست و پانچ و ده و بیست و سه و پنجاه و نه و صد و...
 در این کتاب...
 در این کتاب...
 در این کتاب...

در این کتاب...
 در این کتاب...
 در این کتاب...
 در این کتاب...

در غانی	در ایول	در دہی	در تہی	در لہی	در یولی
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
در کدی	در غنی	در ضعیفی	در افعلی	در یزیدی	در زری
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶

فصل دوم

در غانی	در ایول	در دہی	در تہی	در لہی	در یولی
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
در کدی	در غنی	در ضعیفی	در افعلی	در یزیدی	در زری
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶

در غانی	در ایول	در دہی	در تہی	در لہی	در یولی
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
در کدی	در غنی	در ضعیفی	در افعلی	در یزیدی	در زری
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶

Handwritten Persian text, likely a marginal note or a short epistle. The script is cursive and difficult to decipher fully, but it appears to contain a few lines of prose or verse. The text is written in black ink on a light-colored background.

93

عبدالرحمن بن محمد بن اسماعيل
هو والده من بني نوفل بن عبدمنذر بن
قرظة بن كلاب بن ربيعة بن كلاب بن
بنو أسد بن غسان بن كعب بن لؤي بن
شيبه بن نضر بن كنانة بن خزيمة
بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار
بن معد بن عدنان بن أسد بن عبد
منظور بن كنانة بن خزيمة بن مدركة
بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن
عدنان

هو والده من بني نوفل بن عبدمنذر بن
قرظة بن كلاب بن ربيعة بن كلاب بن
بنو أسد بن غسان بن كعب بن لؤي بن
شيبه بن نضر بن كنانة بن خزيمة
بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار
بن معد بن عدنان بن أسد بن عبد
منظور بن كنانة بن خزيمة بن مدركة
بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن
عدنان

Handwritten text in Persian script, organized into columns and rows, likely a list or index of items. The text is dense and includes various names, titles, and possibly dates or prices. The script is cursive and characteristic of historical Persian documents.

اورندون فداد وارو کیم اورندون فداد وارو کیم اورندون فداد وارو کیم
 بیره شتایی بیره شتایی بیره شتایی
 تاریخ ۱ تاریخ ۱ تاریخ ۱

اورندون فداد وارو کیم اورندون فداد وارو کیم اورندون فداد وارو کیم
 تاریخ ۱ تاریخ ۱ تاریخ ۱
 تاریخ ۱ تاریخ ۱ تاریخ ۱
 تاریخ ۱ تاریخ ۱ تاریخ ۱

بفتح		بزران		بجریم	
خیزان	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۳۰۰
نعلین	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
تصاب	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
بفالا	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
بشیدیا	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
لغان					
جولگییا					
ولالا					
غازرا	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
حاصل اولی	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
اگر و کمال	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
ارسی تینه	۳	۳	۳	۳	۳
ارسی دریم	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
ایک دریم	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
دوگ	۱	۱	۱	۱	۱
موز	۱	۱	۱	۱	۱
تابلان کیم	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
مرکب نعلین	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
صفیر باجی	۱	۱	۱	۱	۱
اولو ایاقا فون	۳	۳	۳	۳	۳
اولو ایاقا باجی	۳	۳	۳	۳	۳
اورده ایاقا باجی	۲	۲	۲	۲	۲
زند باجی	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰

حکومت بیدار و دولت جوانان از خود نگه
 ذی کف و بیچاره را در ملک از کیسیت کند از آن دولت
 اما با بددی که نوری امانت را از بین آن کسانت ایلی در آن
 خانه دولت می برود و حق بر او باد و آن را به دولت باران الا
 حکومت بیدار و دولت جوانان از خود نگه
 ذی کف و بیچاره را در ملک از کیسیت کند از آن دولت
 اما با بددی که نوری امانت را از بین آن کسانت ایلی در آن
 خانه دولت می برود و حق بر او باد و آن را به دولت باران الا
 حکومت بیدار و دولت جوانان از خود نگه
 ذی کف و بیچاره را در ملک از کیسیت کند از آن دولت
 اما با بددی که نوری امانت را از بین آن کسانت ایلی در آن
 خانه دولت می برود و حق بر او باد و آن را به دولت باران الا
 حکومت بیدار و دولت جوانان از خود نگه
 ذی کف و بیچاره را در ملک از کیسیت کند از آن دولت
 اما با بددی که نوری امانت را از بین آن کسانت ایلی در آن
 خانه دولت می برود و حق بر او باد و آن را به دولت باران الا

m

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ: AMASYA

No: 23

Poz No: 54